

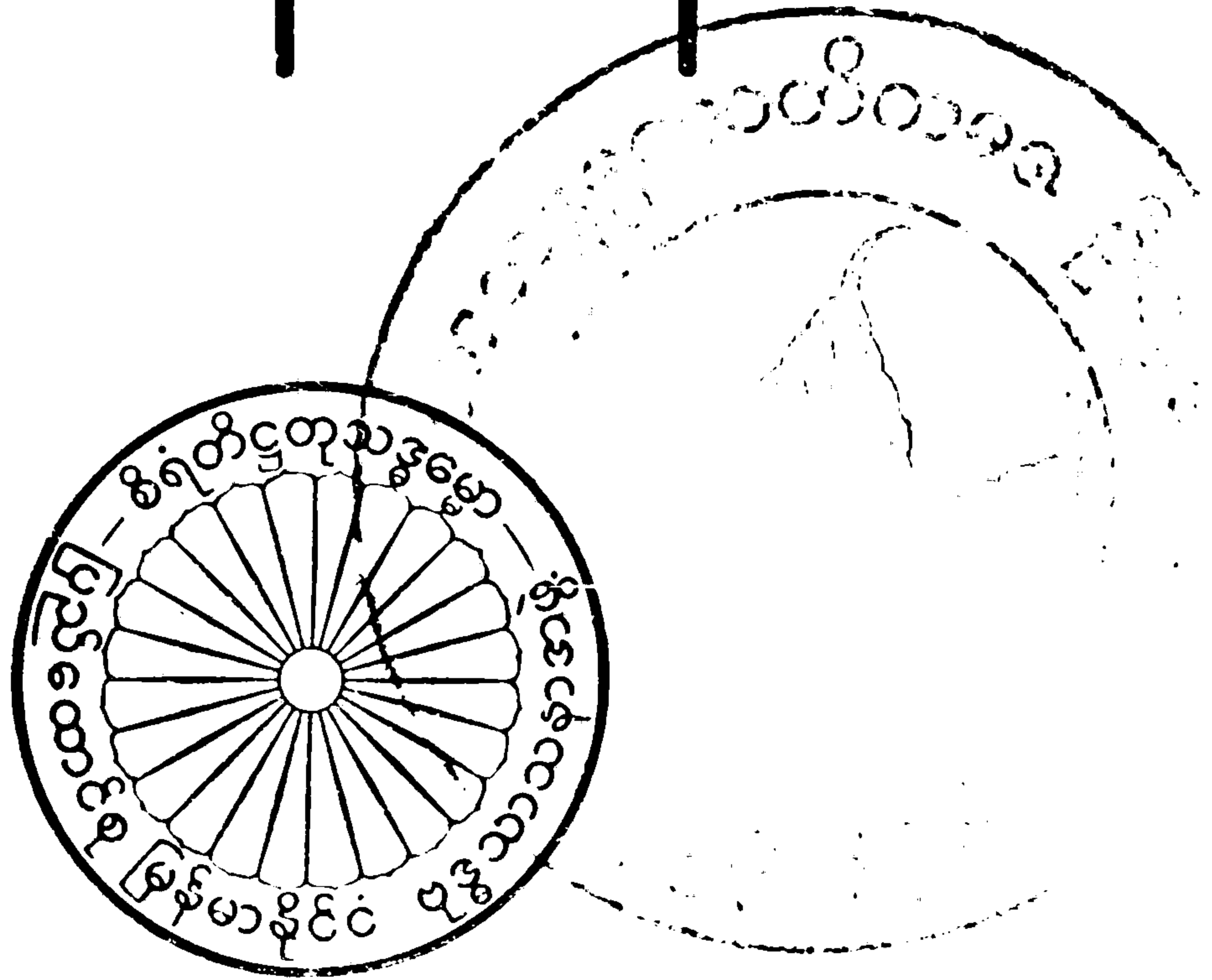
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ-ပညာပါရဂူ D.Lit. (London) ဆွဲရ

ကျေးဇူးရှင်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

ပြုစုတော်မူသော

ဘာဝနာဒီပနီ

မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့ ပုံနှိပ်တိုက်၌
ရိုက်နှိပ်သည်။

ရန်ကင်းမြို့၊ ကမ္ဘာအေး စာတိုက်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့
ပုံနှိပ်တိုက်၌ အတွင်းရေးမှူး (အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိချုပ်)
ဦးလှမောင် **M.A., M.S., B.L.**
(မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၈၇၉/၀၅၂၂) က ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေသည်။

ဘာဝနာဒီပနီ နိဒါန်း

ဗုဒ္ဓသာသနာ တိုးတက်ကြီးပွားရေး

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ တာဝန်။ ။ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီး တိုးတက်ကြီးပွား
အောင် ဆောင်ရွက်ရန်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ
ဝင် သူတော်စင်တိုင်း၏ တာဝန်ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာ ဟူသည်မှာ မြတ်ဗုဒ္ဓ ရှင်တော်ဘုရား၏ သီလ သမာဓိ
ပညာဆိုင်ရာ သွန်သင်ဆုံးမချက်တရားတော်များပင် ဖြစ်ပေသည်။

ယင်းဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို မိမိကိုယ်တိုင် တတ်သိနားလည်အောင်
လေ့လာ၍ လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်း၊ အခြားသူများ တတ်သိနားလည်၍
လိုက်နာကျင့်သုံးစေခြင်းများကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တိုင်း ပြုလုပ်
ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါလျှင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီး တိုးတက်ကြီးပွားမည်
မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။

သာသနာမပျက်စီးနိုင်သည့်နည်း။ ။ယခုအခါ၌ အချို့သော ဗုဒ္ဓဘာသာ
ဝင် သူတော်စင်တို့သည် ခေတ်ကာလ
အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို သုံးသပ်လေ့လာပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီး
ပျက်စီးပျောက်ကွယ် သွားမည်လော-ဟု တွေးတောပူပင် နေကြသည်။
မပျက်စီးမပျောက်စေရန် တားဆီး ကာကွယ်ရမည့် နည်းလမ်းများကို
လည်း ရှာဖွေနေကြသည်။ ဤ၌ “တိုက်စစ်ဆင်ခြင်းသည် အကောင်းဆုံး
သော ခံစစ်ဖြစ်သည်” ဟူသော ဆောင်ပုဒ်ကို သတိပြုသင့်လှပေသည်။

ယင်း ဆောင်ပုဒ်အရ ဆိုလျှင်... ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီး မပျက်စီး
မပျောက်ကွယ်စေရန်အတွက် ကာကွယ်တားဆီးနိုင်သည့် အကောင်းဆုံး
သောနည်းလမ်းမှာ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် တိုးတက်ကြီးပွားအောင် ဆောင်
ရွက်ခြင်းပင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားတော့သည်။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီး မပျက်စီး မပျောက်ကွယ်စေလို ပါလျှင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီး တိုးတက်ကြီးပွားစေရန် ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်၏ အဆုံးအမတရားတော်များကို မိမိကိုယ်တိုင် တတ်သိနားလည်အောင် လေ့ လာ၍ လိုက်နာကျင့်သုံး-အခြားသူများ တတ်သိနားလည်၍ လိုက်နာကျင့် သုံးစေရန်လည်း စွမ်းအားရှိသမျှ ဆောင်ရွက်ပါ-ဟု တိုက်တွန်းလိုက်ရပေ သည်။

မစိုးရိမ်ဆရာတော်၏ ဩဝါဒ။ ။၁၃၂၇-ခုနှစ် တန်းခူးလဆုတ် ၁-ရက် (၆-၄-၆၆)နေ့က ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ ဦးသာတင်(အငြိမ်းစား ဓမ္မရောင်ခြည်စာစောင် စာတည်းမှူး-ဦးမာသ)နှင့် ဦးထွန်းလှိုင် (ယခု စာပြင်မှူးချုပ်) တို့သည် သာသနာရေး ကိစ္စတခုဖြင့် မန္တလေးမြို့သို့ ရောက်ရှိပြီး အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရား အား ဖူးမြော်ကြသည်။

ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ် ဆရာတော်ကြီးသည် အာလာပ သလ္လာပ စကား များကို ပြောဆိုမေးမြန်းပြီးလျှင် အောက်ပါ ဩဝါဒစကားကို မိန့်ကြား တော်မူသည်။

ဒကာ ကိုမာသနဲ့ မောင်ထွန်းလှိုင်တို့ ရန်ကုန်ဗုဒ္ဓသာသနာ အဖွဲ့ ပြန်ရောက်လျှင် အုပ်ချုပ်ရေး အရာရှိချုပ် ဦးလှမောင်ကို ပြောလိုက်ကြပါ။ သာသနာတော် တိုးတက်ကြီးပွားစေချင်ရင် လယ်တီဆရာတော်ရဲ့ ဒီပနီကျမ်းတွေကို များများ ရိုက်နှိပ် ထုတ် ဝေပါလို့ ဆရာတော်က မှာလိုက်တယ်လို့ ဆက်ဆက် ပြန်ပြော လိုက်ကြပါ။

ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ်ဆရာတော်ကြီး မိန့်ကြားတော်မူသည့် ဤဩဝါဒ စကားတော်သည် အလွန်တိုတောင်းလှပါသည်။ သို့သော် အလွန်ရှည်လျား သည့်အနာဂတ်ကာလကို မြော်မြင်သုံးသပ်၍ မိန့်ကြားသည့် ဩဝါဒ ဖြစ် ချေသည်။

ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ်ဆရာတော်ကြီး မိန့်ဆိုတော်မူသည့် ဤဩဝါဒ မိန့်ခွန်းတော်သည် အလွန်နည်းပါးလှပါပေသည်။ သို့သော် အလွန်များ

နိဒါန်း

ပြားစွာ သာသနာတိုးတက်ကြီးပွားရေးကို ဆောင်နိုင်မည့် သြဝါဒမိန့်ခွန်း ဖြစ်ပါပေသည်။

လောက၌ ရေမည်မျှ နက်နဲသည်ကို ထိုရေကို ထောက်မိနိုင်သည့် တိုင်းတာစရာ ပေတံဖြင့် တိုင်းတာနိုင်ပေရာသည်။

ပညာရှိတိုင်း မည်မျှပညာရှိသည်ကို ထိုပညာရှိနှင့် တန်းတူ ပညာရှိက သာ သိရှိနိုင်ပေသည်။

ဤ အရာ၌ လယ်တီဆရာတော်ကြီး ပညာစွမ်းပြ၍ ပြုစုထားတော်မူ သည့် ဒီပနီကျမ်းများ၏ သာသနာပြုစွမ်းအင်သတ္တိကို မစိုးရိမ်ဆရာတော် ကြီးသည် အမှန်တိုင်း သိရှိသောကြောင့်သာ ဤသို့သော သြဝါဒစကား ကို မိန့်တော်မူသည် ဖြစ်ပေရာ၏။ ထို့ကြောင့် လယ်တီဆရာတော်ဘုရား ပြုစုတော်မူသည့် ဒီပနီကျမ်းတို့၏ သာသနာပြုနိုင်သည့် သတ္တိစွမ်းအင်ကို ဉာဏ်မီသမျှ လေ့လာတင်ပြပါအံ့။

ဒီပနီကျမ်းများ၏ သာသနာပြု စွမ်းရည်။ ။ကျေးဇူးရှင် လယ်တီ ဆရာ တော် ဘုရားကြီးသည်ကား ခေတ်၏ လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်စွက်ရန် ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သည့် သမိုင်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီးတစ်ဆူ ဖြစ်တော်မူပေသည်။

ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်၏ ပါဠိ မြန်မာ စာသုံး ပေသုံးဖြင့် တည်ရှိနေသည့် တရားတော်များကို ဤခေတ် လူသားတို့ သဘောပေါက် နားလည်နိုင် အောင် ရွာသုံး အရပ်သုံး ဝေါဟာရ စကားလုံး အသုံးအနှုန်း ထုံး ဥပမာ ပုံစံများဖြင့် ဟောကြားခဲ့သည်။ ရေးသားခဲ့သည်။ မေးမြန်းသမျှ ခက်ရာ ခဲဆစ် ပုစ္ဆာများကို ဖြေဆိုတော်မူခဲ့သည်။

ဆရာတော်ကြီး ဟောပြောသမျှ တရားတော်၊ ရေးသားသမျှ စာပေ၊ ဖြေဆိုသမျှ အဖြေတို့သည် ကြားနာဖတ်ရှုရသူတို့အား အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ထင်းကနဲ ရှင်းကနဲ သဘောပေါက် နားလည်သွားစေနိုင်သည့် သတ္တိ စွမ်းအင်ထူးများကို အပြည့်အဝ ဆောင်နေပေသည်။

[၁၁]

ဘာဝနာဒီပနီ

ထို့ကြောင့်ပင် လယ်တီဆရာတော်၏ တရားစာပေများသည် •တနှစ်ထက် တနှစ်၊ တခေတ်ထက် တခေတ် ဆန်းသစ်ကျော်ကြား လူကြိုက်များလျက် ရှိနေပေသည်။

ယင်းသို့ ထင်ရှားကျော်ကြား လူကြိုက် များလာပုံကို ပေါ်လွင်စေရန် သာဓကပုံစံ ထုတ်ဆောင်ပြပါအံ့—

ကင်းဝန်မင်းကြီး ငိုခြင်း။ ။လယ်တီဆရာတော် ဘုရားသည် အဟောအပြောလည်း ကောင်းတော်မူ၍ အရေးအသားလည်း ကောင်းတော်မူလှသည့် စွယ်စုံပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဖြစ်သည်။ မြန်မာပြည် အနယ်နယ် အရပ်ရပ်သို့ လှည့်လည်ကြသွားတော်မူကာ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်၏ လေးနက်သိမ်မွေ့သော တရားတော်တို့ကို လူတိုင်းနားလည် သဘောပေါက်အောင် ရွာသုံး အရပ်သုံး ဝေါဟာရများဖြင့် ဟောကြားတော်မူသည်။

၁၂၆၆-ခုနှစ် တပေါင်းလတွင် လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် မန္တလေးမြို့ နန်းမြို့အတွင်း ကင်းဝန်မင်းကြီး အိမ်ဦး၌ ကြွရောက်သီတင်းသုံးတော်မူကာ ကင်းဝန်မင်းကြီး-ဦးကောင်း ကျောက်မြောင်းအတွင်းဝန်အစရှိသော မင်းပရိသတ်တို့အား တရားဟောကြားတော်မူသည်။ ဆရာတော်၏ တရားကို နာပြီးလျှင် ကင်းဝန်မင်းကြီးမှာ မျက်ရည်မဆည်နိုင် တဖြိုင်ဖြိုင် စီးဆင်းလျက်—

နတ်ရွာစံ မင်းတရားကြီး သာသနာပြု မင်းကောင်းဖြစ်ပါရက်နဲ့ အခုလို နက်နဲလှတဲ့ တရားအချက်တို့ကို ကြားနာသွားတော်မမူရရှာလေခြင်း၊ ကြားနာစေချင်လိုက်ပါဘိဘုရား၊ သမထ ဝိပဿနာနှစ်ပါးစုံ ခေါင်းမြီးခွံ တရားမျိုးကိုမှ မကြားနာခဲ့ဘူးပါလေ—

စသည်ဖြင့် မြည်တမ်းပြောဆိုခဲ့ဘူးလေသည်။

ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရား ဓမ္မစကြာ တရားဟောစဉ်က နာကြားရသည့် သာတာဂီရိ နတ်မင်းသည် ချစ်ခင်လှစွာသော မိမိမိတ်ဆွဲ ဟေမဝတ-နတ်မင်းအား လေးနက်ဆန်းကြယ်သော တရားတော်ကို ကြားနာစေချင်

နိဒါန်း

သည့် နည်းတူ ကင်းဝန်မင်းကြီးသည်လည်း မိမိချစ်ခင် လေးစားသည့် မင်းတုန်းမင်းကြီးအား လယ်တီဆရာတော်၏ တရားကို ကြားနာရန် သတိရ လွှမ်းဆွတ်သည်ဟု ယူဆရပေမည်။

ဤသို့ လယ်တီဆရာတော်သည် အဟောအပြော ကောင်းသကဲ့သို့ပင် အရေးအသားလည်း ကောင်းလှပါပေသည်။ အရေးကောင်းပုံကို သိသာ ရန် ပရမတ္ထဒီပနီကျမ်းကို ပုံစံထုတ်ပြပါအံ့။

ပရမတ္ထ ဒီပနီ ဋီကာ ။ ။ သက္ကရာဇ် ၁၂၅၉ - ခုနှစ် အတွင်းက လယ်တီ- ဆရာတော်ကြီးသည် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းအဖွင့် ပရမတ္ထ ဒီပနီ ဋီကာကို ရေးသားစီရင်တော်မူခဲ့သည်။ ယင်း ပရမတ္ထဒီပနီကျမ်း၌ ပါဠိတော်လာ အနက် အဓိပ္ပါယ်များကို ဦးစားပေး ကိုယ်ထည်ပြုလုပ်၍ အဋ္ဌကထာကြီးများလာ ကောင်းမြတ်သော အနက် အဓိပ္ပါယ်များဖြင့် ခြယ်လှယ်မှုမ်းမံကာ ဖွင့်ဆိုရေးသားချက်များ ပါဝင်သည်။ အထူးသဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းအဖွင့် ဋီကာများစွာတွင် အစဉ်အလာ အသုံးများ တွင် ကျယ်နေသည့် အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝိနီခေါ် ဋီကာကျော်ကျမ်းလာ အမှား ပေါင်း (၂၄၅) ခုကို ဖော်ထုတ်သုတ်သင်၍ ဖွင့်ဆိုရေးသားချက်များ ပါဝင်နေသည်။

ပရမတ္ထဒီပနီကျမ်း ထွက်လာသည်ဆိုလျှင်ပင် ဋီကာကျော်ဘက်မှ မခံမရပ်နိုင်သူ ရှင် လူ အပေါင်းတို့သည် ပါးစပ်ပြောဖြင့်တမျိုး စာပေဖြင့် တဖုံ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ပရမတ္ထဒီပနီကို တိုက်ခိုက်ပြစ်တင် ဝေဘန်ခဲ့ ကြသည်။

နှစ်ပေါင်း ၇၀-ခန့် ကြာညောင်းလာသည့် ယခုအချိန်၌မူ ပရမတ္ထ- ဒီပနီကို မြတ်နိုးသမှု အလေးပြု၍ ကြည့်ရှုလေ့လာသူ များလာပေပြီ။

ပါဠိ အရေးအသားမှာ ပါဠိတော်ကြီးများ အသွားဖြစ်၍ ထည်ဝါ ခုံညားသည်။ ရှင်းလင်းပြတ်သားသည်ဟု၎င်း၊ အဓိပ္ပါယ် အဆုံးအဖြတ် များမှာ သဘာဝယုတ္တိ အာဂမယုတ္တိ ရှိလှပေသည်ဟု၎င်း ချီးကျူးခြင်း ခံရပေပြီ။

ပရမတ္ထဒီပနီ၏ မွေးဖွားရာဇာတိမြေ မြန်မာပြည်၌သာမက ဝဋ်ကာ-
ကျော်၏ ဇာတိရပ်မြေ သီဟိုဠ်နိုင်ငံ၌ပင် ပရမတ္ထဒီပနီကို လေ့လာဖတ်ရှု
အသုံးပြုနေကြောင်း သိရှိရပေသည်။ အထူးသဖြင့် သီဟိုဠ်နိုင်ငံ ဝိဇ္ဇော-
ဒယ တက္ကသိုလ်နှင့် ဝိဇ္ဇောလယ တက္ကသိုလ်တို့၌ နည်းပြ ဆရာကြီးများသည်
ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာကို သင်ပြရာတွင် လယ်တီ ဆရာတော်၏ ပရမတ္ထဒီပနီကို
အားကိုးတခု လက်ကိုင်ပြု၍ ပို့ချ သင်ကြားပေးနေကြပေပြီ။

ဖွားမြင်ခါစ သူငယ်ဘဝတွင် လူမုန်းများခဲ့သော ပရမတ္ထဒီပနီသည်
ချိန်တန်ရှယ်ရောက် လူလားမြောက်လာသည့် အခါတွင်မူ ယုယပိုက်ထွေး
အရေးပေးခံရသည့် ရှင်လူ အပေါင်းတို့၏ အချစ်တော် ဖြစ်ခဲ့ရလေပြီ။

ယင်းသို့ ဖြစ်ရသည်မှာ လယ်တီ ဆရာတော်ကြီးက ပရမတ္ထဒီပနီကျမ်း
ကို—“ဥဒ္ဓု လူကြိုက်များစေသတည်း”ဟု မန်းမှုတ်လိုက်၍ မဟုတ်ချေ။
သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းလာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသည့် အဘိဓမ္မာ
သဘောတရားများကို သဒ္ဓါအနက် အဓိပ္ပာယ် ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင်
ဖွင့်ဆိုရေးသားနိုင်သောကြောင့်သာ ဖြစ်ချေသည်။

ဤ ပရမတ္ထဒီပနီကျမ်း နည်းတူပင် အခြား အခြားသော လယ်တီ
ဆရာတော်ရေး ဒီပနီကျမ်း တို့မှာလည်း မြတ်ဗုဒ္ဓ ရှင်တော်ဘုရား၏
တရားတော်များကို ယခုခေတ် လူသားတို့ နားလည်သဘောပေါက်စေနိုင်
သည့် စကားအသုံး ဝါကျဖွဲ့ထုံး ဥပမာပုံစံတို့ဖြင့် ရေးသားပြုစုထားပေရာ
ဖတ်ရှုရသူတိုင်း သဘောပေါက် နားလည်သောကြောင့် တနှစ်ထက်တနှစ်
တခေတ်ထက်တခေတ် ထင်ပေါ်ကျော်ကြား လူကြိုက်များလျက် ရှိနေ
ပေသည်။ ပုံနှိပ်စက်များ၌ အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်
နေရပေသည်။

သာသနာပြု ဒီပနီကျမ်းများကို ပါဠိဘာသာ မြန်မာဘာသာတို့ဖြင့်
သာမက အခြားသော ဘာသာတို့ဖြင့်လည်း ပြန်ဆိုရေးသားလျက် ရှိနေ
ပေပြီ။ သိရှိရသလောက်ဆိုလျှင်—

အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန် ဒီပနီကျမ်းများ

- ၁။ ဝိပဿနာ ဒီပနီ
- ၂။ ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသ ဒီပနီ
- ၃။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဒီပနီ
- ၄။ နိယာမ ဒီပနီ
- ၅။ စတုသစ္စ ဒီပနီ
- ၆။ ဗောဓိပက္ခိယ ဒီပနီ
- ၇။ မဂ္ဂင်္ဂ ဒီပနီ

တို့ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုပြီး ဖြစ်သည်။

သီဟိုဠ်ဘာသာပြန် ဒီပနီကျမ်းများ

- ၁။ နိယာမ ဒီပနီ
- ၂။ သံဝါသ ဒီပနီ
- ၃။ ဘာဝနာ ဒီပနီ
- ၄။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဒီပနီ
- ၅။ ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသ ဒီပနီ
- ၆။ အာနာပါန ဒီပနီ
- ၇။ စိတ္တနိဂ္ဂဟကျမ်း

တို့ကို သီဟိုဠ်ဘာသာ ပြန်ဆိုပြီး ဖြစ်သည်။

ဤသည်မှာ အခြားဘာသာဖြင့် ပြန်ထားသည့် ဒီပနီကျမ်းများ ဖြစ်သည်။ မသိရသေးသည့် ကျမ်းများလည်း ရှိပေဦးမည်။ နောင်အခါ၌လည်း များစွာပင် ပြန်ဆိုဦးမည်။ များစွာရိုက်နှိပ်ရဦးမည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ—

ဒီပနီကျမ်းများသည် မြတ်ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား၏ တရားသဘောကို ယခု ခေတ်လူသားတို့ သဘောပေါက်နားလည်အောင် ဖွင့်ဆိုနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့သော ဒီပနီကျမ်းများ၏ သာသနာပြုနိုင်သည့် စွမ်းအင်သတ္တိကို တိတိကျကျ သိရှိတော်မူသောကြောင့် ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ် ဆရာတော် ကြီးက—

သာသနာတော် တိုးတက်ကြီးပွားစေချင်ရင် လယ်တီ ဆရာတော်ရဲ့ ဒီပနီကျမ်းတွေကို များများရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေပါ-ဟု သြဝါဒစကား မိန့်ကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်မည်ဟု ယုံကြည်ရပေသည်။

ဒီပနီ ပေါင်းချုပ် ပထမတွဲ။ ။ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သာ သနာပြု စွမ်းရည် ထက်မြက် လှသော ကြောင့် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ မြတ်ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်ကြီး တိုးတက်ကြီးပွားစေရန်ရည်ရွယ်၍ ဒီပနီကျမ်းများကို ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ရာ ဒီပနီပေါင်းချုပ်-ဟူသော အမည်ဖြင့် ပထမတွဲ ထွက်ပေါ်ခဲ့ပေပြီ။ ယင်း ဒီပနီပေါင်းချုပ် ပထမတွဲ၌ ကျမ်းပေါင်း ၈-ကျမ်း ပါဝင်သည်။

ယင်းတို့မှာ—

- ၁။ ဝိပဿနာဒီပနီ
- ၂။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဒီပနီ
- ၃။ မဂ္ဂင်္ဂဒီပနီ
- ၄။ စတုသစ္စဒီပနီ
- ၅။ ဗောဓိပက္ခိယဒီပနီ
- ၆။ အလင်းကျမ်း
- ၇။ နိယာမဒီပနီ
- ၈။ ပဋ္ဌာနုဒ္ဒေသဒီပနီ

တို့ ဖြစ်ပေသည်။

ဒီပနီပေါင်းချုပ် ပထမတွဲ၌ အထက်ပါအတိုင်း ဒီပနီကျမ်းများကို စုပေါင်းဖွဲ့စည်းသည်မှာ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ ထုတ်ဝေခဲ့သည့် ဒီပနီကျမ်းများကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ထားသော Manuals of Buddhism ကျမ်း၌ ပါသည့် ဒီပနီကျမ်းများအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဒီပနီပေါင်းချုပ် ဒုတိယတွဲ။ ။ ဒီပနီပေါင်းချုပ် ပထမတွဲ ထုတ်ဝေပြီးသော အခါ များစွာသော ဗုဒ္ဓတရားတော်ကို လေ့လာကျင့်သုံးသူ ရှင်လူအပေါင်းတို့က ဒီပနီပေါင်းချုပ် ဒုတိယတွဲ ဘယ်တော့ ထွက်မည်နည်း၊ ဒုတိယတွဲ ထုတ်ဝေပါတော့-ဟု မေးမြန်းကြ တိုက်တွန်းကြပေသည်။

(က) ယင်းသို့ ရှင်လူအပေါင်းတို့၏ ဒီပနီပေါင်းချုပ် ဒုတိယတွဲ ထွက်ပေါ်ရန် တောင်းဆိုကြသည့် ဆန္ဒ။

(ခ) မစိုးရိမ်ဆရာတော်ကြီး၏ သာသနာတော်တိုးတက်ကြီးပွားစေချင်လျှင် လယ်တီဆရာတော်၏ ဒီပနီကျမ်းများကို များများရိုက်နှိပ်ပါ-ဟူသော သြဝါဒ။

(ဂ) ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့၏ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် တိုးတက်ကြီးပွားရေး ဟူသော အခြေခံဝါဒတို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ အရာရှိချုပ် ဦးလှမောင်နှင့် ပါဠိမြန်မာစာပေပညာရှင်များသည် ဒီပနီပေါင်းချုပ် ဒုတိယတွဲ ဆက်လက်ထုတ်ဝေရန် စည်းဝေတိုင်ပင်ကာ အောက်ပါအတိုင်း သဘောတူ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

(က) ဒီပနီပေါင်းချုပ် ဒုတိယတွဲ ထုတ်ဝေရန်။

(ခ) ဒီပနီပေါင်းချုပ် ဒုတိယတွဲ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာဆိုင်ရာ ပဋိပတ္တိကျင့်စဉ်များကို ရေးသားသည့် ဒီပနီကျမ်းများ စုပေါင်းဖွဲ့စည်းရန်။

[ည]

ဘာဝနာဒီပနီ

(ဂ) ဒီပနီပေါင်းချုပ် ဒုတိယတွဲအတွက် ဒီပနီကျမ်းတစ်စောင် ရိုက်နှိပ်
တိုင်း ယင်းကျမ်းကို သီးသန့်လုံးချင်း ၁-အုပ်ခွဲ၍ ထုတ်ဝေရန်

ဟူသော အချက် ၃-ချက် ဖြစ်သည်။

ပဋိပတ္တိကျင့်စဉ် ဒီပနီများ။ ။ ဆုံးဖြတ်ချက် (၁) အရ ဒီပနီပေါင်းချုပ်
ဒုတိယတွဲတွင် ထည့်သွင်းရန် ပဋိပတ္တိ
ကျင့်စဉ် ဒီပနီတရား ပွားများကျင့်သုံးနည်းများကို ပြဆိုသည့် ကျမ်းများ
ကို စိစစ်ရွေးချယ်သောအခါ—

၁။ ဘာဝနာ ဒီပနီ

၂။ ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂ ဒီပနီ

၃။ အာနာပါန ဒီပနီ

၄။ ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်း

၅။ အနတ္တ ဒီပနီ

၆။ ကမ္မဋ္ဌာန ဒီပနီ

ကျမ်းများကို ထည့်သွင်းရန် သဘောတူကြသည်။

ဒီပနီပေါင်းချုပ် ဒုတိယတွဲ ထုတ်ဝေရန် စီစဉ်လိုက်သောအခါ ယခု
စာရွှေ့သူ၏ လက်ဝယ်ရောက်ရှိနေသော ဘာဝနာ ဒီပနီကို ဦးစားပေး၍
ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ ပဌမအဦးဆုံးထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ဤကျမ်းကား
မည်သို့သောကျမ်း ဖြစ်သနည်းဟု စာရွှေ့သူတို့ ကြိုတင်သိထားစေရန် ဤ
ကျမ်း၏ အကြောင်းအရာကို အကျဉ်းချုံးပြီး အဆိုညစ်၍ အနှစ်ကို
ထုတ်ပြပါအံ့။

ထို့ကြောင့် ဤ ဘာဝနာ ဒီပနီကျမ်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့်—

၁။ ကျမ်းအမည် အကြောင်းအရာ

၂။ ကျမ်းဖွဲ့စည်းထားပုံ အခြင်းအရာ

၃။ ကျမ်း၏ ကောင်းမြတ်ပုံ အကြောင်းအရာ

၄။ ဘာဝနာ ဒီပနီကျမ်း လေ့လာရခြင်းအကျိုး

တို့ကို သိသာထင်ရှားအောင် ဆက်လက်ဖော်ပြပါအံ့။

ဘာဝနာ ဒီပနီအမည် ရှင်းချက်

အရေးကြီးသောအလုပ်။ ။ လောကလူသားတို့၌ အရေးကြီးသောအလုပ် များ တခါတရံ ပေါ် ပေါက်လာတတ်ပေသည်။ ယင်း အရေးကြီးသော အလုပ်များကို စစ်ဆေးကြည့်မည်ဆိုလျှင် အမှန် တကယ် အရေးကြီးသည့်အလုပ် ဟုတ်ချင်မှ ဟုတ်ပေမည်။ မိမိစိတ်က လှည့်စား၍ အရေးကြီးသော အလုပ်ဟု ထင်မိခြင်း ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ အရေးကြီးသော အလုပ်ဟူသည်—

- ၁။ မလုပ်လျှင် မဖြစ်ခြင်း
- ၂။ ကိုယ်တိုင်လုပ်မှ ဖြစ်ခြင်း
- ၃။ အချိန်မီ လုပ်ရခြင်း
- ၄။ အကျိုးများများ ရနိုင်ခြင်း

ဟူသော အချက် ၄-မျိုး ရှိမှသာ အရေးကြီးသော အလုပ်ဟု ခေါ်သင့် ပေသည်။ ယင်း အချက် ၄-မျိုး မရှိဘဲ—

- ၁။ မလုပ်သော်လည်း ဖြစ်နိုင်သည့် အလုပ်မျိုး
- ၂။ အခြားသူများလုပ်၍ ပြီးနိုင်သော အလုပ်မျိုး
- ၃။ ဘယ်တော့မှလုပ်လုပ် ဖြစ်နိုင်သည့် အလုပ်မျိုး
- ၄။ ဘာမျှ အကျိုးမရှိ အကျိုးနည်းပါးသော အလုပ်မျိုး

တို့ကို အရေးကြီးသော အလုပ်ဟု ယူဆထင်မြင်ပြီး လုပ်ကိုင်နေမည် ဆိုပါ လျှင် ပညာရှင်တို့၏ ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်ခြင်းကို ခံရပေမည်။ အပြန်အလှန်အား ဖြင့် အရေးကြီးသော အလုပ်ကို အရေးမကြီးဟု ထင်မြင်လုပ်ကိုင်နေပါ လျှင်လည်း ပညာရှိတို့ ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်းမှ လွတ်နိုင်မည် မဟုတ်ပါချေ။

မြတ်ဗုဒ္ဓ သာသနာတော်ကြီးနှင့် တွေ့ကြုံနေရသည့် ဤ အချိန်မျိုး၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သတော်စင်တို့သည် မိမိတို့အတွက် အရေးကြီးသော အလုပ် ဘယ်ဟာဖြစ်သည်ကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ရန် သင့်ပေပြီ။

လောကီစီးပွားရေး ပညာရေး သားရေး သမီးရေးများကို အရေးကြီးသော အလုပ်ဟု ထင်မြင်ကောင်း ထင်မြင်မိကြပေမည်။

အကျယ်မလိုက် မသွယ်ဝိုက်ဘဲ ဗုဒ္ဓအလိုတော်ကျအတိုင်း တိုက်ရိုက် အရေးကြီးသောအလုပ်ကို စိစစ်ပြုရမည် ဆိုသော်... ဒို့ဘေး နာဘေး သေဘေး အပါယ်ဘေးတို့မှ မလွတ်နိုင်သည့် အလုပ်ဟူသမျှသည် အရေးကြီးသောအလုပ်မဟုတ်ချေ။ ဒို့ဘေး နာဘေး သေဘေး အပါယ်ဘေးတို့မှ ကင်းဝေး၍ ထာဝစဉ်ငြိမ်းအေးစေနိုင်သည့် အလုပ်မျိုးသည်သာလျှင် အရေးကြီးသောအလုပ်ဖြစ်ချေသည်။

ယင်းသို့သော အရေးကြီးသည့် အလုပ်မှာ—

- ၁။ အနိစ္စ-ဟု ရှုမှတ်ခြင်း
- ၂။ ဒုက္ခ-ဟု ရှုမှတ်ခြင်း
- ၃။ အနတ္တ-ဟု ရှုမှတ်ခြင်း

ဟူသော လက္ခဏာယဉ် ၃-ပါးသာရှိပေသည်။ ယင်း ၃-ပါးကို ရှုမှတ်ပွားများမှုကား—

- ၁။ မလုပ်၍ မဖြစ်နိုင်
- ၂။ ကိုယ်တိုင်လုပ်မှ ဖြစ်သည်။
- ၃။ အချိန်မီလုပ်မှ ဖြစ်နိုင်သည်
- ၄။ အကျိုးတရား အများကြီး ရနိုင်သည်။

ထို့ကြောင့် လက္ခဏာယဉ် ၃-ပါး ရှုမှတ်ပွားများမှုကို အရေးကြီးသော အလုပ်ဟု ပြဆိုလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

အရေးကြီးသော အလုပ်ဖြစ်သည့် လက္ခဏာယဉ် ၃-ပါး ရှုမှတ်ပွားများမှုကို မိမိတို့ စိတ်သန္တာန်၌ အကြိမ်များစွာ ဖြစ်ပေါ်အောင် လုပ်သင့် လုပ်ထိုက် သောကြောင့် ဘာဝနာ - ဟု ခေါ်ဆိုရသည်။

နိဒါန်း

ဘာဝနာပုဒ် အနက်။ ။ရှင်းပါဦးမည်၊ ဘာဝနာ-ဟူသော ပါဠိစကား
 လုံးကို ပုဒ်ခွဲကြည့်လျှင် ဘူဓာတ်၊ ဇေ-ကာရိတ်
 ပစ္စည်း၊ အန (=ယု)ကိတ်ပစ္စည်းတို့ ပေါင်းစပ်ပါဝင်နေသည်။ ဘူ=ဖြစ် +
 ဇေ=စေ + အန=အပ်သော (ဟု အနက် အသီးသီး ထွက်ရာ) = ဖြစ်စေ
 အပ်သော တရား-ဟု သဒ္ဒါနည်းအနက် ပြန်ရပေမည်။

သို့သော်—ဖြစ်စေအပ်သော-ဟူသည် တခုမှတခု တကြိမ်ပြီး တကြိမ်
 ဆက်ကာ ဆက်ကာ ဖြစ်စေခြင်းဖြင့် ပွားလာ များလာအောင် ပြုလုပ်ခြင်း
 ပင်ဖြစ်သောကြောင့် ရှေးမြန်မာပညာရှင်ကြီးများက ဘာဝနာကို ပွား
 များစေအပ်သော တရား-ဟု အဓိပ္ပါယ်နက်ပြန်ဆိုခဲ့ကြပေသည်။ ဘာဝေ
 တဗ္ဗာတိ ဘာဝနာ=ဘာဝေတဗ္ဗာ၊ ပွားများစေအပ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။
 ဘာဝနာ၊ ဘာဝနာ မည်၏-ဟု ဝိဂြိုဟ် ပြုကြသည်။

တနည်းအားဖြင့်— ဘာဝနာ ပွားများစေအပ်သော တရားဟူသည်
 ပရမတ္ထ သဘောအားဖြင့် ပွားများသော အခြင်းအရာ ဖြစ်ပေါ်လာသည့်
 စိတ္တပွားများပင်ဖြစ်ရာ ဘာဝိယတေ ဘာဝနာ=ဘာဝိယတေ၊ ပွားများ
 စေခြင်း။ ဘာဝနာ၊ ပွားများစေခြင်း-ဟု ဘာဝသာဓန ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ပွားများ
 စေခြင်း ဟူ၍လည်း ပြန်ဆိုခဲ့ကြပေသေးသည်။

ထို့ကြောင့် ဘာဝနာဟူသည်... မိမိအတွက် အရေးကြီးသော အလုပ်
 ဖြစ်သောကြောင့် ပွားများစေအပ်သော တရား - ပွားများ စေခြင်းဟု
 အနက် အဓိပ္ပါယ် ရရှိပေသည်။

ဒီပနီ (=ဒီပ=အလင်း + နီဆောင်တတ်သော) အလင်းပြ- ဟူသော
 စကားလုံးနှင့်တွဲ၍ ဘာဝနာဒီပနီ-ဟု ဖြစ်လာသောအခါ=ပွားများစေအပ်
 သော တရားများကို အလင်းဆောင်ပြတတ်သော ကျမ်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိ
 သည်။ မှန်လှ၏။ ဤကျမ်း၌ လူသားတို့အတွက် အိုဘေး နာဘေး သေ
 ဘေး အပါယ်ဘေးတို့မှ ကင်းဝေးငြိမ်းအေးစေနိုင်သည့် အရေးကြီးသော
 အလုပ်ဖြစ်သောကြောင့် ပွားများသင့် ပွားများထိုက်သည့် အနိစ္စ ဒုက္ခ
 အနတ္တ ဘာဝနာ သုံးပါးတို့၏ အကြောင်းအရာကို ထင်ရှား ပေါ်လွင်
 အောင် အလင်းဆောင်၍ ရေးသားဖော်ပြထားပေသည်။

ဤသို့သော အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဤကျမ်းကို ဘာဝနာဒီပနီဟု အမည် မှည့်သည်ဟု မှတ်ယူသင့်ပေသတည်း။

ဘာဝနာဒီပနီ ဖွဲ့စည်းထားပုံ

အပိုင်းကြီး ၂-ပိုင်း။ ။ ဘာဝနာဒီပနီကျမ်းကို အရင်းခံအားဖြင့် အပိုင်း ကြီး ၂-ပိုင်း ခွဲခြားထားသည်။ ယင်းတို့မှာ—

- (က) အကျဉ်းချုပ် ပြဆိုခန်း
- (ခ) အကျယ် ပြဆိုခန်း—

တို့ ဖြစ်သည်။

(က) အကျဉ်း ပြဆိုခန်း။ ။ အကျဉ်းချုပ် ပြဆိုခန်းကို လေ့လာသူတို့ နှုတ်တက်အရကျက်နိုင်လောက်ရုံ မှန်း၍ အကျဉ်းမျှ ပြဆိုထားသည်။ ယင်းအခန်း၌—

- ၁။ ဘာဝနာ-၄၀ အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်
- ၂။ ဒုက္ခမျိုးစုံ အပါယ် ၄-ဘုံ အကျဉ်းပြခန်း
- ၃။ အတ္တ ဒိဋ္ဌိကြောင့် အပါယ်၌ ဖြစ်ရပုံပြခန်း—

ဟူ၍ အခန်းငယ် ၃-ခန်း ပါဝင်သည်။

ခန္ဓာငါးပါး၏ အပြစ်ကို ဘာဝနာ ၄၀-ဖြင့် ပြသည်။ ထို့နောက် ဘဝသံသရာ၏ အပြစ်ကို အပါယ် ၄-ဘုံရှိ ဆင်းရဲဒုက္ခဖြင့် ပြသည်။ ထို့နောက် ယင်း ခန္ဓာအပြစ် ဘဝသံသရာအပြစ်များ ဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်း အတ္တဒိဋ္ဌိကို ပြသည်။

(ခ) အကျယ် ပြဆိုခန်း။ ။ အကျယ် ပြဆိုရာ အပိုင်းကြီး၌လည်း—

- ၁။ အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏ် ပြခန်း
- ၂။ လက္ခဏာယာဉ် ၃-ပါး ပြခန်း
- ၃။ ဘာဝနာ-၄၀ အကျယ် ပြခန်း

နိဒါန်း

၄။ အပါယ် ၄-ဘုံ အကျယ် ပြခန်း

၅။ နိဂုံးချုပ် တိုက်တွန်းချက် ဥယျောဇဉ်အခန်း—

ဟူ၍ အခန်းကြီး ၅-ခု ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည်။

အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏ် ဖွင့်ခန်း။ ။ ထိုတွင် အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏ် ပြဆို
ခန်းကား - ဒုက္ခ-အနတ္တ ထင်မြင်ရန်

အရင်းခံ ဖြစ်သောကြောင့် စာမျက်နှာ ၂၄-မှ ၁၅၅-ထိ၊ ၁၃၂-မျက်နှာမျှ
ကျယ်ဝန်းစွာ ရေးသားထားပေသည်။

ယင်း အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏ်ခန်း၌လည်း

၁။ ရုပ်တရား၌ အနိစ္စဉာဏ် ပြခန်း

၂။ နာမ်တရား၌ အနိစ္စဉာဏ် ပြခန်း—

ဟူ၍ ၂-မျိုး ခွဲပြန်သည်။

ရုပ်၌ အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်။ ။ ထိုတွင် ရုပ်တရားသည် မျက်မြင်ထင်ရှား
သောကြောင့် ဘာဝနာဉာဏ် လျင်မြန်စွာ

ပေါက်စေနိုင်ရကား စာမျက်နှာ ၂၄-မှ ၉၀-အထိ၊ စာမျက်နှာပေါင်း
၆၇-မျက်နှာခန့်မျှ ဖွင့်ဆိုရေးသားထားသည်။

ယင်းသို့ ရုပ်တရား၏ အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏ် ဖွင့်ရာတွင်—

၁။ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးဖြင့် ဖွင့်ခန်း

၂။ ၃၂-ကောဋ္ဌာသဖြင့် ဖွင့်ခန်း

၃။ ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးဖြင့် ဖွင့်ခန်း

(က) သွားခြင်း၌ ဖွင့်ခန်း

(ခ) ရပ်ခြင်း၌ ဖွင့်ခန်း

(ဂ) ထိုင်ခြင်း၌ ဖွင့်ခန်း

(ဃ) လျောင်းအိပ်ခြင်း၌ ဖွင့်ခန်း—

ဟူ၍ အခန်းများ ဖွဲ့စည်းကာ ဖွင့်ဆိုရေးသားထားသည်။

[၈]

ဘာဝနာဒီပနီ

နာမ်၌ အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏ်။ ။နာမ်တရားများ၌ အနိစ္စ လက္ခဏာ
ဖွင့်ဆိုခန်း၌မူ နာမ်တရားကို ၄-မျိုး

ခွဲ၍—

- ၁။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ခွဲခန်း
- ၂။ သညာက္ခန္ဓာ၌ ခွဲခန်း
- ၃။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ခွဲခန်း
- ၄။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ခွဲခန်း—

ဟူ၍ ၄-ခန်း ရေးသားပြဆိုသည်။ ထိုတွင် အချုပ်ပဓာနလည်း ကျ၍
အမျိုးအစား များစွာရှိသည့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဖွင့်ခန်း၌—

- ၁။ ကာယဝိညာဏ် ဖွင့်ခန်း
- ၂။ ဇိဝှိဝိညာဏ် ဖွင့်ခန်း
- ၃။ သာနဝိညာဏ် ဖွင့်ခန်း
- ၄။ သောတဝိညာဏ် ဖွင့်ခန်း
- ၅။ စက္ခုဝိညာဏ် ဖွင့်ခန်း—
- ၆ မနောဝိညာဏ်ဖွင့်ခန်း

ဟူ၍ ၆-မျိုးခွဲခြားဖွင့်ဆိုသည်။

လက္ခဏာယာဉ် ၃-ပါး။ ။ယင်းသို့ အနိစ္စလက္ခဏာကို အကျယ်တဝင့်
ဖွင့်ဆိုပြီးမှ—

- ၁။ အနိစ္စ
- ၂။ ဒုက္ခ
- ၃။ အနတ္တ

ဟူသော လက္ခဏာယာဉ် ၃-ပါးကို သိသာရုံ မကျဉ်းမကျယ်ဖွင့်ဆိုသည်။
ဖွင့်ရာ၌—

နိဒါန်း

- ၁။ နိစ္စနိမိတ်
- ၂။ အနိစ္စလက္ခဏာ
- ၃။ အနိစ္စဝိပဿနာ
- ၄။ သုခနိမိတ်
- ၅။ ဒုက္ခလက္ခဏာ
- ၆။ ဒုက္ခဝိပဿနာ
- ၇။ အတ္တနိမိတ်
- ၈။ အနတ္တလက္ခဏာ
- ၉။ အနတ္တဝိပဿနာ -

ဟူ၍ခွဲခြားကာ လက္ခဏာယာဉ် ၃-ပါး၏သဘောကို သိသာအောင် ဖွင့်ဆို ရေးသားထားပေသည်။

ဘာဝနာ ၄၀-အကျယ်။ ။အထက်ပါ အစီအစဉ်အတိုင်း လက္ခဏာယာဉ် ၃-ပါး၏သဘောကို ပြဆိုပြီးမှ ဘာဝနာ ၄၀ ကို အကျယ်အားဖြင့် -

- ၁။ အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး
- ၂။ ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ပါး
- ၃။ အနတ္တလက္ခဏာ ၅-ပါး

အသီးသီး ခွဲခြား၍ တခုစီ တခုစီကို ဖွင့်ဆိုရေးသားထားသည်။

ဒုက္ခအမျိုးမျိုး။ ။ခန္ဓာ ၅-ပါး၏အပြစ် ဘာဝနာ ၄၀-ကို အကျယ် ရေးပြီးလျှင် ဘဝသံသရာ၏အပြစ်ကို -

- ၁။ ငရဲကြီး ၈-ထပ်
- ၂။ ဥဿဒငရဲငယ် ၂၀-ထပ်
- ၃။ ပြိတ္တာဘုံ
- ၄။ အသုရကာယ်ဘုံ

ဘာဝနာ (အာ) - ပ-မ-ဗ-သ-စ

ဘာဝနာဒီပနီ

၅။ လူ့ဘုံမှ ၃၂-ပါးသော ကံကြမ္မာ-တို့ဖြင့်အသီးသီး ဆင်းရဲဒုက္ခ ဖြစ်ပုံ သက်တမ်းကြာပုံတို့နှင့်တကွ ကြောက်ရွံ့ တုန်လှုပ်ဖွယ် သံဝေဂရဖွယ် ရေးသားဖော်ပြသည်။

နိဂုံး တိုက်တွန်းခန်း။ ။ ယင်းသို့ ရေးသားဖော်ပြပြီးမှ ထိုထိုဒုက္ခဆင်းရဲ ခြင်းဟူသမျှသည် အရင်းခံအားဖြင့် အတ္တဒိဋ္ဌိ ကြီးမှ ပေါက်ပွားလာပုံကို ဖော်ညွှန်း၍ အတ္တဒိဋ္ဌိပြုတ်အောင် လက္ခဏာ ယာဉ် ၃-ပါး ပွားများရန် တိုက်တွန်းထားပြီးလျှင်—

အတ္တဒိဋ္ဌိပြုတ်ပြီးသောအခါ ခံစားရရှိမည့် နိဗ္ဗာန်အထိ ချမ်းသာသုခ အကျိုးကိုပြဆိုကာ နိဂုံးချုပ်၍ ကျမ်းကိုအပြီးသတ်ထားပေသည်။

ဘာဝနာဒီပနီ ကောင်းမြတ်ပုံ

ကောင်းပုံအကျဉ်းချုပ်။ ။ ဘာဝနာဒီပနီကျမ်း ကောင်းမြတ်ပုံကို အကျဉ်း ချုပ်မျှ ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင်—

ဤ ဘာဝနာဒီပနီကျမ်းသည် ဘာဝနာ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပေါ်လွင်အောင် ဖော်ပြပြီးလျှင် ဖတ်ရှုရသူတို့အား ဘာဝနာ ပွားများ လိုစိတ်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အားထုတ်လိုစိတ် ပေါ်ပေါက်လာအောင် လှုံ့ဆော်အားပေးသည့်ကျမ်း ဖြစ်သောကြောင့် ကောင်းသည်—

ဟုပင် ပြောရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဘာဝနာ-၄၀။ ။ မှန်လှပါပေသည်။ ဤ ဘာဝနာဒီပနီကျမ်း၌ အနိစ္စ လက္ခဏာ ၁၀-ပါး၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ပါး၊ အနတ္တ လက္ခဏာ ၅-ပါး ဟူသော ဘာဝနာ ၄၀-တို့၏ သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ် တဝင့် ဖော်ပြရေးသားထားသည်ကို ရှေးဦးစွာ ဖတ်ရှုတွေ့နိုင်ပေသည်။

အပါယ်ဆင်းရဲ။ ။ ထို့နောက် ငရဲကြီးရှစ်ထပ်၊ ငရဲငယ် ၂၀-ထပ်၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသုရကာယ် ဘုံသားတို့၏ ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံစား ရပုံနှင့် မျက်မြင်လှူသားတို့ ခံနေရသည့် ဒုက္ခအမျိုးမျိုး ဖော်ပြထားသည် ကို ဖတ်ရှုတွေ့ရမည် ဖြစ်ပေသည်။

နိဒါန်း

ယင်းသို့ ဘာဝနာ ၄၀-နှင့် ငရဲစသော ဆင်းရဲဒုက္ခများကို ဖတ်ရှု နားလည်ပါလျှင်...ဘာဝနာကို ပွားလို့စိတ်များ ပေါ်ပေါက်လာမည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ကောင်းရခြင်းအကြောင်း။ ။ဘာဝနာ ၄၀-၏ သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို ဖတ်ရှုသူတို့အား ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ နားလည်နိုင်၍ ဘာဝနာပွားများလို့စိတ် ပေါ်ပေါက်လာအောင် ရေးရာ၌-

- ၁။ စာဖတ်သူတိုင်း နားလည်နိုင်သည့်စကားဖြင့် ရေးသားခြင်း
- ၂။ ရှင်းလင်းစွာ ဝါကျဖွဲ့ခြင်း
- ၃။ စကားဝါကျ အဆက်အစပ်မိခြင်း
- ၄။ သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို ပေါ်လွင်စေခြင်း
- ၅။ ဥပမာ ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ရှင်းလင်းရေးသားခြင်း
- ၆။ ဆန်းကြယ်လေးနက်သော အဓိပ္ပါယ်များဖြင့် ဖွင့်ဆိုခြင်း

စသော ကဝိဂုဏ် ပြောင်မြောက်သည့် အချက်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်ကာ ရေးသားထားပေသည်။

ဥပမာပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ရှင်းလင်းရေးသားခြင်း

ဥပမာ အများဆုံးကျမ်း။ ။ဤတွင် ၁-၂-၃-၄-အချက်တို့မှာ လယ်တီ ဆရာတော် ပြုစုသည့် ကျမ်းတိုင်း၌ ပါဝင် သည့် အကြောင်းအရာများဖြစ်၍ အကျယ်မရေးလိုသော်လည်း ၅-နံပါတ် ဖြစ်သည့် ဥပမာပုံစံသာဓက အမျိုးမျိုးဖြင့် ခြယ်လှယ်ထားပုံနှင့် ၆-နံပါတ် ထူးခြားဆန်းကြယ်သည့် အဓိပ္ပါယ်များမှာမူ ဤ ဘာဝနာဒီပနီကျမ်းမှာမှ ထူးထူးကဲကဲဖြစ်သောကြောင့် အနည်းငယ် ချဲ့ပြုလိုပေသည်။

ဥပမာပုံစံများဖြင့် ရှင်းလင်း ရေးသားခြင်းမှာ အခြား ဒီပနီကျမ်း များ၌ အသင့်အတင့် ပါဝင်သည်ဖြစ်သော်လည်း ဤ ဘာဝနာဒီပနီကျမ်း ၌မူ ထူးထူးကဲကဲ များပြားစွာ အသုံးပြုထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ဥပမာ များစွာပြရခြင်း။ ။ဥပမာ ပုံစံ သာဓကများ မပါလျှင် မဖြစ်
 နိုင်သည့် အကြောင်းကလည်း ရှိပေသည်။
 ဤကျမ်း၌ ပြဆိုရမည့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ-တို့၏ သဘော အဓိပ္ပါယ်များ
 ကား အလွန်နက်နဲသိမ်မွေ့လှသည်။ လူတိုင်း ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း သတ္တဝါတိုင်းပင်
 နိစ္စ သုခ အတ္တ-ဟု စွဲလမ်းနေကြသည်။ နိစ္စ သုခ အတ္တ-ဖြစ်ချင်နေကြ
 သည်။ ထိုသို့ စွဲလမ်းခြင်းသည် ဤနေ့ ဤရက် ဤလ ဤနှစ် ဤဘဝမျှ
 သာ မက အစရှာမရအောင် ရှည်လျားလှသည့် သံသရာတလျှောက်လုံးက
 စွဲလမ်းခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

သို့စင်မျှ အချိန်ကြာညောင်း အရှိန်ကောင်းနေသည့် နိစ္စ သုခ အတ္တ
 အစွဲကိပ္ပုတ်ကိစ္ဆာ အောင် ဖြုတ်နိုင်ရန်မှာ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘော
 အဓိပ္ပါယ်ကို ဥပမာ ပုံစံပေါင်း မြောက်မြားစွာဖြင့် ရှင်းလင်းရေးသား
 ဖော်ပြရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် လယ်တီ ဆရာတော်သည် ဤဘာဝနာဒီပနီကျမ်း၌ ဥပမာ
 ပုံစံပေါင်း များစွာဖြင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ တို့၏ အဓိပ္ပါယ်သဘောကို
 ရှင်းပြထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရပေမည်။

ဘုရားဟော ပါဠိတော်ကြီးများတွင် “ဤလောက၌ ဥပမာဖြင့် ပညာရှိ
 တို့သည် အနက်သဘောကို သိနိုင်ကြကုန်၏=ဥပမာယ မိဓေကဓမ္မ အတ္တံ
 ဇာနန္တိ ပဏ္ဍိတာ”ဟု ဟောပြထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ဥပမာ ၃-မျိုး။ ။ဤ ဘာဝနာဒီပနီကျမ်းလာ ဥပမာများမှာ အမျိုး
 အစားအားဖြင့်—

- ၁။ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာလာ ဥပမာများ
 - ၂။ လောက၌ ဖြစ်ပျက်နေသည့် ဥပမာများ
 - ၃။ ဆရာတော်ကြီး ကြံဆထားသည့် ဥပမာများ—
- ဟူ၍ ၃-မျိုး သုံးစား ရှိပေသည်။

နိဒါန်း

ဤကျမ်းလာ တွေ့ရှိရသမျှဥပမာများကို လေ့လာသူတို့ သတိပြု၍ လွယ်ကူစွာ ကြည့်ရှုနိုင်ရန် စာမျက်နှာနှင့်တကွ ဖော်ပြပါအံ့။

ဥပမာများ	စာမျက်နှာ
၁။ လက်သည်းဖျားမှ မြေမှုန့်ဥပမာ	၉၁၊ ၂၊ ၁၇၈
၂။ လိပ်ကန်းဥပမာ	၁၀၊ ၁၇၈
၃။ သစ်ပင်ရိပ်ဥပမာ	၂၀
၄။ မျက်လှည့်ဥပမာ	၂၄
၅။ ချိပ်ခဲဥပမာ	၃၀
၆။ ကြိမ်လုံးဥပမာ	၃၃
၇။ အလင်းရောင်နှင့် အမှောင်ဥပမာ	၄၆
၈။ မျက်စိ ၂-လုံး တိမ်ဖုံးသူဥပမာ	၄၇
၉။ သည်းခြေရူးဥပမာ	၄၈
၁၀။ မီးတောက်ဥပမာ	၄၉
၁၁။ မနွတ်မင်းဥပမာ	၅၄
၁၂။ မှန်ရိပ်ဥပမာ	၅၆
၁၃။ အရိပ်သူရောင်ဥပမာ	၆၃
၁၄။ ဖယောင်းရုပ်ဥပမာ	၆၃
၁၅။ မြစ်ထဲ၌ သဲပြိုကျပုံ ဥပမာ	၆၅
၁၆။ ရေမြုပ်ခဲကို ယမ်းသွတ်၍ခွဲသည့် ဥပမာ	၆၅
၁၇။ ယမ်းမီးတောက် ဥပမာ	၇၁
၁၈။ ဆီမီးတောက် ဥပမာ	၈၁
၁၉။ သံတွေခဲနှင့် ဖရောင်းရုပ်ဥပမာ	၈၉
၂၀။ ပိန်းကြာဖက် ဥပမာ	၁၀၃
၂၁။ လောင်မီးဥပမာ	၁၀၇
၂၂။ ရေနှင့် ရေ၌ထင်သည့် မီးရောင်ဥပမာ	၁၀၉

ဥပမာများ		စာမျက်နှာ
၂၃။	ခွေး၊ ကျီး၊ ငွင်းတ ဥပမာ	၁၂၁
၂၄။	နှုတ်ရုံသု ဥပမာ	၁၂၁
၂၅။	ရှားမီးကျီးခဲ ဥပမာ	၁၂၂
၂၆။	မြစ်ရေဥပမာ	၁၂၃
၂၇။	မီးရထား ဥပမာ	၁၃၄
၂၈။	ရေနံကြမ်းမီးတောက်ဥပမာ	၁၃၅
၂၉။	နဂါးကြီးများ ဥပမာ	၁၃၆
၃၀။	နေလအရောင်ဥပမာ	၁၃၇
၃၁။	မီးခတ်ရုပ်ဥပမာ	၁၄၉
၃၂။	ခွေးနာ လောက်ကိုက် ဥပမာ	၁၆၆
၃၃။	အရူးနှင့် မီးခဲ ဥပမာ	၁၇၀
၃၄။	ရေ ဥပမာ	၁၇၁
၃၅။	သုဇယ်ဥပမာ	၁၇၄
၃၆။	အနှစ်အသားဥပမာ	၁၈၇
၃၇။	လူနာနှင့် ဓာတ်စာဥပမာ	၁၉၅
၃၈။	မိကျောင်းဥပမာ	၂၀၅
၃၉။	မင်းကိစ္စ လုပ်ကိုင်သူဥပမာ	၂၀၇
၄၀။	ရန်သူ ဥပမာ	၂၀၉
၄၁။	ငါးလိပ်ဥပမာ	၂၁၀
၄၂။	ပယောဂကပ်မှီသူ ဥပမာ	၂၁၂
၄၃။	တောင်ကျရေနှင့်အမှိုက်ဥပမာ	၂၁၃
၄၄။	တပေါင်း တန်းခူး လေရူး ဥပမာ	၂၁၄
၄၅။	ပင်လယ်ရေ ဥပမာ	၂၁၄
၄၆။	တောင်ကြီး ဥပမာနှင့် ဒိဋ္ဌိ	၂၁၅
၄၇။	သဲကမ်းပြိုပုံဥပမာ	၂၂၀
၄၈။	ရေ၌ထင်သည့် အရိပ်ဥပမာ	၂၂၁
၄၉။	လှည်းသွား ၂-ယောက် ငှက်ပျောတုံး လှည်းဝင်ရိုး လုပ်ပုံဥပမာ	၂၂၉

နိဒါန်း

ဥပမာများ	စာမျက်နှာ
၅၀။ ငှက်ပျောတုံးဖောင်ဥပမာ	၂၃၀
၅၁။ ခွေးရူးပြန်သူ ဥပမာ	၂၄၅
၅၂။ ယင်မမဲရိုင်းဥပမာ	၂၄၅
၅၃။ ကျောက်တုံးများတင်သည့် ငှက်ပျောဖောင် ဥပမာ....	၂၅၀
၅၄။ မြစ်ကြီး ၅-သွယ်နှင့် အနောတတ်အိုင် ဥပမာ	၂၅၅
၅၅။ ဘေးရန် ဥပမာ	၂၅၇
၅၆။ အန္တရာယ် ဥပမာ	၂၅၉
၅၇။ ရောဂါ ဥပမာ	၂၆၁
၅၈။ အနာ ဥပမာ	၂၆၃
၅၉။ နှုနာမျိုး ဥပမာ	၂၆၃
၆၀။ မြားငြောင့် ဥပမာ	၂၆၄
၆၁။ ထွတ်မြင်းနာ ဥပမာ	၂၆၄
၆၂။ လဲဝါနှင့် ကတ္တီပါကော်ဇော ဥပမာ	၂၆၇
၆၃။ သစ်ဝါးနှင့် ကျောင်းအိမ် ဥပမာ	၂၆၇
၆၄။ လေတံခွန်နှင့် မီးအိမ်ပုံ ဥပမာ	၂၆၇
၆၅။ လူသတ်သမား ဥပမာ	၂၇၅
၆၆။ ယမ်းထုပ်ကြီး ဥပမာ	၂၇၆
၆၇။ ကျူတော မီးလောင်ပုံ ဥပမာ	၂၇၆
၆၈။ အမှိုက်ကစ မီးလောင်ပုံ ဥပမာ	၂၇၂
၆၉။ သစ်သီးရိုက်ချောသည့် ဥပမာ	၂၇၃
၇၀။ မီးနှင့် မီးလောင်စာ ဥပမာ	၂၇၄
၇၁။ အဆိပ်ဆေး ဥပမာ	၂၉၇
၇၂။ အဆိပ်သီးနှင့် ငှက် ဥပမာ	၂၉၉
၇၃။ သံနှင့် ကြေး ဥပမာ	၃၀၀
၇၄။ မလ္လိကာ မိဖုရား ဥပမာ	၃၂၇
၇၅။ အထက်မြောက်သည့် ကျောက်ခဲ ဥပမာ	၃၄၇

ဤသို့လျှင် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဘာဝနာတရားတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဥပမာပုံစံ များစွာသုံးစွဲ၍ ရေးသားပြုစုထားပေရာ လေ့လာဖတ်ရှုသူတို့ အား ဘာဝနာသဘော အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းလင်းစွာ နားလည်နိုင်ပြီး ဘာဝနာတရား ပွားများလိုစိတ် ပေါ်ပေါက်လာစေနိုင်သောကြောင့် ဤ ကျမ်းသည် ကောင်းမြတ်သော ကျမ်းတဆူဖြစ်ကြောင်း သိသာပေပြီ။

ဆန်းကြယ်လေးနက်သည့် အဓိပ္ပါယ်အဖွင့်များ

ဘာဝနာ ၄၀-၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ဆိုရေးသားရာ၌ ဆန်းကြယ် လေးနက်သည့် အဓိပ္ပါယ်အဖွင့် များစွာပါဝင်သည်။ ယင်း ဆန်းကြယ် လေးနက်သည့် အဓိပ္ပါယ် အဖွင့်များကို နားလည်သဘောပေါက်မည် ဆို ပါလျှင် မဂ်ပေါက် ဖိုလ်ဝင် အထိ အကျိုးရနိုင်ပေမည်။

ဤကျမ်းလာ ဆန်းကြယ်လေးနက်သည့် အဓိပ္ပါယ်အဖွင့် အချို့ကို စာရှုသူတို့ စာမြည်းအဖြစ် ဖတ်ရှုကြည့်ရန် အကျဉ်းမျှ တင်ပြပါအံ့။

အရိပ် ၂-မျိုး။ ။ ယခုအခါ တွေ့မြင်နေကြရသည့် ပကတိ သစ်ပင်၌ အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်တို့၏ အရိပ်နှင့် အလင်းရောင်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည့် အရိပ်ဟူ၍ အရိပ် ၂-မျိုး ရှိသည်။

ဤနည်း အတူပင် သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်နာမ်တရားများ၌လည်း အရိပ် ၂-မျိုးရှိကြောင်းကို ဤကျမ်း စာမျက်နှာ ၂၀-မှ စ၍ ဆန်းကြယ်လေးနက် စွာ ဖွင့်ဆိုထားပေသည်။

အသေးဆုံး ရုပ်ဝတ္ထု ။ ။ ယခုခေတ် လောကဓာတ် ပညာရှင်ကြီးများ သည် စက်ကိရိယာများကို အသုံးပြုလျက် ရုပ် တရားများကို အသေးဆုံး အဆင့်ရောက်အောင် ခွဲစိတ်လျက် ရှိကြသည်။ အနုမြူတခုမှ အီလက်ထရွန် ပရိုတွန် နျူထရွန်-ခေါ် မြူမွန်ကလေးများအထိ ခွဲစိတ်နိုင်ကြပေပြီ။ ယင်း မြူမွန်ကလေးများသည် အလွန် သေးငယ် သောကြောင့် ရိုးရိုးမျက်စိဖြင့် မမြင်ရချေ။ အင်အားကြီးမားသည့် မှန်ဘီလူးကြီးများဖြင့်သာ မြင်ကြရသည်။

မြို့မုန်ကလေးများ သေးငယ်ပုံကို သမ္ဘရာသီးတလုံးနှင့် မြို့မုန်တလုံးကို အဆတူကြီးမားအောင် ချဲ့မည်ဆိုလျှင် မြို့မုန်ကလေးက သမ္ဘရာသီးခန့် ကြီးလာသောအခါ သမ္ဘရာသီးသည် ဤကမ္ဘာကြီးလောက် ကြီးလာ လိမ့်မည်ဟု နှိုင်းခိုင်းပြကြသည်။

ဤကျမ်း၌ကား—ရုပ်တရားတို့သည် အနုမြူထက် သေးငယ်သည့် ပရမာနုမြူခန့်မျှပင် အထည်ဝတ္ထု အသွင်သဏ္ဍာန်အဖြစ် မရှိနိုင်ကြချေ။ မတော့မြင်နိုင်ကြချေ။ အကယ်၍ ရှိပါသည်၊ တော့ပါသည်ဆိုလျှင် ယင်း သည် အမှန်အစစ် မဟုတ်နိုင်၊ သဏ္ဍာန်နိမိတ် အဖြစ်ဖြင့် စိတ်ဝိညာဏ်၏ လှည့်စားချက် အထင်မှားချက်သာ ဖြစ်သည်။ အမှန်စင်စစ်မှာ သဘော တရားမျှသာ ရှိသည်ဟူ၍ စာမျက်နှာ ၂၅-မှ စ၍ ဝေဖန်ပြဆိုထား ပေသည်။

မြင်လျက်မသိ သိလျက်မမြင်။ ။သက်ရှိ သက်မဲ့ ရုပ်တရားဟူသမျှ၌ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး ရှိသည်၊ ဓမ္မကြီး ၃-ပါး ရှိသည်။

ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး ဟူသည်မှာ ရေ မြေ လေ မီး-ဟူသော ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး ဖြစ်သည်။

ဓမ္မကြီး ၃-ပါး ဟူသည်မှာ—

- (၁) ဖြစ်ခြင်းသဘော=ဇာတိဓမ္မ။
- (၂) ပျက်ခြင်းသဘော=မရဏဓမ္မ။
- (၃) ဓာတ် ၄-ပါး အချင်းချင်း၊ ဓမ္မ ၂-ပါး အချင်းချင်း မရော မယှက်ရန် ပိုင်းခြားခြင်းသဘော=ပရိစ္ဆေဒဓမ္မ—

ဟူသော ဓမ္မ ၃-ပါး ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ ရုပ်တရားတိုင်း၌ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး၊ ဓမ္မကြီး ၃-ပါး အမြဲ မပြတ် အထင်အရှား ရှိသည်ကို ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့သည် ကြောင်ကြောင် မြင်နေရပါလျက် မသိကြချေ။

[ယ]

ဘာဝနာဒီပနီ

ဘုရား အစရှိသော အရိယာ သူတော်စင်တို့က ဟောပြောသဖြင့် ရုပ်တရားတိုင်း၌ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး၊ ဓမ္မကြီး ၃-ပါး ရှိသည်ဟု ကြောင် ကြောင်သိနေပါလျက် ကိုယ်တွေ့ပိုင်ပိုင် မမြင်နိုင်ကြချေ။

ယင်းသို့ မသိမမြင် ဖြစ်ရသည်မှာ မောဟ အမှိုက်မှောင်က ကွယ်ကာ ဆီးတား ထားပြီး စိတ်ဝိညာဉ် မျက်လှည့်ဆရာကြီးက—

- ၁။ အသွင်သဏ္ဍာန်နိမိတ်
- ၂။ အစဉ်သန္တာန်နိမိတ်—

ဟူသော နိမိတ် ၂-ပါးဖြင့် လှည့်စားထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟူ၍ ဤကျမ်း နှာ ၃၈-မှ စ၍ အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ဆိုထားပေသည်။

ထို့ကြောင့် ပညာရှိသူတော်ကောင်းကြီးများက ငါတို့တတွေသည်—

- (၁) ရှိတာကိုလည်း မသိ
- (၂) မရှိတာကိုလည်း သတိမထားမိ - ဟု သတိပေး ဆုံးမထား ခဲ့လေသည်။

သံတုံးပျက်နှင့် ရေမြုပ်ပျက်။ ။ ရုပ်တရားတိုင်း တည်မြဲမှုမရှိ၊ အစဉ် မပြတ် ဖောက်ပြန် ပျက်စီးနေကြရာ၌ ခိုင်မာကျစ်လစ်သည့် သံတုံး ကျောက်တုံးများက အပျက်နှေး၍ ဖွရ ပျော့နုသည့် ရေမြုပ် ရေပွက်တို့က အပျက်မြန်သည်ဟု ဆိုဖွယ်မရှိချေ။ ရုပ်ဟူသမျှ မျက်တောင်တခတ်မျှ တည်မြဲခြင်းမရှိ၊ အစဉ်မပြတ် ပျက်စီး နေသည်ချည်း အတူတူသာ ဖြစ်သည်-ဟု ဤကျမ်း နှာ ၆၈-၌ ပြဆို ထားသည်။

ရူမှတ်သင့်သည့် ပျက်မှု။ ။ ရုပ်တရားတို့၏ ပျက်မှုသည် (၁) ခဏိက ပျက်မှု၊ (၂) သန္တတိပျက်မှု၊ (၃) သမ္ပတိ ပျက်မှု-ဟု ၃-မျိုး ရှိသည်။

၁။ ခဏိက ပျက်မှု-ဟူသည်မှာ ဥပါဒ် ဌီ ဘင် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ပျက်မှု ဖြစ်သည်။ ရုပ်တိုင်း မျက်တောင်တခတ်အတွင်း များစွာ ပျက်နေ သည်-ကို ဆိုလိုသည်။

နိဒါန်း

၂။ သန္တတိ ပျက်မှုဟူသည် ရှေ့အစဉ်နှင့် နောက်အစဉ်မတူ ပျက်မှု ဖြစ်သည်။ ဥပမာ နေပူ၌နေစဉ်က ပူ၍ နေရိပ်ထဲသို့ရောက်လာသောအခါ အေးသည်။ ထိုသို့ အေးရာ၌ အပူပျက်သည်ကို သန္တတိပျက်ဟု ဆိုသည်။

၃။ သမ္မုတိပျက်ဟူသည်မှာ လောကထုံးစံအားဖြင့် သတ်မှတ်ထား သည့် ပျက်မှုဖြစ်သည်။ ဥပမာ လူသည် မွေးဖွားစဉ်က ဖြစ်လာ၍ သေ သောအခါ ပျက်သည်ဟု ဆိုသကဲ့သို့တည်း။

ယင်း ပျက်မှု ၃-မျိုးရှိရာ အဘယ်ပျက်မှုကို ဝိပဿနာ ရှုရမည်ကို ဤ ကျမ်းမှာ ၆၈-၌ ညွှန်ကြားထားပေသည်။

တည်နေရုံမျှဖြင့် နိစ္စမဟုတ်။ ။လူတယောက်သည် အသက်တနှစ် ရှည် ကြာစွာ နေရလျှင် တနှစ်တည်မြဲနေ သည်။ တနှစ် နိစ္စဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟု မေးမြန်းသော် နိစ္စမဟုတ်။ အနိစ္စသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ တနှစ်တည်နိုင်ရန်အတွက် အစာ စားရာ၊ ရေသောက်ရာ၊ ဆေးဝါးမှီဝဲရာ-စသည်ဖြင့် များစွာ ပြုပြင်ရသည်။ အကယ် ၍သာ တနှစ်တည်မြဲနိုင်သော နိစ္စသတ္တိ ရှိပါလျှင် ပြုပြင်ဖွယ်မလို၊ တည်မြဲ နေနိုင်ရမည်။ မိုးကြိုးအကြိမ်တရာဆိုင်၍ ပစ်သော်လည်း မပျက်မစီး တည်နေနိုင်ရမည်-စသည်ဖြင့် နှာ ၅၂-၌ ဆန်းကြယ် လေးနက်စွာ စိစစ် ဝေဖန်ဖြေဆိုထားပေသည်။

လိုတိုင်းဖြစ်ရုံမျှဖြင့် အတ္တမဟုတ်။ ။သတ္တဝါ လူသားတို့၌ ထိုင်လိုက ထိုင်လို ရ၏။ သွားလိုက သွားလို ရ၏။ ဤသို့ လိုတိုင်း ရခြင်းသည် အတ္တ မိမိကိုယ် ဟုတ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မိမိကိုယ်ကို အစိုးရသောကြောင့် ဖြစ်သည်-ဟု ထင်မှတ်မှားဘွယ် ရှိရာ ယင်းသို့ မထင်သင့်ကြောင်း၊ မိမိက ကျေးမွေးပြုစုမှုတို့ဖြင့် ကျွန်ခံ ထားရသောကြောင့်သာ ဤသို့ အနည်းငယ်မျှ လိုတိုင်းရသည်ဟု ထင်ရ ကြောင်း၊ စင်စစ်အားဖြင့် အနတ္တသာ ဖြစ်ကြောင်းကို နှာ ၅၂-မှ စ၍ ရှင်းလင်း ပြဆိုထားသည်။ ဤ သဘောကိုပင် နှာ ၁၉၂-မှစ၍လည်း ထပ်မံရှင်းပြထားပေသည်။

[၈]

ဘာဝနာဒီပနီ

ချုပ်ပျက်တိုင်း ဒုက္ခမဟုတ်။ ။လူသားတို့သည် မိမိတို့၏ ပစ္စည်းဥစ္စာ ပျက်ခြင်းကို၎င်း၊ ခန္ဓာကိုယ် သေဆုံး ပျက်စီးခြင်းကို၎င်း ဆင်းရဲဒုက္ခဟု ယူဆကြသော်လည်း မိမိတို့ခန္ဓာကိုယ်မှ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် အနာရောဂါတို့ ချုပ်ပျက်သည်ကိုကား ချမ်းသာသုခဟု ထင်တတ်ကြောင်း၊ အမှန်စင်စစ် ချုပ်ပျက်မှု ဟူသမျှသည် ဒုက္ခသာ ဖြစ်ကြောင်း နှာ ၁၀၆-မှစ၍ ဆန်းကြယ် လေးနက်စွာ ကြံဆပြဆိုထားပေသည်။

ရူမှတ်ရမည့် အနတ္တအနက်။ ။အနတ္တ-ဟူသော လက္ခဏာယာဉ်၏ အနက်ကို များစွာသော စာပေကျမ်းဂန်တို့၌—

၁။ အဝသဝတ္တနတ္တ = အလိုမလိုက်-ဟူသော အနက်၊

၂။ အသာရကတ္တ = အနှစ်အသား မရှိဟူသော အနက်—

ဟူ၍ အနက် ၂-မျိုး ဖွင့်ပြကြသည်။ ယင်း ၂-မျိုးတို့တွင် အဘယ်အနက်ကို သိမြင်လျှင် အနတ္တဘာဝနာပွားခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးနိုင်ကြောင်းကို ဤကျမ်း နှာ ၂၁၆-၌ ရေးသားညွှန်းပြထားပေသည်။

ဆင်းရဲထက် ချမ်းသာက ဆိုးဝါးခြင်း။ ။သတ္တဝါတို့မှာ ဆင်းရဲဒုက္ခနှင့်လည်း တွေ့ကြုံကြရသည်။ ။ ချမ်းသာသုခနှင့်လည်း တွေ့ကြုံကြရသည်။ ယင်း ၂-မျိုးလုံးသည်ပင် သတ္တဝါတို့အား အထင်အမြင် မှောက်မှားစေတတ်သည်ချည်း ဖြစ်၏။ အကျိုးမဲ့ကို ဖြစ်စေတတ်သည်ချည်း ဖြစ်၏။

သို့သော်လည်း ဆင်းရဲထက် ချမ်းသာက ပို၍ ဆိုးဝါးသည်။ ချမ်းသာကောင်းမြတ်လေလေ ပို၍ပို၍ ဆိုးဝါးလေလေ ဖြစ်သည်။

ဥပမာအားဖြင့် ခြင်္သေ့ သစ်ကျား ကိုက်၍ သေသူထက် သရက် ပိန့်ငါး အမဲ စား၍ သေသူက များသည်-စသည်ဖြင့် ဆင်းရဲထက် ချမ်းသာက ဆိုးဝါးပုံကို ဤကျမ်း စာမျက်နှာ ၁၀၂-မှစ၍ အကျယ် ရေးသားပြဆိုထားသည်။

နိဒါန်း

သေခြင်းတရား။ ။ သတ္တဝါတိုင်းသည် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ခဏိက မရဏဖြင့် သေနေကြသည်။ မိမိတို့၏ ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်-ခန္ဓာတွေ ချုပ်ပျက်နေကြသည်ကို မသိကြ။ သန္တတိ မရဏ သမ္ပုတိမရ တို့ဖြင့် သေနေသည်ကိုကား အလွန်ထင်ရှားသောကြောင့် သိကြရသည်။

ယင်းသို့ သေရသည်မှာ မိမိတို့ ခန္ဓာငါးပါး၌ အမြဲ အသေဓာတ်ကြီး ပါရှိနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အပြင်အပမ္မ အပူ အအေး အဆိပ် ဒါး လှုံ-စသည်ဖြင့် သေသည်ဟု ဆိုရာ၌ အပြင်အပမ္မ အပူ အအေး အဆိပ် ဒါး လှုံ စသည်တို့သည် မူလရှိရင်းစွဲ အသေဓာတ် မရဏဓာတ်ကြီးကို လှုံဆော်ရုံမျှသာ ဖြစ်သည်။ အမှန်စင်စစ်မှာ မိမိတို့ကိုယ်၌ မူလရှိရင်းစွဲ အသေဓာတ် မရဏဓာတ်ကြောင့်သာ သေရခြင်း ဖြစ်သည်။

အကယ်၍သာ မူလအရင်းခံ အသေဓာတ်ကြီး မရှိပါလျှင် ဘာ အကြောင်းကြောင့်မျှ သေနိုင်ကြမည် မဟုတ်ချေ။

အဆုပ်နာ ဖြစ်၍ သေရာ၌ အဆုပ်ရှိသောကြောင့်သာ အဆုပ်နာ ဖြစ်၍ သေရသည်။ ထို့အတူ ပထဝီဓာတ် ရှိသောကြောင့်သာ ပထဝီဓာတ် ပျက်နာ ပထဝီဓာတ်လွန်နာ စသည်ဖြစ်၍ သေကြသည် စသည်ဖြင့် သတ္တဝါတို့ သေကြရခြင်း အကြောင်းကို စာမျက်နှာ ၂၇၅-မှစ၍ ဆန်းကြယ် လေးနက်စွာ ဖော်ပြသားပေသည်။

ဤသို့လျှင် ဘာဝနာ ၄၀-၏ အဓိပ္ပါယ် သဘောကို ဥပမာ ဥပမေယျ အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့်၎င်း၊ ဆန်းကြယ် လေးနက်သည့် အဓိပ္ပါယ် အဖွင့်တို့ဖြင့် ၎င်း ထူးကဲစွာ ဤဘာဝနာဒီပနီကျမ်းကို ရေးသားစီရင်ထားပေရာ ဖတ်ရှု ရသူတိုင်း ဘာဝနာ ၄၀-၏ သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို လွယ်ကူစွာ သဘော ပေါက် နားလည်ကြလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ရပေသတည်း။

ဘာဝနာဒီပနီကျမ်း လေ့လာရခြင်းအကျိုး

အကျိုး ၂-မျိုး။ ။ အနိစ္စ - ဒုက္ခ - အနတ္တ - စသော ဘာဝနာ ၄၀-တို့၏ သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် ရေး

[သ]

ဘာဝနာဒီပနီ

သား စီရင်ထားသည့် ဤ ဘာဝနာဒီပနီကျမ်းကို လေ့လာ၍ လိုက်နာပွားများ ကျင့်သုံးပါလျှင်—

- (က) ယခု မျက်မှောက်ကာလ၌လည်း ကောင်းမြတ်သော အကျိုးတရားများကို ရနိုင်သည်။
- (ခ) နောင် အနာဂတ်ကာလ၌လည်း ကောင်းမြတ်သော အကျိုးတရားများကို ရနိုင်ပေသည်။

မျက်မှောက်အကျိုး။ ။ ယခု ပစ္စက္ခ မျက်မှောက်ကာလမှာ တပ်မက် လိုချင်မှုလောဘ၊ ကြမ်းတမ်းစွာ ပြစ်မှား လွန်ကျူးမှုဒေါသ၊ မသိတွေ့ဝေ မိုက်မဲမှုမောဟစသော ကိလေသာတရားများ နည်းပါး၍ ငါ-ငါ-ငါ-ဟု စွဲလမ်းမှု=သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မပြင်းထန်တော့ဘဲ မတော်မတရားလိုချင်မှု၊ နိုင်ထက်စီးနင်းပြုလုပ်မှု စသော မကောင်းသော အကျင့်များ ကင်းပျောက်သည်တိုင်အောင် တဖြည်းဖြည်း ခေါင်းပါးစေနိုင်ပေသည်။

“ငါ”အစွဲအလမ်း မှေးမှိန်သည်နှင့်အမျှ အများသူငါနှင့် မျှမျှတတ တရားနည်းလမ်းကျကျ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှုများ၊ ညီညွတ် သင့်မြတ်စွာ နေထိုင်ကျင့်ကြံမှုများကို ပြုလုပ်နိုင်ကာ အဆင့်ဆင့် ကျန်းမာ ချမ်းသာ၍ ကောင်းကျိုးမင်္ဂလာများ ဖြစ်ပွားနိုင်ပေသည်။

နောင် အနာဂတ်အကျိုး။ ။ နောင် အနာဂတ်ကာလ၌လည်း ဤကျမ်းစာမျက်နှာ ၃၅၂-၃၅၃-၌ ပြဆိုထားသည့် အတိုင်း အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တ ထင်မြင်ကာ ငါစွဲ ကင်းကွာလျက် အရိယာ ဘုံသား ဖြစ်ကြပေမည်။ ပဋ္ဌမနိဗ္ဗာန်ဘုံသို့ ရောက်နိုင်မည်၊ အပါယ် ၄-ဘုံသို့ မကျမရောက်မူ၍ ဘုံစဉ်စံကာ ချမ်းသာသူခကို ရနိုင်ကြပေမည်။ သာသနာ့ကွယ်သည်ဟူ၍ မရှိနိုင်တော့ချေ။

ထိုသူတို့မှာ သာသနာသည် တဆင့်ထက် တဆင့် မြင့်ကာ တိုးတက်ကြီးပွား၍ နောက်ဆုံး၌ အနုပါဒိသေသ ပဋ္ဌမနိဗ္ဗာန်ကို ရရှိနိုင်ကြမည် ဖြစ်သတည်း။

နိဒါန်း

တိုက်တွန်းချက် ဥပယောဇဉ်။ ။ယင်းသို့ အနိစ္စစသော လက္ခဏာယာဉ်
 ဘာဝနာ ၃-ပါးကို ပွားများခြင်းဖြင့်
 ဘယ်အခါမှ သာသနာ ပျက်စီးပျောက်ကွယ်ခြင်း မရှိဘဲ နိဗ္ဗာန်ရသည်အထိ
 ကြီးမားမြင့်မြတ်သော အကျိုးတရားများကို ရရှိနိုင်သည် ဖြစ်ပေရာ
 စာရှုသူ သုတေသီတို့သည် ဘာဝနာ ၃-ပါး၏ သဘော အဓိပ္ပါယ်ကို
 ရှင်းလင်းစွာ ရေးသားပြဆိုသည့် ဤ ဘာဝနာဒီပနိကျမ်းကို လေ့လာ
 ဖတ်ရှု လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ကြပါစေသတည်း။ မိမိတို့သန္တာန်၌ မည်သည့်
 အခါမှ သာသနာ ပျက်စီးပျောက်ကွယ်ခြင်း မရှိဘဲ တဆင့်ထက် တဆင့်
 မြင့်တက်၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ကို ရရှိနိုင်ကြသည့် သာသနာပြု
 ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ ဖြစ်ကြပါစေသတည်း။

ဘာဝနာဒီပနီ

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
အဘိယာစကနှင့် ပဋိညာဉ်	၁
ဘာဝနာ ၄၀-အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်း	
ဘာဝနာ ၄၀-ဆောင်ပုဒ်	၂
ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂
အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး	၂
ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ပါး	၃
အနတ္တလက္ခဏာ ၅-ပါး	၄
ဒုက္ခမျိုးစုံ အပါယ် ၄-ဘုံ	၅
ငရဲဘုံ	၅
ငရဲကြီး ၈-ထပ်	၅
ငရဲကြီး ၈-ထပ် အကွာအဝေး	၆
ဥဿဒငရဲကြီး ၄-ထပ်	၆
ပြိတ္တာအမျိုးမျိုး	၇
အသုရကာယ်အမျိုးမျိုး	၈
တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုး	၈
နာသိခသုတ် မြန်မာပြန်	၉
ကာဏကစ္ဆပေါပမသုတ် မြန်မာပြန်	၁၀
အဋ္ဌကထာဖွဲ့ပြောချက်	၁၁
ပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့၏ အဓိပ္ပါယ်	၁၂
နာသိခသုတ်	၁၂

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
ကာဏကစ္ဆပေါပမသုတ်	၁၃
အဋ္ဌကထာကြီးအဓိပ္ပာယ်	၁၃
အတ္တဒိဋ္ဌိကြောင့် အပါယ်ဘုံ၌ ဖြစ်ရပုံ	၁၄
ဒုစရိုက်သစ်အနန္တ	၁၅
အတ္တဒိဋ္ဌိမရှိလျှင် အပါယ်ဘုံ၌ မဖြစ်ပုံ	၁၆
အဝိဇ္ဇာမှ အတ္တဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း	၁၇
အတ္တဒိဋ္ဌိ ပယ်ခွါနည်း ဘာဝနာ-၄၀	၁၈
အနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပယ်အပ်သော တရားများ	၁၈
စွဲလမ်းတတ်သော တရား ၃-ပါး	၁၉
စွဲလမ်းသော အခြင်းအရာ ၃-ပါး	၁၉
စွဲလမ်းရာဝတ္ထု ၃-ပါး	၂၀
ရုပ်နာမ်တို့၌ နိမိတ္တဟု စွဲလမ်းပုံ	၂၀
သစ်ပင်ရိပ်ဥပမာနှင့် ရုပ်ခန္ဓာအရိပ်	၂၀
ရုပ်မှ အရိပ် ၂-မျိုးပေါ်ခြင်း	၂၁
ပဌမအရိပ်	၂၂
ဒုတိယအရိပ်	၂၂
နာမ်ခန္ဓာအရိပ်	၂၃
ခန္ဓာ ၅-ပါးမှ အရိပ်	၂၃
အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်		
အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်အကျဉ်း	၂၄
ရုပ်နာမ်၌ အနိစ္စရှုပုံ	၂၄
မျက်လှည့်ပမာ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူ့ ငါ မရှိ	၂၄
အနိမိတ္တာနုပဿနာဉာဏ်	၂၅

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ရုပ်၌ အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်အဖွင့် ၁၀-မျိုး	၂၅
ဘုတ် ၄-ဖြာတို့၏ သိမ်မွေ့ပုံနှင့် လျင်မြန်ပုံ....	၂၅
တေဇောဓာတ်၏ အခွင့်ကိစ္စများ	၂၇
ဥဏှတေဇောမီးဓာတ်၏ ကိစ္စ ၂-ပါး	၂၇
သီတတေဇောဓာတ်၏ ကိစ္စ ၂-ပါး	၂၈
ကုန်ဆုံးမှု မြင်အောင် ကြည့်ပုံ	၂၈
ဖြစ်ပွားမှု မြင်အောင် ကြည့်ပုံ	၂၉
မဟာဘုတ် ၄-ပါးနှင့် အာကာသ	၂၉
အာကာသဓာတ် ၂-ပါး	၂၉
အာကာသခြားပုံ	၃၀
ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးနှင့် ချိပ်ခဲဥပမာ	၃၀
ပထဝီ အာကာသ	၃၀
ပထဝီဓာတ် ဖြစ်ပျက်ကြည့်ပုံ	၃၁
အာပေါ အာကာသ	၃၂
တေဇော အာကာသ	၃၃
ဝါယော အာကာသ	၃၃
ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးနှင့် ကြိမ်လုံးဥပမာ	၃၃
ဥပါဒ်, ဘင်, အာကာသ-ဟူသော ဓမ္မကြီးကို မြင်အောင် ကြည့်ပုံ	၃၅
မရုဏဓာတ်	၃၆
ဇာတိဓာတ်	၃၆
အာကာသဓာတ်	၃၆
အနိစ္စလက္ခဏာကို မထင်မမြင်နိုင်ပုံ	၃၇
ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး, ဓမ္မကြီး ၃-ပါးတို့ကို မသိမမြင်နိုင်ပုံ	၃၈
ဓမ္မကြီး ၃-ပါး	၃၈

[ကိ]

ဘာဝနာဒီပနီ

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၃၂-ကောဠာသဉ္စ ဓာတ်ခွဲပုံ	၃၉
လူတကိုယ်၌ ကာယ ၃၂-ပါး ရှိခြင်း	၃၉
ဆံပင် စသည်ကို ရှုပုံ	၄၀
ဆံပင်၌ ကာယကြီး ၄-ပါး ခွဲပုံ	၄၀
ပထဝီကာယ	၄၁
အာပေါကာယ	၄၁
တေဇောကာယ	၄၁
ဝါယောကာယ	၄၁
ဆံပင်၌ ဓာတ် ၃-ပါး၊ နိမိတ် ၂-ပါးခွဲပုံ	၄၁
ဆံပင်၌ သဏ္ဍာနနိမိတ် ဖုံးလွှမ်းပုံ	၄၂
ဆံပင်၌ သန္တတိနိမိတ် ဖုံးလွှမ်းပုံ	၄၂
ပူမ အေးမတို့၏ ကိစ္စ....	၄၃
မီးပါးမကို မြင်အောင်ရှု	၄၃
ဆံပင်၌ ဥပါဒါရုပ် ၄-ပါးခွဲပုံ	၄၅
မွေးညှင်းစသော ကောဠာသဉ္စ ဓာတ်ခွဲပုံ	၄၆
ပထဝီကောဠာသဉ္စ နိမိတ်ကြီး ၂-ပါး အဓိပ္ပါယ်	၄၆
သဏ္ဍာနနိမိတ်	၄၆
သန္တတိနိမိတ်	၄၆
အလင်းရောင်ရောက် အမှိုက်မှောင်ပျောက်	၄၆
နိမိတ္တမှောင်ကို ဉာဏ်ရောင်ဖြင့်ပယ်	၄၇
မျက်စိ ၂-လုံး တိမ်သလာဖုံးသူပမာ	၄၇
စိတ္တဝိပလ္လာသ အနန္တ	၄၈
သည်းခြေရူးအလား ပုထုဇဉ်စိတ်များ	၄၈
နိစ္စကိစ္စ၊ အတ္တကိစ္စမည်ပုံ	၄၉
မီးတောက်ပမာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ	၄၉
ရုပ်နာမ်တို့ တည်ပုံ ပျက်ပုံ	၅၀

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
သင်္ခါရဒုက္ခကိစ္စ	၅၀
သဏ္ဍာနနိမိတ်, သန္တတိနိမိတ်တို့၌ နိစ္စဂုဏ်သတ္တိ, အတ္တဂုဏ်သတ္တိ မရှိပုံ	၅၁
အတ္တမဟုတ်, အလိုသို့ မလိုက်ပုံ	၅၂
ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး မြင်လျှင် ပညတ်ပျောက်ခြင်း	၅၃
ပြုပြင်မှုကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်တည်နေခြင်း	၅၄
ပြုပြင်မှုနှင့် သိမှုတို့ကို ဓာတ်ခွဲပြခြင်း	၅၄
ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးနှင့် ရူပက္ခန္ဓာ၌ အနိစ္စလက္ခဏာ	၅၆
မှန်ရိပ်ဥပမာနှင့် ကာယကြီး ၄-ပါး, အာကာသပရိစ္ဆေဒ အရိပ်သယောင် ပထဝီကာယသယောင်	၅၆
သွားမှ၌ အနိစ္စလက္ခဏာ	၅၉
ရပ်ခြင်းစသော အမှုအရာသစ်ဖြစ်တိုင်း အဟောင်းပျက်ခြင်း	၆၀
သွားမှ၌ ကာယကြီး ၄-ပါး၏ အပိုင်းအခြားကို ရှုပုံ	၆၁
စိတ္တဇကာယသယောင်	၆၂
ဇာတိဓမ္မကြီး	၆၂
မရဏဓမ္မကြီး	၆၂
ဥတုဇကာယသယောင်	၆၂
သယောင်ကြီး အဓိပ္ပါယ်	၆၃
သယောင်တို့၏ ဖြစ်မှု, ပျက်မှုနှင့် ဖယောင် ရုပ် ဥပမာ	၆၃
ပျက်ပုံ ဥပမာ	၆၅
ပဌမ ခြေလှမ်း၌ ဖြစ်ပျက် မြင်အောင်ရှု	၆၅
အရေ၌ ဖြစ်ပျက်ရှုပုံ	၆၅
အသားစိုင်း စသည်၌ ဖြစ်ပျက်ရှုရပုံ	၆၆
ဦးခေါင်းရိုး၌ ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ	၆၈
သန္တတိ ပဇုပ္ပန်	၆၈
ဦးနှောက်ခဲ၌ ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ရှုပုံ	၇၀
အဆုတ်ခဲ စသည်၌ ဖြစ်ပျက်ရှုပုံ	၇၀

[ကူ]

ဘာဝနာဒီပနီ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(ကောဠာသတိုင်း၌) ဖြစ်ပျက်ရှုပုံ	၇၀
ယမ်းမီးတောက်ပမာ ကိုယ်ခန္ဓာ ဖြစ်ပျက်ပုံ	၇၁
အာကာသ အဓိပ္ပါယ်	၇၂
ဓာတ်ကြီး ၃-ပါး	၇၂
ယမ်းမီးတောက်ကြီးကို ၂-မျိုး မြင်ပုံ	၇၃
အန္ဓဗာလ အမြင်	၇၃
ပဏ္ဍိတ အမြင်	၇၄
မီးတောက်ဖြစ်ပေါ်ကြောင်းနှင့် ဉာဏ်အမြင်	၇၄
မီးတောက်အမာခံနှင့် ဉာဏ်အမြင်	၇၅
အမြင် ၂-ပါး မတူပုံ	၇၆
ဥပမာ ဥပမေယျ စပ်ဟပ်ပြပုံ	၇၇
ဝိညာဏ်၏ လိမ်မှုကြီး စိတ္တဝိပလ္လာသကို ပယ်ရှားပုံ	၇၇
ရုပ်ခြင်း၌ ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်နေပုံ	၇၉
ကိုယ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားမှု	၇၉
ရုပ်ဟောင်းချုပ်, ရုပ်သစ်ပေါ်	၈၀
မျက်တောင်ခတ်မှု၌ မဟာဘုတ် ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်နေပုံ	၈၀
အသက်ရှူမှု၌ ဆီမီးတောက် ဥပမာ	၈၁
အသက်ရှူမှု၌ မဟာဘုတ် ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်နေပုံ	၈၃
အဆုတ်ခဲ၌ ဖြစ်ပျက်ရှုပုံ	၈၃
ပျက်မှု လျင်မြန်ခြင်း	၈၄
ရုပ်ခြင်း၌ ကိုယ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားမှု	၈၅
ရုပ်ခြင်း၌ ပကတိလှုပ်ရှားပြောင်းလဲမှု	၈၅
ရုပ်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်ပုံ	၈၆
ဥသ္မာတေဇောနှင့် သန္တာပတေဇော	၈၇
ထိုင်ခြင်း၌ ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်နေပုံ....	၈၈
ဖယောင်းရုပ်နှင့် ကိုယ်ခန္ဓာပျက်ပုံ အထူး....	၈၉
သံတော့ခဲနှင့် ကိုယ်ခန္ဓာပျက်ပုံ အထူး	၈၉

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
လျောင်းခြင်း၌ ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်နေပုံ	၈၉
နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၌ အနိစ္စလက္ခဏာ	၉၀
ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို နောက်ဆုံးထား၍ ဟောခြင်းအကြောင်း		၉၀
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်း	၉၀
(ခန္ဓာဝိညာဏ်)ဆောင်ပုဒ်	၉၀
သိမှု ၆-ပါး	၉၁
(ဝိညာဏ် ၆-ပါး)ဆောင်ပုဒ်	၉၁
သိမှုကြီး ၆-ပါး	၉၂
မြင်, သိ ၂-ချက်ဖြစ်ပုံ	၉၂
ကြား, သိ ၂-ချက်စသည် ဖြစ်ပုံ	၉၃
အလွတ်သိ	..	၉၃
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်း	၉၃
ခံစားမှု ၃-မျိုး	၉၃
ခံသာမှု အဓိပ္ပါယ်	၉၃
မခံသာမှု အဓိပ္ပါယ်	၉၄
လျစ်လျူရှုမှု အဓိပ္ပါယ်	၉၄
ဝေဒနာ ၆-ပါး	၉၄
သညာက္ခန္ဓာ၌ အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်း	၉၄
အလိမ္မာ ၂-မျိုး	၉၄
မှတ်သိလိမ္မာ	၉၄
တတ်သိလိမ္မာ	၉၄
သညာ ၆-ပါး	၉၅
(အာရုံကို)သိမှု ၆-ပါး	၉၅
ဝိညာဏ်နှင့် သညာသိမှု အထူး	၉၆
ဝိညာဏ်သိ	၉၆
သညာသိ	၉၆

[ကဲ]

ဘာဝနာဒီပနီ

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်း	၉၆
သင်္ခါရက္ခန္ဓာ အရကောက်	၉၆
စေတနာမူ	၉၇
စေတနာ၏ အမှုကိစ္စ	၉၇
စေတနာကို ကံဟု ဆိုခြင်း	၉၇
စေတနာ ၆-ပါး	၉၇
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ အနိစ္စလက္ခဏာ	၉၈
ဝိညာဏ် ၆-ပါး၌ အနိစ္စလက္ခဏာ	၉၈
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏ ရှေးသွားခေါင်းဆောင်ဖြစ်ပုံ	၉၈
ကာယဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏ ဖြစ်ရာဌာန	၉၈
ကာယဝိညာဏ်အဓိပ္ပါယ်	၉၉
 သိမှု ၂-မျိုး	 ၁၀၀
ကောဠာသ၏သိမှု	၁၀၀
ပုဂ္ဂိုလ်၏သိမှု	၁၀၀
ပုဂ္ဂိုလ်၏သိမှု၌ ရှင်းချက်	၁၀၀
ကောဠာသသိမှု၌ ရှင်းချက်	၁၀၀
သိမှုဟူသည် ဝိညာဏ် ၆-ပါး၏အမှု	၁၀၁
နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏အမှု ထင်ရှားပုံ	၁၀၁
 အတွေ့အထိ ၂-ပါး အထူး	 ၁၀၂
ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးဖြစ်ပုံ...		၁၀၂
သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	၁၀၃
ရုပ်နာမ်ခွဲပုံ	၁၀၃
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသိ	၁၀၄
သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်သိ	၁၀၄
နိစ္စသိနှင့် အနိစ္စသိ	၁၀၄
နိစ္စသိ စသည်၌ ရှင်းချက်	၁၀၄

မာတိကာ

[ကော]

			စာမျက်နှာ
ကြောင်းအရာ			
နိစ္စသိ	၁၀၄
သုခသိ	၁၀၅
အတ္တသိ	၁၀၅
အနိစ္စစသည်၌ ရှင်းချက်	၁၀၅
ဒုက္ခအသိ	၁၀၅
အနတ္တအသိ	၁၀၅
မရဏ ၂-ပါး	၁၀၅
ခဏိကမရဏ	၁၀၅
သန္တတိမရဏ	၁၀၆
ဇာတိနှင့် မရဏ	၁၀၆
ဒုက္ခချုပ်မှုသည် သုခဟုတ် မဟုတ် ရှင်းချက်		၁၀၆
ချုပ်ပျောက်စေသော မရဏသဘော	၁၀၆
လောင်မီးအလား မရဏတရား	၁၀၇
ရုပ်၌ နာမ်ဖြစ်ပုံအထူး	၁၀၈
ဝေဒနာဖြစ်ပေါ်မှု	၁၀၈
ရေနှင့် မီးရောင် မရောယှက်သည့်အလား ရုပ်နာမ်တရား			၁၀၉
ဖဿဖြစ်ပေါ်မှု	၁၀၉
ကာယာယတန	၁၁၀
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန	၁၁၀
ရုပ်နာမ် မရောယှက်ခြင်းကို ဥပမာဖြင့် ပြခြင်း		၁၁၀
ကာယဝိညာဏ်	၁၁၂
ကာယဝိညာဏ်သိနှင့် မနောဝိညာဏ်သိ....		၁၁၂
ပုဂ္ဂိုလ်သိ	၁၁၃
သိမှုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမျိုး	၁၁၃
စိတ်၏ လှည့်စားပုံ	၁၁၄
ခြေကျင်းဝတ် စသည်၌ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်မှု	၁၁၄
သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး	၁၁၅

[ကော်]

ဘာဝနာဒီပနီ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဒိဋ္ဌိသိ (ရုပ်နာမ်၌)	၁၁၆
ဉာဏ်သိ (ရုပ်နာမ်၌)	၁၁၆
ပညာရှိတို့၏ သိမှု ၂-မျိုး	၁၁၆
သုတမယဉာဏ်သိ	၁၁၆
စိန္တာမယဉာဏ်သိ	၁၁၆
ဒိဋ္ဌိအမြင်	၁၁၇
သမ္မာဒိဋ္ဌိအမြင်	၁၁၇
နိစ္စသိ စသည်၌ ရှင်းချက်	၁၁၈
အနိစ္စသိ စသည်၌ ရှင်းချက်	၁၁၈
ခဏိကမရဏစသည် ၁၃-ပါး	၁၁၉
ခြေအင်္ဂါစသည်၌ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၂၀
ကာမတဏှာကြောင့် အပုပ်ကောင်ကို ခင်မင်ပုံ	၁၂၁
နူနာပမာ ကာမတဏှာ	၁၂၁
ကာမတဏှာ၏ အားထားရာ ကာမဝတ္ထု	၁၂၂
ကာမတဏှာကို ဖြစ်ပွားစေသော ကာမဝတ္ထု	၁၂၂
ဇိဝှါဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၂၃
ဇိဝှါဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏ ဖြစ်ရာဌာန	၁၂၃
ဇိဝှါဝိညာဏ်	၁၂၃
လျှာ၏ သိမှု ၂-မျိုး	၁၂၄
အရသာမျိုး သိမှု	၁၂၄
ဖောဋ္ဌဗ္ဗသိမှု	၁၂၄
အရသာသိမှု ဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၂၄
ဒိဋ္ဌိအမြင်	၁၂၅
ဉာဏ်အမြင်	၁၂၅
လျှာအရသာ ၂-မျိုး	၁၂၆
ဃာနဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၂၆
ဃာနဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ၏ ဖြစ်ရာဌာန	၁၂၆

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ၂-စုံဖြစ်ပုံ	၁၂၆
နာခေါင်း၏ သိမှု ၂-မျိုး	၁၂၆
သောတဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၂၇
သောတဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏ ဖြစ်ရာဌာန	၁၂၇
ရုပ်နာမ် ဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၂၇
အသံ ဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၂၈
ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါဟူ၍ စွဲလမ်းပုံ	၁၂၈
လောက အသုံးအနှုန်းအလို ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခြင်း	၁၂၉
ဒိဋ္ဌိသိ(ခန္ဓာ ၅-ပါး၌)	၁၂၉
ဉာဏ်သိ(ခန္ဓာ ၅-ပါး၌)	၁၂၉
နားအရသာ ၂-မျိုး	၁၃၀
စက္ခုဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၌ (ဖြစ်ပျက်ပုံ)	၁၃၀
စက္ခုဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏ ဖြစ်ရာဌာနစသည်	၁၃၀
ရုပ်နာမ် ဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၃၁
စိတ်လျင်မြန်ပုံ	၁၃၁
အသိ ၃-မျိုး	၁၃၁
မျက်စိသိ, မနောနှလုံးသိနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်သိ	၁၃၁
မျက်စိ၌ အရသာ ၂-မျိုး	၁၃၂
အရသာ၌ ရှင်းချက်	၁၃၂
မနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၃၄
မနောဝိညာဏ် ဖြစ်ရာဌာန	၁၃၄
မနောဝိညာဏ် အမျိုးမျိုး	၁၃၄
ဇောစိတ်	၁၃၄
မီးရထားပမာ ကိုယ်ခန္ဓာ	၁၃၄
ရေနံကြမ်း မီးတောက်အသွင် စိတ်ဘဝင်	၁၃၅
ဇောစိတ်၏ အရှိန်အဟုန် ပြင်းထန်ပုံ	၁၃၆

[ကား]

ဘာဝနာဒီပနီ

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
အာရုံပြုမှု လျင်မြန်ပုံ	၁၃၇
မနောနှလုံးကိစ္စ	၁၃၈
လောကအလို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကိစ္စဖြစ်ပုံ	၁၃၈
မနောနှလုံးသည် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမဟုတ်	၁၃၈
ပရမတ်အလို ခန္ဓာ ၅-ပါး	...	၁၄၀
နာမ်ခန္ဓာများ ဖြစ်ပျက်ပြောင်းရွှေ့မှု လျင်မြန်ပုံ	၁၄၀
မြင်မှု သိမှု စသည်ကို တပြိုင်တည်း မှတ်ထင်ကြခြင်း	၁၄၁
ဣရိယာပုထ် ၄-ပါး၌ ဗျာပါရ မတူကြခြင်း	၁၄၂
မနောနှလုံး၌ ဖြစ်ပေါ်မှု ၃-မျိုး	၁၄၂
နာမက္ခန္ဓာအလိုက် နှလုံးသွေးဖြစ်ပုံ	၁၄၃
မနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ၌ ဒိဋ္ဌိသိနှင့် ဉာဏ်သိခွဲပုံ	...	၁၄၄
ဒိဋ္ဌိသိ	၁၄၅
မနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာကို နိစ္စစသည်ဟူ၍ စွဲလမ်းပုံ....		၁၄၅
မနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာကို အနိစ္စစသည်ဟူ၍ သိမြင်ပုံ		၁၄၆
အနိစ္စနှင့် မရဏဘေး	၁၄၇
ဒုက္ခမျိုး	၁၄၇
အနတ္တမျိုး	၁၄၇
စိတ်အရသာ ကြီးကျယ်ပုံ	၁၄၇
နိဒ္ဒါရာမတာ တဏှာ	၁၄၈
ဓမ္မန္တရာယ်ကြီး	၁၄၈
ဇောစိတ်အရသာ၌ သာယာသော တဏှာအမျိုးမျိုး	၁၄၈
ကမ္မာရာမတာ တဏှာ	၁၄၈
ဘဿာရာမတာ တဏှာ	၁၄၉
သင်္ဂဏိကာရာမတာ တဏှာ	၁၄၉
ဝိညာဏ် ၆-ဖြာ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ဖြစ်နေပုံ		၁၄၉
မီးဓာတ်ရုပ်ကြီး ဥပမာ	၁၄၉

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ၂၄-ပစ္စည်း တပ်ပြပုံ

....

....

၁၅၁

ဝိပွယုတ္တပစ္စည်း

....

....

၁၅၂

အာရမ္မဏပစ္စည်း

....

....

၁၅၂

အဓိပတိပစ္စည်း

....

....

၁၅၂

ဟေတုပစ္စည်း

....

....

၁၅၂

သဟဇာတ, အညမညပစ္စည်း

....

....

၁၅၂

နိဿယပစ္စည်း

....

....

၁၅၂

ဥပနိဿယပစ္စည်း

....

....

၁၅၃

ပုရေဇာတပစ္စည်း

....

....

၁၅၃

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း

....

....

၁၅၃

အာသေဝနပစ္စည်း

....

....

၁၅၄

ကမ္မပစ္စည်း

....

....

၁၅၄

ဝိပါကပစ္စည်း

....

....

၁၅၄

အာဟာရပစ္စည်း

....

....

၁၅၄

ဣန္ဒြိယပစ္စည်း

....

....

၁၅၄

ဈာနပစ္စည်း

....

....

၁၅၅

မဂ္ဂပစ္စည်း

....

....

၁၅၅

သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း

....

....

၁၅၅

အတ္ထိ အဝိဂတပစ္စည်း

....

....

၁၅၅

လက္ခဏာရေး ၃-ပါး

နိစ္စနိမိတ်ကို ပြဆိုချက်

....

....

၁၅၆

နိစ္စနိမိတ်

....

....

၁၅၆

နိမိတ် ၂-ပါး

....

....

၁၅၆

သဏ္ဍာနနိမိတ်

....

....

၁၅၇

သန္တတိနိမိတ် ၂-မျိုး

....

....

၁၅၇

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ကာလသန္တတိနိမိတ်	၁၅၇
ဌာနသန္တတိနိမိတ်	၁၅၇
သဏ္ဍာနနိမိတ်မှ နိစ္စနိမိတ် အမျိုးမျိုးဖြစ်ပုံ	၁၅၇
သန္တတိနိမိတ်မှ ဖြစ်ပေါ်သော နိစ္စမိနိတ်	၁၅၇
နိစ္စနိမိတ်မှ ပေါ်ပုံ	၁၅၈
သန္တတိနိမိတ်မှ ပေါ်ပုံ	၁၅၈
အနိစ္စလက္ခဏာကို ပြဆိုချက်	၁၅၉
အနိစ္စမည်ပုံ	၁၅၉
အနိစ္စလက္ခဏာ	၁၅၉
သဏ္ဍာနနိမိတ် ကွယ်ပျောက်ပုံ	၁၅၉
ရုပ်ခန္ဓာ၌ သဏ္ဍာနနိမိတ် ကွယ်ပျောက်အောင်ရှုပုံ	၁၆၀
နိစ္စနိမိတ်ကွယ်ပျောက်ပုံ	၁၆၁
သန္တတိနိမိတ် ကွယ်ပျောက်ပုံ	၁၆၁
မျက်တောင်ခတ်မှု	၁၆၂
နိမိတ်ကွယ်ပျောက်မှု	၁၆၂
အနိစ္စဝိပဿနာကို ပြဆိုချက်	၁၆၃
အနိစ္စဝိပဿနာ	၁၆၃
ဒုက္ခဝိပဿနာ သုခနိမိတ်ကို ပြဆိုချက်	၁၆၃
သုခနိမိတ်	၁၆၃
သာယာဖွယ် ချမ်းသာသုခများ	၁၆၃
ဒုက္ခလက္ခဏာပဌမခန်းကို ပြဆိုချက်	၁၆၄
ဖြစ်ပျက်မှုတို့နှိပ်စက်၍ ဆင်းရဲပုံ	၁၆၄
ဆင်းရဲမှု ဒုက္ခလက္ခဏာ	၁၆၄
ရုပ်နာမ်ခန္ဓာသည် ဒုက္ခမျိုး	၁၆၅
တဏှာမျှ သန္တိသုခ မရပုံ	၁၆၅

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
လောက်ကိုက်သော ခွေးနာပမာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ	၁၆၆
ခန္ဓာ ၅-ပါး ဒုက္ခမျိုးတရား	၁၆၇
ပထဝီ၌ ဒုက္ခလက္ခဏာ	၁၆၇
အဖို့ ၂-ပါး	၁၆၇
သုခအဖို့	၁၆၈
ဒုက္ခအဖို့	၁၆၈
အနာ ၃-မျိုး	၁၆၈
ရောဂါ အနာ	၁၆၈
ဂဏ္ဍ အနာ	၁၆၉
အာဗာဓ အနာ	၁၆၉
အနာအမျိုးမျိုး	၁၆၉
ဒုက္ခလက္ခဏာထင်လျှင် သုခနိမိတ်ပျောက်ခြင်း	၁၇၀
ဒုက္ခလက္ခဏာ ဒုတိယခန်း	၁၇၁
ပျက်မှုသာ ရုပ်နာမ်တို့၏ ပကတိသဘော	၁၇၁
ရေဥပမာနှင့် ရုပ်နာမ်ပျက်မှု	၁၇၁
ဒုက္ခသာ ရုပ်နာမ်တို့၏ ပကတိသဘော....	၁၇၃
ခန္ဓာ ၅-ဖြာသည် ဒုက္ခစင်စစ် ဖြစ်ပုံ	၁၇၃
ပြုပြင်မှုကြောင့် သာယာဖွယ်ဖြစ်ခြင်း	၁၇၃
ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ သင်္ခါရဒုက္ခနှင့် ဝိပရိဏာမဒုက္ခ ဖြစ်ပုံ	၁၇၄
သုခဒုက္ခကို စိစစ်ကြည့်ရှုပုံ	၁၇၄
ပြုပြင်မှုမရှိသော သူငယ်ပမာ ငါးခန္ဓာ....	၁၇၄
သင်္ခါရဒုက္ခ	၁၇၅
ဝိပရိဏာမဒုက္ခ	၁၇၅
ဒုက္ခလက္ခဏာ တတိယခန်း	၁၇၆
ဝိပရိဏာမဒုက္ခ အမျိုးမျိုး	၁၇၆

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
ကိလေသာအနန္တရီခြင်း	၁၇၆
ကိလေသာမီးကြောင့် အောက်အောက်ဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်း		၁၇၇
ဒုက္ခလက္ခဏာ စတုတ္ထခန်း	၁၇၇
ကံအဟုန်ကုန်လျှင် အပါယ်ဘုံမှာသာ စုရခြင်း	၁၇၇
ဒုက္ခလက္ခဏာ ပဉ္စမခန်း	၁၇၈
အပါယ်ဒုက္ခကြီးကျယ်ပုံ	၁၇၈
လိပ်ကန်းဥပမာ သုဂတိခန္ဓာ	၁၇၈
လက်သည်းပေါ် မြေမှုန့်ဥပမာ	၁၇၉
ဒုက္ခလက္ခဏာတို့၏ အရင်းအမြစ်	၁၇၉
နာမ်တရားကို မပြုပြင်လျှင် အဝီစိက မတက်ရ	၁၈၀
နာမ်တရား၌ ပြုပြင်မှု	၁၈၀
ဒုက္ခဝိပဿနာပြုဆိုချက်	၁၈၁
ဒုက္ခဝိပဿနာ	၁၈၁
ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် နိစ္စနိမိတ်စသည် ပျောက်ပုံ	၁၈၂
ရုပ် နာမ်တို့၏ ထင်ရှားသော ဒုက္ခဘေးနှင့် သိမ်မွေ့		
သော ဒုက္ခဘေး	၁၈၂
ထင်ရှားသော ဒုက္ခဘေး	၁၈၂
နက်နဲသော ဒုက္ခဘေး	၁၈၃
ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး ဖောက်ပြန်မှုကြောင့် သေရသူများခြင်း		၁၈၄
ဒုက္ခကြောင့် အပါယ်လားသူ	၁၈၄
ချမ်းသာ သုခကြောင့် အပါယ်လားပုံ	၁၈၄
တဏှာကြောင့် သံသရာဒုက္ခမှ မလွတ်နိုင်ပုံ	၁၈၅
အနတ္တလက္ခဏာ	၁၈၆
အတ္တနိမိတ်	၁၈၆
အတ္တနိမိတ် အခြင်းအရာ	၁၈၇

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ပုဂ္ဂိုလ်၏ အနှစ်အသား ဥပမာ	၁၈၇
ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခန္ဓာ ၅-ပါး	၁၈၇
အလိုသို့ လိုက်သယောင်	၁၈၈
မာန၏ စွဲလမ်းချက်	၁၈၉
အတ္တအခြင်းအရာ	၁၈၉
နိစ္စ၏ အခြင်းအရာ	၁၈၉
ဒိဋ္ဌိ၏ စွဲလမ်းချက်	၁၈၉
အနိစ္စလက္ခဏာမြင်လျှင် နိစ္စ, အတ္တနိမိတ် ကွယ်ပျောက်ခြင်း	၁၉၀
အလိုသို့ မလိုက်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး	၁၉၀
စောဒနာ(ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် အလိုလိုက်မှုမရှိဟုဆိုရာ၌)...	၁၉၀
အဖြေ(ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် အလိုလိုက်မှု မရှိဟု ဆိုရာ၌)....	၁၉၁
သန္တတိအမှုမျှသာ	၁၉၁
အစိုးမရသော ခန္ဓာ ၅-ပါး	၁၉၂
(အစိုးမရသော ခန္ဓာ ၅-ပါး၌)စောဒနာ	၁၉၂
(အစိုးမရသော ခန္ဓာ ၅-ပါး၌)ပရိဟာရ	၁၉၂
ပြုပြင်မှုသည် သင်္ခါရဒုက္ခ	၁၉၃
သင်္ခါရဒုက္ခ နက်နဲပုံ	၁၉၃
အလို ၂-မျိုး	၁၉၄
ပုဂ္ဂိုလ်အလို	၁၉၄
ဓမ္မအလို	၁၉၄
လူနာရောဂါနှင့် ဓာတ်ကြိုက်,ဓာတ်စာ ဥပမာ	၁၉၅
အကြိုက် ၃-မျိုး	၁၉၅
ပုဂ္ဂိုလ်၏အကြိုက်	၁၉၆
ဓာတ်၏အကြိုက်	၁၉၆
ပုဂ္ဂိုလ်အကြိုက် အဓိပ္ပာယ်	၁၉၇
အကြိုက် ၂-လမ်း	၁၉၇

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
စိတ်ဓမ္မအလိုကို ပြဆိုချက်	၁၉၇
ဓမ္မအလို ၆-ပါးကို ပြဆိုချက်	၁၉၈
စက္ခုအကြိုက်	၁၉၉
သောတအကြိုက်	၁၉၉
ဃာနအကြိုက်	၁၉၉
ဇိဝှါအကြိုက်	၁၉၉
ကာယအကြိုက်	၁၉၉
မနောအကြိုက်	၁၉၉
စက္ခုအလိုစသည်	၂၀၀
စက္ခုဓမ္မအလို	၂၀၀
သောတဓမ္မအလို	၂၀၀
ဃာနဓမ္မအလို	၂၀၀
ဇိဝှါဓမ္မအလို	၂၀၀
ကာယဓမ္မအလို	၂၀၀
ပုဂ္ဂိုလ်အလိုနှင့် ဓမ္မအလို ဆန့်ကျင်ပုံ	၂၀၁
ပုဂ္ဂိုလ်အလို	၂၀၁-၂
သမ္ပတ္တိ	၂၀၁
ဝိပတ္တိ	၂၀၁
ဓမ္မအလို	၂၀၂
စက္ခုအလို	၂၀၂
လူ့ဘဝ၏တန်ဖိုး	၂၀၄
စက္ခုစသော ဓမ္မအလိုကြောင့် ထိုထိုဘဝသို့ ရောက်ခြင်း			၂၀၄
ခန္ဓာငါးဝ အနတ္တ	၂၀၅
သံသရာဓမ္မ	၂၀၅
စက္ခုစသည့်ဓမ္မကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်မြင်လျှင် သံသရာမှ ကျွတ်လွတ်နိုင်ခြင်း	၂၀၆

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
ဆွေမျိုးမတော်ဘူးသူ မရှိ	၂၀၆
အနတ္တကို အတ္တထင်ရာ၌ ရှင်းချက်	၂၀၇
ဒိဋ္ဌိအမှားကြီး တည်ထောင်	၂၀၇
မင်းကိစ္စဆောင်ရွက်သော သူဆင်းရဲအလား ဒိဋ္ဌိတရား			၂၀၇
အဝိဇ္ဇာမှောင်ပျောက်မှ သမ္ပတ္တိလမ်းရောက်မည်			၂၀၈
ရန်သူ၏ အစီးအပွါး	၂၀၉
သမာဓိအန္တရာယ် တည်ထောင်မှု	၂၁၀
ငါး, လိပ် ဥပမာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ	၂၁၀
ဒိဋ္ဌိအမြင်	၂၁၁
မာန	၂၁၁
တဏှာ	၂၁၁
ဒိဋ္ဌိ	၂၁၁
ပယောဂစွဲကပ်သူအသွင် ဒိဋ္ဌိအမြင်		၂၁၂
လူ့အလို	၂၁၂
ပယောဂအလို	၂၁၂
ဉာဏ်အမြင် ဖောက်ဖြန်တတ်ပုံ	၂၁၃
ကိလေသာ သောင်းကျန်းပုံ....	၂၁၃
လောဘ သောင်းကျန်းပုံ	၂၁၄
ဒေါသ သောင်းကျန်းပုံ	၂၁၄
မာန သောင်းကျန်းပုံ	၂၁၄
ဒိဋ္ဌိ သောင်းကျန်းပုံ	၂၁၄
မောဟ သောင်းကျန်းပုံ	၂၁၄
အနိစ္စဉာဏ်, အနတ္တဉာဏ် ရခွင့်ကာလ		၂၁၅
အနတ္တအနက် နက်နဲပုံ	၂၁၅
ဓာတ်ကြီး ၆-ပါး	၂၁၆
အနတ္တ အနက် ၂-မျိုး	၂၁၆

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဘာဝနာ-၄၀ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်

အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး	၂၁၇
ဦးခေါင်း၌ ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာ၏ ဖြစ်ပျက်ရှုပုံ			၂၁၇
ဦးခေါင်း၌ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး			၂၁၈
နာမက္ခန္ဓာဖြစ်သည်ကို သိနည်း	၂၁၉
ရုပ်တွေ သဲကမ်းပြိုမှု ပျက်ပုံ	၂၂၀
ရိက္ခ တုစ္ဆ သုည	၂၂၀
အနိစ္စဝိပဿနာ	၂၂၁
မိရာရုပ်ပျက်တိုင်း နာမ်ပျက်ခြင်းကို ဥပမာဖြင့် ပြခြင်း...				၂၂၁
အနိစ္စဘာဝနာ ၁၀-ပါး	၂၂၂
စလသဘော	၂၂၃
ဝိဘဝသဘော	၂၂၃
ခန္ဓာအစဉ်၌ အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး အမြဲရှိခြင်း			၂၂၃
အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်	၂၂၄
သွားဆဲအခါ၌ အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး ပျိုးပုံ			၂၂၄
ရပ်စဉ်စသည်၌ ခန္ဓာ ၅-ပါး ဖြစ်ပျက်ရှုပုံ			၂၂၆
အနိစ္စဝိပဿနာ	၂၂၆
အနိစ္စဝိပဿနာမူ	၂၂၆
သက်မဲ့ဝတ္ထု၌ အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး	၂၂၇
အနုတ္တ(ဖြစ်ပုံ)	၂၂၇
လူမိုက်လှည်းသမားနှင့် ပညာရှိ လှည်းသမားတို့ မေးဖြေပုံ				၂၂၉
ဥပမာ ဥပမေယျ စပ်ဟပ်ပြပုံ(ရုပ်နာမ်နှင့် ငှက်ပျောတုံး)				၂၃၁
ဥပမာဖြင့် ပြအပ်သော အဓိပ္ပါယ်	၂၃၀
ခန္ဓာ ၅-ပါးကို အတ္တဟု စွဲလမ်းပုံ	၂၃၁
ငှက်ပျောတုံးဖောင်နှင့် တူသော အတ္တဘော			၂၃၁
ဥပမာ ဥပမေယျစပ်ဟပ်ပြပုံ(သံသရာစသည်နှင့် သမုဒြာစသည်)				၂၃၂

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အသင်္ခတနိစ္စဓာတ်ကြီး	၂၃၃
ငှက်ပျောဖောင် ဥပမာ	၂၃၃
နိဗ္ဗာန်သင်္ဘောစီးသူ ဖြစ်ခြင်း	၂၃၄
အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ဓာတ်ကြီး	၂၃၅
သဉ္ဇပါဒိသေသ အဓပ္ပါယ်	၂၃၆
ငှက်ပျောဖောင်ရှင်	၂၃၆
ရတနာဖောင်ရှင်	၂၃၆
အတ္တဒိဋ္ဌိရှိသူ	၂၃၆
အတ္တဒိဋ္ဌိကင်းသူ	၂၃၇
အတ္တဒိဋ္ဌိရှင်	၂၃၇
နိဗ္ဗာန်ရှင်	၂၃၇
အနိစ္စမှ ဒုက္ခ အနတ္တဖြစ်ခြင်း	၂၃၇
အနတ္တလက္ခဏာ ၅-ပါး	၂၃၈
အနတ္တပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်	၂၃၈
ပရေပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်	၂၃၈
အကျမ်းဝင်မှု	၂၃၈
ရိတ္တ တုစ္ဆ သုညတို့၏ အဓိပ္ပာယ်	၂၃၉
ပြုပြင်မှုသင်္ခါရ	၂၃၉
တုစ္ဆစီးပွားမျိုး	၂၄၀
စီးပွားအစစ်မှာ ဗောဓိပက္ခိယလမ်းသာ....	၂၄၀
လောကီစီးပွားမှန်သမျှ အချည်းနှီး	၂၄၁
ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ပါး	၂၄၂
သုခ ဒုက္ခ ခွဲခြားပုံ	၂၄၂
သုခ ၂-ပါး	၂၄၂
ဝေဒယိတသုခ	၂၄၂
သန္တိသုခ	၂၄၂

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
စက္ခုအာရုံ စသည်၌ သုခ ဒုက္ခခဲပုံ	၂၄၂
လောဘငြိမ်းသူ၏ သုခနှင့် လောဘရှိသူတို့၏ သုခ	၂၄၃
သုခ ဒုက္ခဖြစ်ပုံ	၂၄၃
လမ်း ၂-သွယ်	၂၄၄
အလိုဆိုးကောင်း ၂-မျိုး	၂၄၄
ဝေဒယိတသုခလမ်း	၂၄၄
သန္တိသုခလမ်း	၂၄၄
ပုထုဇဉ်တို့သွားရာလမ်း	၂၄၅
အရိယာတို့သွားရာလမ်း	၂၄၅
ခွေးရူးပြန်သူ ယင်မမဲရိုင်း ပကတိလူ ပျားပိတုန်း ဥပမာများ		၂၄၅
ပညာမျက်စိရှိသူနှင့် မရှိသူအမြင်	၂၄၆
ပညာမျက်စိမရှိသူတို့အဘို့ အပါယ်ဘုံ	၂၄၇
နိဗ္ဗာန်ဘုံကြီး ၅-ဆင့်	၂၄၇
ဘုရားတဆူတဆူသာသနာ၌ သောတာပန် အများဆုံး....		၂၄၉
သုခ ၂-မျိုး	၂၄၉
ဝေဒယိတသုခ	၂၄၉
သန္တိသုခတမျိုး	၂၅၀
ဝေဒယိတသုခသည် ဒုက္ခမျိုး	၂၅၀
သန္တိသုခသာ သုခအစစ်	၂၅၀
ဥပမာ ဥပမေယျ နှီးနှောပြချက် (ဒုစရိုက်စသည်နှင့် ကျောက်လုံးဝန်စသည်)	၂၅၁
ဒုက္ခအရကောက်နှင့် အဓိပ္ပါယ်	၂၅၃
ဘယဋ္ဌဒုက္ခ	၂၅၃
ဝေဒနာတိက်၌ပါသော ဒုက္ခဝေဒနာ	၂၅၄

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
လောကီချမ်းသာ ဟူသမျှ ဒုက္ခဖြစ်ပုံ	၂၅၄
ဒုက္ခအချက်	၂၅၄
ဒုက္ခအဓိပ္ပါယ်	၂၅၄
ငါဟူသော အတ္တအစွဲ	၂၅၅
ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ပါး	၂၅၆
၁-ဒုက္ခ အပြစ်	၂၅၆
အနိစ္စလက္ခဏာရှုပုံ	၂၅၆
ဒုက္ခလက္ခဏာရှုပုံ	၂၅၇
၂-ဘယ အပြစ်	၂၅၈
ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် ဘေးဖြစ်ပုံ	၂၅၈
၃-ဤတိ အပြစ်	၂၅၉
ခန္ဓာ ၅-ဖြာသည် အန္တရာယ်မျိုး	၂၅၉
၄-ဥပဒ္ဒဝ အပြစ်	၂၆၀
နှိပ်စက်တတ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၆၀
ခန္ဓာ ၅-ပါး၏ နှိပ်စက်မှုကို ရှုပုံ	၂၆၀
ဥပဒ္ဒဝ အဓိပ္ပါယ်	၂၆၂
၅-ဥပသဂ္ဂ အပြစ်	၂၆၃
ဥပသဂ္ဂ(မည်ပုံ)	၂၆၃
ခန္ဓာ ၅-ဖြာသည် နှုနာမျိုး	၂၆၃
၆-၉။ သလ္လ, ရောဂ, အာဗာဓ, ဂဏ္ဍ အပြစ်	၂၆၄
ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် မြားငြောင့်“သလ္လ”	၂၆၄
၁၀-အဆံ အပြစ်	၂၆၆
ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် အကျိုးမဲ့ခြင်း	၂၆၆
အဆ အဓိပ္ပါယ်	၂၆၆

[ခါး]

ဘာဝနာဒီပနီ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အလဿာဟူသော ဝေါဟာရ	၂၆၆
ပြုပြင်မှု၏ မမြဲပုံ	၂၆၆
၁၁-အတာဏ အပြစ်	၂၆၈
တာဏ(မည်ပုံ)	၂၆၈
မစောင့်ရှောက်တတ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး....	၂၆၉
အတွင်းမီး	၂၆၉
စောင့်ရှောက်တတ်သောနိဗ္ဗာန်	၂၇၀
ဘုံစဉ်စံအရိယာတို့၏ တာဏ	၂၇၁
၁၂-အလေဏ အပြစ်	၂၇၂
လေဏ(မည်ပုံ)	၂၇၂
မလုံခြုံသော ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၇၂
၁၃-အသရဏ အပြစ်	၂၇၃
သရဏ(မည်ပုံ)	၂၇၃
ကိုးကွယ်ရာမဟုတ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၇၃
၁၄-အာဒီနဝ အပြစ်	၂၇၃
အာဒီနဝ (မည်ပုံ)	၂၇၃
ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် အပြစ်ဖြစ်ခြင်း	၂၇၃
မီး ၁၁-ပါး	၂၇၄
ရာဂမီး၏ အပြစ် အနန္တ စသည်	၂၇၄
၁၅-အဿမူလ အပြစ်	၂၇၅
ဆင်းရဲခြင်း၏ မူလဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၇၅
၁၆-ဝဓက အပြစ်	၂၇၅
သူသတ်သမား ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၇၅
ခဏိကမရဏ	၂၇၅
သန္တတိမရဏ	၂၇၆
သာမညလောကသားတို့ သိသော သမ္မုတိမရဏ	၂၇၆
မရဏ အမြဲ ရှိနေခြင်း	၂၇၇

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

မိမိတို့ ခန္ဓာကိုယ်၌ရှိသော မရုဏဓာတ်ဖြင့်သာ သေကြရခြင်း	၂၇၇
သူသတ်ကောင်အမျိုးမျိုး	၂၇၈
၁၇-သာသဝ အပြစ်	၂၈၁
သာသဝတို့၏ အစီးအပွား ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၈၁
အာသဝမီး	၂၈၁
ဥပမာ ဥပမေယျ နှိုးနှောပြချက် (အာသဝ စသည်နှင့် မီး စသည်)	၂၈၂
၁၈-မာရာမိသ အပြစ်	၂၈၃
မာရ် ၄-ပါး	၂၈၃
ဒေဝပုတ္တမာရ်	၂၈၃
အဘိသင်္ခါရမာရ်	၂၈၃
မစ္စုမာရ်	၂၈၃
မာရ် ၄-ပါး သတ်မှု	၂၈၃
ကိလေသမာရ်၏ စားဖတ်	၂၈၄
ခန္ဓမာရ်၏ အစာ	၂၈၅
အဘိသင်္ခါရမာရ်၏ အစာ	၂၈၅
၁၉-ဇာတိဓမ္မအပြစ်	၂၈၆
ဇာတိဓမ္မ	၂၈၆
ဥပမာ ဥပမေယျ နှိုးနှောပြချက် (လောက စသည်နှင့် တောအရပ်စသည်)	၂၈၆
သူတော်ကောင်းတရား ကြားနာခွင့်ရရန် ခဲယဉ်းပုံ	၂၈၇
ကိလေသာဇာတ်	၂၈၇
ဒုစရိုက်မျိုး	၂၈၈
ပဋိသန္ဓေဝိပါက်ခန္ဓာ	၂၈၈
၂၀-ဇရာဓမ္မ အပြစ်	၂၉၀
ဇရာ ၃-မျိုး	၂၉၀
ခဏိကဇရာနှင့် ခဏိကမရဏ	၂၉၀

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
သန္တတိဇရာနှင့် သန္တတိမရဏ	၂၉၀
သမ္မုတိဇရာ	၂၉၀
ဇရာအဓိပ္ပါယ်	၂၉၀
ဇရာနှင့် မရဏ	၂၉၀
ဇရာ၏အမှု	၂၉၁
သုသာန် ၂-မျိုး	၂၉၁
ဇရာအမှုကြီး	၂၉၁
ခဏိကဇရာနှင့် ခဏိကမရဏ	၂၉၂
သန္တတိဇရာနှင့် သန္တတိမရဏ	၂၉၂
သမ္မုတိဇရာနှင့် သမ္မုတိမရဏ	၂၉၂
၂၁-ဗျာဓိဓမ္မ အပြစ်	၂၉၃
ဗျာဓိ (မည်ပုံ)	၂၉၃
နာခြင်းသဘောရှိသော ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၉၃
နတ်ဗြဟ္မာ မဖြစ်ဘူးသူ မရှိ	၂၉၄
၂၂-သောကဓမ္မ အပြစ်	၂၉၅
၂၃-၂၄-ပရိဒေဝဓမ္မနှင့် ဥပါယာသဓမ္မ အပြစ်	၂၉၅
၂၅-သံကိလေသိက အပြစ်	၂၉၆
တေဘူမက ဓမ္မတို့၏ အပြစ်ဒေါသ	၂၉၆
တေဘူမက တရား၏ အမည်များ	၂၉၆
ဘုံ ၃-ပါး၏ ဥပမာများ	၂၉၇
အဆိပ်ဆေးနှင့် တူသော အကုသိုလ်	၂၉၇
အဆိပ်သီးစား ငှက်ဥပမာ	၂၉၉
စိတ်ဟူသော ပဓာနတရား	၂၉၉
စိတ်၏အလား ၂-မျိုး	၂၉၉
စိတ်၏ ပကတိအလား	၃၀၀
စိတ်၏ အာဂန္တုအလား	၃၀၀
သုစရိုက်ဖြစ်ကြောင်း	၃၀၁

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

မဟာကုသိုလ်ထက် အပ္ပနာကုသိုလ်ဖြစ်ရန် ခဲယဉ်းပုံ	၃၀၁
ခန္ဓာငါးပါး အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ ဖြစ်ပုံ	၃၀၂
ခန္ဓာငါးပါးသည် အကုသိုလ်၏ အစီးအပွား	၃၀၂
ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ရန် ခက်ခဲပုံ	၃၀၃
စိတ်သည် အနိစ္စမျိုး	၃၀၃
စိတ်သည် ဒုက္ခမျိုး	၃၀၃
စိတ်သည် အနတ္တ ဖြစ်ပုံ	၃၀၄
စေတသိက်၌ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ ဖြစ်ပုံ	၃၀၄
ရုပ်၌ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ ဖြစ်ပုံ	၃၀၄
သုစရိုက်ဖြစ်ရန် ခဲယဉ်းပုံ	၃၀၅
ငရဲကြီးရှစ်ထပ် အဓိပ္ပါယ် အကျယ်	၃၀၇
ပဋိသန္ဓေ အကြိမ်များဆုံးဖြစ်ရာ ကာမဘုံ	၃၀၇
သံသရာ၌ အပါယ်ဘုံသား များခြင်း	၃၀၇
ငရဲကြီးရှစ်ထပ်	၃၀၇
၁-သဉ္စိုင်းငရဲ	၃၀၈
သဉ္စိုင်းငရဲ မည်ပုံ	၃၀၈
သဉ္စိုင်းငရဲ အကျယ်အဝန်းနှင့် ခံရပုံ	၃၀၈
၂-ကာဠသုတ်ငရဲ	၃၁၀
ကာဠသုတ်ငရဲမည်ပုံ	၃၁၀
ကာဠသုတ်ငရဲ ပမာဏနှင့် ခံစားရပုံ	၃၁၀
၃-သံဃာတငရဲ	၃၁၁
သံဃာတငရဲမည်ပုံ	၃၁၁
သံဃာတငရဲ ပမာဏနှင့် ခံစားရပုံ	၃၁၁
၄-ရောရုဝငရဲ	၃၁၃
ရောရုဝငရဲမည်ပုံ	၃၁၃
ရောရုဝငရဲ ၂-မျိုး	၃၁၃

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
ဓမ္မရောရုံဝင်ရဲ	၃၁၃
၅-မဟာရောရုံဝင်ရဲ	၃၁၄
ဇာလရောရုံဝင်ရဲ	၃၁၄
၆-တာပနဝင်ရဲ	၃၁၄
တာပန(ဝင်ရဲ)မည်ပုံ	၃၁၄
၇-မဟာတာပနဝင်ရဲ	၃၁၅
မဟာတာပန(ဝင်ရဲ)မည်ပုံ	၃၁၅
မိန်းမတို့၌ မီး ၇-ပါး	၃၁၇
အတွင်းမီး ၃-ပါး	၃၁၇
အပမီး ၄-ပါး	၃၁၇
လင်ကို ရှိသေခြင်း အကျိုး	၃၁၈
၈-မဟာအဝီစိဝင်ရဲ	၃၁၉
အဝီစိမည်ပုံ	၃၁၉
အဝီစိတည်နေပုံ	၃၁၉
ဝင်ရဲ၌ မီးလျှံအဆက်မပြတ် ဖြစ်ပုံ	၃၁၉
ဝင်ရဲ၌ သတ္တဝါချင်း ဆက်နေပုံ	၃၂၀
ဝင်ရဲ၌ ဒုက္ခဝေဒနာ အဆက်မပြတ် ဖြစ်နေပုံ	၃၂၀
ဥဿဒဝင်ရဲကြီး ငါးထပ်	၃၂၀
၁-ဘင်ပုပ်ဝင်ရဲ	၃၂၀
၂-ပြာပူဝင်ရဲ	၃၂၁
၃-လက်ပံတော ဝင်ရဲ	၃၂၁
၄-သန်လျက်ရွက် ဝင်ရဲ	၃၂၁
၅-ကြိမ်ပိုက်ချောင်း ဝင်ရဲ	၃၂၂
ဝင်ရဲသုသတ္တဝါတို့ ဒုက္ခခံရပုံ	၃၂၃
ဘင်ပုပ်ဝင်ရဲ၌ ခံရပုံ	၃၂၃
ပြာပူဝင်ရဲ၌ ခံရပုံ	၃၂၃

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
လက်ပံတောငရဲ၌ ခံရပုံ	၃၂၄
သန်လျက်တောငရဲ၌ ခံရပုံ	၃၂၄
ကြိမ်ပိုက်ချောင်းငရဲ၌ ခံရပုံ	၃၂၅
ကာမေသု မိစ္ဆာစာရကံကြောင့် အဝီစိငရဲ၌ ဖြစ်ရပုံ	၃၂၆
မလ္လိကာမိဖုရား ဥပမာ	၃၂၇
ကံကုန်ခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်	၃၂၈
ဥဿဒငရဲ ၁၆-ထပ်, ၂၀-ထပ်	၃၂၈
ငရဲအမျိုးမျိုး	၃၂၈
ယမမင်း ကယ်ဆယ်ပုံ	၃၂၉
ဒေဝဒူတစစ်တမ်းကြီး ၅-ချက်	၃၂၉
၃၂-ပါးသော ကမ္မကရဏ(ကံကြမ္မာ ၃၂-ပါး)	၃၃၁
ဗိလင်္ဂထာလိက ကံကြမ္မာ	၃၃၃
သင်္ခမုဏ္ဍိက ကံကြမ္မာ	၃၃၄
ရာဟုမုခ ကံကြမ္မာ	၃၃၄
ဇောတိမာလိက ကံကြမ္မာ	၃၃၄
ဟတ္ထပဇ္ဇောတိက ကံကြမ္မာ	၃၃၄
ရေကပတ္တိက ကံကြမ္မာ	၃၃၄
စီရကဝါသိက ကံကြမ္မာ	၃၃၅
ဧဏေယျက ကံကြမ္မာ	၃၃၅
ဗလိကမံသိက ကံကြမ္မာ	၃၃၅
ကဟာပဏိက ကံကြမ္မာ	၃၃၅
ခါရပဋိစ္ဆက ကံကြမ္မာ	၃၃၅
ပလိသ ပရိပတ္တိက ကံကြမ္မာ	၃၃၅
ပလာလ ပိဋက ကံကြမ္မာ	၃၃၆
ကံကြမ္မာ ၃၂-ပါး ဆောင်ပုဒ်	၃၃၆
ဆောင်ပုဒ်၌ ရှင်းချက်	၃၃၆

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ငရဲခန်း အမျိုးမျိုး	၃၃၇
ဒေဝဒူတသုတ်လာ ငရဲခန်း အမျိုးမျိုး....	၃၃၇
ငရဲကြီးရှစ်ထပ်တို့၏ အသက်တမ်း	၃၃၉
ငရဲပြည်သက်တမ်း စိစစ်ချက်	၃၃၉
ဆယ်ပြည်ထောင် ငရဲသက်တမ်း	၃၄၁
အဗျဒငရဲသက်တမ်းစသည်	၃၄၁
နှမ်းတတင်း၌ရှိသော နှမ်းစေ့အရေအတွက်....	၃၄၁
ပြိတ္တာ အသုရကာယ်တို့ သက်တမ်း	၃၄၂
ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ပြိတ္တာ	၃၄၂
စပါးကြီးမြေ ပြိတ္တာ	၃၄၂
ကျီးပြိတ္တာ	၃၄၃
သဠိကုဋပြိတ္တာ	၃၄၃
အသုရကာယ်အမျိုးမျိုး	၃၄၃
ဝိနိပါတိက အသုရကာယ်မျိုး	၃၄၄
ကာလကဉ္စိက အသုရကာယ်မျိုး	၃၄၄
လောကန္တရိက် အသုရကာယ်မျိုး	၃၄၄
အပါယ်ဘုံတို့သည် ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏စိတ်မှ ဖြစ်ပုံ	၃၄၅
ပြုခဲ့သည့် ဒုစရိုက်အနန္တ	၃၄၆
အချိန်မရွေး သေနိုင်ခြင်း	၃၄၆
ပစ်မြောက်လိုက်သော အုတ်ကျောက် ဥပမာ	၃၄၇
ဥပမာ ဥပမေယျ နှီးနှောပြချက်(ဘုံစသည်နှင့် ကောင်းကင် စသည်)	၃၄၇
ဥပမာ ဥပမေယျတို့ကို စိစစ်ချက်	၃၄၇
သင်္ခါရ ၂-မျိုး	၃၄၈
စိတ်၏အရည်အရောင် ၃-ပါး	၃၄၈
စိတ်၏အညစ်အကြေး ၃-ပါး	၃၄၈

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဘုံ ၃-ဆင့်	၃၄၉
အနုသယဘုံ	၃၄၉
ပရိယုဋ္ဌာနဘုံ	၃၄၉
ဝိတိက္ကမဘုံ	၃၄၉
စိတ်ကိုပြုပြင်မှု	၃၅၀
သီလအရောင် တည်ထောင်မှု	၃၅၀
သမာဓိအရောင် တည်ထောင်မှု	၃၅၀
ပညာအရောင် တည်ထောင်မှု	၃၅၀
အဝိဇ္ဇာ မပယ်က အန္ဓဗာလ ဖြစ်ရပြန်ခြင်း	၃၅၁
ဘုရားရှင်တို့ ဉာဏ်တော်အရာသာ	၃၅၁
ဘုရားရှင်တို့၏ သာသနာ	၃၅၁
အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ ၂-မျိုး	၃၅၂
လက္ခဏာရေး ၃-ပါးကို အားထုတ်ရခြင်း	၃၅၂
သာသနာ့ကွယ်သောဘဝ မရှိသူ	၃၅၂
သဉ္ဇပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ရောက်ပုံ	၃၅၃
အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ရောက်ပုံ	၃၅၄
နိဂုံး ၃ ဂါထာ	၃၅၅
ကျမ်းပြုရာဌာန	၃၅၅
ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်	၃၅၅
ကျမ်းပြီးကာလ	၃၅၅

ဘာဝနာ ဝိပနိ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

အဘိယာစကနှင့် ပဋိညာဉ်။ ။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၆၆-ခု၊ ကဆုန်လ
အတွင်း ပျဉ်းမနားမြို့အုပ် မောင်ဘိုးမြ
ပင့်လျှောက်ချက်နှင့် အညာ မုံရွာမြို့မှ လာရောက်၍ ပျဉ်းမနားမြို့ စမ်းကျ
တောကျောင်းတွင် ထိုနှစ်အတွင်း သီတင်း ဝါကပ်ဆိုင်ရာ ရန်ကုန်မြို့
ပုဇွန်တောင် တောင်လုံးပြန်ရပ်နေ ဓာတ်ဆရာကြီး ဆရာမြို့သည် လာ
ရောက်၍ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဥပုသ်သီတင်း စောင့်ထိန်း၍နေစဉ်အခါ
ဘာဝနာလေးဆယ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကြားနာရသော ဓမ္မကထာ ဒေသနာ
စကားများကို မိမိနှင့် အလားတူ ရှင်လူ အပေါင်းတို့အား ကြားနာ
သိမြင် ဆင်ခြင် ပွားများ နှလုံးထားကြပါစေခြင်းငှါ စာအုပ် ရေးတင်
စီရင် ချီးမြှောက်ပါမည့် အကြောင်းနှင့် တောင်းပန်လျှောက်ထားအပ်ပါ
သည်ဖြစ်၍ မုံရွာမြို့ လယ်တီတောကျောင်းဆရာ ငါသည် ဘာဝနာ
လေးဆယ်တို့၏ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို မကျယ်မကျဉ်း နှလုံးသွင်းနိုင်ကြရန်
အတန်ငယ် ထုတ်ဖော် ဖွင့်ပြပေအံ့။

၁။ ဘာဝနာ=ပွားများခြင်း။ (ဘာဝ=ဖြစ်စေ + နာ=ခြင်း၊ ဖြစ်စေခြင်း အနက်
သီးခြားမရှိ၊) ခဏခဏ အဖြစ်များအောင် ပြုခြင်း။ မိမိသန္တာန်၌ အမြဲမပြတ်
ပွားနေအောင် ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်း။

ဘာဝနာ ၄၀ အဓိပ္ပါယ် အကျဉ်း

ဘာဝနာ ၄၀-ဆောင်ပုဒ်

ခန္ဓာ ၅-ပါး။ ။ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့သည်—

- ၁။ ရူပက္ခန္ဓာ၊ ရုပ်အစုဟူသော ရူပက္ခန္ဓာ၎င်း။
- ၂။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ ခံစားမှုအစုဟူသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၎င်း။
- ၃။ သညာက္ခန္ဓာ၊ အမှတ်ပြု၍ သိမှုအစုဟူသော သညာက္ခန္ဓာ၎င်း။
- ၄။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ စိတ်၏ စေ့ဆော်မှု၊ ပြုပြင်မှု အစု ဟူသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၎င်း။
- ၅။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ အာရုံကို ထွေထွေထူးထူး သိမှုအစု ဟူသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၎င်း။

ဣမေ၊ ဤသည်တို့ကား။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ငါးပါးသော ခန္ဓာတို့တည်း။

အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး ။ ။ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤငါးပါးသော ခန္ဓာတို့သည်—

- ၁။ အနိစ္စာ၊ မြဲခြင်းသဘော မရှိကုန်။
- ၂။ အဓုဝါ၊ ခိုင်မာခြင်းသဘော မရှိကုန်။
- ၃။ အသာရာ၊ အနှစ်သာရ မရှိကုန်။
- ၄။ စလာ၊ ရွေ့ရှားတတ်ကုန်၏။
- ၅။ ပလောက ဓမ္မာ၊ ပျက်စီးခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
- ၆။ ဝိပရိဏာမ ဓမ္မာ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။

၁။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော် စာမျက်နှာ-၄၁၁။

- ၇။ မရဏ ဓမ္မာ၊ သေဆုံးခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
 - ၈။ ဝိဘဝ ဓမ္မာ၊ ဆုံးရှုံးခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
 - ၉။ သင်္ခတ၊ အဖန်ဖန် ပြုပြင်အပ်ကုန်၏။
 - ၁၀။ ပဘင်္ဂုနော၊ ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
- အနိစ္စံ၊ အနိစ္စလက္ခဏာ ဆယ်ပါးတည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ပါး။ ။ ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤ ငါးပါးသော ခန္ဓာတို့သည်—

- ၁။ ဒုက္ခာ၊ ယုတ်မာ ညစ်ဆိုး ဒုက္ခမျိုးတို့သာတည်း။
- ၂။ ဘယာ၊ ကြောက်ဖွယ် ညစ်ဆိုး ဘေးရန်မျိုးတို့သာတည်း။
- ၃။ ဤတီ၊ ထိတ်လန့်စဖွယ် အန္တရာယ်မျိုးတို့သာတည်း။
- ၄။ ဥပဒ္ဒဝါ၊ လွန်စွာကပ်ရပ် နှိပ်စက်တတ်သော ဥပဒ်မျိုးတို့သာတည်း။
- ၅။ ဥပသဂ္ဂါ၊ တွယ်တာစွဲကပ် နှိပ်စက်တတ်သော ဥပဒ်မျိုးတို့သာတည်း။
- ၆။ ရောဂါ၊ ကျင်နာညစ်ဆိုး ရောဂါမျိုးတို့သာတည်း။
- ၇။ အာဗာဓာ၊ နှိပ်စက်ညစ်ဆိုး အနာမျိုးတို့သာတည်း။
- ၈။ ဂဏ္ဍာ၊ မဖွယ်ရုပ်ဆင်း ထွတ်မြင်းအနာမျိုးတို့သာတည်း။
- ၉။ သလ္လာ၊ စူးဝင်ညစ်ဆိုး မြားပြောင့်မျိုးတို့သာတည်း။
- ၁၀။ အသာ၊ အကျိုးယုတ်, အကျိုးမဲ့မျိုးတို့သာတည်း။

ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤ ငါးပါးသော ခန္ဓာတို့သည်—

- ၁၁။ အတာဏာ၊ စောင့်ရှောက်မဲ့လျှင်း ဘေး၏ အသင်းတို့သာတည်း။
- ၁၂။ အလေဏာ၊ ကွယ်ကာမဲ့လျှင်း ဘေး၏အသင်းတို့သာတည်း။
- ၁၃။ အသရဏာ၊ ကိုးရာမဲ့လျှင်း ဘေး၏အသင်းတို့သာတည်း။

- ၁၄။ အာဒီနဝါ၊ ဆိုးဝါးညစ်ကျူ အပြစ်စုတို့သာတည်း။
 - ၁၅။ အသမ္မုလော၊ ကျိုးမဲ့ခပင်း ဆင်းရဲခြင်း၏ အရင်းအမြစ်တို့သာ တည်း။
 - ၁၆။ ဝကော၊ လူ့နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါကို နာရီမလပ် အတွင်သတ်သည့် သူသတ် မျိုးရိုးတို့သာတည်း။
 - ၁၇။ သာသဝါ၊ အာသဝေါတရား လေးပါးတို့၏ အစီးအပွားတို့သာ တည်း။
 - ၁၈။ မာရာမိသာ၊ ကိလေသမာရ်၊ မစ္စုမာရ်တို့၏ စားဖတ်၊ ဝါးဖတ် သုံးသပ် နင်းနယ်ရာတို့သာတည်း။
 - ၁၉။ ဇာတိ ဓမ္မာ၊ သတ္တဝါကို မညှာမငဲ့ အရှဲ့အစောင်း မကောင်း ဆိုးညစ် ဖြစ်ချင်တိုင်း ဖြစ်တတ်သော သဘောရှိကုန်၏။
 - ၂၀။ ဇရာ ဓမ္မာ၊ ဆုတ်ယုတ် လျော့ပါးခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
 - ၂၁။ ဗျာဓိ ဓမ္မာ၊ နာခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
 - ၂၂။ သောက ဓမ္မာ၊ စိုးရိမ်ပူပန်ရခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
 - ၂၃။ ပရိဒေဝ ဓမ္မာ၊ ငိုကြွေးမြည်တမ်းရခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
 - ၂၄။ ဥပါယာသ ဓမ္မာ၊ သက်ကြီးရှိုက်ငင် ပင်ပန်းရခြင်း သဘော ရှိကုန်၏။
 - ၂၅။ သံကိလေသိကဓမ္မာ၊ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒုစ္စရိတ-တည်းဟူသော ညစ် နွမ်းခြင်း သုံးပါးကို ပွားစီးစေတတ်သောသဘော ရှိကုန်၏။
- ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ နှစ်ဆွဲငါးပါးတည်း။

အနတ္တ လက္ခဏာ ၅-ပါး။ ။ ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤ ငါးပါးသော ခန္ဓာ တို့သည်—

- ၁။ အနတ္တာ၊ ကိုယ်မဟုတ်ကုန်၊ အစိုးမရကုန်၊ အလိုသို့မလိုက်ကုန်။
- ၂။ ပရော၊ အကျမ်းဝင်ခြင်း အမြဲကင်းသော သူစိမ်းပြင်ပတို့သာ တည်း။

၃။ ရိတ္တာ၊ အနှစ်သာရ ဟူသမျှနှင့် မြူစ မယှဉ် အစဉ်ဆိတ်ကင်းသော တရားတို့သာတည်း။

၄။ တုစ္ဆာ၊ ကောင်းမြတ်ချမ်းသာ မင်္ဂလာသုခ ဟူသမျှနှင့် မြူစမနီး အချည်းနှီးသော တရားတို့သာတည်း။

၅။ သုညာ၊ ထောက်ရာတည်ရာ ကိုးကွယ်ရာမျိုး တစိုးတစိ မရှိ လုံးလုံး အသုံးမကျသော တရားတို့သာတည်း။

အနတ္တာ၊ အနတ္တ လက္ခဏာ ငါးပါးတည်း။

အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ပါး၊ အနတ္တလက္ခဏာ ၅-ပါး၊ ဘာဝနာ ၄၀-ဖြစ်၏။

ဘာဝနာ ၄၀-ဆောင်ပုဒ် ပြီး၏။

ဒုက္ခမျိုးစုံ အပါယ် ၄-ဘုံ

ဤ ဆိုလတ္တံ့သည်ကား အထက်ဆောင်ပုဒ်တို့ကိုကျက်၍ နှုတ်တက်ရှုရှု ကျေကျေကြီးရသောအခါ၌ ထို ဆောင်ပုဒ်တို့နှင့် တိုက်ဆိုင်၍ သိမြင် ထင်လင်းရာသော သရုပ်အဓိပ္ပါယ် အကျယ်ပြဆိုခဏ်းတည်း။

ငရဲဘုံ

ငရဲကြီး ၈-ထပ်

သဗ္ဗိုင်း၊ ကာလ၊ သင်္ခါတ၊ ဒုယ-ရောရုဝါ။
တာပန-ဒွါ၊ အဝိစိ၊ တည်ရှိ ငရဲရွာ။

ငါတို့စီရင်သည့် “ပရမတ္ထသံခိပ်” ဘုံပိုင်းတွင်လာသော လင်္ကာသံပေါက်။

၁။ သဗ္ဗိုင်းငရဲကြီး၊

၂။ ကာလသုတ် ငရဲကြီး၊

၁။ ဇာတက၊ ဒုတိယတွဲ၊ စာမျက်နှာ-၆၀။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပဉ္စမတွဲ၊ စာမျက်နှာ-၂၇၇-၉။

- ၃။ သင်္ခါတ ငရဲကြီး၊
- ၄။ ရောရုံ ငရဲကြီး၊
- ၅။ မဟာရောရုံ ငရဲကြီး၊
- ၆။ တာပန ငရဲကြီး၊
- ၇။ မဟာတာပန ငရဲကြီး၊
- ၈။ အဝီစိ ငရဲကြီး၊

ဤကား ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း၏ အောက်၌တည်ရှိသော ငရဲကြီးရှစ်တို့တည်း။

ငရဲကြီး ၈-ထပ် အက္ခာအဝေး

သောင်းငါးထောင်စီ၊ သင်္ချာညီ၊ ရှစ်လီ-ခြားအက္ခာ။
၎င်းသံပေါက်။

လူ့ပြည်မှ အောက် ယူဇနာ တသောင်းငါးထောင်အက္ခာတွင် သဗ္ဗိုင်း
ငရဲကြီး တည်ရှိ၏။

၎င်းအောက် ယူဇနာ တသောင်းငါးထောင်စီ ကွာခြား၍ ကြွင်းသော
ငရဲကြီးခုနစ်တို့တို့သည်လည်း အဆင့်ဆင့် တည်ကြကုန်၏။

အောက်ဆုံးဖြစ်သော အဝီစိငရဲကြီးသည် သိလာပထဝီမြေပေါ်၌
တည်၏။

အလျားအနံ ယူဇနာ တရာစီ နှင်နှင် ရှိကြ၏။

ဥဿဒငရဲကြီး ၄-ထပ်

ဘင်၊ ပြာ၊ လက်၊ သန်၊ အစဉ်ရံ၊ လေးတန်-ဥဿဒါ။
၎င်းသံပေါက်။

- ၁။ ဘင်ပုပ်ငရဲ၊
- ၂။ ပြာပုပ်ငရဲ၊

၁။ ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်၊ စာမျက်နှာ-၂၂၃။

၃။ လက်ပံတောငရဲ၊

၄။ သန်လျက်အရွက်ရှိသော သစ်ပင်တောငရဲ၊

ဥဿဒငရဲကြီးလေးထပ်တည်း။

အနံ့ယူဇနာတရာစီ ရှိကြ၏။ ငရဲကြီးရှစ်ထပ်တို့၏ ပြင်ဖက်၌ အတွင်းမှ စ၍ အစဉ်အတိုင်း အဆင့်ဆင့် ဝိုက်၍ဝိုက်၍တည်ရှိကြသော ဥဿဒငရဲကြီးလေးထပ်တည်း။

ထိုဥဿဒငရဲကြီးတို့၏ ပြင်ဖက်တစ်ခု၌ ကြိမ်ပိုက်ချောင်းငရဲ၊ လောဟကုမ္ဘီငရဲအစရှိကုန်သော များစွာသော ငရဲမျိုးတို့သည် ဝန်းရံ၍ တည်ရှိကြကုန်၏။ တခုသော တခုသော ငရဲတို့ကြီးသည် ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းနှင့် အမျှ ယူဇနာတသောင်းစီ ရှိကြ၏။ အောက်ဆုံးဖြစ်သော အဝီစိငရဲကြီး၌ ခံနေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ဝါးကျည်တောက်၌ ထည့်၍ ထားအပ်ကုန်သော မုန်ညင်းစေ့တို့ကဲ့သို့ ထိစပ်ပြည့်နှက်၍ နေကြကုန်၏ဟု အဋ္ဌကထာကြီးတို့၌ မိန့်ဆိုကြကုန်၏။

အထက်ငရဲကြီးခုနစ်ဘုံတို့မှာလည်း ထိုနည်းအတူ ပြည့်ကြကုန်သည်ဟု သိရ၏။

ပြိတ္တာအမျိုးမျိုး၂

ကိုယ်တွင်းမှာ အမြဲမီးတောက်၍ နေသဖြင့် နှစ်ပေါင်းအသိန်းမက ရပ်တည်၍မရ ပြေး၍နေရသော ပြိတ္တာမျိုး၊

ကိုယ်ခန္ဓာမှ လှံတို့များစွာ အမြဲထိုး၍နေသဖြင့် နှစ်ပေါင်းအသိန်းမက ရပ်တည်၍မရ ပြေး၍နေရသော ပြိတ္တာမျိုး၊

၁။ ဥပရိပဏ္ဍာသအဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ-၁၆၇။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ ပဉ္စမတွဲ၊ စာမျက်နှာ-၂၀၈။ မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ၊ စာမျက်နှာ-၃၇၅။
၂။ ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်၊ နှာ-၁၄၄-၈။ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ လက္ခဏသံယုတ်၊ နှာ-၄၄၆-၄၅၂။ ပေတဝတ္ထု (ပါဠိတော်)

နှစ်ပေါင်းအသင်္ချေ^၁ များစွာရှည်၍ ထမင်းတလုတ် ရေတပေါက်မျှ မတွေ့ရသော ပြိတ္တာမျိုး၊

အစရှိသည်ဖြင့် မမြင်ဝံ့ မရှုဝံ့ ကြောက်ရွံ့ဖွယ်ရာသော ဒုက္ခကြီးတွေနှင့် နေကြရသော ပြိတ္တာမျိုး အနန္တ^၂ရှိ၏။

အသုရကာယ်အပျိုးပျိုး^၃

အလွန်ကြီးသောကိုယ်ရှိ၍ အပ်နဖားမျှသော လည်ချောင်းပေါက် ရှိသဖြင့် စားခွင့် သောက်ခွင့်မရ အမြဲဆာလောင်၍ နေရသော ကာလ ကဉ္စိက အသုရကာယ်မျိုးအစရှိသော မကြားဝံ့ မနာဝံ့ ကြောက်ရွံ့ဖွယ်ရာ သော ဒုက္ခကြီးတွေနှင့် နှစ်ပေါင်းအသင်္ချေ နေကြရသော အသုရကာယ် မျိုး အနန္တရှိ၏။

တိရစ္ဆာန်အပျိုးပျိုး

ကုန်းတိရစ္ဆာန်မျိုး အနန္တ၊ ထို့ထက် အဆ အသင်္ချေ တွက်ရသင်္ချာ များလှစွာသော ရေတိရစ္ဆာန်မျိုး အနန္တရှိ၏။

အပါယ်ဘုံသား များပြားပုံ။ ။ လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံ၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံဟူသော သုဂတိ^၄ နှစ်ဆဲ့ခုနစ်ဘုံတို့မှ သတ္တဝါတယောက် လျှင် အပါယ်^၅လေးဘုံတို့မှ သတ္တဝါအသင်္ချေကျ ထား၍ နှိုင်းယှဉ်သည်

၁။ အသင်္ချေ = မရေမတွက်နိုင်သော နှစ်ကာလ။

၂။ အနန္တ = အရေအတွက် အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ။

၃။ ပါထေယျပါဠိတော်၊ နှာ-၆။ ဥဒါနပါဠိတော်၊ နှာ-၂၇၁။ သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၁၀၀။ သုတ်ပါထေယျ အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၅။ သံယုတ် အဋ္ဌကထာ၊ ပဌမတွဲ၊ နှာ-၂၀၂-၃၊ ၃၀၉။ သမ္မောဟဝိနောဒနိ အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၉၂။ ပဉ္စမကြိတ်း အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၀၄-၂၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၊ ဒုတိယတွဲ၊ နှာ-၁၃၂။

၄။ သုဂတိ = ကောင်းမှုရှိသောသူတို့၏ ရောက်ရာဘုံ။ (လူ့ဘုံ၊ နတ် ၆-ဘုံ၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံ-၂၀)။

၅။ အပါယ် = အပါယ၊ ချမ်းသာကင်းသောဘုံ။ (အပ = ကင်းမဲ့။ အာယ = ချမ်းသာ။)

အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်း] နှစ်သိခသုတ် မြန်မာပြန်

ရှိသော် သုဂတိနှစ်ဆဲ့ခုနစ်ဘုံ၌ သတ္တဝါ ကုန်လေရာ၏။ အပါယ်လေးဘုံရှိ သတ္တဝါကား မကုန်လေရာ၊ ဤမျှလောက် အပါယ်လေးဘုံသည် အသိုက် အအုံ ကြီးကျယ်လှ၏။

အဘယ်ကြောင့် ဤမျှလောက် အပါယ်လေးဘုံသည် အသိုက်အအုံ ကြီးကျယ်လှသနည်း ဟူမူကား—နှစ် သိခသုတ်, ကာဏကစ္ဆပေါပမသုတ် ဒေသနာတို့ဖြင့် ဖြေဆိုရာ၏။

နှစ်သိခသုတ် မြန်မာပြန်

နှစ် သိခသုတ်—ဆိုသည်ကား မြတ်စွာဘုရားသည် လက်သည်းတော် ပေါ်၌ မြေမှုန့်တို့ကို တင်ထားတော်မူ၍ ရဟန်းတို့ကို ဤသို့ မိန့်တော် မူ၏။

ချစ်သား ရဟန်းတို့—မဟာပထဝီမြေကြီးရှိ မြေမှုန့်နှင့် ငါ၏ လက် သည်းတော်ပေါ်တွင် တင်ရှိသော မြေမှုန့်သည် အဘယ်က များသနည်း ဟု မေးတော်မူ၏။ လက်သည်းတော်ပေါ်ရှိ မြေမှုန့်ကား အလွန် နည်းလှ ပါ၏။ မဟာပထဝီမြေမှုန့်ကား အလွန် များလှပါ၏ဟု ရဟန်းတို့က လျှောက်ကြကုန်၏။

ချစ်သား ရဟန်းတို့—ထိုအတူလျှင် တနေ့တနေ့မှာ သေဆုံးကြကုန် သော သတ္တဝါအပေါင်းတို့တွင် သုဂတိဘုံသို့ ရောက်ကြကုန်သော သတ္တဝါ တို့ကား ငါ၏လက်သည်းပေါ်ရှိ မြေမှုန့်ကဲ့သို့ အလွန် နည်းလှကုန်၏။ အပါယ်ဘုံသို့ ရောက်ကြကုန်သော သတ္တဝါတို့ကား မဟာပထဝီမြေကြီးရှိ မြေမှုန့်တို့ကဲ့သို့ အလွန်များလှကုန်၏ ဟူ၍ ဟောတော်မူသော ဒေသနာ ကို “နှစ်သိခသုတ်” ဆိုသည်။

၁။ နှစ်သိခ = (နှစ် = လက်သည်း၊ သိခ = ထိပ်, အပေါ်) = လက်သည်းပေါ်။ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၊ စာမျက်နှာ-၄၅၄ ၌ရှိသော သုတ်ဖြစ်သည်။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ စာမျက်နှာ ၁၂၀-နှင့် မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ စာမျက်နှာ-၄၀၀ ၌လည်း နှစ်သိခသုတ် တခုစီရှိသည်။ ဤ၌ မလို။

ကာဏကစ္ဆပေါပမသုတ် မြန်မာပြန်

ကာဏကစ္ဆပေါပမသုတ်^၁ဆိုသည်ကား ရဟန်းတို့ကို ခေါ်တော်မူ၍ ဤသို့ ဟောတော်မူ၏။

ချစ်သား ရဟန်းတို့—မဟာသမုဒြာ၌ မျက်စိနှစ်ဖက် အစုံပျက်သော လိပ်ငယ်တကောင်သည် ရှိရာ၏။ မဟာသမုဒြာရေအတွင်း၌သာ ရောက်မိ ရောက်ရာ သွား၍နေ၏။ အနှစ်တရာမှ တခါ၊ တထောင်မှ တခါ ရေပေါ်သို့ ပေါ်လာ၏။ မဟာသမုဒြာ၌ပင်လျှင် အပေါက်တခုသာရှိသော ထမ်းပိုး ငယ်တခုသည် ရှိရာ၏။ လေဆောင်ရာ၊ လှိုင်းဆောင်ရာ လေးမျက်နှာ၊ ရှစ်မျက်နှာ မျောပါးလွင့်ပါ၍ နေ၏။ အနှစ်တရာ၊ အနှစ်တထောင်မှ တခါသာပေါ်သော လိပ်ငယ်၏ဦးခေါင်းကို ထိုထမ်းပိုးငယ်ပေါက်၌ စွပ်နိုင် ရာသော အခွင့်သည် ရှိ၏လောဟု မေးတော်မူ၏။

စွပ်မိနိုင်ရာသော အခွင့်မရှိပါ။ သို့သော်လည်း ကပ်ကမ္ဘာမည်သည် အလွန်တရာ ရှည်ကြာလှသည်ဖြစ်၍ လိပ်ငယ်လည်း မသေမပျောက်ပါ မှုကား၊ ထမ်းပိုးငယ်လည်း မပုပ်မဆွေးပါမှုကား တရံတခါ စွပ်မိနိုင်ရာ သော အခွင့်ရှိရာပါ၏ဟု လျှောက်ကြကုန်၏။

ချစ်သား ရဟန်းတို့—လိပ်ကန်း ထမ်းပိုးစွပ်မိရာသော အခွင့်သည် အလွန်လွယ်လှသေး၏။ ဤသုဂတိဘုံမှ အပါယ်ဘုံသို့ တကြိမ်ကျရောက် လေသောသူ၏ ဤသုဂတိဘုံသို့ တဖန်ပြန်လာရန် အခွင့်သည် ထို့ထက် အဆအရာမက၊ အဆအထောင်မက ခဲယဉ်းလှ၏။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော်—တရားကိုကျင့်ခြင်း၊ ကုသိုလ်ကောင်း မှုကို ပြုခြင်း ဟူသော သုစရိုက်မှုမျိုးဟူ၍ အပါယ်ဘုံ၌ မရှိ၊ နိုင်ရာနိုင်ရာ

၁။ ဥပရိပဏ္ဍာသပါဠိတော်၊ စာမျက်နှာ- ၂၀၇၊ ဗာလပဏ္ဍိတသုတ်အတွင်း၌ ဟော ထားသော သုတ်ငယ်ဖြစ်သည်။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၊ စာမျက်နှာ -၃၉၇ ၌လည်း ဆိဂ္ဂဠယုဂသုတ်အမည်ဖြင့်ရှိ၏။ “ကာဏကစ္ဆပေါပမ”ဟူသည် အဋ္ဌကထာပေးသော အမည်ဖြစ်သည်။ ပါဠိတော်၌ ဤ အမည်ဖြင့် မရှိ၊ ဖော်ပြပါ အမည်ဖြင့် ရှိသည်။

သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲ၍ စားသောက်ခြင်း အစရှိသော ဒုစရိုက်^၁မူတို့သည် အပါယ်ဘုံ၌ ရှိကုန်၏။ ကုသိုလ်မှန်း၊ အကုသိုလ်မှန်းပင် မသိကြ၊ အသက် ရှည်သမျှကာလပတ်လုံး ဒုစရိုက်မူ၊ ဒုက္ခမူတို့နှင့်သာ နေကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့် တဘဝထက် တဘဝ မြုပ်၍ မြုပ်၍သာ သွားကြကုန်၏။ နစ်၍ နစ်၍သာလျှင် သွားကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ထိုလိပ်ကန်းထမ်းပိုး စုပ်မိမှုထက် ဤသုဂတိဘုံမှ အပါယ် ဘုံသို့ တကြိမ်ကျရောက်လေသောသူ၏ ဤသုဂတိဘုံသို့ ပြန်လာရန်အခွင့် သည် အဆအရာမက၊ အဆအထောင်မက ခဲယဉ်းလှ၏ဟု ဟောတော် မူသော ဒေသနာသည် “ကာဏကစ္ဆပေါပမသုတ်” မည်၏။

ဤသုတ်၌ကား—အပါယ်ဘုံမှာ တဘဝထက်တဘဝ ဝန်လေး၍ ဝန် လေး၍သွားသော အကုသိုလ် အသစ် အသစ်တို့အတွက်နှင့် တဘဝထက် တဘဝ မြုပ်၍ မြုပ်၍သာ သွားကြသဖြင့် သုဂတိဘုံသို့ တဖန်ပြန်လာခွင့် ခဲယဉ်းမှုကို ဟောတော်မူသည်။

အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပြချက်။ ။အဋ္ဌကထာကြီးတို့၌ကား—အနမတဂ္ဂ သံသရာ ၌ ကျင်လည်၍ နေကြရကုန်သော သတ္တဝါ အပေါင်းတို့အား သူတော်ကောင်းတရားနှင့် ပြည့်စုံစွာ ဖြစ်ရသော ဘဝ သည် အလွန် နည်းပါးလှ၏။ ဘဝတသောင်း၊ ဘဝတသိန်းမှာ တခါတခါ မကြုံကြိုက်ရ၊ တဘဝလုံး တဘဝလုံး ဒိဋ္ဌိ^၂ ဒုစရိုက်^၃ အမိုက်အမှားတို့ နှင့် ကုန်ခဲ့ရသော ဘဝတွေသာ များလှကုန်၏။ တဘဝ တဘဝတွင်ပင် ဒိဋ္ဌိ ဒုစရိုက် အမိုက်ကံပေါင်း အနန္တ အနန္တ ဖြစ်ပွားကြ၏။

သေသည်၏အခြားခွဲ၌ကား—တကံ တကံသည်သာ အကျိုးပေးခွင့် ရ၏။ ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်းတို့က ကျန်ရှိသော ဒိဋ္ဌိဒုစရိုက် ကံဟောင်းတို့

၁။ ဒုစရိုက်ဟူသောပါဠိသို့လိုက်၍ ဒုစရိုက်ဟု၎င်း၊ မြန်မာဂေါဟာရ အသုံးအစွဲ သို့လိုက်၍ ဒုစရိုက်ဟု၎င်း ၂-မျိုးရှိနိုင်သည်။
၂။ ဒိဋ္ဌိ၊ မှားသော အယူဝါဒ။
၃။ ဒုစရိုက်=(ဒု=မကောင်းသော + စရိတ=အကျင့် စရိုက်) မကောင်းသော အကျင့်ဆိုးများ။

သည် မိမိတို့ အကျိုးပေးခွင့် မရသေးသမျှကာလပတ်လုံး အနုမတဂ္ဂ^၁ သံသရာ၌ သတ္တဝါတို့သန္တာန်မှာ ဖြစ်လေရာရာ အစဉ် လိုက်ပါ၍ နေကြ ကုန်၏။

အပါယ်ဘုံမည်သည် အကုသိုလ်ကံတို့၏ ဌာနပေတည်း။ အပါယ်ဘုံသို့ တကြိမ် ကျရောက်လေသည်ရှိသော် ထို ကံဟောင်းတို့သည် ကောင်း ကောင်းကြီး အခွင့် ရကြကုန်၏။ တကံလျှင် တဘဝ၊ တကံလျှင် တဘဝ ဆက်ကာ ဆက်ကာ ပေးခွင့် ရရှိကြကုန်၏။ ထိုကံဟောင်းတို့အတွက်နှင့် တဘဝထက် တဘဝ မြုပ်၍ မြုပ်၍သွားသဖြင့် မဟာအဝီစိသို့ ဆိုက် လေ၏။ မဟာအဝီစိမှအောက်၌ ငရဲဘုံဟူ၍ မရှိသောကြောင့် မဟာအဝီစိ မှာ စုမိကြ၏။

ဤကဲ့သို့ တခုသော ကံငယ်နှင့် အပါယ်သို့ ကျလေရာ ရှေးကံဟောင်း တွေ ဆက်လက်မှုကြောင့် မဟာ အဝီစိတိုင်အောင် မြုပ်လေ၍ မဟာ အဝီစိမှာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်၍နေရသဖြင့် ကမ္ဘာပျက်မှပင် အဝီစိငရဲမှ ကျွတ်လွတ်နိုင်ကြမည့် သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် ယခုအခါ မဟာအဝီစိ ငရဲဘုံမှာ အသင်္ချေယျ အနန္တ ရှိကြကုန်၏ ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုကြကုန်၏။

ဤအဋ္ဌကထာကြီးတို့၌ကား သုဂတိဘုံမှ အပါယ်ဘုံသို့ တကြိမ် ကျ ရောက်လေသောသူ၏ ရှေးရှေးသော အကုသိုလ် ကံဟောင်းတွေ အတွက် နှင့် တဘဝထက် တဘဝ မြုပ်၍ မြုပ်၍သာ သွားကြသဖြင့် သုဂတိဘုံသို့ တဖန် ပြန်ရခွင့် ခဲယဉ်းမှုကို ဖွင့်ဆိုကြပေကုန်၏။

ပါဠိ, အဋ္ဌကထာတို့၏ အဓိပ္ပါယ်

နဒသိခသုတ်။ ။ပဌမသုတ္တန်၌—တနေ တနေလျှင် အပါယ်ဘုံ၌ ပဋိ- သန္ဓေ တည်နေကြသူ အသင်္ချေယျ အနန္တ များပြားလှ သည်ကို ပြတော်မူ၏။

၁။ အနုမတဂ္ဂ (န=မ + မတ=သိအပ်သော + အဂ္ဂ=အစ) မသိအပ်သော အစ- ရှိသော သံသရာ။

ကာဏကစ္ဆပေါပမသုတ်။ ။ဒုတိယသုတ္တန်၌—သုဂတိဘုံမှ အပါယ်ဘုံ
သို့ တကြိမ်ကျရောက်ခဲ့လျှင် အပါယ်ဘုံမှာ
အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပွား၍သွားသော အကုသိုလ်ကံသစ်တို့အတွက် သုဂတိဘုံသို့
တဖန်ပြန်ရခွင့် ခဲယဉ်းမှုကို ပြတော်မူ၏။

အဋ္ဌကထာကြီးအဓိပ္ပါယ်။ ။အဋ္ဌကထာကြီးတို့၌ကား—ရှေးရှေးသော
ဘဝအဆက်ဆက်၊ ကမ္ဘာအဆက်ဆက်တို့က
အစဉ် ပါရှိ၍နေကြသော ကံဟောင်းတို့အတွက် သုဂတိဘုံသို့ တဖန် ပြန်
ရခွင့် ခဲယဉ်းမှုကို ပြတော်မူကြကုန်၏။

အလုံးစုံသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ ၃-ရပ်တို့ကို စပ်ဟပ် နှီးနှော၍
ပြောဆိုလိုသော် အပါယ်ဘုံမည်သည် ဝင်ပေါက်သာ ရှိ၏။ ထွက်ပေါက်
မရှိ၊ ကျပေါက်သာ ရှိ၏။ တက်ပေါက် မရှိ၊ မြုပ်ပေါက်သာ ရှိ၏။ ပေါ်
ပေါက် မရှိ၊ စုန်ပေါက်သာ ရှိ၏။ ဆန်ပေါက် မရှိဟု ဆိုထိုက်၏။ ဤနည်း
ကို အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ အနုမတဂ္ဂသံသရာ တခွင်လုံး၊ စကြဝဠာ အနန္တ
လုံး မြော်မြင်လေ။

ဤကား အပါယ်လေးဘုံ အသိုက်အအုံ ကြီးကျယ်ပုံကို အမြက်မျှ
ပြဆိုခဏ်းတည်း။

၁။ စကြဝဠာ = စက္ကဝါဠ (စက္က = ဝိုင်းသော + အာဝါဠ = တွင်း) လှည်းဘီး စက်
ဝန်းကဲ့သို့ ဝန်းဝိုင်း၍ တွင်းကြီးနှင့်တူသည့် စကြဝဠာ။ လေးကျန်းတမြင်းမိုရ်။

အတ္တဒိဋ္ဌိကြောင့် အပါယ်ဘုံ၌ ဖြစ်ရပုံ

အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ဤမျှလောက် ကြီးကျယ်၍နေသော အပါယ်လေးဘုံ အသိုက်အအုံကြီးသည် ဘယ်တရားတို့မှ ဖြစ်သနည်း။

ဘယ်တရားတို့၏ အစီးအပွား နည်းဟူမူကား—

တယောက်, တယောက်သော သတ္တဝါ၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှ ဖြစ်လေရာရာ အစဉ်ပါ၍နေသော ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဒုစရိုက်ကံဟောင်း အနန္တ, ဒုစရိုက်ကံသစ်အနန္တတို့မှ ဖြစ်၏။

ဒုစရိုက်ကံဟောင်း အနန္တ, ဒုစရိုက်ကံသစ် အနန္တတို့၏ အစီးအပွား သာတည်း။

ထိုဒုစရိုက်ကံဟောင်း အနန္တ တို့သည်ကား အဘယ်တရား၌ တွယ်တာ၍ အစဉ်ပါရှိကာ နေကြကုန်သနည်း။

ထို ဒုစရိုက်ကံသစ် အနန္တတို့သည်ကား အဘယ်တရားမှ ပေါက်ဖွား၍ နေကြကုန်သနည်း ဟူမူကား—

အကုသိုလ် ဒုစရိုက်ကံဟောင်း အနန္တတို့သည် အတ္တဒိဋ္ဌိ ၌ တွယ်တာ၍ အစဉ်ပါရှိကာ နေကြကုန်၏။ အတ္တဒိဋ္ဌိချုပ်ဆုံးခဲ့လျှင် ဒုစရိုက်ကံဟောင်း အနန္တတို့သည် တပြိုင်နက် တချက်တည်း ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်ကြကုန်၏။

အကုသိုလ် ဒုစရိုက်သစ် အနန္တတို့သည် အတ္တဒိဋ္ဌိမှ ပေါက်ဖွား၍ နေကြကုန်၏။ အတ္တဒိဋ္ဌိ ချုပ်ဆုံးခဲ့လျှင် အကုသိုလ် ဒုစရိုက်သစ် အနန္တတို့သည် နောင် အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ တဖန် ဖြစ်ပေါ်ကြခြင်းမရှိ၊ အကုန်လုံး ချုပ်ငြိမ်းကြကုန်၏။

၁။ အတ္တဒိဋ္ဌိ=အတ္တ မဟုတ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးကို အတ္တ ဟူ၍ မှားသော အားဖြင့် ထင်မှတ်စွဲလမ်းမှု။ (ငါမဟုတ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ငါဟူ၍ စွဲမှားမှု) (မိမိဖြစ်ချင်သလို မဖြစ်သော ခန္ဓာ ငါးပါးကို ငါ့ခန္ဓာ ငါ့အစိုးရ သည်ဟု မှားယွင်းသော စွဲလမ်းယူဆမှု)

အတ္တဒိဋ္ဌိ ရှိနေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်ကား—

လူ့ပြည်မှာ သူဌေးသူကြွယ်၊ ပဒေသရာဇ်၊ ဧကရာဇ်၊ စကြာမန္ဒာတ်မင်း ဖြစ်၍ နေကြကုန်သော်လည်း ဒုစရိုက်မီးဟောင်း အနန္တ၊ ဒုစရိုက်မီးသစ် အနန္တ ဝိုင်းလျက်နေကြကုန်၏။ အပါယ်မီးတွေ အနန္တဝိုင်းလျက် နေကြ ကုန်၏။

နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်၌ နတ်မင်း၊ သိကြားမင်းဖြစ်၍ နေကြကုန်သော် လည်း ထို ဒုစရိုက်မီး၊ အပါယ်မီးတွေ ဝိုင်းလျက် နေကြကုန်၏။

ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဗြဟ္မာမင်းဖြစ်၍ နေကြကုန်သော်လည်း ထို ဒုစရိုက်မီး၊ အပါယ်မီးတွေ ဝိုင်းလျက် နေကြကုန်၏။

ဘဝင်္ဂဘုံမှာ ဗြဟ္မာမင်းကြီးဖြစ်၍ နေကြကုန်သော်လည်း ဒုစရိုက်မှု တွေ တန်းလန်း၊ အပါယ်သို့ ကျရောက်ရန် အပါယ်မှုတွေ တန်းလန်းနှင့် နေကြကုန်၏။

အတ္တဒိဋ္ဌိ ရှိနေကြသမျှ ကာလပတ်လုံး ထိုဒုစရိုက်မီး၊ အပါယ်မီးတို့၏ ငြိမ်းမှုဟူသော သန္တိသုခကို အဏုမူမူ မရကြကုန်။

ဒုစရိုက်သစ် အနန္တ။ ။ ဒုစရိုက်သစ်အနန္တ ဆိုသည်ကား— အတ္တဒိဋ္ဌိ ရှိနေ သမျှကာလပတ်လုံး ရှေ့သို့တွင်တွင် မိုက်မှား၍ သွားကြဦးမည့် အမှုသစ်တွေကို ဆိုသတည်း။ တရားစောင့်ထိန်းသော လူသူခတ်ကောင်း၊ နတ်သူတော်ကောင်း၊ ဗြဟ္မာသူတော်ကောင်းဖြစ်၍ နေကြကုန်သော်လည်း ရှေ့သို့ ထိုဒုစရိုက် အမိုက်အမှား အနန္တမီးထဲသို့ ဝင်ကြရ၊ ရောက်ကြရဦးမည်ကား မချွတ်တည်း။

ထို အတ္တဒိဋ္ဌိသည် အလွန်မှောက်မှားသော မိစ္ဆာဓမ္မကြီးဖြစ်၍ ထိုဒိဋ္ဌိ အုပ်စိုးလျက် ရှိကြကုန်သော သူတို့သန္တာန်၌ လောဘမီး^၁၊ ဒေါသမီး^၂၊ မောဟမီး^၃တို့သည် အလွန်ထက်သန်ကြကုန်၏။ တထောင့်ငါးရာ ကိလေ-

၁။ လောဘမီး=လိုချင်တပ်မက်မှုဟူသော ပူလောင်မှု။
၂။ ဒေါသမီး=ကြမ်းတမ်းခက်ထန်ခြင်း အမျက်ဟူသော ပူလောင်မှု။
၃။ မောဟမီး=မသိတွေဝေခြင်းဟူသော ပူလောင်မှု။

သာမိးတို့သည် အလွန်ကြမ်းတမ်းကုန်၏။ သဒ္ဓါ^၁ အစရှိသော ကောင်း မြတ်သော တရားတို့သည် အလွန်နုနုနွေး သေးသိမ်ကုန်၏။

လူ့ချမ်းသာ လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်ချမ်းသာ နတ်စည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မာ့ ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့စည်းစိမ်တို့သည်ကား ထိုကိလေသာမိးတို့ကို လွန်စွာ တောက်စေနိုင်၊ ပွါးစေနိုင်ကုန်၏။

၁။ လူ့ချမ်းသာ လူ့စည်းစိမ်တို့သည် လှည့်ဖြစ်သော ကိလေသာမိး^၂ တို့ကို နေ့စဉ် တိုးပွားစေကုန်၍ လူ့ဘုံသား အတ္တဒိဋ္ဌိသမားတို့ကို သေ သည်၏ အခြားမဲ့၌ အပါယ်လေးဘုံသို့ချည်း အကုန်တုန်းလဲ့၍ ချကုန်၏။

၂။ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်၌ နတ်ချမ်းသာ နတ်စည်းစိမ်တို့သည် နတ် ၌ဖြစ်သော ကိလေသာမိးတို့ကို နေ့စဉ် တိုးပွားစေကုန်၍ နတ်ပြည် ခြောက်ထပ် နတ်ဘုံသူ၊ နတ်ဘုံသားတို့ကို သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ အပါယ်လေးဘုံသို့ချည်း အကုန်တုန်းလဲ့၍ ချကုန်၏။

၃။ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့စည်းစိမ်တို့သည် ဗြဟ္မာ့၌ဖြစ်သော ကိ- လေသာမိးတို့ကို နေ့စဉ်တိုးပွားစေကုန်၍ ဗြဟ္မာ့ဘုံသူ၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံသားတို့ ကို အပါယ်လေးဘုံသို့ချည်း အကုန်တုန်းလဲ့၍ ချကုန်၏။

ထို့ကြောင့်—

လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာတို့သည် အတ္တဒိဋ္ဌိရှိနေကြ ကုန်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့မှာ အလွန်ကြီးကျယ်စွာသော အန္တရာယ်ကြီးအစစ် ဖြစ်ကုန်၏။ ဒုက္ခကြီးအစစ် ဖြစ်ကုန်၏။

အတ္တဒိဋ္ဌိမရှိလျှင် အပါယ်ဘုံ၌ မဖြစ်ပုံ။ ။ အတ္တဒိဋ္ဌိ ချုပ်ငြိမ်းသဖြင့် အလုံးစုံသော ဒုစရိုက်မီး၊ အပါယ်မီးတို့မှ လွတ်ငြိမ်းကုန်ပြီးသော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ အရိယာတို့၏

၁။ သဒ္ဓါ=ဘုရားစသော ကောင်းသောအာရုံ၌ကြည်ညိုယုံကြည်ခြင်း၊ သမ္မယုတ် တရားတို့ကို ကြည်လင်စေတတ်သော သဘောတရား၊ သဒ္ဓါစေတသိက်။

၂။ ကိလေသာမိး= ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော လောဘအစရှိသော ကိလေသာ တရား ၁၀-ပါး။

အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်း] အတ္တဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း

သန္တာန်၌မူကား သဒ္ဓါအစရှိသော ကောင်းမြတ်သော တရားတို့သည်
ဝင်းဝင်းတောက် ထက်သန်ကြကုန်၏။

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟအစရှိသော ကိလေသာတို့သည် အလွန် နှုန်
နှေး သေးသိမ်ကြကုန်၏။

လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာတို့သည် ထိုလူ၊ နတ်၊
ဗြဟ္မာ အရိယာတို့မှာ ပျော်မွေ့ဖို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ယုတ်နိမ့်သော ဘဝသို့
တုန်းချနိုင်သော အန္တရာယ်ကြီးတွေ မဟုတ်ကြကုန်ပြီ။

ထိုအတ္တဒိဋ္ဌိသည် အဘယ်တရားမှ ဖြစ်သနည်း။

အဝိဇ္ဇာမှ အတ္တဒိဋ္ဌိဖြစ်ပေါ်လာခြင်း။ ။လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာ
တို့၌ အနတ္တ အချက်ကြီးကို
ဖုံးလွှမ်း၍ နေသော အဝိဇ္ဇာကြီးမှ ဖြစ်၏။

အနတ္တအချက်ကြီးကို ဖုံးလွှမ်း၍နေသော အဝိဇ္ဇာကြီးသည် အဘယ်
တရားမှ ဖြစ်သနည်း။

လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာတို့၌ ဒုက္ခအချက်ကြီးကို ဖုံးလွှမ်း၍
နေသော အဝိဇ္ဇာကြီးမှ ဖြစ်၏။

ဒုက္ခအချက်ကြီးကို ဖုံးလွှမ်း၍နေသော အဝိဇ္ဇာကြီးသည် အဘယ်
တရားမှ ဖြစ်သနည်း။

လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာတို့၌ အနိစ္စအချက်ကြီးကို ဖုံးလွှမ်း၍
နေသော အဝိဇ္ဇာကြီးမှ ဖြစ်၏။

လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာတို့၌ အနိစ္စအချက်ကြီးကို ဖုံးလွှမ်း၍
နေသော အဝိဇ္ဇာကြီး ချုပ်ငြိမ်းခဲ့လျှင် ဒုက္ခအချက်ကြီးကို ဖုံးလွှမ်းသော
အဝိဇ္ဇာကြီးသည်လည်း ချုပ်ငြိမ်းလေ၏။ အနတ္တအချက်ကို ဖုံးလွှမ်းသော
အဝိဇ္ဇာကြီးသည်လည်း ချုပ်ငြိမ်းလေ၏။

အနတ္တအချက်ကြီးကို ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာကြီး ချုပ်ငြိမ်းခဲ့လျှင်
အတ္တဒိဋ္ဌိကြီးသည် အပြီးချုပ်ဆုံး၏။ အတ္တဒိဋ္ဌိကြီး ချုပ်ဆုံးခဲ့လျှင်
ဒုစရိုက်ဟောင်း၊ ဒုစရိုက်သစ်တို့သည် အကုန်ချုပ်ငြိမ်းကုန်၏။

ဒုစရိုက်ဟောင်း၊ ဒုစရိုက်သစ်တို့ အကုန်ချုပ်ငြိမ်းခဲ့လျှင် ထိုသူတို့မှာ ရှေ့သို့ကျရောက်ရန် အပါယ်ဘဝတွေ့ အကုန်ချုပ်ငြိမ်းကုန်၏။ ရရှိဆဲ ရရှိ လတ္တံ့ ကုန်သော လူ့ ချမ်းသာ လူ့ စည်းစိမ်၊ နတ်ချမ်းသာ နတ်စည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့စည်းစိမ်တို့သည် အန္တရာယ်ကြီးတွေ့ မဟုတ်ကြကုန် ပြီ။ မေ့လျော်ဖွယ်တွေ့သာ ဖြစ်ကုန်၏။

အတ္တဒိဋ္ဌိပယ်ခါနည်း ဘာဝနာ ၄၀။ ။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါ၌ “အတ္တဒိဋ္ဌိ” ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို အလိုရှိကြကုန် သော သူအပေါင်းတို့သည် ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ အနိစ္စအချက်ကြီးကို ဖုံးလွှမ်း ချိနေသော အဝိဇ္ဇာကြီးကို ချုပ်ငြိမ်းစေခြင်းငှါ ဆယ်ပါးသော အခြင်း အရာတို့ဖြင့် အနိစ္စဘာဝနာကို ရှေးဦးစွာ အားထုတ်ကြကုန်ရ၏။ ထို့ နောင် နှစ်ဆဲ့ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဒုက္ခဘာဝနာကို အားထုတ် ကြကုန်ရ၏။ ထို့နောင် ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အနတ္တဘာဝနာ ကို အားထုတ်ကြကုန်ရ၏။

အတ္တဒိဋ္ဌိကြောင့် အပါယ်ဘုံ၌ ဖြစ်ရပုံ ပြီး၏။

အနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပယ်အပ်သောတရားများ

ဤအရာ၌—

- ၁။ စွဲလမ်းတတ်သော တရား ၃-ပါး၊
- ၂။ စွဲလမ်းသော အခြင်းအရာ ၃-ပါး၊
- ၃။ စွဲလမ်းရာ ဝတ္ထု ၃-ပါး၊
- ၄။ အစွဲလမ်းကို ဖျောက်ပယ်တတ်သော အနုပဿနာဉာဏ် ၃-ပါး၊

ဤတရားတို့ကို ရှေးဦးစွာ သိရ၏။

- ၁။ မာန၊ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိသာ၊ မှတ်ပါ စွဲလမ်းတတ်။
- ၂။ ဒေသောဟ မသ္မိ၊ ဧတံ မမ၊ ဒေသော မေ အတ္တာ၊ ဤ ၃-ဖြာ၊
ခြင်းရာ ၃-ပါးမှတ်။

အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်း] စွဲလမ်းသော အခြင်းအရာ ၃-ပါး

၃။ နိမိတ္တ၊ ပဏိဟိတ၊ အတ္တဇီဝါ၊ ဤ ၃-ဖြော၊ စွဲရာဝတ္ထုမှတ်။

၄။ အနိမိတ္တ၊ အပဏိဟိတ၊ သုညတ၊ မှတ်ပါပျောက်ပယ်တတ်။

အစဉ်အတိုင်းသံပေါက်။

စွဲလမ်းတတ်သော တရား ၃-ပါး

မာန၊ တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိသာ၊ မှတ်ပါစွဲလမ်းတတ်-ဟူသော ကဗျာ၌—

၁။ “မညနံ မာနော” ။

မညနံ၊ အထင်မှားခြင်း။ မာနော၊ အထင်မှားခြင်း။

၂။ “တဿနံ တဏှာ” ။

တဿနံ၊ တွယ်တာခြင်း။ တဏှာ၊ တွယ်တာခြင်း။

၃။ “ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိ” ။

ဒဿနံ၊ အမြင်မှားခြင်း။ ဒိဋ္ဌိ၊ အမြင်မှားခြင်း။

စွဲလမ်းတတ်သော တရား ၃-ပါးမှတ်။

စွဲလမ်းသော အခြင်းအရာ ၃-ပါး

“သောဟ မသ္မိ၊ တေ မမ၊ သော မေ အတ္တာ” ဤ သုံးပါးကား စွဲလမ်းပုံ အခြင်းအရာ ၃-ပါးတည်း။

၁။ သော၊ ဤသည်ကား။ အဟံ၊ ငါသည်။ အသ္မိ၊ ဖြစ်၏။ မာန စွဲလမ်းပုံ။

၂။ တေ၊ ဤသည်ကား။ မမ၊ ငါ့ဟာတည်း။ တဏှာစွဲလမ်းပုံ။

၃။ သော၊ ဤသည်ကား။ မေ၊ ငါ၏။ အတ္တာ၊ အတ္တတည်း။ ဝါ၊ အထည်ခံ အမာခံ အနှစ်အသားတည်း။ ဒိဋ္ဌိစွဲလမ်းပုံ။

စွဲလမ်းရာ ဝတ္ထု ၃-ပါး

နိမိတ္တ, ပဏိဟိတ, အတ္တ ဇီဝ-ဟူသော စွဲလမ်းရာ ဝတ္ထု ၃-ပါး၌—

- ၁။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၊ ငါ သူတပါး၊ ယောကျ်ား မိန်းမ၊ ဦးခေါင်းစသား၊
ဒြပ်များ၊ မှတ်သား နိမိတ္တ။
- ၂။ လှပတင့်တယ်၊ ဆန်းတကြယ်နှင့်၊ ဖွယ်ရာလျောက်ပတ်၊ ကောင်း
မြတ်ချမ်းသာ၊ မင်္ဂလာကျက်သရေ၊ မက်ဖွယ်တွေ၊ မှတ်လေ
ပဏိဟိတ။
- ၃။ ပြုတတ်ကြံတတ်၊ ပြောဆိုတတ်နှင့်၊ သိမှတ်ခံစား၊ ပြောင်းသွား
ကျင်လည်၊ အတ္တမည်၏၊ အရှည် နှစ်-လ၊ တည်သမျှ၊ ဇီဝမှတ်
သညာ။

ရုပ်နာမ်တို့၌ နိမိတ္တဟု စွဲလမ်းပုံ

သစ်ပင်ရိပ်ဥပမာနှင့် ရုပ်ခန္ဓာအရိပ်။ ။ ဤကဗျာ ၃-ပုဒ်နှင့် အဓိပ္ပါယ်
ကား— သစ်ပင် ရှိသည် ရှိသော်
သစ်ပင်ကိုစွဲ၍ သစ်ပင်ရိပ် ပေါ်မြဲဖြစ်၏။ အကိုင်းရိပ်, အခက်ရိပ်, အညွန့်ရိပ်,
အရွက်ရိပ်, အပွင့်ရိပ်, အသီးရိပ် အစုံပေါ်မြဲဖြစ်၏။ ထိုသို့ပေါ်ရာ၌ သစ်
ပင်သည် အရိပ်မဟုတ်၊ အရိပ်သည် သစ်ပင်မဟုတ်၊ သစ်ပင်ကိုစွဲ၍ အရိပ်
ဖြစ်၏။

သစ်ပင်, သစ်ကိုင်း, သစ်ခက်, သစ်ညွန့်, သစ်ပွင့်, သစ်သီးတို့သည်လည်း
အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် အစုတို့ကိုစွဲ၍ ပေါ်ကြသော အရိပ်ကြီးငယ်တို့သာတည်း။
အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်အစုတို့သည် သစ်ပင်, သစ်ကိုင်း စသည် မဟုတ်ကြကုန်။
သစ်ပင်, သစ်ကိုင်း စသည်တို့သည် အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်အစု မဟုတ်ကြကုန်။

အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်အစုကိုစွဲ၍ သစ်ပင်, သစ်ကိုင်းစသော အရိပ်သဏ္ဍာန်
ကြီးငယ်တို့သည် ပေါ်ကုန်၏။ သစ်ပင်, သစ်ကိုင်းစသော အရိပ်သဏ္ဍာန်

၁။ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် = (အဋ္ဌ = ရှစ်ခု + ကလာပ = ကလာပ် = အပေါင်း + ရူပ =
ရုပ်) ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယော, ဝဏ္ဏ, ဂန္ဓ, ရသ, ဩဇာ-
ဟူသော ရုပ်ရှစ်ပါး အဖွဲ့အစည်း။

အဓိပ္ပာယ်အကျဉ်း]

အရိပ် ၂-မျိုးပေါ်ခြင်း

ကြီးငယ်တို့ကို စွဲ၍ သစ်ပင်ရိပ်, သစ်ကိုင်းရိပ်စသော အရိပ်ကြီးငယ်တို့သည် ပေါ်ကုန်၏။

ရုပ်မှ အရိပ် ၂-မျိုး ပေါ်ခြင်း။ ။ဤသို့လျှင် သစ်ပင်၌ရှိသော အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်အစုတို့မှ အရိပ်နှစ်မျိုးပေါ်၏။

သစ်ပင်သဏ္ဍာန်, သစ်ကိုင်းသဏ္ဍာန်စသော ပဌမအရိပ်တို့ကား အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်အစုတို့ကိုမီ၍ ပေါ်ကုန်၏။

သစ်ပင်ရိပ်, သစ်ကိုင်းရိပ်စသော ဒုတိယအပင်အရိပ်တို့ကား မြေအပြင်၌ ပေါ်ကုန်၏။

ပကတိ လူတို့သည် ဤဒုတိယအရိပ်ကိုသာ အရိပ်ဟူ၍ သိကြကုန်၏။ ပဌမအရိပ်ကိုကား အရိပ်ဟူ၍ မသိကြကုန်။

ထို့အတူ-

သတ္တဝါတို့၌လည်း—ရုပ်ခန္ဓာတို့မှ အရိပ်နှစ်မျိုး ထွက်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်အသွင်, သတ္တဝါအသွင်ဟူသောအရိပ်၊ ဦးခေါင်းသဏ္ဍာန်, ကိုယ်သဏ္ဍာန်, ခြေသဏ္ဍာန်, လက်သဏ္ဍာန်, လည်ပင်းသဏ္ဍာန်ဟူသော အရိပ်။

ဦးခေါင်း၌လည်း—ဦးထိပ်သဏ္ဍာန်, နဖူးသဏ္ဍာန်, မျက်နှာသဏ္ဍာန် စသည်၊ မျက်လုံးသဏ္ဍာန်, နှာခေါင်းသဏ္ဍာန်, ခံတွင်းပေါက်သဏ္ဍာန်, မေးသဏ္ဍာန်, နားရွက်သဏ္ဍာန်စသည် အရိပ်ကြီးငယ် အလွန် များ၏။

ကိုယ်၌လည်း—ရင်သဏ္ဍာန်, ဝမ်းသဏ္ဍာန်, ဆီးသဏ္ဍာန်, ကျောက်ကုန်းသဏ္ဍာန်, ခါးသဏ္ဍာန်, နံဘေးသဏ္ဍာန်စသည် အရိပ်ကြီးငယ် အလွန် များ၏။

ထို့အတူ-

ဆံပင်သဏ္ဍာန်ပေါင်း ၂-ကုဋေ ၄-သန်း။

မွေးညှင်းသဏ္ဍာန်ပေါင်း ၉-သောင်း ၉-ထောင်။

ခြေသည်းသဏ္ဍာန်ပေါင်း ၁၀။

လက်သည်းသဏ္ဍာန်ပေါင်း ၁၀။

သွားသဏ္ဍာန်ပေါင်း ၃၂။

အရေထူ, အရေပါး သဏ္ဍာန်ကြီး ၂။

အသားစိုင့်, အသားခဲသဏ္ဍာန်ပေါင်း ၉-ရာ။

အကြောကြီး, အကြောငယ် သဏ္ဍာန်ပေါင်း ၉-ရာ။

အရိုးကြီး, အရိုးငယ် သဏ္ဍာန်ပေါင်း ၃-ရာ။

ဦးကျောက်ခဲသဏ္ဍာန်, ထိုထို အရိုးတိုင်းရှိ ရိုးတိုင်းခြင်ဆီ သဏ္ဍာန်, အညှိသဏ္ဍာန်, နှလုံးသဏ္ဍာန်, အသည်းသဏ္ဍာန်, အဆုတ်သဏ္ဍာန်, အမြှေးသဏ္ဍာန်, အူမသဏ္ဍာန်, အူသိမ်သဏ္ဍာန်စသည်ဖြင့် အရိပ်ကြီး အရိပ်ငယ်ပေါင်း အလွန် များပြား၏။

ပဌမအရိပ်။ ။ အဏုမြူ^၁ ပရမာဏုမြူ^၂မျှ အထည် ဝတ္ထု ဖြစ် သဏ္ဍာန် ထင်မြင်ခွဲလျှင် အရိပ် အသွင်ဟူ၍သာ မှတ်၊ ဤကား ပဌမ အရိပ်မျိုးတည်း။

ဒုတိယအရိပ်။ ။ နေရောင် မီးရောင်ကို စွဲ၍ ပေါ်သော လူရိပ်၊ မှန် အပြင် ရေအပြင်တို့၌ပေါ်သော လူရိပ်တို့ကား ဒုတိယ အရိပ်အသွင်မျိုးတည်း။

၁။ အဏုမြူ = ရထားသွား၍ ပျံလွင့်တက်ကြွလာသော မြူ (ထိုထိုအရပ်ရပ်၌ ကပ် ငြိသောမြူ) သည် ရထရေဏုမြူမည်၏။ ထိုမြူ၏ ၃၆-စိတ် တစိတ်သည် တဇ္ဇာရိမြူ မည်၏။ နှားသားလမ်း, လူသားလမ်း, လှည်းလမ်းတို့၌ အထက်သို့ လွင့်တက်နေသောမြူမျိုး ဖြစ်သည်။ ထိုမြူ၏ ၃၆-စိတ် တစိတ်သည် အဏုမြူ မည်၏။ နံရံပေါက်စသည်၌ဝင်သောနေရောင်၌ မြင်ရသောမြူမျိုးဖြစ်သည်။

၂။ ပရမာဏုမြူ = အဏုမြူ၏ ၃၆-စိတ် တစိတ်သာရှိသော အသေးငယ်ဆုံးသော မြူသည် ပရမာဏုမြူ မည်၏။ လူတို့မျက်စိဖြင့် မမြင်ကောင်း၊ နတ်မျက်စိ ဖြင့်သာ မြင်ကောင်းသည်။ (သမ္မောအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၃၂၇။)

နာမ်ခန္ဓာအရိပ်။ ။နာမ်ခန္ဓာတို့မှထွက်သော အရိပ်တို့ကား—

မြင်သောအသွင်၊ ကြားသောအသွင်၊ ကြံ့သောအသွင်၊ သိသော အသွင်၊ နှလုံးသာယာသောအသွင်၊ နှလုံး မသာယာသောအသွင်၊ အလို ရှိသောအသွင်၊ အလိုမရှိသောအသွင်၊ အမုက်ထွက်သောအသွင်၊ ကြည်ဖြူ သောအသွင်၊ မကြည်ဖြူသောအသွင် စသည်တို့သည် နာမ် ခန္ဓာတို့မှ ရုပ် ခန္ဓာတို့၌ ထင်သော အရိပ်တို့တည်း။

ခန္ဓာငါးပါးမှ အရိပ်။ ။ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းတို့မှ ထွက်သော အရိပ်တို့ ကား—

ထိုထို ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ လှုပ်သောအသွင်၊ ထိုင်သောအသွင်၊ ထသောအသွင်၊ ရပ်သောအသွင်၊ သွားသောအသွင်၊ ကျောင်းသောအသွင်၊ ဆန့်သောအသွင်၊ ထိုထိုအမှုကို ပြုလုပ်သော အသွင်၊ ပြောဆိုသော အသွင် စသည်ဖြင့် အမှုကိစ္စတမျိုးမျိုး ထင်မြင်ကြသမျှ အလုံးစုံတို့သည် ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်းတို့မှ ထွက်သောအရိပ်တို့တည်း။ ဤသို့လျှင် ကိုယ် ခန္ဓာငါးပါးတို့နှင့် ရောနှောဖက်စပ်၍ ထင်မြင်ကြရသော အလုံးစုံသော အရိပ်အသွင်တို့ကို “နိမိတ္တ”ဟူ၍ ဆိုသတည်း။

ဤကား—

ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၊ ငါ သူတပါး၊ ယောက်ျား မိန်းမ၊ ဦးခေါင်းစသား၊ ဗြစ်များ၊ မှတ်သား နိမိတ္တ—ဟူသော ကဗျာ၏ သရုပ်တည်း။

အနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပယ်အပ်သောတရားများ ပြီး၏။

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်အကျဉ်း

ရုပ်နာမ်၌ အနိစ္စရူပံ။ ။သစ်ပင်၌ ကေန်ရှိရင်း အမှန်ရှိရင်း အဟုတ်
 ရှိရင်း ဖြစ်ကြကုန်သော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်တို့
 ၎င်း၊ ထိုရုပ်တို့၌ရှိသော အနိစ္စအချက်ကြီးကို၎င်း ဉာဏ်အမြင် ပေါက်ခွဲ
 သည်ရှိသော် သစ်ပင်၊ သစ်ကိုင်း၊ သစ်ခက်၊ သစ်ညွန့်၊ သစ်ရွက်၊ သစ်ပွင့်၊
 သစ်သီး အစရှိကုန်သော ပဌမ အရိပ်အသွင်တို့သည် ဉာဏ်၌ အကုန်ကွယ်
 ပျောက်ကုန်၏။ အမှန်ရှိရင်းမျိုး၊ အဟုတ်ရှိရင်းမျိုး မဟုတ်ကုန်။ စိတ်အာရုံ
 ထဲမှာသာ မျက်လှည့်အသွင်ကဲ့သို့ ထင်မြင်ရသော အရိပ်မျိုး၊ နိမိတ်မျိုး၊
 အသွင်သဏ္ဍာန်မျိုးတို့သာတည်းဟု ဉာဏ်၌ ရှင်းလင်းစွာ ထင်မြင်၏။

မျက်လှည့်ပမာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ သူ့ငါ မရှိ။ ။ထို့အတူ သတ္တဝါတို့ သန္တာန်
 ၌လည်း ကေန် ရှိရင်း အမှန်
 ရှိရင်း အဟုတ်ရှိရင်း ဖြစ်ကုန်သော အသီးအသီးသော ရုပ်ဓာတ်တို့ကို၎င်း၊
 နာမ်ဓာတ်တို့ကို၎င်း၊ ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တို့၏ အနိစ္စအချက်ကြီးကို၎င်း
 ဉာဏ်အမြင် ပေါက်ခွဲသည်ရှိသော် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အင်္ဂါကြီးငယ် အစ
 ရှိကုန်သော အလုံးစုံသော ရုပ်နိမိတ်၊ နာမ်နိမိတ်၊ ရုပ်နာမ်နိမိတ်တို့သည်
 ဉာဏ်၌ အကုန်ကွယ်ပျောက်ကုန်၏။ ကေန် အမှန် အဟုတ်ရှိရင်းမျိုး
 မဟုတ်ကုန်။ သတ္တဝါတို့၏ စိတ်အာရုံထဲမှာသာ မျက်လှည့်အသွင်ကဲ့သို့
 ထင်ကြရ၊ မြင်ကြရသော အရိပ်မျိုး၊ နိမိတ်မျိုး၊ အသွင်သဏ္ဍာန်မျိုးတို့
 သာတည်းဟု ဉာဏ်၌ ထင်ရှားစွာ ထင်မြင်၏။

ထိုဒြပ်သဏ္ဍာန်တို့ ကွယ်ပျောက်ကုန်လျှင်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်ကြည့်သည်၊
 ပုဂ္ဂိုလ်မြင်သည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်နာသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကြားသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ထိုင်သည်၊
 ပုဂ္ဂိုလ်ထသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရပ်သည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သွားသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရယ်သည်၊
 ပုဂ္ဂိုလ်ပြုံးသည် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါနှင့်စပ်သော ကြိယာဒြပ်
 အများတို့လည်း ဉာဏ်၌ ကွယ်ပျောက်ကုန်လတ္တံ့။

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်

ပုဂ္ဂိုလ်ဒြပ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်အမူအရာ၊ သတ္တဝါဒြပ်၊ သတ္တဝါအမူအရာ အလုံးစုံ ကွယ်ပျောက်ကုန်သည်ရှိသော် ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ ဟူသော အရိပ်ကြီးတို့လည်း အကုန်ကွယ်ပျောက်ကုန်လတ္တံ့။

အနိမိတ္တာနုပဿနာဉာဏ်။ ။ ဤသို့လျှင် ရုပ်နာမ်တို့မှ ဖြစ်ကြကုန်၍ ရုပ်နာမ်တို့ကို လုံခြုံလှစွာ ဖုံးလွှမ်းကွယ် ကာ၍ အပဉ္စ ပေါ်လွင်ထင်ရှားကာ ရှိနေကြကုန်သော ခပ်သိမ်းသော ရုပ်နိမိတ်၊ နာမ်နိမိတ်၊ ရုပ်နာမ် နိမိတ်တို့ကို အကုန်ကွယ်ပျောက်စေ တတ်သောကြောင့် အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်ကို အနိမိတ္တာ နုပဿနာဉာဏ် ဆိုသတည်း။

ရုပ်၌ အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်အဖွင့် ၁၀-မျိုး

ဘုတ်လေးဖြာတို့၏ သိမ်မွေ့ပုံနှင့် လျင်မြန်ပုံ။ ။ ယခုအခါ ရူပက္ခန္ဓာ၌ အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏ် ဆယ်ပါး ဖွင့်နည်း၊ ရှုနည်း၊ ပွားနည်းကို သိသာရုံမျှ ပြဆိုအံ့။

- ၁။ နူးညံ့ခက်မာ၊ ကိရိယာ၊ နှစ်ဖြာ-မြေဓာတ်စစ်။
- ၂။ ဖွဲ့စေး၊ စီးယို၊ နှစ်ပါးကို၊ ခေါ်ဆို ရေဓာတ်စစ်။
- ၃။ ပူမှု၊ အေးမှု၊ ဤနှစ်ခု၊ ခေါ်မှု မီးဓာတ်စစ်။
- ၄။ ထောက်ကန်၊ လှုပ်ရှား၊ ဤနှစ်ပါး၊ ခေါ်ငြား လေဓာတ်စစ်။
- ၅။ ထွေထွေကိရိယာ၊ ပိုင်းခြားရာ၊ အာကာဓာတ် အစစ်။

ပရမာဏုမြူ အဏုမြူမျှ အထည်ဝတ္ထု ဒြပ်သဏ္ဍာန် နိမိတ်အသွင် ထင်မြင် ခဲ့သည်ရှိသော် ကေန်ရှိ အမှန်ရှိအဟုတ်ရှိမျိုး မဟုတ်ပြီ။ မျက်လှည့်ဆရာ ပြသော ရုပ်တု၊ ရုပ်သွင်မျိုး စင်စစ်မှတ်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော်—

အဏုမြူတခုဟုခေါ်သော ဝတ္ထုကို ကြိတ်နယ်ခဲ့လျှင် အစိတ်အဖြာကဲ့မူ ကေန် ရှိ၏။ အတွင်း၌ ကလာပ်ဖွဲ့ အများရှိ၏။ အာကာသအခြား အများ ရှိ၏ဟု သိအပ်၏။ အစိတ်အဖြာ ကဲ့မူဟူသမျှသည် ကလာပ်အခြားမှ

ကဲ့မဲ့တည်း၊ အဏုမြူအမည် ကွယ်ပျောက်လေ၏။ ပရမာဏုမြူတွေ ဖြစ်၍ ကုန်၏။

ထိုပရမာဏုမြူတို့ အသီးအသီး အစိတ်အဖြာ ကဲ့ကြကုန်လျှင် ပရမာဏုမြူအမည် ကွယ်ပျောက်ကြကုန်၏။ တခုတခုသော ရုပ်ကလာပ် အစိတ်တွေ ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏။ ထိုအခါ အစိတ်အဖြာ ကဲ့မှုမရှိပြီ၊ ချုပ်ဆုံး၍သာ သွားကြကုန်လတ္တံ့။

ဤသို့လျှင် အဏုမြူဓာတ်၊ အဏုမြူကလာပ်ဟူ၍ စင်စစ်အားဖြင့် မရှိ၊ နိမိတ္တမျိုးသာ ဖြစ်၏။ ပရမာဏုမြူဓာတ်၊ ပရမာဏုမြူကလာပ်ဟူ၍ စင်စစ်အားဖြင့် မရှိ၊ နိမိတ္တမျိုးသာ ဖြစ်၏။

ဤပရမာဏုမြူကား ပကတိမျက်စိဖြင့် မမြင်အပ်။ ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဖြင့်သာ မြင်အပ်သည် ဟူ၏။ ထိုပရမာဏုမြူမှာပင် ရုပ်ကလာပ်ပေါင်းများစွာ၊ ပထဝီပေါင်းများစွာ၊ အာပေါပေါင်းများစွာ၊ တေဇောပေါင်းများစွာ၊ ဝါယောပေါင်းများစွာ၊ ကလာပ်ခြား အာကာသပေါင်းများစွာ ရှိသေး၏။ ထို့ထက်ကြီးသော ဝတ္ထုဒြပ်တို့၌ ဆိုဖွယ်မရှိ။

ပရမတ်ဓာတ်စစ်ကြီးတို့ သိမ်မွေ့ပုံကို ဆ၍ သိကြရန် အချက်ကြီးတည်း။

ထို့အတူ—

နေရောင်၊ လရောင်၊ ကြယ်ရောင်၊ မီးရောင်၊ စိန်ရောင်၊ မြရောင်၊ ပတ္တမြားရောင်၊ လျှပ်ရောင်တို့၌၎င်း၊

မြေ၌ထင်သော သစ်ပင်ရိပ်၊ လူရိပ်၊ မှန်အကြည် ရေအကြည်တို့၌ ထင်သော နေရိပ်၊ လရိပ်၊ တိမ်ရိပ်၊ လူရိပ်၊ သစ်ပင်ရိပ်တို့၌၎င်း၊

ညဉ့်မှောင်တို့၌၎င်း၊

ကြည်လှစွာသော ရေတို့၌၎င်း၊

၁။ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ် = (ဒိဗ္ဗ = နတ်တို့၏ + စက္ခု = မျက်စိကဲ့သို့ + အဘိညာဉ် = အဘိညာ = အထူးမြင်သိသောဉာဏ်) နတ်မျက်စိကဲ့သို့ ရူပါရုံတို့ကို အပိတ်အပင်မရှိ မြင်စွမ်းနိုင်သော ပဉ္စမဗျာန်ဉာဏ် အထူးတည်း။

အသံအမျိုးမျိုးတို့၌၎င်း၊

တောင်လေ၊ မြောက်လေ အစရှိသော လေအမျိုးမျိုး၊ ထိုလေ ဆောင်ရာ ပါရှိကုန်သော အနံ့အမျိုးမျိုးတို့၌၎င်း၊

မြေဓာတ်၊ ရေဓာတ်၊ မီးဓာတ်၊ လေဓာတ် ဟူသော မဟာဘုတ်ရုပ်ကြီး တို့သည် ပါရှိကုန်၏။ မဟာဘုတ်ကြီးတို့နှင့်ကင်း၍ တခုတခုသော ရုပ်မျှ ဖြစ်ခြင်းမည်သည် မရှိ။ မဟာဘုတ်ကြီးတို့သည် အရိပ်အရောင်အစရှိသော ခပ်သိမ်းသော ရုပ်တို့၏ အထည်ခံ အမာခံ ဖြစ်ကြပေကုန်၏။

ထိုအရိပ်အရောင် အစရှိသည်တို့၌ ပါရှိသော မဟာဘုတ်ရုပ်ကြီးတို့နှင့် သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ အထည်ခံ အမာခံ ဖြစ်ကုန်သော မဟာဘုတ်ကြီးတို့ သည်၎င်း၊ ကျောက်တိုင်၊ ကျောက်ဘုံး၊ သံတိုင်၊ သံတုံး၊ သစ်ပင်၊ သစ်တုံး စသည်တို့၌ အထည်ခံ၊ အမာခံ ဖြစ်ကုန်သော မဟာဘုတ်ရုပ်ကြီးတို့သည် ၎င်း၊ အဏုမြူ၊ ပရမာဏုမြူမျှ ဒြပ်သဏ္ဍာန် မရှိကြ။ ကြိယာ အမှုအရာ မျှသာ ရှိကြမှုတို့သည် တူကြကုန်၏။ ရုပ်ကလာပ်ချင်း အစုအခဲ၊ အပေါင်း အဖွဲ့၊ စိပ်မှု၊ ကျပ်မှု၊ ကြပ်မှု၊ ချောင်မှု အမျိုးမျိုးသို့ လိုက်၍သာ အထူးရှိနေ ကြကုန်၏။

ဤသည်လည်း မဟာဘုတ်ရုပ်ကြီးတို့၏ သိမ်မွေ့ သေးဖွဲ့လှပုံကို သိမြင်ရန် အချက်စုတည်း။

တေဇောဓာတ်၏ အခွင့်ကိစ္စများ

ဥဏှတေဇောမီးဓာတ်၏ ကိစ္စ ၂-ပါး။ ။ ထိုမဟာဘုတ် လေးပါးတို့တွင် တေဇော မဟာဘုတ် ဆိုသည် ကား မီးဓာတ်ကြီးပေတည်း။ ထိုမီးဓာတ်ကြီး၏ အခွင့်ကိစ္စကား—

၁။ အတူတကွ ဖြစ်သော မဟာဘုတ်ကြီးတို့ကို အတွင် လောင်မှု၊ ကျွမ်းစေမှု၊ ကုန်ဆုံးစေမှု အခွင့်ကိစ္စကြီးတပါး၊

၂။ ရုပ်ကလာပ်သစ်တို့ကို အတွင် ပေါက်ဖွားစေမှု၊ တိုးပွားစေမှု အခွင့်ကိစ္စကြီးတပါး၊

ဤအခွင့်ကိစ္စကြီး ၂-ပါးကို မျက်တောင်တခတ်မျှ မလပ်မစဲ အမြဲနိစ္စ အားဖြင့် တွင်ကျယ်စွာ ရှုရဆောင်၏။

ထိုကိစ္စကြီး ၂-ပါးတွင်—

၁။ ရုပ်ကလာပ်သစ် ပေါက်ဖွားမှုက သဟဲကောင်းလှသောအခါ သူလောင်း၍ ကလာပ်ဟောင်းတခု ကုန်ရာ၌ ကလာပ်များစွာကို ဖြစ်ပေါ်စေ၏။ သစ်ပင်များ တနေ့တခြား ကြီးပွားမှုကို မြော်လေ။

၂။ ပေါက်ဖွားမှုက သဟဲနည်းလှသောအခါ လောင်း၍ ကုန်ဆုံးမှုက အားကြီး၏။ တိုးပွားမှုက နည်း၏။ သစ်ပင်များ အို၍ ကျသွားသည်ကို မြော်လေ။

လောင်းမှု၊ ပွားစေမှု သဟဲမျှတ၍နေသောအခါ အတိုးအဆုတ် မျှတ၍ နေ၏။ ထင်းမီးစာ သဟဲကောင်းလျှင် မီးတောက် တိုးပွား၏။ ထင်းမီးစာ သဟဲနည်း၍သွားလျှင် မီးတောက် ဆုတ်ယုတ်၍သွား၏။ ထင်းမီးစာကုန်လျှင် မီးတောက် ကုန်ပျောက်၏။ လောက၌ ပကတိမီး၏ အချက်အစုကို စေ့စုံစွာကြည့်၍ ပရမတ် တေဇောဓာတ်ကြီး၏ အခွင့်ကိစ္စကြီး ၂-ပါးကို အတပ် သိနိုင်၏။

သီတတေဇောဓာတ်၏ ကိစ္စ ၂-ပါး။ ။ သီတ-မီးသည်လည်း လောင်းမှု၊ ပွားမှုအခွင့်ကိစ္စကြီး နှစ်ပါးရှိ၏။ မြစ်ရေ၊ သမုဒြာရေ၊ ကမ္ဘာပျက်ရေတို့ကို မြော်လေ။ ထိုရေတို့၌ တိုးမှု၊ ပွားမှု၊ တည်နေမှု၊ ဆုတ်ယုတ်မှုတို့သည် သီတဓာတ်မီး၏ အခွင့်ကိစ္စကြီး ပေတည်း။

ဤကား တေဇောဟူသော မီးဓာတ်ကြီး၏ အခွင့်ကိစ္စကြီး နှစ်ပါးကို ပြဆိုချက်တည်း။

ကုန်ဆုံးမှုဖြင့်အောင် ကြည့်ပုံ။ ။ အထက်ကပြဆိုခဲ့သော ပရမတ် ဓာတ်ကြီးတို့၏ သိမ်မွေ့ သေးဖွဲမှုနှင့် ဤ တေဇောဓာတ်ကြီး၏ အခွင့်ကိစ္စကြီး နှစ်ပါးကို နှိုးနှော၍ကြည့်ခဲ့သည် ရှိသော် ဤကိုယ်ခန္ဓာတို့၌ မျက်တောင်တခတ် လျှပ်တပြက်မျှ မပြတ်မစဲ

အမြဲ ကုန်ဆုံးမှုကြီးတခု ရှိနေသည်ကို၎င်း၊ မျက်တောင် တခတ် လျှပ် တပြက်မျှ မပြတ်မစဲ အမြဲ ဖြစ်ပွားမှုကြီးတခု ရှိနေသည်ကို၎င်း မုချ ဆတ် ဆတ် သိမြင်အပ်၏။

ကုန်ဆုံးမှုကြီးကို ထင်မြင်အောင် ကြည့်ရှုသောအခါ၌ မီးလောင်၍ နေသော ဂွမ်းပုံကြီး၊ ဂွမ်းလုံးကြီး၊ စက္ကူပုံကြီး၊ စက္ကူထုပ်ကြီးတို့၏ ကုန်မှု ကဲ့သို့ ရှုမြင်ရာ၏။

ဖြစ်ပွားမှု မြင်အောင် ကြည့်ပုံ။ ။ဖြစ်မှု၊ ပွားမှုကို ကြည့်ရှုသောအခါ၌ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်းမှာ ကောင်းကင်၌ တိမ်တိုက် တိမ်ခဲတွေ ခဏခြင်းပြည့်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဒီချောင်း၌ ဒီရေ တိုး တက် သကဲ့သို့၎င်း ထင်မြင်အောင် ကြည့်လေ။

ဖြစ်ပွားမှု၊ ပျက်ဆုံးမှုကြီး ၂-ပါးကို ဉာဏ်နှင့် သန့်ခြား၍ အချက် ကျ အောင် ကြည့်တတ်မှ မြင်သာ ထင်သာ ရှိမည်။ အချက် ကျအောင် ကြံ ဖန်၍ မကြည့်တတ်လျှင် ထွေးယှက်၍ နေလိမ့်မည်။

ဤကား မြေ၊ ရေ၊ မီး၊ လေ-ဟူသော မဟာဘုတ်ကြီး လေးပါးတို့၏ ပရမတ်ဓာတ် အစစ်အားဖြင့် အလွန် သိမ်မွေ့ သေးဖွဲကြပုံ၊ အဖြစ်အပျက် အလွန် လျင်မြန်ကြပုံကို ရိပ်မိလောက်ရုံ ပြဆိုချက်တည်း။

မဟာဘုတ်လေးပါးနှင့် အာကာသ

အာကာသဓာတ် ၂-ပါး။ ။အာကာသဓာတ်သည်-

- ၁။ အပြိုင်ဖြစ်ကုန်သော ကလာပ်ဖွဲ့တို့၏ အချင်းချင်း ခြားမှု၊
- ၂။ ရှေ့ နောက် အစဉ် ဖြစ်ကုန်သော ရုပ်ဟောင်း၊ ရုပ်သစ်တို့၏ ဘင်စွန်း^၁၊ ဥပါဒ်စွန်း^၂ ခြားမှုဟူ၍ ၂-ပါး ရှိ၏။

၁။ ဘင်စွန်း=(ဘင်=ဘင်=ပျက်ခြင်း) ရုပ်တို့၏ ပျက်နေဆဲခဏ။
 ၂။ ဥပါဒ်စွန်း=(ဥပါဒ်=ဥပါဒ်=ဖြစ်ခြင်း) ရုပ်တို့၏ ဖြစ်နေဆဲခဏ။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်—

အပြိုင်ဖြစ်သော ကလာပ်ဖွဲ့တို့၏ အချင်းချင်းခြားမှုကို ရှေး၌ အဏုမြူ၊ ပရမာဏုမြူတို့ကို ခဲ့၍ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

ရှေ့နောက် အစဉ် ဖြစ်ကုန်သော ရုပ်ဟောင်း၊ ရုပ်သစ်တို့၏ ဘင်စွန်း ဥပါဒ်စွန်းခြားမှု၌ ခပ်သိမ်းသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့မည်သည် ကြိယာမျှသာ ဖြစ်ကြကုန်၏။ အမူအရာမျှသာ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အမူအရာ တမျိုး တမျိုးသည် ရုပ် တမျိုးတမျိုး၊ နာမ် တမျိုးတမျိုး ပေတည်း။

ထိုတွင် ရုပ်အမူအရာတမျိုးနှင့် ရုပ်အမူအရာတမျိုး၏ အကြား၌ အာကာသပရိစ္ဆေဒ ခြားမြဲတည်း။

အာကာသ ခြားပုံ။ ။ ဥပမာကား— လူတို့၌ အရေပါးနှင့် အရေထူ၏ အကြား၌ အာကာသ ခြား၏။ အပေါ်ရံ အရေ ပါးကို အသီးအခြား ခွဲယူလျှင် ရ၏။ အရေထူနှင့် အသားမေး၏အကြား၌ အာကာသ ခြား၏။ အရေထူကို အသီးအခြား ခွဲယူလျှင် ရ၏။ အရိုးတို့ နှင့် အသားတို့၏အကြား၌ အာကာသ ခြား၏။ အသားကို အသီးသီး ခွဲယူသော် ရ၏။

ဤအာကာသမျိုးကား ဟင်းလင်းမြင်ရသော အာကာသမျိုးမဟုတ်။ အစွန်းနှစ်ခု အစွန်နှစ်ခု ထိစပ်လျက် ရှိ၏။ ထိစပ်လျက် ရှိသော်လည်း အကြား အလပ် အပြတ် အပေါက်လည်း ကေန် ရှိ၏။

ဓာတ်ကြီး လေးပါးနှင့် ချိပ်ခဲဥပမာ

ပထဝီအာကာသ။ ။ ဤအတူ ချုပ်ကွယ်လေသော ကြိယာဟောင်း၏ ဘင်စွန်းနှင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ကြိယာသစ်၏ ဥပါဒ်စွန်း၏ အကြား၌ အာကာသ ခြား၏။

အလွန် ခက်မာ၍နေသော ချိပ်ခဲကို ပြင်းစွာပူသော မီးကျီးစု၌ ချ၍ အရည်ကြည်ဖြစ်စေရာ၌ အလွန် ခက်မာမှုကား အမှုအရာကြိယာတမျိုး၊ ပထဝီဓာတ်တမျိုး၊ သီတမီးဓာတ်၏ သားသွီးစုပေတည်း။

ပြင်းစွာပူသော မီးကျီးစု၌ ကျရောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ဥဏှာ^၂ မီးရှိန်သည် အောက်အဖို့မှစ၍ အစဉ်အတိုင်းလောင်၍ သွားလေရာ သီတမီးဓာတ်သည် အစဉ်အတိုင်း ချုပ်ကွယ်လေ၏။ သီတမီးဓာတ်နှင့် သဟဇာတ် ဖြစ်ကောင်းသော ခက်မာမှုကြိယာလည်း သီတမီးဓာတ်နှင့်အတူ အစဉ်အတိုင်း ချုပ်ကွယ်လေ၏။

ဥဏှာမီးဓာတ်နှင့် သဟဇာတ် ဖြစ်ကောင်းသော နူးညံ့မှု ကြိယာ အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်၍ သွားသဖြင့် ချိပ်ရည်ကြည် ဖြစ်လေ၏။ စေ့စေ့ကြည့်ရ၍ နေလျှင် ခက်မာမှုကြိယာ ကျေပျောက်၍ ကျေပျောက်၍ သွားမှု၊ ပျော့ပျောင်း၍ ပျော့ပျောင်း၍လာမှု၊ အစိုင်အခဲ ကျေ၍ ကျေ၍ သွားမှု၊ အရည်တွေတွေ ဖြစ်ပေါ်လာမှုတို့ကို ဒိဋ္ဌ မြင်ရ၏။

စကားတမျိုး တမျိုးနှင့် ပြောဆိုရန် အမှုအရာတမျိုးတမျိုး ပြောင်းလဲ ဖြစ်ပေါ်၍လာမှု ထင်ရှား၏။ ခက်မာမှု အဆင့်ဆင့် ချုပ်ကွယ်၍ သွား၏။ နူးညံ့မှု အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ရေလောင်း၍ ဥဏှာမီးဓာတ် ချုပ်ငြိမ်း၍ သီတမီးဓာတ် မင်းမူ၍ လာပြန်လျှင် နူးညံ့မှု အဆင့်ဆင့် ချုပ်ဆုံး၍ သွား၏။ ခက်မာမှု အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်၍ လာ၏။ အလွန်ခက်မာမြဲ ခက်မာပြန်၏။

ဤ၌ ချိပ်ဟူသော၊ ချိပ်ခဲဟူသော၊ ချိပ်ပျော့ဟူသော၊ ချိပ်ရည် ဟူသော နိမိတ္တဓမ္မကြီးကို နှလုံးမသွင်းမူ၍ ခက်မာမှုကြိယာ၊ နူးညံ့မှုကြိယာ ဟူသော ပထဝီဓာတ်စစ်ကိုသာ ဉာဏ်နှင့်စိုက်၍ကြည့်။

ပထဝီဓာတ် ဖြစ်ပျက်ကြည့်ပုံ။ ။ကြည့်ပုံကား—ပဌမ ခက်မာမှုသည် အရည်ကြည် ဖြစ်သည်တိုင်အောင် ပဏ္ဍိတိအတိုင်း တည်နေနိုင်၏လောဟုကြည့်။ ထိုသို့ ကြည့်ခဲ့လျှင် ထိုပဌမ

၁။ သီတ=အအေးဓာတ် သဘော။ ၂။ ဥဏှာ=အပူဓာတ်သဘော။

ခက်မာမှုသည် အရည်ကြည် ဖြစ်သည်တိုင်အောင် ပကတိအတိုင်း မတည် နိုင်မှ၍ အစမှစ၍ ခက်မာသော ပထဝီ အဆင့်ဆင့် ပြုပျက် ကုန်ဆုံး၍ သွားမှ နူးညံ့သောပထဝီစု လိုင်းပွက်အလိပ်အလိပ် ထသကဲ့သို့ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်၍လာမှုသည် ဉာဏ်၌ထင်ရှားစွာ ထင်မြင်ရ၏။

ရှေးရှေးပထဝီမျိုး ကွယ်ပျောက်မှု အဆုံး အဆုံးတို့နှင့် နောက်နောက် ပထဝီမျိုး အလိပ်လိပ် ဖြစ်ပေါ်မှု အစအစတို့၏ အကြားအကြား၌ အာကာသ ပရိစ္ဆေဒ^၁ အခြားအခြား အသီးအသီး ရှိကြသည်ကို ဉာဏ်၌ ခြားနားစွာ ထင်မြင်စေရ၏။

ဤ၌ အာကာသ ပရိစ္ဆေဒကား အလွန်စိပ်၏။ မျက်တောင်တခတ်မှာ ပင် အရာအထောင်မက စိပ်၏။ ဉာဏ်၌ ပထဝီကြိယာ တမျိုးတမျိုးအနေ နှင့် ထင်ရှားလှရာကိုသာ အပိုင်းအခြားပြု၍ ကြည့်လေ။ ခက်မာမှုစုတပိုင်း၊ ပျော့ပျောင်းမှုစုတပိုင်း၊ အရည်စုတပိုင်း၊ ဤသို့ ၃-ပိုင်း ပိုင်း၍သော်လည်း ကြည့်လေ။

ပျက်မှုကို ကြည့်သောအခါ တပိုင်းတပိုင်း သန့်ခြား၍ အလုံးစုံကုန် သည်တိုင်အောင် စိုက်၍ကြည့်လေ။ အရည်နူးညံ့လှစွာသော ပထဝီသည် ခက်မာမှု ဖြစ်သည်တိုင်အောင် ပကတိအတိုင်း တည်နေနိုင်၏လော-ဟူ သော အပြန်၌လည်း ထိုနည်းတူ သိလေ။ ပထဝီအာကာသတစ် ပြီး၏။

အာပေါအာကာသ။ ။ အာပေါအာကာသ၌လည်း ပကတိ ခက်မာသည် မှစ၍ အရည်ကြည်ဖြစ်သည်တိုင်အောင် ဖွဲ့စေးမှု ဟူသော အာပေါဓာတ် အဆင့်ဆင့် ပြယ်ပျောက်၍ သွားပုံ၊ ယိုစီးမှုဟူ သော အာပေါဓာတ် အဆင့်ဆင့် စမ်းရေပွက်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်၍သွားပုံ၊ တဖန် အရည်ကြည်မှာရှိသော ယိုစီးမှုမှစ၍ ပကတိ ခက်မာမှု ဖြစ်သည် တိုင်အောင် ယိုစီးမှု အဆင့်ဆင့် ချုပ်ပျောက်ပုံ၊ ဖွဲ့စေးမှု အဆင့်ဆင့်

၁။ အာကာသပရိစ္ဆေဒ=ရုပ်ကလာပ်မှုန့်တို့၏အကြားအရပ်ကို အာကာသဓာတ် ဟူ၍၎င်း၊ ပရိစ္ဆေဒဟူ၍၎င်း ခေါ်သည်။ (အာကာသ=မရေးမခြစ် မထိခိုက် နိုင်သော ဟင်းလင်းပြင်။ ပရိစ္ဆေဒ=ဖြတ်တောက်ပိုင်းခြားခြင်း။)

ဖြစ်ပေါ်ပုံကို အာကာသ ပရိစ္ဆေဒနှင့် ပိုင်းခြား၍ ကြည့်လေ။ အာပေါ အာကာသ ပြီး၏။

တေဇောအာကာသ။ ။ တေဇောအာကာသ၌လည်း အေးမှုအဆင့်ဆင့်၊ ပူမှုအဆင့်ဆင့်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ ကြည့်လေ။ တေဇောအာကာသ ပြီး၏။

ဝါယောအာကာသ။ ။ ဝါယောအာကာသ၌လည်း ထောက်ကန်တောင် တင်းမှု အဆင့်ဆင့်၊ လှုပ်ရှားမှု အဆင့်ဆင့်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ ကြည့်လေ။ ဝါယောအာကာသ ပြီး၏။

ဤချိပ်ခဲတခု၌ ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုကို အာကာသ ပရိစ္ဆေဒနှင့်တကွ အချက်ကျ ခြားနားထင်ရှားစွာ ထင်မြင်နိုင်ကြပါလျှင် သတ္တဝါခန္ဓာကို မဆိုထားဘိ မြင်းမိုရ်တောင်၊ မဟာပထဝီမြေကြီးတို့၌ပင် မြင်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။ ။

တပုံ ပြဆိုရာ၏။

ဓာတ်ကြီးလေးပါးနှင့် ကြိမ်လုံး ဥပမာ

တထွာခန့် ဖြောင့်တန်းစွာ တည်ရှိသော ကြိမ်လုံးကို ကိုင်းညှတ်စေ၍ အရင်းအဖျားထိ ကျအောင်ခွေရာ၌ ကြိမ်ဟူသောအကြီး၊ အငယ်၊ အရှည်၊ အတို-ဟူသော နိမိတ္တဓမ္မကြီးကို နှလုံးမသွင်းလင့်၊ ခက်မာမှုဟူသော ပထဝီဓာတ်စစ်၌ စိုက်၍ကြည့်။

ကြည့်ပုံကား-ဖြောင့်မတ်စွာ တည်ရှိသောအခါ၌ရှိသော ပကတိပထဝီ သည် ကွေးမိသည်တိုင်အောင် ပကတိအတိုင်း တည်နေနိုင်၏လောဟု ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် တဆံချည်မျှ ညှတ်သည်မှစ၍ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ် ဖြစ်ဖြစ်ဖြစ် ပေါက်ပြတ်၍ မြေမြေမြေမြေ ကျေပျောက်ကွယ်ဆုံး၍ သွား သည်ကို၎င်း၊ အသစ်အသစ်သော ခက်မာမှုတို့ အလိပ်အလိပ် အလှိုင်း အလှိုင်း အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်၍လာသည်ကို၎င်း ဉာဏ်၌ ထင်မြင်နိုင်၏။

၁။ ကဝိမျက်မှန်မှ၌ ကိုင်ညှတ်စေ၍ဟု ရှိသည်။

ဤ၌ကား အာကာသပရိစ္ဆေဒ အလွန်စိပ်လှစွာကိုပင် မြင်နိုင်၏။ အပြတ်ချင်းစပ်အောင်၊ အပိုင်းအခြားချင်းစပ်အောင် မြင်နိုင်၏။ ထိုကြိမ်လုံးကို တဖန်ပြန်၍ ဖြောင့်စေရာ၌လည်း ထို့အတူ ကြည့်လေ။ ပထဝီအာကာသပြီး၏။

ပထဝီအာကာသကို ခြားနားစွာ ထင်မြင်နိုင်ပါလျှင် ထိုထိုခက်မာမှုနှင့် သဟဇာတ်ဖြစ်ကုန်သော အာပေါအာကာသ၊ တေဇောအာကာသ၊ ဝါယောအာကာသတို့ကိုလည်း မြင်နိုင်တော့သည်။

ဤကြိမ်လုံးငယ်တခု၌ ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုကို နေရာတကျ ခြားနားလှစွာ ထင်မြင်နိုင်ကြပါမူကား ဣရိယာပုထံ^၁ တို့ဖြင့် လှုပ်ရှားသော လူတို့ခန္ဓာကို၎င်း၊ လေတို့ဖြင့် လှုပ်ရှားသော သစ်ပင်ကြီးငယ်တို့ကို၎င်း မဆိုထားဘိဦး၊ ငလျင်ကြီးဖြင့် လှုပ်ရှားသော မဟာပထဝီ မြင်းမိုရ်တောင်တို့၌ ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုကိုပင် မြင်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။ ။

ဤစကား၌ တခုတခုသော အမှုအရာကြိယာကို ပရမတ်ဓာတ် တခုတခု ဆိုသတည်း။ လှုပ်ရှားမှုမည်သည် ကြိယာအမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲမှုပေတည်း။ ထို့ကြောင့် တခုတခုသော ပရမတ်ဓာတ် အစစ်မည်သည် တဆံဖျားမျှ လှုပ်ရှားရိုးမရှိ၊ ပကတိအတိုင်းနှင့်သာ ဆုတ်ယုတ်ပျက်ဆုံးမြဲဖြစ်၏။ ရွှေရှားခြင်းဟူ၍ မရှိ၊ ကြာခြင်းဟူ၍ မရှိ၊ ရွှံ့ခြင်းဟူ၍ မရှိ။

ပကတိလူတို့ သိမြင်နိုင်ကောင်းသော လှုပ်ရှားမှု၊ ရွှေရှားမှု၊ ကြာမှု၊ ကျမှု၊ တက်မှု၊ ဆုတ်မှု၊ တိုးမှု အလုံးစုံတို့သည် ပရမတ်ဓာတ် အသစ်၊ အဟောင်း ပြောင်းလဲမှုတို့သာတည်း။ အဆင့်ဆင့် အာကာသပရိစ္ဆေဒ အခြားအခြားနှင့် ဖြစ်ကြသော အမှုတို့သာတည်းဟု သန့်ဋ္ဌာန်ကျမှတ်။

၁။ ဣရိယာပုထံ = ဣရိယာပထ = [ဣရိယ = ကျန်းမာမှု ခန္ဓာကိုယ်မျှတမှု။ ပထ = လမ်းစဉ် = နည်းလမ်း] = ကျန်းမာမှုနည်းလမ်း။ လျောင်းခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ သွားခြင်း။

၂။ ကဝိမျက်မှန်မှန် ဆုတ်ယုတ်လျက် ဆုံးမြဲဟူ၍ရှိသည်။

ဥပါဒ်၊ ဘင်၊ အာကာသဟူသော ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ချိပ်ခဲ၌ မီးရှိန်ပြင်းစွာ
 ဓမ္မကြီးကို မြင်အောင်ကြည့်ပုံ ထိပါးမှုကို အာရုံ ပြုလိုက် သည်နှင့်
 တပြိုင်နက် ချိပ်ခဲအမှုအရာ တမျိုး
 ပြောင်းလဲမှုကို မျက်စိနှင့် မြင်သကဲ့သို့ မြင်၏။ အမှုအရာဟောင်း ပျက်
 သည်ကိုလည်း မြင်၏။ အမှုအရာသစ် ပေါ်သည်ကိုလည်း မြင်၏။ မီး၌
 တကယ်ချလျှင်လည်း မျက်စိနှင့်ပင် ကြောင်ကြောင်မြင်၏။

မျက်စိအမြင်ဆိုသည်ကား ဌီခဏ^၁သို့ ရောက်ဆဲကိုသာ မြင်၏။ ပျက်မှု
 အစွန်း၊ ဖြစ်မှုအစွန်းတို့ကို မြင်ရိုးမဟုတ်။ အစွန်းနှစ်ခုတို့၏အကြား အာ-
 ကာသပရိစ္ဆေဒကိုလည်း မြင်ရိုးမဟုတ်။ အဟောင်း၊ အသစ် ဌီချင်းချင်း
 ဖြင့်သာ စပ်ဆက်၍ မြင်၏။

ထိုသို့ မြင်ရာတွင် ဌီရုပ်ချင်းချင်း အမှုအရာ မတူကြသည်ကို မြင်၍
 မနောဒွါရဖြင့် ရုပ်ပြောင်းမှုကို လောက၌ အလိုလို သိကြ၏။ အမှုအရာ
 ဟောင်း ပျက်သည်ဟု သိကြ၏။ အမှုအရာသစ် တမျိုးဖြစ်ပေါ်သည်ဟု
 သိကြ၏။ အမှုအရာခြားသည်ဟု သိကြ၏။

ထိုတွင် —

- ၁။ အမှုအရာဟောင်း ပျက်သည်ဟု သိမှုကား ရုပ်ဟောင်း၏ ဘင်ကို
 သိမှုပင်တည်း။
- ၂။ အမှုအရာသစ် တမျိုးဖြစ်ပေါ်သည်ဟု သိမှုကား ရုပ်သစ်၏
 ဥပါဒ်ကို သိမှုပင်တည်း။
- ၃။ အမှုအရာခြားသည်ဟု သိမှုကား အာကာသပရိစ္ဆေဒကို သိမှု
 ပင်တည်း။

ထိုသို့ သိသော်လည်း ချိပ်ခဲဟူသော သဏ္ဍာန်ဒြပ် ပညတ်နိမိတ်ကြီးကို
 စိတ်၌စွဲလျက် ရှိနေသောကြောင့် စိတ်၌ ထို သဏ္ဍာန်ကြီးသည်သာ
 ပြဇာန်၍နေ၏။

၁။ ဌီခဏ = (ဌီတိခဏ = ဌီတိ = တည်ဆဲ + ခဏ = အခါကာလ) ရုပ်၏ တည်ဆဲ
 အခိုက်အတန့်ကာလ။

မရဏဓာတ်။ ။အမူအရာဟောင်း ပျက်မှု၊ ပျောက်ကွယ်မှု၊ ချုပ်ဆုံးမှု
 ကား မရဏဓာတ်ကြီးတခုတည်းဟု ပျက်မှုကို အသီး
 အခြား ဓာတ်ကြီးတပါး၊ ဓမ္မကြီးတပါးအနေနှင့် မသိကြ၊ စိတ်၌စွဲမြင်
 ထင်ပေါ်၍ နေသော ချိပ်ခဲ၏ အပေါ်ရိက အမူအရာမျှ အနေနှင့်သာ
 ထင်ကြ၏။

ဇာတိဓာတ်။ ။ထို့အတူ အမူအရာသစ်တမျိုး ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပေါက်ဖွားမှု
 ကိုလည်း အသီးအခြား ဇာတိဓာတ်ကြီးတပါး၊ ဇာတိ
 ဓမ္မကြီးတပါးဟု မသိကြ။

အာကာသဓာတ်။ ။ထို့အတူ အမူအရာ ခြားမှုကိုလည်း အာကာသ
 ပရိစ္ဆေဒဓာတ်ကြီးတပါး၊ ဓမ္မကြီးတပါးဟု မသိကြ။

ချိပ်ခဲဟူသော အဟုတ်ရှိ ကေန်ရှိမဟုတ်သော နိမိတ္တကြီးကို ဉာဏ်နှင့်
 ဖယ်ရှား၍ ခက်မာမှု၊ ဖွဲစေးမှု၊ အေးမှု၊ ပူမှု၊ ကြာရှည်မှု-ဟူသော ပရမတ်ဓာတ်
 စစ်ကို ဉာဏ်စိုက်၍ ကြည့်တတ်မှသာလျှင် ထိုမရဏဓာတ်ကြီး၊ ဇာတိ
 ဓာတ်ကြီး၊ အာကာသဓာတ်ကြီးတို့သည် အမူအသီးအခြား၊ ကြိယာအသီး
 အခြား၊ ဓမ္မကြီးတပါးတပါးစီအဖြစ်နှင့် ထင်မြင်နိုင်သည်။

ဤဓမ္မကြီးသုံးပါးကို ကြီးကြီးမားမား သီးသီးခြားခြား ဉာဏ်အမြင်၌
 ထင်ရှားစွာ ပေါ်၍လာအောင် အားထုတ်ရသည်။ သတိအထူးရကြစေ၊
 ကြိမ်လုံး၌လည်း ဤနည်းတူ စစ်လေ။

ဤမျှသော စကားရပ်တို့ဖြင့် အနိစ္စဆိုသော တရားသည် ငါတို့နဂို
 ပကတိစိတ် အသိထဲမှာပင် ပါဝင်ပြီးသားတည်း။ မမှီနိုင်သော တရားမဟုတ်၊
 ဉာဏ်၌ နိမိတ္တဓမ္မကြီးကို ပယ်ရှားမှု၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ထုတ်ဖော်မှု၊
 ဓမ္မကြီးသုံးပါးကို ထင်ရှားစေမှု-လို၍ နေကြသည့် အတွက်ကြောင့်သာ
 အနိစ္စကို မြင်လျက်နှင့် အနိစ္စမှန်း မသိရှိနေကြရကုန်သည်ဟု အားတက်
 ကြရန် အချက်ကို ပြဆိုသတည်း။

မဟာဘုတ် ၄-ပါးနှင့် အာကာသ ပြီး၏။

အနိစ္စလက္ခဏာကို မထင်မမြင်နိုင်ပုံ

အဋ္ဌကထာကြီးတို့၌လည်း—

ကိဿ အမနသိကာရာ ကေန ပဋိစ္ဆန္တတ္တာ အနိစ္စ လက္ခဏံ
န ဥပဋ္ဌာတိ၊ ဥဒယဗ္ဗယာနံ အမနသိကာရာ သန္တတိယာ ပဋိစ္ဆန္တတ္တာ
အနိစ္စလက္ခဏံ န ဥပဋ္ဌာတိ၊ ဥဒယဗ္ဗယမ္ပန ပရိဂ္ဂဟေတွာ သန္တ-
တိယာ ဝိကောပိတာယ အနိစ္စလက္ခဏံ ယာထာဝ သရသတော
ဥပဋ္ဌာတိ။

ဟူ၍ မိန့်ဆိုကုန်၏။

အဘယ်ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်၊ အဘယ်သည် ဖုံးလွှမ်းခြင်း
ကြောင့် အနိစ္စလက္ခဏာသည် သတ္တဝါတို့၏ဉာဏ်၌ မထင်လေသနည်း
ဟူမကား—

ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုကို ဓာတ်အသီးအခြား၊ ဓမ္မအသီးအခြားဟု ထင်ရှား
အောင် နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်၊ သန္တတိ^၂ပညတ်တည်းဟူသော နိမိတ္တ
ဓမ္မကြီးသည် ဖုံးလွှမ်း၍နေခြင်းကြောင့် အနိစ္စလက္ခဏာသည် သတ္တဝါ
တို့၏ဉာဏ်၌ မထင်လေသည်။

ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုကို ဓာတ်အသီးအခြား၊ ဓမ္မအသီးအခြားဟု ထင်ရှား
အောင် ဉာဏ်နှင့်သိမ်းဆည်း၍ သန္တတိပညတ်တည်းဟူသော နိမိတ္တဓမ္မ
ကြီးကို ဉာဏ်နှင့်ခွဲဖြုတ် ပယ်ရှားမှုတ်လွှင့်၍ ပစ်သည်ရှိသော် အနိစ္စလက္ခဏာ
သည် ဟုတ်မှန်တိုင်းသော မိမိကိစ္စနှင့်တကွ သတ္တဝါတို့၏ဉာဏ်၌ ထင်
လာ၏။ ပါဠိလျှောက်အဓိပ္ပါယ်တည်း။

၁။ သမ္မောဟဝိနောဒနိအဋ္ဌကထာ၊ စာမုက်နှာ-၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၊
ဒုတိယတွဲ၊ စာမုက်နှာ-၂၇၆။
၂။ သန္တတိ=အစဉ်=ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့၏ မပြတ်ဖြစ်ပေါ်နေမှု အစဉ်။

ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး၊ ဓမ္မကြီး ၃-ပါးတို့ကို
မသိမမြင်နိုင်ပုံ

ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး၊ ဓမ္မကြီး ၃-ပါး^၁
တို့သည် ဉာဏ်အလိမ္မာတို့၏ ကြီး
ပွားစည်ကားရာ ဖြစ်ကုန်၏။

နိမိတ္တဓမ္မတို့သည် ကိလေသာတို့၏ ကြီးပွားစည်ကားရာ ဖြစ်ကုန်၏။

အတ္တဒိဋ္ဌိ၏ အမိသဖွယ်ဖြစ်သော သံမောဟ^၂တရားကြီးသည် ဓာတ်
ကြီးလေးပါး၊ ဓမ္မကြီးသုံးပါးတို့ကို လုံခြုံစွာ ဖုံးလွှမ်းကွယ်ကာ၏။

စိတ်ဝိညာဏ် ဟူသော မျက်လှည့်သည်ကြီးသည် အဟုတ်မရှိသော
နိမိတ္တဓမ္မကြီးကို အမြဲ ဖန်ဆင်း တည်ထောင်၍ ပြုထား၏။

ထို့ကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် ဓာတ်ကြီး၊ ဓမ္မကြီးတို့ကို ကြောင်
ကြောင်မြင်လျက် မသိကြကုန်၊ ကြောင်ကြောင်သိလျက် မမြင်ကြကုန်။

အဘယ်သို့ ကြောင်ကြောင် မြင်လျက် မသိကြကုန်သနည်းဟူမူကား—
လောက၌ ဒိဋ္ဌ ကိုယ်တွေ့ချည်း ဖြစ်ကြသည်ကို ကြောင်ကြောင်မြင်
ဆိုသည်။

မည်သည့်ဓာတ်ဟူ၍ မည်သည့်ဓမ္မဟူ၍ အသီးအသီး ခြားနား၍ မသိ
ကြသည်ကို မသိ ဆိုသည်။

ကြောင်ကြောင် သိလျက် မမြင်ကြဆိုသည်ကား သာသနာဓမ္မ၌
ကြားဘူး နားဝ ရှိကြသူတို့မှာ ဤကိုယ်ခန္ဓာသည် ဓာတ်ကြီးလေးပါးအစု
သာတည်းဟု သိကြလျက် ကိုယ်ခန္ဓာတခုလုံးကို လေးစိတ် ကွဲအောင်
ခွဲခြမ်း၍ မမြင်ကြ ဆိုလိုသည်။

ထိုစကားနှစ်ရပ်ကို ထင်ရှားစေဦးအံ့—

ခက်မာမူ၊ ကြမ်းတမ်းမူ၊ ပျော့ပျောင်းမူ၊ နူးညံ့မူတို့သည် ဒိဋ္ဌ ကိုယ်
တွေ့တို့ချည်းသာတည်း။

၁။ ဓမ္မကြီး ၃-ပါး=ဇာတိဓမ္မ၊ မရဏဓမ္မ၊ အာကာသပရိစ္ဆေဒဓမ္မ။
၂။ သံမောဟ=(သံ=ပြင်းစွာ + မောဟ=တွေဝေခြင်း) နာမ်၊ ရုပ်တရားတို့၏
သဘောအမှန်ကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟတရား။

ထို့အတူ ဖွဲ့တယ်မ၊ စေးခဲမ၊ ယိုစီးမှုတို့သည်၎င်း၊ ပူမ၊ လောင်မ၊ နွေးမ၊ အေးမ၊ ချမ်းမတို့သည်၎င်း၊ ထောက်ကန်မ၊ တောင့်တင်းမ၊ ကြွေမ၊ လှုပ်ရှားမ၊ ရှေ့သွားမတို့သည်၎င်း ဒိဋ္ဌ ကိုယ်တွေ့တို့ချည်းသာ တည်း။

ထို့အတူ ထိုအမှုအရာတို့၏ အခြေအနေပျက်မှု၊ အမှုအရာပြောင်းလဲမှု၊ တမျိုးတမျိုး ပေါ်လာမှု၊ အမှုအရာခြားမှု၊ ရှေ့အမှု နောက်အမှု မတူမှု တို့သည် ဒိဋ္ဌ ကိုယ်တွေ့တို့ချည်းသာတည်း။

အမှုအရာ တခု တခုကိုမူကား ဓာတ် တပါး တပါးဟူ၍ ဉာဏ်နှင့် ခြားနား၍ကား မမြင်ကြကုန်၊ အလုံးစုံသော အမှုအရာစုကို နိမိတ်ကြီး နှင့် တခုတည်းပြု၍သာ မြင်ကြကုန်၏။ ကိုယ်ကို စမ်းလျှင် ပူမှန်း သိ၏၊ နွေးမှန်း သိ၏၊ အေးမှန်း သိ၏၊ တေဇောဓာတ်ကြီးပေဟူ၍ မသိကြ။

နိမိတ်နှင့် တခုတည်းပြု၍ ကိုယ်ပူသည်၊ ကျောပူသည်၊ ဝမ်းပူသည်- အစရှိသည်ဖြင့် သိကြ၏။ အပူပျောက်ပြီ၊ အနွေးပျောက်ပြီ၊ အအေး ပျောက်ပြီဟု သိကြ၏။

ထိုပျောက်မှုကို တေဇော၏ သေမှု၊ ချုပ်မှုဟူသော မရဏဓာတ်ကြီး ပေ-ဟူ၍ မသိကြ။ ပူလာပြီ၊ ပူမှု ဖြစ်ပေါ်၍လာပြီ၊ အေးလာပြီ၊ အေးမှု ဖြစ်ပေါ်၍လာပြီဟု သိကြ၏။ ထိုဖြစ်ပေါ်မှုကို ဇာတိဓမ္မကြီး တမျိုးပေ- ဟူ၍ မသိကြ။

၃၂-ကောဠာသဗ္ဗ ဓာတ်ခွဲပုံ

လူတကိုယ်၌ ကာယ ၃၂-ပါး ရှိခြင်း။ ။ ထိုအလုံးစုံကို ထင်ရှားစေခြင်း ၎င်း ဒုတ္တိံ သာကာရံ နှင့် စပ်၍ ပြဆိုအံ့။

၁။ ဒုတ္တိံ သာကာရံ (ဒုတ္တိံ သ=၃၂-ပါးသော + အာကာရ=အခြင်း အရာ)။ ၃၂-ပါးသော အခြင်းအရာ။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော် ။

“ကေသကာယံ၊ လောမကာယံ၊ နုခကာယံ၊ ဒန္တကာယံ”

အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသောကြောင့် တယောက်သောသူ၏ ကိုယ်သန္တာန်၌ ကေသကာယ၊ လောမကာယ-အစရှိသည်ဖြင့် ကာယပေါင်း ၃၂-ပါး ရှိ၏။ ကိုယ်ခန္ဓာပေါင်း ၃၂-ပါး ရှိ၏ ဟူလို။

ဆံပင် စသည်ကို ရှုပုံ

ဆံပင်ပေါင်း ၂-ကုဋေ ၄-သန်း ရှိသည်ဆိုသောကြောင့် ကေသကာယပေါင်း ၂-ကုဋေ ၄-သန်း ရှိ၏။ ဆံပင် ခေါ်သော ကိုယ်ခန္ဓာပေါင်း ၂-ကုဋေ ၄-သန်းရှိ၏ ဟူလို။

ထို့အတူ မွေးညှင်းခေါ်သော ကိုယ်ခန္ဓာပေါင်း ၉-သောင်း ၉-ထောင် ရှိ၏။

ခြေသည်း၊ လက်သည်းခေါ်သော ကိုယ်ခန္ဓာပေါင်း ၂၀-ရှိ၏။

သွားခေါ်သော ကိုယ်ခန္ဓာပေါင်း ၃၂-ပါး ရှိ၏။

အရေခေါ်သော ကိုယ်ခန္ဓာပေါင်း ၂-ပါး ရှိ၏။

အသားခေါ်သော ကိုယ်ခန္ဓာပေါင်း ၉-ရာ ရှိ၏။

အကြောခေါ်သော ကိုယ်ခန္ဓာပေါင်း ၉-ရာ ရှိ၏။

အရိုးခေါ်သော ကိုယ်ခန္ဓာပေါင်း ၃-ရာ ရှိ၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ခွဲလေဦး။

ဆံပင်၌ ကာယကြီး ၄-ပါး ခွဲပုံ။ ။ဆံပင်တခု၌လည်း -

- (၁) ပထဝီကာယ
- (၂) အာပေါကာယ
- (၃) တေဇောကာယ
- (၄) ဝါယောကာယ ဟူ၍ ကာယကြီး ၄-ပါး ရှိ၏။

၁။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်၊ စာမျက်နှာ-၄၀၆။

ပထဝီကာယ။ ။ဆံပင်တခုလုံး၌ အမာခံဖြစ်သော ခက်မာမှု ကြိယာ အပေါင်းသည် ပထဝီကာယ မည်၏။

အာပေါကာယ။ ။ဖွဲ့စေးမှု ကြိယာအပေါင်းသည် အာပေါကာယ မည်၏။

တေဇောကာယ။ ။ပူသောအခါ၌ ပူမှုအပေါင်း, အေးသောအခါ၌ အေးမှုအပေါင်းသည် တေဇောကာယ မည်၏။

ဝါယောကာယ။ ။တေဇောကာယ၏ အရှိန်ဖြစ်သော ထောက်ကန်မှု, လှုပ်ရှားမှု အပေါင်းသည် ဝါယောကာယ မည်၏။

ဤသို့လျှင် ဆံပင်တခုလုံး၌ ကာယကြီးလေးပါး ရှိ၏။ ကိုယ်ခန္ဓာကြီးလေးပါး ရှိ၏-ဟူလိုသည်။

ဆံပင်၌ ဓာတ် ၃-ပါး, နိမိတ် ၂-ပါး ခွဲပုံ။ ။ထိုကာယကြီး လေးပါးတို့၏ မစဲဖြစ်ပေါ်မှု, မစဲပျက်ဆုံးမှု ဟူသော လက္ခဏာ ဓာတ်ကြီးနှစ်ပါးလည်း ရှိ၏။

ကလာပ်ဖွဲ့, ကလာပ်ခဲတို့၏ ထက်ဝန်းကျင် အခြား, ရှေ့နောက် အခါဟူသော အာကာသ ပရိစ္ဆေဒ ဓာတ်ကြီးလည်း ရှိ၏။

စိတ်ဝိညာဏ် ဖန်ဆင်း၍ ပြသဖြင့် ထင်မြင်၍ နေကြသော သဏ္ဍာန် နိမိတ်ကြီးလည်း ရှိ၏။

ထို သဏ္ဍာန်အတိုင်း နှစ်, လ အရှည်တည်နေသည်ဟု ထင်မြင်၍ နေကြသော သန္တတိ နိမိတ်ကြီးလည်း ရှိ၏။

ဤ နိမိတ်ကြီး နှစ်ပါးတို့သည်ကား စိတ်ထဲတွင် ထင်မြင်ကြရသော ပညတ်မျှတို့သာတည်း။ ထိုဆံပင်တသက် ထိုနိမိတ်ကြီးတို့သည် မြဲကုန်၏။ လူသေ၍မှ မပျက်ကြကုန်သေး။ သုသာန်မြေမှာ တထွေးလုံးလုံး တည်ရှိကြကုန်သေး၏။ ထို နိမိတ်ကြီးနှစ်ပါးတို့မှာ ဖြစ်မှုဟူ၍လည်း မရှိ၊ ပျက်မှုဟူ၍လည်း မရှိ၊ အနိစ္စလည်း မရှိ၊ ဒုက္ခလည်း မရှိ၊ နိစ္စဓမ္မမျိုးတို့ သာတည်း။

ထိုနိမိတ်ကြီး နှစ်ပါးတို့၏ မှီရာဖြစ်သော ကာယကြီး လေးပါးတို့၏ ထိုဘဝ၌ အစစသော ဖြစ်ပေါ်မှုကို ထိုနိမိတ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှုဟု ထင်မြင် ကြရကုန်၏။ သုသာန်မြေမှာ ကာယကြီးလေးပါးတို့၏ အဆုံးစွန်သော ပျက်မှုကို ထိုနိမိတ်တို့၏ ပျက်မှုဟု ထင်မြင်ကြရကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ထိုနိမိတ်တို့ကိုသာ သိမြင်ထင်မှတ်၍ နေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ထိုဆံပင်မှာ တခါဖြစ်, တခါပျက်သာ ရှိသည်ဟု သိမြင် ထင်မှတ်၍ နေကြကုန်၏။ မသေမီ အကြား၌ ထိုသူ အသက်ရှည်သမျှ ကာလပတ်လုံး အန္တရာယ် မရှိလျှင် သုသာန်မြေသို့ ရောက်သည်တိုင် အောင် ထိုဆံပင် အခါခါဖြစ်သည်, အခါခါပျက်သည် ဟူ၍ မရှိပြီဟု သိမြင် ထင်မှတ်၍ နေကြကုန်၏။ သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာတခုလုံးသည် နိမိတ္တတုံး ကြီး, နိစ္စတုံးကြီး ထင်မြင်စွဲမှတ်၍ နေကြကုန်၏။

ဆံပင်၌ သဏ္ဍာနနိမိတ် ဖုံးလွှမ်းပုံ။ ။ ထိုနိမိတ်ကြီး ၂-ပါးတို့တွင်—

သဏ္ဍာနနိမိတ်ကြီးသည် ဆံပင်၌ရှိသော ကာယကြီး လေးပါးတို့ကို ဆံပင်ဟု တခုတည်းပြု၍ ဖုံးလွှမ်း၏။

ဆံပင်၌ရှိသော ခက်မာမှုကို ပထဝီဓာတ်ဟု ခွဲခြမ်း၍ မသိကြကုန်၊ ဆံပင်ခက်မာသည် ဟူ၍သာ သိကြကုန်၏။

ဖွဲ့စေးမှုကို အာပေါဓာတ်ဟု ခွဲခြမ်း၍ မသိကြကုန်၊ ဆံပင်ဖွဲ့စေးသည် ဟူ၍သာ သိကြကုန်၏။

ပူမှု, အေးမှုကို တေဇောဓာတ်ဟု ခွဲခြမ်း၍ မသိကြကုန်၊ ဆံပင်ပူသည်, ဆံပင်အေးသည် ဟူ၍သာ သိကြကုန်၏။

ထောက်ကန် တောင့်တင်းမှုကို ဝါယောဓာတ်ဟု ခွဲခြမ်း၍ မသိကြကုန်၊ ဆံပင် တောင့်တင်းသည်ဟူ၍သာ သိကြကုန်၏။

ဆံပင်၌ သန္တတိနိမိတ် ဖုံးလွှမ်းပုံ။ ။ သန္တတိ နိမိတ်ကြီးသည် ထိုဓာတ်ကြီး လေးပါး တို့၏ တနာရီ အတွင်းမှာ အခါတရာ, အခါတထောင်မက တသုတ်တသုတ် ချုပ်ပျက်သေဆုံးမှု, တသုတ်တသုတ် အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်မှုတို့ကို လုံခြုံလှစွာ ဖုံးကွယ်၍

ရှေ့နောက် အစဉ်ဖြစ်ကုန်သော ထိုတသုတ်တသုတ်တို့ကို ဆံပင်တခုတည်း ပြု၍ တသက်လုံး၌ သည်ဆံပင်ဟု ထင်မှတ်မှောက်မှားစေ၏။

ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးတို့ကား အနိစ္စမျိုးတို့တည်း၊ နိမိတ်ကြီး ၂-ပါးတို့ကား နိစ္စမျိုးတို့တည်း၊ အဟုတ်ရှိသော တရားမျိုး မဟုတ်သောကြောင့် ပျက်စရာမရှိသည့်အတွက် နိစ္စမျိုးဖြစ်လေသတည်း။

ပုပ္ဖ အေးမှုတို့၏ ကိစ္စ။ ။ ထိုဆံပင်၌ ကာယကြီး ၄-ပါးတို့တွင်—

တေးဇာကာယဆိုသည်ကား— မီးစုမီးခဲတည်း၊ ပုပ္ဖ၊ နွေးမှု၊ အေးမှု၊ ချမ်းမှု အစုအခဲတည်း၊ ပုပ္ဖ၊ အေးမှုတို့၏ ကိစ္စကြီးကား ၂-ပါးသာ ရှိ၏။

၁။ အတူတကွ အနီးအစပ်ဖြစ်သော ပထဝီကာယ၊ အာပေါကာယ၊ ဝါယောကာယတို့ကို ခဏမစဲ ကုန်ဆုံးအောင် အမြဲလောင်မှု ကိစ္စကြီးတပါး၊

၂။ ထိုကာယကြီး ၃-ပါးတို့ကို လောင်မိ၊ စွဲမိ၊ ခဲမိသည်နှင့်တပြိုင်နက် အမြဲမီးပွားမှု ကိစ္စကြီးတပါး၊

ဤသို့ ပုပ္ဖ၌ ကိစ္စကြီး ၂-ပါး၊ အေးမှု၌ ကိစ္စကြီး ၂-ပါး အသီးအသီး ရှိကြ၏။

ဤစကား၌ မီးပွားမှုဆိုသည်ကား—

၁။ အပူအဆင့်ဆင့် ပွားမှု၊

၂။ အအေးအဆင့်ဆင့် ပွားမှုကို ဆိုသတည်း။

ပုပ္ဖ၊ အေးမှု အသစ်အသစ် မီးပွားတိုင်း မီးပွားတိုင်း ကြွင်းသောကာယကြီး ၃-ပါးတို့သည် အမြဲပါရှိကြကုန်၏။

မီးပွားမှုကို မြင်အောင်ရှု။ ။ မီးပွားပုံအခြင်းအရာကိုကား— လောက၌ ရှားမီးခဲ ရဲရဲကြီးကို စေ့စေ့ကြည့်ရှု၍ ၎င်း၊ မီးတောက်မီးလျှံကို စေ့စေ့ကြည့်ရှု၍ ၎င်း ဥဏှမီးပွားမှုကို သိမြင်ရာ၏။

မြစ်ရေအယဉ်, စမ်းရေအယဉ်များကို ကြည့်ရှု၍ သီတမီးပွားမှုကို သိမြင်ရာ၏။ လှုပ်လှုပ်ရှုရှု တဖွားဖွားပေါ်မှု, တက်မှု, တတွေတေ့စီးထွက်မှုတို့ကို ဆိုလိုသည်။

အကြင်မျှလောက်သော နေ့, ရက်, လ, နှစ်တို့ကာလပတ်လုံး ထိုဆံပင်၌ တေဇောကာယကြီး မီးပွားမှု အခွင့်ရရှိ၏။ ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး ဆံပင်ဟူသော သဏ္ဍာနနိမိတ်, သန္တတိနိမိတ်တို့သည် ထင်မြင်ရကုန်၏။ မီးပွားမှုကုန်ဆုံးလျှင် အမှီမရှိ၍ ထင်စရာ မြင်စရာမရှိ၊ ကွယ်ပျောက်ကြကုန်၏။

ဤမီးပွားမှုကို ဉာဏ်စူးစိုက်မိခဲ့လျှင် ဆံပင်တခုလုံး အမြဲနိစ္စ တရုရုနေသည်ကို ထင်မြင်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။

ဆံပင်တခု၌ ကောင်းကောင်းမြင်ခဲ့ပေလျှင် သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာရှိ ရုပ်စုရုပ်ခဲတို့ကို မဆိုထားဘိ၊ မဟာပထဝီမြေကြီး, မြင်းမိုရ်တောင်ကြီးတို့နှင့်တကွ တော, တောင်, သစ်ပင်အစရှိသော ရုပ်စု ရုပ်ခဲတို့သည် ဉာဏ်၌ တရုရုတွေ ဖြစ်၍ကုန်လတ္တံ့။

တရုရု ထင်မြင်ခဲ့လျှင် ထိုတရုရု ဆိုရသော အမှုမျိုး၌ အကျ, အတက်, အပျက်, အဖြစ်တွေကို ဖက်စပ်၍ ဆိုရသော အမှုမျိုးပေတည်း။

ထို့ကြောင့်—

- ၁။ ရှေးရှေးအသုတ်မှ ကာယကြီး ၄-ပါး ပျက်ဆုံးမှုအစွန်း၊
- ၂။ နောက်နောက်အသုတ်မှ ကာယကြီး ၄-ပါး အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်မှုအစွန်း၊
- ၃။ ထိုအစွန်း ၂-ပါး, ၂-ပါးတို့၏ အကြား၌ အပြတ်ကြီး အပြတ်ကြီး အနေနှင့် အမြဲပါရှိသော အာကာသပရိစ္ဆေဒမှု၊

ဤအစွန်း ၂-ပါး, အခြားတခုကိုလည်း အတပ်သိမြင်နိုင်ကြကုန်ရာ သတည်း။

ဤကား အစဉ်အမြဲအားဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာနှင့် တကွ တလောကလုံး၌ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်တို့ကို အရင်းပြု၍ တနေ့ တနေ့၌ပင်လျှင် ပဟိရ်အပိုင်းအခြား၊ ယာမ်အပိုင်းအခြားအားဖြင့် တက်တုံ၊ ဆုတ်တုံဖြစ်၍ နေကြသော ဥဏ္ဏဓာတ်မီး၊ သီတဓာတ်မီးတို့ကို အစွဲပြု၍ ပကတိသော ဆံပင်၌ ကာယကြီး ၄-ပါး၊ အစွန်းကြီး ၂-ပါး၊ အခြားကြီး ၁-ပါးတို့ကို ဖော်ပြချက်တည်း။ ချိပ်ခဲဥပမာနှင့် ယှဉ်၍ကြည့်ကြလေ။

လှုပ်ရှားသော ဆံပင်၌ကား ကြိမ်လုံးဥပမာနှင့် ယှဉ်၍ကြည့်ကြလေ။ အလွန်ထင်ရှား၏။ ထင်ရှားလှသော လှုပ်ရှားမှုမျိုးကစ၍ အသိဉာဏ်၊ အမြင်ဉာဏ်ကို ရှင်းလင်းအောင် တည်ထောင်ကြလေ။

ဆံပင်၌ ဥပါဒါရုပ် ၄-ပါး ခွဲပုံ။ ။ဤဆံပင်၌ - ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ သြဇာဟူသော ဥပါဒါရုပ် ၄-ခု ကျန်ရှိသေး၏။ ကာယကြီး ၄-ပါးတို့၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုကို ထင်မြင်နိုင်ပါလျှင် ဥပါဒါရုပ်တို့၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုတို့ကိုလည်း ထင်မြင်နိုင်တော့သည်။

သို့ရာတွင် - အဆင်းဟူသော ဝဏ္ဏဓာတ်သည် သဏ္ဍာန်နိမိတ်ကြီးနှင့် အလွန်နီးစပ်လှ၏။ ဤအဆင်းဟူသော ဝဏ္ဏဓာတ်ကို မှန်မှန်ညက်ညက် ကျေအောင် ဉာဏ်နှင့် အထူးချေဖျက်ရလိမ့်မည်။ ပထဝီကာယကြီး ပျက်မှုကို ရှုခဲလျှင် ဝဏ္ဏဓာတ်ပျက်မှုကိုလည်း တပေါင်းတည်း ပါအောင်ရှု။

ထို့အတူ အာပေါကာယကြီး အဖွဲ့အတူယ်ပြုတ်ပျက်မှု၊ တေဇောကာယကြီး အပူအအေးကုန်ဆုံးမှု၊ ဝါယောကာယကြီး အရှိုန်သေပျောက်မှုတို့ကို ရှုခဲလျှင် ဝဏ္ဏဓာတ်ပျက်မှုလည်း တပေါင်းတည်း ပါလေအောင် အထူးအားထုတ်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ဆံပင်၌ မည်းသော အဆင်းကို ကြောင်ကြောင်မြင်ကြလျက် ဓာတ်အသီးအခြားဟု မသိကြ။ ဓာတ်အသီးအခြားဟု သိကြလျက် ခြားနား၍ မမြင်ကြ။

အနံ့၊ အရသာ၊ သြဇာတို့၌လည်း ဤနည်းတူဆိုလေ။

မွေးညှင်းစသော ကောဠာသဉ္စ ဓာတ်ခဲပုံ။ ။ ဤဆံပင်၌ကဲ့သို့ မွေးညှင်း၊
 ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊
 သွား၊ အရေ အစရှိသော ကြွင်းသော ကောဠာသတို့၌လည်း ကာယကြီး
 ၄-ပါး၊ အစွန်း ၂-ပါး၊ အာကာသပရိစ္ဆေဒ ၁-ပါး၊ နိမိတ်ကြီး ၂-ပါးတို့ကို
 အသီးအသီး အထင်အမြင်ပေါက်အောင် အားထုတ်ကြလေ။

ပထဝီကောဠာသဉ္စ နိမိတ်ကြီး ၂-ပါး အခိပျယ်။ ။ ထို့ကြွင်းသော ကော-
 ဠာသတို့တို့တွင်—

မွေးညှင်းမှ တပါးသော ၁၈-ပါးသော ပထဝီကောဠာသတို့၌ နိမိတ်
 ကြီး ၂-ပါး ကြီးကျယ်လှ၏။

သဏ္ဍာနနိမိတ်။ ။ သဏ္ဍာနနိမိတ်မည်သည် အဏုမြူမျှ အထည်ဝတ္ထုဒြပ်
 သဏ္ဍာန ထင်မြင်လာလျှင် သဏ္ဍာန နိမိတ်ကြီး
 ပင်တည်း။

သန္တတိနိမိတ်။ ။ သန္တတိနိမိတ် မည်သည်ကား ဤ ဝတ္ထုသည် တမိနစ်
 တည်နေ၏။ တနာရီတည်နေ၏ဟု ထင်မြင်လာလျှင်
 သန္တတိနိမိတ်ကြီးပင်တည်း။

မုန်ညှင်းစေ့ငယ်တွေကို တောင်ကြီးဖုံးဖိ၍ ထားဘိသကဲ့သို့ အဟုတ်
 အမှန်ရှိဖြစ်သော ပရမတ်ဓာတ်ကြီးတွေကို ခိတ်ဝိညာဏ် လုပ်ကြံလှည့်စား၍
 ပြုမှုနှင့် ထင်မြင်၍ နေရသော အဟုတ်အမှန်ရှိ မဟုတ်သော ထိုနိမိတ်ကြီး
 ၂-ပါးတို့သည် ဖုံးအုပ်ကွယ်ကာ၍ ထားအပ်ကုန်၏။ ပရမတ်ဓာတ်ကြီး
 တွေကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ထုတ်၍ နိမိတ်ကြီးတွေကို ဉာဏ်နှင့်
 သန်သန်မှုတ်လှင့်၍ ပစ်ကြလေ။

အလင်းရောင်ရောက် အမှိုက်မှောင်ပျောက်။ ။ အမှိုက်မှောင်မည်သည်ကို
 အရောင်အလင်း မည်သာ
 ငယ်နိုင်ဖြစ်၏။ ညဉ့်အခါ တိုက်ခန်း၌ ပြည့်၍နေသော မှောင်လုံး၊ မှောင်

၁။ ကောဠာသ = အစုအပုံ။ အဘို့အစု။

ခဲကြီးကို အရောင်တခုသည်သာ နိုင်၏။ အရောင်မှတစ်ပါး ထိုမှောင်ကို နိုင်သော အရာမရှိ။ ဗုံးကြီး၊ အမြောက်ကြီးနှင့် ပစ်ခွင်း၍ ဖျက်ဆီးသော် လည်း ပျောက်ပျက်အောင် မတတ်နိုင်။ မီးရောင်လာခဲ့လျှင် အဏုမြူ မကျန် ခဏခြင်း အလိုလို ကွယ်ပျောက်၏။

နိမိတ္တမှောင်ကို ဉာဏ်ရောင်ဖြင့် ပယ်။ ။ ထို့အတူ နိမိတ္တမှောင်ကြီးကို လည်း ဓာတ်သဘာဝကို မြင် သော ဉာဏ်ရောင်သည် ငယ်နိုင်ဖြစ်၏။ ဉာဏ်ရောင်ပေါ်လျှင် အလိုလို ကွယ်ပျောက်၏။ နိမိတ္တမှောင်ကြီး ဖုံးလွှမ်းမှုဆိုသည်နှင့် အဝိဇ္ဇာမောဟ မှောင်ကြီး ဖုံးလွှမ်းမှုသည်ကား အတူတူပင်။

စိတ်သန္တာန်၌ သမ္မောဟတရားကြီး ရှိနေသောကြောင့် စိတ်ဝိညာဏ် သည် ထိုနိမိတ္တမှောင်ကြီးတွေကို ဖန်ဆင်းနိုင်လေသည်။ စိတ်သန္တာန်၌ ဓာတ်အမြင် ပေါက်သောဉာဏ် တစတစ ပေါ်၍လာလျှင် သမ္မောဟ တရားကြီး တစတစ ပြယ်ပျောက်၏။ စိတ်ဝိညာဏ် လှည့်စားမှုလည်း တစတစ ကွယ်ပျောက်၏။

ထို သမ္မောဟတရားကြီးကြောင့် စိတ်ဝိညာဏ်အမှုဖြစ်သော နိမိတ္တ မှောင်ကြီး ၂-ပါး အမြဲထင်မြင်၍ နေသဖြင့် နိစ္စဒိဋ္ဌိကြီး၊ အတ္တဒိဋ္ဌိကြီး ၂-ပါးတို့ မင်းမူ၍နေကုန်၏။ ထို ဒိဋ္ဌိကြီးတို့မှ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးတို့သည် ထွက်ကုန်၏။ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးတို့မှ အပါယ်ဘဝ အပါယ်ခန္ဓာတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

ဒိဋ္ဌိဘေးကြီး၊ ဒုစရိုက်ဘေးကြီး၊ အပါယ်ဘေးကြီးတို့ကို ကြောက်လန့် ကြကုန်မှုကား ဓာတ်အမြင်ပေါက်သော ဉာဏ်ရောင်အလင်းကို အားတိုက် ထူထောင်ကြလေကုန်။

မျက်စိ ၂-လုံး တိမ်သလာဖုံးသူပမာ။ ။ မျက်စိ ၂-ဖက်၌ ပသာဒရုပ် ကြည်ကို တိမ်သလာကြီး ထူ ထပ်စွာ ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသော သူသည် နေ့ကြောင်ကြောင်မှာပင် မှောင် ကြီးဝိုင်း၍နေ၏။ မှောင်ကြီးကိုသာ မြင်၍နေ၏။ ထိုသူထင်မြင်၍နေသော မှောင်ကြီးကား နေ့ကြောင်ကြောင်ဖြစ်၍ အဟုတ်ရှိသော မှောင်မဟုတ်။

ထိုသူ့စိတ်ဝိညာဏ် ထင်မိထင်ရာ မြင်မိမြင်ရာမဟုတ်၊ ဘူတရုပ်ကြီး သက် သက်သာတည်း။

မျက်စဉ်းဆေးဝါးကို အားထုတ်မှီဝဲ၍ တိမ်သလာ ကွာပျောက်သဖြင့် အတွင်း၌ ပသာဒရုပ်ကြည် ပေါ်၍ လာလျှင် ထိုဝိုင်း၍နေသော မှောင်ထူ ကြီး အလိုလို ပပျောက်လေ၏။

မျက်စိမမြင်သူနှင့် သတ္တဝါတို့သည် တူကုန်၏။

မျက်စိနှင့် စိတ်သန္တာန်သည် တူ၏။

ပသာဒရုပ်ကြည်နှင့် ပကတိဉာဏ်သည် တူ၏။

တိမ်သလာနှင့် အဝိဇ္ဇာ သမ္မောဟတရားကြီးသည် တူ၏။

စိတ်ရှေးရှုရာ အရုပ်ဆယ်မျက်နှာ ဝိုင်း၍နေသော မှောင်ကြီးနှင့် နိမိတ် ကြီးတို့သည် တူကုန်၏။

စိတ္တဝိပလ္လာသအနန္တ။ ။ သတ္တဝါတို့၏ ပကတိသော စိတ်ဝိညာဏ် မည် သည် အဟုတ် အမှန်ကို ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း ထင်မြင်၍နေမှု အလွန် နည်းပါး၏။ မဟုတ် မမှန်ထင်မြင်၍ နေမှုကား တယောက်တယောက်မှာပင် အနန္တ များပြား၏။

သည်းခြေရူးအလား ပုထုဇဉ်စိတ်များ။ ။ သည်းခြေပျက်၍ အလွန်ကြီး ဖောက်ပြန်၍နေသော အရူး ၏ စိတ်သည် မီးကို ရွှေ ထင်၏။ ရေပြင်ကို မြေပြင်ထင်၏။ ကောင်းကင်ကို ရေပြင် ထင်၏။ သစ်ပင် တောချုံတွေကို ရွှေဘုံ ရွှေနန်းတွေ ထင်၏။ ထို ထင်မြင်မှုသည် စိတ်ဝိညာဏ်လှည့်စားမှုသက်သက်သာတည်း။

ဓာတ်အမြင် မပေါက်သော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့၏စိတ်သည် ထိုအရူး စိတ်နှင့် ထပ်တူပင်တည်း။ အရူး၏စိတ်မှာ ဘာမှ မဟုတ်၊ ဘာမှ မရှိသော ကောင်းကင်ကို ရေပြင်ကြီး၊ ပင်လယ်ပြင်ကြီး အဟုတ်အမှန် ထင်မြင်၍ နေမှုနှင့် ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့၏စိတ်မှာ နိမိတ်ကြီး ၂-ပါး ထင်မြင်၍ နေမှု တူလှ၏။

ရုပ်ဓာတ်, နာမ်ဓာတ်တို့သည်သာ အဟုတ်ရှိ အမှန်ရှိ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို အဟုတ်ရှိ အမှန်ရှိတို့ကား မျက်တောင်တခတ် လျှပ်တပြက်မျှ ခိုင်မြဲ သော နိစ္စမျိုး မဟုတ်ကုန်၊ အလိုသို့လိုက်တတ်သော အတ္တမျိုး မဟုတ် ကုန်၊ အနိစ္စမျိုး, အနတ္တမျိုးတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။

နိမိတ်ကြီး ၂-ပါးတို့ကား အဟုတ်ရှိ အမှန်ရှိ မဟုတ်၊ စိတ်ဝိညာဏ် ထင်ချင်တတ်တိုင်း ထင်မြင်၍နေသော အထည် ဖြစ်ကြီးဖြစ်၍ နိစ္စအနေ, အတ္တအနေ ထင်မြင်၍ နေကြကုန်၏။

နိမိတ်ကြီး ၂-ပါးဆိုသည်လည်း အထည်ဖြစ် မဟုတ်သော ရုပ်ဓာတ်, နာမ်ဓာတ်ကိုပင် အထည်ဖြစ် ပြုလုပ်၍ ထင်မြင်သော အမှုတည်း။

အရူးသည် ကောင်းကင်ကြီးကို ရေဟူ၍ အတပ် ထင်မြင်၏။ အရူး ထင်သည့်အတိုင်း ရေမဟုတ်သည့်အတုကံကြောင့် ရေကိစ္စ၌ အသုံး သက်သက် မကျ၊ ရေဟု ထင်မြင်ချက်နှင့် အမက်ကြီး အစွဲကြီးတခု ဖြစ် နေရုံမျှသာ ရှိ၏။

ထို့အတူ သတ္တဝါတို့သည် ရုပ်ဓာတ်, နာမ်ဓာတ်တို့ကို နိမိတ်ကြီး ၂-ပါး ပြုလုပ်၍ နိစ္စ, အတ္တ ထင်မြင်၍ နေကြကုန်၏။ သတ္တဝါတို့ ထင်မြင်သည့် အတိုင်း မဟုတ်သည့်အတုကံကြောင့် ထိုရုပ်ဓာတ်, နာမ်ဓာတ်တို့သည် နိစ္စကိစ္စ, အတ္တကိစ္စနှင့် သက်သက် အသုံးမကျကုန်။

နိစ္စကိစ္စ, အတ္တကိစ္စ မည်ပုံ။ ။နိစ္စကိစ္စ, အတ္တကိစ္စဆိုသည်ကား - စောင့်ရှောက်မှု, ထောက်ပံ့မှု, မွေးမြူ ပြုပြင်မှု တို့နှင့် အချင်းခပ်သိမ်း လွတ်ကင်း၍ အနှစ်တရာ, အနှစ်တထောင် စသည် ဖြင့် သတ္တဝါတို့ အလိုရှိသမျှ ကာလပတ်လုံး မိုးကြိုးပင် ပစ်သော်လည်း ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိဘဲ ပကတိအတိုင်း တည်နေမှုသည် နိစ္စကိစ္စ, အတ္တကိစ္စ မည်၏။

မီးတောက်ပမာ ရုပ် နာမ် ခန္ဓာ။ ။ရုပ်ခန္ဓာ, နာမ်ခန္ဓာတို့၌ ထို ကိစ္စ နှစ်ချက် သက်သက် မရှိ၊ မီးစာ, ဆီ, ရေနံဆီတို့ကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်ရ တည်နေရသော မီးတောက်သည် မီးစာ, ဆီ, ရေနံဆီတို့ လျော့ပါးကုန်လျှင် လျော့ပါးရတော့သည်။ မီးစာ, ဆီ,

ရေနံဆီတို့ ကုန်ဆုံးလျှင် သေဆုံးရတော့သည်။ မီးစာ၊ ဆီ၊ ရေနံဆီတို့နှင့် ကင်း၍ ပကတိအနေနှင့် မျက်တောင်တခတ်စာမျှ တည်တံ့စွာ မနေနိုင်။ သေရလေ၏။ မီးစာ၊ ဆီ၊ ရေနံဆီတို့ပင် အပြည့်အစုံရှိကြကုန်သော်လည်း လေ၊ ရေ အစရှိသော အန္တရာယ် ဖျက်ဆီးပြန်လျှင် ခဏခြင်း သေဆုံး ပြန်သည်။

ရုပ်နာမ်တို့ တည်ပုံ ပျက်ပုံ။ ။ ထိုနှင့်ထပ်တူ သတ္တဝါတို့ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ် ခန္ဓာတို့သည် အမိဝမ်း၌ အမိကိုယ်မှ ဖြစ်ကုန်သော ဥတု၊ အာဟာရတို့ကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်ရ တည်ရကုန်၏။ ထို ဥတု၊ အာဟာရတို့နှင့် ကင်း၍ မျက်တောင်တခတ်စာမျှ တည်တံ့စွာ မနေ နိုင်ကုန်။ ပျက်ဆုံးရကုန်၏။

ဖွားမြင်သည်မှ နောက်၌လည်း ထမင်း အစာ ရေစာတို့မှ ဖြစ်ကုန် သော ဥတု၊ အာဟာရတို့ကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်ရ တည်ရကုန်၏။ ထို ဥတု၊ အာဟာရတို့နှင့် ကင်း၍ မျက်တောင်တခတ်စာမျှ အဇ္ဈတ္တခန္ဓာ^၁ တို့သည် တည်တံ့စွာ မနေနိုင်ကုန်။ ပျက်ဆုံးရကုန်၏။

ထို ဥတု၊ အာဟာရတို့ ကောက်ပုံမှုရှိနေကုန်သော်လည်း ကိုယ်တွင်း အန္တရာယ်၊ ကိုယ်ပအန္တရာယ်တို့ အပြင်းအထန် ထိပါးခဲ့ပြန်လျှင် ခဏ ခြင်း ပျက်ဆုံးရပြန်ကုန်၏။

ကိုယ်တွင်း၌ ထမင်းရေစာတို့မှ ဖြစ်ပွားသော ဥတုဟူသော ဓာတ်မီး၊ အာဟာရဟူသော ဓာတ်ဆီတို့နှင့် ကင်းလျက်၎င်း၊ အတွင်း အပအန္တရာယ် ပြင်းထန်စွာထိပါးလျက်၎င်း ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိဘဲ မိမိတို့၏ နိစ္စဂုဏ်သတ္တိ အစွမ်းနှင့်သော်၎င်း၊ သတ္တဝါတို့၏ အလိုသို့လိုက်မှုဟူသော အတ္တဂုဏ် သတ္တိအစွမ်းနှင့်သော်၎င်း ပကတိ အနေအားဖြင့် မျက်တောင် တခတ်စာ မျှ တည်နိုင်မှု မရှိကြလေကုန်။

သင်္ခါရဒုက္ခကိစ္စ။ ။ ဤ လောကတွင် ရေသတ္တဝါ၊ ကုန်းသတ္တဝါတို့၌ အသက် မွေးမှုကိစ္စ၊ အစာအာဟာရ ရှာမှီးစား

၁။ အဇ္ဈတ္တခန္ဓာ = သတ္တဝါတို့၏ မိမိကိုယ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သည့် အတွင်းခန္ဓာငါးပါး။

သောက်မှုကိစ္စ၊ ကိုယ်တွင်း ကိုယ်ပ ဘေးအန္တရာယ်တို့ကိုအမြဲသတိပြုမှုကိစ္စ၊ ဤ သင်္ခါရဒုက္ခကိစ္စကြီးတို့နှင့် နေ့ရက်ရှိသမျှ ကြပ်တည်းစွာ ကြောင့်ကြ စိုက်ထုတ်၍ နေကြရသည်ကား ဒိဋ္ဌမျက်မြင်ပေတည်း။

သဏ္ဌာနနိမိတ်, သန္တတိနိမိတ်တို့၌ နိစ္စဂုဏ်သတ္တိ,
အတ္တဂုဏ်သတ္တိ မရှိပုံ

ထိုသင်္ခါရဒုက္ခ ကိစ္စကြီးတို့ကို လွတ်ထွား၍ မိမိခန္ဓာတို့၏ နိစ္စဂုဏ်သတ္တိ၊ အတ္တဂုဏ်သတ္တိသက်သက်နှင့် တသက်လုံး တည်နေနိုင်သောသူ ဟူ၍ လောက၌ တစုံတယောက်မျှ မရှိ၊ တနေ့ တရက်မျှ မနေနိုင်ကြ၊ တကြိမ် မှီဝဲသော အစာအာဟာရ ဓာတ်ဆီ၏ တကိုယ်လုံး ပျံ့နှံ့ထောက်ပံ့မှုသည် လူတို့၌ ၇-ရက် ဟူ၏၊ နတ်တို့၌ တလ၊ နှစ်လ ဟူ၏၊ ထို ဓာတ်ဆီအယဉ် ပြတ်သည်နောက် မျက်တောင်တခတ်မျှ အဇ္ဈတ္တခန္ဓာတို့ မတည်နိုင်ကုန်၊ ဥတုဇ ရုပ်ကြမ်းတို့သည်သာ သူသေကောင် အဖြစ်နှင့် ကျန်ရှိရစ်ကုန် တော့သည်။

နိမိတ်ကြီး နှစ်ပါးတို့သည် ထိုခန္ဓာတို့၏ ထိုကဲ့သို့သော ပျက်ဆုံးမှုကို အဏုမြူမျှ တားမြစ်ခုခံနိုင်ကြသည် မဟုတ်ကုန်၊ ဤ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ သည်မူကား သင်္ခါရဒုက္ခမူကြီးတွေနှင့် အကြပ်အတည်း ကြောင့်ကြစိုက် နိုင်လှ၍ ခန္ဓာအစဉ်မပြတ်ဘဲ နှစ်လ ရှည်ကြာ အသက်ရှည်၍ နေကြရပါ သည်ကို နိမိတ်ကြီးတို့၏ နိစ္စအစွမ်း၊ အတ္တအစွမ်း၊ ဇီဝအစွမ်း ဟု ထင်မှတ် မှောက်မှား၍ နေကြကုန်၏။

ခန္ဓာတို့သည်၎င်း၊ နိမိတ်တို့သည်၎င်း အကယ်၍ အလိုလိုက်မှုဟူသော အတ္တအစွမ်း ရှိကြကုန်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုခန္ဓာ၊ နိမိတ်တို့သည် ပြုပြင်မှုနှင့် ကင်း၍ပင် သတ္တဝါတို့နေလိုသမျှ နှစ်လ များစွာ တရာ၊ တထောင်စသည် တည်နေကြကုန်ရာ၏၊ သတ္တဝါတို့၏ အလိုသက်သက်နှင့် တရက်၊ တနာရီ တည်နေနိုင်ကြသည် မဟုတ်ကုန်၊ ထို့ကြောင့် အတ္တအစွမ်းဟူ၍ အဏုမြူမျှ မရှိကြသည်ကို မုချ သိမြင်နိုင်၏။

အကယ်၍ တနေ့တရက် ရှည်နိုင်သော အသက်ဇီဝ ရှိကြကုန်သည် ဖြစ်အံ့၊ တနေ့တရက်အတွင်းမှာ မိုးကြိုးတရာဆိုင်၍ ပစ်သော်လည်း ထို ခန္ဓာတို့ မပျက်ကုန်ရာ။

အကယ်၍ တရက်၊ နှစ်ရက် ရှည်နိုင်သော အသက်၊ သုံးရက် ရှည်နိုင် သော အသက်၊ တလ ရှည်နိုင်သော အသက် စသည်ဆိုလေ။

အကယ်၍ အနှစ်တရာ ရှည်နိုင်သော အသက်ဇီဝ ရှိကုန်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုခန္ဓာ၊ ထိုနိမိတ်တို့သည် ပြုပြင်မွေးမြူမှုနှင့် ကင်း၍ပင် အနှစ်တရာ ရှည် နိုင်ကုန်ရာ၏။ အနှစ်တရာ၏အတွင်းမှာ မိုးကြိုးတရာပင် ဆိုင်၍ပစ်သော် လည်း မပျက်နိုင်ကြကုန်ရာ။ ထိုသို့ မပျက်နိုင်ကုန်သည်ကား မဟုတ်၊ အာဟာရ အယဉ် ပြတ်ခဲ့လျှင် ဘယ်အခါမဆို ပျက်ဆုံးကြ ကုန်၏။ အန္တရာယ်ပြင်းထန်စွာ ထိခိုက်လျှင်လည်း ဘယ်အခါမဆို ပျက်ဆုံးကြ ကုန်၏။

ထို့ကြောင့် တနာရီ ရှည်နိုင်သော အသက်ဇီဝဟူ၍ အဏုမြူမရှိ၊ တရက်စသည် ရှည်နိုင်သော အသက်ဇီဝမှာ ဝေးလေစွ၊ စောင့်ရှောက်မှု၊ မွေးမြူမှု၊ ပြုပြင်မှု အစွမ်းသက်သက်နှင့်သာ နေ့ရက်၊ လ၊ နှစ် အရှည်တည်ရှိ နိုင်ကြကုန်သည်ဟု မုချ သိရာ၏။

အတ္တမဟုတ်၊ အလိုသို့ မလိုက်ပုံ။ ။ ခန္ဓာတို့သည် အတ္တ ဟုတ်ပါကုန်၏။ အတ္တ မှန်ပါကုန်၏။ ကောင်းကောင်း ပြုပြင်၍ ပေးခဲ့ပါလျှင် အန္တရာယ်လည်း ကင်းခဲ့ပါလျှင် အသက်တမ်း ရှိသမျှ ပြည့်မီရုံ အလိုသို့ လိုက်ပါကုန်၏။

ခန္ဓာတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် ဟုတ်ပါကုန်၏။ သတ္တဝါ ဟုတ်ပါကုန်၏။ ငါ ဟုတ် ပါကုန်၏။ ငါဟုတ်သောကြောင့်ပင်လျှင် ငါ့အလိုသို့ လိုက်ပါကုန်၏။

ခန္ဓာတို့ကို ငါ အစိုးရပါ၏။ ငါ့ကိုယ် ဟုတ်ပါ၏။ ငါနှင့်ခန္ဓာ တခုတည်း ပင် ဖြစ်၏။

ငါ့အလိုသို့ လိုက်ကြပုံကား—

တသက်လုံး ငါ၏ခန္ဓာတို့နှင့်ပင် ငါအလိုရှိရာ ပြုလုပ်၍ လာခဲ့သည်။
ရှေ့အဖို့လည်း အသက်ရှိသမျှ ကာလပတ်လုံး ငါ့ခန္ဓာတို့နှင့်ပင် ငါအလိုရှိ
ရာ ပြုလုပ်၍ သွားရပါလိမ့်ဦးမည်ဟု ဆိုကြကုန်ငြားအံ့။

ထိုစကား၌—

“ကောင်းကောင်းပြုပြင်၍ ပေးခဲ့ပါလျှင် အန္တရာယ်လည်း ကင်းခဲ့ပါ
လျှင် အသက်တမ်းရှိသမျှ ပြည့်မီရုံ အလိုသို့ လိုက်ပါကုန်၏” ဟူသော
အဆိုမှာ—

ပြုပြင်၍ ပေးမှပင် အလိုသို့ လိုက်နိုင်ကြကုန်သည်။ ပြုပြင်၍ မပေးခဲ့
လျှင် အလိုသို့ မလိုက်နိုင်ကြကုန်ဟု ဆိုရာကျ၏။ အလို၏ အစွမ်းနှင့် အလို
ရှိတိုင်း မပြီးစီးနိုင်သောကြောင့် ပြုပြင်မှုကို ပခာနထားရ၏။ အလိုသို့
လိုက်သော အခြင်းအရာ ထင်မြင်ရသည်မှာ ပြုပြင်မှု၏ အစွမ်းသက်သက်
သာ။ အလို၏ အစွမ်းမဟုတ်။ အလိုသို့ လိုက်မှုဆိုသည်မှာ စိတ်ထင်သက်
သက်သာဟု ထိုစကားနှင့်ပင် ထင်ရှားပြီးဖြစ်သတည်း။ သိမ်မွေ့စွာ၏။

ဓာတ်ကြီးလေးပါးမြင်လျှင် ပညတ်ပျောက်ခြင်း။ ။ “ခန္ဓာတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်
ဟုတ်ပါကုန်၏။ သတ္တဝါ
ဟုတ်ပါကုန်၏။ ငါ ဟုတ်ပါကုန်၏” ဟူသောစကား၌—

နိမိတ်ကြီးနှစ်ပါးတို့သည် ခန္ဓာဟုတ်ကြကုန်လျှင်၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါး
ဟုတ်ကြကုန်လျှင် ခန္ဓာတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါဟုတ်ကြပေကုန်ရာ၏။

နိမိတ်ကြီးတို့သည် ခန္ဓာမဟုတ်။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးမဟုတ်။ ဘာမျှ
မဟုတ်။ ကောင်းကင်ကို ရေပြင်ဟု အရူး၏ စိတ်ဖောက်ပြန်မှုနှင့် ထပ်တူ
မိမိတို့ စိတ်ဝိညာဏ် လှည့်စားမှုသက်သက်ဖြစ်ကြောင်းကို ရှေး၌ ထင်ရှား
စွာ ပြဆိုခဲ့ပြီ။ အနိစ္စမျိုးဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ ဓာတ်တို့ကို နိစ္စမျိုးဖြစ်သော
နိမိတ်ကြီးနှစ်ပါးတို့ လှမ်းခြုံ၍ နေကုန်၏။

နိမိတ်ကြီးနှစ်ပါးတို့၏ အပေါ်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၊ သူတပါး၊
ယောက်ျား၊ မိန်းမဟူသော သတ္တပညတ်ကြီး ထပ်ဆင့်၍ နေ၏။ သိမ်မွေ့စွာ။

မှောင်နှင့်မီးရောင် ဥပမာကဲ့သို့ ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို ဥပါဒ်စွန်း၊ ဘင်္ဂစွန်းတို့နှင့်တကွ ထင်ရှားစွာ မြင်နိုင်ကြမှ ထိုနိမိတ္တပညတ်၊ သတ္တပညတ်တို့ အလိုလို ကွယ်ပျောက်ကုန်သတည်း။

“ခန္ဓာတို့ ငါဟုတ်သောကြောင့်ပင်လျှင် ငါ့အလိုသို့ လိုက်ပါကုန်၏၊ ငါတသက်လုံး ငါ့ခန္ဓာတို့နှင့်ပင်လျှင် ငါ့အလိုရှိရာ ပြုလုပ်၍လာခဲ့သည်” ဟူသောစကား၌—

ပြုပြင်မှုကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်တည်နေခြင်း။ ။ နောက်နောက်နေ့ရက်တို့၌ အလိုရှိရာ ကြံမှု၊ ဖန်မှု၊ ပြောမှု၊ ဆိုမှု၊ ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ် လှုပ်ရှားသွားလာ ပြုလုပ်မှု အလုံးစုံတို့သည် ရှေးရှေး နေ့ရက်တို့က အစာ ရေစာ စသည်တို့နှင့် မွေးမြူ ပြုပြင်မှုတို့၏ အစွမ်းကြောင့်သာ နောက်နောက်နေ့ရက်တို့မှာ ဖြစ်ပေါ် နိုင်ကုန်၏။ အလို၏ အစွမ်းသတ္တိကြောင့် အလိုသို့ လိုက်နိုင်ကြသော အစွမ်းရှိကြကုန်၍ နောက်နောက် နေ့ရက်တို့၌ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကုန်သည် မဟုတ်။

ရှေးရှေးနေ့ရက်တို့၌ မွေးမြူပြုပြင်မှု မရှိပါမူကား အဇ္ဈတ္တခန္ဓာငါးပါး တို့သည် ရှေးရှေးနေ့ရက်တို့၌ အမိဝမ်းက ဖွားမြင်စမှာပင် ချုပ်ပျက်ကုန် ဆုံးကြကုန်ရာ၏။ နောက်နောက် နေ့ရက်သို့ မရောက်လာကြကုန်ရာပြီ၊ မျက်မြင်ကဲ့သို့ပင် ထင်ရှားလှ၏။

ပြုပြင်မှုနှင့် သိမှုတို့ကို ဓာတ်ခွဲပြခြင်း။ ။ ဆိုဖွယ်အထူးကား— သင်္ခါရ တရားမျိုးမည်သည် ဘယ်လို ပြုပြင်လျှင် ဘယ်လိုဖြစ်၏ဟု သိ၍ အလိုရှိရာဖြစ်လာရန် ပြုပြင်၍ပေးလျှင် အလိုရှိရာ ဖြစ်လာ၏။ ပြုပြင်မှုနှင့်ကင်း၍ အလိုသက်သက်နှင့် ဖြစ်လာသည် မရှိ။ “မန္ဓာတ်မင်းကြီးသည် လက်ပမ်းပေါက်ခတ်လိုက်လျှင် ကောင်းကင်မှ ရတနာမိုဗ်း ရွာလာရသည်” ဟူရာ၌ ထိုသို့ဖြစ်နိုင်ရန် ရှေးဘဝတို့၌ ကံအထူးကို ပြုမှု၊ လက်ပမ်းပေါက်ခတ်မှုဟူသော ပြုပြင်မှုရှိမှသာ ရတနာမိုဗ်းရွာမှု ဖြစ်လာသည်။ အလိုသက်သက်နှင့် ဖြစ်လာနိုင်သည် မဟုတ်။

၁။ ဘယ်အမှုကိုပြုလျှင် ဘယ်ဟာဖြစ်လာ၏ဟု သိမှုတို့ကား သညာ^၁၊
ဝိညာဏ်^၂၊ ပညာ^၃ တို့ပေတည်း။

၂။ ပြုပြင်မှုတို့ကား စေတနာ^၄၊ ဝီရိယ^၅ တို့ပေတည်း။

ထိုတရားတို့သည် နိမိတ္တပညတ်မျိုးလည်း မဟုတ်ကုန်၊ ပုဂ္ဂလ၊ သတ္တ၊
အတ္တ၊ ဇီဝ-ပညတ်မျိုးလည်း မဟုတ်ကုန်၊ တထိုင်တွင်း၊ တနာရီတွင်းမှာ
အခါတရာမက ချုပ်ပျောက်ပျက်ဆုံးမှု အမြဲရှိနေကြကုန်သော ပရမတ်
ဓာတ်မျိုး၊ အနိစ္စဓာတ်မျိုးတို့သာတည်း။

ထို့ကြောင့် ထိုဓာတ်တို့လည်း တစုံတခုကိုမျှ သိတတ်၊ ပြုပြင်တတ်သော
ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ မဟုတ်ကြကုန်၊ ထိုဓာတ်တို့မှတစ်ပါးလည်း တစုံတခုကိုမျှ
သိတတ်၊ ပြုပြင်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟူ၍ အသီးအခြား မရှိပြီ၊
သိမ်မွေ့လှ၏။

သညာ၊ ဝိညာဏ်၊ ပညာ၊ စေတနာ၊ ဝီရိယတို့ကို ဓာတ်အသီးအခြား
အနေနှင့် ဉာဏ်အမြင်ပေါက်ခွဲလျှင် ဤအချက်ကြီး ချောမောလတ္တံ့၊
ဝိညာဏ်အခဏ်းသို့ရောက်မှ ပြဆိုအံ့။

ဤတွင်ရှေ့ကား ဆံပင်မှကြွင်းသော ပထဝီကောဠာသတ္တိတွင် အရေ၊
အသား၊ အရိုး အစရှိသော ကောဠာသကြီးတို့၌ နိမိတ်ကြီးနှစ်ပါး ကြီး
ကျယ်လှသည်ဖြစ်၍ နိစ္စ၊ ဓုခ၊ ပုဂ္ဂလ၊ သတ္တ၊ အတ္တ၊ ဇီဝ အထင်အမြင်တို့ကို
ပယ်ဖျောက်ရန် အလွန်ခဲယဉ်းလှသောကြောင့် ခက်ဆစ် ခက်ပိုင်းတို့နှင့်
တကွ နိမိတ်ကြီးနှစ်ပါး ပယ်ရှားနည်းကို ပြဆိုခဏ်းတည်း။

အရေ၊ အသား၊ အရိုး၊ ဦးနှောက်၊ အဆုတ်၊ အသည်း၊ နှလုံး၊ အူမ၊
အူသိမ် ဤကိုးပါးသည် လိုရင်းတည်း။

၁။ သညာ = (သံ = အမှတ်ပြု၍ + ဉာ = သိခြင်း။) အမှတ်ပြု၍ သိခြင်း။
၂။ ဝိညာဏ် = (ဝိ = အထူး + ဉာ = သိခြင်း။) အာရုံပြုသောအားဖြင့် အထူးသိခြင်း။
၃။ ပညာ = (ပ = ပိုင်းခြား၍ + ဉာ = သိခြင်း။) ဝေဖန်ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း။
၄။ စေတနာ = စေ့ဆော်မှု။
၅။ ဝီရိယ = လုံ့လစိုက်မှု။ ထောက်ပံ့မှု။

ထို ငှ-ပါးတို့တွင် တပါးပါးပျက်ခဲ့လျှင် ထိုအရိပ်ကြီးသည် ခဏခြင်း ပျက်၏။ ဝတ္ထုဒြပ်ကွယ်ခြားခဲ့လျှင် ခဏခြင်း ပျက်၏။

ပျက်ပုံကား-မုန်နှင့် လူတို့၏ အကြား၌ သံပြားကြီးကို အထက်မှ အောက်သို့ ချလိုက်ငြားအံ့။ သံပြားရိပ်ကြီးသည် လူရိပ်ကြီးကို ဦးခေါင်းမှ စ၍ ခြေဖဝါးသို့ကျအောင် တခါတည်း တွန်းဖြို၍သွားသဖြင့် လူရိပ်ကြီး သည် ခဏခြင်း အကုန်ကွယ်ပျောက်လေရာ၏။

သံပြားကြီးကို အထက်သို့ မြှောက်တင်ပြန်လျှင် လူရိပ်ကြီးသည် သံပြားရိပ်ကြီးကို အောက်အစွန်းမှစ၍ အထက်အစွန်းသို့ ကျအောင် တခါတည်း တွန်းလှန်၍သွားသဖြင့် သံပြားရိပ်ကြီးသည် ခဏခြင်း အကုန် ကွယ်ပျောက်လေရာ၏။

တယောက်သောသူသည် လကျော၊ လက်ဝဲ နံပါး၌နေ၍ ထိုထိုဝတ္ထုကို ဘယ်နေရာမှာမဆို အကြား၌ ထိုးပြန် သွင်းပြန်လျှင်လည်း ထိုထိုဝတ္ထု၏ အရိပ်သည် လူရိပ်ကို တွန်းဖယ်၍ ပေါ်လေရာ လူရိပ်ကြီးမှာ တပိုင်း ပြတ်တွေ့ ဖြစ်လေရာ၏။ တခြမ်းပဲ့တွေ့ ဖြစ်လေရာ၏။

သဲကြမ်း၊ သဲမုန့်တို့ကို အထက်မှ ဖြူးခဲ့သော်၎င်း၊ နံပါးမှ ပက်ခဲ့သော် ၎င်း သဲမုန့်ရိပ်တို့ ပေါ်လေရာ လူရိပ်ကြီးမှာ အာကာသပေါက်၊ ဇာပေါက် တို့ကဲ့သို့ အပေါက် အပေါက်တွေ့ ဖြစ်၍ ကုန်ရာ၏။ ဤ ဥပမာကို ထင်လင်းစွာ ကြည့်၍ထား။

ဤကိုယ်ကောင်ကြီးမှာ ခက်မာမှုကြိယာသည် အမာခံ အထည်ခံကြီး ဖြစ်၍ ကိုယ်သဏ္ဍာန်နှင့်အမျှ တင်းကျမ်းအပြည့် ရှိနေ၏။ ပထဝီကာယကြီး မည်၏။ မြေရုပ် ကိုယ်ကောင်ကြီးတပါး မည်၏။ မုန်မှာ ထင်မြင်သော လူရိပ်ကြီးနှင့် ချွတ်၍ စုပ်သကဲ့သို့ သဏ္ဍာန်အားဖြင့်လည်း တူလှ၏။ အနှစ် သာရ မရှိပုံအားဖြင့်လည်း တူလှ၏။ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပျက်ကွယ်မှု လျင်မြန်ပုံ အားဖြင့်လည်း တူလှ၏။

အရိပ်သူယောင် ပထဝီကာယသူယောင်။ ။လူရိပ်ကြီးသည် မုန်အပြင် အပေါ်ရေမှာ မှီရသည် ဖြစ် ၍ ခဏခြင်း နောက်ဆက်မရှိ ကွယ်ပျောက်နိုင်၏။

ပထဝီကာယဟု ဆိုအပ်သော သူယောင်ကြီးသည်မူကား ကိုယ်ခန္ဓာ တခဲနက်ကြီးကို မှီရသည်ဖြစ်၍ ခဏခြင်း အကုန်ကွယ်ပျောက်သော်လည်း ခဏခြင်း မီးခိုးလျှောက် နောက်ထပ် နောက်ဆက် သူယောင်ကြီး အမြဲ အစားစိုက်၍ လိုက်၏။

ရှေးရှေး ပထဝီ သူယောင်ကြီး ခဏခဲ ချုပ်ပျက် ကွယ်ပျောက်၍ နေသည်ကိုပင် မသိရ မမြင်ရအောင် နောက်ဆက် သူယောင်ကြီး အမြဲ တည်ထောင်၍ လိုက်၏။ အဟောင်း၊ အသစ်တို့၏ အကြား အကြား၌ အာကာသ ပရိစ္ဆေဒကြီး ပါရှိမြဲ ဖြစ်၏။

ဤကား မှန်အပြင်မှာရှိသော အရိပ် သူယောင်ကြီးနှင့် ဤခန္ဓာကိုယ် မှာရှိသော ပထဝီ ကာယ သူယောင်ကြီး ၂-ပါးတို့၏ အထူးတည်း။

ဤကား ပထဝီကာယ သူယောင် အခြင်းအရာတည်း။

ထို့အတူ-

ရုပ်ကလာပ် အချင်းချင်း ဖွဲ့တယ်ပူးကပ် ဂဟေစပ်သော အာပေါ- ကာယ သူယောင်ကြီး၊

ထိုသူယောင်ကြီး ၂-ပါးတို့ကို မပုပ်မရို မချဉ် မသိုးရအောင် အမြဲ ပေါင်းနှော၍နေသော တေဇောကာယ သူယောင်ကြီး၊

ထိုကာယကြီး ၃-ပါးတို့ကို မိမိတို့ ကိစ္စ၌ အားခွန်ဗလ မလျှောကျရ အောင် ထောက်ကန် တောင့်တင်းမှု ဟူသော ဝါယောကာယ သူ ယောင်ကြီး။

ဤကာယကြီး သုံးပါးကိုလည်း ပထဝီကာယကြီးအတိုင်း အထူး မရှိ သိလေ။

အာကာသ ပရိစ္ဆေဒကြီး ၂-ပါးသည်လည်း-

တကိုယ်လုံး တကောင်လုံးမှာ ဆံဖျားလောက်မှ မလပ်ရအောင် အဘွင်း အပ အကုန် နှံ့ ပြားလျက် တည်ရှိ၏။

သွားမှု၌ အနိစ္စ လက္ခဏာ။ ။ ဤကိုယ်ခန္ဓာကြီး ရပ်၍ ထိုနေရာမှ သွား
 တော့မည် ရှိရာ၌ ရပ်၍ နေဆဲအခါတွင်
 ရှိနေသော ခက်မာမှုမျိုးဟူသော ပထဝီကာယကြီးကို ခြေဖဝါးမှ ငယ်ထိပ်
 ကျအောင် အရိပ်သူယောင်ကြီးနှင့် တူစွာ မတ်တတ်ရပ် စိုက်၍ နေပုံကို
 အကုန် မြင်အောင် ကြည့်၍ ထား။

သွားတော့မည်ဟု ကိုယ်အင်္ဂါတို့ကို ကြွချီမှု၊ ရှေ့သို့ သည်ပိုးမှုကို
 ပြုသောအခါ၌ တကိုယ်လုံးမှာ သိမ်သိမ်လှုပ်သော ဝိသဘာဝ^၁ နောက်
 ဖြစ် ကာယကြီးတွေ ပြိုင်းခနဲ ပြိုင်းခနဲ ဖြစ်မှု ပေါ်လာကုန်၏။ မတ်တတ်
 ရပ် စိုက်၍ နေသော ခက်မာမှုမျိုးကြီးတွေကို တချက်တည်းပြီး ခါတုန်၍
 ပစ်လိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

မတ်တတ်ရပ် စိုက်၍ ရှိနေသော ပထဝီကာယ သူယောင်ကြီးသည်
 တခဏအတွင်း မီးတောက်ကြီး ငုတ်တုတ် ကွယ်ပျောက်သကဲ့သို့ မြေမြေ
 ကြေ၍ ပျက်ကြွေ ကွယ်ပျောက်လေ၏။ ဦးခေါင်း အင်္ဂါကြီးလည်း
 ကွယ်ပျောက်လေ၏။ ကိုယ်အင်္ဂါကြီးလည်း ကွယ်ပျောက်လေ၏။

ခြေအင်္ဂါ၊ လက်အင်္ဂါတို့လည်း အကုန် ကွယ်ပျောက်လေကုန်၏ဟူ၍
 သော်လည်း အစိတ် အစိတ် ပိုင်း၍ ဆိုလေ။ ဉာဏ်မျက်ရိပ်၊ ဉာဏ်
 မျက်စောင်းအစွမ်း ကောင်း လိုလှ၏။

ထိုသို့ ကွယ်ပျောက်သည်ကို အဘယ်သို့ သိမြင် ယုံကြည် နိုင်ရပါအံ့
 နည်းဟူမူကား-

ရပ်၍ နေရာမှ သွားမည်ဟု အချီအကြွတွင် ဘယ်လိုအမှုအရာသစ်တွေ၊
 ကြိယာတမျိုးတွေ၊ ဝိသဘာဝရပ်တွေ ဖြစ်ပေါ်၍ လာသည်ဟု အတွင်းအပ
 တကိုယ်လုံး နှံ့ပြားအောင် ကြည့်မြော်ကြပါလျှင် အမှုအရာသစ်တွေကို
 မြင်ကြကုန်လတ္တံ့။ သွားမှု၏ ဆိုင်ရာ ဝိသဘာဝရပ်သစ်တို့ပေတည်း။

ထိုသွားမှု၏ ဆိုင်ရာ ကာယအသစ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှုသည် အဘယ်မျှ
 လောက် မြန်ထက်သည်ဟု မြော်ကြကုန်ရာ ယမ်းပုံကြီးကို မီးပွားကျ၍

၁။ ဝိသဘာဝ = သဘောချင်းမတူ ဆန့်ကျင်သော။

တောက်ထသော မီးတောက်ကြီး၏ ဖြစ်ပေါ်မှု မြန်ထက်ပုံနှင့် အလားတူ ထင်မြင်ကြကုန်လတ္တံ့၊ ရိပ်မိရုံ ရှိစေဦး။

ရပ်ခြင်းစသော အမှုအရာသစ် သွားမှု၏ဆိုင်ရာ ဝိသဘာဝရုပ်ကာယ ဖြစ်တိုင်း အဟောင်းပျက်ခြင်း တို့၏ ထိုမျှလောက် ဖြစ်ပေါ်မှု မြန်ထက် သည်ကို သိမြင်ကြကုန်လျှင် ရပ်မှု၏ ဆိုင်ရာ ထိုပထဝီကာယကြီး ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်မှု၏လည်း ထိုမျှ လောက်ပင် လျင်မြန်သည်ကို သိမြင်နိုင်ကြကုန်ရာ၏။

သိမြင်ပုံကား— ရပ်မှု၏ဆိုင်ရာ အမှုအရာ ကြိယာမျိုးကား တမျိုး တည်း၊ သွားမှု၏ဆိုင်ရာ အမှုအရာ ကြိယာမျိုးကား တမျိုးတည်း၊ ရပ်မှု၏ ဆိုင်ရာ ကြိယာမျိုးသည် အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး ရှိနေ၏။ ထိုမျှလောက်အတွင်း၌ ထိုသန္တာန်မှာ သွားမှု၏ဆိုင်ရာကြိယာမျိုး ဖြစ် ပေါ်ခွင့်မရ၊ ရပ်မှုအခြေအနေ မပျက်သမျှကာလပတ်လုံး သွားမှုအမှု အရာသစ် မဖြစ်နိုင် ဟူလို။

ရပ်မှုအခြေအနေဆိုသည်ကား ရပ်မှု၏ဆိုင်ရာ ပထဝီကာယကြီးပေ တည်း၊ သွားမှုအမှုအရာသစ်ဆိုသည်ကား လှုပ်ကြွသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဝါယောကာယကြီးပေတည်း။

ထို့အတူ—

သွားမှုအခြေအနေ မပျက်ရာ၌ ရပ်မှုအမှုအရာသစ် မဖြစ်ပေါ်နိုင်။

ရပ်မှုအခြေအနေ မပျက်ရာ၌ ထိုင်မှုအမှုအရာသစ် မဖြစ်ပေါ်နိုင်။

ထိုင်မှုအခြေအနေမပျက်ရာ၌ လျောင်းမှုအမှုအရာသစ် မဖြစ်ပေါ်နိုင်။

လျောင်းမှုအခြေအနေ မပျက်ရာ၌ ထိုင်မှုအမှုအရာသစ် မဖြစ်ပေါ်နိုင်။

သွားမှုအမှုအရာသစ် ဖြစ်ပေါ်သည်ကို မြင်လျှင် ထိုနေရာ၌ ရပ်မှု အခြေအနေ အကုန်ပျက်မြဲ။

ထိုင်မှုအမှုအရာသစ် ဖြစ်ပေါ်သည်ကို မြင်လျှင် ထိုနေရာ၌ ရပ်မှုအခြေ အနေ ပျက်မြဲ။

လျောင်းမှုအမှုအရာသစ် ဖြစ်ပေါ်သည်ကို မြင်လျှင် ထိုနေရာ၌ ထိုင်မှု အခြေအနေ ပျက်မြဲ။

ထိုင်မှုအမှုအရာသစ် ဖြစ်ပေါ်သည်ကို မြင်လျှင် ထိုနေရာ၌ လျောင်းမှု အခြေအနေ ပျက်မြဲ။

ကျွေးမှု၊ ဆန်မှု၊ လုပ်မှု၊ မလုပ်မှု၊ ရှေ့မှု၊ မရှေ့မှုစသည်တို့၌လည်း ထိုနည်း တူ သိလေ။ ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် ထင်ရှားလှသော အချက်ကြီးပေတည်း။ သဏ္ဍာနနိမိတ်^၁၊ သန္တတိနိမိတ်^၂တို့ကို ဉာဏ်နှင့် ပယ်ရှား၍ ခက်မာမှုဟူသော ပထဝီကာယကြီးကို ဉာဏ်စိုက်မိအောင် စိုက်လေ။ မျက်စိနှင့် မြင်သကဲ့သို့ ထင်ရှားလိမ့်မည်။

အခြေအနေပျက်မှု၏ အဆုံးအဆုံးနှင့် အမှုအရာသစ် ဖြစ်ပေါ်မှု၏ အစအစ၌ ပရိစ္ဆေဒ အာကာသဟု ဆိုအပ်သော အပြတ်အခြားကြီးကို လည်း အသီးအသီး သိမြင်လေ။

ကာယကြီးလေးပါးသည် ဖြစ်အတူ၊ ပျက်အတူချင်း ဖြစ်ကြ၍ ပထဝီ ကာယကိုဆိုလျှင် ထိုနှင့် သဟဇာတ်ဖြစ်သော အာပေါကာယ၊ တေဇော ကာယ၊ ဝါယောကာယသုံးပါးလည်း ဖြစ်အတူ၊ ပျက်အတူ ပါရှိသည်ကို သိမြင်လေ။

သွားမှည့် ကာယကြီး ၄-ပါး၏ အပိုင်းအခြားကို ရှုပုံ

သွားမှုကို ဆက်၍ဆိုအံ့— ခြေတလှမ်း တလှမ်းလျှင် စိတ္တဇကာယ^၃ သူယောင်ကြီး တခုတခုစီဖြစ်၏။ အကြားအကြား၌ ဥတုဇကာယ^၄ သူယောင်ကြီး တခုတခုစီ ခြား၏။ ရှေ့ကာယ၊ နောက်ကာယတို့၏ အကြားအကြား၌ အာကာသပရိစ္ဆေဒကြီး တခုတခုစီ ခြား၏။

၁။ သဏ္ဍာနနိမိတ်=အသွင်သဏ္ဍာန် ပုံဟန်ဟူသော အရိပ်အယောင်။

၂။ သန္တတိနိမိတ်= အစဉ်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်မှု အစဉ်အတန်းဟူသော အရိပ် အယောင်။

၃။ စိတ္တဇကာယ=စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ရုပ်အစုအပေါင်း။

၄။ ဥတုဇကာယ=ဥတုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ရုပ်အစုအပေါင်း။

ထိုစကား၌—

စိတ္တဇကာယသုယောဏ်။ ။စိတ္တဇကာယကြီးဆိုသည်ကား— ခြေကို ချီကြွသည်မှစ၍ ထိုခြေကို မြေသို့ ချသည် တိုင်အောင် အတွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်သော ကာယကြီးကို စိတ်အလို့ငှာ ပြုပြင်၍ ဖြစ်ရသောကြောင့် စိတ္တဇကာယကြီး မည်၏။ ထိုအခါ၌ ရှိကြ သော ကမ္မဇ^၁၊ ဥဘူဇ^၂၊ အာဟာရဇတို့ကား စိတ္တဇကာယသို့ အစဉ်လိုက် ကြရကုန်၏။ ထိုစိတ္တဇကာယကြီး၏ ရှေ့အစွန်းကို ခြေချီမှုဖြင့် ပိုင်းခြား အပ်၏။ နောက်အစွန်းကို မြေသို့ ခြေချမှုဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်၏။

ဇာတိဓမ္မကြီး။ ။ရှေ့အစွန်းကား ထိုစိတ္တဇကာယကြီး၏ အစစွာ ဖြစ် ပေါ်မှုဟူသော ဥပါဒ်စွန်းတည်း၊ ဥဒယစွန်းလည်းဟူ၏။ ဇာတိဓမ္မကြီး တပါးပေတည်း။

မရဏဓမ္မကြီး။ ။နောက်အစွန်းကား ထိုစိတ္တဇကာယကြီး၏ အဆုံးစွန် ချုပ်ကွယ်မှုဟူသော ဘင်္ဂစွန်းတည်း၊ ဝယစွန်းလည်း ဟူ၏။ မရဏဓမ္မကြီး တပါးပေတည်း။

ဥတုဇကာယသုယောဏ်။ ။ဥတုဇကာယကြီးဆိုသည်ကား မြေသို့ခြေကျ ရာ၌ မြေနှင့်ခြေ ခိုက်ကြရာတွင် ခဏခြင်း ဦးခေါင်းငယ်ထိပ်သို့ ပေါက်အောင် ထိပ်ခနဲ ထိပ်ခနဲ တောက်ထသော ဥတုဇမီးတောက်ကြီး၊ ဥတုဇကာယကြီးကို ဆိုသတည်း။

ထိုကာယကြီးသည်ကား စိတ်အလို့ငှာ ပြုပြင်၍ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ မြေနှင့်ခြေ ထိခိုက်မှုဒဏ်ချက် ဥတုကြောင့်ဖြစ်၏။ တိမ်တိုက်ခြင်း၊ လေ ဟုန်ချင်း တိုက်ခိုက်ရာမှဖြစ်သော လျှပ်ရောင်ကဲ့သို့တည်း၊ ခဏခြင်းဖြစ်၍ ခဏခြင်းပျက်ဆုံး၏။

ထိုအခါ၌ ရှိကြသော ကမ္မဇ^၁၊ စိတ္တဇ^၂၊ အာဟာရဇတို့ကား ဥတုဇ ကာယသို့ အစဉ်လိုက်ကြရကုန်၏။ ထိုဥတုဇကာယကြီး၏ ရှေ့အစွန်း၊

၁။ ကမ္မဇ = ရှေးဘဝက ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံကြောင့်ဖြစ်သော (ရုပ်အစု)။
၂။ အာဟာရဇ = အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော (ရုပ်အစု)။

နောက်အစွန်းကား အလွန်နီးစပ်၏။ အစွန်းစုံတို့၏ အကြား၌ ဌီ-
ဟူ၍ပင် မထင်ရှားပြီ။

ထိုဥတုဇကောယကြီး၏ ရှေ့အဖို့၊ နောက်အဖို့၌ အာကာသ ပရိစ္ဆေဒကြီး
နှစ်ဖက်ခြားလျက်ရှိ၏။ ထိုမှနောက်၌ ဒုတိယခြေလှမ်း၏ ဆိုင်ရာ စိတ္တဇ
ကာယကြီး ရှေ့အစွန်းပေါ်လာ၏။

ဤနည်းအတိုင်း သွားခြင်း ဣရိယာပုထ်၌ ကာယကြီးတို့၏ အပိုင်း
အခြားကို သိလေ မြင်လေ၊ ခြေလှမ်းတရာသွားလျှင် စိတ္တဇကာယကြီး
တရာ၊ ဥတုဇကာယကြီးတရာဖြစ်၏။ ခြေလှမ်းတထောင်သွားလျှင် စိတ္တဇ
ကာယကြီးတထောင်၊ ဥတုဇကာယကြီးတထောင် စသည်ဖြင့် ဆိုလေ။

သူယောင်ကြီးအဓိပ္ပါယ်။ ။ သူယောင်ကြီးဆိုသည်မှာ ထိုကာယကြီးတို့
သည် လူ့သဏ္ဍာန်မှာဖြစ်ခဲ့လျှင် လူ့သဏ္ဍာန်
အတိုင်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုထိုတိရစ္ဆာန်တို့ သဏ္ဍာန်မှာ ဖြစ်ခဲ့လျှင် ထိုထို
တိရစ္ဆာန်အတိုင်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သူယောင်ကြီး ဟူ၍
ဆိုသတည်း။

ဦးခေါင်းတွင်ကွက်၍ ဆိုလိုလျှင် ဦးခေါင်းယောင်၊ မျက်နှာယောင်၊
မျက်လုံးယောင်၊ နှာခေါင်းယောင်၊ ခံတွင်းယောင် စသည်ဖြင့် ဆိုရ၏။
ကိုယ်တွင် ကွက်၍ ဆိုလိုလျှင် ရင်ဘတ်ယောင်၊ ကျောက်ကုန်းယောင်
စသည်ဖြင့် ဆိုရ၏။

ကြွင်းသော အင်္ဂါတို့၌လည်း ထိုနည်းတူသိလေ။ သူယောင်ကြီးဟု
ဆိုလျှင် မှန်အပြင်မှာထင်သော လူရိပ်ကြီးကို မြင်သကဲ့သို့ တကောင်လုံး
ပေါ်အောင်မြင်လေ။

သူယောင်တို့၏ဖြစ်မှု ပျက်မှုနှင့် ယခုအခါ ထိုသူယောင်တို့၏ အဖြစ်၊
ဖယောင်းရုပ် ဥပမာ အပျက်ကို ဆိုပေအံ့။

ရပ်၍နေရာမှ သွားအံ့ဟူသော ဥဿာဟ^၁နှင့်တကွသော ဇောစိတ်
သည် နှလုံးအတွင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်လှုံ့ဆော်၍ လာသည်ရှိသော် ရေငြိမ်၍

၁။ ဥဿာဟ=ကြိုးစားအားထုတ်မှု။

နေသော အိုင်ငယ်တစ်ခု၏အလယ်၌ အားသန်လှသော ငါးတကောင်သည် အိုင်လယ်မှထ၍ ပွက်လှိုက်သည်နှင့် အိုင်ငယ်တစ်ခုလုံး လှိုင်းဂယက် ဖောက် ဖက်ဆန် လှုပ်ရှားသကဲ့သို့ တကိုယ်လုံးမှာ သွားမှု၏ဆိုင်ရာ ဖြစ်ကုန်သော အမှုအရာသစ်တို့သည် တပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။

ဤအမှုအရာသစ်တို့ ဖြစ်ပေါ်မှုကို ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၌ ဉာဏ်စိုက်၍ အစေ့အစပ် မြင်အောင်ကြည့်လေ။ အရိုးသုံးရာ၊ အကြောကိုးရာ၊ အသား စိုင်ကိုးရာ၊ အသည်းခဲ၊ အဆုတ်ခဲ၊ နှလုံးခဲ၊ ဦးနှောက်ခဲတစ်ခုလုံး အနှံ့ အပြား မြင်အောင်မြော်လေ။

လူရုပ်ကြီး ပြုပြင်စွာ လုပ်၍ထားသော ဖယောင်းရုပ်ကြီး၊ ချိပ်ဆေး ရုပ်ကြီးကို ရှားမီးကျိုးပုံကြီး၏ အတွင်း၌ စိုက်ထူ၍ထားလေရာ တောင့် တင်းခက်မာသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့သည် ငါးကျပ်ခဲ၊ တဆယ်ခဲ၊ တပိဿာခဲ၊ နှစ်ပိဿာခဲ ခဏခြင်း ခဏခြင်း အခြေပျက်ကာ အနေပျက်ကာ ထိုထို နေရာမှ ပျော့ပျောင်းတုံ့လစ် အရည်ဖြစ်ကာ ပျော်၍ပျော်၍ ကျသည် တို့ကို မြင်လိမ့်မည်။

ထိုဖယောင်းရုပ်ကြီး၊ ချိပ်ဆေးရုပ်ကြီးတို့၌ ထိုထို အင်္ဂါ အခြေအနေ ပျက်မှု၊ ပျောက်ကွယ်မှုကား ခယ၊ ဝယ၊ ဘေဒ၊ ဘင်္ဂ၊ မရဏဟု ဆိုအပ် သော အနိစ္စဓမ္မကြီး အသီးအခြားပေတည်း။ ဘင်္ဂစွန်းကြီးပေတည်း။ အရည် ပျော်ကာပျော်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာမှုကား ဥဒယစွန်းကြီးပေတည်း။ အစွန်းကြီး ၂-ပါးတို့၏ စပ်ကြား၌ အာကာသပရိစ္ဆေဒကြီး ရှိ၏။

ထို့ကြောင့် အရည် ပျော်ကာ ပျော်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဖယောင်း သား ချိပ်သားတွေကို ပကတိမျက်စိဖြင့်၎င်း၊ ပကတိစိတ်အကြံဖြင့်၎င်း ကြောင်ကြောင်မြင်ကြလျှင် သဘာဝဓမ္မဉာဏ်ဖြင့် ခက်မာသော ပကတိ ပထဝီကာယ၏ ဘင်္ဂစွန်းကို၎င်း၊ ပျော့ပျောင်းသော နောက်ပေါ် နောက်

၁။ ခယ=ကုန်ခြင်း၊ ဝယ=ပျက်စီးခြင်း၊ ဘေဒ=ကဲ့အက်ခြင်း၊ ဘင်္ဂ=ကဲ့ခြင်း၊ မရဏ=သေခြင်း။

နုပဿနာဉာဏ်]

အရေ၌ ဖြစ်ပျက်ရှုပုံ

၆၅

ဖြစ် ပထဝီသစ်တို့၏ ဥပါဒ်စွန်းကို၎င်း၊ အစွန်း ၂-ပါးတို့၏ အခြား (စပ်ကြား) ပရိစ္ဆေဒအာကာသကို၎င်း သိနိုင် မြင်နိုင်ရာ၏။

ပျက်ပုံ ဥပမာ။ ။ထို့အတူ ဤကိုယ်ခန္ဓာ၌လည်း ထိုထို ကိုယ်အင်္ဂါတို့ မှာ သွားခြင်း၏ဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားသော အမူအရာသစ်၊ ရုပ်သစ်တို့၏ ယခုအသစ် ပြိုင်းခနဲ ပြိုင်းခနဲ ဖြစ်ပေါ်မှုတို့ကို မြင်ကြကုန်လျှင် မြစ်ရေတိုက်၍ သဲကမ်းတွေ ပြိုသကဲ့သို့ မတ်တတ်ရပ် စိုက်၍ ရှိနေသော ပကတိ ပထဝီကာယကြီး ပျက်ပြို ကွယ်ဆုံးမှုဟူသော ဘင်္ဂစွန်းကို ၎င်း၊ နောက်ပေါ် နောက်ဖြစ် ကာယသစ်တို့၏ ဥပါဒ်စွန်းကို၎င်း၊ အစွန်း ၂-ပါးတို့၏ စပ်ကြားဟု ဆိုအပ်သော ပရိစ္ဆေဒ အာကာသကြီးကို၎င်း ဉာဏ်၌ ထင်မြင်ကြကုန်လတ္တံ့။

ရပ်မှု၏ ဆိုင်ရာ တည်ငြိမ်၍နေသော ပထဝီကာယကြီးနှင့် သွားမှု၏ ဆိုင်ရာ ထေ့ထေ့လာလာ ထကြွ လှုပ်ရှား၍ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော ကာယသစ်၊ ရုပ်သစ်တို့၏ အချက်၌ ရှင်းလင်းစွာ ဉာဏ်အမြင် ပေါက်ကြကုန်ပါလျှင် ထိုထိုနေရာတို့၌ ပေါက်နိုင်ကြကုန်သည်။ အချက် အချက်၌ ဉာဏ်အမြင်ပေါက်အောင် နေ့ရှည် ရက်များ စွဲမြဲကြလေကုန်။ ရပ်မှု သွားမှု အကူး ပြီး၏။

ပဌမ ခြေလှမ်း၌ ဖြစ်ပျက်မြင်အောင်ရှု။ ။ပဌမ ခြေလှမ်း၌ တကိုယ်လုံး ရှိသော ခက်မာမှု ဟူသော ပထဝီကာယကြီးကို မှန်ရိပ်သဏ္ဍာန်ကြီးနှင့်တူစွာ စေ့စေ့ ကြည့်ရှု၍ထား။ ထို ခြေလှမ်း၏အဆုံး၌ ဥတုဇကာယကြီးအပေါ်တွင် ထို ပဌမခြေလှမ်း တွင် ရှိနေသော ထို ကာယကြီးကို ခြေဖဝါးမှစ၍ ဆံဖျား တိုင်အောင် အဏုမြူမျှမကျန် တွန်းလှန်ခါတုတ်၍ ပစ်လေ။ အထက်၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော မှန်ရိပ်ကြီး ဥပမာ၌ တဟုန်တည်းထသော သံပြားရိပ်ကြီးသည် လူရိပ်ကြီးကို တွန်းလှန် ဖျောက်ဖျက်၍ ပစ်သကဲ့သို့တည်း။

အရေ၌ ဖြစ် ပျက် ရှုပုံ။ ။မြေ၌ ခြေခိုက်မှုဒဏ်ဟုန်ကြောင့် ပြင်းထန်စွာ ဖြစ်ပေါ်၍ တဟုန်တည်း လှုပ်ကြွ၍ ထလေရာ တကိုယ်လုံးတွင် အရေ၌ဖြစ်ပေါ်သော ဥတုဇကာယကြီးသည် အရေ၌

ရှိသော ရုပ်ဟောင်း၊ ကာယဟောင်းတို့ကို အဏုမြူမုမုမု အကုန် ခါတုတ်၍ ပစ်၏။ ပဌမခြေလှမ်းတိုင်း၌ရှိနေသော အရေရုပ်စုသည် အကုန် ချုပ်ပျက်လေ၏။

အဘယ့်ကြောင့် အကုန် ချုပ်ပျက်မှုကို သိအပ်ပါသနည်းဟူမူကား—

ထို ဥတုဇကာယကြီး၏ ဆိုင်ရာဖြစ်သော လှုပ်ရှားသော ရုပ် ကလာပ် မျိုး၏ အကုန် အနှံ့ အပြားဖြစ်ပေါ်၍ သွားမှုကို မြင်သောကြောင့် အကုန် ချုပ်မှုကို သိအပ်ပါသတည်း။

ထို စကား မှန်၏။ မြေ၌ ခြေခိုက်ခြင်း ဒဏ်ဟုန်ကြောင့် ဖြစ်သော လှုပ်ရှားမှုသည် တကိုယ်လုံး ဘယ်နေရာ၌ လပ်သေး၏ဟု ဆံဖျားလောက် မျှပြုစရာ မရှိ၊ အကုန်လုံး အနှံ့ ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုသို့ အနှံ့ ဖြစ်ပေါ်သည်ကို မြင်သဖြင့် အရေ၌ ရုပ်ဟောင်းဟူ၍ မြူမူ အကျန် မရှိ၊ ချုပ်ပျက်လေ သည်ကို သိအပ်ပါသတည်း။

အကယ်၍ ရုပ်ဟောင်း မပျက်ဘဲ ပကတိအတိုင်း နေခဲ့သည် ဖြစ်ငြား အံ့၊ ထို ပကတိအတိုင်းနေသော အရေအဖို့၌ မိုးကြိုးပင်ကျသော်လည်း အမူအရာသစ် မပေါ်နိုင်၊ အမူအရာသစ် ဖြစ်ပေါ်မှုရှိခဲ့လျှင် ထို နေရာ၌ အခြေအနေပျက်မှု ကေန္တ ရှိတော့သည်။ အခြေအနေပျက်မှုဆိုသည် ရုပ်ဟောင်းပျက်မှုပေတည်း။ ပထဝီကာယဟောင်း ပျက်မှု၊ အာပေါ- ကာယဟောင်း ပျက်မှု၊ တေဇောကာယဟောင်း ပျက်မှု၊ ဝါယောကာယ ဟောင်း ပျက်မှုကို အခြေအနေပျက် ဆိုသည်။

အရေဟူသော သဏ္ဍာနပညတ်နိမိတ်ကို ပယ်ရှား၍ ခက်မာမူ ကြိယာ အပေါင်းဟူသော ပထဝီကာယ အခြေအနေကြီးကို ဉာဏ်စိုက်၍ ကြည့် တတ်မှ ထင်မြင်နိုင်တည့်မည်။

အသားစိုင်းသေသည်၌ ဖြစ်ပျက်ရှုရပုံ။ ။ တကိုယ်လုံး၌ရှိသော ကိုးရာသော အသားစိုင်း၊ အသားခဲတို့၌ ဖြစ်ပေါ် သော ဥတုဇကာယကြီးသည် ကိုးရာသော အသားစိုင်း၊ အသားခဲတို့၌ ရှိနေသော ရုပ်ဟောင်း၊ ကာယဟောင်းတို့ကို အဏုမြူမု မုမုမု ရအောင်

အကုန်တုန်လှန်းခါတုတ်၍ ပစ်၏။ ထိုအခါတွင် ခြေဖမိုး၊ ခြေဖဝါး၊ အသား စု၌ ဖြစ်ပေါ်သော လှုပ်ရှားမှုသည် ခြေဖမိုး၊ ခြေဖဝါး၊ ခြေသားလုံး ဖြစ်နေသော ရုပ်ဟောင်းစုကို အကုန်ကွယ်ပျောက်စေ၏။ ကိုယ်လှုပ်ရှားမှုဟူသော ရုပ်သစ် အမှုအရာသစ်ပေါ်မှုကို၎င်း၊ အခြေအနေပျက်မှုဟူသော ရုပ်ဟောင်း ချုပ်ပျက်မှုကို၎င်း ခြေတခုလုံး၌ အကုန်နဲ့ သည်ကို မြင်အောင်ကြည့်။

ထိုအခါတွင် ခြေသားလုံး အသားစိုင်း အသားစု၌ ဖြစ်ပေါ်သော လှုပ်ရှားမှုသည် ခြေသားလုံး အသားစိုင်း အသားစုဖြစ်နေသော ရုပ်ဟောင်းစုကို အကုန်ကွယ်ပျောက်စေ၏။ သားလုံးသားဟူသော နိမိတ်ကြီးကို ဉာဏ်၌ပယ်ရှား၍ ခက်မာမှုကြိယာ ပထဝီကာယကြီးကို ဉာဏ်စိုက်၍ ကြည့်။

ရေမြှုပ်စိုင်း ရေမြှုပ်ခဲကို ယမ်းသွတ်၍ ခဲလိုက်သကဲ့သို့ တချက်တည်း အခြေအနေ ကွယ်ပျက်၍ သွားသည်ကို မြင်လိမ့်မည်။ မမြင်လျှင် မရွှေ့နှင့်ဦး၊ မြင်မှရွှေ့။

ပေါင်သားတခုလုံးကိုလည်း ရေမြှုပ်ခဲကို ယမ်းသွတ်၍ ခဲသကဲ့သို့ မြင်အောင်ကြည့်။ တင်သားတခုလုံး၊ ခါးအဖို့တခုလုံး၊ ဝမ်းအဖို့တခုလုံး၊ ရင်အဖို့ ကျောက်ကုန်းအဖို့ တခုလုံးကိုလည်း ရေမြှုပ်စိုင်းကို ယမ်းသွတ်၍ ခဲသည်နှင့်အတူ ထင်မြင်အောင်ကြည့်။ လှုပ်ရှားမှု အမှုအရာသစ်တွေ ဖြစ်ပေါ်မှုကို အကုန်အနှံ့ အပြား မြင်အောင်ကြည့်။ အခြေအနေပျက်မှုကို အကုန်အနှံ့ အပြား မြင်အောင်ကြည့်။

ထို့အတူ လက်ရုံးသား၊ လက်မောင်းသား၊ လက်သား၊ လည်ပင်းသား တို့ကိုလည်း မြင်အောင်ကြည့်။ မျက်နှာသားတို့ကိုလည်း မြင်အောင်ကြည့်။ ဤအသားကောဋ္ဌာသကြီးသည် မိစ္ဆာဓမ္မနိမိတ္တကြီး အလွန်ကြီးကျယ်ရာ ဌာနဖြစ်၏။ အထူးအားထုတ်၍ ကြည့်ကြလေ။

၁။ မိစ္ဆာဓမ္မနိမိတ္တ = မှားသောသဘောတရား အရိပ်အရောင်။

ထို့နောက် မျက်လုံးသား ဦးနှောက်ခဲကြီး လျှာသား အဆုတ်ခဲကြီး အသည်း နှလုံးခဲ ကျောက်ကပ်ခဲ အူမ အူသိမ်တို့ကိုလည်း ရေမြှုပ်စိုက်ကို ယမ်းသွတ်၍ ခွဲသည်နှင့်အတူ အသီးအသီး မြင်အောင်ကြည့်လေ။

ဦးခေါင်းရိုး၌ ကာယကြီးလေးပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ။ ။ သုံးရာမျှသော အရိုး တွင် ဦးခေါင်းရိုးကြီး ၌ ဖြစ်ပေါ်သော လှုပ်ရှားမှုသည် ဦးခေါင်းရိုးတခုလုံး၌ရှိသော ရုပ် ဟောင်းစုကို ခဏခြင်း ကွယ်ပျောက်စေ၏။

ဤစကား၌ သဏ္ဍာနနိမိတ်၊ သန္တတိနိမိတ်ဟု ဆိုအပ်သော အထင်ဖြစ် ပျက်မှုတို့၌သာလျှင် တခဲနက် ခက်မာသော ဝတ္ထုမျိုးသည် ပျက်ခဲ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သော ဝတ္ထုမျိုးသည် ပျက်လွယ်၏။

ပရမတ်ဓာတ်အစစ်ဖြစ်သော ပထဝီကာယ စသည်တို့၌မူကား အထူး မရှိ၊ ကျောက်တုံး၊ သံတုံးတို့၌ရှိသော ပရမတ်ဓာတ်တို့၏ ပျက်မှုက ကြာ မြင့်မှ ပျက်နိုင်သည်။ ရေမြှုပ်စိုက် ရေမြှုပ်ခဲ၌ရှိသော ပရမတ်တို့၏ ပျက်မှု က လျင်မြန်စွာ ပျက်နိုင်သည်ဟု အထူးမရှိ။

သို့သော်လည်း ဤစာအုပ်တွင် ပြဆိုအပ်သော ဖြစ်မှုပျက်မှုအစီအရင် သည်မူကား ခဏိကပစ္စုပ္ပန်^၁ကို အမှီလိုက်၍ ပြဆိုသော အစီရင်မဟုတ်။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်^၂ကို ပခာနုပြု၍ အခြေပျက် အနေပျက် ဝိသဘာဝအမှု အရာသစ် ဖြစ်ပေါ်မှုတို့ကို ပြဆိုသော အစီရင်ဖြစ်၍ လှုပ်ရှားမှု အမှုအရာ ပြောင်းလဲမှု ပကတိအခြေအနေ ပျက်မှုကိုသာ နာနာကြည့်၍ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု အမြန်အနှေးကို သိလေ။

သန္တတိပစ္စုပ္ပန်။ ။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်မည်သည်— အပျက်မြန်သည်လည်း ရှိ၏။ အပျက်နှေးသည်လည်း ရှိ၏။ ဝိပဿနာယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ အလွန်လျင်မြန်သော သန္တတိပျက်ကို မြင်နိုင်လျှင် ကိစ္စပြီးစီး

၁။ ခဏိကပစ္စုပ္ပန်=ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ခဏငယ် ၃-ချက်မျှသော ပစ္စုပ္ပန်။
၂။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်=ထိုထိုရုပ်တရားတို့၏ တဝိထိ ခဏငယ် ၅၁-ချက်ခန့်မျှသော ပစ္စုပ္ပန်။

နိုင်၏။ ခဏိကပျက်ကို မြင်နိုင်သည်၊ မမြင်နိုင်သည်ကား ပဓာနမဟုတ်၊ မြေ၌ ခြေခိုက်မှုဒဏ်ဟုန်ကြောင့် လှုပ်ရှားမှုသည် ဦးခေါင်းရိုးကြီးမှာ လည်း ခဏခြင်း မြင်နိုင်သည်ကား ဒိဋ္ဌကိုယ်တွေ့ ဖြစ်ကြ၏။

အလွန်ခက်မာသော အရိုး၏ အခြေအနေပျက်မှု၊ ပူရှသောအသား၏ အခြေအနေပျက်မှုသည် တူနိုင်မည်လော၊ မတူနိုင်မည်လောဟု တွေးတော၍ နေဖွယ်မရှိ၊ လှုပ်ရှားမှုကိုသာ ပဓာနပြု၍ ကြည့်။

ဆိုဖွယ်အထူးမှုကား—

အလွန်ခက်မာသော ဝတ္ထုမျိုးမည်သည် အခြေအနေ ပျက်ခဲ၏။ အမှုအရာ ပျက်ခဲ၏။ ပျက်မိသောအခါ၌မူကား “တောင်လည်း မြက်ပြတ်” ဆိုသကဲ့သို့ ဆတ်ဆတ်ကြေမျိုး၊ ဆတ်ဆတ်ကျိုးမျိုးဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ဤဦးခေါင်းရိုးကြီး၌ တည်ရှိသော ခက်မာမှုဟူသော ပထဝီကာယကြီး၏ ပျက်မှုသည် ဆတ်ဆတ်ကြေမျိုး၊ ဆတ်ဆတ်ကျိုးမျိုး ဖြစ်၍ အသား အရေတို့၌ ပျက်မှုထက်ပင် အမြင်ရှင်းလင်းသကဲ့သို့ ရှိ၏။ ပထဝီကာယကြီး ပျက်မှုကိုမြင်လျှင် ထိုပထဝီကာယကို ဖွဲ့ထိန်း၍နေသော အာပေါကာယပျက်မှု၊ ထိုပထဝီကာယကို ပေါင်းနှေးအုပ်ချုပ်၍နေသော ပူမှု နွေးမှု ဟူသော တေဇောကာယကြီးပျက်မှု၊ ထိုတေဇောအရှိန်ဖြစ်သော ဝါယောကာယပျက်မှုတို့လည်း ထင်သာမြင်သာ ရှိကုန်တော့သည်။

ဤဦးခေါင်းကြီးကို အမြင်ပေါက်အောင် အထူးအားထုတ်၍ ကြည့်ကြလေ။ ။လှုပ်ရှားမှုဖြစ်ပေါ်လျှင် အခြေပျက်မှု၊ အနေပျက်မှု ကေန်ရှိတော့သည်။ အခြေအနေပျက်မှုဆိုသည်ကား ရုပ်ဟောင်း၊ ဓာတ်ဟောင်းတို့၏ ချုပ်ဆုံးမှု စင်စစ်တည်း။

ထို့ကြောင့် လှုပ်ရှားမှုကို ထင်မြင်ခွဲလျှင် ထိုလှုပ်ရှားမှု ဖြစ်ပေါ်လာရာ ဌာနတခွင်လုံး၌ ပျက်ဆုံးမှုကို မြင်တတ်ကြစေ။

လည်ပင်းရိုး၊ ရင်ရိုး၊ ကျောက်ကုန်းရိုး၊ နံရိုး၊ ခါးရိုး၊ ပေါင်ရိုး၊ ပုဆစ်ရိုး၊ မြင်းခေါင်းရိုး၊ ခြေရိုး၊ လက်ရိုးတို့၌လည်း ထိုနည်းအတူ ထင်မြင်အောင် ရှုလေ။

ဦးနှောက်ခဲ၌ ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ရှုပ်ပုံ။ ။ဦးနှောက်ခဲ၌ တဟုန်
 တည်း ဖြစ်ပေါ်၍ ထ
 သော ဥဘုဇကာယကြီးသည် ဦးနှောက်ခဲတခုလုံး၌ရှိသော ကာယဟောင်း
 ကြီးတို့ကို ရေမြုပ်ခဲကို ယမ်းသွတ်၍ ခဲသကဲ့သို့ တဟုန်တည်း ချုပ်ပျက်
 ကွယ်ပျောက်စေ၏။ ဦးနှောက်ခဲတခုလုံး၌ တပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်သော
 ဝါယောကာယဟုဆိုအပ်သော လှုပ်ရှားမှုအမူအရာသစ်တွေကို အကုန်လုံး
 မြင်အောင်ကြည့်။ ဦးနှောက်ခဲတခုလုံး တပြိုင်နက် အခြေအနေ ပျက်ဆုံး
 မှုကို မြင်လိမ့်မည်။

ဦးနှောက်ခဲအခြေအနေ ပျက်ဆုံးမှုဆိုသည်ကား ကာယဟောင်းကြီး
 လေးပါး တပြိုင်နက် ချုပ်ပျက် ကွယ်ဆုံးမှုပင်တည်း။ ကာယဟောင်းကြီး
 ၄-ပါး ကွယ်ဆုံးခဲ့လျှင် ထိုဦးနှောက်ခဲတခုလုံး ကွယ်ဆုံးလေတော့သည်။

အကယ်၍ ကာယဟောင်းကြီး လေးပါးသည် မချုပ်မပျက်ခဲ့သည်
 ဖြစ်အံ့၊ မိုးကြိုးတရာဆိုင်၍ ပစ်သော်လည်း ထိုဦးနှောက်ခဲသည် လှုပ်ရှား
 ခြင်းမရှိ၊ ပကတိအတိုင်းသာ ငနုရာ၏။ ဘယ်နေရာမှာမှ တဆံ့ခြမ်းမျှ
 မထင်လေရာ၊ အမူအရာသစ်ပေါ်မှု မထင်လေရာ၊ လှုပ်ရှားမှု မပေါ်
 လေရာ။

အဆုတ်ခဲစသည်၌ ဖြစ်ပျက်ရှုပ်ပုံ။ ။ရင်နှင့်အပြည့်ရှိနေသော အဆုတ်ခဲ
 ကြီး၌ တဟုန်တည်း ဖြစ်ပေါ်၍ ထ
 သော ဝါယောကာယကြီးသည် အဆုတ်ခဲကြီးတခုလုံး၌ရှိသော ကာယ
 ဟောင်းကြီးတို့ကို ယမ်းသွတ်၍ ခဲသကဲ့သို့ တဟုန်တည်း ချုပ်ပျက်
 ကွယ်ပျောက်စေ၏။ ဦးနှောက်ခဲ၌ကဲ့သို့ အပြည့်အစုံ သိလေ။

နုလုံးခဲ၊ အသည်းခဲ၊ ကျောက်ကပ်ခေါ် အညို့ခဲ၊ အူမ၊ အူသိမ်တို့၌
 လည်း ထိုနည်းတူ သိလေ။

ဖြစ်ပျက်ရှုပ်ပုံ။ ။ကာယဟောင်းကြီးတို့၏ ချုပ်ပျက်ကုန်ဆုံးမှု ဟူသော
 ဝယစွန်း၊ အမူအရာသစ် ကာယသစ်တို့၏ စ၍ဖြစ်ပေါ်မှု
 အစ-ဟူသော ဥဒယစွန်း၊ ထိုအစွန်းနှစ်ပါးတို့၏ စပ်ကြားဟူသော ပရိစ္ဆေဒ

အာကာသကြီးတို့နှင့်တကွ ကာယကြီးလေးပါးတို့ကို ကောဠာသတိုင်းတို့၌ ထင်လင်းစွာမြင်အောင် အားစိုက်ကြလေ။

ဤကား တကိုယ်လုံး ဉာဏ်အမြင်ပေါက်စေခြင်းငှါ အပိုင်း အပိုင်း သန့်ခြား၍ ရှေးဦးစွာ ကြည့်ရှုအားထုတ်ရန် အစီအရင်တည်း။

နေ့ရက်ရှည်လျား အားထုတ်စွဲမြဲသဖြင့် တကိုယ်လုံး ဉာဏ်အမြင် ပေါက်သောအခါ၌ ဤခန္ဓာကိုယ်ကြီးသည် ရေမြှုပ်ခဲကြီးနှင့်တူသည်ဟူ၍ ဟောတော်မူသော ဒေသနာသည် ဟုတ်လှပေ၏၊ မှန်လှပေ၏ဟု ဘုရား၌ ကြည်ညိုခြင်း တိုးတက်၍ လာလိမ့်မည်၊ ထိုသို့ တကိုယ်လုံး မှု၍ ရှု၍ ကုန်အောင် ဉာဏ်အမြင်ပေါက်သောအခါမှစ၍ တကိုယ်လုံးကို ခြုံငုံ၍ သော်၎င်း၊ လိုရာ လိုရာကို ကွက်ခြား၍သော်၎င်း အပေါင်းအားဖြင့်သာ ကြည့်ရှု စွဲမြဲရာ၏။

ခြေလှမ်း တခု တခုအတွင်း၌ ဖြစ်ကြကုန်သော ကာယသုယောင်ကြီး နှစ်ခု နှစ်ခုတို့၏ အကြား အကြား၌ မီးတောက်ကြီး တဟုန်တည်း ထသကဲ့သို့ တဟုန်တည်း ဖြစ်ပေါ်ထသော အကြားကာယကြီး အစီအရင် ပြီး၏။

ဤဥတုဇကာယကြီး၌ ရှုမြင်ပုံအချက်စုကို ပြဆိုလိုက်သဖြင့် ခြေလှမ်းမှု ဆိုင်ရာ စိတ္တဇကာယကြီး၌ ရှုမြင်ပုံ အလုံးစုံကိုလည်း ပြဆိုခြင်းကိစ္စ ပြီးတော့သည်။

ယမ်းမီးတောက်ပမာ ကိုယ်ခန္ဓာ ဖြစ်ပျက်ပုံ။ ။ဥပမာကား—လမ်းခရီး ကြီး တခု၌ ဆေးဝါ၊ ဆေးနီ အတန် အတန်ဆိုးသော ယမ်းစနက်ကြိုးတန်းကြီးကို သွယ်တန်း မြှုပ်ထားရာ၏။ ဆေးဝါဆိုးသော အတန်ကား တောင်ဆုပ်ခန့် ရှည်ရာ၏။ ဆေးနီဆိုးသော အတန်ကား လက်လေးသစ်ခန့် ရှည်ရာ၏။ ညဉ့် မှောင် မိုက်လှဆဲအခါ၌ အစမှ မီးစွဲညိုလိုက်သည်ရှိသော် လုံးပတ်အရပ် လူ့ သဏ္ဍာန်ခန့်ရှိသော မီးတောက်ကြီးသည် တဟုန်တည်း ထ၍ လမ်းစဉ် လျှောက်ပြေးလေရာ၏။ လမ်းအနီးမှ ကြည့်မျှော်၍နေကြကုန်သော သူတို့ သည် ဝါတဲချည်၊ နီတဲချည်နှင့် လမ်းစဉ်လျှောက်၍ မီးတောက်ကြီးတခု

သွားလေသည်ကို မြင်ကြကုန်ရာ၏။ ထိုလမ်းစဉ် လျှောက်သွားသော မီးတောက်ကြီး၌ မီးတောက်ဝါ၏ အစုစုနား အဆုံးစုနား၊ မီးတောက်နီ၏ အစုစုနား အဆုံးစုနားတို့သည် ရှိကြကုန်၏။ အဆုံးစုနားနှင့် အစုစုနား ချုပ်စပ်၌ အာကာသ ပရိစ္ဆေဒကြီး တခုတခုစီ ခြားလျက် ရှိ၏။

အာကာသအဓိပ္ပါယ်။ ။အာကာသဆိုသော်လည်း အပေါက်ဟင်းလင်း ပေါ်သော အဇဉာကာသမျိုးမဟုတ်၊ အစုစုနားနှင့် ခုကိုမြင်၍ ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော အပြတ်စပ်ကြောင်းကြီးကို ဆိုသတည်း။

သွား၍နေသော ဤရုပ်ကာယကြီးတို့ကို ဤဥပမာအတိုင်း မြင်ရာ၏။ ပဌမခြေလှမ်း၌ ဖြစ်ပေါ်သော စိတ္တဇ ရုပ်ခန္ဓာကြီးသည် ပဌမခြေလှမ်း အဆုံးတွင် အကုန် ပျက်ဆုံးလေ၏။ ဥတုဇကာယကြီးဖက်သို့ အဏုမြူမျှ ကူး၍ မလိုက်။

ဇာတ်ကြီး ၃-ပါး ၁။ မိမိ၏ အဆုံးစုနားကုန်မှုဟူသော မရဏ ဇာတ်ကြီး တပါး၊

၂။ အကြား အလပ် အပြတ် စပ်ကြောင်းဟူသော ပရိစ္ဆေဒ- အာကာသဇာတ်ကြီး တပါး၊

၃။ ဥတုဇကာယ၏ အစုစု ဖြစ်ပေါ်မှု အစုစုဟူသော ဇာတ်ဇာတ် ကြီး တပါး၊

ကာယကြီး နှစ်ခုတို့၏ အကြား၌ ဤဇာတ်ကြီး သုံးပါး ခြားမြဲ ခြား လျက် ရှိနေ၏။

ဤ ဇာတ်ကြီးသုံးပါးကို ခုန်ကျော်၍ စိတ္တဇကာယကြီးသည် ဥတုဇ- ကာယကြီးသို့ အဏုမြူမျှ ကူး၍ မလိုက်။ ထို့အတူ ဥတုဇကာယကြီးသည် လည်း တဟုန်တည်း ထ၍ တခဏခြင်း ချုပ်ကွယ်၏။ ဇာတ်ကြီး သုံးပါး ကို ခုန်ကျော်၍ ဒုတိယအလှမ်း၏ ဆိုင်ရာသို့ အဏုမြူမျှ ကူး၍ မလိုက်။

ဤနည်းအတိုင်း ခရီးတို့၊ ခရီးရှည်သွားမှု၌ ကာယတို့၏ အပိုင်းအပိုင်း ပြတ်ပုံကို ဉာဏ်၌ ရှင်းလင်းစွာ ထင်မြင်စေရမည်။

ယမ်းမီးတောက်ကြီးကို ၂-မျိုး မြင်ပုံ

မီးတောက်ကြီးကို မြင်ကြသူအပေါင်းတို့တွင်-

၁။ ပဿာဒမုက်စိ^၁သာ ရှိကြ၍ ပညာမုက်စိ မရှိကြကုန်သော အန္ဓုဗာလဖြစ်သူ ပကတိ လူတို့သည်ကား မီးတောက်ကြီးတခု သွားလေ၏ဟု ဆိုကြကုန်လတ္တံ့။

၂။ ပဿာဒမုက်စိ၊ ပညာမုက်စိ နှစ်ပါးရှိကြကုန်သော ပဏ္ဍိတဖြစ်သူ လူတို့သည်ကား မီးတောက်ကြီးတခု မဟုတ်၊ မီးတောက်ကြီး တို့သည် တခုနှင့်တခု အကြား၌ ပရိစ္ဆေဒအာကာသကြီး ခြားလျက် အရာမက၊ အထောင်မက များပြားကုန်၏။

ထိုအလုံးစုံသော မီးတောက်ကြီးတို့သည်လည်း ဘယ်ကိုမှ သွားနိုင် ကြကုန်သည် မဟုတ်၊ မိမိဖြစ်ပေါ်ရာဌာနမှ တဆံခြမ်းမျှ ရှေ့နိုင်ကြကုန် သည် မဟုတ်၊ မိမိတို့ဖြစ်ပေါ်ရာ ဌာနမှာပင် ငုတ်တုတ်သေ ငုတ်တုတ် ပျောက်၊ မတ်တတ်သေ မတ်တတ်ပျောက်တို့သာတည်းဟု ဆိုကြကုန် လတ္တံ့။

အဘယ်ကြောင့်နည်းမူ—

အန္ဓုဗာလ အမြင်။ ။ ပညာမုက်စိ မရှိကြကုန်သော ထိုအန္ဓုပုထုဇဉ်တို့ သည် ထိုမီးတောက်ကြီး၌ ဓာတ်အထွေအပြား ကို မြင်နိုင်သော ပညာမုက်စိ မရှိကြကုန်၊ အစဉ် မပြတ်သော သန္တတိ နိမိတ်ကြီးကိုသာ မြင်နိုင်သော ပကတိမုက်စိသာ ရှိကြကုန်၏။

သူတို့ မြင်ကြသော သန္တတိနိမိတ်ကြီးမှာမူကား မီးစွဲရာဌာန အစဉ် ဖြစ်ပေါ်မှု တကြိမ်သာရှိ၏၊ ငါးရာတွင်း^၂ တတိုင် စသည်ရောက်၍ အဆုံး စွန် အကုန်သေဆုံးရာ၌ ပျက်ကွယ်မှု တကြိမ်သာ ရှိ၏၊ အလယ်၌ အစဉ်

၁။ ပဿာဒမုက်စိ=မုက်နက်ဝန်း အတွင်း၌ သန်းဦးခေါင်း ပမာဏမျှရှိသော မုက်စိ ရုပ်အကြည်။

၂။ ငါးရာတွင်း=တာငါးရာ=တမိုင်ခရီး။

အမြင် ၂-ပါး မတူပုံ။ ။ ဤသို့ ပညာမျက်စိအမြင်ကို ပေါ်အောင် ဖော်၍
 ကြည့်မြင်ကြကုန်သောကြောင့် ပကတိမျက်စိ
 အမြင်က မီးတောက်ကြီးတခုဟု ဆုံးဖြတ်ကြသည်ကို ပညာမျက်စိအမြင်
 က မီးတောက်ကြီး တခု မဟုတ်ဟု ပယ်ဖျက်၍ မီးတောက်ကြီးတို့ကား
 အသီးအသီး ပရိစ္ဆေဒခြားနားကြကုန်လျက် အရာမက, အထောင်မက
 များပြားကုန်၏ဟု ဆုံးဖြတ်၏။

ထို့ အတူ ပကတိမျက်စိအမြင်က မီးတောက်ကြီး သွားလေ၏ဟု ဆုံး
 ဖြတ်သည်ကို ဉာဏ်မျက်စိအမြင်က မီးတောက်ကြီး ဘယ်ကိုမှ မရှေ့မ
 သွားဟု ပယ်ဖျက်၍ မီးတောက်ကြီးတို့ကား မိမိတို့ဖြစ်ရာဌာနမှာ အသီး
 အသီး ကုန်ဆုံးကြကုန်၏ဟု ဆုံးဖြတ်၏။

ဤသို့ သဏ္ဍာနနိမိတ်, သန္တတိနိမိတ်တို့ကိုသာ မြင်နိုင်သော ပကတိ
 မျက်စိ၏ အမှုသွားနှင့် ဓာတ်သဘာဝတို့ကို မြင်နိုင်သော ဉာဏ်မျက်စိ၏
 အမှုသွား အပြန်အလှန် နေကြပုံကို သိလေ။

ဤသို့ ပညာရှိတို့သည် ပကတိမျက်စိအမြင်ကို ပယ်ရှား၍ ပညာ
 မျက်စိကို လိုက်စားကြကုန်၏။ အနုဗာလပုထုဇဉ်တို့၏ အမြင်နှင့် ကလျာဏ
 ပဏ္ဍိတတို့၏ အမြင်နှစ်ပါး ခွဲခြားကြပုံတည်း။

ဤကား အမြင် အသင်ကို တည်ထောင်စ ကာလ၌ ကာယကြီးတို့၏
 ဖြစ်မှု, ပျက်မှုကို ဉာဏ်အမြင်ပေါက်အောင် တည်ထောင်ရန် ဥပမာ
 ကြီးတည်း။

ဤ ဥပမာကြီးအတိုင်း ဉာဏ်အမြင် ရှင်းလင်းသော ကာလ၌မူကား
 တခုတခုသော မီးတောက်ကြီးကိုကြည့်၍ နေခဲ့လျှင် တလှုပ်လှုပ် တရွရွ
 တကြွကြွ တလှလှတွေကို မြင်ရသဖြင့် ထိုမီးတောက်ကြီးမကွယ်မီ အတွင်း
 ၌ပင်လျှင် မီးတောက်ကြီးတခုလုံး၌ အခြေပျက်, အနေပျက်, အမှုအရာ
 ပျက်, ကြိယာပျက်တွေကို ဒိဋ္ဌသိမြင်၍ ခြေလှမ်းတခုအတွင်းမှာပင် ထိုမီး
 တောက်ကြီး၌ ကာယကြီးလေးပါးတို့ ရပ်တည်မရ ပျက်ပြုန်းကွယ်ဆုံး၍
 အမြဲနေသည်ကိုလည်း ထင်မြင်နိုင်လတ္တံ့။ ဤကား ဥပမာတည်း။

ဥပမာန ဥပမေယျ စပ်ဟပ်ပြပုံ။ ။တခုတခုသော ခြေလှမ်းကို လှမ်း
 တော့မည်ရှိရာ နှလုံးသွေးအတွင်း၌
 အဟုန်နှင့်တကွသော ဇောစိတ်အစဉ်သည် တသုတ်တသုတ်ဖြစ်ပေါ်၏။
 ကိုယ်အင်္ဂါကြီးတို့ကို လှုပ်ရှားချီကြသော စိတ္တဇကာယကြီးသည် ထိုဇော
 စိတ်အစဉ်မှ တဟုန်တည်းဖြစ်၍ ထ၏။ ထိုခြေလှမ်းအဆုံးတွင် ထိုဇောစိတ်
 အစဉ် ချုပ်ဆုံး၏။ ထိုစိတ္တဇကာယကြီးလည်း ချုပ်ဆုံး၍ ဇော တသုတ်
 တသုတ်သည် ယမ်းဝါတတန် တတန်နှင့် တူ၏။ စိတ္တဇကာယကြီး တခုတခု
 သည် မီးတောက်ဝါကြီး တခု တခုနှင့်တူ၏။

မြေ၌ ခြေကျ၍ ထိတ်ခနဲ ထိတ်ခနဲအခိုက်တွင် ခြေဖဝါးမှစ၍ အလွန်
 ပြင်းထန်သော အဟုန်ရှိသော ဒဏ်ချက် ဥတုကြီးသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ ဥတုဇ
 ကာယကြီးသည် ထိုဒဏ်ချက် ဥတုကြီးမှ ဖြစ်၍ ထ၏။ ဒဏ်ချက်ဥတုကြီး
 လည်း ခဏခြင်း ချုပ်ဆုံး၏။ ဥတုဇကာယကြီးလည်း ခဏခြင်း ချုပ်
 ဆုံး၏။

ဒဏ်ချက်ဥတုကြီး တကြိမ် တကြိမ် ဖြစ်ပေါ်မှုသည် ယမ်းနီတတန်
 တတန်နှင့် တူ၏။

ဥတုဇကာယကြီး တခုတခုသည် မီးတောက်နီကြီး တခုတခုနှင့် တူ၏။

ဤမှ ကြွင်းသမျှ အချက်စုကို ဥပမာနှင့် အကုန်ထပ်တူကြအောင်
 ထုတ်ဖော်နှိုးနှော၍ သိကြလေ။

ဥပမာဆိုသော်လည်း အလွတ်ဥပမာမျိုးမဟုတ်၊ ဥပမာ ဝတ္ထုမှာပင်
 ရှေးဦးစွာ ရှုရမည်၊ စံပြ ဥပမာတည်း။

ဝိညာဉ်၏လိမ်မှုကြီး ဤကိုယ်ခန္ဓာကြီး သွား၍ နေဆဲ အခါ၌—
 စိတ္တဝိပလ္လာသကို ပယ်ရှားပုံ ပကတိ မျက်စိတခုသာ ရှိကြကုန်သော
 အနွပုထုဇဉ်တို့သည်ကား လမ်း၌ လူ
 တယောက်သွားလေ၏ဟု ဤမျှကိုသာ သိမြင်ပြောဆိုကြကုန်၏။ မိမိ
 တို့ကိုလည်း ငါသွားသည်၊ ငါလာသည်၊ မည်သူသွားသည်၊ မည်သူလာ
 သည်ဟု ဤမျှကိုသာ သိမြင်ပြောဆိုကြကုန်၏။

ပညာမပျက်စိ ရှိကြကုန်သော ကလျာဏပဏ္ဍိတပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား ပကတိမပျက်စိအမြင်နှင့် မြင်ရသော နိမိတ်သဏ္ဍာန် မဟုတ်မမှန်ကြီးကို အတပ်သိကြကုန်သဖြင့် ပကတိမပျက်စိအမြင်ကို ဝိညာဏ်၏ လိမ်မှုကြီးဟု ပယ်ရှား၍ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟူ၍ မရှိ၊ သူ၊ ငါဟူ၍ မရှိ၊ ခြေတလှမ်းမှ ခြေတလှမ်းသို့ ကူး၍သွားသောသူ၊ လာသောသူဟူ၍ တစုံတယောက်မျှ မရှိ၊ လှမ်းသောခြေဟူ၍ပင် မရှိ၊ ခြေလှမ်းဟူ၍ပင် မရှိ၊ ပကတိမပျက်မြင် ဝိညာဏ်မပျက်လှည့်၏ အမှုသာ ဖြစ်၏။

သူ့အကြောင်းနှင့်သူ တသုတ်တသုတ် ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော ကာယ ကြီးတို့သည် ဇောစိတ်ဒဏ်ချက်ဥတုဟူသော သူ့အကြောင်းချုပ်ဆုံးရာတွင် သူ့အသုတ်နှင့်သူ ချုပ်ဆုံးကြကုန်၏။

ပဌမခြေလှမ်း၌ ဖြစ်ပေါ်သော ခက်မာမှုကြီးတို့သည် ခြေကိုချသော အခါ၌ တကိုယ်လုံးပင် အောက်သို့ ညှုတ်ကိုင်သော အခြင်းအရာသို့ ရောက်ကြကုန်၏။ မြေ၌ ခြေကျ၍အစိုက်တွင် တပြိုင်နက် ပျက်ဆုံးကြ ကုန်၏။ ပကတိအတိုင်းနှင့် တည်တံ့ခိုင်ခံ့နေသော ခက်မာမှုဟူ၍ အဏုမြူမျှ အကြွင်းအကျန်မရှိ၊ ကိုယ်တွေ့ ဒိဋ္ဌ ထင်ရှားလှ၏။

ယမ်းမီးတောက်ကြီး တဟုန်တည်း တောက်ထသကဲ့သို့ ထိုအခါ၌ ဥတုဇကာယကြီး တဟုန်တည်း ဖြစ်ပေါ်မှုလည်း တကိုယ်လုံး သိမ့်သိမ့် လှုပ်ပင် ထင်ရှားလှ၏။ ခဏခြင်း ငယ်ထိပ်သို့ ဆိုက်တိုက်လာ၏။ ထိတ်ကန် အသံ ချုပ်ပျောက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် ထိုဥတုဇကာယသည် မီးတောက် ကြီးတချက်တည်း သေပျောက်သကဲ့သို့ ချုပ်ပျောက်လေ၏။

တကိုယ်လုံးမှာ အထက်သို့ တဟုန်တည်း တက်ထသော ဝါယော ကာယကြီး တချက်တည်း ချုပ်ပျောက်မှုသည် ကိုယ်တွေ့ ဒိဋ္ဌ ထင်ရှား လှ၏။ မှန်ရိပ်တွင် ကြောင်ကြောင်မြင်ရသော လူရိပ်ကြီး၏ ပေါ်မှ ပျောက်မှုကို ကြောင်ကြောင်မြင်သကဲ့သို့ ထင်ရှားအောင် စိုက်စွဲလေ။ အစွန်းကြီး နှစ်ပါးတို့နှင့်တကွ အာကာသပရိစ္ဆေဒကြီးကိုလည်း စပ် ကြောင်း စပ်ကြားကြီးအနေနှင့် ဉာဏ်တွင် ထင်ရှားကြစေ။

ယမ်းမီးတောက်ဥပမာ၌ အဝါ အနီ အဆင်းဖြင့် ပိုင်းခြား၍ချုပ်ဆုံး မှုကို သိမြင်ရသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း သွားဆဲအခါ၌ တကိုယ်လုံးတွင် ကိုယ် တွေ့ ဒိဋ္ဌ သိမြင်ရသော လှုပ်ရှားမှုတို့ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ကာယကြီးတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု ပျက်ဆုံးမှုကို သိမြင်လေ။

သွားခြင်း ဣရိယာပုထ်ကြီး ပြီး၏။

ရပ်ခြင်း၌ ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်နေပုံ

ရပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ်၌ သွားခြင်း၏ အဆုံးနှင့် ရပ်ခြင်း၏ အစကို ရှင်းလင်းရာ၏။ သွားမှု၏ဆိုင်ရာ အမှုအရာမျိုးကား ရှေ့သို့ရှေးရှုလျက် လှုပ်ရှား၏။ ရပ်မှု၏ဆိုင်ရာ အမှုအရာမျိုးကား အထက်သို့ ချီပင့်လျက် ရပ်စိုက်၏။ အစွန်း၊ အစ၊ အခြား သုံးပါး ရှင်းလင်းလေ။ တကိုယ်လုံး အကုန် ဉာဏ်မငုံနိုင်ရှိခဲ့လျှင် ဦးခေါင်းစသော အင်္ဂါတခုခုကို ပိုင်း၍ ရှင်းလေ။

ရပ်နေစဉ် လှုပ်ရှားမှု ၂-မျိုး။ ။ရပ်တည်၍နေဆဲ အခါ၌ လှုပ်ရှားမှု ၂-မျိုး ရှိ၏။

၁။ အလိုရှိရာ ကိုယ်အင်္ဂါကို လှုပ်ရှားမှုတမျိုး၊

၂။ တခဏထက် တခဏ ဣရိယာပထဥတုဇမီး တောက်ထ၍ တရှိန်ရှိန် တရွရွ လှုပ်ရှားမှုတမျိုး၊

ကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ရှားမှု။ ။ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင် အလိုရှိရာ ကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ရှား မှုမှာ တကိုယ်လုံး လှုပ်ရှားသည် ဖြစ်၏။

ရပ်စိုက် တည်တံ့မှု၏ဆိုင်ရာ အမှုအရာစုနှင့် လှုပ်ရှားမှု၏ဆိုင်ရာ အမှုအရာ စုကို အချက်ရှာ၍ ရှင်းလင်းလေ။ရပ်စိုက်တည်တံ့မှု အခြေပျက်အနေပျက် ကိုအချက်မိမိ ရှာ၍ ခြားနားလေ။ထိုထို အစိတ် အင်္ဂါ လှုပ်ရှားရာ၌လည်း လှုပ်ရှားသောအင်္ဂါ၊ လှုပ်ရှားမှု၏ဆိုင်ရာ အမှုအရာကို နေရာကျ သိတတ် မြင်တတ်စေ။ လှုပ်ရှားသော အမှုအရာကို သိရ မြင်ရလျှင် ထိုနေရာ၌ အခြေပျက်မှု အနေပျက်မှု ကေန့် ရှိတော့သည်။

ရုပ်ဟောင်းချုပ် ရုပ်သစ်ပေါ်။ ။ အခြေပျက်မှု အနေပျက်မှုဆိုသည်ကား
 ရုပ်ဟောင်း ချုပ်ကွယ်မှုကို ဆိုသည်။
 ရုပ်ဟောင်းချုပ်ကွယ်မှု မရှိက လှုပ်ရှားမှုဟူသော အမှုအရာသစ် မဖြစ်
 နိုင်။ ဤစကားကို မြဲမြံ မှတ်လေ။

မျက်တောင်ခတ်မှု၌ မဟာဘုတ် ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်နေပုံ

အယုတ်အားဖြင့် မျက်တောင်ခတ်မှု အသက် ရှူမှုတို့၌ပင် ဤ
 စကားကို သိရမည်။ မျက်တောင်ခတ်မှု၌ မျက်စိကို ဖွင့်၍ထားသောအခါ
 မျက်လုံးကို လေ သလပ်၏။ ဥတုဇမီး ထ၍ လာ၏။ မျက်လုံး ဖန်၍လာ၏။
 မျက်တောင်၏ အတွင်းအရပ်ကား စိုစွတ်၏။ ထိုစိုစွတ်သော မျက်တောင်
 အဖို့ဖြင့် မျက်လုံးကို ခဏခဏ ပွတ်သပ်ရ၏။ ထသော ဥတုဇမီး ငြိမ်း၍
 ငြိမ်း၍ သွား၏။ အဖန် ပျောက်ငြိမ်း၏။ ဤကား မျက်တောင် ခတ်မှု၏
 အကြောင်းအကျိုးတည်း။

မျက်တောင် ၂-ဖက်တို့၌ရှိသော ခက်မာမှု၊ ဖွဲမှု၊ စေးမှု၊ နွေးမှု၊
 တောင့်တင်းမှု ဟူသော ကာယကြီး လေးပါးတို့သည် မျက်တောင်ကို
 တွန့်၍ထားသောအခါ၌ အမှုအရာတမျိုးတို့တည်း။ မျက်တောင်ကိုဖြန့်၍
 ခတ်သောအခါ၌ အမှုအရာတမျိုးတို့တည်း။

တွန့်၍ထားသောအခါ၌ ခက်မာမှု၊ ဖွဲစေးမှုနှစ်ပါး မင်းမှု၏။ တေဇော၊
 ဝါယော ငုတ်၏။ လှုပ်ရှားမှု အထူး မရှိ။

ခတ်သောအခါ၌ လှုပ်မှု ဟူသော စိတ္တဇဝါယော လေကြမ်း ရုတ်ခနဲ
 ဖြစ်ပေါ်၏။ မင်းမှု၍နေသော ခက်မာမှု၊ ဖွဲစေးမှုတို့ကို ခါတုကမှတ်လွင့်၍
 ပစ်၏။ တွန့်၍နေသော အခြေအနေ ခဏခြင်း ပျက်၏။

ခတ်မှုရုပ်သိမ်းပြန်သောအခါ၌ ထိုစိတ္တဇဝါယောလေသည် လျှပ်ရောင်
 ချုပ်ပျက်သကဲ့သို့ ချုပ်ကွယ်ပြန်၍ မင်းမှုသော ပထဝီ အာပေါမျိုး ဖြစ်
 ပေါ်၍ မင်းမှုမြဲ မင်းမှုပြန်၏။

မျက်တောင်ဟူသော သဏ္ဍာန်နိမိတ်ကြီးကို ဉာဏ်ဖြင့် ပယ်ရှား၍
 ဓာတ်သား ဓာတ်ရင်းကို ဉာဏ်စိုက်မိမှ ထင်မြင်နိုင်မည်။

အသက်ရှူမှု၌ ဆီမီးတောက် ဥပမာ။ ။ အသက်ရှူမှု၌ ဆီမီးတောက်၏ အကျိုးဆက်သည် ၂-မျိုးရှိ၏။

မီးရောင်ထွက်မှု တမျိုး၊

မီးခိုးထွက်မှု တမျိုး။

တို့တွင်—အပြစ်ဒေါသစင်ကြယ်သော နှမ်းဆီ ရေနံဆီတို့မှ ဖြစ်သော မီးတောက်မှာ မီးရောင်ထွက်မှု အကျိုးတမျိုးသာ ရှိ၏။ မီးခိုးထွက်မှု မရှိ။

အပြစ်ဒေါသရှိသော ဆီကြမ်း၊ ရေနံကြမ်းတို့မှဖြစ်သော မီးတောက်မှာ မီးရောင်ထွက်မှု၊ အခိုးထွက်မှု အကျိုးဆက် နှစ်မျိုး ရှိ၏။ ဆီ၊ ရေနံ ကြမ်း လေလေ အရောင်နည်းပါး၍ အခိုးများလေလေ ဖြစ်၏။ ဥပမာ။

ဤဥပမာ၌—

၁။ အပွနာ^၁ သို့ ရောက်သော မဟဂ္ဂုတ်ကံစုသည် အလွန်အပြစ်ဒေါသ တို့မှ စင်ကြင်သော နှမ်းဆီ ရေနံဆီတို့နှင့် တူကုန်၏။

၂။ မဟဂ္ဂုတ် ဝိပါက်တို့သည် ထိုနှမ်းဆီ ရေနံဆီတို့မှဖြစ်သော မီး တောက်နှင့် တူကုန်၏။

ထိုဝိပါက်တို့မှ အလွန်သိမ်မွေ့သော စိတ္တဇရုပ်တို့သည်သာ ထွက်ကုန် ၏။ ထွက်သက်၊ ဝင်သက်ဟူသော ကြမ်းတမ်းသော အခိုး မထွက်ပြီ။

၃။ အပွနာသို့ မရောက်သော ကာမာဝစရကံစုသည် နှမ်းဆီကြမ်း၊ ရေနံဆီကြမ်းတို့နှင့် တူ၏။

၄။ ကာမာဝစရ ဘဝင်ဝိပါက်တို့သည် ထိုနှမ်းဆီ၊ ရေနံဆီတို့မှဖြစ်သော မီးတောက်နှင့် တူကုန်၏။

စိတ္တဇရုပ်ကြမ်း တမျိုး၊ ထွက်သက်၊ ဝင်သက်ဟူသော အခိုးကြမ်း တမျိုးဟူ၍ အကျိုးဆက် နှစ်မျိုး ထွက်၏။

၁။ အပွနာ=ယှဉ်ဖက်ဖြစ်သော တရားတို့ကို အာရုံသို့ မဟုန်မလှုပ် ခိုင်မြဲစွာ ရောက်စေတတ်သော ဈာန်တရား။

ထို နှစ်မျိုးတို့တွင် ထွက်သက်၊ ဝင်သက် ဟူသော အခိုးကြမ်း ထွက်ခြင်းသည်—

၁။ ရှေးဦးစွာ စ၍ ဖြစ်ခြင်း။

၂။ အစဉ်အဆက် ဖြစ်ခြင်းဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိ၏။

ထို နှစ်မျိုးတို့တွင်—

၁။ စ၍ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမှာ ဗဟိဒ္ဓလေ^၁ လှုံ့ဆော်၍ပေးမှ ဖြစ်နိုင်၏။ အမိဝမ်း၌ နေဆဲအခါ၌၎င်း၊ ရေသတ္တဝါတို့၌၎င်း အပလေ ဝင်ခွင့် မရသောကြောင့် စ၍ဖြစ်ပေါ်ခြင်းပင် မရှိ။ အမိဝမ်းမှ ဖွားမြင် သောအခါ အပလေ ဝင်ခွင့်ရသောကြောင့် စ၍ ဖြစ်ပေါ်၏။ အစဉ်အဆက်လည်း ဖြစ်လေ၏။

၂။ ဤ အစဉ်အဆက်ဖြစ်မှုသည် အစအထ၌ အပလေ ပြတ်ကင်း၍ သွားခဲ့လျှင် ဖြစ်မှုပင် ပျောက်ငြိမ်း၍ သွားလေရာ၏။ အပလေနှင့် နေ့ ရက် ရှည်ကြာ အားကြီးစွာ ဆက်ဆံဖန်များသော အခါ၌မူ ကား အပလေပြတ်ကင်းသော်လည်း ဖြစ်မှုမငြိမ်းနိုင်ပြီ။ အပလေ ပြတ်ခဲ့လျှင် ပြင်သို့ မထွက်မူ၍ ရင်တွင်း၊ ဝမ်းတွင်း၌ အမှန်းတိုက် ၍ သတ္တဝါကို သေစေ၏။

ထွက်သက်၊ ဝင်သက် ချုပ်မှုကို ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်တခုပြု၍ အစွဲအမြဲ အားထုတ်နိုင်သဖြင့် ထွက်သက်၊ ဝင်သက်ကို အစိုးရသောအဖြစ်သို့ ရောက် မူကား အာယုဝဇုန^၂ အာဟာရသိဒ္ဓိ^၃ များကိုပင် ပြီးစေနိုင်၏ဟု ဟိန္ဒူတို့ နည်းလမ်း ရှိ၏။ ဤကား အသက်ရှူမှု၏ အကြောင်းအကျိုးတည်း။

၁။ ဗဟိဒ္ဓလေ=အပြင်အပလေ။

၂။ အာယုဝဇုန=အသက်ကာလ ကြာမြင့်စွာတိုးပွားလာခြင်း။

၃။ အာဟာရသိဒ္ဓိ=အစာအာဟာရကို မသုံးဆောင်မစားသောက်ဘဲ ချမ်းသာ စွာ နေနိုင်ခြင်း။

အသက်ရှူမှု၌ မဟာဘုတ်ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ရှုပုံ

ဤအသက်ရှူမှုကား ဣရိယာပုထ် လေးပါးတို့၌ အမြဲဖြစ်၍နေသော စိတ္တဇဝါယော ကာယကြီးတည်း။ ဤစိတ္တဇဝါယော ကာယကြီး၏ ထောက်ကန်မှုကြောင့် ဝမ်းအဖို့၊ ခါးအဖို့၊ ရင်အဖို့၊ ကျောက်ကုန်းအဖို့၊ အသည်း အဆုတ် နှလုံး စသော အလယ်ကိုယ်အရပ်တို့၌ လှုပ်ကြွသော ဥတုဇ ကာယလေတို့သည် အမြဲထကုန်၏။

ထိုကိုယ်အရပ်တို့၌ ထွက်သက်အခိုက်တွင် ဖြစ်ပေါ်သော ကာယကြီး လေးပါးတို့သည် ဝင်သက်အခိုက်သို့ မရောက်ကြကုန်မူ၍ ထွက်သက်နှင့် အတူ ပျက်ဆုံးကြကုန်၏။

ဝင်သက်အခိုက်တွင် ဖြစ်ပေါ်သော ကာယကြီးလေးပါးတို့သည် ထွက် သက်အခိုက်သို့ မရောက်ကုန်မူ၍ ဝင်သက်နှင့်အတူ ချုပ်ဆုံးကြကုန်၏။

ထိုကိုယ်အရပ်တခုလုံးသည် ထွက်သက်အခိုက်တွင် တခါ ဝင်သက် အခိုက်တွင် တခါ ရေမြုပ်စိုင်ကြီး၊ ရေမြုပ်ခဲကြီးကို ယမ်းသွတ်၍ ခွဲ သကဲ့သို့ အမြဲပျက်ဆုံးကြကုန်၏။

အဆုတ်ခဲ၌ ဖြစ်ပျက်ရှုပုံ။ ။ ရင်နှင့် အပြည့်ရှိနေသော အဆုတ်ခဲကြီး သည် ပွတ်ချည်၊ ရှုံ့တဲချည် ရပ်တည်မရ ပျက်ဆုံး၍ နေရ၏။ ဤအဆုတ်ခဲကြီး၌ အမာခံကား ခက်မာမှုကြိယာ ဟူသော ပထဝီကာယကြီးတည်း။

အဆုတ်ခဲဟူသော နိမိတ်ကြီးကို မထင်စေမူ၍ ပထဝီကာယကြီးကို ဉာဏ်စိုက်၍ကြည့်။

အခြေအနေမပျက်ဘဲ ပကတိအတိုင်း တည်နေနိုင်သော ခက်မာမှု ဟူ၍ အဏုမြူမှု မရှိ၊ အကယ်၍ ရှိငြားအံ့၊ ပုမုကြမု၊ ရှုံ့မု၊ ကျမု၊ လှုပ်ရှား မှုဟူ၍ မရှိရာ၊ ထိုအမှုစု ရှိနေသည်ကို ဒိဋ္ဌကိုယ်တွေ့ ဖြစ်ကြ၏။

ထို့ကြောင့်—

- ၁။ အခြေပျက်မှု
- ၂။ အနေပျက်မှု

၃။ အမူအရာပျက်မှု

၄။ ကြိယာပျက်မှု

၅။ ခက်မာခြင်းကြိယာ ပြောင်းလဲမှု

၆။ ဖွဲ့စေးခြင်းကြိယာ ပြောင်းလဲမှု

၇။ ပူနှေးခြင်းကြိယာ ပြောင်းလဲမှု

၈။ ထောက်ကန်ခြင်းကြိယာ ပြောင်းလဲမှုတို့ မပြတ်မစဲ အမြဲ ရှိနေသည်ကို မုချကေန္တ သိအပ်၏။ ဓာတ်အမူအရာသက်သက်ကို ကွက်ခြား၍ ကြည့်တတ်မှ ထင်မြင်နိုင်သည်။ ပုဂ္ဂိုလ် ပျော့ပျောင်းသော အထည်ဒြပ်မျိုး တို့၌ ပထဝီကာယကြီး ပြိုပျက်မှုသည် ဆတ်ဆတ်ကြေ ဆတ်ဆတ်ကျိုး မဟုတ်သကဲ့သို့ ထင်မြင်၍ နေတတ်၏။ နိမိတ်သဏ္ဍာန်နှင့် ဖက်စပ်၍ ရောယောင်မှုကြီး တပါးပင်တည်း။

ပရမတ်ဓာတ် သက်သက်တို့၏ ပျက်မှုတို့သည်ကား ဆတ်ဆတ်ကြေ ဆတ်ဆတ်ကျိုးတို့ချည်းသာတည်း။ တဆံခြမ်းမျှ ယိမ်းယိုင် ညှစ်ပျောင်း ပျဉ်းထုံချဲ့နဲ့၍ ခံနေခြင်းမရှိ။ ဆတ်ဆတ်ကြေ ဆတ်ဆတ်ကျိုး ဖြန်းဖြန်းပြို ဖျက်ဖျက်ကျချည်း ထင်မြင်အောင် ကြည့်ကြလေ။

ပျက်မှုလျင်မြန်ခြင်း။ ။မီးတောက်မီးလျှံ မြစ်ရေအယဉ်တို့မှာပင် ပရမတ် ဓာတ်ကြီးတို့၏ ပျက်မှုတို့သည် ဆတ်ဆတ်ကြေမှု ဆတ်ဆတ်ကျိုးမှုတို့သာတည်း။ အလွန်လည်း သိမ်မွေ့၏။ အလွန်လည်း လျင်မြန်၏။ မြေ၌ ခြေစိုက်မှုနှင့်စပ်၍ စိတ္တဇကာယကြီး ပျက်မှု၊ ဥတုဇကာယကြီး ဖြစ်ပေါ်မှုကို ကြည့်ရှုရာ၌ ကြည့်ရှုသူက ခြေဖဝါးမှာ ဉာဏ်အချက်ရှာ၍ နေဆဲတွင် ပျက်မှု၊ ဖြစ်မှုတို့က ငယ်ထိပ်သို့ ပေါက်ရောက် ကြကုန်ပြီ။ ဤမျှလောက် လျင်မြန်၏။ အလွန်သိမ်မွေ့လှ၏။

သို့သော်လည်း လူတိုင်းသိကြသော ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌမျိုးတွင် အကျုံးဝင်သော အမှုမျိုး စင်စစ်ဖြစ်၏။ ဉာဏ်မရှိနိုင်ကောင်းသော အမှုမျိုးမဟုတ်။

အဆုတ်ခဲကြီးတခု၌ ဉာဏ်အမြင်ပေါက်ခဲလျှင် အသည်းခဲ၊ နှလုံးခဲ၊ အညှို့ခဲ၊ အဖျဉ်းခဲ၊ အူမ၊ အူသိမ်တို့၌၎င်း၊ ရင်ရိုး၊ ခါးရိုး၊ ကျောက်ကုန်းရိုး၊

နုပဿနာဉာဏ်]

ရပ်ခြင်း၌ ကိုယ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားမှု

နံရိုးတို့၌၎င်း၊ ထိုအရိုးတို့အပေါ်၌ ဖုံးအုပ်သော အသားစိုင့်၊ အသားခဲ၊ အသားပြင်၊ အရေထူ၊ အရေပါးတို့၌၎င်း အသက်ရှူတိုင်း ရှူတိုင်း လှုပ်ရှား ရသော ကိုယ်အလယ်ပိုင်းကြီးတစ်ခုလုံး၌လည်း အဆုတ်ခဲကြီးမှာကဲ့သို့ အကုန်အစဉ် ထင်မြင်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။

မတ်တတ်ရပ်သော ဓာတ်သူယောင်ကြီးအနေ လှုပ်ကြံ၍ ကြည့်ခဲ့လျှင် အထက်ပိုင်း၊ အောက်ပိုင်း မလှုပ်ဘဲ အလယ်ပိုင်းကြီးတွင် ကာယကြီး လေးပါးတို့၏ ရပ်တည်မရ ပျက်မှု၊ ဖြစ်မှု အမြဲ ပွက်ပွက်ဆူ၍ နေသည်ကို ထင်မြင်ရ၏။

ဤကား ရပ်မှုဣရိယာပုထ်၌ မျက်တောင်ခတ်ခြင်း၊ အသက်ရှူခြင်းတို့ အတွက် ကာယကြီးလေးပါးတို့၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုကို ပြဆိုချက်တည်း။

ရပ်ခြင်း၌ ကိုယ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားမှု။ ။ ထိုရပ်မှု ဣရိယာပုထ်အတွင်း၌ ယိမ်းယိုင်ကိုင်ညွှတ်ခြင်း၊ ထိုထို ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်တို့၏ လှုပ်ရှားခြင်း၊ ကွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်း၊ ချိခြင်း၊ ချခြင်း အစရှိသည်တို့၌မူကား သက်သက်ရပ်တန့် စိုက်ထူမှု၏ ဆိုင်ရာ ပကတိ အမှုအရာတို့နှင့် ထိုယိမ်းယိုင်ကိုင်ညွှတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏ဆိုင်ရာ အမှု အရာသစ်တို့ကို အရင်းအမြစ်နှင့်တကွ ခြားနား၍ ရပ်ခြင်းနှင့် သွားခြင်း အကူးအယှက်မှာကဲ့သို့ ရှင်းလင်းစွာ ထင်မြင်ကြလေကုန်။

ရပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ်၌ ကိုယ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားမှု ပြီး၏။

ရပ်ခြင်း၌ ပကတိ လှုပ်ရှား ပြောင်းလဲမှု။ ။ ဤရပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ်၌ ပကတိလှုပ်ရှားမှုကို ပြဆို ပေအံ့။ လှုပ်ရှားခြင်း အထူးမရှိဘဲ ပကတိ မတ်တတ်ရပ်စိုက်၍ နေရာ၌ ရပ်စိုက်မိသည်နှင့်တပြိုင်နက် အထက်အထက်ကိုယ်အင်္ဂါတို့၏ ဖိမှု၊ စီးမှု၊ ညှစ်မှု၊ ညှပ်မှုအတွက်နှင့် အောက်အောက် ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ ခြေဖဝါး အပြင်မှစ၍ ဣရိယာပထ ဥတုဇမီး ထမြဲ ဓမ္မတာပေတည်း။ ထိုမီးကား ပူမီး၊ ပင်မီး၊ ညောင်းမီး၊ ညာမီး၊ ထုံမီး၊ ကျင်မီး၊ အောင့်မီး၊ အင့်မီး၊ တောင့်မီး၊ တင်းမီးတည်း။ ဣရိယာပုထ်တပါး မပြောင်းဘဲ ကြာမြင်စွာ

ရပ်၍နေလျှင် အပြင်းအထန် နှိပ်စက်၍ ထိုနေရာတွင်ပင် အသေသတ်မည့် ဒုက္ခမီးမျိုးတည်း။

ရုပ်ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်ပုံ။ ။ရပ်စဉ် သိသာထင်ရှား မရှိသေး၊ တကိုယ်လုံး ရှိသော အရိုး သုံးရာ၊ အကြော ကိုးရာ၊ အသားစိုင် အသားခဲ ကိုးရာတို့သည် အစဉ် ရှင်ရှင်ပျပျ ချမ်းမြကြည်လင် ရှိကြကုန်၏။ အတန်ကြာခွဲလျှင် ထိုအလုံးစုံတို့ကို ပေါင်းတင်သကဲ့သို့ မိမိ တို့အတွင်းမှ အသီးအသီး ထကုန်သော ဣရိယာပထ ဥတုဇမီးတို့သည် ပေါင်းနှေးကုန်၏။ ထို့ထက် ကြာညောင်းခွဲလျှင် ရှင်ရှင်ပျပျ ချမ်းမြ ကြည်လင် ရှိနေကြကုန်သော ထိုအရိုးရုပ်၊ အကြောရုပ်၊ အသားရုပ်တို့ကို အကုန်အပြောင် လောင်မြှိုက်၍ ပစ်ကုန်၏။

ထို့ထက် အဆင့်ဆင့် ကြာညောင်းခွဲလျှင် ကိုယ်တွင်းသဏ္ဍာန် တခုလုံး သည် ကမ္ဘာဝေသကဲ့သို့ ဆူဆူတက် ပွက်ပွက်ကြမ်း ဖြစ်လေ၏။ အပြင်အဖို့ မျက်မြင်မှာ မထူးခြားလှ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကား မိမိကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ အထူး ပူပန်၍လာမှု၊ ညောင်းညာ၍လာမှု စသည်တို့ကို သိကြကုန်၏။

အလက်၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဖယောင်းရုပ်ကြီး၊ ချိပ်ဆေးရုပ်ကြီးတို့ကို ဤအရာ၌ စံပြု၍ ထားရာ၏။

ထိုဖယောင်းရုပ်ကြီး၊ ချိပ်ဆေးရုပ်ကြီးတို့ကို ရှားမီးကျိုး အရှိန်ထိရာ၊ မြှိုက်ရာ၊ လောင်ရာတို့၌ ဖယောင်းသား ချိပ်သား အနေပျက်မှု၊ ပျော့ ပျောင်းမှု ငါးကျပ်သား တဆယ်သား တပိဿာ နှစ်ပိဿာ စသည်ဖြင့် ပြိုပျက်မှုတို့ကို မျက်စိနှင့်မြင်ရသကဲ့သို့ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အရိုး အကြော အသား အလုံးစုံတို့လည်း ဣရိယာပထ ဥတုဇမီးကျိုးအရှိန်ထိရာ၊ ပေါင်း နှေးရာ၊ မြှိုက်ရာ၊ လောင်ရာတို့၌ ပကတိကာယကြီးလေးပါးတို့၏ ဣန္ဒြေ ပျက်မှု၊ အခြေအနေပျက်မှု၊ ထိုထိုအရိုးခဲ အကြောခဲ အသားခဲ အသည်း အဆုတ် နှလုံး ကျောက်ကပ် ဦးနှောက်ခဲ မျက်လုံးခဲ စသည်တို့၏ ပြိုပျက် ကုန်ဆုံးမှုတွေကို မျက်စိနှင့်မြင်သကဲ့သို့ ထင်မြင်ကြကုန်ရာ၏။

မလှုပ်မရှားမူ၍ ၁-နာရီ ၂-နာရီ ၃-နာရီ ၄-နာရီ ၅-နာရီ ၆-နာရီ စသည်ဖြင့် မတ်တတ်ရပ်စိုက်၍ နေကြကုန်သည်ရှိသော် တနာရီခန့်

မကြာမီပင် မိမိကိုယ်အင်္ဂါအတွင်း၌ ဘယ်နေရာမှာ ဘယ်လို အခြင်း အရာမျိုး အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်၍ လာသည်ဟု ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌ ထင်ရှား ကြကုန်၏။

ရပ်စ ကာလ၌ တကိုယ်လုံးပင် ကြည်လင်ချမ်းမြ ရှိနေကြကုန်သော အလုံးစုံသော ကာယကြီးတို့သည် ထိုအခါ၌ တတိုတစမျှ မရှိကြကုန်ပြီ။ တကိုယ်လုံးမှာ ပူရုပ်၊ ပင်ရုပ်၊ ညောင်းရုပ်၊ ညာရုပ်၊ အောင့်ရုပ်၊ အင့်ရုပ်၊ တောင့်ရုပ်၊ တင်းရုပ်တို့ချည်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဘယ်နေရာမှာမှ ရပ်နေစက အတိုင်း မရှိကြကုန်ပြီ။ ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌမှုကြီးတည်း။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဖယောင်းရုပ်ကြီး ချိပ်ဆေးရုပ်ကြီးတို့၏ ပြုပျက်မှုကို ပကတိမျက်စိဖြင့်၎င်း ဉာဏ်မျက်စိဖြင့်၎င်း ကြောင်ကြောင်မြင်ကြကုန် သကဲ့သို့ ခြေဖဝါးမှစ၍ အလုံးစုံသော အရိုးကောဋ္ဌာသ၊ အလုံးစုံသော အသားကောဋ္ဌာသ စသည်တို့၏ ရုပ်ပြောင်းလဲပုံ၊ ဣရိယာပထ ဥတုဇ မီးကျိုး အစဉ်အတိုင်း တိုးပွား တောက်လောင်၍ သွားပုံ၊ ပထဝီကာယ အစရှိသော ပကတိသော ကာယကြီးတို့၏ တမြေ့မြေ့ တရွှရွ ကုန်ခန်းပုံ များကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ကြောင်ကြောင်ထင်မြင်ကြစေကုန်။

အထူးမူကား ဖယောင်းရုပ်ကြီး၊ ချိပ်ဆေးရုပ်ကြီးတို့မှာ ရှားမီးကျိုးက ပြင်ပမှ စ၍လောင်၏။ ဤဣရိယာပထ ဥတုဇမီးကျိုးသည်မူကား အတွင်း သန္တာန်တခွင်လုံးမှစ၍ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဤကား အထူးတည်း။

ဥသ္မာတေဇောနှင့် သန္တာပတေဇော။ ။ ပကတိ ဥတု ဟူသော ဥသ္မာ တေဇောခေါ်သောကိုယ်စောင့် ကမ္မဇဓာတ် မီးကျိုးနှင့်တကွ ထိုထို ဣရိယာပုထ်တို့၌ ဣရိယာပုထ်အား လျော်စွာ တမျိုး တမျိုး အစဉ်ဖြစ်ပေါ်၍နေသော သန္တာပတေဇော ခေါ်သော ဤဣရိယာပထ ဥတုဇအာဂန္တုမီးကျိုး၊ ဤ မီးကျိုး ၂-ပါးတို့ ၏အတွက်နှင့် တကိုယ်လုံး တကောင်လုံးမှာ အပ်ဖျားရာမျှ မလစ်လပ် ရဘဲ အမြဲ နိစ္စအားဖြင့် တကြွကြွ တရွှရွ တမူမူ တမြေ့မြေ့ လှုပ်ရှား ပျက်ပြား၍ နေမှုကို “ပကတိလှုပ်ရှားမှု” ဆိုသတည်း။

ရပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ်၌ ပကတိလှုပ်ရှားမှု ပြီး၏။

ဤသို့လျှင် ရပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ်၌ -

၁။ မျက်တောင်ခတ်မှု၊

၂။ အသက် ရှူမှု၊

၃။ ထိုထို ကိုယ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားမှု၊

၄။ ဤပကတိ လှုပ်ရှားမှု-ဟူသော လေးပါးသော လှုပ်ရှားမှုတို့ဖြင့် ကာယကြီး ၄-ပါးတို့၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုကို ကြည့်ရှု ကြကုန်ရာ သည်။

ရပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ် ပြီး၏။

ထိုင်ခြင်း၌ ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်နေပုံ

ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ်၌ -

ရပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ်နှင့် အကူးအသန်းမှလည်း ရပ်မှု၏ဆိုင်ရာ၊ ထိုင်မှု၏ဆိုင်ရာ ရုပ်အမှုအရာနှစ်ပါးကို ခြားနားစွာ ရှင်းလင်း၍ ရှေး၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း ကာယကြီး လေးပါးတို့၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုကို ကြည့်ရှု ကြလေ။

ထိုင်မှု ဣရိယာပုထ်သို့ ရောက်ပြီးသော အခါ၌လည်း မျက်တောင် ခတ်မှု၊ အသက်ရှူမှု၊ ထိုထို ကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ရှားမှုတို့မှာ ရပ်ခြင်း ဣရိယာ ပုထ်အတိုင်း သိလေ။

ပကတိလှုပ်ရှားမှု၌မူကား -

ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ်၌ အောက်နေရာ၌ ထိ၍ခံသော ကိုယ်အင်္ဂါ များသည်ဖြစ်၍ အထက်ကိုယ်အင်္ဂါစု၏ ဖိစီးမှု၊ ဖိညှပ်မှု အတော် နည်း ပါးသောကြောင့် ဣရိယာပထဥတုဇမီး အထ ဖြည်းနှေး၏။ ရပ်မှုထက် အတော် ကြာညောင်းမှ ဒုက္ခမီး ပြင်းထန်စွာ လောင်၏။ အတော်ကြာ နေနိုင်သော ဣရိယာပုထ်တည်း။

ဣရိယာပထ ဒုက္ခမီး ပြင်းထန်စွာ တောက်လောင်သောအခါ၌မူကား ရုပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ်၌ကဲ့သို့ ပြဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်းပင် ဖယောင်းရုပ်ကြီး ချိပ်ဆေးရုပ်ကြီး ပျက်ပြားမှုနှင့်တူစွာ ထင်မြင်အောင် ကြည့်ရှုလေ။

ဖယောင်းရုပ်နှင့် ကိုယ်ခန္ဓာ ပျက်ပုံ အထူး။ ။ပျက်ပြားမှုနှင့် တူစွာ ဟူသော စကား၌-

ဖယောင်းရုပ်၊ ချိပ်ဆေးရုပ်တို့မှာ မီးကြောင့် ပြိုပျက်သောနေရာ၌ သဏ္ဍာန်မပျက်ရအောင် ရုပ်သစ်ထူထောင်မှု မရှိသောကြောင့် ပြိုပျက်ရာ၌ သဏ္ဍာန် ယိုယွင်း၍ သွား၏။

ဤကိုယ်ခန္ဓာမှာ ဣရိယာပထမီးလောင်ရာ၌မူကား လောင်သောမီး၏ ဆိုင်ရာ ရုပ်သစ်တို့၏ ဖြစ်ပွားမှုသည် နဂိုသဏ္ဍာန်အတိုင်း အခြေမပျက် အနေမပျက် ဖြစ်ပွား၏။ သံတော့ခဲကြီးကို မီးရဲစေရာ၌ သဏ္ဍာန်မပျက်ဘဲ မီးရုပ်တော့ လဲသဖြင့် ရဲရဲငြိသော သံတော့ခဲဖြစ်၍ သွားသကဲ့သို့တည်း။

သံတော့ခဲနှင့် ကိုယ်ခန္ဓာပျက်ပုံအထူး။ ။သံတော့ခဲမှာ မီးလွန်ကြီး ဖြစ်၍ မီးအဆင်းပါ ပေါ်၏။

ဤကိုယ်ခန္ဓာမှာ မီးလွန်ကြီးမဟုတ်၍ မီးအဆင်း မထင်ရှား၊ အစဉ် အတိုင်း ညှိုးနွမ်းလျော့ပါး ရုပ်ပျက်၍ သွားမှုသာ ရှိ၏။ ဤကား အထူး။

ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ် ပြီး၏။

လျောင်းခြင်း၌ ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်နေပုံ

လျောင်းခြင်း ဣရိယာပုထ်၌လည်း -

ဣရိယာပုထ် အကူးအပြောင်းနှင့်တကွ အားလုံး သိသာပြီ။ ဣရိယာပထ သန္တာပမီး ဖြစ်ပွားမှု၌ကား ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ်မှာထက်ပင် အောက်ခံကိုယ်အင်္ဂါ အားကြီးလှသည်ဖြစ်၍ အထက်အင်္ဂါတို့၏ ဖိစီးမှု၊ ဖိညှပ်မှု အလွန်သက်သာလျက်ရှိသောကြောင့် ဣရိယာပထ သန္တာပမီး အထလေး၏။ အတော်ကြီး ကြာညောင်းမှ ပြင်းထန်စွာ လောင်၏။ ထိုင်မှုထက် ကြာမြင့်စွာ နေနိုင်၏။ ဤမျှသာ ထူး၏။

လျောင်းခြင်း ဣရိယာပုထ် ပြီး၏။

ဤတွင်ရှေ့ကား ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးကို အစဉ်မှီး၍ မကျဉ်းမကျယ် အားဖြင့် ဤကိုယ်ခန္ဓာ၌ အာကာသ ပရိစ္ဆေဒ အသီးအသီးနှင့်တကွ ရှေ့နောက်ဖြစ်သော ကာယကြီး ၄-ပါးတို့၏ မပြတ်မစဲ ပြောင်းလဲဖြစ်ပျက်၍ နေမှုကို ပြဆိုခဏ်း ပြီး၏။

ရူပက္ခန္ဓာ၌ အနိစ္စလက္ခဏာ ဖော်နည်း ဖွင့်နည်း ပြီး၏။

နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၌ အနိစ္စလက္ခဏာ

ယခုအခါ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၌ အနိစ္စလက္ခဏာ ဖော်နည်း ဖွင့်နည်း ကို ပြဆိုပေအံ့။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို နောက်ဆုံးထား၍ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့တွင် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် အကြီးအမှူး ဦးစီး ဦးကိုင် အချုပ်အခြာ ပဓာနကြီး ဖြစ်ပါလျက် ဒေသနာအစဉ်၌ နောက်ဆုံးထား၍ ဟောတော်မူသည်မှာ—

သတ္တဝါတို့အား ထင်ရှားရာကို ပဓာနပြုတော်မူသည်မှတ်၊ ရူပက္ခန္ဓာ သည် အထင်အရှားဆုံးတည်း၊ ရူပက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ သုခဒုက္ခဖြစ်မှု သုခဒုက္ခ နှင့်စပ်သော မှတ်သားမှု၊ မှတ်သားမိသည်အား လျော်စွာ ကြောင့်ကြ စိုက်မှုသည် ထင်ရှားသော အစဉ်ဖြစ်၏။ အကြား၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဝင်ခွင့် မရ၊ ထို့ကြောင့် နောက်ဆုံးထား၍ ဟောတော်မူသည်။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်း

ဤစာအုပ်၌ကား ပုဗ္ဗင်္ဂမကိစ္စ^၁ကို ပဓာနပြု၍ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို ရှေ့ထားပေအံ့။

ဆောင်ပုဒ်။ ။၁။ ထေထေလလလ၊ သိမ္မုမ္မာ၊ ခန္ဓာဝိညာဏ်မှတ်။

၁။ ပုဗ္ဗင်္ဂမကိစ္စ = (ပုဗ္ဗ = ရှေ့။ ဂမ = သွားခြင်း။ ကိစ္စ = အမှု။) ရှေ့သွားဦးစီး အကြီးအမှူးဖြစ်သော အမှုကိစ္စ။

၂။ ခံသာ,မခံသာ၊ လျစ်လျူမှ၊ ဝေဒနာ ဟုမှတ်။

၃။ မှတ်သိ လိမ်မာ၊ မမေ့ရာ၊ သညာ ဟူ၍မှတ်။

၄။ စေ့ဆော်ကြောင့်ကြ၊ စိုက်သမျှ၊ သင်္ခါရဟုမှတ်။

သိမှု ၆-ပါး။ ။ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ “ထွေထွေလာလာ-သိမှုမှာ”ဆိုသည်
ကား—

၁။ မြင်မှုခေါ်သော သိမှုတပါး။

၂။ ကြားမှုခေါ်သော သိမှုတပါး။

၃။ နံမှုခေါ်သော သိမှုတပါး။

၄။ လျက်မှုခေါ်သော သိမှုတပါး။

၅။ တွေ့ထိမှုခေါ်သော သိမှုတပါး။

၆။ အထင်အရှား သိလင်း ကြံစည်မှု ခေါ်သော သိမှုအချုပ်ကြီး
တပါးဟူ၍ ၆-ပါး ရှိ၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။မြင်,ကြား,နံ,လျက်၊ တွေ့,သိချက်၊ ဆက္ကဝိညာဏ်မှာ။

မြင်ချက်, ကြားချက်, နံချက်, လျက်ချက်, တွေ့ချက်, သိချက် ဟူ၍
ဝိညာဏဆက္က ဝိညာဏ် ပါး၏။

၁။ မြင်မှုကား မျက်စိ၌ပေါ်သော ဓာတ်တည်း။

၂။ ကြားမှုကား နား၌ပေါ်သော ဓာတ်တည်း။

၃။ နံမှုကား နှာခေါင်း၌ပေါ်သော ဓာတ်တည်း။

၄။ လျက်မှုကား လျှာ၌ပေါ်သော ဓာတ်တည်း။

၅။ တွေ့မှုကား အတွင်းအပ တကိုယ်လုံး၌ပေါ်သော ဓာတ်တည်း။

၆။ သိမှုကား နှလုံးအိမ်၌ပေါ်သော ဓာတ်တည်း။

၁။ ဝိညာဏဆက္က =ဝိညာဏ် ၆-ပါး အစု။

သိမှုကြီး ၆-ပါး။ ။ ထိုဝိညာဏဆက္ကတို့တွင် နောက်ဆုံးဖြစ်သော သိမှု အချုပ်ကြီးသည် မူကား—

ရှေ့ငါးချက်တို့မှ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားသော သိမှုကြီးငါးပါး၊

အသီးအခြား သိမှုကြီးတပါး၊

ဟူ၍ ပေါင်း-ခြောက်ပါး ရှိပြန်၏။

မြင်သိ၊ ကြားသိ၊ နံသိ၊ လျက်သိ၊ တွေ့သိ၊ အလွတ်သိ ဟူ၍ နောက်ဆုံး အသိခြောက်ပါး ရှိပြန်၏ဟူလို။

ထိုခြောက်ပါးတို့တွင်—

မြင်, သိ ၂-ချက် ဖြစ်ပုံ။ ။ မြင်, သိ နှစ်ချက်ဖြစ်ပုံကား— ထိုထိုအဆင်းမျိုး တို့နှင့် တိုက်ဆိုင်မိကြသောအခါ မျက်စိမြင်မှု ရှေးဦးစွာ ဖြစ်၏။ နောက်၌ နှလုံးမှ သိမှုကြီး ဆက်လက်ဖြစ်ပွား၏။

သစ်ပင်ကိုမြင်၍ သစ်ပင်မှန်းသိရာ၌ မြင်မှုကား မျက်စိ၏ ဆိုင်ရာ ပေတည်း။

သိမှုကား မနောနှလုံး၏ ဆိုင်ရာပေတည်း။

မြင်မှုအခိုက်၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် သစ်ပင်ပါတကားဟူ၍ မသိသေး၊ သိမှု အခိုက်သို့ရောက်မှ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား သစ်ပင်ကြီး ဘွားခနဲပေါ်၏။ ပေါ်သောအခါမှစ၍ ထိုသစ်ပင်မှာ သိမှုပေါင်းများစွာ ကျယ်ပွား၍ သွားပေ၏။ မျက်နှာမလှဲမခြင်း မြင်မှု, သိမှု အထပ်ထပ် အလည်လည် ဖြစ်၍ နေကြ၏။ ပကတိလူတို့သည်ကား မြင်မှု, သိမှု နှစ်ပါးကို ခြားနား၍ မသိနိုင်ကြကုန်၊ မိမိတို့ကိုယ်၌ ဖြစ်ကြုံ၍ နေကြသော အမှုမျိုး ဖြစ်သောကြောင့် ဉာဏ်နှင့် အချက်ရှာ၍ ကြည့်တတ်သော ပညာရှိတို့သည်ကား ခြားနား၍ သိနိုင် မြင်နိုင်ကုန်၏။

ဤကား မြင်, သိ နှစ်ချက် ဆက်စပ်ပုံတည်း။

ကြားသိ ၂-ချက်စသည်ဖြစ်ပုံ။ ။ ဤနည်းကို အမှီပြု၍ ကြားသိနှစ်ချက်၊ နံသိနှစ်ချက်၊ လျက်သိနှစ်ချက်၊ တွေ့သိ နှစ်ချက် ဆက်စပ်၍ ဖြစ်ပုံကို အကုန်သိကြကုန်ရာ၏။

အလွတ်သိ။ ။ ထိုငါးပါးတို့နှင့်ကင်း၍ အသီးအခြား သိမှုကြီးဆိုသည် ကား မြင်ဆဲ၊ ကြားဆဲ၊ နံဆဲ၊ လျက်ဆဲ၊ တွေ့ထိဆဲ အာရုံ တို့မှ အလွတ်ဖြစ်သော အာရုံမျိုးတို့ကို သိမှု၊ ကြံမှု၊ ကြီးပေတည်း။ ဤသိမှု ကြီးကား မနောနုလုံးထဲတွင် စဲသည်ဟု မရှိသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ အလွန် ကျက်စားရာ အာရုံနယ် ကြီးကျယ်လှ၏။

ဤကား ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ အကျဉ်းခွဲခြမ်းနည်းတည်း။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်း

ခံစားမှု ၃-မျိုး။ ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ “ခံသာ၊ မခံသာ၊ လျစ်လျူမှု” ဆို သည်ကား—

- ၁။ ခံသာမှု၊
- ၂။ မခံသာမှု၊
- ၃။ လျစ်လျူမှု ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ခံသာမှုအဓိပ္ပါယ်။ ။ ခံသာမှုဆိုသည်ကား— သာယာသော ခံစားမှု၊ ကောင်းသည် ကောင်းသည်ဟူ၍ ချီးမွမ်းဖွယ် သော ခံစားမှု၊ ခင်မင်^၁ရသော ခံစားမှု ဆိုလိုသည်။

မခံသာမှုအဓိပ္ပါယ်။ ။ မခံသာမှုဆိုသည်ကား— မသာယာသော ခံစား မှု၊ မကောင်း မကောင်းဟူ၍ ကဲ့ရဲ့ဖွယ်သော ခံစား မှု၊ မုန်းရသော ခံစားမှု ဆိုလိုသည်။

လျစ်လျူမှုအဓိပ္ပါယ်။ ။ လျစ်လျူခံစားမှုဆိုသည်ကား— ခံသာသည် မခံသာသည် ဟူ၍ အမှုမစိုက်လောက်သော မထင်မရှားသော ခံစားမှု ဆိုလိုသည်။

၁။ ကဝိကျော်မှန်မူ၌ ခင်မက် ဟုရှိသည်။

အရပ်ဒေသ အရိုးအမျိုးတို့နှင့်ပင် ပြီးစီးနိုင်သော အသိအလိမ်မာမျိုး သည် သညာနှင့် ပြီး၏။

ဆရာသမားထံ သင်ကြားလေ့လာ နာခံမှတ်သားထားမှုနှင့်မှ ပြီးစီး သော အသိအလိမ်မာမျိုးသည်ကား ပညာပေတည်း။ အသိအလိမ်မာ နှစ်ပါးခွဲနည်း။

သညာ ဇ-ပါး။ ။ ထိုသညာကုန္ဒာသည် အာရုံအပြားအားဖြင့် ဇ-ပါး ရှိ၏။

- ၁။ ရူပသညာ
- ၂။ သဒ္ဒသညာ
- ၃။ ဂန္ဓသညာ
- ၄။ ရသသညာ
- ၅။ ဖောဠဗ္ဗသညာ
- ၆။ ဓမ္မသညာ။ ဤ ဇ-ပါးတည်း။

သိမှု ဇ-ပါး။ ။ အဆင်းသဏ္ဍာန်မျိုး၌ သိမှု၊ အသံမျိုး၌ သိမှု၊ အနံ့မျိုး၌ သိမှု၊ အရသာမျိုး၌ သိမှု၊ ပထဝီ တေဇော ဝါယော ဟူသော ဖောဠဗ္ဗမျိုးတို့၌ သိမှု၊ ထိုငါးပါးတို့မှ ကြွင်းသော ကုသိုလ်ဓမ္မ၊ အကုသိုလ်ဓမ္မ၊ အဗျာကတဓမ္မ တို့၌ သိမှုဟူ၍ ဇ-ပါး ဆိုလိုသည်။

မျက်စိအရသာကို သိမှု၊ နားအရသာကို သိမှု၊ နှာခေါင်းအရသာကို သိမှု၊ လျှာအရသာကို သိမှု၊ ကိုယ်အင်္ဂါအရသာကို သိမှု၊ မနောအရသာကို သိမှုဟူ၍လည်း ဇ-ပါး ဖြစ်၏။

၁။ အဗျာကတဓမ္မ=ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဟု မဆိုအပ်သော ဝိပါက်၊ ကြိယာ၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တရား။

သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် ဤသညာနှင့်ပင် နေ့နေ့ ညည ကိစ္စအခွင့် အလုံးစုံမျိုးကို သိ၍သိ၍ လုပ်ကြံရွက်ဆောင်၍ နေကြရကုန်၏။

ဤကား သညာက္ခန္ဓာ၌ အကျဉ်းခွဲခြမ်းနည်းတည်း။

ဝိညာဏ်နှင့်သညာ သိမှုအထူး

ဤအရာ၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသိမှုနှင့် သညာက္ခန္ဓာသိမှုကိုလည်း ခွဲခြမ်း ရာ၏။

ဝိညာဏ်သိ။ ။ ၆-ဒွါရ၌ ဆိုက်တိုက်လာသော အာရုံတို့ကို သင်းကား မြေ၊ သင်းကား ရေ အစရှိသည်ဖြင့် သိမြင်ဖော်ပြ၍ သွားမှု သည် ဝိညာဏ်၏ သိမှုတည်း။ သညာ၏ သိမှုမဟုတ်။

သညာသိ။ ။ ဝိညာဏ်ဖော်ပြ၍ သွားသမျှကို နောင်မမေ့ရအောင် မှတ် မှုသည် သညာ၏အမှုတည်း။ ဝိညာဏ်၏ အမှုမဟုတ်။

ဝိညာဏ်သိ။ ။ ဝိညာဏ်အလိုအားဖြင့် ရှေ့သို့ တွေ့ကြုံသမျှကို ထင်မြင် သိလင်း၍ သွားနိုင်ရာ၏။ တွေ့ကြုံပြီးကို ပြန်၍ တစုံ တခုကိုမျှ မမှတ်မိနိုင်ရာ။

သညာသိ။ ။ သညာအလိုအားဖြင့် တွေ့ကြုံဘူးသည်ကို မှတ်မိ၏။ ရှေ့သို့ တစုံတခုကိုမျှ သိမြင်မှု မရှိလေရာ။

ဤကား သညာ, ဝိညာဏ် ၂-ပါးတို့၏ အထူးတည်း။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အဓိပ္ပါယ်အကျဉ်း

သင်္ခါရက္ခန္ဓာအရကောက်။ ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ အပါအဝင်ဖြစ်သော တရား မျိုးသည် ငါးဆယ်ရှိ၏ ။

၁။ ဝေဒနာ, သညာ ကြည့်သော စေတသိက် ၅၀-ပါးကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။

သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် စေတနာစေတသိက်တခုကို ပဓာနပြု၍ ပြဆို ရာ၏။

စေတနာ စေတသိက်တခု၌ အနိစ္စလက္ခဏာရေး ပိုင်နိုင်ခဲ့လျှင် ထို အလုံးစုံတို့၌ ပိုင်နိုင်တော့သည်။

စေ့ဆော်မှု။ ။ဤသင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ စေ့ဆော်မှု၊ ကြောင့်ကြစိုက်မှု ဆိုသည် ကား—သတ္တဝါတို့၏ စိတ်ကို မျက်တောင်တခတ်မျှ ကြံမှု စည်မှုကို လွှတ်၍ ငြိမ်ဝပ် ရပ်နားလျက် နေခွင့်မရအောင် နှိုးဆော်မှု၊ ကြောင့်ကြဗျာပါရ စိုက်ထူ၍ အပူတိုက် ဆော်ဩမှုပေတည်း။

စေတနာ၏ အမှုကိစ္စ။ ။လွန်လေပြီးသော အနုမတဂ္ဂသံသရာတွင် အ- သညသတ်ဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက်ကို ချန်လှပ်၍ ဘဝ အဆက်ဆက်ကို အကုန်မြော်လေ၊ စိတ်တလှုပ်လှုပ် စိတ်တရွှေ့ရွှေ့ စိတ် တကြွကြွ စိတ်တချီချီ စိတ်တလူလူ နေမှုကို မြင်ခဲ့လျှင် စေတနာအမှုကို သိမြင်လိမ့်မည်၊ တခုခုသော ဘဝတွင် စုတိကမ္မဇရုပ် ချုပ်ဆုံးရာ၌လည်း မျက်တောင်တခတ်မျှ ရပ်တန့်ခွင့် မရမူ၍ ဘဝအသစ်အသစ်သို့ ပစ်ချမှု သည် ဤစေတနာ၏ အမှုပေတည်း။

စေတနာကို ကံဟု ဆိုခြင်း။ ။ဤစေတနာဟူသော စေ့ဆော်မှု၊ ကြောင့် ကြ ဗျာပါရစိုက်မှုကို ကုသိုလ်ကံ အကု- သိုလ်ကံ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ ဟူ၍လည်း ဆိုအပ်၏။

စေတနာ ၆-ပါး။ ။အာရုံအပြားအားဖြင့်—

- ၁။ ရူပသဉ္စေတနာ
- ၂။ သဒ္ဓသဉ္စေတနာ
- ၃။ ဂန္ဓသဉ္စေတနာ
- ၄။ ရသသဉ္စေတနာ
- ၅။ ဖောဠဗ္ဗသဉ္စေတနာ
- ၆။ ဓမ္မသဉ္စေတနာ ဟူ၍ ၆-ပါးရှိ၏။

ရူပါရုံအတွက်နှင့် စေ့ဆော်မှု၊ သဒ္ဓါရုံအတွက်နှင့် စေ့ဆော်မှု စသည် ဆိုလေ။

ဤကား သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျဉ်းခွဲခြမ်းနည်းတည်း။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ အနိစ္စလက္ခဏာ

ဝိညာဏ် ၆-ပါး၌ အနိစ္စလက္ခဏာ

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏
ရှေ့သွားခေါင်းဆောင် ဖြစ်ပုံ

“မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊
မနောသေဠာ မနောမယာ”^၁

နာမက္ခန္ဓာလေးပါး^၂တို့တွင် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် အချုပ်အခြာ ပဓာန ရှေ့သွားဖြစ်၏။ ရူပက္ခန္ဓာ၌ ခက်မာမှု ပထဝီသည် ခပ်သိမ်းသော ရုပ် ကလာပ်တို့၏ အမာခံ ရောတည် ဖြစ်သကဲ့သို့ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့၌ သိမှုဟူသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ခပ်သိမ်းသော စေတသိက်ခန္ဓာတို့၏ ရောတည် ဖြစ်၏။ သိမှုကို မိ၍ ခံစားမှု၊ မှတ်သားမှု၊ စေ့ဆော်မှု စသည် တို့သည် ဖြစ်ပွားကြရကုန်၏။

ကာယဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ
၄-ပါး၏ ဖြစ်ရာဌာန

ထို့ကြောင့် နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့၏ အနိစ္စ အချက်ကို ပြဆိုရာ၌ ဝိညာဏ် ၆-ပါးကို ပဓာနပြု၍ ပြဆိုပေအံ့။

ဝိညာဏ် ၆-ပါးတွင်လည်း တကိုယ်လုံး အနှံ့အပြား ဖြစ်နိုင်သော ကာယဝိညာဏ်ကို ထိုတွင်လည်း အလွန် ထင်ရှားသော ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်ကို ရှေးဦးစွာ ပြဆိုရာ၏။

၁။ ဓမ္မာ၊ နာမက္ခန္ဓာတရား ၄-ပါးတို့သည်။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သာလျှင် ရှေ့သွားခေါင်းဆောင် ရှိကုန်၏။ မနောသေဠာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ သာလျှင် အမှန်အမြတ် ရှိကုန်၏။ မနောမယာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ (ဓမ္မပဒ ပါဠိတော် ဂါထာနံပါတ် ၁၊ ၂)။
၂။ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး=၁-ဝေဒနာက္ခန္ဓာ။ ၂-သညာက္ခန္ဓာ။ ၃-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။ ၄-ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟူ၍ နာမ် ခန္ဓာ ၄-ပါး။

ခြေဖဝါးအပြင်မှ အထက် ငယ်ထိပ် အပြင်တိုင်အောင် အတွင်းအပ တကိုယ်လုံးသည် ကာယဝိညာဏ်နှင့် တကွသော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ဖြစ်ရာ ဌာနချည်းသာတည်း။

အလွန် ထက်လှစွာသော အပ်သွားဖြင့် ထိုး၍ စမ်းသည်ရှိသော် နာ တတ်သောအရပ်ဟူသမျှ၊ နာမှုပေါ်ရာအရပ်ဟူသမျှသည် ထို ခန္ဓာလေးပါး ဖြစ်ရာဌာနချည်းသာတည်း။

ကာယဝိညာဏ် အဓိပ္ပါယ်

ထင်ရှားအောင် ဆိုဦးအံ့ - ကာယဝိညာဏ်ဟူသော ဝေါဟာရသည် မာဂဓဘာသာသို့လိုက်၍ခေါ်သော ဝေါဟာရတည်း။ မြန်မာဘာသာနှင့် ခေါ်မှုကား တကိုယ်လုံး၏ သိမှုကို ဆိုလိုသည်။ ခြေဖဝါး အရေကို အပ် သွားဖြင့်ထိုးလျှင် ခြေဖဝါးအရေသည် သိ၏။ ဤခြေဖဝါးအရေ၏သိမှုကို ကာယဝိညာဏ် ခေါ်၏။

ထို့အတူ—

ခြေချောင်းအရေတို့သည် သိတတ်ကြကုန်၏။

ခြေဖနောင့်ရေ၊ ခြေဖမိုးရေတို့သည်လည်း သိတတ်ကြကုန်၏။

ခြေသားလုံးရေ၊ ဒူးပုဆစ်ရေ၊ ပေါင်ရေ အစရှိကုန်သော အလုံးစုံ သော အရေတို့သည်လည်း သိတတ်ကြကုန်၏။

ကိုးရာသော သားတစ်တို့သည်လည်း သိတတ်ကြကုန်၏။

ကိုးရာသော အကြောတို့သည်လည်း သိတတ်ကြကုန်၏။

ဦးဏှောက်ခဲ၊ အဆုတ်ခဲ၊ အသည်းခဲ၊ နှလုံးခဲ၊ ကျောက်ကပ်ခဲ၊ အဖျဉ်းခဲ၊ အမြွေးလွှာ၊ အအူကြီး၊ အအူငယ်တို့သည်လည်း သိတတ်ကြ ကုန်၏။

ဤအလုံးစုံတို့၏ သိမှုကို ကာယဝိညာဏ် ခေါ်၏။ ဤသိမှုတို့၌ ခန္ဓာ လေးပါး အစုံ ပါရှိ၏။

သိမ္မ ၂-မျိုး

ကောဠာသ၏ သိမ္မ။ ။ဤစကား၌ သိမ္မဆိုသော်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်၏ သိမ္မ မဟုတ်သေး။

အရေတို့၏ သိမ္မ၊ အသားတို့၏ သိမ္မ၊ အကြောတို့၏ သိမ္မ၊ ဦးဏှောက်ခဲ အဆုတ်ခဲ စသည်တို့၏ သိမ္မသာတည်း။

ဝိညာဏ် ၆-ပါး ခွဲခန်း၌ ဤသိမ္မကို တွေ့ထိမ္မဟူ၍သာ ခေါ်ရသည်။ မြင်သိ၊ ကြားသိ၊ နံသိ၊ လျက်သိ၊ တွေ့သိ ဟူ၍ အစုံ အစုံ ရှိသည်တွင် တွေ့သိဟူသောအစုံ၌ တွေ့မ္မသာ ရှိသေးသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်၏ သိမ္မ။ ။ဤတွေ့မ္မကို အရေတို့၏ သိမ္မ၊ အသားတို့၏ သိမ္မ၊ အကြောတို့၏ သိမ္မ စသည်ဖြင့် ဆိုခဲ့သည့် ကောဠာသ အပြားသို့ လိုက်၍ခွဲမ္မကား—

အရေ၏ သိမ္မ၊

နှလုံး၏ သိမ္မ ၂-ပါး ခွဲရာ၏။

အရေ၏သိမ္မကို တွေ့ထိမ္မ ခေါ်၏။ ကာယဝိညာဏ်ပေတည်း။

နှလုံး၏ သိမ္မကိုသာ သိမ္မခေါ်၏။ မနောဝိညာဏ်ပေတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ်၏ သိမ္မကား ဤနှလုံး၏ သိမ္မသို့ရောက်မှ ပေါ်၏။ ဤနှလုံး၏ သိမ္မပေါ်လာမှသာ ပုဂ္ဂိုလ်သိ သိ၏။

ဤသို့လျှင် ကောဠာသတို့၏ သိမ္မ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သိမ္မ ၂-ပါးကို ကိုယ်တွေ့ ဒိဋ္ဌအားဖြင့် ခြားနား၍ သိကြကုန်ရာ၏။

ပုဂ္ဂိုလ်၏ သိမ္မ၌ ရှင်းချက်။ ။ပရမတ္ထ အလိုအားဖြင့် မ္မကား—

ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ မရှိ၊ ခန္ဓာငါးပါးသာ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ သိမ္မ မည်သည်ကား နှလုံးအိမ်တွင်း၌ မနောဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်မ္မသာတည်း။

ကောဠာသ သိမ္မ၌ ရှင်းချက်။ ။ထို့အတူ ပရမတ္ထအားဖြင့် အရေဟူ၍မရှိ၊ အသားဟူ၍မရှိ၊ အကြောဟူ၍ မရှိ၊

ဦးနှောက်စသည်ဟူ၍ မရှိ၊ ခန္ဓာငါးပါးသာ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အရေစသော ကောဠာသတ္တိ၏ သိမှုမည်သည်ကား ထိုထို ခြေဖဝါးရေ၊ ခြေချောင်းရေ၊ ခြေဖနောင့်ရေ၊ ခြေဖမိုးရေ စသည်တို့၌ ကာယဝိညာဏဓာတ်၏ ဖြစ်ပေါ်မှုသာတည်း။

ဤသို့လျှင် လောကအလိုအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်စကားပြောခဲ့လျှင် ပုဂ္ဂိုလ်သည် သိတတ်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါဖြစ်ကုန်သော ဦးခေါင်း၊ ခြေ၊ လက် စသည်တို့သည်လည်း သိတတ်ကြကုန်၏။ အရေ၊ အသား၊ အကြော အစရှိကုန်သော ကောဠာသတ္တိသည်လည်း သိတတ်ကြကုန်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်၏သိမှု၊ ကိုယ်အင်္ဂါတို့၏ သိမှု၊ ကောဠာသတ္တိ၏သိမှု၊ အသီးအသီး ရှိကြကုန်၏-ဟု ပြောဆိုရာ၏။

သိမှုဟူသည် ဝိညာဏ် ၆-ပါး၏အမှု။ ။ ပရမတ္ထ အလိုအားဖြင့်မူကား—

ထိုအလုံးစုံကိုပယ်ရှား၍ မြင်မှု-သိမှု၊ ကြားမှု-သိမှု၊ နံမှု-သိမှု၊ လျက်မှု-သိမှု၊ တွေ့မှု-သိမှု၊ ထေ့ထေ့လာလာ ကြံမှု-သိမှုဟူသော အလုံးစုံသော သိမှု ဟူသမျှသည် ထိုထို ကိုယ်အင်္ဂါ၊ ထိုထို ကောဠာသတ္တိ အရပ်တို့၌ အကြောင်းဆိုက်တိုက်လာရာ ဖြစ်ပေါ်ကြသော ဝိညာဏ် ၆-ပါး၏ အမှု သက်သက်သာတည်းဟု ပြောဆိုရာ၏။

နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏အမှု ထင်ရှားပုံ။ ။ သစ်ပင်၊ တုံး၊ တိုင် စသော ဗဟိဒ္ဓ-သန္တာန်တို့၌ကား ဤကဲ့သို့သော

သိမှုမရှိ၊ သိမှုမရှိသောကြောင့်လည်း ခံသာမှု၊ မခံသာမှု မရှိ၊ မှတ်သားမှု မရှိ၊ ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနောကံမှု မရှိ၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်နှင့် ယှဉ်ဖက်၍ ပြောမူကား နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏အမှု အသီးအခြား ထင်ရှားပေါ်လေတော့သည်။

ပြောပုံကား— သစ်ပင်ကို ခုတ်ဖြတ်ခဲ့သော် ပြတ်မှုသာ ရှိ၏။ သိမှု၊ နာမှု၊ မှတ်မှု၊ စိတ်လှုပ်ရှားမှုဟူ၍ မရှိ၊ ခြေ၊ လက် အင်္ဂါကို ခုတ်ဖြတ်ခဲ့သော် ပြတ်မှုလည်း ရှိ၏။ ထို ခြေ၊ လက် အင်္ဂါတို့၏ သိမှု၊ နာမှု၊ မှတ်မှု၊ စိတ်လှုပ်ရှားမှုတို့လည်း ရှိကုန်၏။ ဤ အပိုအမိမိတို့ကို နာမက္ခန္ဓာဆိုသည်ဟု ပြောပြလေ။

အတွေ့အထိ ၂-ပါး အထူး။ ။ မြန်မာတို့ အခေါ်၌ ကာယ ဝိညာဏ်ကို
 “အတွေ့အထိ” ဟူ၍ ခေါ်သည်။ အတွေ့
 အထိ ဟူရာ၌လည်း—

ရုပ်ခန္ဓာချင်း ခိုက်တွေ့ဆဲ၌ ဖြစ်ပေါ်သော သိမှုကို အတွေ့ဟူ၍
 ခေါ်သည်။

ရုပ်ခန္ဓာချင်း ခိုက်ထိဆဲ၌ ဖြစ်ပေါ်သော သိမှုကို အထိဟူ၍ ခေါ်သည်။

ရုပ်ခန္ဓာချင်း တွေ့မှု ထိမှုနှင့် ဤကာယဝိညာဏ်ခေါ်သော တွေ့မှုထိမှု
 ထွေးလုံး၍ နေကြ၏။ တွေ့မှု ၂-မျိုးကဲ့အောင် ခွဲခြမ်းကြလေ။ တွေ့မှုနှင့်
 ထိမှုကား အတူတူပင်။

ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပုံ

မြန်မာတို့အခေါ်၌ ကာယဝိညာဏ်နှင့်အတူ ဖြစ်ပေါ်သော ဒုက္ခ-
 ဝေဒနာကို—

ညောင်းသည်, ညာသည်ဟူ၍ ခေါ်၏။

နာသည်, ကျင်သည်ဟူ၍ ခေါ်၏။

ယားသည်, ယံသည်ဟူ၍ ခေါ်၏။

ထုံသည်, ကျင်သည်ဟူ၍ ခေါ်၏။

ကိုက်သည်, ခဲသည်ဟူ၍ ခေါ်၏။

အောင့်သည်, အင့်သည်, နင့်သည်, စူးသည်ဟူ၍ ခေါ်၏။

မောသည်, ပန်းသည်ဟူ၍ ခေါ်၏။

နှမ်းသည်, နယ်သည်ဟူ၍ ခေါ်၏။

ပူသည်, အေးသည်ဟူ၍ ခေါ်၏။

ဤအခေါ်သည် ရုပ်ပူ, ရုပ်အေးနှင့် ထွေးလျက်ရှိ၏။ ရုပ်ပူ, ရုပ်အေး
 ထိ၍ မခံသာသည်ကို ပူသည်, အေးသည်ဟု ခေါ်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့်
 မခံသာမှုဟူသော ဒုက္ခဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် မြန်မာတို့အခေါ်၌ အလွန်

များပြား၏။ ထိုအလုံးစုံသော ညောင်းမှု၊ ညာမှု၊ ကျင်မှု၊ အစရှိသည်တို့ကို အဘိဓမ္မာ၌ ဒုက္ခဝေဒနာဟု ဟောတော်မူ၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကြီးတွေ ပေတည်း။

ထိုကာယဝိညာဏ်နှင့် အတူဖြစ်ပေါ်လာသော သညာက္ခန္ဓာ၊ စေတနာဟူသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကိုလည်း ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ခွဲခြမ်းနည်းကို အစဉ်မှီး၍ သိကြလေကုန်။

သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ

ရုပ်,နာမ်ခွဲပုံ။ ။ယခုအခါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအမြင်နှင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိအမြင် ၂-ပါးကို ခြားနား၍ ပြဆိုပေအံ့။

ခြေဖဝါးအပြင်၌ မြေ၊ ရေ၊ အုတ်၊ ကျောက်၊ ဆူးငြောင့်၊ ခလုတ်စသည်ထိ၍ သိမှု၊နာမ္မ ဖြစ်ပေါ်သောအခါ၌ ခြေဖဝါးအရေပေါ် အရေအတွင်းတို့၌ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်၏။ ခြေဖဝါးအရေကား ရူပက္ခန္ဓာတည်း။ သိမှု၊နာမ္မတို့ကား နာမက္ခန္ဓာတို့တည်း။

ရူပက္ခန္ဓာနှင့် နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၊^၁ ပစ္စယုပ္ပန်^၂ဖြစ်ကြကုန်၍ ပိန်းကြာဖက်အပြင်၌ ကျရောက်တင်နေသော မိုသ်းရေပေါက်သည် ပိန်းကြာဖက်နှင့် ရောနှောခြင်းမရှိသကဲ့သို့ ရုပ်, နာမ် ၂-ပါး ရောနှောခြင်း မရှိကြကုန်။ အရေ၌ ခက်မာမှု၊^၃ဖဲစေးမှု၊^၄ပမ္မအေးမှု၊^၅တောင်တင်းမှု၊^၆အဆင်းမှု၊^၇အနံ့မှု၊^၈အရသာမှုဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ရုပ်ခန္ဓာမ္မတို့ကား တခြား၊ထိုသိမှု၊နာမ္မစသော နာမက္ခန္ဓာမ္မတို့ကား တခြားတို့သာတည်း။

၁။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ=မှားသော အသိအမြင်။
၂။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ=မှန်ကန်သော အသိအမြင်။
၃။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း=မယှဉ်မတွဲ မရောမယှက်ဘဲ ကျေးဇူးပြုတတ်သော အကြောင်းတရား။
၄။ ပစ္စယုပ္ပန်=ထိုအကြောင်းပစ္စည်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်တည်ရှိရသော အကျိုးတရား။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသိ။ ။ထိုသို့ ဖြစ်ရာ၌ ရုပ်ခန္ဓာ, နာမ်ခန္ဓာခြားနားခြင်း မရှိမူ၍
ခြေဖဝါးနာသည်ဟု သိသည်ကား ဒိဋ္ဌိသိတည်း။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်သိ။ ။ခြေဖဝါးဟူ၍ စင်စစ်အားဖြင့် မရှိ၊ ရုပ်ခန္ဓာစု
လည်း သိတတ် နာတတ်သည် မဟုတ်၊ ထိုသို့မူ၊
နာမူကား စင်စစ်အားဖြင့် နာမ်ခန္ဓာစုပေတည်းဟု သိသည်ကား ဉာဏ်
သိတည်း။

နိစ္စသိနှင့် အနိစ္စသိ။ ။ထိုအသိ ၂-ပါးတို့တွင် ခြေဖဝါးနာသည်ဟု
သိခြင်းကား ရုပ်ခန္ဓာ, နာမ်ခန္ဓာတို့ကို နိစ္စဟူ၍
သိခြင်း, သုခဟူ၍သိခြင်း, အတ္တဟူ၍သိခြင်းတည်း။

ခြေဖဝါးဟူ၍ မရှိ၊ ရုပ်ခန္ဓာ, နာမ်ခန္ဓာတို့သာ ရှိကုန်၏။ ထိုတွင်
ခက်မာမူ, ဖွဲ့စေးမှုစသော ရုပ်ခန္ဓာစုသည် သိမူ, နာမူ မဟုတ်၊ သိတတ်သည်
နာတတ်သည် မဟုတ်၊ သိမူကား ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေတည်း၊ နာမူကား
ဝေဒနာက္ခန္ဓာပေတည်း၊ အမှတ်ထားမှုလည်း ပါ၏။ သညာက္ခန္ဓာ
ပေတည်း၊ မြွေဆိပ်တက်သကဲ့သို့ နာမူတရုရု ရှိနေသည်ကား သင်္ခါရက္ခန္ဓာ
စေတနာပေတည်းဟု သိသည်ကား အနိစ္စသိ, ဒုက္ခသိ, အနတ္တသိပေတည်း။

နိစ္စသိ စသည်၌ ရှင်းချက်။ ။ခြေဖဝါးနာသည်ဟု သိမူသည် အဘယ်သို့
လျှင် နိစ္စသိ, သုခသိ, အတ္တသိ ဖြစ်လေသ
နည်း ဟူမူကား—

ခြေဖဝါးမည်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် အဟုတ်ရှိ ကေနိရှိမျိုး မဟုတ်၊
ဝိညာဏ်၏ လှည့်ပတ်မှုနှင့် စိတ်ထဲတွင် ထင်မြင်ရသော နိမိတ္တဓမ္မမျိုး
ဖြစ်၍ အသက်တရာနေ၍ လူသေသည်တိုင်အောင် မပျက်သေးမူ၍
သုသာန်၌ မီးရှို့မူ, မြေမြုပ်မှုတို့ဖြင့် တမင်ဖျောက်ဖျက်ပစ်ရသော နိစ္စမျိုး
သာတည်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမျိုးသာတည်း။

နိစ္စသိ။ ။ထို့ကြောင့် ခြေဖဝါးနာသည်ဟူ၍ သိခြင်းသည် ခက်မာမူ,
နာမူစသော ထိုရုပ်ခန္ဓာ, နာမ်ခန္ဓာတို့ကို နိစ္စ ဟု သိခြင်း ဖြစ်

လေသတည်း၊ နာမူကို နိစ္စဟု မယူသော်လည်း ခြေဖဝါး ပြု၍ ယူခြင်း
ကြောင့် နိစ္စယူ နိစ္စသိ ဖြစ်လေသည်။

သုခသိ။ ။ နိစ္စဟူသည် သတ္တဝါတို့ သာယာဖွယ်သော သုခမျိုးဖြစ်၏။
ထို့ကြောင့် သုခသိ ဖြစ်လေသတည်း။

အတ္တသိ။ ။ နိစ္စဟူသည် အတ္တသာရမျိုးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အတ္တသိ
ဖြစ်လေသတည်း။

အနိစ္စ စသည်၌ ရှင်းချက်။ ။ နောက်ပုစ္ဆာ၌ကား - ခက်မာမူစသော ရုပ်
ခန္ဓာ၊ နာမူဟူသော နာမ်ခန္ဓာတို့သည် အနိစ္စ
မျိုးသာတည်း။ ခက်မာမူ စသည်တို့သည် အလှုပ်အရှားပင် မခံကုန်၊
တနာရီအဖို့မှာပင် အခါများစွာ ကွယ်ဆုံး ပြောင်းလဲနိုင်ကြကုန်၏။ နာမူ
သည်လည်း ခဏခြင်းပင် ချုပ်ပျောက်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်
ခန္ဓာဟူ၍ သိခြင်းသည် အနိစ္စသိ ဖြစ်၏။

ဒုက္ခအသိ။ ။ အနိစ္စဟူသည် မရဏဓမ္မမျိုးဖြစ်၏။ အမျိုးအားဖြင့် သတ္တ
ဝါတို့ အလွန်ကြောက်လန့်ကြရသော သေဘေးမျိုး စင်စစ်
ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခသိဖြစ်၏။

အနတ္တအသိ။ ။ အနတ္တဟူသည် အနှစ်သာရ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်၏။ ထို
ပုဂ္ဂိုလ်တသက် တည်နေနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အမာခံ
အနှစ်သာရ အတ္တမျိုးမဟုတ်၊ ဘေးဘယမျိုး၊ ဒုက္ခမျိုးဟူသည် သတ္တဝါ
တို့၏ အလိုနှင့် ဆန့်ကျင်ဖက်မျိုးသာတည်း။ ထို့ကြောင့် ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာ
ဟူ၍ သိခြင်းသည် အနတ္တသိ ဖြစ်၏။

မရဏ ၂-ပါး။ ။ ဤစကား၌ အနိစ္စဟူသည် မရဏဓမ္မမျိုး ဖြစ်၏။ အမျိုး
အားဖြင့် သတ္တဝါတို့ အလွန် ကြောက်လန့်ကြရသော
သေဘေးမျိုး စင်စစ် ဖြစ်၏ဟူရာ၌—

ခဏိကမရဏ။ ။ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ခဏမစဲ ချုပ်ပျက်မှုဟူသော
ခဏိက မရဏတပါး။

သန္တတိမရဏ။ ။ဝိပဿနာယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ အမြင်ရှုကြရသော သန္တတိ
မရဏတပါး၊

ဤမရဏ ၂-ပါးတို့သည်လည်း သတ္တဝါတို့ အလွန် ကြောက်လန့်ကြ
ရသော သေဘေးမျိုး အမှန်စင်စစ် ဖြစ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း ဘဝဆုံး
မှုကြီး မဟုတ်သေး၍ သေဘေးမျိုးဟူ၍ပင် မထင်နိုင်ကြကုန်။

ဇာတိနှင့် မရဏ။ ။ထိုမှတပါး ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမျိုးတွင် အပါအဝင်ဖြစ်
သော ခြေဖဝါးကို ပယ်ရှား၍ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာ
ခြားနား၍ မြင်မှု၌ကား ဣရိယာပုထ် တခုခုအတွင်းမှာပင် အသစ်အသစ်
အမျိုးမျိုးဖြစ်ပေါ်မှုဟူသော ဇာတိဓမ္မ၊ ဥဒယဓမ္မကိုလည်း သိမြင်နိုင်
သည်။ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှင်ခြင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သေခြင်းဟူ၍ပင် မရှိ၊ ဓာတ်တို့၏
ဖြစ်ခြင်း၊ ဓာတ်တို့၏ပျက်ခြင်း၊ ဓာတ်တို့၏ရှင်ခြင်း၊ ဓာတ်တို့၏သေခြင်း
သည်သာ အမှန်ရှိသည်ဟု မြင်နိုင်လေတော့သည်။

ဤခြေဖဝါး၏ နာကျင်မှု၌လည်း ပကတိလူတို့အားပင်လျှင် ယခုတွင်
ရှေ့ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ယခုပင် အနာအကျင် ပျောက်ပေပြီဟု ပြောဆို
သိမြင် ထင်ရှား၏။ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာဟု ခြားနား၍ သိမှုမရှိကြသည့်
အတွက်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်မှုကိုလည်း ဇာတိဓမ္မကြီးဟူ၍ မသိကြကုန်။
အနာအကျင်ပျောက်မှုကိုလည်း မရဏဓမ္မကြီးဟူ၍ မသိကြကုန်။

ဒုက္ခချုပ်မှုသည် သုခဟုတ် ပဟုတ် ရှင်းချက်။ ။စောဒနာရန်ရှိ၏။ နာမူ
ကျင်မှု မည်သည် ဒုက္ခ
သာတည်း။ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ပျောက်ခြင်းသည်ကား သတ္တဝါတို့ အလွန်အလို့
ရှိကြ၊ သာယာတောင့်တကြရသော ဣဋ္ဌမျိုး၊ သုခမျိုး စင်စစ်တည်း။
ထို့ကြောင့် မရဏဓမ္မမျိုးပင် ဖြစ်သော်လည်း ဒုက္ခမျိုးမဟုတ်၊ သုခမျိုး
သာတည်း။ ကြောက်ဖွယ်၊ လန့်ဖွယ်မျိုးမဟုတ်။ နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ်သာ
တည်းဟူ၍ ဆိုရန်ရှိ၏။

ချုပ်ပျောက်စေသော မရဏသဘော။ ။ဤ မရဏဓမ္မကြီးသည် ဒုက္ခ
ဝေဒနာမျိုးကိုသာ ချုပ်
ပျောက်စေတတ်သည်။ သုခဝေဒနာမျိုးကိုကား အန္တရာယ် မပြုတတ်ဟု

ခြားနားချက်ရှိခဲ့လျှင် ဆိုသင့်ပေ၏။ ထိုသို့ကား မဟုတ်၊ သုခဝေဒနာ ပေါ်လာလျှင်လည်း အတွင်ချုပ်ပျောက်စေ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာပေါ်လာလျှင် လည်း အတွင်ချုပ်ပျောက်စေ၏။ ဘယ်ရုပ် ဘယ်နာမ် တခုကိုမျှမချန် အတွင်ချုပ်ပျောက်စေ၏။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာကို ချုပ်ပျောက်စေ သောအခါ၌လည်း ထိုမရဏဓမ္မကြီးသည် ကြောက်လန့်ဖွယ်သော ဘေး ကြီးမျိုးသာ ဖြစ်၏။ အကျမ်းဝင်ဖွယ်၊ သာယာဖွယ်သော သုခမျိုးမဟုတ်။

လောင်မီးအလား မရဏတရား။ ။ ဥပမာကား - မီးသည် မကောင်းသော အမှုကိုသာ လောင်တတ်သည်။ ကောင်းမှုန်သော ဝတ္ထု ဘဏ္ဍာ၊ အိပ်ရာ၊ ဘုံ၊ နန်း၊ ပြာသာဒ်၊ သတ္တဝါပုဂ္ဂိုလ် တို့ကို မလောင်တတ်ဟု ခြားနားချက်မရှိ။ မိမိနှင့် ထိစပ်သမျှကို အကုန် လောင်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် အမှုကိုလောင်၍ နေသောအခါလည်း ထို မီးသည် ကြောက်လန့်ဖွယ်သော ဘေးမျိုး ရန်သူမျိုးသာတည်း။ မိမိ ကိုယ်၌ အချမ်းကိုပယ်ဖျောက်၍ နေဆဲအခါ၊ ချက်မှု ပြုတ်မှုတို့ဖြင့် ကျေးဇူး ဥပကာရပြု၍ နေဆဲ အခါ၌လည်း ကြောက်လန့်ဖွယ်သော ဘေးမျိုး ရန်သူမျိုးတို့သာတည်း။ ဤဥပမာအတိုင်း သိမြင်လေ။

အပါယ်ဘုံသားတို့အား သုဂတိဘဝသို့ ပြောင်းလာခွင့်မရအောင် ပြုမှု သည်လည်း သူ့အတတ်ပင်။ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့ကို သုဂတိဘုံမှ အတွင် သတ်၍ ချမှုသည်လည်း သူ့အတတ်ပင်။ လွန်ခဲ့ပြီးသော သံသရာ၌ ဂင်္ဂါ သဲမျှမက ပွင့်တော်မူကြကုန်သော လောကသုံးပါးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်တော်မူကြပေကုန်သော မြတ်စွာဘုရားတို့ကို အကုန်ကွယ်ဆုံး၍ ကုန်ရ အောင် ပြုမှုသည်လည်း သူ့အတတ်ပင်။ သမုဒ္ဒရာသဲမျှမက ပွင့်တော်မူ ကြကုန်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရိယာသာဝကတို့ကိုလည်း အကုန် ကွယ်ဆုံး ၍ ကုန်အောင်ပြုမှုသည်လည်း သူ့အတတ်ပင်။ အနန္တစကြဝဠာ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သက်ရှိသက်မဲ့ ခန္ဓာတို့သည် ကမ္ဘာမြေကြီးနှင့်တကွ အဆက်ဆက် ကွယ်ဆုံး၍ ကုန်ခဲ့သည်လည်း သူ့အတတ်ပင်။

ယခု တည်ရှိဆဲ ဖြစ်သော အနန္တစကြဝဠာ သက်ရှိသက်မဲ့ ခန္ဓာတို့သည် လည်း ကမ္ဘာမြေကြီးနှင့်တကွ အကုန် ကွယ်ဆုံးကြရကုန်လတ္တံ့။ နောက်

အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ပေါ်လာသမျှကုန်သော သက်ရှိသက်မဲ့ခန္ဓာတို့ သည်လည်း ကမ္ဘာမြေကြီးနှင့်တကွ အကုန် ကွယ်ဆုံးကြရကုန်လတ္တံ့။

ဤကား ခြေဖဝါးအပြင်၌ ကျင်နာမှုဟု ဆိုအပ်သော နာမ်ခန္ဓာ၏ ချုပ်ပျောက်မှုဟူသော မရုဏဓာတ်ကြီး၏အတတ်ကို နှံ့စပ်စွာ မြော်မြင် ကြရန် အချက်တည်း။

ရုပ်၌ နာမဖြစ်ပုံ အထူး

ခြေဖဝါးတပြင်လုံး၌ တပြိုင်နက် တချက်တည်း ထိခိုက်မှု ရှိခဲ့သည် ရှိသော် ဤနာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့သည် ခြေဖဝါးတပြင်လုံး၌ ဖြစ်ပေါ် ကြကုန်၏။

ထိခိုက်မှုဒဏ်ချက်သည် အသားတိုင်းသို့ တသစ် နှစ်သစ် စသည်ဖြင့် စူးဝင်ခဲ့သည်ရှိသော် ခြေဖဝါးအသားတိုင်း၌ တသစ် နှစ်သစ် စသည်ဖြင့် အနှံ့အပြား ဖြစ်ပေါ် ကုန်၏။

ထိခိုက်မှုဒဏ်ချက်သည် ခြေဖဝါးအပြင်မှ အထက် ခြေဖမိုးသို့ ပေါက် ရောက်သည်ရှိသော် နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ခြေဖဝါး ခြေဖမိုး အတွင်းအပြင် ခြေတခုလုံး အနှံ့အပြား တပြိုင်နက် အပြည့်ဖြစ်ပေါ်၍ ဒဏ်မကျေသမျှ ကာလပတ်လုံး တနာရီ နှစ်နာရီစသည်ဖြင့် တဖွားဖွားဖြစ်ပေါ်၍ နေ ကုန်၏။ ဒဏ်ပြေပျောက်မှပင် ချုပ်ပျောက်ကြကုန်၏။ ကိုယ်တွေ ဒိဋ္ဌတို့ ချည်းသာတည်း။

ဝေဒနာ ဖြစ်ပေါ်မှု။ ။ဝေဒနာဖြစ်ပေါ်မှု၌ “ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ” ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာဘော်နှင့်အညီ ဒဏ်ချက်၏ ထိခိုက်မှုဟူသော ဖဿသည် ပမာဏပေတည်း။ ဖဿဖြစ်ပေါ် လျှင် ဝေဒနာဖြစ်ပေါ်မြဲ။ ဖဿ နှံ့ပြားသမျှ ဝေဒနာ နှံ့ပြား၏။ ဖဿ ချုပ်ပျောက်လျှင် ဝေဒနာ ချုပ်ပျောက်၏။ အတွင်းအပ တခုလုံး ဒဏ်ထိ သမျှ ဖဿဖြစ်ပေါ်၍ ခြေတခုလုံး ဝေဒနာတွေ အနှံ့အပြားဖြစ်ပေါ်

၁။ ဖဿပစ္စယာ၊ ဧကေသိမ္မ ဖဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဝေဒနာ၊ ခံစားမှု ဝေဒနာသည်။ (သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။)

နေကြကုန်သော်လည်း ရုပ်နှင့် နာမ်သည် ဝိပုယုတ္တ ဖြစ်ကြသောကြောင့် ရောယှက်ငြိတယ်ခြင်း မရှိကြကုန်။

ရေနှင့် မီးရောင် မရောယှက်သည့်အလား ညဉ့်အခါ၌ ထွန်း အပ်သော ရုပ်နာမ်တရား မီးရောင် တို့သည် ရေခွက် အတွင်း၌ ရှိသော ကြည်

လင်လှစွာသော ရေအတွင်း၌ အကုန်လုံး အနှံ့အပြား ဖြစ်ပေါ်ကြကုန် သော်လည်း ရေနှင့်ရောယှက် ငြိတယ်ခြင်း မရှိကုန်သကဲ့သို့တည်း။

ရောယှက် ငြိတယ်ခြင်း မရှိကြပုံကား-ထွန်းအပ်သော မီးတောက် ဖြစ်ပေါ်လျှင် ရေခွက်တခုလုံး၌ မီးရောင်တို့ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ မီးတောက် သေပျောက်ခဲ့လျှင် ရေခွက်တွင်းရှိ မီးရောင်တို့သည် တပြိုင်နက် ပျောက် ကွယ်ကုန်၏။ လေခတ်၍ မီးတောက် လှုပ်ရှားခဲ့လျှင် ရေ၌ မီးရောင်တို့ သည် လှုပ်ရှားကုန်၏။ ရေသည်မူကား မီးရောင်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့် လည်း အနေ မပျက်။ မီးရောင်တို့၏ လှုပ်ရှားမှုကြောင့်လည်း လှုပ်ရှား ခြင်း မရှိ။ မီးရောင်တို့၏ ပျောက်ကွယ်မှု ကုန်ခန်းမှုကြောင့်လည်း အနေ မပျက်။ ဤကား ရေနှင့် မီးရောင် ဝိပုယုတ္တဖြစ်ကြပုံတည်း။

ရေနှင့် ရေ၌ထင်သော လူရိပ်၊ မှန်နှင့် မှန်၌ထင်သော မျက်နှာရိပ် စသည်တို့လည်း ဝိပုယုတ္တမျိုးတို့ပင်တည်း။

ထို့အတူ နာမူဟူသော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည် ခြေတခုလုံး အနှံ့ အပြား အတွင်းအပြင် ဖြစ်ပေါ်၍ တရက်၊ နှစ်ရက် စသည် ဒဏ်ထိမှုဖဿ မပြေမပျောက်သမျှ ကာလပတ်လုံး ဖြစ်ပေါ်၍ နေကြကုန်သော်လည်း ဝိပုယုတ္တ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ချင်း ဖြစ်ကြကုန်၍ ခြေ ဟူသော ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ရောယှက် ငြိတယ်ခြင်း မရှိကြကုန်။

ဖဿ ဖြစ်ပေါ်မှု။ ။ဖဿ ဖြစ်ပေါ်မှု၌လည်း “သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော” ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။ ဤကာယဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာအရာ၌ ကာယာယတနနှင့် ဖောဠဗ္ဗာယတန ၂-ပါး ထိခိုက်မှု ဒဏ်ချက်ရှိရာ၌ ကာယသမ္မဿဖြစ်ပေါ်မြဲတည်း။ ကာယသမ္မဿ ဖြစ်ပေါ် ရာ၌ ဤနာမူဟူသော ကာယသမ္မဿဇာဝေဒနာ ဖြစ်ပေါ်မြဲတည်း။

ကာယာယတန။ ။ကာယာယတနဆိုသည်ကား အတွင်းအပဖြစ်သော
ခြေတခုလုံး၌ တည်ရှိသော ကာယပသာဒရုပ်ကြည်
ပေတည်း။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန။ ။ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနဆိုသည်ကား—

- ၁။ ခက်မာမှု၊ နူးညံ့မှုဟူသော ပထဝီတပါး
 - ၂။ ပူမှု၊ အေးမှုဟူသော တေဇောတပါး
 - ၃။ ထကြွလှုပ်ရှားမှုဟူသော ဝါယောတပါး
- ဤဓာတ်ကြီး ၃-ပါးကို ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန ဆိုသတည်း။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ၆-ပါး။ ။ထိုဓာတ်ကြီး ၃-ပါးသည်လည်း—

ခြေသလုံး၌ ရှိနေသော အတွင်းဖောဋ္ဌဗ္ဗကြီး ၃-ပါး။

ကြမ်းအပြင်၊ ခြေနင်းပျဉ် အပြင်စသော အပသန္တာန်၌ ရှိနေသော
အပ ဖောဋ္ဌဗ္ဗကြီး ၃-ပါးဟူ၍ ၆-ပါး ရှိ၏။

ရုပ်နာမ် မရောယှက်ခြင်းကို အပ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ၃-ပါးသည် ခြေဖဝါး အရေ
ဥပမာဖြင့် ပြခြင်း ပေါ်မှာရှိသော ကာယာယတန ၌သာ ထိ
ခိုက်နိုင်၏။ အရေပေါ်မှာ ထိခိုက်သည်
ရှိသော် ထိခိုက်မှုဒဏ်ဟုန်ကြောင့် အတွင်းဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့နှင့် အတွင်းကာယာ-
ယတနတို့သည် အချင်းချင်း သွက်သွက်ခါ ထိကြလေကုန်၏။

ခြေဖဝါးအရေပေါ်၌ ပေါလောပေါ်ရှိသော ဖဿတရား၊ ဝေဒနာ
တရားတို့သည်ကား အပ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့၏ ထိခိုက်မှုဒဏ်ချက်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်
ကြကုန်၏။

အရေ၏အတွင်း ခြေတခုလုံး၌ ပေါ်ရှိသော ဖဿတရား၊ ဝေဒနာ-
တရားတို့သည်မူကား အတွင်းဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့နှင့် အတွင်း ကာယပသာဒတို့၏
ထိခိုက်မှုဒဏ်ချက်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၏။

ဤအရာမျိုး၌ “သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာဝေဒနာ” ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အချက်ကြီးကို၎င်း၊ “ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော” ဟူသော ပဋ္ဌာန်း အချက်ကြီးကို၎င်း ကသိုဏ်းကွက်အသွင် ထင်မြင်ကြကုန်ရာ၏။

ရေ၌ မီးရောင်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု တည်နေမှု ချုပ်ကွယ်မှုတို့သည် ရေနှင့် ရောယှက်ခြင်း မရှိကြကုန်သကဲ့သို့၎င်း၊ ရေ၌ထင်သော မျက်နှာရိပ်၊ မှန်၌ ထင်သော မျက်နှာရိပ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ တည်နေမှု၊ ချုပ်ကွယ်မှုတို့သည် ရေ၊ မှန်တို့နှင့် ရောယှက်ခြင်း မရှိကုန်သကဲ့သို့၎င်း ခြေ၌ ဖြစ်ပေါ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ တည်နေမှု၊ ချုပ်သေပျောက်ကွယ်မှုတို့ သည်လည်း ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ရောယှက်ခြင်း မရှိကြကုန်။

“သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ” ဟူသော ပါဠိတော်တရပ်၊ “ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော” ဟူသော ပါဠိတော်တရပ်၊ ဤ ပါဠိတော်နှစ်ရပ်ကို စိတ်၌ အမြဲစွဲထားကြလေကုန်။

နာမဟူသော ဝေဒနာထင်ရှားရာ၌ သိမ္မဟူသော ဝိညာဏ်သည် မထင်ရှားလှပြီ။
ဖဿဖြစ်ပေါ်မှု၌ကား—

- ၁။ ကာယာယတန တပါး၊
- ၂။ ဖောဠဗ္ဗာယတန တပါး၊
- ၃။ ကာယဝိညာဏ်ဟူသော မနာယတန တပါး၊

ဤ အာယတနသုံးပါး ပေါင်းဆုံလုံးထွေးမှုကြောင့် ကာယသမ္မဿ ဖြစ်ပေါ်၏။ ကာယသမ္မဿ ဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့် ကာယသမ္မဿဇာ ဒုက္ခ-ဝေဒနာဟူသော နာကျင်မှု ဖြစ်ပေါ်၏။

“ကာယဉ္စ ပဋိစ္စ ဖောဠဗ္ဗေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာယဝိညာဏံ၊ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ” —

ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပါဠိတော်အချက်ကို မြော်လေ။

၁။ နိဒါနသံယုတ်၊ ဒုက္ခသုတ်၊ နှာ—၃၀၁။

ကာယဉ္စ၊ ကာယပသာဒ ရုပ်ကို၎င်း။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ဓာတ်ကြီးတို့ကို၎င်း။ ပဋိစ္စ၊ အစွဲပြု၍။ ကာယဝိညာဏံ၊ ကာယ-
ဝိညာဏ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။

တိဏ္ဏံ၊ ကာယ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ ကာယဝိညာဏ်ဟူသော အာယတန ၃-ပါး
တို့၏။ သင်္ဂတိ၊ ပေါင်းစည်းမှုသည်။ ဖဿော၊ ဖဿ မည်၏။

ဖဿပစ္စယာ၊ ဖဿဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဝေဒနာ၊ နာမှု၊
ကျင်မှု စသော ဝေဒနာကရားသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။

ဤကား အနက်။

ကာယဝိညာဏ်။ ။ကာယဝိညာဏ် ဆိုသည်ကား—လူတို့ စွဲလမ်းချက်
အလိုအားဖြင့် ထိုကိုယ်အင်္ဂါတို့၏ သိမှုတည်း။ အရေ
တို့၏သိမှု၊ အသားတို့၏သိမှု၊ အကြောတို့၏သိမှု၊ အရိုးတို့၏သိမှု စသည်
တည်း။ ခြေနှာသည် ခြေကျင်သည် ခြေညောင်းသည် လက်နှာသည်
လက်ကျင်သည် လက်ညောင်းသည် ခေါင်းကိုက်သည် ခေါင်းခဲသည်
မျက်စိနှာသည် နားနှာသည် လျှာနှာသည် သွားနှာသည် သွားကိုက်သည်
မေးရိုးကိုက်သည် လည်ချောင်းနှာသည် ပခုံးနှာသည် ရင်ပတ်နှာသည်
အစရှိသည်တို့ကို ဆိုသတည်း။

ကာယဝိညာဏ်သိနှင့် မနောဝိညာဏ်သိ။ ။အပြင်းအထန် ဖျားနာရာ၌
အတွင်းအပ တကိုယ်လုံးပင်
ဒုက္ခသဟဂုတ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ဖြင့် ပြည့်သကဲ့သို့ရှိ၏။ အဖျားကျငြိမ်း၍
သွားပြန်လျှင် အကုန်လုံး ချုပ်ကွယ်ကြလေကုန်၏။ ဤကာယဝိညာဏ်သိမှု
သည်ကား လောက၌ သိမှုဟူ၍ မထင်ရှား။ ခြေနှာသည် ခြေကျင်သည်
ခြေညောင်းသည် လက်နှာသည် လက်ကျင်သည် လက်ညောင်းသည် အစ
ရှိသည်တို့၌ ပါဝင်၍ နေ၏။ ခြေသည် တစုံတခု ထိခိုက်လာလျှင် နာတတ်
၏ ကျင်တတ်၏ဟူ၍ကား သိကြကုန်၏။ ထိခိုက်သည်ကို ခြေသိတတ်၏ဟု
မထင်ကြကုန်။ မနောနှလုံးကသာ သိတတ်သည်ဟု ထင်၍ နေကြကုန်၏။

အဘယ်ကြောင့်နည်းဆိုသော် မနောနှလုံးသိ ဖြစ်ပေါ်မှသာ ပုဂ္ဂိုလ်
သိ ပေါ်လေသောကြောင့်တည်း။ ခြေဖဝါး၌ ထိခိုက်မှုသည် မနောနှလုံး

တိုင်အောင် ခိုက်မြဲတည်း၊ အခိုက်နှစ်ချက်ဖြစ်၏။ ခြေသိ၊ မနောနုလုံးသိ ဟူ၍ အသိနှစ်ချက်ဖြစ်၏။ ခြေသိကို ကာယဝိညာဏ်ခေါ်သည်။ မနောနုလုံးသိကို မနောဝိညာဏ်ခေါ်သည်။ ရှေ့သွား နောက်လိုက် ၂-ပါးအစုံ တည်း။

ပုဂ္ဂိုလ်သိ။ ။ထိုတွင် နောက်လိုက်ဖြစ်သော မနောနုလုံးသိ ပေါ်လာမှ ငါ၏ခြေ၌ ထိသည်ဟု ပုဂ္ဂိုလ်သိ ပေါ်လာသည်။ ပုဂ္ဂိုလ် သိကိုသာ လောက၌ အသိဟု မှတ်ထင်ကြသည်ဟူလို။

ဤကား ကိုယ်၏သိမှု၊ ခြေလက်စသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့၏ သိမှု၊ အရေ စသော ကောဠာသတို့၏ သိမှုဟု ဆိုအပ်သော ကာယဝိညာဏ်သည် ပရမတ္ထဓမ္မတို့တွင် အလွန်ထင်ရှားသော ဝိညာဏ်တပါး ဖြစ်ပါလျက် လောက၌ လူတို့ အသိဉာဏ်တွင် မထင်မရှား ရှိနေကြသည်ဖြစ်၍ ထင်ရှား စေခြင်းငှါ အဖန်တလဲလဲ ပြဆိုလိုက်သည်။

ကေနိ ဟုတ်မှန်သော ပရမတ္ထအလိုအားဖြင့်မူကား ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍လည်း မရှိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါဖြစ်သော ခြေဟူ၍လည်း မရှိ၊ အရေစသော ကော-ဠာသဟူ၍လည်း မရှိ၊ ခန္ဓာငါးပါးသာ အမှန်ရှိ၏။

သိမှုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမျိုး။ ။ သိမှုဟူသမျှသည် ရူပက္ခန္ဓာမျိုး မဟုတ်၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာမျိုးသာ ဖြစ်၏။ ခြေစသည် တို့၌ အခိုက်အတိုက်ရှိရာမှ ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုသိမှုဖြစ်ပေါ်ရာတိုင်းမှာ ဝေဒ-နာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့သည်လည်း လက္ခဏာ^၁ မကဲ့ အမြဲ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၏။

ဤကာယဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည် တကိုယ်လုံးမှာ ဘယ်နေ ရာ၌ အမြဲရှိနေကြသည်ဟူ၍ မရှိကြကုန်၊ အတွင်းဖောဠဗ္ဗ၊ အပဖောဠဗ္ဗတို့ ထိခိုက်ရာ ထိခိုက်ရာ အတွင်းအပ ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ ခဏခဏ ဖြစ်ပေါ်ကြ ကုန်၏။ ထိခိုက်မှုဒဏ်ပျောက်လျှင် ခဏခဏ ချုပ်ပျောက်ကြကုန်၏။

၁။ လက္ခဏာ=မှတ်ကြောင်းတရား၊ ဝါ၊ အမှတ်အသား။

လောက၌လည်း ဘယ်နေရာက ယခုညောင်း၍ လာသည်၊ အညောင်းပျောက်ပြီ၊ နာ၍လာသည်၊ အနာပျောက်ပြီ၊ ကိုက်ခဲ၍ ထုံ၍ ကျင်၍လာသည်၊ အကိုက်ပျောက်ပြီ၊ အထုံပျောက်ပြီ၊ အကျင်ပျောက်ပြီ၊ ဘယ်နေရာက ပူ၍လာသည်၊ နွေး၍လာသည်၊ အေး၍လာသည်၊ ချမ်း၍လာသည်၊ အပူပျောက်ပြီ၊ အနွေးပျောက်ပြီ၊ အအေးပျောက်ပြီ၊ အချမ်းပျောက်ပြီ စသည်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်မှု ချုပ်ပျောက်မှုအာဂန္တုအခြင်းအရာသည် သိမြင်ထင်ရှားကြလျက် ဖြစ်၏။ နာမက္ခန္ဓာကြီး ၄-ပါးတို့၏ အမှုဟူ၍သာ မသိကြကုန်သည်။

စိတ်၏လှည့်စားပုံ။ ။ ထိုသို့ မသိကြကုန်သည့်အတွက်ကြောင့် ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာ မကွဲကြကုန်သည်ဖြစ်၍ မျက်လှည့်သည် ဝိညာဏ်လှည့်စားမှု လှလှရသဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၊ သတ္တဝါဟူ၍၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါဟူ၍၊ နာတတ်သည်၊ ကျင်တတ်သည်၊ နာမှန်းသိတတ်သည်၊ ကျင်မှန်းသိတတ်သည် ဟူ၍၊ ခြေကိုပင် အသက်ရှိသည်ဟူ၍ အရှင်ဟူ၍၊ လက်ကိုပင် အသက်ရှိသည်ဟူ၍ အရှင်ဟူ၍၊ ထိုထိုအင်္ဂါကိုပင် အသက်ရှိသည်ဟူ၍ အရှင်ဟူ၍ မဟုတ်မမှန် ဖောက်ပြန်စွဲလမ်း၍ နေကြကုန်၏။

အလွန်ခက်ခဲ နက်နဲလှသော အရာဖြစ်၍ ကောင်းစွာထင်ရှားအောင် အနည်းနည်း ဖော်ပြလိုက်သည်။ အဖန်တလဲလဲဟု အပြစ်မတင်ကြကုန်လင့်။

ဤကား ခြေအင်္ဂါ၌ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးကို ဖော်ပြခန်းတည်း။

ခြေကျဉ်းဝတ်စသည်၌ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်မှု

ဤသို့လျှင် ခြေအင်္ဂါ၌ ဖော်ပြခန်းအတိုင်း ခြေကျဉ်းဝတ်အင်္ဂါ အရေပေါ် အရေတွင်း အသားပေါ် အသားတွင်း အကြောပေါ် အကြောတွင်း အရိုးပေါ် အရိုးတွင်း၌၎င်း၊

ခြေသားလုံးအင်္ဂါ ဒူးပုဆစ်အင်္ဂါ ပေါင်အင်္ဂါ ခါးအင်္ဂါ ဝမ်းအင်္ဂါ အရေပေါ် အရေတွင်း အသားပေါ် အသားတွင်း အကြောပေါ် အကြောတွင်း အရိုးပေါ် အရိုးတွင်း အအူပေါ် အအူတွင်းတို့၌၎င်း၊

ရင်အင်္ဂါ ကျောက်ကုန်းအင်္ဂါ အရေပေါ် အရေတွင်း အသားပေါ် အသားတွင်း အကြောပေါ် အကြောတွင်း အရိုးပေါ် အရိုးတွင်း အသည်းပေါ် အသည်းတွင်း အဆုတ်ပေါ် အဆုတ်တွင်း နှလုံးပေါ် နှလုံးတွင်း တို့၌၎င်း၊

လည်ပင်းအင်္ဂါ ဦးခေါင်းအင်္ဂါ ဦးနှောက်အင်္ဂါ မျက်လုံးအင်္ဂါ နားအင်္ဂါ နှာခေါင်းအင်္ဂါ ခံတွင်းအင်္ဂါ လျှာအင်္ဂါ အရေပေါ် အရေတွင်း အသားပေါ် အသားတွင်း အကြောပေါ် အကြောတွင်း အရိုးပေါ် အရိုးတွင်းတို့၌၎င်း၊

လက်ရိုးအင်္ဂါ လက်မောင်းအင်္ဂါ အရေပေါ် အရေတွင်း အသားပေါ် အသားတွင်း အကြောပေါ် အကြောတွင်း အရိုးပေါ် အရိုးတွင်းတို့၌၎င်း ညောင်းမှု ညာမှု နာမှု နင်္မံမှု ထံမှု ကျင်မှု ကိုက်မှုခဲမှု ပင်မှု ပန်းမှု နှမ်းမှု ပုမှု အေးမှု အစရှိသော အလုံးစုံသော ဒုက္ခသဟဂုတ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု ချုပ်ပျက် သေဆုံးမှုတို့ကို သိကြလေကုန်။

ဤတွင် ရှေ့ကား တကိုယ်လုံး၌ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကို ဖော်ပြခန်း ပြီး၏။

သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး

ယခုအခါ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကို ပြဆိုပေအံ့။

ခြေဖဝါး၌ ရုပ်နာမ်ခွဲပုံ။ ။ပူလှတုန်းအခါ၌ အေးမြလှစွာသော ရေ၏ ထိခြင်း ချမ်းလှတုန်းအခါ၌ ပူနွေးသော မီးရှိန်၏ ထိခြင်းတို့ဖြင့် ခြေဖဝါးအပြင်၌ ခံ၍ ကောင်းလှသော သုခဝေဒနာနှင့်တကွ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်၏။

ခြေဖဝါးအရေ၌ရှိသော ခက်မာမှု စသည်တို့ကား ရူပက္ခန္ဓာတည်း။ သို့မူ ခံ၍ကောင်းမှုတို့ကား နာမက္ခန္ဓာတို့တည်း။

ရူပက္ခန္ဓာနှင့် နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ဝိပုယုတ္တ ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ကြကုန်၏။

ပိန်းကြာဖက်အပြင်၌ ကျရောက်တင်နေကုန်သော မိုသ်းရေပေါက်
သည် ပိန်းကြာဖက်နှင့် ရောနှောခြင်း မရှိသကဲ့သို့ ရုပ် နာမ် နှစ်ပါး
ရောနှောခြင်း မရှိကြကုန်၊ အရေ၌ ခက်မာမှု ဖွဲစေးမှု အေးမှု နွေးမှု
တောင့်တင်းမှု အဆင်းအနံ့ အရသာတို့ကား တခြား၊ သိမှု ခံ၍ကောင်းမှု
တို့ကား တခြားတို့သာတည်း။

ဒိဋ္ဌိသိ။ ။ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌ ရုပ်ဓမ္မကို မသိကြကုန်သော ဗာလပုထုဇဉ်တို့
သည်ကား ခြေဖဝါးနှေးသည် ခြေဖဝါးအေးသည်ဟု သိကြ
ကုန်၏။ ဤသို့ သိခြင်းကား ဒိဋ္ဌိသိပေတည်း။

ဉာဏ်သိ။ ။ ပညာရှိတို့သည်ကား စင်စစ်အားဖြင့် ခြေဖဝါးဟူ၍မရှိ၊
ရုပ်၊ နာမ်ခန္ဓာတို့သာ ရှိကုန်၏။ ထို့တွင် ရုပ်ခန္ဓာတို့ သိခြင်း
ကိစ္စမရှိကြကုန်၊ ထိုသိခြင်း၊ ခံ၍ကောင်းခြင်းတို့ကား နာမ်ခန္ဓာတို့သာ
တည်းဟု သိကြကုန်၏။ ဤသို့သိခြင်းကား ဉာဏ်သိပေတည်း။

ပညာရှိတို့၏ သိမှု ၂-မျိုး။ ။ ပညာရှိတို့၏ သိမှု၌လည်း—

- ၁။ သုတမယဉာဏ်သိ
- ၂။ စိန္တာမယဉာဏ်သိဟူ၍ ၂-ပါးရှိ၏။

သုတမယဉာဏ်သိ။ ။ အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန်တို့ကို ကောင်းစွာ တတ်လှ၍
သဘောသကန် ကျေလည်ချောမောအောင် ပြော
တတ် ဟောတတ် ချတတ် ပို့တတ် ဆုံးဖြတ်တတ်မှု သိမှုကား သုတမယ
ဉာဏ်သာတည်း။ ဤသိမှုကား ဝိပဿနာဉာဏ်မျိုးမဟုတ်၊ ပရိယတ္တိဉာဏ်
မျှသာတည်း။

စိန္တာမယဉာဏ်သိ။ ။ ထိုပရိယတ္တိဉာဏ်၌တည်၍ ထိုဉာဏ်ဖြင့် သိသည့်
အတိုင်း ရှုကြည့်ဖန်များလတ်သော် ထိုခြေဖဝါး
ပူနွေးမှု အေးချမ်းမှုတို့၌ မျက်စိဖြင့် မြင်ဘိသကဲ့သို့ ရုပ်ခန္ဓာတခြား
နာမ်ခန္ဓာတခြား ကဲ့ကဲ့ပြားပြား ထင်မြင်မှုသည်ကား စိန္တာမယဉာဏ် သိ

၁။ [စိန္တာမယဉာဏ် ဟူသည် အနုလောမဉာဏ်အထိ တိုင်ရုံသာ ဆိုလိုသည်။
(အနုလောမဉာဏ်အထိမှာ လောကီဘာဝနာမယဉာဏ် ဖြစ်သည်) ဝိဘင်း၊
နာ-၃၃၃]။

ဉာဏ်မြင် မည်၏။ ဘာဝနာမယဉာဏ် လည်း ဆိုရ၏။ ဤသိမှု မြင်မှုသည် လျှင် ဝိပဿနာဉာဏ် မည်၏။

ဤဘာဝနာအရာ၌ ဤသို့သော စိန္တာမယဉာဏ် အသိအမြင်ကိုသာ လိုအပ်၏။ ဤစိန္တာမယဉာဏ် အသိအမြင်သည်သာလျှင် ဒိဋ္ဌိကို ပယ်သတ် နိုင်၏။ သုတမယဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် ၂-ပါး ခြားနားချက်တည်း။

ဒိဋ္ဌိအမြင်။ ။ထိုဗာလပုထုဇဉ်တို့ သိမှု၊ ပညာရှိတို့ သိမှု ၂-ပါးတို့တွင်-
ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာဟု မသိမှု၍ ခြေဖဝါးအပြင် ပူသည်
နှေးသည် အေးသည် ချမ်းသာသည်ဟု သိမြင်မှုကား—

ဒိဋ္ဌိသိမျိုး ဒိဋ္ဌိမြင်မျိုးသာဖြစ်၏။

နိစ္စသိမျိုး နိစ္စမြင်မျိုးမည်၏။

သုခသိမျိုး သုခမြင်မျိုးမည်၏။

အတ္တသိမျိုး အတ္တမြင်မျိုးမည်၏။

ပရမတ္ထ အလိုအားဖြင့် ဖောက်ပြန် မှောက်မှားသော အသိမျိုး အမြင်မျိုးမည်၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိအမြင်။ ။ခြေဖဝါးအပြင်ဟူသော နိမိတ္တဓမ္မကြီးကို ပယ်ရှား
၍ ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာကို ခြားနား၍ သိမှုမြင်မှု
သည်ကား—

သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်သိမျိုး ဉာဏ်မြင်မျိုး မည်၏။

အနိစ္စသိမျိုး အနိစ္စမြင်မျိုး မည်၏။

ဒုက္ခသိမျိုး ဒုက္ခမြင်မျိုး မည်၏။

အနတ္တသိမျိုး အနတ္တမြင်မျိုး မည်၏။

လောကအလို ပရမတ္ထအလိုနှစ်ပါးအားဖြင့် ဖြောင့်မတ် ဟုတ်မှန်သော အသိမျိုး အမြင်မျိုးမည်၏။

လောကအလိုအားဖြင့် ဖြောင့်မတ် ဟုတ်မှန်ပုံကား— ခက်မာမှုသည် သိမှုမဟုတ်၊ သိမှုသည် ခက်မာမှုမဟုတ်၊ ခက်မာမှုကား အမှုတခြား၊ သိမှုကား အမှုတခြား၊ ခက်မာမှုကား ရုပ်မှုတည်း၊ စိတ်ဝိညာဏ်မှုမဟုတ်။

သိမှုကား စိတ်ဝိညာဏ်မှုတည်း၊ ရုပ်မှုမဟုတ် ဟု ပြောဆိုခဲ့လျှင် လောက၌ အမှုတမျိုးစီ မဟုတ်ဟု မငြင်းနိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။

နိစ္စသိ စသည်၌ ရှင်းချက်။ ။ ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့ကို ဤကား ရုပ်ခန္ဓာ၊ ဤကား နာမ်ခန္ဓာဟု မသိမူ၍ ၂-ပါးစုံကို ခြေဖဝါးပြုလုပ်၍ သိခြင်းသည် အဘယ်သို့လျှင် နိစ္စသိ၊ သုခသိ၊ အတ္တသိ ဖြစ်လေသနည်းဟူမူကား— ခြေဖဝါးမည်သည် နိမိတ္တဓမ္မမျိုးဖြစ်၍ တသက်လုံး ခိုင်မြဲသော နိစ္စဓမ္မမျိုးတည်း၊ သုသာန်သို့ ရောက်မှ ဆုံး၏။

ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာ ၂-ပါးကို ခြေဖဝါးပြုလုပ်၍ သိမှုသည် ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာ ၂-ပါးကို တသက်လုံး ခိုင်မြဲသော နိစ္စမျိုးဟု သိလျက် ရှိ၏။

နိစ္စဟူသည် သတ္တဝါတို့၏ အလိုရှိအပ်သော သုခမျိုးဖြစ်၍ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့ကို သုခဟု သိလျက် ရှိ၏။

နိစ္စဟူသည် တသက်လုံး ခိုင်မြဲသော အနှစ်သာရမျိုးဖြစ်၍ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့ကို ခြေဖဝါး၏ အသား အနှစ် သာရ အတ္တိဟု သိလျက် ရှိ၏။

အနိစ္စသိစသည်၌ ရှင်းချက်။ ။ ခြေဖဝါးကို ပယ်ရှား၍ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာကို ခွဲခြမ်း၍ သိမှုသည် အဘယ်သို့လျှင် အနိစ္စသိမှု၊ ဒုက္ခသိမှု၊ အနတ္တသိမှု ဖြစ်လေသနည်းဟူမူကား—

ခက်မာမှုကို ရုပ်ခန္ဓာဟု သိခဲ့လျှင် အလှုပ်အလှက်မခံ ပျက်တတ် ပြောင်းလဲတတ်သော အနိစ္စမျိုးဟု သိတော့သည်။ ပူမှန်းသိခြင်း၊ နွေးမှန်းသိခြင်း၊ အေးမှန်းသိခြင်းကို နာမ်ခန္ဓာဟု သိခဲ့လျှင် သူ့အကြောင်း ဆိုက်တိုက်ရာ ဖြစ်ချည် ပျက်ချည် အတည်မရ အနိစ္စမျိုးဟု ထင်ရှားတော့သည်။

၁။ ကဝိမျက်မှန်မူ ဟံသာဝတီမူတို့၌ အတ္တသာရဟု ရှိသည်။

အနိစ္စဟူသည် မရဏမျိုး စင်စစ်ဖြစ်၍ ကြောက်ရလန့်ရသော ဒုက္ခမျိုး ဟု သိခြင်းဖြစ်တော့သည်။

အနိစ္စဟူသည် အခိုင်အမာ အနှစ်သာရမျိုး မဟုတ်သည်ဖြစ်၍ ခြေဖဝါးကဲ့သို့ တသက်လုံး ပျက်ခြင်း ပြောင်းလဲခြင်း မရှိဘဲ ပကတိအနေနှင့် တည်နေနိုင်သော အနှစ်သာရ အတ္တဇီဝမျိုး မဟုတ်ဟု သိမြင်နိုင်တော့သည်။

ဤမှနောက်၌ ဒုက္ခသဟဂုတ်၌ ပြဆိုခဲ့သမျှသော အလုံးစုံကို အကုန်ဆက်၍ သိကြလေ။

ခဏိကမရဏစသည် ၁၃-ပါး။ ။ ဒုက္ခသဟဂုတ်၌ ပြဆိုခဲ့သော အချက်ကြွင်းစုဆိုသည်ကား—

၁။ ခဏိကမရဏ၊ သန္တတိမရဏ၊ ဘဝဆုံးမရဏ သုံးပါးသည် ကြောက်လန့်ဖွယ်သော ဒုက္ခမျိုးချည်းဖြစ်သည်ဟု ပြဆိုချက်။

၂။ ရုပ်၊ နာမ်ကို မြင်မှု၌ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း၊ ရှင်ခြင်း သေခြင်းဟူ၍ မရှိ၊ ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ ရှင်ခြင်း၊ သေခြင်းသည်သာ အမှန်ရှိသည်ဟု မြင်မှုကို ပြဆိုချက်။

၃။ ပကတိ လူတို့သည် ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်တို့၏ ခဏခဏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ကြောင်ကြောင် သိမြင်ပြောဆို၍ နေကြပါကုန်လျက် ထိုဖြစ်မှု၊ ပျက်မှုတို့ကို ဇာတိဓမ္မကြီး၊ မရဏဓမ္မကြီးဟူ၍ မသိကြသည်ကို ပြဆိုချက်။

၄။ သုခ၏ ပျက်မှုကိုသာ ဒုက္ခဘေးဘယ ဆိုသင့်ပါသည်။ ဒုက္ခ၏ပျက်မှုသည်ကား “ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ဌိတိဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမသုခါ” ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ သုခမျိုးသာ ဖြစ်သင့်ပါသည်ဟူသော စောဒနာကို ပြဆိုချက်။

၅။ ခြေတခုလုံး၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်ကြီး ၃-ပါးတို့ ထိခိုက်မှု နှံ့ပြားတိုင်း ဖဿဖြစ်ပေါ်မှု နှံ့ပြားကြောင်း၊ ဖဿဖြစ်ပေါ်မှု နှံ့ပြားတိုင်း ဝေဒနာကုန္တာ ဖြစ်ပေါ်မှု နှံ့ပြားကြောင်းကို ပြဆိုချက်။

၁။ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ စူဠဝေဒလ္လသုတ်၊ နှာ-၃၇၇။

၆။ ခြေအတွင်း၌ နာမက္ခန္ဓာတို့ဖြစ်ပေါ်၍ နေကြကုန်သော်လည်း ရုပ်ခန္ဓာနှင့် နာမ်ခန္ဓာတို့ ရောယှက်ခြင်းမရှိကြောင်းကို ပြဆိုချက်။

၇။ “သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ” ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်အရကို ရှင်းလင်း၍ ပြဆိုချက်။

၈။ ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းကို ပြဆိုချက်။

၉။ “ကာယဉ္စ ပဋိစ္စ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာယဝိညာဏံ” အစ ရှိသော သုတ္တန်ပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းလင်း၍ ပြဆိုချက်။

၁၀။ ကာယဝိညာဏ်၏ ဖြစ်မှုကို ကျယ်ဝန်းစွာ ပြဆိုချက်။

၁၁။ ကာယဝိညာဏ်သိ၊ မနောနုလုံး၌ဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်သိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သိတို့ကို ပြဆိုချက်။

၁၂။ သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ဤကာယဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး တို့သည် ဘယ်နေရာမှမှ အမြဲရှိနေသည်မဟုတ်၊ အာဂန္တုလမ်းရှောက် တို့သာ ဖြစ်ကြသည်ကို ပြဆိုချက်။

၁၃။ ရုပ်၊ နာမ်ကို မမြင်နိုင်သည့်အတွက်ကြောင့် ခြေလက် စသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့ကို အဘက်ရှိသည်၊ အရှင်ဖြစ်သည်ဟု ထင်မှတ်မှုကိုပြဆိုချက်။

ဤ ၁၃-ချက်တို့ကို ဒုက္ခသဟဂုတ်၌ ပြဆိုခဲ့သော အချက်ကြွင်းစု ဆိုသတည်း။

ခြေအင်္ဂါ စသည်၌ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ။ ။ ထိုမှတစ်ပါး ခြေကို သာယာစွာ ပုတ်မှု၊ နှိပ်မှု၊ သပ်မှု၊ နယ်မှု၊ ကိုင်မှု၊ ထိမှု၊ ချောမွေ့ညံ့သက်သော အဝတ်အရုံထိမှု၊ ဖျာ ရိုင် သင်ဖြူး အခင်းအနှီးထိမှု၊ ချောမွေ့ညံ့သက် အေးချမ်းသော လမ်းမြေ သဲမြေ ရွံ့မြေထိမှု စသည်တို့၌လည်း ခံသာမှု၊ ခံ၍ကောင်းမှုဟု ဆိုအပ်သော ခြေအရသာတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုခြေအရသာတို့သည် သုခသဟဂုတ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ပေတည်း။

ခြေအင်္ဂါအရေပေါ် အရေတွင်း၊ အသားပေါ် အသားတွင်း၊ အကြောပေါ် အကြောတွင်း၊ အရိုးပေါ် အရိုးတွင်း အလုံးစုံတို့၌ ဣဋ္ဌဖြစ်ကုန်သော အပ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ အတွင်း ဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့၏ ထိတွေ့မှုတို့ကြောင့် ထင်ရှား၊ မထင်ရှားသော ခြေအရသာ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ချုပ်ပျက်မှုတို့ကို အကုန်အစင် သိမြင်ကြလေကုန်။

ထိုနည်းအတူ ခြေကျဉ်းဝတ်အင်္ဂါ အရေ၊ အသား၊ အကြော၊ အရိုး အလုံးစုံတို့၌ သုခသဟဂုတ်နာမက္ခန္ဓာ ဟူသော အရသာပေါ်မှု၊ ခြေသားလုံးအင်္ဂါ၊ ပုဆစ်အင်္ဂါ၊ ပေါင်အင်္ဂါ၊ ခါးအင်္ဂါ၊ အရေ၊ အသား၊ အကြော၊ အရိုး အလုံးစုံတို့၌ သုခသဟဂုတ်နာမက္ခန္ဓာဟူသော အရသာပေါ်မှု၊ ဝမ်းအင်္ဂါ၊ ရင်အင်္ဂါ၊ ကျောက်ကုန်းအင်္ဂါ၊ အအူတွင်း၊ အသည်းတွင်း၊ အဆုတ်တွင်း၊ နှလုံးတွင်းတို့၌ သုခသဟဂုတ်နာမက္ခန္ဓာဟူသော အရသာပေါ်မှု၊ ဦးခေါင်းအင်္ဂါ၊ မျက်နှာ၊ ခံတွင်း၊ အရေ၊ အသား၊ အကြော၊ အရိုး အလုံးစုံတို့၌ သုခသဟဂုတ်နာမက္ခန္ဓာဟူသော အရသာပေါ်မှု၊ ပျက်မှုတို့ကိုလည်း အကုန်မြင်ကြလေကုန်။

ကာမတဏှာကြောင့် အပုပ်ကောင်ကို ခင်မင်ပုံ။ ။ လောက၌ ခွေး၊ ကျီး၊ လင်းတ တို့သည် မိမိ

တို့ကိုယ်တိုင်း၌ မကောင်းသော ဝဋ်ဝိပါက် အမြဲ တိုက်တန်းမှုကြောင့် အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသော လူသေပုပ်၊ နွားသေပုပ်၊ ခွေးသေပုပ်တို့ကိုပင် အသွန်ခင်မင် စုံမက်မြှန်ရှက် မြတ်နိုးကြကုန်၏။

ထိုအတူ သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် ထိုကိုယ်အင်္ဂါ အရသာကြီးကို အလွန်ခင်မင် စုံမက် မြှန်ရှက်လှသော ကာမတဏှာဟူသော အကုသိုလ် ဝဋ်ဆိုးကြီး အမြဲတိုက်တန်းမှုကြောင့် အပုပ်ကောင်၊ အညှီကောင်၊ အနံ့အစော်ကောင်ကြီးမှန်း ကြောင်ကြောင် သိမြင်ကြပါကုန်လျက် အချင်းချင်း အလွန်ခင်မင် မြှန်ရှက်ကြလေကုန်၏။

နုနာပမာ ကာမတဏှာ။ ။ တကိုယ်လုံး ရဲ့ရဲ့စို ကျိုက်ကျိုက်ဆူ နုနာကြီး ရှိသော သူတို့အား—

၁။ တကိုယ်လုံး၌ ပိုးတွေ့ကိုက်၍ အမြဲယားယံမှု ဒုက္ခကြီးတပါး၊

၂။ ပိုးစာ ပိုးချေး သွေးပုပ် ပြည်ပုပ်တို့အတွက် အမြဲချမ်းအေးမှု ဒုက္ခ ကြီးတပါး၊

ဤဒုက္ခကြီး ၂-ပါး အမြဲရှိနေ၏။

အလွန်ပူလှ၊ အိုက်လှသော ကဆုန်၊ နယုန်၊ ဝါဆို၊ ဝါခေါင် အခါ တို့၌ပင် ရဲရဲငြိငြိသော ရှားမီးကြီး မီးအိုးခင်းကြီးကို မလှတ်နိုင်၊ ကိုယ်တွင်း အသည်းနှလုံးတွင်းတို့မှ ပိုးတွေ လှုပ်ကြွသဖြင့် အလွန်ယားယံမှု ခိုက် ခိုက်တုန် ချမ်းအေးမှု ဖြစ်လာတိုင်း ဖြစ်လာတိုင်း ရှားမီးကျီး မီးအိုးခင်း ကြီးသို့ ချဉ်းကပ်၍ မီးအိုးခင်းကြီးနှင့် လုံးထွေးမိမှ အယားအယံ အတုန် အချမ်းပြေ၍ နေသာထိုင်သာ ချမ်းသာသုခကို ရလေ၏။

ထို့အတူ ဤ သတ္တဝါအပေါင်းတို့မှာလည်း ထို အင်္ဂါအရသာကြီး အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ဘဝအဆက်ဆက် ရှေ့စို့ ကျိုက်ကျိုက်ဆူ ပွားစီး၍ လာခဲ့သော ကာမတဏှာ နှုနာစိုကြီးသည် ရှိနေကြ၏။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ကိုယ်အင်္ဂါအရသာကြီးသည်မူကား ထိုတဏှာနှုနာကို လွန်စွာ ပွားစီးစေနိုင်သော အစာ အာဟာရကြီးပေတည်း။

ကာမတဏှာ၏ အားထားရာ ကာမဝတ္ထု ထိုနှုနာရောဂါသည်ကြီးသည် ရှားမီးကျီး မီးအိုးခင်းကြီးကို အမြဲ ကိုးကွယ်ရာပြု၍ နေရာသိသကဲ့ ကာမတဏှာ နှုနာရောဂါ သည်ကြီးတွေ ဖြစ်နေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်း ကာမဝတ္ထု ကာမအထည်ကြီးတွေကို အမြဲ ကိုးကွယ်ရာပြု၍ ထားကြရကုန်၏။

ကာမတဏှာကို ဖြစ်ပွားစေသော နွေလအခါ၌ ရှားမီးကျီးမည်သည် ကာမဝတ္ထု မြင်ရုံမျှနှင့်ပင် အလွန်ပူခြင်း၊ အိုက် ခြင်း ဒုက္ခကိုသာ ဖြစ်ပွားစေတတ်၏။ အေးချမ်းခြင်းသုခကို မဖြစ်စေတတ်၊ ထို့အတူ ထိုကိုယ်အင်္ဂါ အရသာကို ခံစံဖက်ဖြစ်သော ကာမဝတ္ထု ကာမအထည်တို့မည်သည် မြင်ရုံမျှနှင့်ပင် ကာမတဏှာ ကိလေသာ အပူ အအိုက်ကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်ကုန်၏။ ကာမ တဏှာ ကိလေသာအပူ၏ အေးငြိမ်းခြင်းကို မဖြစ်စေတတ်ကုန်။

ဘဝကို နံ့ချာစေသော ကာမဝတ္ထု။ ။ရှားမီးကျီးမည်သည် ပေါင်းဖက်
 ရောယှက်လာသောဝတ္ထုမျိုးတို့ကို
 အကျိုးမဲ့ကြီး အချည်းနှီးစစ် ပြာမှုန်ဖြစ်အောင် အကုန်အပြောင် လောင်
 ကျမ်းစေတတ်၏။ ထို့အတူ ထိုကိုယ်အင်္ဂါအရသာကို ခံစံဖက်ဖြစ်ကုန်သော
 ကာမဝတ္ထု ကာမအထည်တို့သည်လည်း ပေါင်းဖက် ရောယှက်မိသော
 သူတို့ကို ယခုဘဝတွင် အလွန်မြင့်မြတ်လှစွာကုန်သော သီလဂုဏ်၊ သိက္ခာ
 ဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်ကြီးတို့မှ အပဖြစ်၍ သေသည်၏ အခြားမဲ့၌
 ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ သန်း၊ ကြမ်းပိုး၊ ပိုးလောက်၊ ပိုးမွှား စသော
 သေးနုပျံစုတ်ဖဲ့လှသော ဘဝသို့ ရောက်လေအောင် အကုန်အပြောင်
 လောင်ကျွမ်းစေတတ်ကုန်၏။

ဤကား ကာမဝတ္ထု ကာမအထည်တို့နှင့် ရောယှက်မိသောအခါ
 ကိုယ်အင်္ဂါတိုင်း၌ လျှပ်စစ် ပြက်သကဲ့သို့ ခဏခဏ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော
 သုခသဟဂုတ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ကိုယ်အင်္ဂါအရသာ
 ကြီးတို့၏ အပြစ်ဒေါသ အမြက်မျှ ပြဆိုချက်တည်း။

ကာယဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးကို ဖော်ပြခန်း ပြီး၏။

ဇိဝှိဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ

ဇိဝှိဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏ ဖြစ်ရာဌာန။ ။ယခုအခါ လျှာ၏သံခြင်း၊
 လျှာ၏သိမှု၊ လျှာ၏အသံ
 ဟု ဆိုအပ်သော ဇိဝှိဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးကို ပြဆိုပေအံ့။

ချဉ်လှစွာသော အရသာတခုဖြင့် လျှာတပြင်လုံးကို တို့၍ စမ်းသည်
 ရှိသော် ချဉ်မှန်းသိမှု ဖြစ်ပေါ်လာရာ လျှာအရပ်စုသည် ဇိဝှိဝိညာဏ်နှင့်
 တကွသော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ဖြစ်ရာဌာန ပေတည်း။

ဇိဝှိဝိညာဏ်။ ။ဇိဝှိဝိညာဏ် ဆိုသည်ကား—လောကအသိအားဖြင့်
 လျှာ၏သိမှု ဆိုလိုသည်။ အဘိဓမ္မာအလိုအားဖြင့် ဇိဝှိဝိညာဏ်
 ဖြစ်ပေါ်သော သိမှုဆိုလိုသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်၏သိမှုကား မဟုတ်သေး။ ထိုလျှာ၏
 သိမှုဖြစ်ပေါ်သည်မှ နောက်၌ မနောနုလုံး၏ သိမှုကြီးသည် ဆက်လက်၍

ဖြစ်ပေါ်၏။ ဤမနောနုလုံး၏ သိမှုကြီးဖြစ်ပေါ်သော အခါမှ ပုဂ္ဂိုလ်သိ ဖြစ်လာ၍ ချဉ်သည်, ချိုသည်ဟု ပုဂ္ဂိုလ်သိ သိ၏။

လျှာ၏သိမှု ၂-မျိုး

“ယောင်းမသည် အသက်ထက်ဆုံး ဟင်းအိုးကိုမေ့၍ နေသော်လည်း ဟင်း၏အရသာကို ချိုသည်, ချဉ်သည်ဟူ၍ မသိတတ်။ လျှာသည် တကြိမ် တခါမျှပင် ဟင်းနှင့် ပေါင်းမိသော်လည်း ဟင်းအရသာကို ချိုသည်, ချဉ်သည်ဟု သိတတ်၏” ဟူ၍လာသော ဥပမာစကား၌ လျှာသည် အချို့ အချဉ်စသော အရသာမျိုးကို သိတတ်၏ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤလျှာ၏ သိမှုသည် လျက်မှု၌ အတွင်းဝင်လျက် ရှိ၏။

အရသာမျိုးသိမှု။ ။ ဤလျှာအပြင်၌ ထမင်းပူ ထမင်းအေး, ဟင်းပူ ဟင်းအေး, ရေပူ ရေအေး စသည်ကို သိသော ကာယဝိညာဏ်သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်၏။ အရသာမျိုးကို သိသည်ကား ဇိဝှါဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတည်း။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗသိမှု။ ။ လျှာပေါ်၌ ရောက်လာသော ဝတ္ထုတို့ကို နူးညံ့သည် ကြမ်းတမ်းသည် ပူသည် အေးသည် ရှည်သည် ပွဲသည် လှုပ်သည် ရှားသည် အစရှိသော သိမှု, လျှာနာမှု, လျှာယားမှု, လျှာ ချမ်းသာမှု, လျှာမချမ်းသာမှု စသည်တို့ကား ကာယဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတည်း။ ဤသို့ သိမှုသာ ကဲ့သည်။ ဖြစ်ရာဌာနကား မကွဲကြ။

ဤသို့လျှင် လျှာသည် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး နှစ်စုံတို့၏ ဖြစ်ပေါ်ရာဌာန ဖြစ်ပေသောကြောင့် လျှာသည် အချို့, အချဉ်စသော အရသာမျိုးတို့ကို လည်း သိတတ်၏။ အနု, အကြမ်းစသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗမျိုးတို့ကိုလည်း သိတတ် ၏ဟု ပြောဆိုရာ၏။

အရသာသိမှု ဖြစ်ပျက်ပုံ။ ။ ပရမတ္ထအားဖြင့်မူကား လျှာဟူ၍ပင် မရှိ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးသာ ရှိ၏။

- ၁။ ခက်မာမှုသည် ရှိ၏။
- ၂။ ဖွဲ့စေးမှုသည် ရှိ၏။

၃။ ပူဇွေးမှုသည် ရှိ၏။

၄။ တောင့်တင်းမှု လျော့ရဲမှုသည် ရှိ၏။

၅။ အဆင်းခတ် ရှိ၏။

၆။ အနံ့ခတ် ရှိ၏။

၇။ ရသခတ် ရှိ၏။

ဤအမှု ဤခတ်စုသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤရူပက္ခန္ဓာစု၏ ကိစ္စကား အသီးအခြားတည်း။

ထိုနာမက္ခန္ဓာတို့၏ကိစ္စတို့ကား အသီးအခြားတို့တည်း။ အရသာမျိုးကို သိမှုသည် ထိုထိုအချိုးမျိုး၊ အချဉ်မျိုးစသော အာဟာရဝတ္ထုတို့ကို လျှာပေါ်သို့ တင်သောအခါမှ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏။ လျှာပေါ်၌ ထိုဝတ္ထုမျိုးတို့ မရှိပြန်လျှင် ချုပ်ပျောက်ကြကုန်၏။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗသိတို့လည်း ထိုအတူတည်း။

ဒိဋ္ဌိအမြင်။ ။ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌ ရုပ်ခန္ဓာမှန်း နာမ်ခန္ဓာမှန်း မသိကြကုန်သော ဗာလပုထုဇဉ်တို့သည်ကား ရုပ်ခန္ဓာစုကို လျှာဟု တခုတည်းပြု၍ ထိုသိမှုတို့ကို နာမ်ခန္ဓာဟု မခြားနားဘဲ လျှာ၏ကိစ္စပြု၍ လျှာသိသည်ဟု မြင်ကြကုန်၏။ ဤအမြင်ကား ဒိဋ္ဌိတည်း။ နိစ္စအမြင်၊ သုခအမြင်၊ အတ္တအမြင်၊ ဇီဝအမြင်တည်း။

ဉာဏ်အမြင်။ ။ လျှာဟူသော အသိကို ပယ်ရှား၍ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာ ခြားနား၍ သိမှုကား ဉာဏ်သိ ဉာဏ်မြင်ပေတည်း။ အနိစ္စမြင်၊ ဒုက္ခမြင်၊ အနတ္တမြင် နိဇ္ဇိဝ^၁ နိဿတ္တ^၂ အမြင်ပေတည်း။

အကြောင်းယုတ္တိကိုကား ကာယဝိညာဏ်နှစ်ပါး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

ဤမှ နောက်၌ ၁၃-ရပ်သော အဆစ် အပိုင်းတို့ကိုလည်း ကာယဝိညာဏ် နည်းတူသိလေ။

၁။ နိဇ္ဇိဝ (နိ=မဟုတ် + ဇီဝ=အသက်) အသက်မဟုတ်။
၂။ နိဿတ္တ (နိ=မဟုတ် + သတ္တ=သတ္တဝါ) သတ္တဝါမဟုတ်။

လျှာအရသာ ၂ မျိုး။ ။ ဤ၌ လျှာအရသာသည် —

၁။ သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာဟူသော အရသာတမျိုး၊

၂။ ဇိဝှိဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာဟူသော အရသာတမျိုးဟူ၍ ၂-မျိုးရှိ၏။

ထို့တွင် ကာယဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာဟူသော လျှာအရသာသည်ကား ကိုယ်အင်္ဂါအရသာကြီး၌ ပါဝင်လေပြီ။ ဇိဝှိဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာဟူသော လျှာအရသာကြီးကား ကျန်ရှိ၏။

ဤအရသာကြီးကိုလည်း သတ္တဝါတို့သည် လွန်စွာလိုက်စားကြကုန်၏။ ဆေးအပြတ်မခံနိုင် ကွမ်းအပြတ်မခံနိုင် ရှိကြကုန်၏။ ရသတဏှာကို ဝဋ်ဆိုးကြီး၊ နှနာကြီးပြု၍ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဥပမာ၊ ဥပမေယျ နှစ်ရပ်တို့ကိုလည်း သိကြလေ။

ဇိဝှိဝိညာဏ် ပြီး၏။

သာနဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ

သာနဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ၏ ဖြစ်ရာဌာန။ ။ နှာခေါင်း၏သိခြင်း နှာခေါင်း၏သိမှု နှာခေါင်း၏ အသိဟု ဆိုအပ်သော သာနဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၌ နှာခေါင်း၏အတွင်း အရပ်သည် သာနဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏ ဖြစ်ပေါ်ရာဌာနတည်း။

နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ၂-စုံဖြစ်ပုံ။ ။ ဤ၌လည်း ကာယဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သာနဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး နှစ်စုံရ၏။ အကြမ်း အနု၊ အပူ အအေး၊ အလှုပ် အရှားတို့နှင့် နှာခေါင်းလေတို့၏ တွေ့ထိမှုတို့ကြောင့် ကာယဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်၏။ အတွင်းမှဖြစ်သောအနံ့၊ အပမှဖြစ်သောအနံ့တို့၏ ထိခိုက်မှုတို့ကြောင့် သာနဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်၏။

နှာခေါင်း၏သိမှု ၂-မျိုး။ ။ သာနဝိညာဏ်၏ သိမှုကိုကား နံသည် မွှေးသည်ဟု ခေါ်၏။ ဤသို့ နှာခေါင်းသည်

နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး နှစ်စုံတို့၏ ဖြစ်ရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် နှာခေါင်းသည် အနံ့အမျိုးမျိုးကိုလည်း နံတတ်၏။ အနု၊ အကြမ်းစသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗမျိုးကိုလည်း သိတတ်၏ဟု ပြောဆိုရာ၏။

ပရမတ္ထအားဖြင့်မူကား နှာခေါင်းဟူ၍ပင် မရှိ၊ ထိုနေရာ၌ဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးသာ ရှိ၏။

ဇိဝှါဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၌ကဲ့သို့ ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာခွဲနည်း၊ ဒိဋ္ဌိသိ ဉာဏ်သိခွဲနည်း၊ နိစ္စ သုခ အတ္တ၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ခွဲနည်းတို့ကို ခွဲခြမ်း၍ သိကြလေ။ ၁၃-ရပ်သော အဆစ်အပိုင်း၊ နှာခေါင်းအရသာ ၂-မျိုး၊ တဏှာ ၂-မျိုး၊ ဥပမာ ၂-မျိုးတို့ကိုလည်း ဇိဝှါဝိညာဏ်နည်းတူ သိကြလေ။

သာနဝိညာဏ် ပြီး၏။

သောတဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ

သောတဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏ ဖြစ်ရာဌာန နား၏သိခြင်း နား၏သိမှု နား၏အသိဟူသော သောတ ဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၌ နား၏ အတွင်းအရပ်သည် ဤ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏ ဖြစ်ရာဌာနတည်း။ ကာယဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏ ဖြစ်ရာဌာနလည်း ဖြစ်၏။ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး နှစ်စုံရ၏။ နားသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗမျိုးတို့ကိုလည်း သိတတ်၏။ အသံအမျိုးမျိုးတို့ကိုလည်း ကြားတတ်၏ဟု ပြောဆိုရာ၏။ သောတဝိညာဏ်သိကို ကြားဟူ၍ ခေါ်၏။

ထိုထို အသံကိုကြား၍ သိကြရာ၌ နားသိ၊ မနောနှလုံးသိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သိ ခွဲမြဲ ခွဲလေ။

ပရမတ္ထအားဖြင့်မူကား နားဒြပ်ဟူ၍ပင် မရှိ၊ ထိုနေရာ၌ဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးသာ ရှိ၏။ ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာ ခွဲလေ။

ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်ပုံ။ ။ရုပ်ခန္ဓာကား ထိုနေရာ၌ မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ အစဉ်မပြတ်ဖြစ်၍ နေ၏။ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကား ထိုထိုအသံမျိုး ထိခိုက်ဆဲအခါ၌သာ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၏။ ထိုထိုအသံ

ပြတ်စဲပြန်လျှင် ထိုနေရာ၌ပင်လျှင် နာမ်၏သေဆုံးခြင်းဖြင့် သေဆုံးချုပ်ပျက်ကြကုန်၏။ ဓာတ်၏ သေဆုံးခြင်း၊ ဓမ္မ၏ သေဆုံးခြင်းဖြင့် သေဆုံးချုပ်ပျက်ကြလေကုန်၏။

အသံဖြစ်ပျက်ပုံ။ ။တနာရီအတွင်းမှာ အသံ အမျိုးမျိုးကို အခါခါ ကြားရာ၌သန္တာမက္ခန္ဓာစု အခါခါဖြစ်ပေါ်၍ အခါခါ ပျက်ဆုံးကြကုန်၏။ စကားပြောဆိုသံကို ကြားနာရာ၌ စကားမည်သည် အက္ခရာတလုံးတလုံးစီ စဉ်၍ ပြောရာ၏။ အက္ခရာတို့သည် အစဉ်အတိုင်း ချုပ်ပျောက်ကုန်၏။ နောက်နောက် အက္ခရာ ပေါ်လာလျှင် ရှေးရှေး အက္ခရာ မရှိပြီ။

နားထောင်သူတို့၏ နား၌ သောတဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည် သူ့အက္ခရာနှင့်သူ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်၍ အစဉ်အတိုင်း ချုပ်ဆုံးကြကုန်၏။ “နမော တဿ” ဟူသော ရှုတ်ဆိုသံကို ကြားနာရာ၌ ‘န’ ဟူသော အသံအက္ခရာသည် နားတွင်း၌ ထိခိုက်၏။ ထိခိုက်မှုဒဏ်ဟုန်ကြောင့် သောတဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်ရ၏။ ‘န’ ဟူသော အသံကို စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်သော နာမက္ခန္ဓာသည် ထိုအသံချုပ်ဆုံးလျှင် ချုပ်ဆုံးမြဲ ဖြစ်၏။ ‘န’ အသံချုပ်ဆုံးလျှင် ‘န’ အသံကို ကြားမှုလည်း ပျောက်ကွယ် သည်ဟု လောက၌လည်း ထင်ရှားပါ၏။ လောက၌ နား၏ကိစ္စ အခွင့် မည်သည် အလွန်ကြီးကျယ်၏။ နား၌ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တ၊ ဇီဝ၊ နိစ္စ၊ သုခ စွဲလမ်းချက် အလွန်သန်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟူ၍ စွဲလမ်းပုံ။ ။စောဒနာရန် ရှိ၏—နားကို ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍ သတ္တဝါဟူ၍ စွဲလမ်းမှု မရှိပါ။ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါ၊ သတ္တဝါ၏ အင်္ဂါဟူ၍သာ စွဲလမ်းပါသည်ဟု ဆိုရန်ရှိ၏။

ငါ ကြားသည်ဟု စွဲလမ်းမှု၊ နားသည် ကြားတတ်သည်ဟု စွဲလမ်းမှု သည် နားကို ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ သတ္တဝါဟူ၍ စွဲလမ်းမှုပင်တည်း။

ထို့အတူ ခြေသန်း၊ လက်သန်း၌ ထိခိုက်၍ နာသည်ရှိသော် ငါနာသည် ဟု စွဲလမ်းမှုသည် ခြေသန်း၊ လက်သန်းကို ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ သတ္တဝါဟူ၍ စွဲလမ်းမှုပင်တည်း။

ယုတ်စွာအဆုံး မုတ်ဆိတ် ကျင်စွယ်ဟူသော မွေးညှင်းကို နုတ်ပယ်ရာ၌ မွေးညှင်း၏ အရင်းအဖို့သည် ကာယပဿာဒရုပ် ရှိ၏။ နာတတ်၏။ ထို နာမှုကို ငါနာသည်ဟု စွဲလမ်းမှုသည် တခုတခုသော မွေးညှင်းကို ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍ သတ္တဝါဟူ၍ စွဲလမ်းမှုပင်တည်း။

မွေးညှင်းပေါင်း ကိုးသောင်း ကိုးထောင် ရှိသည်ဟူရကား မွေးညှင်း အရေအတွက် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ စွဲလမ်းချက် ကိုးသောင်း ကိုးထောင် ရှိ၏။ မိမိစွဲလမ်း၍ နေမှုကိုပင် မိမိမရေလည်၍ စောဒနာခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ဖြေလေ။

လောက အသုံးအနှုန်းအလို ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခြင်း။ ။ပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါဖြစ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်ဟုအစိတ် အစိတ် နုတ်ပယ်၍ ထားခဲ့လျှင် တကိုယ်လုံး အင်္ဂါချည်းဖြစ်၍ ကုန်ရာ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါပင် မရှိရာပြီ။

ထို့ကြောင့် ထိုထိုဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ရာဌာန, သိတတ်ရာဌာန, အသက်ရှိ သည် အရှင်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရာဌာန အလုံးစုံသည် ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဟုတ်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အင်္ဂါလည်း ဟုတ်၏။ သတ္တဝါလည်း ဟုတ်၏။ သတ္တဝါ ၏ အင်္ဂါလည်း ဟုတ်၏။ အတ္တလည်း ဟုတ်၏။ ဇီဝလည်း ရှိ၏ဟု လောက အလိုကို သိအပ်၏။

ဒိဋ္ဌိသိ။ ။ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါဟု စွဲလမ်းမှုသည် နိစ္စ, သုခ, အတ္တ, ဇီဝဟု စွဲလမ်း မှုပင်တည်း။ တဏှာ, မာန, ဒိဋ္ဌိသုံးပါးတို့၏ အမှုချည်းသာ တည်း။ ကြားတတ်သော နားဒြပ်, နားသဏ္ဍာန်ဟူ၍ မရှိ။

ဉာဏ်သိ။ ။ထိုနေရာ၌ အစဉ်ဖြစ်ပွား၍နေသော ခက်မာမှု စသည်ကား ရူပက္ခန္ဓာသာတည်း။ ထိုရူပက္ခန္ဓာသည် ကြားတတ်သိတတ် သော တရားမျိုးမဟုတ်။ ကြားမှု, သိမှုသည်မူကား ထိုနေရာ၌ အသံထိ ခိုက်ဆဲအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးသာတည်း။ နား၌ ခန္ဓာ ၅-ပါးသာ ရှိ၏ဟု သိမှု မြင်မှုသည်ကား ဉာဏ်သိဖြစ်၏။ အနိစ္စသိ, ဒုက္ခသိ, အနတ္တသိ, နိဿတ္တ, နိဇ္ဇိဝသိ ဖြစ်၏။

အကြောင်းယုတ္တိကိုမူကား ကာယဝိညာဏ်၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ဤမှနောက်၌ ၁၃-ရပ်သော အဆစ်အပိုင်းတို့ကိုလည်း ကာယဝိညာဏ်နည်းတူ သိလေ။

နားအရသာ ၂-မျိုး။ ။နားအရသာသည်လည်း နှစ်မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် သုခသဟဂုတ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးဟူသော အရသာသည် ကိုယ်အင်္ဂါအရသာကြီး၌ ပါဝင်လေပြီ။ သာယာသော အသံကို ၎င်း၊ မိမိအလိုရှိသော စကားမျိုးကို၎င်း ကြားသောအခါ၌ ခံစားရသော နားအရသာသည်ကား သောတဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးပေတည်း။ ဤနားအရသာကိုလည်း သတ္တဝါတို့သည် လွန်စွာ လိုက်စားကြကုန်၏။

စကားပြောဖော် စကားပြောဖက်နှင့်ကင်း၍ ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ တကိုယ် ယေ တကာယ နေထိုင်ခြင်းငှါပင် မတတ်နိုင် ရှိကြကုန်၏။ အဖော်နှင့် ကင်း၍ နားဆိတ်ဆိတ်နေရလျှင် ငြီးတောက်ခြင်း ငြီးငွေ့ခြင်း ဖြစ်ကြကုန် ၏။ ရောက်မိရောက်ရာ စပ်မိစပ်ရာ သမ္ပပ္ပလာပ^၁ စကားမျိုးကိုပင် ကြား နာ၍ နေရမှ အငြီးပြေကြကုန်၏။ ဤသောတအရသာကြီးသည် လောက ၌ အငြီးပြေ ခံစားဖွယ်ကြီး တပါးပင်တည်း။

ခွေး၊ ကျီး၊ လင်းတ ဥပမာ၊ နှုနာရောဂါသည်ကြီး ဥပမာတို့ကိုလည်း ဤ၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ သိကြလေ။

သောတဝိညာဏ် ပြီး၏။

စက္ခုဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး

စက္ခုဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏ ဖြစ်ရာဌာနစသည် စက္ခုဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၌ မျက်လုံး အရပ်သည် စက္ခုဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏ ဖြစ်ရာ ဌာနပေတည်း။ ကာယ ဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏ ဖြစ်ရာဌာနလည်း ဟုတ်၏။ ဤမျက်စိ၌လည်း နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး နှစ်စုံရ၏။ မျက်စိသည် အပူ၊ အအေးစသော ဖောဠဗ္ဗ မျိုးတို့ကိုလည်း သိတတ်၏။ နာဟတ်၏။ ကျင်တတ်၏။ ကျိန်းတတ်၏။

၁။ သမ္ပပ္ပလာပ=အချည်းနှီးသောစကား။ အကျိုးမဲ့ ပြိုင်ဖျင်းသော စကား။

စပ်တတ်၏။ အဆင်းအမျိုးမျိုးကိုလည်း မြင်တတ်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး သတ္တဝါ
မျိုး အမှန်ဖြစ်၏ဟု ဆိုရာ၏။ စက္ခုဝိညာဏ်သိကို မြင်သည်ဟူ၍ ခေါ်၏။

ထိုထိုသက်ရှိ သက်မဲ့ဝတ္ထုတို့ကို မြင်၍ ဘယ်သင်း ဘယ်ဟာဟု သိကြ
ရာ၌ မျက်စိသိ၊ မနောနုလုံးသိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သိဟု ခွဲမြဲခဲ့လေ။

ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်ပုံ။ ။ ပရမတ္ထအားဖြင့်မူကား မျက်စိဒြပ်ဟူ၍ပင် မရှိ၊
ထိုနေရာ၌ဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးသာ ရှိ၏။ ထိုတွင်
ရူပက္ခန္ဓာ တပါးသာ ထိုနေရာ၌ အစဉ်မြဲ၏။ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည်ကား
ထိုထို အဆင်းအာရုံကို ကြည့်ရှု၍ နေဆဲအခါ၌သာ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ အိပ်
ပျော်၍ နေဆဲအခါ၊ မှောင်မှိုက်တွင်း၌ နေဆဲအခါ၊ မျက်စိကို မှိတ်၍ နေဆဲ
အခါတို့၌ ထိုနေရာမှာ ချုပ်ကွယ်၍ နေကြကုန်၏။ ကြည့်ရှု၍ နေဆဲအခါ
မှာလည်း မျက်တောင်ခတ်တိုင်း ခတ်တိုင်း ခဏခဏ ချုပ်ကွယ်ကြရကုန်
၏။ အာရုံပြောင်းတိုင်း ပြောင်းတိုင်း ချုပ်ကွယ်ကြရကုန်၏။

စိတ်လျင်မြန်ပုံ။ ။ မန်ကျည်းပင်အစရှိသော အရွက်စိပ်သစ်ပင်မျိုးတို့ကို
မော်၍ ကြည့်ကြရာ၌ အရွက်တခု တခုလျှင် နာမ-
က္ခန္ဓာ ၄-ပါး အသီးအသီးဖြစ်၍ အသီးအသီး ချုပ်ကွယ်ကြကုန်၏။ အရွက်
တခုကို မြင်မှု၊ သိမှုနှင့် ထို့ပြင်အရွက်တခုကို မြင်မှု၊ သိမှုတို့သည် အသီးအသီး
တို့သာတည်း။ တခုပြီးမှတခု ဖြစ်ကြမြဲပေတည်း။ နှစ်ခုပိုင်၍ ဖြစ်မြဲမဟုတ်။
စိတ်မည်သည် အလွန်လျင်မြန်လှ၍ တပင်လုံးကိုပင် တပိုင်နက်မြင်သည်ဟု
ထင်၍ နေရကုန်၏။

အသိ ၃-မျိုး။ ။ အရွက်တခုတခု၌ပင် မျက်စိသိ၊ မနောနုလုံးသိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သိ
အသီးသီးစီ ဖြစ်ကြ၏။

မျက်စိသိ၊ မနောနုလုံးသိနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်သိ။ ။ ထိုတွင် စက္ခုသိဆိုသည်ကား
အဆင်း သက်သက်ကို မြင်မှု
မျှသာတည်း။ အကြီး၊ အငယ်၊ အဝန်း၊ အလျား စသော သဏ္ဍာန်ကို
သိသည်မဟုတ်။ မနောနုလုံးသိဆိုရောက်မှ ထိုသဏ္ဍာန်တို့ အသီးအသီး
ပေါ်၏။ ဤမနောနုလုံးသိကိုပင် ပုဂ္ဂိုလ်သိ ဆိုရသည်။

မန်ကျည်းပင်ကြီးကို မော်၍ကြည့်ရာ၌ အရှက်တွေကို အသီးအသီး မြင်မှုနှင့် အရှက်သဏ္ဍာန်တွေကို အသီးအသီးသိမှုသည် တပြိုင်နက်ပင် မှတ်ထင်ကြရကုန်၏။ စိတ်၏ ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ ပြောင်းလဲမှု မြန်ပုံကို ရိပ်မိရုံ ပြဆိုလိုက်သည်။

လောက၌ ဤမျက်စိ၏ အခွင့်မည်သည် အလွန်ကြီးကျယ်၏။ နား၏ အခွင့်ထက်ပင် သာလွန်၏။ မျက်စိ၌ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တ၊ ဇီဝ၊ နိဗ္ဗာန်၊ သုခ စွဲလမ်းမှု အလွန်ထက်သန်၏။

ဤစကား၌ စောဒနာချက် ဖြေဆိုချက်တို့ကို သောတ၌ ဆိုခဲ့တိုင်း သိလေ။ ဤမှနောက်၌ စက္ခု၌ ဒိဋ္ဌိသိ ဉာဏ်သိ ခဲ့ခန်း၊ ၁၃-ပါးသော အဆစ်အပိုင်းတို့ကိုလည်း ဤစက္ခု၌ အကုန်အစင် မြင်ကြလေကုန်။

မျက်စိ၌ အရသာ ၂-မျိုး။ ။အရသာနှင့် တဏှာအစွမ်းကို ပြဆိုနည်း၌ ဤမျက်စိမှာလည်း အရသာ နှစ်မျိုးရ၏။

ထို့တွင် သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးဟူသော အရသာသည် ကိုယ်အင်္ဂါအရသာကြီးတွင် ပါဝင်လေပြီ။

လှပတင့်တယ်သော အဆင်းသဏ္ဍာန်မျိုး၊ မိမိအလိုရှိသော ဝတ္ထုမျိုး၊ မတွေ့စဘူး မမြင်စဘူးသော အာရုံဝတ္ထုမျိုးတို့ကို မြင်ကြသောအခါ၌ ခံစားရသော မျက်စိအရသာသည်ကား စက္ခုဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ပေတည်း။ ဤစကားမျိုး၌ မနောနှလုံးအမှုတို့ကိုလည်း အပါအဝင်ပြု၍ ယူကြလေကုန်။

အရသာ၌ ရှင်းချက်။ ။ပီတိ^၁ သုခ^၂ သောမနဿ^၃ တို့ကို အရသာ ဆိုလိုရင်း ဖြစ်ငြားသော်လည်း ခန္ဓာ ၄-ပါး တို့၏ ဖြစ်မှုအလား ထင်ရှားစေခြင်းငှါ ခန္ဓာ ၄-ပါးဟူ၍ပင် ဆိုလိုက်သည်။

၁။ ပီတိ=နှစ်သက်ခြင်း။
၂။ သုခ=ချမ်းသာခြင်း။
၃။ သောမနဿ=ဝမ်းမြောက်ခြင်း။

တနည်းကား ဥပေက္ခာဝေဒနာသည်လည်း ပီတိ၊ သုခ၊ သောမနဿကို မရသာရာ၌ အငြီးပြေ အရသာမျိုးပင် ဖြစ်၏။ မျက်စိမည်သည် ကောင်း သည်ကိုမှသာ ကြည့်လိုသည်မဟုတ်။ ကြည့်ခွင့်ရှိပါလျက် မကြည့်ရလျှင် သက်သက်မနေနိုင်မှုမျိုးတည်း။ တသက်လုံး တနေ့တနေ့လျှင် အခါခါ မြင်၍နေရသော ဝတ္ထုမျိုးပင် ဖြစ်သော်လည်း မက်စရာဝတ္ထုတပါး မရှိ ခဲ့လျှင် ထိုအာရုံကိုပင် တမော့မော့နေရ၏။ မကြည့်ဘဲ မနေနိုင်။ မကြည့်ဘဲ စက္ခုန္ဒြေကို ချုပ်တည်း၍ နေရမည်ဆိုလျှင် ခဏခြင်း ငြီးတောက်၏။ စိတ် ကျဉ်းကြပ်၏။ မျက်စိဥပစာတဆုံး ဖွင့်လွှတ်၍ထားမှ အကြိုက်ကျ၏။ အရ သာကောင်း တွေ့သကဲ့သို့ အငြီးအတောက် ပြေပျောက်၏။

ထို့ကြောင့် မကောင်းသည်ဖြစ်စေ ကောင်းသည်ဖြစ်စေ ကြည့်မြင်ရမှု သည်လည်း အငြီးအတောက် ပြေပျောက်စေတတ်သော အဖျော်အဖြေ အရသာကြီးတမျိုးပင် ဖြစ်သတည်း။ ကြွင်းသော သောတ၊ ဃာနစသည် တို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။

ထို့ကြောင့် ဥပေက္ခာဝေဒနာကိုလည်း အရသာဆိုသင့်၏။

နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးလုံးကိုလည်း အရသာဆိုသင့်၏ဟူ၍ မှတ်လေ။

တသက်လုံး မြင်၍နေရသော အာရုံမျိုးအလယ်၌ပင် စက္ခုန္ဒြေကို ချုပ်ထိန်း၍မရ။ မျက်စိမျက်နှာ ဦးတည်မိရာ မျက်စိဥပစာ၌ မိုဃ်းကို မျှော်လိုက်ရ၏။ တိမ်ကို မျှော်လိုက်ရ၏။ မြေအပြင်ကို မျှော်လိုက်ရ၏။ ရေအပြင်ကို မျှော်လိုက်ရ၏။ တောတခွင်ကို မျှော်လိုက်ရ၏။ တောင်တခွင် ကိုမျှော်လိုက်ရ၏။ လူကို နွားကို ခွေးကို ဝက်ကို အိမ်ကို ယာကိုမျှော်လိုက် ရ၏။ မျှော်ရမှ စိတ်ချောငင်၏။ စိတ်ချမ်းသာ၏။ အရသာကြီးတပါးပင် ဖြစ်၏။ ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌ ဖြစ်ကြ၏။

ဤမှနောက်၌ ဤစက္ခုအရသာ၌ သာယာသော တဏှာဝဋ်ဆိုးကြီး၊ တဏှာနုနာကြီးတို့ကို ကာယဝိညာဏ်၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းကို အစဉ် မှီး၍ သိကြလေ။

စက္ခုဝိညာဏ် ပြီး၏။

မနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ

မနောနှလုံးသိ ပုဂ္ဂိုလ်သိခေါ်သော မနောနှလုံး၏သိခြင်း၊ မနောနှလုံး၏သိမှု၊ မနောနှလုံး၏ အသိဟု ဆိုအပ်သော မနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးကို ပြဆိုပေအံ့။

မနောဝိညာဏ် ဖြစ်ရာဌာန။ ။ရင်တွင်း၌ရှိသော နှလုံးသွေးအတွင်း၌ ဤမနောဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ နှလုံးအိမ်သည်သာ အသားစိုင် အသားခဲဖြစ်၍ ကာယဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏ ဖြစ်ရာဌာန ဖြစ်၏။ နှလုံးသွေးသည်မူကား ကာယဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ရာဌာန မဆိုသာ။

မနောဝိညာဏ် အမျိုးမျိုး။ ။နှလုံးသွေး၏ အတွင်း၌ဖြစ်သော ထို မနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးသည် ကား အလွန် အထွေအပြား များပြား၏။ အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော မကောင်းသော အကြံမျိုးသည်လည်း မနောနှလုံးမှ ဖြစ်၏။ ကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော ကောင်းသော အကြံမျိုးသည်လည်း မနောနှလုံးမှ ဖြစ်၏။ အိပ်ပျော်သော ဘဝင်အပျာကတ ဝိညာဏ်မျိုးသည်လည်း မနောနှလုံးမှ ဖြစ်၏။ ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို ပြုပြင်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ကာယကံမှု မျိုး၊ စကားပြောဆိုအပ်သော ဝစီကံမှုမျိုး၊ စိတ်နှလုံးထဲတွင် တရိုန်ရိုန် ထ၍နေသော မနောကံမှုမျိုးတို့သည်လည်း မနောနှလုံးမှ ဖြစ်ကုန်၏။ ကုသိုလ်ဇော အကုသိုလ်ဇောတို့သည် ထိုမနောနှလုံးမှ ဖြစ်ကုန်၏။

ဇောစိတ်။ ။ဇောဆိုသည်ကား--အလွန် ပြင်းထန်သော အဟုန်ရှိသော စိတ်မျိုးတည်း။

မီးရထားပမာ ကိုယ်ခန္ဓာ

ဤကိုယ်ခန္ဓာကြီးသည် မီးရထား၊ မီးသင်္ဘောနှင့် တူ၏။
နှလုံးအိမ်သည် မီးအိုး၊ ရေခွေးအိုးကြီးနှင့် တူ၏။
ဘဝင်စိတ်မျိုးသည် ရေခွေးအိုး၌ရှိသော ပကတိရေခွေးနှင့် တူ၏။

မနုသိကာရ အာဝဇ္ဇန်းသည် မီးအိုး၌ရှိသော ပြင်းထန်သောမီးနှင့် တူ၏။

လောဘဇော, ဒေါသဇော အစရှိသော အမျိုးမျိုးသော ဇောစုသည် ရေနှေးအိုးမှ တဟုန်တည်းဆူထသော ရေလှိုင်းပွက်တွေနှင့် တူ၏။

ဇောအမျိုးမျိုးမှဖြစ်သော စိတ္တဇဝါယော^၁တို့သည် ရေလှိုင်းပွက်တို့မှ ပန်း၍ထွက်သော အဟုန်ပြင်းထန်သော အခိုးတို့နှင့် တူကုန်၏။

ကိုးရာသော အကြောတို့သည် အခိုးလျှောက်သွားရာ အခိုးကြောင်း နှင့် တူကုန်၏။

အင်္ဂါကြီးငယ်တို့သည် စက်ကရိယာတို့နှင့် တူကုန်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း အဆင်းသဏ္ဍာန် အစရှိသော အာရုံ ၆-ပါးတို့သည်လည်းကောင်း ရထားစက်အိုးတို့နှင့် တူကုန်၏။

တဏှာ ၆-ပါးတို့သည် ရထား အစိုးရကြီးတို့နှင့် တူကုန်၏။

ရေနံကြမ်းမီးတောက်အသွင် စိတ်ဘဝင်။ ။ဘဝင်စိတ်မည်သည် အလွန် နှံ့လှသော စိတ်မျိုးတည်း။

ဤနှံ့လှသော ဘဝင်စိတ်မျိုးမည်သည်ပင်လျှင် အလွန်ပျံ့နှံ့သော အရှိန် အဝါ ရှိ၏။ ညဉ့်အခါ တိုက်ခန်းအတွင်း၌ ထွန်းအပ်သော ရေနံကြမ်း မီးတောက်နှင့် တူ၏။

တူပုံကား-ထို မီးတောက်မှ အလွန်လျင်မြန်သောလေသည် ထွက်၏။ ထိုလေသည် မီးတောက်မှထွက်သော မီးရောင်တို့ကို မီးတောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် တိုက်ခန်းတခုလုံးပြည့်အောင် ဖြန့်ဖြူး၏။ မီးတောက်မှထွက် သော အခိုးကြမ်းတို့ကိုလည်း ဝမ်းအဖို့ ရင်အဖို့တို့ကို ပြည့်စေ၏။

ထိုအတူ ဘဝင်စိတ်၏ အဟုန်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇလေသည် အလွန် လျင်မြန်၏။ ထိုလေသည် စိတ္တဇ ရုပ်ကလာပ်တို့ကို ဘဝင်စိတ်

၁။ စိတ္တဇဝါယော = (စိတ္တ = စိတ်ကြောင့် + ဇ = ဖြစ်သော + ဝါယော = လေ ဇာတ်) စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော လေဇာတ်။

ဥပါဒ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် တကိုယ်လုံးပြည့်အောင် ဖြန့်ဖြူး၏။ ထွက်သက် ဝင်သက် တည်းဟူသော စိတ္တဇလေကြမ်းတို့ကို ရင်,ဝမ်းနှင့် အပြည့် ဖြစ်စေ၏။

အိပ်ပျော်၍ နေဆဲအခါ၌ပင်လျှင် ကိုယ်ခန္ဓာ အလယ်ပိုင်း တခုလုံးကို ရေလှိုင်းထသကဲ့သို့ ကြာချီလှုပ်ရှားစေလျက် ပြင်းထန်သော ရှုခြင်း၊ ရှိုက်ခြင်းကို ဖြစ်စေ၏။ ဘဝင်စိတ်ဟူသော နို့လှစွာသောကြံ့မှု အရှိန် အဝါသည်ပင်လျှင် ဤမျှလောက် ထက်သန်၏။

ပြင်းထန်လှစွာသော အဟုန်နှင့်တကွ ယမ်းပုံမီးကျ ဖြစ်ပေါ်၍ထသော ဇောဟူသော အကြံ့ဓာတ်ကြီး အရှိန်အဝါသည် ဆိုဘွယ်ရာမရှိပြီ။ အကြံ့မှု အကြံ့ဓာတ် အရှိန်အဝါမျိုးမည်သည် ဤကဲ့သို့ ပြင်းထန်၏။

ဇောစိတ်၏ အရှိန်အဟုန် ပြင်းထန်ပုံ။ ။မီးရထား၊ မီးသင်္ဘောတို့၌ ထိုထို စက်ခလုတ်တို့ကို ပြုပြင်၍ ပေး လိုက်သည်ရှိသော် ရေအခိုးတို့သည် မိုသ်းကြိုးအဟုန်ကဲ့သို့ ထိုထို အခိုး ကြောင်းတို့ကို ခဏခြင်း ပြည့်ဖြိုးတန်းဝှေ့တိုက်ခိုက်ကာ ထွက်ကြကုန် သကဲ့သို့ ဤကိုယ်ခန္ဓာ၌လည်း ပြုလိုသော အမှုအားလျော်စွာ စိတ္တဇ ဝါယော လေမုန်တိုင်းတို့သည် ထိုထိုအကြောကြီး အကြောငယ်တို့ကို အဟုန်နှင့်တကွ ခဏခြင်း ပြည့်ဖြိုးစေကြကုန်၏။

အားခွန်ဗလ သန်မြန်လှသော မြေနဂါးကြီးငယ်တွေ ကခုန်မြူးထူးကြ ကုန်သကဲ့သို့ ၆၀-သော အကြောကြီး၊ ၉၀၀-သော အကြောငယ်တို့သည် ခဏခြင်းအဟုန်နှင့်တကွ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို ချီကြ၍ ထကြွကုန်မြူးကြရ ကုန်၏။ ထိုအကြောကြီး၊ အကြောငယ်တို့၏ မြူးထူးချက်ဖြင့် ဤကိုယ်ခန္ဓာ ကိုယ်အင်္ဂါတို့၏ အဟုန်နှင့်တကွ ထကြွလှုပ်ရှားသွားခြင်း လာခြင်း ကွေး ခြင်း ဆန့်ခြင်းအစရှိသည်တို့သည် ဖြစ်ကြကုန်၏။

မီးရထား၊ မီးသင်္ဘောတို့၌ အသံ၏ဆိုင်ရာအပေါက်ကို ဖွင့်လှစ်လိုက် သည်ရှိသော် ထိုဆူပူသော ရေဟုန်တို့မှ အသံနှင့်တကွ ပြင်းထန်သော အခိုး၏ တိုးဝှေ့ထွက်သွားခြင်းဖြင့် ဥဩသံ မြည်သည်ဖြစ်သကဲ့သို့ စကား စမြည်ပြောဆိုမည်ဟု ဇောစိတ်အကြံ့ဓာတ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်သည်နှင့် တပြိုင်

နက် စကားပြောမှု၏ဆိုင်ရာ စိတ္တဇလေတို့သည်၎င်း၊ လည်ပင်းကြော
မေးကြော လျှာကြောတို့သည်၎င်း မြေနဂါးတွေ မြူးကြကုန်သကဲ့သို့
တပြိုင်နက် လွန်လက်မြူးကြ ထကြရကုန်၏။

ရယ်ဇောဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် မျက်နှာအပြင်၌ ခဏခြင်း ရုပ်ရှင်ရုပ်ကြည်
တွေ အပြည့် ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ငိုဇောဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် မျက်နှာအပြင်၌ ခဏခြင်း
ရုပ်ညှိုး ရုပ်နောက်တွေ အပြည့်ဖြစ်ပေါ်မှုတို့၌ကား ညဉ့်အခါ မီးထွန်းသော
ဥပမာနှင့် တိုက်ဆိုင်၍ သိလေ၊ မျက်နှာအပြင်၌ ရယ်ရုပ် ငိုရုပ်တွေ ခဏ
ခြင်း အပြည့်ဖြစ်ပေါ်မှုတို့ကို မြင်သဖြင့် ဝမ်းတွင်း ရင်တွင်း လည်ပင်း
ဦးခေါင်းတွင်း တခွင်လုံးတို့၌လည်း ထိုရုပ်တို့ ပြည့်မှုကို သိကြလေ။

အာရုံပြုမှု လျင်မြန်ပုံ။ ။ အာရုံပြုမှု၏ အလွန်လျင်မြန်စွာ ပျံ့နှံ့ခြင်း၌
လည်း ဆိုင်းသံ စည်သံ အမြောက်သံ မိုဗ်းသံ
မိုဗ်းကြိုးသံတို့သည် ဖြစ်ရာအရပ်မှ အလွန်ဝေးစွာသော အရပ်မျက်နှာ
တို့ကို ခဏခြင်း ပျံ့နှံ့ကြကုန်သကဲ့သို့၎င်း၊ တိမ်တိုက်မှ ထွက်သော
လျှပ်ရောင်၊ နေဝန်းမှ ထွက်သော နေရောင်၊ လဝန်းမှထွက်သော လရောင်
တို့သည် လျင်မြန်လှသော လေဟုန်၏ အစွမ်းဖြင့် ထွက်ရာအရပ်မှ ခဏ
ခြင်း ကောင်းကင် မြေပြင်တခွင်လုံး ပျံ့နှံ့သကဲ့သို့၎င်း၊ စိတ်ခေါ်သော
အကြံဓာတ် အသိဓာတ်မျိုးတို့သည် နေ၊ လ၊ နက္ခတ်၊ တာရာတို့နှင့် တကွ
မိုးတပြင်လုံး မြေတပြင်လုံး တောတခွင်လုံးတို့ကို၎င်း၊ မနောဝိညာဏ်ချည်း
ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ အသက်ထက်ဆုံး တွေ့ကြုံဆက်ဆံ၍ လာခဲ့သော အရပ်ဒေသ
ဌာန မြို့ရွာ အာရုံ ဝတ္ထုတို့ကို၎င်း ခဏခြင်း ပျံ့နှံ့၍ ယူနိုင်၏။

အကြံဟူသော ပကတိစိတ်ဓာတ်ကြီး၏ အရှိန်အဟုန် ကြီးကျယ်ပုံ
အချက်ကို အမြက်မျှ ပြဆိုလိုက်သည်။ ဘာဝနာကိစ္စဖြင့် ပျိုးစီးကြီးကျယ်
ခြင်းသို့ရောက်သော တန်းခိုးလူဒွိဟူသော အကြံဓာတ်မျိုး၌ ဆိုဘွယ်မရှိပြီ။

ဤအချက်ကိုမူကား ဓာတ်တို့၏အစွမ်းကို နှိုင်းပြားစွာ မမြင်နိုင်ကြ
ကုန်သည်ရှိသော် သတ္တဝါတို့၌ ဖြစ်၍နေကြသော အမှုတို့ကို ဓာတ်တို့နှင့်
အကုန် နေရာ မချနိုင်ကြကုန်သဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်အစွမ်း သတ္တဝါအစွမ်းတွေ

ထင်မြင်၍နေမှုကို မပျောက်ဖျက်နိုင် ရှိနေကြကုန်ရာသောကြောင့် ရိပ်မိရုံ ပြဆိုလိုက်သည်။

မနောနှလုံးကိစ္စ။ ။လောကဓမ္မတို့၌ ဤမနောနှလုံး၏အခွင့်သည် အလွန် တရာ ကြီးကျယ်လှ၏။ ခပ်သိမ်းသော အလိမ်မာ ဟူသမျှတို့သည်၎င်း၊ ခပ်သိမ်းသော အမိုက်အမဲ ဟူသမျှတို့သည်၎င်း ဤ မနောနှလုံးမှ ဖြစ်ကုန်၏။

လောကအလို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကိစ္စ ဖြစ်ပုံ။ ။လောကအလိုအားဖြင့်—

ဤမနောနှလုံးသည် ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးကို ဆောင်တတ်၏။ သွားတတ် ၏။ ရပ်တတ်၏။ ထိုင်တတ်၏။ လျောင်းတတ်၏။ ပြောတတ်၏။ ဆိုတတ်၏။ ငိုတတ်၏။ ရယ်တတ်၏။ သူ့အသက်ကို သတ်တတ်၏။ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူ တတ်၏။

ဤသို့ အရှေ့သည်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ကိစ္စ ဟူသမျှသည် မနော နှလုံး၏ ကိစ္စချည်းသာတည်း။

မနောနှလုံးသည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်

စောဒနာရန် ရှိပြန်၏—

သက်သက်သော မနောကံကိစ္စမျိုးကိုသာ မနောနှလုံး ပြုတတ်ပါသည်။ ကာယကံကိစ္စမျိုး ဝစီကံကိစ္စမျိုးတို့သည်ကား မနောနှလုံးသက်သက်နှင့် ပြီးစီးကြသည် မဟုတ်ကုန်။ ကိုယ်အင်္ဂါ နှုတ်အင်္ဂါတို့ပါရှိမှ ပြီးစီးကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ကာယကံကိစ္စမျိုး ဝစီကံကိစ္စမျိုးတို့ကိုမူကား မနောနှလုံးသည် မပြုတတ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည်သာ ပြုတတ်ပါသည်ဟု ဆိုရန်ရှိ၏။

ကိုယ်အင်္ဂါ နှုတ်အင်္ဂါစုသည် သိတတ် ကြံတတ် အားထုတ်တတ် သလောဟု ပြန်၍မေးရာ၏။ ကိုယ်အင်္ဂါ နှုတ်အင်္ဂါစုသည် မသိတတ် မကြံတတ် အားမထုတ်တတ်ပါ။ မနောနှလုံးသည်သာ သိတတ် ကြံတတ် အားထုတ်တတ်ပါသည်ဟု ဆိုပေလတ္တံ့။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဆိုသည်ကား သိတတ် ကြံတတ် အားထုတ်တတ်သည်ကို ဆိုသလော၊ မသိတတ် မကြံတတ် အားမထုတ်တတ်သည်ကို ဆိုသလောဟု မေးမြန်းရာ၏။

သိတတ် ကြံတတ် အားထုတ်တတ်သည်ကို ဆိုပါသည်ဟု ဆိုပေလတ္တံ့။

ထိုအခါ မနောနုလုံးသည်သာ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အစစ်ဖြစ်ကြောင်းသည် ထင်ရှားပေါ်၍ လာ၏။ မနောနုလုံးသည်သာ သွားတတ် လာတတ် ပြောတတ် ဆိုတတ် ကြံတတ် သိတတ် သတ်တတ် ခိုးတတ်ကြောင်းသည် ထင်ရှားပေါ်၍ လာ၏။

တနည်းသော်ကား - သတ်မှု၊ ခိုးမှုမည်သည် မနောနုလုံး၏ သိမှု ကြံမှု သက်သက်နှင့် ပြီးစီးသည်မဟုတ်၊ ကိုယ်အင်္ဂါ နှုတ်အင်္ဂါတို့၏ လှုပ်ရှားမှု ပယောဂလည်း ပါရှိမှ ပြီးစီးသည်ဖြစ်၍ မနောနုလုံးသည်လည်း သတ် တတ်၏။ ကိုယ်အင်္ဂါ နှုတ်အင်္ဂါသည်လည်း သတ်တတ်၏။ မနောနုလုံး သည်လည်း ခိုးတတ်၏။ ကိုယ်အင်္ဂါ နှုတ်အင်္ဂါသည်လည်း ခိုးတတ်၏။ မနောနုလုံးသည်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတည်း၊ ကိုယ်အင်္ဂါ နှုတ်အင်္ဂါသည် လည်း ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါပင်တည်း။

လက်ဖြင့် သတ်ရာ၌ - မနောနုလုံးသည်လည်း သတ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါပင်တည်း၊ လက်သည်လည်း သတ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါပင် တည်း၊ ဤအရာ၌မူကား မနောနုလုံးကို ပြဆိုရာဖြစ်၍ မနောနုလုံးသည် သတ်တတ်၏ ခိုးတတ်၏ဟု ဆိုပေသတည်း။

ရှေးနည်းကား မနောနုလုံးကိုသာ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါအစစ်ဟု မှတ်ထင် သူတို့၏ အလိုပေတည်း။

နောက်နည်းကား တကိုယ်လုံးကိုပင် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟု မှတ်ထင်သူ တို့၏ အလိုပေတည်း။

အချို့သူတို့ကား စိတ်ကိုသာ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါအစစ်ဟု ယူကုန်၏။

အချို့သူတို့ကား ခန္ဓာငါးပါးကိုပင် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါအစစ်ဟု ယူကုန်၏။ အယူနှစ်မျိုးရှိ၏။ ဤကား လောကအလိုတည်း။

ပရမတ်အလို ခန္ဓာ ၅-ပါး။ ။ပရမတ္ထအလိုအားဖြင့်မူကား—

ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟူ၍လည်း မရှိ၊ နှလုံးသွေးဟူ၍လည်း မရှိ၊ ထိုနေရာ
ဌာန အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ကြသော ခန္ဓာ ၅-ပါးသာ ရှိ၏။

နာမ်ခန္ဓာများ ဖြစ်၊ ပျက်၊ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါးတို့တွင်—ခက်မာမှု နူးညံ့မှု
ပြောင်းရွှေ့မှု လျင်မြန်ပုံ ဖွဲ့စေမှု ယိုစီးမှု ပူမှု နွေးမှု စသော
ရူပက္ခန္ဓာစုသည်သာ ထိုနေရာ၌ ဖြစ်ချည်
ပျက်ချည် အစဉ်အမြဲ တည်နေ၏။

နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည်ကား ထိုနေရာ၌ ဖြစ်ပေါ်ခိုက်၌သာ ရှိကုန်၏။
ထိုနှလုံးဌာနမှတစ်ပါး တကိုယ်လုံးမှာ ထိုထိုနေရာတွင် ဖြစ်ပေါ်၍နေခိုက်၌
နှလုံးမှာ မရှိကြကုန်။

အရေတခွင်လုံးမှာ ထိုထိုနေရာ၌ နာမက္ခန္ဓာတို့ ဖြစ်ပေါ်၍နေခိုက်
နှလုံးမှာ ရူပက္ခန္ဓာတစ်ပါးသာ ရှိ၏။

သားတစ် ကိုးရာတို့တွင် ထိုထိုသားတစ်မှာ ဖြစ်ပေါ်၍နေခိုက် နှလုံး
မှာ ရူပက္ခန္ဓာတစ်ပါးသာ ရှိ၏။ အကြောကိုးရာတို့တွင် ထိုထိုအကြောမှာ၊
အရိုးသုံးရာတို့တွင် ထိုထိုအရိုးမှာ၊ ၂ ကုဋေ ၄-သန်းသော ဆံပင်တို့တွင်
ထိုထိုဆံပင်မြစ်မှာ၊ ၉-သောင်း ၉-တောင်သော မွေးညှင်းတို့တွင် ထိုထို
မွေးညှင်းမြစ်မှာ ဖြစ်ပေါ်၍နေခိုက် နှလုံး၌ ရူပက္ခန္ဓာတစ်ပါးသာ ရှိ၏။

ထိုသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှု ဖြစ်ရာ
ဌာန ရွှေ့မှု ပြောင်းမှု မည်သည် အလွန်တရာ မြန်လှသည်ဖြစ်၍ ရှေး၌
ပြဆိုခဲ့ပြီးသော မီးရောင် နေရောင် လရောင် ဆိုင်းသံ စည်သံ အမြောက်သံ
သေနတ်သံ မိုဗ်းသံ မိုဗ်းကြိုးသံ တို့ကဲ့သို့ ခြေဖဝါးတပြင်လုံး၌ အလွန်
ကျင်နာ၍ နေဆဲမှာပင် ထိုကျင်နာမှုကို မနောနှလုံးကလည်း အမြဲသိ၍
နေသည်ဟု မှတ်ထင်ကြရကုန်၏။

ခြေဖဝါး တပြင်လုံးတွင်လည်း တသုတ်တသုတ် ဖြစ်ပေါ်နေသော
နာမက္ခန္ဓာဟူသော နာမု၏ ဖြစ်ရာဌာနသည် အဏုမြူမျှ ပမာဏကျယ်
သည်မဟုတ်၊ တသုတ်ချုပ်ကွယ်ပြီးမှ တသုတ်ဖြစ်ပေါ်မြဲ ဓမ္မတာတည်း။

တသုတ်တသုတ်၏ အကြားအကြား၌လည်း နာမှန်း ကျင်မှန်းသိသော မနောနုလုံးသိ အသီးအသီး ညှပ်ကာညှပ်ကာ ဖြစ်မြဲဓမ္မတာတည်း။

မညှပ်ခဲလျှင် ထိုတသုတ် နာမှုကို နာသည်ဟု ပုဂ္ဂိုလ်သိ ဖြစ်နိုင်သည် မဟုတ်၊ ခြေဖဝါးကနာမှု မနောနုလုံးကသိမှု အစုံစုံတို့၏ အကြားအကြား ၌လည်း ဘဝင်မနော တသုတ်တသုတ် ခြားမြဲဓမ္မတာတည်း၊ ဤသို့ ဖြစ်ပါ လျက် ခြေဖဝါးတပြင်လုံးသည် တပြိုင်နက်ပင် နာ၍နေသည်၊ နာမှု တပြင်လုံး တခုတည်းဖြစ်၍ နေသည်ဟု မှတ်ထင်ကြရကုန်၏၊ မနောနုလုံး ကလည်း နာမှုနှင့် အပြိုင်သိ၍ နေသည်ဟု မှတ်ထင်ကြရကုန်၏။

ခြားနားရှင်းလင်းစွာ သိခြင်း မြင်ခြင်းငှါ ထိုက်လှသော အချက်ကြီး တခုပေတည်း၊ တကိုယ်လုံးရှိ ထိုထိုအင်္ဂါတို့ကို တဖက်၊ မနောနုလုံးကို တဖက်ထား၍ ဤနည်းအတိုင်း အကုန်သိကြလေ။

မြင်မှု၊ သိမှု စသည်ကို တပြိုင်တည်း မြင်မှုနှင့် သိမှုမှာလည်း တနာရီ မှတ်ထင်ကြခြင်း ကြည့်ရှု၍ နေရာ၌ အစအဆုံးတိုင် မြင်မှုလည်း တခုတည်း၊ မျက်စိက မြင်မှုနှင့် မနောနုလုံးက သိမှုလည်း တပြိုင်တည်း မှတ်ထင်ကြရကုန်၏။

ကြားမှု သိမှုအစုံ၊ နံမှု သိမှုအစုံ၊ လျက်မှု သိမှု အစုံတို့၌လည်း ထိုနည်း အတူ သိကြလေ။

မြင်မှုနှင့် ကြားမှု၊ မြင်မှုနှင့် နံမှု၊ မြင်မှုနှင့် လျက်မှု၊ မြင်မှုနှင့် တွေ့ထိမှု၊ ကြားမှုနှင့် နံမှု၊ ကြားမှုနှင့် လျက်မှု၊ ကြားမှုနှင့် တွေ့ထိမှု စသည်တို့၌ လည်း ပြိုင်သည်ဟု မှတ်ထင်ကြရကုန်၏။

မနောနုလုံးသိ သက်သက်၌လည်း ဝတ္ထု အာရုံ အမျိုးမျိုးတို့ကိုပင် တပြိုင်တည်း သိနိုင်သည်ဟု မှတ်ထင်ကြရကုန်၏၊ စကားပြောဆိုကြရာ၌ အက္ခရာ တလုံးတလုံးလျှင် ဇောစိတ် ၇-ကြိမ် ၇-ကြိမ် တသုတ်တသုတ်စီ ဖြစ်ရ၏၊ အက္ခရာချင်းလည်း ရှေ့နောက် မရောမယှက် အာကာသပရိစ္ဆေဒ ခြားလျက် ရှိကြ၏၊ ဇောအသုတ်ချင်းလည်း ရှေ့နောက် မရောမယှက် ဘဝင်စိတ် ခြားလျက် ရှိ၏၊ သို့ဖြစ်ပါသော်လည်း စကားလုံး တသောင်း တသိန်းကိုပင် ဇောစိတ်တခုနှင့် ပြောဆို၍ နေသည်ဟု မှတ်ထင်ကြကုန်၏။

ဣရိယာပုထ် ၄-ပါး၌ ဗျာပါရ မတူကြခြင်း စင်စစ်မှာမူကား ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးတို့ တွင်—

၁။ သွားမှု ဥဿာဟ^၁ ဗျာပါရ^၂ခေါ်သော ဇော အခြင်းအရာကား တမျိုး၊

၂။ ရပ်မှု ဥဿာဟ ဗျာပါရ ခေါ်သော ဇော အခြင်းအရာကား တမျိုး၊

၃။ ထိုင်မှု ဥဿာဟ ဗျာပါရ ခေါ်သော ဇော အခြင်းအရာကား တမျိုး၊

၄။ လျောင်းမှု ဥဿာဟ ဗျာပါရခေါ်သော ဇော အခြင်းအရာကား တမျိုး အသီးသီး ဖြစ်ကြ၏။

ဥဿာဟ ဗျာပါရ မတူကြသည်ဖြစ်၍ စိတ္တဇလေတို့၏ ထပုံ ကြွပုံချင်း မတူကြ၊ စိတ္တဇလေတို့၏ ထပုံ ကြွပုံချင်း မတူကြသည်ဖြစ်၍ အကြောကြီး အကြောငယ်တို့၏ ထပုံ ကြွပုံ ချင်းလည်း မတူကြ၊ အကြောကြီး အကြောငယ်တို့၏ ထပုံ ကြွပုံချင်း မတူကြသည်ဖြစ်၍ ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ် တို့၏ သယ်ပုံ ပိုးပုံ လှုပ်ရှားပုံချင်းလည်း မတူကြ၊ သူဥဿာဟ ဗျာပါရနှင့် သူကြိယာ အသီးသီး ဖြစ်ကြ၏၊ နှစ်ခုပိုင်၍ မရကောင်း။

ထို့အတူ သွားမှု၌လည်း ခြေတလှမ်း တလှမ်းလျှင် မနောနှလုံး၌ ဇောဥဿာဟ တသုတ်တသုတ်စီ ဖြစ်ကြ၏၊ ကြွင်းသော ဣရိယာပုထ်တို့၌ ၎င်း၊ ထိုထိုဣရိယာပုထ်တွင်းမှာ ထိုထိုကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ရှားမှုတို့၌၎င်း အကြံ ဥဿာဟ ဗျာပါရ အသီးသီး ဖြစ်ရမှုကိုလည်း သိကြလေ။

မနောနှလုံး၌ ဖြစ်ပေါ်မှု ၃-မျိုး။ ။ထိုမှတစ်ပါး—

၁။ မနောနှလုံး၌ အကုသိုလ် အကြံအစည် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ် ပေါ်မှုတမျိုး၊

၁။ ဥဿာဟ=အားထုတ်မှု။

၂။ ဗျာပါရ=ကြောင့်ကြစိုက်မှု။

၂။ ကုသိုလ်အကြံအစည် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်မှု တမျိုး၊

၃။ ဘဝင်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်မှုတမျိုး၊ သုံးမျိုးရှိ၏။

နာမက္ခန္ဓာအလိုက် နှလုံးသွေးဖြစ်ပုံ

ဘဝင်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်ဆဲအခါ၌ နှလုံးသွေးသည် ပကတိ နိမ္မိတ်သော အဆင်းအတိုင်းပင် တည်ရှိ၏။ အကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် နှလုံးသွေးတမျိုး ပြောင်းလဲ၏။ ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် နှလုံးသွေး တမျိုး ပြောင်းလဲရ၏။ ကုသိုလ်ဖြစ် ပေါ်ခိုက်မှာ နှလုံးသွေးသည် ပကတိထက် ကြည်ကုန်၏။ အကုသိုလ် ဖြစ်ပေါ်လာခိုက်မှာ ပကတိထက် နောက်ကျ၏။

ကုသိုလ်ဇောတို့တွင်လည်း—သဒ္ဓါလွန်ကဲသော အလှည့်မှာ ဝါ၍ ကြည်၏။

ပညာလွန်ကဲသော အလှည့်မှာ အရောင်အလက်နှင့်တကွ ကြည်၏။

မေတ္တာ^၁လွန်ကဲသော အလှည့်မှာ အလွန်ချမ်းမြေ့၍ ကြည်၏။

လောဘလွန်ကဲသော အလှည့်မှာ ပကတိထက် နီလျက် နောက်ကျ၏။

ဒေါသလွန်ကဲသော အလှည့်မှာ ညိုလျက် မည်းနက်လျက် နောက် ကျ၏။

မောဟလွန်ကဲသော အလှည့်မှာ သားဆေးရည်ကဲ့သို့ နီပြေပြေ နောက်ကျ၏။

ဝိတက်^၂လွန်ကဲသော အလှည့်မှာ ကုလားပဲပြုတ်ရည်ကဲ့သို့ ဖြော့တော့ သောအဆင်းရှိ၍ နောက်ကျ၏။

ပီတိသောမနဿ^၃လွန်ကဲသော အလှည့်မှာ ရှင်သောအဆင်း ရှိ၏။

၁။ မေတ္တာ=အကျိုးစီးပွား လိုလားချစ်ခင်ခြင်း။

၂။ ဝိတက်=ဝိတက္က(ပါဠိ)ကြံစည်တွေးတောခြင်း။

၃။ ပီတိသောမနဿ=(ပီတိ= နှစ်သက်ခြင်း။ သောမနဿ= ဝမ်းမြောက် ခြင်း။)နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ခြင်း။

ဒေါမနဿိလ္လန္တိကံသော အလှည့်မှာ ညှိုးခြောက်သော အဆင်းရှိ လျက် နောက်ကျ၏။

သောက ၂ ပရိဒေဝိလ္လန္တိကံသော အလှည့်မှာ အလွန်ပူလောင် မည်း ညစ်၏။

ကြောက်ခြင်း ရှုံ့ခြင်း ထိတ်လန့်ခြင်းစသော အလှည့်မှာ အလွန်အေး ချမ်း၍ ခဲ၏။

ဤကဲ့သို့ ထိုဇောစိတ္တုပ္ပါဒ် နာမက္ခန္ဓာအမျိုးမျိုးတို့ အလှည့်အလည် အားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ နှလုံးသွေးအမျိုးမျိုး အသစ်အဟောင်း ပြောင်းလဲ၏။

ကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌ အထူးထူး အထွေထွေ ဖြစ်၍နေကြသော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ အထွေထွေ အလာလာ အမူသွားတို့ကို မြင်နိုင်သော ဉာဏ် မျက်စိ မရှိကြကုန်မူ၍ အပေါ်ရံပြင်ပ အပေါင်းမျှကိုသာ သိမြင်၍ နေကြ ကုန်သော သူတို့မကား စိတ်ဝိညာဏ်ဟူသည် တသက်လုံး အမြဲတည်ရှိ၍ နေသည်ဟု မှတ်ကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့် တကိုယ်လုံး၌ နာမက္ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ရာဌာနတွေကို၎င်း၊ ဖြစ်ဆဲအခိုက်အလှည့်တွေကို၎င်း အထွေထွေ အလာလာ များစွာဝေဖန်၍ ပြဆိုလိုက်သည်။

မနောဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ၌ ဒိဋ္ဌိသိနှင့် ဉာဏ်သိ ခွဲပုံ

ဤမနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၌ ဒိဋ္ဌိသိ ဉာဏ်သိခွဲပုံကို ဆိုပေအံ့။

ဤ၌ ဒိဋ္ဌိသိမြင်မှုသည် အလွန်များပြားလှ၏။ အကျဉ်းမျှကို ပြဆိုပေ အံ့။

၁။ ဒေါမနဿ=စိတ်နှလုံးမချမ်းသာခြင်း။

၂။ သောက=စိုးရိမ်ကြောင့်ကြခြင်း။

၃။ ပရိဒေဝ=ငိုကြွေးမြည်တမ်းခြင်း။

ဒိဋ္ဌိသိ။ ။သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား မျက်စိဖြင့် မြင်၍ ထေ့ထေ့ လာလာ သိကြရာ၌လည်း ပုဂ္ဂိုလ်မြင်မှု သတ္တဝါမြင်မှု ပုဂ္ဂိုလ်သိမှု သတ္တဝါသိမှုဟု ထင်မြင်စွဲယူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အရိုးစိုက်ကြီးသည် ရှိနေကြ၏။

နားဖြင့်ကြား၍ နှာခေါင်းဖြင့် နံ၍ လျှာဖြင့် လျက်၍ ကိုယ်အင်္ဂါဖြင့် တွေ့၍ ထေ့ထေ့ လာလာ သိကြရာ၌ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ့မှု ပုဂ္ဂိုလ်သိမှု သတ္တဝါသိမှုဟု ထင်မြင်စွဲယူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အရိုးစိုက်ကြီးသည် ရှိနေကြ၏။

မနောနှလုံးသက်သက်ဖြင့် ထေ့ထေ့ လာလာ ကြံကြ သိကြရာ၌ ပုဂ္ဂိုလ်ကြံမှု သိမှု သတ္တဝါကြံမှု သိမှုဟု ထင်မြင်စွဲယူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အရိုးစိုက်ကြီးသည် ရှိနေကြ၏။ သတ္တဝါတကောင်လုံးသည် ဒိဋ္ဌိတုံးကြီး ဒိဋ္ဌိခဲကြီး ဒိဋ္ဌိပဒေသာပင်ကြီးဖြစ်၍ နေကြ၏။

ထို ၆-ချက်တို့တွင် ရှေ့ ၅-ချက်တို့သည် ပဉ္စဝိညာဏ်^၁ နာမက္ခန္ဓာတို့၏ အခန်း၌ ပါဝင်လေကုန်ပြီ။ နောက်ဆုံးအချက်သည်ကား ဤမနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာသက်သက်တို့ကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါပြု၍ ထင်မြင်စွဲယူမှုပေတည်း။ မနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကို နိစ္စဟူ၍ သုခဟူ၍ အတ္တဟူ၍ စွဲလမ်းမှုပေတည်း။

မနောဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာကို စွဲလမ်းပုံကား—ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူသည် ဖြစ် နိစ္စ စသည်ဟူ၍ စွဲလမ်းပုံ စရာ ပျက်စရာ သဘာဝ အသားမရှိသော နိမိတ္တဓမ္မကြီး ဖြစ်၍ နိစ္စမျိုး ဓုခမျိုး ပေတည်း။

တဘဝ တဘဝတွင် တခါဖြစ် တခါပျက်သာ ရှိသည်ဖြစ်၍ တသက် တသက် ခိုင်မြဲသော နိစ္စမျိုး ဓုခမျိုးပေတည်း။

ရုပ်ခန္ဓာ, နာမ်ခန္ဓာတို့ကို ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ သတ္တဝါဟူ၍ ငါဟူ၍ သူတပါး ဟူ၍ ယောက်ျား မိန်းမဟူ၍ ထင်မြင်စွဲလမ်းမှုသည် ထိုရုပ်ခန္ဓာ, နာမ်ခန္ဓာတို့ကို နိစ္စမျိုး ဓုခမျိုးဟူ၍ ထင်မြင်စွဲလမ်းမှု ဖြစ်လေ၏။

၁။ ပဉ္စဝိညာဏ် = (ပဉ္စဝိညာဏ = ပဉ္စ = ငါးခု + ဝိညာဏ = ဝိညာဏ်) စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ—ဝိညာဏ်ငါးပါး။

နိစ္စ ဓုဝဟူသည် ဣဋ္ဌမပါး သုခမပါး သုဘမပါးပေတည်း။ အနှစ်သာရ အတ္တမပါးပေတည်း။

မနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာကို ကြံတတ် သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အနိစ္စ စသည်ဟူ၍ သိမြင်ပုံ ဟူ၍မရှိ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်,နာမ်တရားသာ ရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် နှလုံးသွေး၌ရှိသော နူးညံ့မှုကြိယာ ဖွဲ့စေး ယိုစီးမှု ကြိယာ ပူမှုနှေးမှုကြိယာ ပူရလှုပ်ရှားမှုကြိယာ အဆင်း အနံ့ အရသာ သြဇာတို့ကား ရုပ်ခန္ဓာတို့တည်း။ ထိုရုပ်ခန္ဓာတို့သည် ကြံမှုမပါး သိမှုမပါး မဟုတ်ကုန်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်ကုန်။

ဗဟိဒ္ဓအာရုံ ခိုက်တိုက်လာသည်ရှိသော် ထိုနှလုံးအတွင်း၌ ရံခါ ရံခါ မနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည် တသုတ်တသုတ် ဖြစ်ပေါ် ကုန်၏။ ထိုနာမက္ခန္ဓာတို့ကို ကြံမှု သိမှုဟု ဆိုသတည်း။

နှလုံးသွေး၌လည်း ထိုနာမက္ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ပေါ်ရာဌာနသည် တရာ မက တထောင်မက များပြား၏။ အကြောင်းအခွင့် အထူးသင့်ရာ ဤ နေရာ၌ တသုတ်, ထိုနေရာ၌ တသုတ် ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၏။ တနာရီအတွင်း မှာပင် ဖြစ်ရာဌာနပေါင်း တရာ တထောင်မက ပြောင်းလဲ၏။ အသုတ် ပေါင်း တရာ တထောင်မက များပြား၏။

တသုတ်တသုတ်၏ အကြားအကြား၌ ဘဝင် မနော အသီးအသီး ဖြစ်ပေါ်၍ ခြား၏။ အသုတ်နှစ်ခု ပြိုင်ရိုးမရှိ၊ ဘဝင် မနောနှင့်လည်း ပြိုင်ရိုးမရှိ၊ တသုတ်ချုပ်ဆုံးမှ ဘဝင်တသုတ်ဖြစ်ပေါ်၏။ ဘဝင်ချုပ်ဆုံးမှ နောက်တသုတ် ဖြစ်ပေါ်၏။

နှလုံးသွေးမှတစ်ပါး စက္ခု, သောတ စသော တကိုယ်လုံးမှာ ထိုထို နေရာ၌ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ ဖြစ်ပေါ်၍ နေခိုက်တို့၌လည်း နှလုံးသွေးမှာ ဘဝင်ဝိညာဏ်, မနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ အကုန်တိတိကင်း၍ နေကုန်၏။ ရူပက္ခန္ဓာသက်သက်သာ ရှိနေ၏။

အနိစ္စနှင့်မရဏဘေး။ ။တသုတ်တသုတ် ချုပ်မှု ပျက်မှုကုန်ဆုံးမှုတို့ကား အနိစ္စလက္ခဏာအစစ်ပေတည်း။ အနိစ္စလက္ခဏာ အမြဲပါရှိ၍ နေကုန်သော ထိုနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည် အနိစ္စမျိုး စင်စစ် တို့သာတည်း။ အနိစ္စလက္ခဏာဟူသည် မရဏဘေးကြီး အစစ်တည်း။

ဒုက္ခမျိုး။ ။မရဏဘေးကြီး ခဏမစဲ အမြဲကပ်တိုက်၍ နေကုန်သော ထိုနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကို ငါဟူ၍၎င်း၊ ငါ၏ဥစ္စာဟူ၍၎င်း သိမ်းပိုက်ဝံ့စရာမရှိ၊ ကြောက်မက်ဖွယ် အတိဖြစ်သော ဒုက္ခမျိုး စင်စစ် တို့သာတည်း။

အနတ္တမျိုး။ ။မျက်တောင်တခတ်မျှ ခိုင်မြဲ၏ဟု စိတ်ချရသော အနှစ် သာရမျိုး မဟုတ်ကြကုန်သောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အမာခံ အနှစ်သာရ အတ္တမဟုတ်သော အနတ္တမျိုး စင်စစ်တို့သာတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အနှစ်သာရမှန်ခွဲလျှင် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အသက်ရှည် သမျှ ခိုင်မြဲရမည်၊ တဘဝတွင် တခါဖြစ် တခါသေသာ ရှိရမည်၊ ထိုသို့ ကား မဟုတ်၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည်ကား တနာရီအတွင်းမှာပင် အခါ တရာမက သေဆုံးကြကုန်၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တလမ်းစီ နေကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အထည်ခံ အမာခံဟူသော အတ္တမဟုတ်ကုန်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကိုယ်မဟုတ်၊ သတ္တဝါ၏ ကိုယ်မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ ကိုယ်ဟုတ်ခွဲလျှင် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သေဆုံးမှ သေဆုံးကြရလိမ့်မည် ဟုလိုသည်။

ဤသို့သော သိခြင်း မြင်ခြင်းသည်ကား ထိုနာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကို အနိစ္စဟူ၍ ဒုက္ခဟူ၍ အနတ္တဟူ၍ သိခြင်း မြင်ခြင်းပေတည်း။

ဤမှနောက်၌ ၁၃-ရပ်သော အဆစ်အပိုင်းတို့ကို ဆက်လက်၍ သိ ကြလေ။

စိတ်အရသာ ကြီးကျယ်ပုံ။ ။အရသာ၌ စိတ်အရသာ မနောအရသာ မည်သည် အလွန်တရာ ကြီးကျယ်၏၊ ဇောစိတ် ဇောမနော ဇောဝိညာဏ်တို့၏ အရသာကို မဆိုထားဘိဦး၊

အိပ်ပျော်မှု ဟူသော ဘဝင်မနော၏ အရသာသည်ပင်လျှင် အလွန် သာယာဖွယ် ခံစားဖွယ်ကြီးတပါး ဖြစ်၏။

နိဒ္ဒါရာမတာ တဏှာ။ ။ စားသောက်၍ မမြိန်မရှက်ရှိခဲ့လျှင် စိတ်စက် မကြည်မချမ်း ရှိကြကုန်၏။ စားသောက်၍ မမြိန်မရှက်ရှိခဲ့လျှင် စိတ်စက်မကြည်မချမ်းရှိကြသကဲ့သို့ အိပ်စက်၍ မမြိုက် မမြိုက်ရှိခဲ့လျှင် စိတ်စက် မကြည်မချမ်း ရှိကြကုန်၏။ အအိပ်ပျက်မည် အစားအသောက် ပျက်မည်ကို အလုံမရှိကြ။ အအိပ်ပျက် မခံနိုင် အစား ပျက် မခံနိုင် ရှိနေကြ၏။ အိပ်စက်မှုဟူသော ဘဝင်မနော အရသာ၌ သာယာသော တဏှာသည် နိဒ္ဒါရာမတာ တဏှာ မည်၏။

ဓမ္မအန္တရာယ်ကြီး။ ။ ဤသာသနာတော်၌ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မ အစီးအပွား သည် အထွတ်အမြတ် ဖြစ်၏။ သတ္တဝါတို့ အိပ်ကြ ရာ ဆိတ်ငြိမ်သော ညဉ့်နာရီစုသည် ဗောဓိပက္ခိယ ဘာဝနာစီးပွားကို အားထုတ်ကြရာ မြို့အလယ် ရွာအလယ်၌ပင် တောအသွင်ကဲ့သို့ အထူး သင့်လျော်လှသော အခါဖြစ်၏။

ယခုအခါ သာသနာဂိုဏ်းဝင် လူရှင်အပေါင်းတို့အား နိဒ္ဒါရာမတာ အပေါက်ရှိနေကြသည့်အတွက် ထိုအချိန်နာရီတွေကို အိပ်မှုနှင့် ဖြုန်း၍ ပစ်ကြကုန်၏။ ဓမ္မအန္တရာယ်ကြီးတပါး ဖြစ်၏။ ဇောမနော အရသာကို အမြဲ လိုက်စားကြကုန်၏။ မိမိ မိမိတို့ စိတ်ပျော်ရာ အာရုံဝတ္ထုအမှုကိစ္စနှင့် နေရမှု နေနိုင်ကြကုန်၏။

ဇောစိတ်အရသာ၌ သာယာသော တဏှာအမျိုးမျိုး

ဇောမနောအရသာတို့၌ သာယာသော တဏှာသည်ကား ကမ္မာ- ရာမတာ တဏှာ, ဘဿာရာမတာ တဏှာ, သင်္ဂဏိကာရာမတာ တဏှာ စသည်ဖြင့် အလွန် များ၏။

ကမ္မာရာမတာ တဏှာ။ ။ ပရိယတ္တိ ပဋိပတ္တိ ဗောဓိပက္ခိယ စီးပွားတို့မှ အပဖြစ်သော လုပ်ကြံမှုတို့ကို မစွန့်နိုင်သော တဏှာသည် ကမ္မာရာမတာ မည်၏။

နုပဿနာဉာဏ်၊

မီးဓာတ်ရုပ်ကြီး ဥပမာ

ဘဿာရာမတာ တဏှာ။ ။အပေါင်းအဖော်တို့နှင့် စကားပြောဆိုမှုကို မစွန့်နိုင်သော တဏှာသည် ဘဿာရာမတာ မည်၏။

သင်္ဂဏိကာရာမတာ တဏှာ။ ။အဖော်နှင့် ကင်း၍ ဆိတ်ငြိမ်ရာဌာန၌ တကိုယ်ရေ တကာယ မနေနိုင်သော တဏှာသည် သင်္ဂဏိကာရာမတာ မည်၏။

ဗောဓိပက္ခိယစီးပွားကို လွန်စွာ ဖျက်ဆီးနိုင်သော ဓမ္မန္တရာယ်ကြီးတို့ ပေတည်း။ ခွေး၊ ကျီး၊ လင်းတ ဥပမာ၊ နှုနာကြီး ဥပမာကိုလည်း ထိုက်သည်အားလျော်စွာ သိကြလေ။

ဖြစ်မှုပျက်မှုနှင့်တကွ မနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကို ပြဆိုခန်း ပြီး၏။

ဒိဋ္ဌိသိနှင့် ဉာဏ်သိခွဲပုံ ပြီး၏။

ဝိညာဏ် ၆-ဖြာ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ဖြစ်နေပုံ

ယခုအခါ ဝိညာဏ် ၆-ဖြာ ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ဤကိုယ်ခန္ဓာ၌ ဖြစ်၍ နေပုံကို ဥပမာဖြင့် ထင်သာ မြင်သာအောင် ပြဆိုဦးအံ့။

မီးဓာတ်ရုပ်ကြီး ဥပမာ။ ။လောကဓာတ်ပညာဖြင့် လုပ်ကြံ၍ ထား အပ်သော မီးဓာတ်ရုပ်ကြီး တခုသည် ရှိရာ ၏။ လူ၏အဆင်း လူ၏သဏ္ဍာန်နှင့် အလုံးစုံ အကုန်တူ၏။ ဖလ်မှန်ကဲ့သို့ အလွန် ကြည်လင်၏။ အတွင်းအပြင် အကုန် မြင်ရ၏။ လေသလပ်သည် ရှိသော် လေထိရာအရပ်၌ မီးဖြစ်ပေါ်၏။ မီးတောက် မဟုတ်၊ ဓာတ်ဆေး သားနှင့်စွဲသော မီးခဲမျိုးပေတည်း။

လေပြတ်စဲပြန်လျှင် ဖြစ်ပေါ်သော မီးလည်း သေပျောက်၏။ ခြေ ဖဝါးတပြင်လုံးကို လေသလပ်ခွဲလျှင် ခြေဖဝါးတပြင်လုံး အပြည့်ဖြစ်ပေါ် ၏။ လေပြတ်ခွဲလျှင် မီးအားလုံး သေပျောက်၏။ တကောင်လုံး လေ

အကုန် သလပ်ခဲလျှင် တကောင်လုံးအပြည့် တပြိုင်နက် မီးဖြစ်ပေါ်၏။
 တကောင်လုံး မီးခဲကြီး ထင်မြင်ရ၏။ လေပြတ်စဲခဲလျှင် ပြတ်စဲသည်နှင့်
 တပြိုင်နက် ကွယ်ပျောက်၏။ ဆေးသား ပကတိအတိုင်း ကျန်ရှိ၏။ ဆေး
 သားကား မီးကျမ်းနိုင်သော အသား မဟုတ်။

ရေထဲ မှန်ထဲ၌ ပေါ်သော နေဝန်း လဝန်းရိပ်သည် ရေနှင့် မှန်နှင့်
 ဖြစ်အတူ ပျက်အတူ ရောယှက်ခြင်း မရှိသကဲ့သို့ ဆေးသားပေါ် ဆေး
 သားတွင်း၌ဖြစ်ပေါ်သော မီးသည်လည်း ဆေးသားနှင့် ဖြစ်အတူ ပျက်
 အတူ ရောယှက်ခြင်းမရှိ။ ထိုမီးအဆင်းကား အလွန်စင်ကြယ်သော ပြဒါး
 အဆင်းကဲ့သို့ တလက်လက် ရှိ၏။ ကျောက်ကုန်းတပြင်လုံး လေသလပ်ခဲ
 လျှင် ကျောက်ကုန်းတပြင်လုံး တပြိုင်နက် အဖြူဖြစ်၍သွား၏။ လေပြတ်စဲ
 ပြန်လျှင် မီးကွယ်ပျောက်၍ ဆေးသားပကတိအတိုင်း ရှိပြန်၏။

ထိုဓာတ်ရုပ်ကြီးကို ထိခိုက်၍ အတွင်းတခွင်လုံး လှုပ်ရှားပြန်လျှင်
 အတွင်းဓာတ်သားချင်း ထိခိုက်ကြ၍ လှုပ်ရှားသမျှ ဌာနအကုန်လုံး
 မီးအပြည့် ဖြစ်ပေါ်၏။ တိမ်တိုက်တွင်းမှာ လျှပ်ရောင် တဝင်းဝင်း တလက်
 လက် တရှိန်ရှိန် ထသကဲ့သို့ ဓာတ်ရုပ်ကြီးအတွင်းမှာ ထိုမီးတဝင်းဝင်း
 တလက်လက် တရှိန်ရှိန် ဖြစ်ပေါ်၏။ လှုပ်ရှားမှု ပြေပျောက်ငြိမ်းပြန်လျှင်
 ထိုမီး ကွယ်ပျောက်ပြန်၏။

နှလုံးသွေးနေရာ၌ကား မီးသည် ထိုထိုနေရာ၌ တလက်လက်မစဲ ဖြစ်
 ပေါ်၍ နေ၏။ ဖြစ်ပေါ်ချည် မြုပ်ကွယ်ချည် အစဉ်မပြတ် နေသည်ကို
 တလက်လက် ဆိုသည်။ တခြားတပါးသော နေရာတို့၌ မီးဖြစ်ပေါ်၍
 နေဆဲအခါမှာ နှလုံးသွေးနေရာ၌ မီးပြတ်စဲ၏။

သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာတခုလုံး၌ အရေပေါ် အရေတွင်း အသားပေါ်
 အသားတွင်း အကြောပေါ် အကြောတွင်း အရိုးပေါ် အရိုးတွင်း
 ဦးနှောက်တွင်း အအူတွင်း အသည်းတွင်း နှလုံးတွင်း အဆုတ်တွင်း တို့၌
 နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး အလှည့်အလည်အားဖြင့် မပြတ်မစဲ အမြဲဖြစ်ပေါ်၍
 နေပုံ၊ ဖြစ်ရာဖြစ်ရာ ဌာန၌ပင် ချုပ်ပျက်ကွယ်ပျောက်၍ နေပုံကို ထင်သာ
 မြင်သာ ရှိအောင် ကြံဆောင်၍ ပြုလိုက်သော ဥပမာပေတည်း။

အပအာရုံ ၆-ပါးသည် အပ၌ ထလတ်သော အရှေ့လေ အနောက်လေ တောင်လေ မြောက်လေ အရပ်လေးခုနှင့် တူ၏။

လှုပ်ရှားမှု ညောင်းမှု ညာမှု စသည်ဖြစ်သော အခါ၌ အတွင်းဖောဋ္ဌဗ္ဗ ထိခိုက်မှုသည် အတွင်းဆေးသားချင်း ထိခိုက်မှုနှင့် တူ၏။

ဤကိုယ်ခန္ဓာအတွင်းမှာ ဘယ်နေရာက လှုပ်ရှားသည်ဟု သိရလျှင်ပင် ထိုနေရာ၌ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်ပြီဟုမှတ်၊ နာမက္ခန္ဓာ မပေါ်ခဲ့လျှင် ထိုနေရာတခုလုံး ပြတ်ကြေ၍ပင် သွားသော်လည်း ထိုအခါ မသိနိုင်၊ ဦးခေါင်းတခုလုံး လှုပ်၍သွားသည်ဟု သိလိုက်သောအခါ၌ ဦးခေါင်း တခုလုံး နာမက္ခန္ဓာတွေ အပြည့်ဖြစ်ပေါ်၍ သွားသည်ဟု မှတ်။

ရင်တခုလုံး လှုပ်၍သွားသည်ဟု သိလိုက်သော အခါ၌ ရင်တခုလုံး လှုပ်စစ်ပြက်သကဲ့သို့ နာမက္ခန္ဓာတွေ အပြည့်ဖြစ်ပေါ်၍ သွားသည်ဟုမှတ်၊ တကိုယ်လုံးလှုပ်သည်ဟု သိလိုက်သောအခါ၌ အတွင်းအပ တကိုယ်လုံးမှာ လှုပ်စစ်ပြက်သကဲ့သို့ နာမက္ခန္ဓာတွေ အပြည့်ဖြစ်ပေါ်၍ သွားသည်ဟု မှတ်လေ။

တကိုယ်လုံးမှာ ထိုထိုနေရာတို့၌ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ ဖြစ်ပေါ်၍နေဆဲ အခါမှာ နှလုံးသွေး မနောဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ ပြတ်စဲကွယ် ပျောက်၍ နေမြဲ ဓမ္မတာတည်း။

တကိုယ်လုံးမှာ ထိုထိုနေရာတို့၌ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ တသုတ်ကသုတ် အချုပ်အဆုံးတွင် နှလုံး၌ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ညှပ်ကာညှပ်ကာ ဖြစ်ပေါ်မြဲ ဓမ္မတာပေတည်း။

တယောက်သော သတ္တဝါ၏ ခန္ဓာ၌ နာမက္ခန္ဓာတို့ မည်သည် နှစ်ဌာန ပြိုင်၍ ဖြစ်ရိုးမရှိ၊ တဌာနချုပ်မှ တဌာန ဖြစ်ပေါ်မြဲတည်း။

ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ၂၄-ပစ္စည်း တပ်ပြပုံ။ ။ ၂၄-ပစ္စည်းတွင် “အနန္တရ ပစ္စယော၊ သမနန္တရ ပစ္စယော၊ နတ္ထိ ပစ္စယော၊ ဝိဂတ ပစ္စယော” ဟူသော လေးပါးသော ပစ္စည်းတို့သည် တယောက်

သော သတ္တဝါတို့ နာမ်တရားတို့ နှစ်ဌာနပြိုင်၍ဖြစ်ခြင်း မရှိသည်ကို ဆိုခဲ့သော ပစ္စည်းတို့တည်း။

ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း။ ။နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည် အရေတွင်း အသားတွင်း အကြောတွင်း အရိုးတွင်း ဦးနှောက်တွင်း အဆုတ် တွင်း အသည်းတွင်း နှလုံးသားတွင်း နှလုံးသွေးတွင်းတို့၌ တဝင်းဝင်း တလက်လက် မစဲဖြစ်ပေါ်၍ နေကြကုန်သော်လည်း ရုပ်ခန္ဓာတို့နှင့် ရောယှက်ငြိတယ်ခြင်း မရှိကြကုန်သည်ကို “ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း” ဆိုသတည်း။

အာရမ္မဏပစ္စည်း။ ။ဓာတ်ရုပ်ကြီးမှာ အပ၌ လေသလပ်မှု အတွင်း၌ ဓာတ်သားချင်းကြိတ်မှု ရှိမှသာလျှင် ဓာတ်မီး ဖြစ်ပေါ်နိုင်သကဲ့သို့ အာရုံ ၆-ပါး ထိခိုက်မှုရှိမှသာ ထိခိုက်ရာ ဌာန၌ ဝိညာဏ် ၆-ပါး နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြသည်ကို “အာရမ္မဏ ပစ္စည်း” ဆိုသတည်း။

အဓိပတိပစ္စည်း။ ။အထူးအားဖြင့် ခင်မင်ကြသော အာရုံမျိုးကို “အဓိ ပတိပစ္စည်း” ဆိုသတည်း။

ဟေတုပစ္စည်း။ ။လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ တို့၏ ရုပ်၊ နာမ်ခန္ဓာ တို့အား အမြစ်မူလ ကိစ္စဖြင့် ကျေးဇူးပြုမှုကို “ဟေတုပစ္စည်း” ဆိုသတည်း။

သဟဇာတ၊ အညမညပစ္စည်း။ ။ခက်မာမှု ဖွဲ့စေးမှု ပူမှု အေးမှုအစရှိသော ရုပ်ခန္ဓာလျှင် ရုပ်ခန္ဓာချင်း၊ သိမှု ခံစားမှု မှတ်မှု စေ့ဆော်မှု အစရှိသော နာမ်ခန္ဓာလျှင် နာမ်ခန္ဓာချင်း ပြိုင်းခနဲ ပြိုင်းခနဲ အတူတကွ ဖြစ်ပေါ်ကြသည်ကို “သဟဇာတပစ္စည်း၊ အညမည ပစ္စည်း” ဆိုသတည်း။

နိဿယပစ္စည်း။ ။ရုပ်လျှင်ရုပ်ချင်း နာမ်လျှင်နာမ်ချင်း မှီကြရသည် ကို၎င်း၊ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ရုပ်ခန္ဓာတို့၌ မှီကြရသည် ကို၎င်း “နိဿယပစ္စည်း” ဆိုသတည်း။

ဥပနိဿယပစ္စည်း။ ။ အမိကျေးဇူး အဖကျေးဇူး သားကျေးဇူး သမီး
 ကျေးဇူး အိမ်ကျေးဇူး ယာကျေးဇူး နွားကျေး
 ဇူး ကျွဲကျေးဇူး မြေကျေးဇူး ရေကျေးဇူး မီးကျေးဇူး ထင်းကျေးဇူး
 မိုဗ်းကျေးဇူး လေကျေးဇူး တောကျေးဇူး တောင်ကျေးဇူး ဘုရားကျေး
 ဇူး တရားကျေးဇူး သံဃာကျေးဇူး ဆရာသမားကျေးဇူး အစရှိသော
 လောကဉာဏ်ရှိသမျှ သိမြင်ကြရသော လောက၌ ကျေးဇူးကြီး၊ ငယ်
 အနန္တတို့ကို “ဥပနိဿယပစ္စည်း” ဆိုသတည်း။

ပုရေဇာတပစ္စည်း။ ။ နှလုံးသွေး၌ ဖြစ်ပေါ်ကြသော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး
 တို့သည်ကား အတိတ် အနာဂတ်ဖြစ်သော ရှေး
 ရှေး နှောင်းနှောင်း အာရုံတို့ကို၎င်း၊ မိမိတို့နှင့် အပြိုင်ဖြစ်ပေါ်သော
 အာရုံတို့ကို၎င်း အစွဲပြု၍ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြကုန်၏။

နှလုံးသွေးမှတစ်ပါး စက္ခု၊ သောတအစရှိသော တကိုယ်လုံး တကောင်
 လုံး၌ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည်မူကား ထိုသို့မဟုတ်
 ကြကုန်၊ စက္ခု၊ သောတ အစရှိသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ အဆင်း၊ အသံ အစ
 ရှိသော ပစ္စုပ္ပန်အာရုံတို့၏ ခိုက်မှု၊ တိုက်မှုကို အစွဲပြု၍သာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြ
 ကုန်၏။ ခိုက်တိုက်လာသော ပစ္စုပ္ပန်အာရုံတို့ကိုသာ အာရုံပြုနိုင်ကြကုန်
 ၏။ အာရုံတို့က ဖြစ်ပေါ်မှု အတန်ငယ် ရှေ့ကျလိုက်လျှင် တင်ကူး၍
 လှုံ့ဆော်ကြရကုန်၏။ ဤသို့သော ကျေးဇူးကို “ပုရေဇာတပစ္စည်း” ဆို
 သတည်း။

ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း။ ။ ရှေးရှေးတင်ကူး၍ ပေါက်ရောက်ပြီးသော မြက်
 သစ်ပင်တို့အား ကြီးပွားခြင်းငှါ နောက်နောက်
 ရွာသွန်းသော မိုဗ်းရေသည် ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့ ရှေးရှေးတင်ကူး၍
 ဖြစ်ပေါ်ကြနှင့်ကုန်သော ရုပ်ခန္ဓာတို့အား ထက်သန်ကြစေခြင်းငှါ နောက်
 နောက်၌ တသုတ်တသုတ် ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့
 သည် ကျေးဇူးပြုကြကုန်၏။ ဤသို့သော ကျေးဇူးကို “ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း”
 ဆိုသတည်း။

အာသေဝနပစ္စည်း။ ။စက်ကိရိယာတို့သည် အဆင့်ဆင့် အားပေးကြ ကုန်သကဲ့သို့ နောက်နောက်သော ဇောနာမက္ခန္ဓာ တို့အား ရှေးရှေးသော ဇောနာမက္ခန္ဓာတို့သည် အဆင့်ဆင့် အားပေး ကြကုန်၏။ ဤသို့သော အားပေးမှုကို “အာသေဝနပစ္စည်း” ဆိုသတည်း။

ကမ္မပစ္စည်း။ ။ရှေး၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာအခန်းတွင် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော စေတ-
နာ၏ စိတ်ကို ရုပ်တည်မရအောင် စေ့ဆော်မှု လှုံ့ဆော်
မှု အပူအပြင်း တိုက်တန်းမှုကို “ကမ္မပစ္စည်း” ဆိုသတည်း။

ဘုဂတိဘုံဘဝသို့ ရောက်၍ လူဖြစ်ရမှု နတ်ဖြစ်ရမှု ဗြဟ္မာဖြစ်ရမှု ချမ်း
သာသုံးပါးကို စံစားခံစားကြရမှု ဒုဂ္ဂတိသို့ရောက်၍ အပါယ်သတ္တဝါဖြစ်ရ
မှု အပါယ်ဒုက္ခ ၄-ပါးကို ခံစားကြရမှုကိုလည်း “ကမ္မပစ္စည်း” ဆိုသတည်း။

ဝိပါကပစ္စည်း။ ။အိပ်ပျော်၍ နေစဉ်အခါ၌ ဘဝင်မနောတို့၏ ငြိမ်သက်
မှုကို “ဝိပါကပစ္စည်း” ဆိုသတည်း။

အာဟာရပစ္စည်း။ ။နေ့စဉ်မျှအပ်သော ထမင်းအစာတို့၏ တဘဝ-
တဘဝ၌ ရုပ်ခန္ဓာကြီးကို ခိုင်မြဲအောင် ထောက်ပံ့
မှု စိတ် ဖဿ စေတနာတို့ အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ နာမ်ခန္ဓာအစဉ်ကို ခိုင်မြဲ
အောင် ထောက်ပံ့မှုသည် “အာဟာရပစ္စည်း” မည်၏။

ဣန္ဒြိယပစ္စည်း။ ။စက္ခုရုပ်သည် စက္ခုဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကို
အစိုးရ၏။ ထိုခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည် စက္ခုရုပ် နှေးလျှင်
နှေးရကုန်၏။ မျက်စိအမြင် မကြည်မလင် ဖြစ်ရ၏။ စက္ခုရုပ် ထက်သန်လျှင်
ထက်သန်ကြရကုန်၏။ မျက်စိအမြင် ကြည်လင်၏။ လူတို့၏ စက္ခုရုပ် ထက်
သန်သည်ထက် နတ်တို့၏ စက္ခုရုပ်သည် ထက်သန်၏။ ထို့ကြောင့် အမြင်
ခန္ဓာတို့သည် သစ်ပင်၊ တော၊ တောင်၊ မြေ၊ ရေကို ဖောက်ထွင်း၍ မြင်ကြ
ကုန်၏။

သောတရုပ်၊ ဃာနရုပ်၊ ဇိဂ္ဂါရုပ်၊ ကာယရုပ်တို့၌လည်း သူ့ ဝိညာဏ်နှင့်
သူ ဆိုလေ။

ဇီဝိတ စိတ်, ဝေဒနာ, သဒ္ဓါ, ဝီရိယ, သတိ, သမာဓိ, ပညာတို့သည် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကို အသီးသီး အစိုးရကြကုန်၏။ မိမိတို့ကိုစွဲ၍ မိမိတို့ နှံ့လျှင် နှံ့ကြကုန်၏။ ထက်လျှင် ထက်ကြကုန်၏။

ရုပ်ဇီဝိတသည် ကမ္မဇရုပ်တို့ကို အစိုးရ၏။ ဇီဝိတနှံ့လျှင် နှံ့ကြကုန်၏။ အသက်တို့၏။ ဇီဝိတထက်သန်လျှင် ထက်သန်ကြကုန်၏။ အသက်ရှည်၏။ ဤသို့သော အစိုးရမှုကို “ဣန္ဒြိယပစ္စည်း” ဆိုသတည်း။

ဈာနပစ္စည်း။ ။ဝိတက်, ဝိစာရ, ပီတိ, ဝေဒနာ, ကောဂ္ဂတာတို့၏ နာမက္ခန္ဓာတို့ကို အာရုံ၌ စူးစူးစိုက်စိုက် နေနိုင်ကြအောင် ကျေးဇူးပြုမှုသည် “ဈာနပစ္စည်း” မည်၏။

သေနတ်ဖြင့်ငှက်ကိုပစ်ရာ၌ ဤဈာနပစ္စည်းမပါလျှင် ရွယ်ပင်မရွယ်နိုင်။

မဂ္ဂပစ္စည်း။ ။ပညာ, ဝိတက်, ဝိရတိသုံးခု, ဝီရိယ, သတိ, ကောဂ္ဂတာ, ဒိဋ္ဌိတို့၏ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးကို ကာယကံ ငစိကံ မနှောကံ မြောက်ကြောင်း, ဒုဂ္ဂတိ သုဂ္ဂတိ နိဗ္ဗာန်သို့ ပေါက်ရောက်ကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုမှုသည် “မဂ္ဂပစ္စည်း” မည်၏။

သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း။ ။နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ဖြစ်အတူ ပျက်အတူ ယှဉ်ဖက်မှုသည် “သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း” မည်၏။

ဝိပွယုတ္တပစ္စည်းကို ပြဆိုခဲ့ပြီ။

အတ္ထိ အဝိဂတပစ္စည်း။ ။ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ပစ္စည်းအပေါင်းတို့တွင် အကျိုးဖြစ်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့နှင့် ခဏပစ္စုပ္ပန် အပြိုင် ရကောင်းသော သဟဇာတပစ္စည်း, ပုရေဇာတပစ္စည်း စသည်ကိုပင် “အတ္ထိပစ္စည်း” “အဝိဂတပစ္စည်း” ဆိုသည်။

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် ပြီး၏။

လေက္ခဏာရေး ၃-ပါး

- ၁- (က) နိစ္စနိမိတ်
- (ခ) အနိစ္စလက္ခဏာ
- (ဂ) အနိစ္စဝိပဿနာ

- ၂- (က) သုခနိမိတ်
- (ခ) ဒုက္ခလက္ခဏာ
- (ဂ) ဒုက္ခဝိပဿနာ

- ၃- (က) အတ္တနိမိတ်
- (ခ) အနတ္တလက္ခဏာ
- (ဂ) အနတ္တဝိပဿနာ

နိစ္စနိမိတ်ကို ပြဆိုချက်

“နိစ္စနိမိတ်, အနိစ္စလက္ခဏာ, အနိစ္စဝိပဿနာ” ဟူသော ပဌမ သုံးချက်၌—

နိစ္စနိမိတ်။ ။နိစ္စနိမိတ်ဆိုသည်ကား - ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏နိစ္စအရိပ်အရောင်ကြီးပေတည်း။ အနိစ္စအချက်ကို ဉာဏ်အမြင် မပေါက်ကုန်သောသူတို့သည် အရိပ်အရောင်ကြီးကို အစွဲပြု၍ ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို နိစ္စဟု မှတ်ထင်စွဲလမ်းကြကုန်၏။

နိမိတ် ၂-ပါး။ ။ထိုအရိပ်အရောင်ကြီးသည်—

- သဏ္ဍာနနိမိတ်
- သန္တတိနိမိတ်

ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

သန္တတိနိမိတ် ၂-မျိုး

သဏ္ဌာနနိမိတ်။ ။ပရမာဏုပ္ပု အဏုပ္ပုတို့မှစ၍ မြင်းမိုရ်တောင် ပမာဏ
တိုင်အောင် လောက၌ အကြီးအငယ် အရှည်အတို
အဝန်းအလျား အပါးအထူ အစရှိသည်ဖြင့် ထင်မြင်၍ နေကြသော
အထည်ဝတ္ထု ခြင်္သေ့သဏ္ဌာန် ဟူသမျှသည် သဏ္ဌာနနိမိတ်မည်၏။

သန္တတိနိမိတ် ၂-မျိုး။ ။သန္တတိသည်—

ကာလသန္တတိ

ဌာနသန္တတိ

ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ကာလသန္တတိနိမိတ်။ ။အဏုပ္ပုစသော ဝတ္ထုခြင်္သေ့သည် မကွယ်မပျက်မူ၍
ခဏများစွာ တည်နေ၏ဟု ထင်မြင်ကြရသည်
ကား ကာလသန္တတိတည်း။

ဌာနသန္တတိနိမိတ်။ ။ဤဝတ္ထုသည် လှုပ်၏၊ ရှား၏၊ ရွှေ၏၊ ပြောင်း၏၊
ဤနေရာမှ ထိုနေရာသို့ ရောက်၏၊ ထိုနေရာမှ ဤ
နေရာသို့ ရောက်၏ဟု ထင်မြင်ကြရသည်ကား ဌာနသန္တတိတည်း။

ဤ သဏ္ဌာနနိမိတ် သန္တတိနိမိတ်နှစ်ပါးသည် နိစ္စနိမိတ် မည်၏။

သဏ္ဌာနနိမိတ်မှ ဤ နိစ္စနိမိတ်နှစ်ပါးတို့မှ ပွားသော နိစ္စနိမိတ်
နိစ္စနိမိတ်အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပုံ တို့သည်ကား—

ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟူသော နိစ္စနိမိတ်၊

ငါ သူတပါး ယောက်ျား မိန်းမဟူသော နိစ္စနိမိတ်၊

ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၏ အင်္ဂါကြီးငယ်ဟူသော နိစ္စနိမိတ်၊

ဤနိမိတ်တို့ကား သဏ္ဌာနနိမိတ်မှ ပွားကုန်၏။

သန္တတိနိမိတ်မှ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အင်္ဂါ ကြီးငယ် တို့၏ ခဏ
ဖြစ်ပွားသော နိစ္စ နိမိတ် များစွာ တည်နေမှု၊ လှုပ်ခြင်း ရှားခြင်း သွား
ခြင်း လာခြင်း ပြောခြင်း ဆိုခြင်း ကြံခြင်း

သိခြင်း ကြည့်ခြင်း ရှုခြင်း အစရှိကုန်သော ကိရိယာဗျာပါရ နိစ္စနိမိတ် တို့သည်ကား သန္တတိနိမိတ်မှ ပွားကုန်၏။

ဤစကား၌ လှုပ်ခြင်း ရှားခြင်းဆိုသည်ကား လောက၌ သိမြင် ခေါ်ဝေါ်၍နေကြသော လှုပ်ခြင်း ရှားခြင်းကို ဆိုသည်။

ကြံခြင်း သိခြင်း ကြည့်ရှုခြင်း စသည်တို့၌လည်း—

သူကြံသည် ငါကြံသည် သူသိသည် ငါသိသည်ဟု ထင်မြင်ပြောဆို၍ နေကြသော ကြံမှု သိမှု စသည်တို့သည်လည်း အရာ အထောင် မကသော ရုပ်အဆက်ဆက် နာမ်အဆက်ဆက်တို့ကို တခုတခုပြု၍ သိမြင်ခေါ်ဝေါ်မှု ဖြစ်သောကြောင့် သန္တတိနိမိတ်တို့ပင်တည်း။

နိစ္စနိမိတ်မှ ပွားပုံ။ ။လူအမျိုးမျိုး၊ နတ်အမျိုးမျိုး၊ ဗြဟ္မာအမျိုးမျိုး၊ တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုး ပြိတ္တာအမျိုးမျိုး အစရှိကုန်သော နိစ္စနိမိတ်မျိုး အနန္တတို့သည်ကား ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟူသော နိစ္စနိမိတ်မှ ပွားကုန်၏။

ကိုယ်အင်္ဂါ ဦးခေါင်းအင်္ဂါ ခြေအင်္ဂါ လက်အင်္ဂါဟူသော အင်္ဂါကြီး၊ ဦးထိပ်အင်္ဂါ နဖူးအင်္ဂါ မျက်လုံးအင်္ဂါ နားအင်္ဂါ နှာခေါင်းအင်္ဂါ ခံတွင်းအင်္ဂါ အစရှိသော အင်္ဂါလတ်၊ အင်္ဂါငယ်တို့သည်၎င်း၊ ဆံပင် မွေးညှင်း ခြေသည်း လက်သည်း သွား အရေ အသား အကြော အရိုး အစရှိကုန်သော ကောဠာသအင်္ဂါတို့သည်၎င်း ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၏ အင်္ဂါ ဟူသော နိစ္စနိမိတ်မှ ပြားကုန်၏။

သန္တတိနိမိတ်မှ ပွားပုံ။ ။ခပ်သိမ်းသော ကိရိယာ အမှုအရာ အခြင်း အရာသည် သန္တတိနိမိတ်မှ ပြားကုန်၏။

မျက်တောင်ခတ်ခြင်း အသက်ရှူခြင်း အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ လှုပ်ရှားခြင်းဟူသော ကိုယ်အင်္ဂါ အမှုအရာတို့သည်၎င်း၊ မေးလှုပ်ခြင်း နှုတ်ခမ်း လှုပ်ခြင်း လျှာလှုပ်ခြင်း ပြောခြင်း ဆိုခြင်း ပြုံးရယ်ခြင်း အစရှိသော နှုတ်အင်္ဂါအမှုအရာတို့သည်၎င်း၊ တူရူကြည့်ခြင်း စောင်း၍ငဲ့၍ကြည့်ခြင်း အစရှိကုန်သော အမှုအရာတို့သည်၎င်း သန္တတိနိမိတ်မှ ပွားကုန်၏။

ဤစကား၌ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၏ အမူအရာ ကိရိယာဟူသမျှသည် ဖြစ် သဏ္ဌာန်မျိုး မဟုတ်၊ ရွှေရှားမှုမျိုးဖြစ်၍ သန္တတိနိမိတ်ဆိုသတည်း။

ဤကား နိစ္စနိမိတ်ကို ပြဆိုချက်တည်း။

အနိစ္စလက္ခဏာကို ပြဆိုချက်

အနိစ္စ မည်ပုံ။ ။အနိစ္စလက္ခဏာ ဟူရာ၌ အနိစ္စ၊ အနိစ္စလက္ခဏာ နှစ်ပါး ကို သိရာ၏။

အနိစ္စဆိုသည်ကား ခက်မာမှုကိရိယာ ဖွဲ့စေးမှုကိရိယာ အစရှိသော ရုပ်ခန္ဓာ၊ မျက်စိ၏မြင်မှု နား၏ကြားမှု နှာခေါင်း၏နံ့မှု လျှာ၏လျက်မှု ခြေဖဝါးစသော ကိုယ်အင်္ဂါတို့၏ တွေ့မှု မနောနှလုံး၏ သိမှု ခံစားမှု မှတ်မှု စေ့ဆော်မှု ဟူသော နာမ်ခန္ဓာ၊ ဤ ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာ တရားတို့ သည် မမြဲတတ်သောကြောင့် အနိစ္စ မည်ကုန်၏။

အနိစ္စလက္ခဏာ။ ။အနိစ္စလက္ခဏာဆိုသည်ကား-ထိုရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာ တို့၏ ခဏမစဲ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ခဏမစဲ ပျက်ဆုံးခြင်း ဟူသော မမြဲခြင်းကိရိယာတို့သည် ထိုရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့ကို ဤတရား တို့ကား အနိစ္စ စင်စစ်တို့တည်းဟူ၍ မုချ ဆုံးဖြတ်ကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့် အနိစ္စလက္ခဏာ မည်ကုန်၏။ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ပျက်ဆုံးခြင်း နှစ်ပါး တို့တွင် ပျက်ဆုံးခြင်းသည်သာ အနိစ္စလက္ခဏာအစစ်တည်း။

ခက်မာခြင်း ကိရိယာ၏ ခဏမစဲ ပျက်ဆုံးခြင်းကိရိယာကို မြင်သဖြင့် ခက်မာခြင်းကိရိယာသည် အနိစ္စမျိုး စင်စစ်ဟု မုချ သိနိုင် ဆုံးဖြတ်နိုင်၏ ဟုလိုသည်။

သဏ္ဌာနနိမိတ် ကွယ်ပျောက်ပုံ။ ။ထိုတွင် ခက်မာခြင်း ကိရိယာ အစ ရှိသော မမြဲတတ်သော ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့ကို အမြင်ပေါက်ခဲ့သည်ရှိသော် သဏ္ဌာနနိမိတ် နိစ္စ အသိုက် အအုံတို့သည် ဉာဏ်၌ ကွယ်ပျောက်ရကုန်၏။

ရုပ်ခန္ဓာ၌ သဏ္ဍာနနိမိတ် ကွယ်ပျောက်အောင် ရှုပ်
 ဤသည်ကား အဏုမြူတခုပေတည်းဟု ကေန
 ရှိ မှတ်ထင်၍ နေရာ၌ ထိုအဏုမြူသဏ္ဍာန်
 အတွင်းမှာ ခက်မာမှု ကိရိယာအများ၊ ဖွဲ့
 စေးမှု ကိရိယာအများ၊ ပူမှု အေးမှု ကိရိယာအများ၊ တောင့်တင်းမှု
 ကိရိယာ အများတို့ကို မြင်၍လာသည်ရှိသော် အဏုမြူလည်းမဟုတ်၊
 အစုလည်းမဟုတ်၊ ရုပ်ခန္ဓာ အစုအခဲ အပေါင်းအစည်းတခုသာ အမှန်
 ဖြစ်၏ဟု သိမြင်၍ လာ၏။

မြင်းမိုရ်တောင်ကြီးတခုဟု ကေနရှိ မှတ်ထင်၍ နေရာ၌ ထိုမြင်းမိုရ်
 တောင်ကြီးမှာ ခက်မာမှုတွေ အသင်္ချေ အသင်္ချေ၊ ဖွဲ့စေးမှုတွေ အသင်္ချေ
 အသင်္ချေ စသည်တို့ဟု အမြင်ပေါက်ခဲ့သည်ရှိသော် မြင်းမိုရ်တောင်လည်း
 မဟုတ်၊ အစုလည်းမဟုတ်၊ ရုပ်စုရုပ်ခဲတွေ အသင်္ချေ အသင်္ချေ ပေါင်းစု၍
 နေသော ရုပ်တုံး ရုပ်ခဲကြီး တခုသာ အမှန်ဖြစ်သည်ဟု သိမြင်၍ လာ၏။

ခပ်သိမ်းသော လူသဏ္ဍာန် နတ်သဏ္ဍာန် ဗြဟ္မာသဏ္ဍာန် စသည်တို့၌
 ၎င်း၊ ကိုယ်သဏ္ဍာန် ဦးခေါင်း ခြေလက်သဏ္ဍာန် ဆံပင်သဏ္ဍာန် မွေးညှင်း
 သဏ္ဍာန် စသည်တို့၌၎င်း ထိုနည်းတူ သိလေ မြင်လေ။

ဤသို့ အမြင်ပေါက်ခဲ့သည်ရှိသော် လူ့လောက နတ်လောက ဗြဟ္မာ
 လောကတို့၌ မှီနေသမျှကုန်သော သက်ရှိ သက်မဲ့ ဝတ္ထုဒြပ်သဏ္ဍာန်တို့
 သည် မြေ၊ ရေ၊ မီး၊ လေဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးခုသာ ဖြစ်၏။ အဆင်း၊
 အသံ အစရှိသော ဥပါဒါရုပ်^၁ သေးစုကို ဓာတ်ကြီး ၄-ခု၌ အတွင်းဝင်ပြု၍
 ဆိုသည်။ လူအမျိုးမျိုး နတ်အမျိုးမျိုး ဗြဟ္မာအမျိုးမျိုး အင်္ဂါကြီးငယ်
 အမျိုးမျိုးတို့သည် ဉာဏ်၌ အကုန်ကွယ်ပျောက်ကြလေကုန်၏။ ဥပါဒါ
 ရုပ်သေးစုကို ဓာတ်ကြီး ၄-ခု၌ အတွင်းဝင် ပြုသတည်း။

ဤကား ရုပ်ခန္ဓာဟူသော အနိစ္စဓမ္မတို့ကို အမြင်ပေါက်ခဲ့သည်ရှိသော်
 သဏ္ဍာနနိမိတ် အနန္တတို့ ကွယ်ပျောက်ပုံတည်း။

၁။ ဥပါဒါရုပ် = ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယောဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို
 မှီ၍ဖြစ်ရသောရုပ် ၂၄-ပါး။

ခက်မာမ္မ ဖွဲ့စေးမ္မ ပုဗ္ဗ အေးမ္မ တောင့်တင်းမ္မ ဟူသော ရုပ်ခန္ဓာတို့ကို ဉာဏ်အမြင် ရှင်းလင်းခဲ့သည်ရှိသော် ထိုရုပ်ခန္ဓာတို့နှင့် ရောယှက်ခြင်း မရှိ ကြကုန်မူ၍ ထိုရုပ်ခန္ဓာတို့၏ အတွင်းအာရုံ ထိခိုက်ရာဌာနတို့၌ တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်၍ နေကြကုန်သော မြင်မှု ကြားမှု အစရှိသော နာမ်ခန္ဓာတို့ကို လည်း အသီးအခြားပြု၍ မြင်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။

နိစ္စနိမိတ်ကွယ်ပျောက်ပုံ။ ။ “ဝိပုယုတ္တပစ္စယော” ဟူသော ပါဠိတော်နှင့် အညီ - ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာ ခြားနား၍ မြင်ကြကုန်သည်ရှိသော် ပုဂ္ဂိုလ်မြင်သည် သတ္တဝါမြင်သည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကြား သည် သတ္တဝါကြားသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်နံသည် သတ္တဝါနံသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်လျက် သည် သတ္တဝါလျက်သည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်တွေသည် သတ္တဝါတွေသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ် ကြံသည် သိသည်၊ သတ္တဝါကြံသည် သိသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကျင်နာသည် သတ္တဝါ ကျင်နာသည် ဟူသော ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာ နှစ်ခုကို တခုတည်းပြု၍ဖြစ် သော နိစ္စနိမိတ်မျိုး၊

မျက်စိသည် မြင်တတ်သည်၊ နားသည် ကြားတတ်သည်၊ နှာခေါင်းသည် နံတတ်သည်၊ လျှာသည် လျက်တတ်သည်၊ ကိုယ်အင်္ဂါတို့သည် နာတတ် ကုန်သည်၊ ကျင်တတ်ကုန်သည်၊ မနောနှလုံးသည် ကြံတတ်သည်၊ သိတတ် သည် ဟူသော ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာ နှစ်ခုကို တခုတည်းပြု၍ဖြစ်သော နိစ္စ- နိမိတ်မျိုးတို့သည် ဉာဏ်၌ ကွယ်ပျောက်ကုန်လတ္တံ့။

ဤကား ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာ ဟူသော အနိစ္စဓမ္မတို့ကို ဉာဏ်အမြင် ပေါက်ခဲ့သည်ရှိသော် အချို့သော နိစ္စနိမိတ်တို့၏ ဉာဏ်၌ ကွယ်ပျောက်မှုကို ပြဆိုချက်တည်း။

သန္တတိနိမိတ် ကွယ်ပျောက်ပုံ။ ။ ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ခဏမစဲ ဖြစ် ပေါ်ခြင်း၊ ခဏမစဲ ချုပ်ဆုံးခြင်း ဟူ သော အနိစ္စလက္ခဏာကို ဉာဏ်အမြင်ပေါက်ခဲ့သည်ရှိသော် ခပ်သိမ်းသော သန္တတိနိမိတ်တို့သည် ဉာဏ်၌ ကွယ်ပျောက်ကုန်၏။

အဘယ်သို့ ကွယ်ပျောက်ကုန်သနည်း ဟူမူ—

မျက်တောင်တကြိမ်ခတ်သည်ကို မျက်တောင်ခတ်မှု တခုဟု လောက၌ ယူ၏။ မျက်တောင်၌ရှိသော ရုပ်ခန္ဓာစုသည် မျက်တောင်အခတ် အစ အဆုံး တည်နေသည်မရှိ၊ ရုပ်ခန္ဓာပေါင်း တရာမက ဆက်လက်မှ မျက် တောင်တခတ် ဖြစ်၏။ ထို့အတူ မျက်တောင်ခတ်မှုကို ဖြစ်စေသော နာမက္ခန္ဓာတို့ တရာမက ဆက်လက်မှ မျက်တောင်တခတ် ဖြစ်၏။

အကြိမ်ပေါင်း အသုတ်ပေါင်း တရာမက ဆက်လက်ကြကုန်သော ရုပ်ခန္ဓာ အစုတို့သည်လည်း မိမိတို့ဖြစ်ရာဌာနမှ တဆံခြမ်းမျှ ရွှေ့နိုင်ကြ ကုန်သည် မဟုတ်၊ ဖြစ်ရာဌာန၌သာ ချုပ်ဆုံးကြကုန်၏။ ခက်မာမှုလည်း အလှုပ်အရှားခံ၍ တည်နေနိုင်သည် မဟုတ်၊ ဖွဲ့စေးမှုလည်း အလှုပ်အရှား ခံ၍ တည်နေနိုင်သည် မဟုတ်၊ ခက်မာမှုလည်း လှုပ်ရှားခြင်း မရှိ၊ ဖွဲ့စေးမှု လည်း လှုပ်ရှားခြင်း မရှိ၊ မိမိတို့ ဖြစ်ရာဌာန၌သာ ချုပ်ဆုံးကြကုန်၏။

မျက်တောင်ခတ်မှု။ ။ မျက်တောင်ခတ်မှုဆိုသည်ကား တခုသော မျက် တောင်၏ လှုပ်ရှားမှုကြီးကို ဆို၏။ မျက်တောင် လည်း မရှိ၊ လှုပ်ရှားမှုလည်း မရှိ၊ မျက်တောင်ကား သဏ္ဍာနနိမိတ်ကြီး တခုသာ ဖြစ်၏။ ခတ်မှုကား ရုပ်ခန္ဓာအစဉ်ကို မှီသော သန္တတိနိမိတ်ကြီး တခုသာ ဖြစ်၏။ နိမိတ်ကြီး ၂-ခု ခတ်၍ မျက်တောင်ခတ်မှုဟု စိတ်တွင် ထင်မြင်ရ၏။

နိမိတ်ကွယ်ပျောက်မှု။ ။ ဤသို့ ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့၏ အမှုသွားကို သီးသန့်ခြားနား အမြင်ပေါက်၍ နိမိတ်နှစ်ပါး တို့ကို အဟုတ်ရှိမျိုး မဟုတ်၊ စိတ်ထဲတွင် ထင်ပေါ်၍နေသော ဝေါဟာရ ပညတ်မျိုးမျှ ဖြစ်ကုန်သည်ဟု ဉာဏ်၌ ရှင်းလင်းစွာ ထင်မြင်မှုကို နိမိတ် ကွယ်ပျောက်မှု ဆိုသတည်း။

အသက်ရှုမှု အစရှိသော ခပ်သိမ်းသော လောကမျက်မြင်မှုတို့ကို ဤ နည်းချည်း သိလေ မြင်လေ။

အနိစ္စဝိပဿနာကို ပြဆိုချက်

အနိစ္စဝိပဿနာ။ ။အနိစ္စဝိပဿနာဆိုသည်ကား သံသရာဘဝ အဆက်ဆက်တို့၌ နိစ္စနိမိတ်မျိုးတို့ကိုသာလျှင် ထင်မြင်တွေ့ရှိ၍ လာခဲ့ကြရကုန်၏။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ်ဟူသော နိစ္စနိမိတ်မျိုးတို့နှင့်သာ ဘဝအဆက်ဆက် ပြီးခဲ့ကြရကုန်၏။ နိစ္စနိမိတ်မျိုးတို့ကို အဟုတ်ရှိမျိုး မဟုတ်၊ တကယ်ရှိမျိုး မဟုတ်၊ ကောင်းကင်ကို ရေပြင်ထင်ရသော သူရူး၏အလားကဲ့သို့ ဝိညာဏ်လှည့်စား၍ ထင်မြင်ရသော အထည်ဝတ္ထု အမှုကိရိယာတို့သာ အမှန်ဖြစ်ကုန်၏ဟု အိပ်မက်မျှ မမက်ဘူးကြရကုန်။

သာသနာတိုင်း၌ ကြုံကြိုက်၍ ဝိပဿနာဖြင့် နိစ္စနိမိတ်မျိုးတို့ကို မဟုတ်မှန်း အကုန်သိ၍ အနိစ္စဓမ္မ အနိစ္စလက္ခဏာတို့ကိုသာ အဟုတ်အမှန်ရှိဟု ယခုမှ အသိဉာဏ်၌ အမှန်အဟုတ်ကို အထူးတွေ့မြင်ကြရကုန်၏။ ဤသို့ တွေ့မြင်သောဉာဏ်ကို အနိစ္စဝိပဿနာ ဆိုသတည်း။

ဤကား အနိစ္စလက္ခဏာ အနိစ္စဝိပဿနာကို ပြဆိုချက်တည်း။

ဒုက္ခဝိပဿနာ
သုခနိမိတ်ကို ပြဆိုချက်

“သုခနိမိတ်, ဒုက္ခလက္ခဏာ, ဒုက္ခဝိပဿနာ” ဟူရာ၌—

သုခနိမိတ်။ ။သုခနိမိတ်ဆိုသည်ကား ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူနတ် ဗြဟ္မာ ငါ သူတပါး ယောက်ျား မိန်းမ ဦးခေါင်းခြေလက် ဆံပင် မွှေးညှင်းစသော နိစ္စနိမိတ်မျိုးတို့ကိုပင် သုခနိမိတ်မျိုးဆိုသတည်း။ ထိုနိစ္စနိမိတ်မျိုးတို့ကို အစွဲပြု၍ ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့ကို သုခဟူ၍ စွဲလမ်းကြရကုန်၏။

သာယာဖွယ် ချမ်းသာသုခများ။ ။အဘယ်သို့လျှင် နိစ္စနိမိတ်မျိုးတို့သည် သုခနိမိတ်မျိုးမည်ကုန်သနည်း ဟူမူ

ကား—

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူသော နိမိတ်သည် လောက၌ ကြောက်ဖွယ်လန့်ဖွယ် မျိုးမဟုတ်၊ သာယာဖွယ် တောင့်တဖွယ်မျိုးသာ ဖြစ်၏။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မျိုးတိုင်းမှာလည်း လှထက်လှ နတ်ထက်နတ် ဗြဟ္မာထက် ဗြဟ္မာ အဆင့် ဆင့် သာယာဖွယ် ကြီးကျယ်များပြားလျက် ရှိ၏။

ထို့အတူ ဦးခေါင်း ခြေလက် အစရှိသော ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အလုံးစုံ သော အင်္ဂါကြီးမျိုး အင်္ဂါလတ်မျိုး အင်္ဂါငယ်မျိုး ဆံပင် မွှေးညှင်းစ သော အဇ္ဈတ္တကောဠာသ အင်္ဂါမျိုးတို့သည် လောက၌ ကြောက်ဖွယ် လန့် ဖွယ်မျိုး မဟုတ်၊ သာယာဖွယ် တောင့်တဖွယ်မျိုးတို့သာဟည်း။

ထို့အတူ သန္တတိအပိုင်လည်း ခဏများစွာ ကာလများစွာ တည်နေ ခြင်း ကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ခြင်းရှားခြင်း နှုတ်အင်္ဂါလှုပ်ခြင်း ရှားခြင်း ပြောဆို ခြင်း ပြုံးခြင်း ရှင်ခြင်း ရှေ့သို့ကြည့်ခြင်း နောက်သို့ကြည့်ခြင်း အစရှိကုန် သော လှုပ်ရှားမှု အမှုအရာ ကိရိယာတို့သည်၎င်း၊ ထိုတိုင်လည်း အသက် ရှည်ခြင်း အရွယ်ပျိုနုခြင်း အမှုအရာကြီးငယ် အထူးတင့်တယ်ခြင်း အလုံး စုံတို့သည်၎င်း လောက၌ ကြောက်ဖွယ် လန့်ဖွယ်မျိုး မဟုတ်ကုန်၊ သာ ယာဖွယ် တောင့်တဖွယ်မျိုးတို့သာဟည်း။

ထို့ကြောင့် ခပ်သိမ်းသော နိစ္စနိမိတ်မျိုးတို့ကို သုခနိမိတ်မျိုးဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်သတည်း။

ဤကား သုခနိမိတ်အရကို ပြဆိုချက်တည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏာ ပဌမခန်းကို ပြဆိုချက်
ဖြစ်မှုပျက်မှုတို့ နှိပ်စက်၍ ဆင်းရဲရပ်

ဆင်းရဲမှု ဒုက္ခလက္ခဏာ။ ။ဒုက္ခလက္ခဏာဟူရာ၌ ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ နှစ်ပါးကို သိရာဝယ်—

အနိစ္စမျိုး စင်စစ် ဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဒုက္ခမျိုး စင်စစ် ဖြစ်ကုန်၏။ အနိစ္စလက္ခဏာ စင်စစ် ဖြစ်ကုန်သော ခဏမစဲ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ခဏမစဲ ချုပ်ပျက်မှုတို့သည် ဒုက္ခလက္ခဏာ စင်စစ် ဖြစ်ကုန်၏။

ခက်မာမှု ဖွဲ့စေးမှု သိမှု မြင်မှု အစရှိသည်တို့သည် ဖြစ်မှု ပျက်မှု နှစ်ပါးနှင့် အမြဲယှဉ်ကြကုန်၏။ ဖြစ်ချည် ပျက်ချည် နေကြကုန်၏။ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို မြင်သဖြင့် ခက်မာမှု ဖွဲ့စေးမှု သိမှု မြင်မှု စသည်တို့ကို ဤတရား တို့ကား ဒုက္ခတို့တည်းဟု သိနိုင် ဆုံးဖြတ်နိုင်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ဒုက္ခလက္ခဏာ ဆိုသတည်း။

ရုပ်နာမ်ခန္ဓာသည် ဒုက္ခမျိုး။ ။ခက်မာမှုသည် ပဋိသန္ဓေအခါ၌ တကြိမ် ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် အနှစ်တရာ ပြည့်၍ ထိုဘဝဆုံးသော အခါမှ တကြိမ်သာ ချုပ်ပျက်မှု ရှိပါမူကား အလွန် ကောင်းလေရာ၏။ ထိုသို့ကား မဟုတ်၊ တနာရီအတွင်းမှာပင် အခါ တထောင်မက အသစ်အသစ် ဖြစ်ရ၏။ အခါတထောင်မက ချုပ်ပျက်ရ၏။

ထို့ကြောင့် ခက်မာမှုဟူသော ပထဝီဓာတ်ကြီးသည် တနာရီ တခဏမျှ ငြိမ်သက်စွာ တည်နေရသော သန္တိသုခ^၁ မျိုးမဟုတ်၊ တနာရီအတွင်းမှာပင် အခါတထောင်မက ဖြစ်မှု ပျက်မှုတို့ အနှောင့်အယှက်ကြောင့် ရပ်တည်မရ ဖောက်လဲ ဖောက်ပြန် လှုပ်ရှားရ၏။ သန္တိသုခမှ အချင်းခပ်သိမ်း ကင်းသောတရားဖြစ်၍ ဒုက္ခမျိုးသာ စင်စစ် ဖြစ်၏။

ဖွဲ့စေးမှု အစရှိသော ရုပ်ခန္ဓာ၊ သိမှု အစရှိသော နာမ်ခန္ဓာတို့ကိုလည်း အသီးအသီး ဤနည်းတူ သိလေ။

တခဏမျှ သန္တိသုခ မရပုံ။ ။သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာတခုလုံး၌ တနာရီမျှ ငြိမ်သက်ချမ်းမြေ့စွာ တည်နေနိုင်သော သန္တိသုခမျိုးဟူ၍ အဏုမြူမျှမရှိ၊ ဖြစ်မှု ပျက်မှု နှောင့်ယှက်မှုကြောင့် တကိုယ်လုံး တကောင်လုံး ခဏမစဲ ရုပ်ရော နာမ်ရော ရပ်တည်ရာမရ ပွက်ပွက်ဆူ ကြွက်ကြွက်ရိုက် ဖောက်လဲ ဖောက်ပြန် ပူပန်ပင်ပန်း၍ နေရသော ဒုက္ခတရားချည်းသာတည်း။

တနာရီ တခဏမျှ သန္တိသုခ မရှိသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့သည် တရက် တလ တနှစ် တသက် တဘဝတို့မှာ ဆိုဘွယ်ရာ မရှိ၊ သန္တိသုခနှင့် အဝေးကြီး ဝေးကြကုန်တော့သည်သာတည်း။

၁။ သန္တိသုခ=ပြုပြင်စီရင်မှု သင်္ခါရဒုက္ခမှ ငြိမ်းအေးချမ်းသာခြင်း။

ထို့ကြောင့် သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် တနာရီမျှ ငြိမ်းချမ်းသာယာ တည်ကြည်စွာ မနေနိုင်ကြကုန်၊ ဒေါသတလှုပ်လှုပ် မာနတလှုပ်လှုပ် နေကြ ရကုန်၏။

လောကီကိတ်သော ခွေးနာပမာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ

အတွင်း၌ ပိုးလောကီတို့ဖြင့် ပြည့်သော အနာပုပ်ကြီးရှိသော ခွေးနာ ကြီးသည် အတွင်း၌ ပိုးလောကီတွေ ကိုက်မှုကြောင့်လည်း ရပ်တည်မရ၊ အပ၌ ယင်ကြီး ယင်ငယ်တွေ ဝိုင်းမှု အံ့မှု ထိုးမှုတို့ကြောင့်လည်း ရပ်တည် မရ၊ ငြိမ်းချမ်းသာယာ တည်ကြည်စွာ နေခွင့်မရမချေ ပြေးတဲချည် ဝင်တဲ ချည် ခေါင်းလည်း အငြိမ်မနေရ၊ ကိုယ်လည်း အငြိမ်မနေရ၊ ခြေလည်း အငြိမ်မနေရ၊ လက်လည်း အငြိမ်မနေရ၊ တလှုပ်လှုပ် တကြွကြွ နေရဘိ သကဲ့သို့၊

ထို့အတူ သတ္တဝါ အပေါင်းတို့သည်လည်း ကိုယ်တွင်း၌ သန္တာပ တေဇော၏ ထကြွမှု၊ ကိုယ်ပ၌ ခြင် မှက် လေ နေပူ စသည်တို့၏ ဝိုင်းအံ့ ထိပါးမှုတို့ဖြင့် ရုပ်ခန္ဓာတို့ မငြိမ်မသက်သည့်အတွက်ကြောင့် ယားမှု ယံမှု ညောင်းမှု ညာမှု ထုံမှု ကျင်မှု ပူမှု အိုက်မှုတို့နှင့် ဣရိယာပုထ် ပြောင်း လဲမှု ကိုယ်တလှုပ်လှုပ် ခေါင်းတလှုပ်လှုပ် ခြေတလှုပ်လှုပ် နေကြရကုန်၏။

နာမ်ခန္ဓာတို့ မငြိမ်သက်သည့်အတွက် ကိုယ်တွင်းကိလေသာတို့ ကိုက် ခဲ့မှုကြောင့်၎င်း၊ အပအာရုံတို့ ဝိုင်းအံ့မှုကြောင့်၎င်း ထိုထိုအာရုံသို့ စိတ်၊ ဝိတက် ရပ်တည်မရ ပြေးရခြင်း၊ မိမိစိတ်ကိုပင် မိမိမထိန်းနိုင် မသိမ်းနိုင် ရှိနေရခြင်း၊ မမြင်ချင်သည်ကို မြင်ရခြင်း၊ မကြားချင်သည်ကို ကြား ရခြင်း၊ မနံ့ချင်သည်ကို နံရခြင်း၊ မတွေ့ချင်သည်ကို တွေ့ရခြင်း၊ စိုးရိမ် ပူပန်ရခြင်းတို့ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရ တလှုပ်လှုပ်၊ လောဘတလှုပ်လှုပ်၊ ဒေါသ တလှုပ်လှုပ်၊ မာနတလှုပ်လှုပ် နေကြရကုန်၏။

လောကီကိတ်သော ခွေးနာနှင့် အလားတူစွာ ရုပ်ခန္ဓာ တလှုပ်လှုပ် နာမ်ခန္ဓာ တလှုပ်လှုပ် နေကြရကုန်၏။ ထိုခွေးသည် ကိုယ်တွင်း၌ ပိုး လောကီတို့၏ ကိုက်ခဲခြင်း၊ ကိုယ်ပ၌ ယင်ကြီး၊ ယင်ငယ်တို့၏ ဝိုင်းအံ့ခြင်း

တို့ကို မျက်တောင်တခတ်မျှ ငြိမ်းချမ်းသာယာ တည်ကြည်စွာ နေခွင့်မရ
ဘိသကဲ့သို့။

ထို့အတူ ဤသတ္တဝါတို့သည်လည်း ကိုယ်တိုင်း၌ ဣရိယာပထ သန္တာပ-
တေဇောမီး အမြဲထကြွမှု၊ ကိုယ်ပ၌ ခြင် မှက် သန်း ကြမ်းပိုး လေ
နေပူ စသည်တို့၏ ထိပါးခြင်းဖြင့် ရုပ်ခန္ဓာ ကိုယ်အင်္ဂါ တလှုပ်လှုပ်
နေကြရကုန်၏။

ကိုယ်တိုင်း၌ ၁၅၀၀-ကိလေသာတို့၏ ကိုက်ခဲမှု၊ ကိုယ်ပ၌ အာရုံ
၆-ပါးတို့၏ ဝိုင်းအုံ့မှုတို့ဖြင့် နာမ်ခန္ဓာ စိတ်အင်္ဂါ တလှုပ်လှုပ် နေကြရ
ကုန်၏။ မိမိတို့၏စိတ်ကိုပင် ထိန်းသိမ်းမရ ပေါက်လွှတ်ထားကြရကုန်၏။ ဤ
အမှုတို့သည် သန္တိသုခ၏ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော ဒုက္ခမျိုးတို့သာတည်း။

ဤကား ဖြစ်မှု ပျက်မှုတို့ ခဏမစဲ အမြဲ နှောင့်ယှက် နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်း
မှုကြောင့် မျက်တောင်တခတ်မျှ သန္တိသုခကို မရမှုမျိုးကို ပြဆိုချက်တည်း။

ယခုအခါ ကြီးမားစွာသော ဒုက္ခတို့ကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြဆိုပေအံ့။

ခန္ဓာ ၅-ပါး ဒုက္ခမျိုးတရား။ ။ တေဘူမက ဓမ္မ^၁မျိုးဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာ
၅-ပါး ရုပ် နာမ် တရားတို့ မည်သည်
ဖြစ်မှု ပျက်မှုတို့၏ နှောင့်ယှက်ခြင်း၊ နှိပ်စက် ညှဉ်းပမ်းခြင်းကို ခဏမစဲ
အမြဲ ခံကြရကုန်သော တရားတို့သာတည်း။

ထို့ကြောင့် မိမိ မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ အမာခံကြီးဖြစ်သော ခက်မာမှု
ဟူသော ပထဝီဓာတ်ကြီးသည် အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ မျက်တောင်တခတ်
မျှ ငြိမ်းချမ်း သာယာတည်ကြည်စွာ နေနိုင်သော သန္တိသုခမျိုး မဟုတ်။
ဖြစ်မှု ပျက်မှုနှင့် အမြဲ ယှဉ်သော ဒုက္ခမျိုး စင်စစ်သာတည်း။

ပထဝီ၌ ဒုက္ခလက္ခဏာ

အဖို့ ၂-ပါး။ ။ အဘယ်သို့ ဒုက္ခမျိုး စင်စစ် ဖြစ်လေသနည်းဟူမူကား-
ဤခက်မာမှုသည် သုခအဖို့၊ ဒုက္ခအဖို့ နှစ်ပါးရှိ၏။

၁။ တေဘူမကဓမ္မ=ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပ ဟူသော ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်သောတရား။

ဂဏ္ဍအနာ ၂။ ကျောက် ဝက်သက် ဝက်ခြံ ဘင်နာ သွေးစုနာ အစ ရှိသော အဖုအလုံး ပေါ်ပေါက်၍ဖြစ်သော အနာမျိုး သည် “ဂဏ္ဍ” အနာမျိုး မည်၏။

အာဗာဓအနာ ၃။ ဓားထိ၍ လှံထိ၍ မြားထိ၍ ဆူးငြောင့် ခလုတ် ထိ၍ဖြစ်သော အနာမျိုး၊ စူး၍ ရှ၍ ခိုက်မိ၍ တိုက် မိ၍ မီးလောင်၍ဖြစ်သော အနာမျိုး၊ ခြေကျိုးမှု လက်ကျိုးမှု ထိုထိုဒဏ် ထိ၍ ပေါက်မှု ပြတ်မှု ဦးခေါင်းကဲ့မှု မျက်လုံးပျက်မှု နားပျက်မှု အစ ရှိသော ဒဏ်နာမျိုးသည် “အာဗာဓ” အနာမျိုး မည်၏။

အနာအမျိုးမျိုး။ ။ မိုသ်းကြိုးပစ်၍ သေနတ်မှန်၍ အမြောက် မှန်၍ လဲ၍ မြင့်ရာမှ ကျ၍ မြေကိုက်၍ ကျားကိုက်၍ ဆင်နင်း၍ဖြစ်သော အနာမျိုး နှုနာမျိုး ပန်းနာမျိုး ရှူးနာမျိုး သွပ်နာ မျိုး စသည် အလွန် များပြား၏။

ခဏချက်ခြင်း လတ်တလော သေစေတတ်သောအနာ၊ တနာရီအတွင်း သေစေတတ်သော အနာ၊ တရက်အတွင်း သေစေတတ်သော အနာ၊ တသက်လုံး လူစဉ်မမှီအောင် အရုပ်ပျက်သော အနာ၊ အဆင်းပျက်သော အနာ၊ မကြာ မကြာ တွန့်တွန့်လူး ဖြတ်ဖြတ်လူး ခံရသော အနာ စသည် ဖြင့်လည်း အလွန် များပြား၏။

ဖြစ်ခွင့်ဆိုက်လာသည်ရှိသော် တကိုယ်လုံး၌ရှိသော ခက်မာမှုတို့သည်- ခဏခြင်း ရောဂါအနာမျိုးလည်း ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ တကိုယ်လုံးသည် ခဏခြင်း ရောဂါတုံးကြီး ရောဂါခဲကြီး ဖြစ်၏။

ခဏခြင်း ဂဏ္ဍအနာမျိုးလည်း ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ တကိုယ်လုံးသည် ခဏခြင်း ဂဏ္ဍအနာတုံးကြီး ဂဏ္ဍအနာခဲကြီး ဖြစ်၏။

ခဏခြင်း အာဗာဓ အနာမျိုးလည်း ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ တကိုယ်လုံး သည် ခဏခြင်း အာဗာဓ အနာတုံးကြီး အာဗာဓ အနာခဲကြီး ဖြစ်၏။

ပထဝီဓာတ်ကြီးသည် ဤမျှလောက် ကောက်ကျစ် ဆိုးဝါး၏။ သန္တိ- သုခမျိုး မဟုတ်။ ဘယဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်၏။ အလယ်ကိုယ်အင်္ဂါ

တခုလုံးသည် ခဏခြင်း အနာတုံးကြီး အနာခဲကြီး ဖြစ်နိုင်၏။ ဦးခေါင်း တခုလုံးသည် ဦးနှောက်တခုလုံးသည် အစရှိသည်ဖြင့် အစိတ်အစိတ် အကုန် မြင်လေ။ ပထဝီသည် ဤမျှလောက် ကောက်ကျစ်ဆိုးဝါး၏။ သန္တိသုခမျိုး မဟုတ်၊ ဘယဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်၏။

တကိုယ်လုံး၌၎င်း ထိုထိုကိုယ်အင်္ဂါတို့၌၎င်း နိစ္စနိမိတ် သုခနိမိတ်တို့ အကုန်လွင့်ပျောက်၍ ကုန်အောင် ကြည့်လေ။

ဒုက္ခလက္ခဏာထင်လျှင် အဟုတ်ရှိ အမှန်ရှိဖြစ်သော ဓာတ်တို့အတွက် သုခနိမိတ်ပျောက်ခြင်း ဤကဲ့သို့သော အနိစ္စမှ ဒုက္ခမှ ဖြစ်လာခဲ့သည် ရှိသော် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ်ဟူသော နိစ္စနိမိတ် သုခနိမိတ်တို့သည် နိစ္စအနေ သုခအနေနှင့် အနည်းငယ်မျှ ခုခံ၍ နေခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ကုန်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဆိုသော် အဟုတ်ရှိသည် မဟုတ်လေသော ကြောင့်တည်း။

သူရူးသည် ကောင်းကင်ကို ရေပြင်ကြီး အဟုတ်ထင်၍ နေရာ၌ မီးဘေးကြီးစွာ ဖြစ်လာသည်ရှိသော် ထိုရေပြင်ကြီးသည် မီးဘေးကို မခုခံနိုင်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော် အဟုတ်ရေ မဟုတ်လေသောကြောင့် တည်း။

သူရူးသည် ခြင်းခြင်းနီသော မီးခဲကြီးကို အလွန်အေးမြ လှစွာသော စန္ဒကူးနီတုံးကြီး ထင်၍ နေရာ၌ ထိုဝတ္ထုမှာ ပူလောင်ခြင်းဟူသော မီးကိစ္စ ဖြစ်လာသည်ရှိသော် ထိုစန္ဒကူးသည် အေးမြမှုနှင့် ခုခံ၍ မနေနိုင်။ ဤ ဥပမာကဲ့သို့ ထင်မြင်၍ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ်ဟူသော နိစ္စနိမိတ်မျိုး သုခနိမိတ်မျိုးတို့ကို အကုန်လွင့်ပျောက်စေကုန်ရာ၏။

ဤကား “ဘယဋ္ဌေန ဒုက္ခံ” ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီ ခဏမစဲ ဖြစ်မှု ပျက်မှု နှောက်ယှက်ခြင်း ရှိနေသည့်အတွက် ပထဝီ၌ ကြောက်မက်ဖွယ် သော ဒုက္ခလက္ခဏာကို ပြဆိုခြင်းတည်း။

ပထဝီဓာတ်ကို ပြဆိုခဲ့သော်လည်း ပြဆိုခဲ့သမျှသော ရောဂါအဖြစ်၊ ဂဏ္ဍအဖြစ်၊ အာဗာဓ အဖြစ်စုသည် ခန္ဓာ ၅-ပါး တလုံးတည်း ဖြစ်မြဲ ဓမ္မတာဖြစ်၍ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ဝိညာဏ်တို့လည်း ပထဝီ၌ တလုံးတည်း ပါဝင်လေကုန်၏။

အထူးမကား—ပထဝီကို အရင်းခံ၍ဖြစ်ရသော ဒုက္ခမျိုး၊ အာပေါကို အရင်းခံ၍ဖြစ်ရသော ဒုက္ခမျိုး အစရှိသည်ဖြစ်၍ အရင်းခံမျှသာ အကဲ့ အပြား ရှိကြ၏။

ဤကား ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ ဒုက္ခလက္ခဏာ ပဌမခန်းတည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏာ ဒုတိယခန်း

ပျက်မှုသာ ရုပ်နာမ်တို့၏ ပကတိသဘော

ရေဥပမာနှင့် ရုပ်နာမ်ပျက်မှု။ ။ ရေမည်သည် နိမ့်ရာသို့ စီးသွားမြဲ ဓမ္မတာ ဖြစ်၏။ တည်တံ့၍ နေစေလို သော် နိမ့်ရာအရပ်ကို နိုင်လောက်အောင် ပိတ်ဆို့ကာဆီးရ၏။ နိုင်လောက် မှနေသည်။ မနိုင်လောက်လျှင် တွန်းလှန်ချိုးဖျက်၍ နိမ့်ရာသို့ စီးသွား၏။ အထက်သို့ ဆန်တက်စေလိုသော် အတင်းအကြပ် ပြုလုပ်ရ၏။ ပြုလုပ်နိုင် ပါလျှင် ပြုလုပ်မှု အစွမ်းအားလျော်စွာ ဆန်တက်၏။ ပြုလုပ်မှု အစွမ်း ကုန်လျှင် နိမ့်ရာသို့ သွားမြဲ သွား၏။ နိမ့်ရာသို့ လျှောကျမှုမှာ ရေ၏ ဓမ္မတာဖြစ်၍ ပြုပြင်ဘယ် မရှိ။ အကာအဆီး မရှိခဲ့လျှင် တသွန်တည်း သွားတော့သည်။ တန့်ရပ်မှု ဆန်တက်မှု မည်သည် ရေ၏ ဓမ္မတာ မဟုတ်။ ရေ၏ ပကတိသဘော မဟုတ်။ ရေ၏ ပကတိသဘောနှင့် ဆန့်ကျင်ဖက် သာတည်း။ ပြုပြင်မှု၏ အစွမ်းကြောင့်ဖြစ်သော အာဂန္တုမူသာတည်း။

အလုံးစုံသော မြေစိုင်၊ အုတ်၊ ကျောက်၊ သစ်၊ ဝါး၊ တုံး၊ တိုင် အစရှိသည် တို့လည်း ထိုနည်းအတူ အဆီးအတား မရှိခဲ့လျှင် နိမ့်ရာသို့ လျှောကျ ကုန်၏။

အောက်၌ မဟာပထဝီမြေကြီးကို ခံ၍နေသော လေးသိန်းရှစ်သောင်း အထူရှိသော ကမ္ဘာရေသည် အောက်၌ ကိုးသိန်းခြောက်သောင်း အထူရှိသော ကမ္ဘာလေ ခုခံ၍သာ အောက်ကောင်းကင်ကြီးသို့ မကျဘဲ ရပ်တည်၍ နေသည်။ လေ မခုခံနိုင်လျှင် မျက်တောင်တခတ်မျှ ရပ်တန့်၍ မနေ၊ အောက် အဇဋ္ဌာကာသ^၁ အနန္တကောင်းကင်ကြီးသို့ လျှောက်လေအံ့။

ထို့အတူ ဤမဟာပထဝီမြေကြီးသည်လည်း အောက်၌ ထိုရေအပြင်ကြီး ခုခံ၍သာ ရပ်တည်၍နေသည်။ သမုဒ္ဒရာ၊ သီဒါ၊ မြင်းမိုရ်တောင်၊ စကြာဝဠာတောင် စသည်တို့လည်း မဟာပထဝီမြေကြီး ခုခံ၍သာ တည်နေကြကုန်၏။ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်၊ တာရာ၊ နတ်ဘုံ၊ ဗြဟ္မာဘုံတို့လည်း ကောင်းကင်လေထု ခံ၍သာ တည်နေကြကုန်သည်။

ထို့အတူ ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှု နှစ်ပါးတို့တွင် ပျက်မှုသည်ကား ဓမ္မတာမူတည်း။ ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ ပကတိသဘောတည်း။ ရေ၏ နိမ့်ရာသို့ လျှောက်ကျမှုကဲ့သို့တည်း။

ရေ၏ လျှောက်မှု ဓမ္မတာမှာ ပြုပြင်လျှင် ရပ်တန့်သေး၏။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော အနိစ္စဓမ္မမျိုးတို့ကို နိစ္စအနေနှင့် ရပ်တန့်၍ နေလေအောင် ခုခံခြင်းငှါပင် မဘတ်ခကောင်း။ ဖြစ်မှုသည်ကား ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ ဓမ္မတာမဟုတ်။ ပြုပြင်မှုနှင့်ကင်း၍ ဖြစ်နိုင်သော ပကတိသဘောမဟုတ်။ ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ ပကတိသဘောနှင့် ဆန့်ကျင်ဖက်သာတည်း။

အကယ်၍ ပကတိသဘော မြဲခဲ့ငြားအံ့၊ တယောက်သော သတ္တဝါ၏ ခန္ဓာအစဉ်သည် အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ အစဉ်အမြဲ ဖြစ်၍သာ နေရာ၏။ လောက၌ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်စံမှု၊ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံမှုဟူ၍ မရှိလေရာ၊ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန်စံမှု မရှိကလည်း ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရိယာ ဟူ၍ မရှိလေရာ။

၁။ အဇဋ္ဌာကာသ = (အဇဋ္ဌ + အကာသ။ အဇဋ္ဌ = ရှုပ်ထွေးခြင်း မရှိသော။ အကာသ = ရေးခြစ်၍ မရစကောင်းသော) ဟင်းလင်းကောင်းကင်ပြင်။

ဤစကား၌ စောဒနာရန် ရှိ၏။ “ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ” ဟူ၍ ဟောတော်မူသောကြောင့် ပျက်မှုသည်လည်း ဖြစ်မှုက ပြုပြင်၍ ပေးမှု ရှိနိုင်သည်။ ဖြစ်မှု မရှိခဲ့လျှင် ပျက်မှုလည်း မရှိနိုင်။ ထို့ကြောင့် ပျက်မှုကို လည်း ပကတိဓမ္မတာဟူ၍ မဆိုသင့်ဟု စောဒနာရန် ရှိ၏။

မှန်၏။ ဤအရာ၌ ပျက်မှုကို ပကတိဓမ္မတာ ဆိုသည်မှာမူကား ဖြစ်မှု ရှိခဲ့လျှင် ပျက်မှုရှိမြဲ အမှန်ဖြစ်၏။ ပျက်မှုရှိခဲ့လျှင် ဖြစ်မှုရှိမြဲကား ဓမ္မတာ မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ပျက်မှုကိုသာ ပကတိဓမ္မတာဆိုပေသတည်း။

ဒုက္ခသာ ရုပ်နာမ်တို့၏ ပကတိသဘော။ ။ ထို့အတူ ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ သုခအဖို့ ဒုက္ခအဖို့ နှစ်ပါးတို့တွင် ဒုက္ခအဖို့သည်ကား ဓမ္မတာမူတည်း။ ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ ပကတိသဘောတည်း။ ရေ၏ နိမ့်ရာသို့ လျှောကျမှုကဲ့သို့တည်း။

သုခအဖို့သည်မူကား ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ ဓမ္မတာမဟုတ်။ ပြုပြင်မှုနှင့် ကင်း၍ ဖြစ်နိုင်သော ပကတိသဘောမဟုတ်။ ရပ်တန့်မှု ဆန့်တက်မှုသည် ရေ၏ ပကတိသဘောနှင့် ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်သကဲ့သို့ သုခအဖို့သည်လည်း ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ ပကတိသဘောနှင့် ဆန့်ကျင်ဖက်သာတည်း။

ထင်ရှားအောင် ပြဆိုဦးအံ့—

ခန္ဓာ ၅-ဖြာသည် ဒုက္ခစင်စစ်ဖြစ်ပုံ။ ။ သတ္တဝါတို့၌ ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့သည် သုခမျိုးတို့ လော၊ ဒုက္ခမျိုးတို့လောဟု သိလိုသည်ရှိသော် ခပ်သိမ်းသော ပြုပြင်မှုတို့ကို ဉာဏ်နှင့်ပယ်ရှား၍ သူတို့အလားကို ကြည့်ရှုရာ၏။

ပြုပြင်မှုကြောင့် သာယာဖွယ်ဖြစ်ခြင်း။ ။ ထိုစကားမှန်၏။ ပြုပြင်မှု ရှိခဲ့သည် ရှိသော် လောက၌ ပကတိအချို့ မျိုးသည် အချဉ်ဖြစ်ရာ၏။ ပကတိအချဉ်မျိုးသည် အချိုဖြစ်ရာ၏။ စက်ဆုပ်ဖွယ် ရှုံရှာဖွယ်သော ဝက်သား ကြက်သား ငါးအမဲတို့သည် ဆီ၊ ဆား စသည်ဖြင့် မှမ်းမံ၍ ချက်ပြုတ်ကြော်လှော် ပြုပြင်မှုကြောင့် အမှန်အမြတ် ဖြစ်ရကုန်၏။

အပြုမုၤးသည် အနိဖြစ်ရ၏။ အနိမုၤးသည် အပြုဖြစ်ရ၏။ ပကတိ အရိုး
 အမုၤးသဘောကို လှန်စွာ ဖုံးလွှမ်းနိုင်၏။ လောက၌ ခပ်သိမ်းသော
 လိမ်လည်မှု ဟူသမျှသည် ပြုပြင်မှုမှ ဖြစ်၏။ ပြုပြင်မှုကို ဉာဏ်နှင့် အကုန်အ
 စင် ဆေးလျော်၍ ကြည့်တတ်မှသာ ပကတိအရိုး အမုၤးမှန်တိုင်း ထင်ရှား
 ပေါ်နိုင်၏။

ထို့ကြောင့် ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့ကို ချမ်းသာအေး
 ငြိမ်းစေတတ်သော သုခမုၤးတို့လော၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့ကို ဆင်းရဲပူပန်
 စေတတ်သော ဒုက္ခမုၤးတို့လောဟု ထင်ရှားပေါ်စေလိုသော် လောက
 မျက်မြင်ဖြစ်သော ပြုပြင်မှုတို့ကို ဉာဏ်နှင့်အကုန် နုတ်ပယ်၍ သူပကတိ
 အတိုင်းထား၍ ကြည့်ရာ၏။

ခန္ဓာငါးပါးတို့ သင်္ခါရဒုက္ခနှင့် ဝိပရိဏာမဒုက္ခ ဖြစ်ပုံ

သုခ ဒုက္ခကို စိစစ် ကြည့်ရပုံ။ ။ အပြုအပြင် မရှိဘဲ သူပကတိအတိုင်း
 နေရမှ သူဇာတိပေါ်မြဲ ဓမ္မတာတည်း။
 သုခအမုၤးမှန်ခဲ့လျှင် သုခဖက်သို့ တိုးတက်ကြီးပွား စည်ကား၍ သွားကုန်
 လတ္တံ့။ ဒုက္ခအမုၤးမှန်ခဲ့လျှင် ဒုက္ခဖက်သို့ တသွန်တည်း ပိုင်းပိုင်းလဲ၍
 သွားကုန်လတ္တံ့။ သုခမုၤးမှန်ခဲ့လျှင် သုခဇာတ် ထွက်လတ္တံ့။ ဒုက္ခမုၤးမှန်ခဲ့
 လျှင် ဒုက္ခဇာတ် ထွက်လတ္တံ့။

ပြုပြင်မှုမရှိသော သူငယ်ပမာ ငါးခန္ဓာ။ ။ အဘယ်သို့ ကြည့်ရသနည်း
 ဟူမကား- အမိဝမ်းမှ မွေး
 ဖွားစ အခါ၌ တစုံတခုသော ပြုပြင်မှုကို မပြုဘဲ သူငယ်၏ ခန္ဓာ ၅-ပါး
 တို့ကို ပေါက်လွှတ်ထား၍ ကြည့်ရာ၏။

သုခမုၤး ဖြစ်ကုန်ငြားအံ့။ သူငယ်၏ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် တခဏ
 တခြား ကြီးပွားရှင်လန်း ချမ်းသာစည်ပင်၍ သွားကုန်လတ္တံ့။ ဒုက္ခမုၤး
 ဖြစ်ကုန်ငြားအံ့။ တခဏ တခြား ဆုတ်ယုတ်ညှိုးနွမ်း ပင်ပန်းပျက်စီး၍
 သွားကုန်လတ္တံ့။

ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်မူကား ဒုက္ခမျိုးတို့သာ အမှန်ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအခါ၌ မပြုမပြင်ဘဲ ပေါက်လွှတ်ထားခဲ့သည်ရှိသော် လောလောပူသော မြေအပြင်၌ ချထားအပ်သော ပဒုမ္မာကြာပွင့်ကဲ့သို့ တခဏတခြား ဆုတ်ယုတ်ညှိုးနွမ်း ပင်ပန်းဆင်းရဲသော ဒုက္ခအဖို့သို့သာ သွားကုန်လတ္တံ့။

နှစ်ရက် သုံးရက်အတွင်းမှာပင် သေဆုံး၍ သုသာန်သို့ ထုတ်ပို့စွန့်ပစ်ရကုန်လတ္တံ့။ ပေါက်လွှတ်ထားသည့်အတွက် ကြီးပွားရှင်လန်း ချမ်းသာစည်ပင်၍ လာကုန်သည်ဟု မရှိကုန်ရာပြီ။ ဇမ္ဗူဒီပါတကျွန်းလုံး၌ မွေးဖွားသမျှသော သူငယ်တို့ကို ထိုသို့ ထားခဲ့သော် တစုံတယောက်မှ ချမ်းသာသူဟူ၍ မရှိကုန်လတ္တံ့။

စကြဝဠာအနန္တနှင့်တကွ အနမတဂ္ဂသံသရာတခုလုံး၌ မွေးဖွားသမျှသော သူငယ်တို့ကို အကုန်မြော်လေ။

ထိုသို့သော အလား၏ ဒိဋ္ဌမုက်မြင်ကဲ့သို့ ထင်ရှားလျက် ရှိသောကြောင့် မွေးဖွားသည်မှ ကြီးပွား၍ လာကြရသော သုခအဖို့သည် ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ ဇာတိအမှုမျိုးမဟုတ်၊ ပြုပြင်မှု အာဂန္တု၏ အစွမ်းသက်သက်သာတည်းဟု ထင်ရှားလေသတည်း။

မွေးဖွားသည်မှ နောက်၌လည်း တဘဝ တဘဝအတွင်းတွင် ဘယ်နာရီမှာမဆို မွေးမြူမှု၊ ပြုပြင်မှု ခပ်သိမ်းတို့ကို နုတ်ပယ်၍ ပစ်ထားခဲ့လျှင် ဤနည်းအတိုင်း ဒုက္ခအဖို့သို့ တဖက်သတ် တလမ်းသွားသာ ရှိကြသည်ကို အနမတဂ္ဂသံသရာပေါက်အောင် တလျှောက်လုံး မြင်ကြလေ။

သင်္ခါရဒုက္ခ။ ။ ပြုပြင်မှုကား အလွန်ကြီးကျယ်လှသော သင်္ခါရဒုက္ခကြီးတည်း။

ဝိပရိဏာမဒုက္ခ။ ။ ပေါက်လွှတ်ထားခဲ့လျှင် ပိုင်းပိုင်းလဲသွားမှုကား အလွန်ကြီးကျယ်လှသော ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခကြီးတည်း။

ဤသတ္တဝါတို့သည် သင်္ခါရဒုက္ခကြီးကို မုန်းသည်ဟု လွှတ်ထားကြကုန်လျှင် ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခဖက်သို့ ပိုင်းပိုင်းလဲသွားရကုန်၏။

ဝိပရိဏာမဒုက္ခကြီးကို ကြောက်သည်ဟု ရှောင်ကွင်းကြပြန်လျှင် သင်္ခါရဒုက္ခပူကြီးသို့ ကြောင်ကြောင်တိုးဝင်ရကြကုန်၏။

ဘင်ပုပ်ငရဲကြီး၊ ပြာပူငရဲကြီး နှစ်ခုတို့၏ အကြားသို့ ရောက်ကြကုန်သော ငရဲသားတို့သည် ဘင်ပုပ်ငရဲကို အလွတ်ရှောင်လျှင် ပြာပူငရဲတိုင်းသို့ ကျကြကုန်၏။ ပြာပူငရဲကို အလွတ်ရှောင်လျှင် ဘင်ပုပ်ငရဲတိုင်းသို့ ကျကြကုန်သကဲ့သို့တည်း။

ဤကား ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ ဟူသော ဒုက္ခလက္ခဏာ ဒုတိယခန်းတည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏာ တတိယခန်း

ဝိပရိဏာမဒုက္ခအမျိုးမျိုး။ ။ ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ ဝိပရိဏာမဒုက္ခမူသည်—

ပဌမခန်း၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ကိုယ်တိုင်းအန္တရာယ်၊ ကိုယ်ပအန္တရာယ်တို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဝိပရိဏာမဒုက္ခမျိုး၊

အနန္တပြုပြင်မှု ချီတံ့ချွတ်ယှင်း၍ ဖြစ်ရသော ဝိပရိဏာမဒုက္ခမျိုး၊

အနန္တဘဝ အဆုံးသို့ကျ၍ အနိစ္စဓမ္မတာအားဖြင့် ဖြစ်ရသော ဝိပရိဏာမဒုက္ခမျိုး အနန္တ ရှိ၏။

ကိလေသာ အနန္တ ရှိခြင်း။ ။ ထို အလုံးစုံသော ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခတို့မှ ဒေါသ မောဟ အမှူးရှိကုန်သော ကိလေသာအနန္တတို့သည် ဖြစ်ပွားကုန်၏။ ရေသတ္တဝါ၊ ကုန်းသတ္တဝါတို့အား နေ့ရှိသမျှ ကြောင့်ကြစိုက်ကြရသော အသက်မွေးမှု၊ အစာရှာမှု အစရှိသော သင်္ခါရဒုက္ခကြီးမှ လောဘ မောဟအမှူးရှိသော ကိလေသာ အနန္တတို့သည် ဖြစ်ပွားကုန်၏။

ထို့အတူ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ လှူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာဟူသော သုခအဖို့ဘို့မှ လောဘ မောဟအမှူးရှိသော ကိလေသာ မီး အနန္တတို့သည် နေ့မစဲ ညမစဲ တဟုန်းဟုန်း တောက်ပွားကုန်၏။

အပါယ်လေးဘုံဟူသော ဒုက္ခအဖို့တို့မှ ဒေါသ မောဟအမှူးရှိသော ကိလေသာမီးအနန္တတို့သည် နေ့မစဲ ညမစဲ တဟုန်းဟုန်း တောက်ပွါး ကုန်၏။

ကိလေသာမီးကြောင့် အောက်အောက်ဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်း သုဂတိဘုံ၌ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ အပေါင်းတို့သည် ဝိပရိ- ကာမ ဒုက္ခမျိုး၊ ဒုက္ခအဖို့မျိုးတို့မှ နေ့စဉ်ဖြစ်ပွားကုန်သော ဒေါသ၊ မောဟအမှူးရှိကုန်သောကိလေသာမီး-

သင်္ခါရဒုက္ခမျိုး၊ လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာဟူသော သုခအဖို့မျိုးတို့မှ ခဏမစဲ ဖြစ်ပွားကုန်သော လောဘ၊ မောဟအမှူးရှိ ကုန်သော ကိလေသာမီး-

အပါယ်ဘုံတို့၌လည်း များသောအားဖြင့် ဒေါသ၊ မောဟ အမှူးရှိ ကုန်သော ကိလေသာမီး-

တို့၏ ခဏမစဲ အမြဲတောက်လောင်မှုတို့ကြောင့် တနေ့တခြား ခန်း ခြောက်သော စိတ်သန္တာန်ရှိကြကုန်သည်ဖြစ်၍ တပို့တွဲ တပေါင်းတို့တွင် တောတခွင် တောင်တခွင်တို့၌ တနေ့တခြား ခန်းခြောက်ကြကုန်သော သစ်ရွက်တို့သည် တန်ခူးလ၊ ကဆုန်လတို့၌ လေသုတ်တိုင်း လေသုတ် တိုင်း မြေသို့ ကြေကျကြလေကုန်သကဲ့သို့ မရဏ လေသုတ်တိုင်း လေ သုတ်တိုင်း ထိုထို ဗြဟ္မာ့ဘုံတခွင်၊ နတ်ဘုံ လူ့ဘုံတခွင်တို့မှ နေ့မစဲ ညမစဲ အောက်ဘုံသို့ လျောကျကြရကုန်၏။ အထက် အထက် အပါယ်ဘုံ တို့မှလည်း အောက် အောက် အပါယ်ဘုံသို့ လျောကျကြရကုန်၏။

ဤကား ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ ကိလေသာမီးတောက်မှုဟူသော ဒုက္ခ လက္ခဏာ တတိယခန်းတည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏာ စတုတ္ထခန်း

ကံအဟုန်ကုန်လျှင် အပါယ်ဘုံမှာသာ စုရခြင်း တယောက် တယောက်သော သတ္တဝါ အား ကိလေသာဟောင်းတို့မှ ဖြစ်ပွား ကုန်သော ဒုစရိုက်ကံဟောင်း အနန္တ၊

ကိလေသာသစ်တို့မှ ဖြစ်ပွားကုန်သော ဒုစရိုက်ကံသစ် အနန္တရှိနေကြ ကုန်သည်ဖြစ်၍ ကောင်းကင်သို့ ပစ်လွှင့်အပ်ကုန်သော အုတ်၊ ကျောက် တို့သည် အဟုန် ကုန်ဆုံးသောအခါ မြေအပြင်မှာချည်း စုလာရကုန် သကဲ့သို့၊

တခုတခုသော ကုသိုလ်အဟုန် ကုန်ဆုံးကြသောအခါ ဗြဟ္မာ့ဘုံတခွင် တို့မှလည်း အပါယ် ၄-ဘုံ အပြင်မှာ စုလာကြရကုန်၏။

နတ်ပြည်တခွင်တို့မှလည်း အပါယ် ၄-ဘုံအပြင်မှာ စုလာကြရကုန်၏။

လူ့ဘုံတခွင်မှလည်း အပါယ် ၄-ဘုံအပြင်မှာ စုလာကြရကုန်၏။

အထက်ထက် အပါယ်ဘုံတခွင်တို့မှလည်း အောက် အောက် အပါယ် ဘုံအပြင်မှာ စုလာကြရကုန်၏။

အပါယ် ၄-ဘုံမှာ သတ္တဝါအသိုက်အအုံ ကြီးကျယ်ပုံကို ရှေး၌ ပြဆို ခဲ့ပြီ။

ဤကား ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ ဒုစရိုက်ပွားမှုဟူသော ဒုက္ခလက္ခဏာ စတုတ္ထ ခန်းတည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏာ ပဉ္စမခန်း
အပါယ်ဒုက္ခကြီးကျယ်ပုံ

လိပ်ကန်းဥပမာ သုဂတိခန္ဓာ။ ။ ထိုဒုစရိုက်ကံဟောင်း အနန္တ၊ ဒုစရိုက် ကံသစ်အနန္တတို့ကြောင့် အပါယ်ဘုံသို့ တကြိမ်တခေါက် ကျရောက်ကြကုန်သည်ရှိသော် လိပ်ကန်း ဥပမာ ကဲ့သို့ အပါယ်ဘုံမှ ဘဝတရာနှင့်လည်း မလွတ်နိုင်ကြကုန်၊ ဘဝတထောင်နှင့် လည်း မလွတ်နိုင်ကြကုန်၊ ဘဝတသောင်းနှင့်လည်း မလွတ်နိုင်ကြကုန် မှ၍ တဘဝထက် တဘဝ မြင်၍ မြုပ်၍သာ သွားကြကုန်သဖြင့်

၁။ ဤကျမ်း ၅၁-၁၀ ပြန်ကြည့်။

၃-ပါး]

လက်သည်းပေါ် မြေမှုန့် ဥပမာ

၁၇၉

တယောက် တယောက်သော သတ္တဝါအား သံသရာ၌ အပါယ်ခန္ဓာ အပါယ်ဘဝတို့သည်သာ အလွန်တရာ များပြားလှစွာကုန်၏။

လက်သည်းပေါ် မြေမှုန့်ဥပမာ။ ။ သုဂတိခန္ဓာ သုဂတိဘဝတို့သည်မူကား အလွန်တရာ နည်းပါးကြကုန်၏။ နှစ်သိသုတ္တန်^၁ ဒေသနာတော်ကြီးကို မြော်ကြလေ။

ဤကား ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ အပါယဒုက္ခ ကြီးကျယ်မှုဟူသော ဒုက္ခလက္ခဏာ ပဉ္စမခန်းတည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏာတို့၏ အရင်းအမြစ်

ဤ ငါးခန်း ငါးရပ်တို့ဖြင့် သိသာရုံမျှ ဖော်ပြအပ်ကုန်သော ဒုက္ခလက္ခဏာတို့၏ အရင်းအမြစ်သည်မူကား မိမိတို့သန္တာန်၌ ရှိနေသော ခက်မာမှု ဖွဲစေးမှု ပမ္မ အေးမှု တောင်တင်းမှု သိမှု မြင်မှု ကြားမှု အစရှိကုန်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ ခဏမစဲဖြစ်မှု ခဏမစဲ ပျက်မှုသည် အရင်းအမြစ်ပင်တည်း။

ထိုခဏမစဲဖြစ်မှု ခဏမစဲပျက်မှု နှောင့်ယှက် ညှဉ်းပန်းသည့် အတွက်ကြောင့် ခက်မာမှု အစရှိကုန်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ တနာရီမျှ ငြိမ်သက်ချမ်းကြည် တည်နေနိုင်သော သန္တိသုခနှင့် ဝေးကွာကြကုန်သည်ဖြစ်၍ သမုဒ္ဒရာလှိုင်းကြီး လှိုင်းငယ်တို့ကဲ့သို့ ရပ်တည်မရ လှုပ်ရှား၍ နေကြကုန်၏။ သင်္ခါရဒုက္ခကြီး၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခကြီးတို့သည် ငရဲကြီး ၂-ရပ် ညှပ်၍ နေဘိသကဲ့သို့ အမြဲညှပ်၍ နေကြကုန်၏။

လူ့ခန္ဓာ၌ရှိသော ခက်မာမှု၊ နတ်ခန္ဓာ ပြဟ္မာ့ခန္ဓာတို့၌ရှိသော ခက်မာမှု အစရှိသည်တို့သည် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ကင်းလွတ်သော သန္တိသုခမျိုး ဖြစ်ကြပါကုန်မူကား ထိုအလုံးစုံသော ဒုက္ခမျိုးတို့မှ ကင်းရှင်းကြလေကုန်ရာ၏။ အောက် အောက်ဘုံသို့ လျှောက်ချခြင်းဟူ၍ မရှိကြလေကုန်ရာ၊ အပါယ်ဘုံ အပါယ်ဘဝဟူ၍ပင် မရှိကြလေကုန်ရာ၊ ဘဝတပါး ပြောင်းလဲ

၁။ ကျမ်းကိုးကို ဤကျမ်း၊ နှာ-၉ ပြန်ကြည့်ပါ။

ခြင်းဟူ၍ မရှိကြလေကုန်ရာ၊ သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဝိပရိကာမဒုက္ခ နှစ်ပါးတို့မှ ကင်းရှင်းကြကုန်သဖြင့် လူ့ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့သည် နိစ္စထာဝရ ချမ်းသာ သုခ တူမျှသည်သာ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။

ထို့ကြောင့် ထိုအလုံးစုံသော ဒုက္ခတို့သည် ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ ခဏမစဲ ဖြစ်မှု ပျက်မှုလျှင် အရင်းအမြစ် ရှိကုန်သည်ဟူ၍ ထင်ရှားလေသတည်း။

ဤဒုက္ခ လက္ခဏာ မည်သည် အလွန် များပြားလှ၏။ ကြံ၍ မဆုံးနိုင် ပြောဟော၍ မဆုံးနိုင် ရှိ၏။ ထင်ရှားရာမျှကိုသာ ပြလိုက်သည်။

ငါတို့စီရင်သော လက္ခဏဒီပနီ၊ ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂဒီပနီ၊ နိဗ္ဗာနဒီပနီ၊ အာဟာရ ဒီပနီ၊ အနတ္တဒီပနီ၊ ကမ္မဋ္ဌာနဒီပနီ၊ စတုသစ္စဒီပနီ၊ သစ္စတ္ထဒီပနီ၊ ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒဒီပနီစာအုပ်ငယ်တို့၌လည်း ဒုက္ခအချက် အသီးအသီး ပါရှိလေ၏။

နာမ်တရားကို မပြုပြင်လျှင် ရုပ်တရားတို့၌ ပြုပြင်မှုခပ်သိမ်းကို နုတ်ပယ် အဝီစိက မတက်ရ ၍ ကြည့်ခဲ့သော် ခန္ဓာ ၅-ပါးလုံး အဆိုး အဝါးကြီးဖြစ်၍ နေကုန်သဖြင့် ထို နေ၌

ပင် မခံနိုင် မရပ်နိုင် ဖြစ်၍ သွားမည်ကို၎င်း၊ သေဆုံး၍သွားမည်ကို၎င်း မြင်ရ၏။ ရုပ်တရားတို့ကိုသာ ပြုပြင်၍ နာမ်တရားတို့ကို မပြုပြင်ဘဲ လွတ် ထားခဲ့သော် အနုမတဂ္ဂ သံသရာနှင့်အမျှ အဝီစိငရဲက မတက်ရသော စခန်းသို့ ကေန ဆိုက်မည်ကို မြင်ရ၏။

နာမ်တရား၌ ပြုပြင်မှု။ ။နာမ်တရားတို့၌ ပြုပြင်မှု ဆိုသည်ကား—

- ၁။ အရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊ မြောက် စသည်ကို သိအောင်ပြုပြင်မှု
- ၂။ အမိ၊ အဖ စသည်ကို သိအောင်ပြုပြင်မှု
- ၃။ လောက အကျိုးအပြစ်၊ သံသရာ အကျိုးအပြစ်တို့ကို သိအောင် ပြုပြင်မှု
- ၄။ သိသည် အားလျော်စွာ စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ်မပါရအောင် ချုပ် တည်းမှု
- ၅။ စိတ်သွားတိုင်း နှုတ်မပါရအောင် ချုပ်တည်းမှု

- ၆။ စိတ်အလိုကို လွတ်၍ မလိုက်မှု
- ၇။ လောဘအလိုကို လွတ်၍ မလိုက်မှု
- ၈။ ဒေါသအလိုကို လွတ်၍ မလိုက်မှု
- ၉။ မောဟအလိုကို လွတ်၍ မလိုက်မှု
- ၁၀။ မာနအလို၊ ဒိဋ္ဌိအလို၊ ဝိတက်အလို၊ ဝိစာရအလိုတို့ကို လွတ်၍ မလိုက်မှုတည်း။

တိရစ္ဆာန် သတ္တဝါတို့ပင်သော်လည်း စိတ်အလိုကို လွတ်၍ မလိုက်ကြကုန်မူ၍ မိမိတို့ သိရှိသမျှ နေရာဌာနတို့၌ ရှောင်မှု ရှားမှု အသီးအသီး ရှိကြကုန်၏။ နာမက္ခန္ဓာတို့၏ ပကတိသဘောသည် အလွန်ကြီးကျယ်လှသော ဒုက္ခသဘောကြီးသာတည်း။ ရိပ်မိရုံမျှ ပြဆိုလိုက်သည်။

ဒုက္ခလက္ခဏာ အမြောက် ပြီး၏။

ဒုက္ခဝိပဿနာ ပြဆိုချက်

ဒုက္ခဝိပဿနာ။ ။ ဒုက္ခဝိပဿနာဆိုသည်ကား—မိမိသန္တာန်၌ အမာခံ ဖြစ်၍နေသော ပထဝီဟူသော ခက်မာမှုကြီး တခုကို အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ဖြန့်ခင်း၍ ကြည့်ရှုရာ ငြိမ်းချမ်းသာယာသော သန္တိ သုခရှိသော ဓာတ်မျိုးမဟုတ်။ ခဏမစဲ ဖြစ်မှု ပျက်မှု ပြောင်းလဲမှု ရှိနေသည်ဖြစ်၍ ခဏခြင်း သုခအဖို့သို့ ပြောင်းလဲနိုင်၏။ ခဏခြင်း ဒုက္ခအဖို့သို့ ပြောင်းလဲနိုင်၏။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ရောဂါမျိုး၊ အနာမျိုးစသည် ခဏခြင်း ဖြင့် ဖြစ်နိုင်၏။

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ထိုခက်မာမှုတခု၌ ဒုက္ခလက္ခဏာကြီး ၅-ရပ်ကို အလင်းမြင်နိုင်သောဉာဏ်သည် ဒုက္ခဝိပဿနာ မည်၏။

ဖွဲ့စေးမှု အစရှိသော ရုပ်ခန္ဓာစု၊ သိမှု ခံစားမှု မှတ်သားမှု စေ့ဆော်မှု မြင်မှု ကြားမှု အစရှိသော နာမ်ခန္ဓာစု၌လည်း ဒုက္ခလက္ခဏာကြီး ၅-ရပ်ကို အလင်းမြင်သောဉာဏ်သည် “ဒုက္ခဝိပဿနာ” မည်၏။

ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် နိစ္စ
နိမိတ်စသည် ပျောက်ပျံ့

ဤဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ် အလင်းပေါက်ခဲ့
သည်ရှိသော် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ နတ်၊
သိကြား၊ ဗြဟ္မာအစရှိသော နိစ္စနိမိတ်ကြီး

သုခနိမိတ်ကြီးတို့ကို ဖြေဖျောက်နိုင်ကြကုန်၏။

ထို့အတူ ဦးခေါင်း၊ ခြေ၊ လက်အစရှိသော သုခနိမိတ်၊ ဦးထိပ် နဖူး၊
မျက်နှာ၊ မျက်လုံး၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ ခံတွင်း၊ မေး၊ နှုတ်ခမ်း၊ လျှာ၊ သွား အစ
ရှိသော သုခနိမိတ်၊ ဆံပင်၊ မွှေးညှင်း၊ ခြေသည်း၊ လက်လည်း အစရှိသော
သုခနိမိတ်တို့ကို ဖြေဖျောက်နိုင်ကြကုန်၏။

အမျိုး၏မြတ်ခြင်း၊ အနွယ်၏ မြတ်ခြင်း၊ အဆင်းသဏ္ဍာန် ကြန်အင်
လက္ခဏာတို့၏ ကောင်းခြင်း၊ ရှုန်းစိုနုနယ် အရွယ်၏ ကောင်းခြင်း၊ ကိုယ်
အင်္ဂါ အပြုအမူတို့၏ တင့်တယ်ခြင်း၊ နှုတ်အင်္ဂါအပြုအမူတို့၏ တင့်တယ်
ခြင်း အစရှိသော လိမ်လည်ကောက်ကျစ် ဆိုးညစ် မှောက်မှားစေတတ်
သော သုခနိမိတ်တို့ကိုလည်း ဉာဏ်၌ ဖျောက်ဖျက်နိုင်ကုန်၏။

ရုပ်နာမ်တို့၏ ထင်ရှားသော ဒုက္ခဘေးနှင့်
သိမ်မွေ့နက်နဲသော ဒုက္ခဘေး

သုခအဖို့ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရား၊ ဒုက္ခအဖို့ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရား
နှစ်ပါးတို့တွင်—

- ၁။ ဒုက္ခအဖို့ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရားစုသည် နိစ္စနိမိတ်မျှကို ပြု၍
သတ္တဝါတို့ကို မှောက်မှားစေတတ်၏။
- ၂။ သုခအဖို့ဖြစ်တော့ ရုပ်နာမ်တရားစုသည်မူကား နိစ္စနိမိတ်၊ သုခ
နိမိတ်၊ သုခနိမိတ်တို့ကိုပြု၍ သတ္တဝါတို့ကို မှောက်မှားစေတတ်၏။

ထင်ရှားသော ဒုက္ခဘေး။ ။ ဒုက္ခအဖို့ဖြစ်သော ရုပ် နာမ် တရားတို့၏
ဒုက္ခလက္ခဏာသည် ပကတိအားဖြင့်ပင်
ထင်ရှားပေါ်၍ နေ၏။ ထိုရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ဒုက္ခမျိုးဟူ၍ပင် သတ္တဝါ
တို့ သိကြကုန်၏။ တွေ့ကြုံရမည်ကိုပင် ကြောက်ကြကုန်၏။ လွတ်ကင်း
အောင် ရှောင်ကြဉ်ကြကုန်၏။

ဥပမာကား-ခြင်္သေ့, သစ်, ကျားတို့၏ ဒုက္ခဘေးသည် အလွန်ထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် လောက၌ ဒုက္ခအဖို့ဖြစ်သော ရုပ် နာမ်တရားတို့ကြောင့် ဖြစ်ရသော ဒုက္ခဘေးမည်သည် အလွန်နည်းပါး၏။

နက်နဲသော ဒုက္ခဘေး။ ။ သုခအဖို့ဖြစ်သော ရုပ် နာမ်တရားတို့၏ ဒုက္ခလက္ခဏာသည် နက်နဲ၏။ သုခနိမိတ်, သုဘနိမိတ်တို့သည် ဖုံးလွှမ်းလျက် ရှိကုန်၏။ အကောင်းထက် အကောင်း, အမြတ်ထက် အမြတ်ဟု အဆင့်ဆင့် သမုတ်အပ်သော သက်ရှိ သက်မဲ့ ဝတ္ထုတို့၌ ဒုက္ခလက္ခဏာသည် နက်နဲသည်ထက် အဆင့်ဆင့် နက်နဲ၏။

ထိုရုပ်, နာမ်တရားတို့ကို ဒုက္ခမျိုးဟူ၍ပင် သတ္တဝါတို့ မသိနိုင်ကြကုန်။ သုခမျိုးဟူ၍ စွဲလမ်းကြကုန်၏။ တွေ့ချင်ကြကုန်၏။ မြင်ချင်ကြကုန်၏။ လိုချင်ကြကုန်၏။ ရချင်ကြကုန်၏။ မိမိ၏ အပဉ္စော ပြုလုပ်၍ သိမ်းပိုက်လိုကြကုန်၏။ အတွင်းဥစ္စာပြု၍ သိမ်းပိုက်လိုကြကုန်၏။ မိမိကိုယ်အင်္ဂါ ပြုလိုကြကုန်၏။ မရသေးသည်ကို ရအောင် ရှာမှီးကြကုန်၏။ ရပြီးသည်ကို မလွတ်ရအောင် သိမ်းပိုက်ကြကုန်၏။ ထိုဝတ္ထုတို့နှင့် ခံစားကြကုန်၏။ ပျော်ပါးကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့် လောက၌ သုခအဖို့ဖြစ်သော ရုပ်, နာမ်တရားတို့ကြောင့် ဖြစ်ရသော ဒုက္ခဘေးကြီးသည်ကား အလွန်ကြီးမားလှ၏။ တလောကလုံး၌ ထိုဘေးကြီးသည် နေ့မစဲ ညမစဲ အမြဲကပ်တိုက်၍ နေ၏။

ဥပမာကား- ခြင်္သေ့, သစ်, ကျားတို့၏ ဒုက္ခဘေးသည် ထင်ရှား၏။ ကြောက်ကြ၏။ ရှောင်ကြဉ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် လောက၌ ကျားကိုက်၍ သေသော မသာသည် အလွန်နည်းပါး၏။

သရက်, ပိန္နဲ, ငါးအမဲတို့၏ ဒုက္ခဘေးကား နက်နဲ၏။ မကြောက်နိုင် ရှိကြ၏။ ခင်မင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် လောက၌ ထိုအာဟာရတို့၏ ဖျားမှု နာမှုနှင့်ပတ်သက်၍ သေသော မသာကား အလွန်ပေါများ၏။

ဝိရူပက္ခ အစရှိသော အဆိပ်ထန်လှသော မြေကြီးတို့၏ ဒုက္ခဘေးကား အလွန်ထင်ရှား၏။ ကြောက်ကြ၏။ ရှောင်ကြဉ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် လောက၌ ထိုမြေကြီးတို့ကိုက်၍ သေရသော မသာမည်သည် အလွန်ရှားပါး၏။

ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး ဖောက်ပြန်မှုကြောင့် မိမိကိုယ်ခန္ဓာ၌ ဖြစ်နေကြကုန်
သော ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၏
သေရသူများခြင်း

ဒုက္ခဘေးသည် အလွန်နက်နဲ၏။
မသိနိုင် မကြောက်နိုင် ရှိကြကုန်၏။ ခင်မက်ကြ၏။ အမြဲအားထုတ်၍
မွေးမြူသိမ်းပိုက်ကြ၏။

ထို့ကြောင့် လောက၌ ထိုဓာတ်ကြီးတို့၏ ဖောက်ပြန်မှုနှင့် သေရသော
မသာသည်မူကား အဘယ်အခါမှ ပြတ်လပ်သည်ဟူ၍ မရှိ၊ မြို့ရွာရှိတိုင်း
သင်းချိုင်းသူသာန် အပြီးရှိနေကြကုန်၏။ မြို့ရွာ စည်ကားလေလေ
သင်းချိုင်းသူသာန် စည်ကားလေလေ ဖြစ်၏။

ဒုက္ခကြောင့် အပါယ်လားသူ။ ။ ထို့အတူ လောက၌ ဒုက္ခအဖို့ကို လိုက်
စား၍ ဒုစရိုက်တရား ပွားများသဖြင့်
အပါယ်သို့ကျရောက်သော သူတို့ကား နည်းပါးကုန်၏။

ချမ်းသာသုခကြောင့် အပါယ်လားပုံ။ ။ သုခအဖို့ကိုလိုက်စား၍ ဒုစရိုက်
တရား များသဖြင့် အပါယ်သို့
ကျရောက်သော သူတို့သည်မူကား အလွန်များပြားကုန်၏။

မျက်စိအရသာကို လိုက်စားမှုနှင့် ကျရောက်သော သူတို့သည် အလွန်
များပြားကုန်၏။

နားအရသာကို လိုက်စားမှုနှင့်၊ နှာခေါင်းအရသာကို လိုက်စားမှု
ခံတွင်းအရသာ လျှာအရသာကို လိုက်စားမှု၊ ကိုယ်အင်္ဂါအရသာကို လိုက်
စားမှု၊ လောကဂုဏ်ဟူသော မနောအရသာကို လိုက်စားမှုနှင့် ကျရောက်
သော သူတို့သည် အလွန်များပြားကုန်၏။ အပါယ်ဘုံကြီးသည် အလွန်
တရာ စည်ကား၏။

အပါယ်ဘုံနှင့် ထောက်စာလိုက်သည်ရှိသော် လူ့ဆံ့၊ နတ်ဆံ့၊ ဗြဟ္မာ့
ဘုံတို့မှာ သတ္တဝါရှိသည် ဟူ၍ပင် မပြောစလောက် ရှိ၏။ အပါယ်ကြီး
စည်ကားသမျှသည် သုခအဖို့ကို လိုက်စားသူတို့ချည်းသာတည်း။ ဒုက္ခ
အဖို့ကို လိုက်စားသူဟူ၍ အလွန်နည်းပါး၏။

လောက၌ အရသာမကောင်းသော အသီးမျိုး၊ အသားမျိုး အစား မှား၍ ရောဂါဥပဒ်ဖြစ်သည် သေဆုံးသည် မရှိ၊ အရသာ မကောင်းသည်ကို အစာအာဟာရပင် မပြုကြ၊ အရသာကောင်းသော အသားမျိုး၊ အသီး မျိုးတို့ကို အစားမှား၍ ရောဂါဥပဒ်ဖြစ်သည် သေဆုံးသည် ဟူ၍သာ ရှိသကဲ့သို့တည်း။

တဏှာကြောင့် သံသရာဒုက္ခမှ မလွတ်နိုင်ပုံ။ ။လောက၌ ပကတိသော မြေစိုင်းခဲ ကျောက်ခဲ သလဲ စသည်တို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့် သံသရာဒုက္ခမှ မကျွတ် နိုင်သည် မလွတ်နိုင်သည် ဟူ၍မရှိ၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ ပုလဲ၊ ပတ္တမြားစသော ရတနာ မျိုးတို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့်သာ သံသရာဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင် မလွတ်နိုင် ရှိနေကြ၏။

အသုံးမကျသော သစ်ပင်၊ သစ်တုံး စသည်တို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာ ကြောင့် သံသရာဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင်၊ မလွတ်နိုင်သည် ဟူ၍မရှိ၊ ယောက်ျား မိန်းမ အချင်းချင်း ငြိတုယ်ကြသော တဏှာကြောင့်သာ သံသရာဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင် မလွတ်နိုင် ရှိနေကြ၏။

အပါယ်ဘုံ၊ အပါယ်ဘဝတို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့် သံသရာ ဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင် မလွတ်နိုင်သည် ဟူ၍မရှိ၊ လူ့ဘုံ၊ လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘုံ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝတို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့် သံသရာ ဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင် မလွတ်နိုင် ရှိနေကြ၏။

အပါယ်ဆင်းရဲတို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့် သံသရာဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင်သည် မလွတ်နိုင်သည် ဟူ၍မရှိ၊ လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာတို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့်သာ သံသရာဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင် မလွတ်နိုင် ရှိနေကြ၏။

လောက၌ အသုံးမကျသော မြေစိုင်းခဲ ရွှံ့ခဲတို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာ ကြောင့် သံသရာဒုက္ခ အပါယ်ဒုက္ခတို့မှ မကျွတ်နိုင်သည် မလွတ်နိုင်သည် ဟူ၍မရှိ၊ မိမိတို့၏ စက္ခု၌ ငြိတုယ်သောတဏှာ၊ သောတ၌ သာန၌ ဇီဝါ၌

ကာယ၌ မနော၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့်သာ သံသရာဒုက္ခ အပါယ ဒုက္ခတို့မှ မကျွတ်နိုင် မလွတ်နိုင် ရှိနေကြရလေသတည်း။

ဤမျှသော စကားရပ်တို့ဖြင့် ဒုက္ခအဖို့ဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဒုက္ခဘေး ဒုက္ခလက္ခဏာတို့ထက် သုခအဖို့ဖြစ်ကုန် သော ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဒုက္ခဘေး ဒုက္ခလက္ခဏာတို့သည် သာ အလွန်ကြီးကျယ်လှကုန်သည်ကို ရိပ်မိရုံမျှ အကျဉ်းအားဖြင့် ပြဆို လိုက်သည်။

ဤတွင်ရှေ့ကား ဒုက္ခလက္ခဏာ ဒုက္ခဝိပဿနာတို့ကို ပြဆိုချက် ပြီး၏။

အနတ္တလက္ခဏာ

အတ္တနိမိတ်, အနတ္တလက္ခဏာ, အနတ္တဝိပဿနာ သုံးပါး၌—

အတ္တနိမိတ်။ ။အတ္တနိမိတ်ဆိုသည်ကား အနှစ်သာရရှိသော အရိပ် အရောင်တည်း၊ အနှစ်သာရ ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ခိုင်မြဲသော ဝတ္ထုမျိုးတည်း၊ ခိုင်မြဲသော အမှုမျိုးတည်း၊ အမာခံ အထည်ခံဖြစ်သော ဝတ္ထုမျိုးတည်း။

ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ပုထုဇ္ဇန်တို့၏စိတ်၌ ပုဂ္ဂိုလ်၏အနှစ်အသား အရိပ်အရောင် ထင်ကုန်၏၊ သတ္တဝါ၏ အနှစ်အသား အရိပ်အရောင် ထင်ကုန်၏၊ ဦးခေါင်း၌ရှိသော ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ဦးခေါင်း၏ အနှစ် အသား အရိပ်အရောင် ထင်ကုန်၏။

နိစ္စနိမိတ်၌ အကျယ်ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သဏ္ဍာနအပြား သန္တတိ အပြားတို့ကို အကုန် ဝေဖန်၍ ဆိုလေ။

ဆံပင်တခုရှိသော ရုပ်တရားတို့သည် ပုထုဇ္ဇန်တို့၏စိတ်၌ ထိုဆံပင်၏ အနှစ်အသား အရိပ်အရောင် ထင်ကုန်၏။

မွေးညှင်းတခုရှိသော ရုပ်တရားတို့သည် ပုထုဇ္ဇန်တို့၏ စိတ်၌ ထို မွေးညှင်း၏ အနှစ်အသား အရိပ်အရောင် ထင်ကုန်၏။

အဏုမြူတခုရှိသော ရုပ်တရားတို့သည် ပုထုဇ္ဇန်တို့၏စိတ်၌ ထိုအဏုမြူ၏ အနှစ်အသား အရိပ်အရောင် ထင်ကုန်၏။

အတ္တနိမိတ် အခြင်းအရာ

ပုဂ္ဂိုလ်၏ အနှစ်အသားဥပမာ။ ။ပုဂ္ဂိုလ်၏ အနှစ်အသားဆိုသည်ကား သံကိုပြုလုပ်သော အိုးခွက်၌ သံသည် ထိုအိုးခွက်၏ အနှစ်အသားတည်း၊ ထိုအိုးခွက်၏ ကိုယ်ပင်တည်း၊ အထည်ခံ အမာခံပင်တည်း၊ အိုးခွက်ဟူသော စကား၏ အနက်ကား အိုးသဏ္ဍာန်၊ ခွက်သဏ္ဍာန်မျှသည်သာ ပဓာန ဖြစ်၏။ ဘယ်ဟာကိုပြုလုပ်သော အိုးခွက်ဟု မခေါ်သေး၊ အိုးခွက်၏အသားကို မသိသေး၊ အဘယ်ကို ပြုလုပ်သော အိုးခွက်နည်းဟု မေးရာ သံကို ပြုလုပ်သော အိုးခွက်တည်း၊ သံအိုး၊ သံခွက်တည်းဟု ပြောဆိုသောအခါမှ ထိုအိုးခွက်၏ အနှစ်အသားကို သိရသည်။ ထိုအိုးခွက်ဟူသော သဏ္ဍာန်အထူး၏ အထည်ခံ အမာခံဟူသော ကိုယ်ကို သိရသည်။

ထို့ကြောင့် သံအိုးခွက်တို့၌ သံသည် ထိုအိုးခွက်တို့၏ အတ္တ မည်၏၊ အနှစ်အသား မည်၏၊ ကိုယ် မည်၏၊ သံအိုး၊ သံခွက်တို့၌ သံနှင့် အိုးခွက် တခြားစီ ခဲ့၍ မရပြီ၊ သံခိုင်မြဲသမျှ ထိုအိုးခွက် ခိုင်မြဲ၏။ သံအဖိုးတန်သမျှ ထိုအိုး ထိုခွက် အဖိုးတန်၏။

ရွှေအိုး ရွှေခွက် ငွေအိုး ငွေခွက် မြေအိုး မြေခွက် ကြေးအိုး ကြေးခွက် စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခန္ဓာငါးပါး။ ။ထို့အတူ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော စကား၏ အနက်သည် သဏ္ဍာန်ပညတ်မျှသာ ဖြစ်၏။ အသား မပါသေး၊ ကိုယ်ထည် မပါသေး၊ အဘယ်ဟာကို ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုသနည်းဟု အသားကို မေးရာ ဤဟာကို ခေါ်သည်ဟု ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ပုဂ္ဂိုလ်^၁ ဖြစ်သည်ကို ဖော်ထုတ် ပြဆိုပေလတ္တံ့။

၁။ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖော်ထုတ်ပြဆိုပေလတ္တံ့ ဟု ကဝိမျက်မှန်မှု၌ ရှိသည်။

ထို့ကြောင့် ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် ဤကဲ့သို့သော ထိုထိုဝတ္ထုဒြပ်၊ ထိုထို ကိရိယာတို့၏ သရုပ်သကောင်မျိုး၊ အမာခံမျိုး၊ အထည်ခံမျိုး၊ အနှစ် အသားမျိုး (ဖြစ်သည်။ ၎င်းခန္ဓာငါးပါးတို့)ကို ထိုထိုဝတ္ထု ထိုထိုကိရိယာ တို့၏ အတ္တ ခေါ်သည်။ ကိုယ်ခေါ်သည်။ ထိုအတ္တနှင့် ဝတ္ထု ကိရိယာ တခြားစီ ခွဲ၍ မရပြီ။ မိမိတို့အတ္တခိုင်မြဲသမျှ ထိုထို ဝတ္ထု ကိရိယာတို့ ခိုင်မြဲကုန်၏။ မိမိတို့ အတ္တ အဖိုးတန်သမျှ ထိုထို ဝတ္ထု ကိရိယာတို့ အဖိုးတန်ကုန်၏။

ထိုအတူ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ အသီးအသီးရှိကြသော ခက်မာမှု၊ ဖဲစေးမှု၊ ပုမု၊ အေးမှု၊ လှုပ်ရှားမှု၊ တောင့်တင်းမှု၊ သိမှု၊ ခံစားမှု၊ မှတ်သားမှု၊ စေ့ဆော်မှုတို့သည် ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အတ္တ မည်ကုန်၏။ ခက်မာမှု စသည်တို့ ခိုင်မြဲကြကုန်သမျှ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခိုင်မြဲကြကုန်၏။ အသက် ရှည်ကြကုန် ၏။ ခက်မာမှု စသည်တို့သည် အနှစ်တရာ ခိုင်မြဲကြကုန်လျှင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည် အနှစ်တရာ အသက် ရှည်ကြကုန်၏။ ခက်မာမှုစသည်တို့သည် အနှစ် ကိုးဆယ် ခိုင်မြဲကြလျှင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အနှစ်ကိုးဆယ် အသက် ရှည်ကြ ကုန်၏။

အနှစ်ရှစ်ဆယ်၊ အနှစ်ခြောက်ဆယ်၊ အနှစ်ငါးဆယ် စသည်တို့၌လည်း ထိုနည်းတူ ဆိုလေ။

ကြွင်းသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၌၎င်း၊ ဆံပင် မွေးညှင်း အစရှိသော ကောဠာသတို့၌၎င်း သူ့အတ္တနှင့်သူ အသီးအသီး ဆိုလေ။

အနှစ်တရာအနှစ်ကိုးဆယ်စသည်ခိုင်မြဲမှုဆိုသည်ကားအနှစ်တရာအနှစ် ကိုးဆယ် စသည်တို့၏ အတွင်း၌ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဟူ၍ တကြိမ်တခါမျှ မရှိဆိုလိုသည်။

ဤကား ခက်မာမှု စသည်တို့သည်ပင်လျှင် ငါ၏ကိုယ်တည်းဟု ပုထုဇန့် တို့၏ စိတ်၌ ထင်၍နေသော အတ္တနိမိတ်၏ အခြင်းအရာတည်း။

အလိုသို့ လိုက်သယောင်။ ။ အလိုသို့ လိုက်မှုသည်လည်း အတ္တနိမိတ်၏ အခြင်းအရာပင်တည်း။ အလိုသို့လိုက်မှုဆို သည်ကား ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ရှိသော ခက်မာမှုသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုသို့ လိုက်

၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်သွားလိုလျှင် ခက်မာမ သွား၏၊ ပုဂ္ဂိုလ် ရပ်လိုလျှင် ခက်မာမ ရပ်၏၊ ဤနည်းတူ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပြုပြုသမျှသော ခပ်သိမ်းသော ကာယကံမူ၊ ဝစီကံမူ၊ မနောကံမူတို့၌ ခက်မာမသည် ပုဂ္ဂိုလ်အလိုသို့ လိုက်၏။

ဖွဲ့စေးမှု စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းတူ ဆိုလေ။

မာန၏ စွဲလမ်းချက်

အတ္တအခြင်းအရာ။ ။အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်မှုနှင့် အစိုးရမှုကား အတူတူ ပင်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏အလိုသို့ မလွန်ဆန်လျှင် အစိုးရ တော့သည်၊ အစိုးရလျှင် မလွန်ဆန်ပြီ၊ အလိုသို့ လိုက်ရတော့သည်၊ ဤကား ငါ၌ရှိသော ခက်မာမ စသည်သည် ငါ၏အလိုသို့ လိုက်၏၊ ငါ အလိုရှိတိုင်း ပြုနိုင်၏၊ အစိုးရ၏၊ ငါနှင့်အကွဲအပြား မရှိကြပြီဟု ပုထုဇ္ဇန် တို့၏စိတ်၌ အရိုးစိုက်ထင်၍ နေသော အတ္တအခြင်းအရာတည်း။

နိစ္စ၏အခြင်းအရာ။ ။နိစ္စအခြင်းအရာနှင့် အတ္တအခြင်းအရာသည် များ စွာ မကွဲကြ၊ ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့ကို နိစ္စမျိုး ပြုလုပ်၍ ပုဂ္ဂိုလ် ရှိ၏၊ သတ္တဝါရှိ၏၊ ငါရှိ၏၊ မိန်းမ ယောက်ျား ရှိ၏၊ ဦးခေါင်း၊ ခြေ၊ လက် စသည်ရှိ၏ဟု ပြောဆိုမှုသည် နိစ္စ၏ အခြင်းအရာ တည်း၊ မာန၏ စွဲလမ်းချက်တည်း။

ဒိဋ္ဌိ၏ စွဲလမ်းချက်

- ၁။ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုသည်ကား ဘယ်ဟာကို ဆိုသနည်း။
- ၂။ သတ္တဝါဆိုသည်ကား ဘယ်ဟာကို ဆိုသနည်း။
- ၃။ ငါဆိုသည်ကား ဘယ်ဟာကို ဆိုသနည်း။
- ၄။ မိန်းမ ယောက်ျား ဆိုသည်ကား ဘယ်ဟာကို ဆိုသနည်း မေးခွန်း ဆိုက်ရာ၌—

ဤဟာကို ဆိုသတည်းဟု ခန္ဓာ ၅ ပါးကို ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ ဦးခေါင်း၊ ခြေ၊ လက် စသည်ပြု၍ ပြောဆိုမှုသည် ဒိဋ္ဌိ၏ စွဲလမ်းချက်တည်း။

အနိစ္စ လက္ခဏာမြင်လျှင် ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဣရိယာပုထ်
 နိစ္စ, အတ္တနိမိတ် ကွယ်ပျောက်ခြင်း ပြောင်းလဲမှု, ခပ်သိမ်းသော ကိုယ်
 အင်္ဂါ, နှုတ်အင်္ဂါ, စိတ်အင်္ဂါ လှုပ်
 ရှားမှုတို့၌ အလှုပ်မခံ အလှက်မခံ ချုပ်ပျက်၍နေသော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏
 အနိစ္စလက္ခဏာကို ဉာဏ်အမြင်ပေါက်ခဲ့သည်ရှိသော် နိစ္စနိမိတ်သည် ကွယ်
 ပျောက်၏။ နိစ္စနိမိတ် ကွယ်ပျောက်ခဲ့လျှင် အတ္တနိမိတ်သည် ကွယ်ပျောက်
 တော့သည်။

အလိုသို့ မလိုက်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး။ ။ ခဏမစဲ ချုပ်ပျက်၍ သေဆုံးနေ
 သော ခက်မာမှု အစရှိသော
 ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် အနှစ်တရာ အနှစ်ကိုးဆယ် စသည် ခိုင်မြဲနိုင်မည် အလွန်
 ဝေးလေစွာ တမိနစ် တနာရီမျှ ခိုင်မြဲသည် မဟုတ်။ မသေမဆုံးဘဲ တမိနစ်
 တနာရီ အသက်ရှည်နိုင်သော ရုပ်ခန္ဓာ, နာမ်ခန္ဓာဟူ၍ တစုံတခုမျှမရှိ။
 တမိနစ် တနာရီ အတွင်းမှာပင် အခါများစွာ သေဆုံးကြဲရကုန်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်
 သတ္တဝါမည်သည် တဘဝတွင် တခါဖြစ် တခါသေသာ ဖြစ်ရိုး ရှိ၏။ တဘဝ
 တွင် အခါခါ ဖြစ်ပေါ်သည် အခါခါ သေဆုံးသည်ဟု ဖြစ်ရိုး မရှိ။

ထိုသို့ဖြစ်၍ တမိနစ်တွင် အခါခါဖြစ်-အခါခါသေ၍ နေရသော ရုပ်
 ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာစုသည် တဘဝတွင် တခါဖြစ် တခါသေသာ ဖြစ်ရိုးရှိသော
 ပုဂ္ဂိုလ်၏ အထည်ခံ အမာခံ အနှစ်သာရ အတ္တ အဘယ်မှာ ဖြစ်နိုင်
 လတ္တံ့နည်း။ အနည်းငယ်မျှ အလှုပ်အလှက်မခံ ပျက်ဆုံး၍နေသော
 ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် ပုဂ္ဂိုလ်သွားလိုလျှင် သွား၏။ ရပ်လိုလျှင် ရပ်၏ အစရှိ
 သော အလိုလိုက်မှု ဟူ၍ အဏုမြူမျှ မရှိလေ။

ဤစကား၌ စောဒနာရန် ရှိ၏—

စောဒနာ။ ။ သတ္တဝါ အများတို့သည် မိမိတို့ခန္ဓာ ၅-ပါးနှင့်ပင် သွား
 ခြင်း ရပ်ခြင်း အစရှိသော အမှုတို့ကို အလိုရှိတိုင်းပြု၍
 နေကြသည်ကား ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် အထင်အရှား ဖြစ်ကြ၏။ ထိုသို့
 ဖြစ်ပါလျက် ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် ပုဂ္ဂိုလ်သွားလိုလျှင် သွား၏။ ရပ်လိုလျှင်

၃-ပါး]

သန္တတိ အမှုမျှသာ

၁၉၁

ရပ်၏ အစရှိသော အလိုလိုက်မှု မရှိဟု အဘယ့်ကြောင့် ဆိုပါသနည်းဟု မေးရန်ရှိ၏။

အဖြေ။ ။ တခုသော ခက်မာမှုသည် မချုပ်မပျက်မှု၍ ပုဂ္ဂိုလ်သွားလို့ လျှင် သွား၏။ ရပ်လိုလျှင် ရပ်၏ အစရှိသော အလိုလိုက်မှု မရှိသည်ကို ဆိုပေသတည်း။

သန္တတိ အမှုမျှသာ။ ။ လောက၌ ခန္ဓာ ၅-ပါးနှင့်ပင် သွားခြင်း ရပ်ခြင်း အစရှိသော အမှုတို့ကို အလိုရှိတိုင်းပြု၍ နေကြ သည်မှာမူကား ခက်မာမှု အသစ် အသစ် ကို အဆက်အဆက် စီစဉ်၍ မြစ်ရေ အယဉ်ကဲ့သို့ အစဉ်သန္တတိ၏ အမှုသာတည်း။

စိတ်၌ ပုဂ္ဂိုလ်အဟုတ် ရှိ၍ နေသော သူမှာသာလျှင် ပုဂ္ဂိုလ်၏ သွားခြင်း ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရပ်ခြင်း စသည် ရှိနေ၏။

ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ အဟုတ်မရှိ၊ ခက်မာမှု စသည်သာ ရှိသော သူမှာ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သွားခြင်း ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရပ်ခြင်း စသည်ပင် မရှိ၊ ထိုခက်မာမှု စသည်သာလျှင် အလှုပ်အလှက်မခံ ပျက်ဆုံး၍ နေကြသော တရားစုဖြစ်၍ လောကမျက် မြင်ဖြစ်သော သွားမှု ရပ်မှုကို ပြု၍ နေနိုင်သော တရားဟူ၍ တစုံတခုမျှ မရှိ၊ သန္တတိမျှသာ ရှိသတည်း။

ထိုသို့ သန္တတိအားဖြင့် အလိုလိုက်မှု ရှိနေသည်မှာလည်း ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ပကတိသဘောမဟုတ်၊ မြစ်ရေကို အလိုရှိရာသို့ ဆန် တက်၍ ပါလေအောင် ပြုပြင်မှုကဲ့သို့ လက်ပူးလက်ကြပ် ပြုပြင်၍ ယူရ သော အာဂန္တုကမ္မသာတည်း။

ထိုစကားမှန်၏။ မွေးဖွားစ အခါကပင် မပြုမပြင်ဘဲ ပေါက်လွှတ်ထား ခဲ့သော် နှစ်ရက် သုံးရက်အတွင်းမှာ သုသာန်သို့ ထုတ်၍ စွန့်ပစ်ရလတ္တံ့ သည်ကား မုချမလွဲတည်း။

ထိုအခါမှ နောက်၌ နာရီစဉ်များစွာ နေ့စဉ်များစွာ လစဉ် နှစ်စဉ် များစွာ တည်ရှိ၍ လာကြသည်ကား အစာအာဟာရ ထောက်ပံ့မှု အစရှိ သော ပြုပြင်မှုတို့၏ အစွမ်းသက်သက်သာတည်း။

ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို ဉာဏ်၌ထင်ရှားစေလိုသော် ထိုပြုပြင်မှုတို့ကို အကုန်နုတ်ပယ်၍ကြည့်၊ ကိုယ်တိုင်း၌ အာဟာရ အလျှင်းပြတ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ပိုင်းပိုင်းလဲ၍ သေဆုံးသည်ကို ဉာဏ်၌ မြင်လိမ့်မည်။

အစိုးရသော ခန္ဓာ ၅-ပါး။ ။စောဒနာရန် ရှိပြန်၏—

စောဒနာ။ ။ထိုသို့ ပြုပြင်၍ ရမှုသည်ပင်လျှင် အစိုးရမှု တမျိုးမဟုတ် ပါလောဟု မေးရန်ရှိ၏။

ပရိဟာရ။ ။ပြုပြင်၍ ရမှုဆိုသော်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်အလိုရှိတိုင်း ရသည် မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်အလိုများပြားပုံနှင့် ထောက်စာသော် ပြုပြင်၍ ရရှိသောအရာသည် အနည်းငယ်မျှသာ ဖြစ်၏။

ထိုအနည်းငယ်မျှကိုပင် အသက်ထက်ဆုံး အလွန်ကြပ်တည်းစွာ ပြုပြင်ကြရ၏။ ပြုပြင်တိုင်း ရခဲ့လျှင် လောက၌ အရွယ်မရောက်မီအတွင်းမှာ ဖျားခြင်း နာခြင်း သေခြင်း ပျောက်ခြင်းဟူ၍ပင် မရှိလေရာ။

စောဒနာ။ ။အနည်းငယ်မျှ ပြုပြင်၍ ရမှုသည်ပင်လျှင် အစိုးရမှု တခု ဆိုသင့်ပါသည် မဟုတ်လောဟု မေးရန်ရှိ၏။

ပရိဟာရ။ ။ပြုပြင်မှုဆိုကတည်းကပင် အစိုးရမှု မဟုတ်ပြီ၊ မိမိအလိုသို့ ပါစေခြင်းငှါ မိမိက ရှေးဦးစွာ တင်ကူး၍ သူ့ကျွန်ခံရမှု သာတည်း။

ယခုနေ့၌ အစာရေစာ ထောက်ပံ့မွေးမြူမှုနှင့် သူ့ကျွန်ခံနိုင်ပါလျှင် အန္တရာယ် မရှိခဲ့သော် ယနေ့တရက် မတ်မတ်မားမား နေနိုင်၏။ နက်ဖြန်၌ သူ့ကျွန်ခံနိုင်လျှင် နက်ဖြန်၌ ပိုင်းပိုင်းလဲ၏။ သည်လ၌ သူ့ကျွန်ခံနိုင်ပါလျှင် သည်လ၌ နေရာ၏။ နောက်လ၌ ပိုင်းပိုင်းလဲ၏။ သည်နှစ်၌ သူ့ကျွန်ခံနိုင်ပါလျှင် သည်နှစ်၌ နေရာ၏။ နောက်နှစ်၌ ပိုင်းပိုင်းလဲ၏။

သည်ဘဝ၌ ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံတို့ကို ကြပ်တည်းစွာ စောင့်ချုပ်မှု လှူမှု ဒါန်းမှုတို့နှင့် သူ့ကျွန်ခံနိုင်ပါလျှင် နောက်ဘဝ၌ လူဖြစ်၏။ နတ်ဖြစ်၏။ ကျွန်မခံနိုင်လျှင် အပါယ်လေးပါးသို့ ပိုင်းပိုင်းလဲ၏။

ပြုပြင်မှုသည် သင်္ခါရဒုက္ခ။ ။ ဤသို့လျှင် ပြုပြင်မှုဟူသည် သင်္ခါရဒုက္ခ
 နှင့် သူ့ ကျွန်ခံမှု သက်သက်သာတည်း။
 ပြုပြင်မှုမည်သည် လောက၌ လက်စားမှုကဲ့သို့တည်း။ လက်စားမှုဆိုသည်
 ကား သူ့ ကိစ္စကို ငါကဆောင်လျှင် ငါ့ကိစ္စကို သူဆောင်မြဲတည်း။ အစိုးရမှု
 မဟုတ်။

တဦးသောသူက ကြေးငွေပေးခဲ့လျှင် တယောက်သောသူက ထိုကြေး
 ငွေနှင့် တန်သလောက်သော ထိုသူ၏အမှုကို လုပ်ဆောင်ရ၏။ ကြေးငွေ
 ပေးသောသူက ကြေးကျွန် ငွေကျွန်ခံမှုတည်း။ လုပ်ဆောင်သူက လူ့ ကျွန်
 ခံမှုတည်း။ အစိုးရမှု မဟုတ်။

ဤပြုပြင်မှုအတွက်နှင့် အသက်ရှည်သမျှ တည်နေ၍ ကာယကံ ဝစီကံ
 မနောကံမတို့ကို အလိုရှိရာ တရွှေ တကြွေ ဆောင်ရွက်၍ နေကြရကုန်၏။
 အစိုးရမှုဟူ၍ အဏုမြူမှု မရှိကြကုန်။ ပြုပြင်မှု ခပ်သိမ်းတို့၏ အစွမ်းသက်
 သက်သာတည်း။ ခပ်သိမ်းသော ဒုစရိုက်အမိုက်အမှား အနန္တတို့သည်
 ခန္ဓာတို့ကို ပြုပြင်မှုတို့မှ ဖြစ်ပွားကုန်၏။

ကုန်းသတ္တဝါ ရေသတ္တဝါတို့ကို အကုန်မြော်လေ။

သင်္ခါရဒုက္ခ နက်နဲပုံ။ ။ အသက်မွေးမှု အစာအာဟာရမှုနှင့် တလောက
 လုံး ဒုစရိုက်လောကကြီး ဖြစ်နေပုံကို မြင်ရ
 လိမ့်မည်။ ပြုပြင်မှုကြီး အမြဲဖုံးလွှမ်း၍ နေသည့်အတွက်ကြောင့် ခန္ဓာ ၅-
 ပါးတို့၏ အစိုးရမှုကြီးသည် အလွန်နက်နဲ၍ နေ၏။ မြင်းမိုရ်တောင်ကြီး
 ဖုံးလွှမ်း၍နေသော မုန်ညင်းစေ့ကဲ့သို့ အလားတူ၏။ ပညာရှိတို့ ရိပ်မိရုံမျှ
 ပြုဆိုလိုက်သည်။ ပြုပြင်မှုတွေကို အစေ့အစပ် မြင်တတ်မှ ရိပ်မိကြမည်။

ပဋ္ဌာန်း ၂၄-ပစ္စည်းသည် ပြုပြင်မှုအသိုက်အအုံကို ကမ်းကုန် လမ်းကုန်
 ဝေဖန်သော အစီအရင်ပေတည်း။ နက်နဲလေစွ။

အစိုးရသော အလိုသို့မလိုက်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကို အစိုးရသည်၊
 အလိုသို့လိုက်သည်ဟု ထင်နေကြရာ၌ အကြောင်းရင်းကြီးတခုကို ပြဆို
 ဦးအံ့။

အလို ၂-မျိုး။ ။အလိုသည်—

၁။ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလို၊

၂။ ဓမ္မ၏ အလို၊

ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။

ပုဂ္ဂိုလ်အလို။ ။ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုဆိုသည်ကား ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါ တို့သည် ပကတိသော သဘောအားဖြင့် အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ချမ်းသာကိုသာ အစဉ်ထာဝရ အလိုရှိကြကုန်၏။ တရံတဆစ်မျှ ဆင်းရဲကို အလိုမရှိကြကုန်။ ကောင်းမြတ်သည်ကိုသာ အစဉ်ထာဝရ အလို ရှိကြကုန်၏။ ယုတ်ညံ့သည်ကို တရံတဆစ်မျှ အလိုမရှိကြကုန်။

ဤကား ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုတည်း။ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြိုက်တည်း။

ဓမ္မအလို။ ။ဓမ္မအလိုဟူရာ၌ ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရဓမ္မတို့သည် ပြုပြင် မှုကို အမြဲ အလိုရှိကုန်၏။ အပြုအပြင် အလွန်ကြိုက်ကုန်၏။

သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ၂—

ဟူသော ပါဠိတော်မြတ်နှင့်အညီ မိမိ မိမိတို့ ကြိုက်ရာကြိုက်ရာ အကြောင်း တရားတည်းဟူသော အစာအာဟာရကို အမြဲနိစ္စ အလိုရှိကြကုန်၏။ အစာ အာဟာရနှင့် ကင်းခွဲလျှင် မျက်တောင်တခတ်မျှ မနေနိုင်ကြကုန်။ ချုပ်ကွယ်၍သာ သွားကြကုန်၏။ အစာအာဟာရပြည့်စုံလျှင် ပြည့်စုံသည့် အလျောက် ကြီးပွားစည်ကားကြကုန်၏။ အစာအာဟာရ လျော့ပါးလျှင် လျော့ပါးသည့်အလျောက် ဆုတ်ယုတ်ကြကုန်၏။ ထင်းမီးစာနှင့် မီး ကဲ့သို့တည်း။

ဤကား ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံသော ဓမ္မအလိုတည်း။

၁။ ဒီဃနိကာယ်၊ မဟာဝဂ္ဂပါဠိတော်၊ သက္ကပဉ္စသုတ်၊ နှာ—၂၂၀။

၂။ ခုဒ္ဒကပါဌပါဠိတော်၊ ကုမာရပဉ္စာသုတ်၊ နှာ—၃။

လူနာရောဂါနှင့် ဓာတ်ကြိုက် ဓာတ်စာ ဥပမာ

ဤ၌ ရုပ်ဓာတ်, နာမ်ဓာတ်တို့၏ ဓာတ်ကြိုက်ကို ဓမ္မအလို ဆိုသည်။ လောက၌ မကျန်းမမာ ရှိကြရာ၌ ဓာတ်ကြိုက်သောအစာ, ဓာတ်မကြိုက်သောအစာဟူ၍ ရှေးချယ်ကြရ၏။ သူ့နာ၏ အလိုအကြိုက်ကို မလိုက်မူ၍ အဇ္ဈတ္တဓာတ်တို့၏ အလို, ဓာတ်တို့၏ အကြိုက်ကို ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ဓာတ်အလိုရှိသောအစာ, ဓာတ်ကြိုက်သောအစာ, ဓာတ်တောင်းသော အစာကိုပေးမှ ရောဂါပျောက်ငြိမ်းသည်။ ဓာတ်အလိုမရှိသောအစာ, ဓာတ်မကြိုက်သောအစာ, ဓာတ်မတောင်းသောအစာကို ပေးခဲ့လျှင် ဆေးအတွက် ဥပဒ်ဖြစ်တတ်သည်။

ပထဝီကဲလွန်၍ ဖြစ်သောအနာ၌ ပထဝီဓာတ်ကြိုက်ကို ပေးမိပြန်လျှင် ရောဂါတိုး၏။ ပထဝီဓာတ်မကြိုက်သော အစာကို ပေးရာ၏။ ပထဝီနဲ့၍ ဖြစ်သောအနာ၌ ပထဝီဓာတ်ကြိုက်သော အစာကို ပေးရာ၏။ ပထဝီဓာတ်မကြိုက်သော အစာကို ရှောင်ရာ၏။

ထို့အတူ အာပေါနာ စသည်တို့၌လည်း အလွန်, အနံ့ကိုသိ၍ အာပေါဓာတ်ကြိုက်သောအစာ, အာပေါဓာတ် မကြိုက်သော အစာ, တေဇောကြိုက်သောအစာ, တေဇောမကြိုက်သော အစာ, ဝါယောကြိုက်သော အစာ, ဝါယောမကြိုက်သောအစာ, သည်းခြေဓာတ် ကြိုက် မကြိုက်သော အစာ, သလိပ်ဓာတ် ကြိုက် မကြိုက်သော အစာတို့ကို ရှေးချယ်၍ ပေးရသည်။

အကြိုက် ၃-မျိုး

- ၁။ သူ့နာဖြစ်သူ ပုဂ္ဂိုလ်က အကြိုက်တမျိုး၊
- ၂။ ရောဂါက အကြိုက်တမျိုး၊
- ၃။ အဇ္ဈတ္တဓာတ်တို့၏ အကြိုက်တမျိုး၊

ဟူ၍ ၃-မျိုးရှိသည်။

- ၁။ ပုဂ္ဂိုလ်အကြိုက်ကို ပုဂ္ဂိုလ်က တောင်းတတ်၏။
- ၂။ ရောဂါအကြိုက်ကို ရောဂါဟူသော ဝိသမ္ဘိဓာတ်ဆိုး ဓာတ်ဝါးတို့က တောင်းတတ်ကုန်၏။
- ၃။ အဇ္ဈတ္တဓာတ်တို့၏ အကြိုက်ကို အဇ္ဈတ္တဓာတ်တို့က တောင်းတတ်ကုန်၏။

ဤအဇ္ဈတ္တဓာတ်တို့၏ အကြိုက်ကို လိုက်ရာ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်အကြိုက် ရောဂါအကြိုက်တို့ကို မလိုက်ရာ။ ပုဂ္ဂိုလ်အကြိုက် ရောဂါအကြိုက်ကို လိုက်မိလျှင် မှားတတ်၏။ ရောဂါ တိုးတတ်၏။ သေတတ်၏။ အဇ္ဈတ္တဓာတ်ကြိုက်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်အကြိုက် ထပ်တူကျသောအခါ၌ သင့်လျော်၏။ သူနာဖြစ်သူက ဘယ်ဟာကို အလိုရှိသည်ဆိုရာ၌ အကြိုက်သုံးမျိုး ထွေး၍ နေတတ်၏။ အလိုလိုက် မှားတတ်၏။

ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြိုက်။ ။ ဤစကား၌-ပုဂ္ဂိုလ်အကြိုက်ဆိုသော်လည်း ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့သော ပကတိ သဘာဝအကြိုက် မဟုတ်သေး။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း လောက၌ ဈေးရုံတို့၌ ရှိကုန်သော ကောင်းသော အရသာရှိကုန်သော အမြစ် အရွက် အပွင့် အသီး စားဖွယ် သောက်ဖွယ် ခဲဖွယ် လျက်ဖွယ် ဟူသမျှတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြိုက်တို့တည်း။

ဓာတ်၏ အကြိုက်။ ။ တောချုံတို့၌ ရှိကုန်သော ခါးစပ် နံစော်သော အရသာရှိကုန်သော အမြစ် အရွက် အပွင့် အသီး တို့သည်၎င်း၊ ဘိန္နောဆေးအပေါင်းတို့သည်၎င်း၊ အစိုးရ ဆေးရုံတို့၌ ရှိကုန်သော ခါးစပ် နံစော်သော ဆေးတို့သည်၎င်း ဓာတ်အကြိုက်တည်း။

ပုဂ္ဂိုလ် အကြိုက်တို့သည် အနာရောဂါတို့ကို ဖြစ်စေ တတ် ကုန် ၏။ အသက် ခန္ဓာတို့ကို ဆုံးပါးစေတတ်ကုန်၏။

ဓာတ်အကြိုက်တို့သည် အနာရောဂါတို့ကို ပျောက်ငြိမ်းစေတတ်ကုန်၏။ အသက်ခန္ဓာတို့ကို ရှည်စေတတ်ကုန်၏။

၁။ ဝိသမ္ဘိ = (ဝိ = ကင်းသော + သမ = ညီညွတ်ခြင်း) မညီမညွတ်သော။

ပုဂ္ဂိုလ်အကြိုက် အဓိပ္ပါယ်။ ။ ဤ၌လည်း ပုဂ္ဂိုလ်အကြိုက် ဆိုသည်ကား တဏှာအကြိုက်ကို ဆိုသတည်း။ ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့သော ပကတိ သဘာဝအကြိုက် မဟုတ်သေး။

အကြိုက်နှစ်လမ်း။ ။ ဤသို့လျှင် လောက၌လည်း ပုဂ္ဂိုလ် အကြိုက် တလမ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ ရှိနေကုန်သော အတ္တ-ဘော၏ အစောင့်အရှောက်ဖြစ်ကုန်သော မြေဓာတ် ရေဓာတ် မီးဓာတ် လေဓာတ် သလိပ်ဓာတ် သည်းခြေဓာတ် အစရှိကုန်သော ဝိသမဓာတ် တို့၏ အကြိုက်တလမ်းဟူ၍ အကြိုက်နှစ်လမ်း ထင်ရှား ရှိသည်ကို သိ အပ်၏။

စိတ် ဓမ္မ အလိုကို ပြဆိုချက်

တရားကျမ်းဂန်တို့၌လည်း—

စိတ္တေန နိဿုတိ လောကော၊ စိတ္တေန ပရိကဿတိ။

စိတ္တဿ ဧက ဓမ္မဿ၊ သဗ္ဗေဝ ဝသ မန္တဂူ။

ပါဠိတော် ၁

လောကော၊ လူအပေါင်းကို။ စိတ္တေန၊ စိတ်သည်။ နိဿုတိ၊ အမှိုက်လမ်း အမှားလမ်းသို့ ဆောင်ပို့၏။

လောကော၊ လူအပေါင်းကို။ စိတ္တေန၊ စိတ်သည်။ ပရိကဿတိ၊ အမှိုက်လမ်း အမှားလမ်းသို့ အတင်း ဆွဲငင်၏။

သဗ္ဗေဝ၊ အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်သော သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည်။ ဧက-ဓမ္မဿ၊ ပြုပြင်ခြင်းမရှိ ပကတိ အလိုအားဖြင့် အမှိုက်အမှားသို့ဆောင်ခြင်း သဘောတလမ်းသာရှိသော။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ ဝသံ၊ အလိုသို့။ အန္တဂူ၊ အစဉ်လိုက်၍နေကြကုန်၏။

ဤပါဠိတော်ဖြင့်—

ပုဂ္ဂိုလ်အလိုကား တလမ်း၊ စိတ်အလိုကား တလမ်းဟု ထင်ရှားလှ၏။

၁။ သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော်၊ အဒ္ဒဝဂ်၊ စိတ္တသုတ်၊ ၅၁-၃၆။

ယခု လောက၌ ပြုလုပ်၍နေကြကုန်သည်ကား ပကတိသော ပုဂ္ဂိုလ် အလို မဟုတ်၊ စိတ်အလိုသက်သက် ဖြစ်သည်ဟူ၍ ထင်ရှားလှ၏။

ထိုမှတစ်ပါး တရားကျမ်းဂန်တို့၌—

လောဘအလိုသို့ မလိုက်ရာ၊ တဏှာအလိုသို့မလိုက်ရာ၊ ဒေါသအလိုသို့ မလိုက်ရာ၊ မာနအလိုသို့ မလိုက်ရာ၊ ဒိဋ္ဌိအလိုသို့ မလိုက်ရာ၊ ဣဿာ မစ္ဆရိယ^၂အလိုသို့ မလိုက်ရာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရအလိုသို့ မလိုက်ရာ အစရှိသည် ဖြင့် လာသောကြောင့် ခပ်သိမ်းသော နာမက္ခန္ဓာတရားတို့သည် အလို အသီးအသီး ဓာတ်ကြိုက်အသီးအသီး ဖြစ်ကြကုန်၏ဟု ထင်ရှားလှ၏။

ထိုမှတစ်ပါး—

ဓမ္မအလို ၆-ပါးကို ပြဆိုချက်

- ၁။ စက္ခု ခေါ် မာဂဏ္ဍိယ ရူပါရာမံ ရူပရတံ ရူပသမ္ပဒိတံ။
 - ၂။ သောတံ ခေါ် မာဂဏ္ဍိယ သဒ္ဓါရာမံ သဒ္ဓရတံ သဒ္ဓသမ္ပဒိတံ။
 - ၃။ ဃာနံ ခေါ် မာဂဏ္ဍိယ ဂန္ဓာရာမံ ဂန္ဓရတံ ဂန္ဓသမ္ပဒိတံ။
 - ၄။ ဇိဝှါ ခေါ် မာဂဏ္ဍိယ ရသာရာမံ ရသာရတံ ရသာသမ္ပဒိတံ။
 - ၅။ ကာယော ခေါ် မာဂဏ္ဍိယ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရာမော ဖောဋ္ဌဗ္ဗရတော ဖောဋ္ဌဗ္ဗသမ္ပဒိတော။
 - ၆။ မနော ခေါ် မာဂဏ္ဍိယ ဓမ္မာရာမော ဓမ္မရတော ဓမ္မသမ္ပဒိတော။
- မာဂဏ္ဍိယသုတ် ပါဠိတော်^၃။

၁။ ဣဿာ=သုတပါးတို့၏ ပစ္စည်း ဂုဏ်သိရ် စသည်တို့ကို မကြည့်နိုင် မရှုနိုင် ငြူစူ မနာလိုသော သဘော။

၂။ မစ္ဆရိယ=မိမိ၏လာဘ်ပစ္စည်း အမျိုးအနွယ် အဆောက်အဦ စသည်တို့ကို သုတပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံမှု သက်ဆိုင်မှု မပြုနိုင်သော ဝန်တိုမှုသဘော။

၃။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်၊ မာဂဏ္ဍိယသုတ်၊ နှာ-၁၇၁။

စက္ခုအကြိုက် ၁။ မာဂဏ္ဍိယ၊ မာဂဏ္ဍိပရိပ္ပိဇရဟန်း။ စက္ခု၊ မျက်စိသည်။ ရူပါရာမံ၊ အဆင်းအမျိုးမျိုးလျှင် မွေ့လျော်ရာ ရှိ၏။ ရူပရတံ၊ အဆင်းအမျိုးမျိုး၌ မွေ့လျော်တတ်၏။ ရူပသမ္ပဒိတံ၊ အဆင်းအမျိုးမျိုး၌ ပျော်မြူးတတ်၏။

သောတအကြိုက် ၂။ မာဂဏ္ဍိယ၊ မာဂဏ္ဍိပရိပ္ပိဇရဟန်း။ သောတံ၊ နားသည်။ သဒ္ဒါရာမံ၊ အသံအမျိုးမျိုးလျှင် မွေ့လျော်ရာ ရှိ၏။ သဒ္ဒါရတံ၊ အသံအမျိုးမျိုး၌ မွေ့လျော်တတ်၏။ သဒ္ဒါသမ္ပဒိတံ၊ အသံအမျိုးမျိုး၌ ပျော်မြူးတတ်၏။

သာနအကြိုက် ၃။ မာဂဏ္ဍိယ၊ မာဂဏ္ဍိပရိပ္ပိဇရဟန်း။ သာနံ၊ နှာခေါင်းသည်။ ဂန္ဓာရာမံ၊ အနံ့အမျိုးမျိုးလျှင် မွေ့လျော်ရာ ရှိ၏။ ဂန္ဓာရတံ၊ အနံ့အမျိုးမျိုး၌ မွေ့လျော်တတ်၏။ ဂန္ဓာသမ္ပဒိတံ၊ အနံ့အမျိုးမျိုး၌ ပျော်မြူးတတ်၏။

ဇိဝှိအကြိုက် ၄။ မာဂဏ္ဍိယ၊ မာဂဏ္ဍိပရိပ္ပိဇရဟန်း။ ဇိဝှိ၊ လျှာသည်။ ရသာရာမံ၊ အရသာအမျိုးမျိုးလျှင် မွေ့လျော်ရာ ရှိ၏။ ရသာရတံ၊ အရသာအမျိုးမျိုး၌ မွေ့လျော်တတ်၏။ ရသာသမ္ပဒိတံ၊ အရသာအမျိုးမျိုး၌ ပျော်မြူးတတ်၏။

ကာယအကြိုက် ၅။ မာဂဏ္ဍိယ၊ မာဂဏ္ဍိပရိပ္ပိဇရဟန်း။ ကာယော၊ ကိုယ်သည်။ ဖောဠဗ္ဗာရာမော၊ အတွေ့အထိအမျိုးမျိုးလျှင် မွေ့လျော်ရာ ရှိ၏။ ဖောဠဗ္ဗရတော၊ အတွေ့အထိအမျိုးမျိုး၌ မွေ့လျော်တတ်၏။ ဖောဠဗ္ဗသမ္ပဒိတော၊ အတွေ့အထိအမျိုးမျိုး၌ ပျော်မြူးတတ်၏။

မနောအကြိုက် ၆။ မာဂဏ္ဍိယ၊ မာဂဏ္ဍိပရိပ္ပိဇရဟန်း။ မနော၊ စိတ်သည်။ ဓမ္မာရာမော၊ ဂုဏ်စသော ဓမ္မာရုံအမျိုးမျိုးလျှင် မွေ့လျော်ရာ ရှိ၏။ ဓမ္မရတော၊ ဂုဏ်စသော ဓမ္မာရုံအမျိုးမျိုး၌ မွေ့လျော်တတ်၏။ ဓမ္မသမ္ပဒိတော၊ ဂုဏ်စသော ဓမ္မာရုံအမျိုးမျိုး၌ ပျော်မြူးတတ်၏။

ဤ ပါဠိတော်မြတ်နည်းအားဖြင့် တယောက် တယောက်သောသင်္ခါ
ခန္ဓာကိုယ်၌ စက္ခုအကြိုက် သောတအကြိုက် ဃာနအကြိုက် ဇိဝှိအကြိုက်
ကာယအကြိုက် မနောအကြိုက်ဟူ၍ ဓမ္မအလို ခြောက်ပါးရ၏။

စက္ခုအလိုစသည်။ ။စက္ခုဒွါရ၌ဖြစ်သော ဓမ္မခပ်သိမ်းတို့၏ အလိုကို
စက္ခုအလို ဆိုသည်။

နောက် ငါးပါးတို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။

ထိုခြောက်ပါးတို့တွင်—

စက္ခုဓမ္မအလို ၁။ အဆင်းကောင်း သဏ္ဍာန်ကောင်း ကြိုက်မှုသည်
စက္ခုအမှူးရှိသော ဓမ္မတို့၏ အလိုတည်း။

သောတဓမ္မအလို ၂။ အသံကောင်း ကြိုက်မှုသည် သောတအမှူးရှိ
သော ဓမ္မတို့၏ အလိုတည်း။

ဃာနဓမ္မအလို ၃။ အနံ့ကောင်း ကြိုက်မှုသည် ဃာနအမှူးရှိသော
ဓမ္မတို့၏ အလိုတည်း။

ဇိဝှိဓမ္မအလို ၄။ ထမင်းကောင်း ဟင်းကောင်း ကြိုက်မှု၊ အရသာ
ကောင်း ကြိုက်မှုသည် ဇိဝှိအမှူးရှိသော ဓမ္မတို့၏
အလိုတည်း။

ကာယဓမ္မအလို ၅။ ချောမွေ့သော အခင်းကောင်း အရုံကောင်း
ကြိုက်မှု၊ ကိုယ် အင်္ဂါချင်း အတော့ကောင်း အထိ
ကောင်းကြိုက်မှုသည် ကာယအမှူးရှိသော ဓမ္မတို့၏ အလိုတည်း။

မနောဓမ္မအလို ၆။ အမျိုးဂုဏ်ကို သာယာမှု၊ အနွယ်ဂုဏ်ကို သာယာမှု၊
ဥစ္စာဓနဂုဏ်ကို သာယာမှု၊ ဣဿရိယ အစိုးရဂုဏ်ကို
သာယာမှု၊ မိုက်ဂုဏ်ကို သာယာမှု၊ လောက၌ လိမ်မာဂုဏ်ကို သာယာမှု၊
လူချီးမွမ်းသည်ကို သာယာမှု၊ ရှင်ချီးမွမ်းသည်ကို သာယာမှု၊ ဒုစူရိုက်တို့၌
မွေ့လျော်မှု၊ မိစ္ဆာအယုတ္တံ၌ မွေ့လျော်မှု အစရှိသည်တို့သည် မနောအမှူး
ရှိသော ဓမ္မတို့၏ အလိုတို့တည်း။

ဤသို့လျှင် ဒေသနာတော်၌ ခပ်သိမ်းသော ရုပ်ဓမ္မ၊ နာမ်ဓမ္မ တို့၏ အသီးအသီးသော အလိုတို့မည်သည် ထင်ရှားစွာ လာရှိကုန်၏။

ဤသို့လျှင် ပကတိသော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏ အလို အကြိုက်တမျိုး၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ ရှိကြကုန်သော ခပ်သိမ်းသောဓာတ် ခပ်သိမ်းသောဓမ္မတို့၏ အသီးအသီးသော ဓမ္မအလို ဓမ္မအကြိုက်တမျိုး ဟူ၍ အလို အကြိုက် နှစ်မျိုးတို့သည် လောကအားဖြင့်၎င်း၊ တရား ကျမ်းဂန်အားဖြင့်၎င်း ထင်ရှားလျက် ရှိကုန်၏။

ဤကား အလိုနှစ်ပါး ခွဲခန်းတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ်အလိုနှင့် ဓမ္မအလို ဆန့်ကျင်ပုံ

ပုဂ္ဂိုလ်အလို။ ။အကြင် သတ္တဝါတို့သည် ဓာတ်ရူး ဓာတ်နောက်တို့၏ နှောင့်ယှက်ခြင်းမှကင်း၍ လူပကတိ၊ နတ်ပကတိ ကြည် လင်ခြင်း ရှိကြကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့ကို သမ္မတ္တိ၊ ဝိပတ္တိ နှစ်ပါးရှိသည်တွင် သမ္မတ္တိကို အလိုရှိကြကုန်သလော၊ ဝိပတ္တိကို အလိုရှိကြကုန်သလောဟု မေးသည်ရှိသော် သမ္မတ္တိကို အလိုရှိသည်၊ ဝိပတ္တိကို အလိုမရှိဟု ပြောဆို ကြကုန်လတ္တံ့။

သမ္မတ္တိ။ ။သမ္မတ္တိဆိုသည်ကား မြင့်မြတ်သော ဂုဏ်၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာသောဂုဏ်၊ ဤဂုဏ်နှစ်ပါးတည်း။

ဝိပတ္တိ။ ။ဝိပတ္တိဆိုသည်ကား ယုတ်ညံ့သောဒုက္ခ၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ မချမ်းသာသော ဒုက္ခတည်း။

သမ္မတ္တိကို အလိုရှိကြသည်ဆိုသော် အခိုက်အတန့်မျှကို အလိုရှိကြကုန် သလော၊ အစဉ်ထာဝရကို အလိုရှိကြကုန်သလောဟု မေးသည်ရှိသော် အနုမတဂ္ဂ သံသရာနှင့်အမျှ အစဉ်ထာဝရ မြင့်မြတ်ချမ်းသာသည်ကို အလို ရှိပါကုန်သည်ဟု ပြောဆိုကြကုန်လတ္တံ့။

ဓာတ်ရူး ဓာတ်နောက်တို့၏ နှောင့်ယှက်ခြင်းကြောင့် ပကတိသော သတ္တဝါတို့၏ အလိုနှင့်ကင်းကွာခိုက် ကြုံကြိုက်သောသူတို့၏ အလိုသည်

မူကား သတ္တဝါတို့၏ ပကတိအလိုမဟုတ်၊ မိစ္ဆာဓမ္မ^၁ ပါပဓမ္မ^၂ တို့၏ အလိုသာတည်း။

ဓမ္မအလို။ ။ဓမ္မတို့၏ အလို၌လည်း လောကမျက်မြင် ပြုပြင်မှုတို့မှ ကင်းသော ပကတိအလိုကိုသာ ပဓာနပြုရာ၏။ ပြုပြင်မှုကြောင့် ဖြစ်သော အာဂန္တုအလို^၃ ကို ပဓာန မပြုရာ။

ပုဂ္ဂိုလ်အလိုနှင့် စက္ခုအလို ဆန့်ကျင်ပုံ

ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပကတိအလိုနှင့် စက္ခု၏ ပကတိအလို ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်ပုံကို ပြဆိုအံ့။

စက္ခုအလို။ ။စက္ခု၏ အလိုဆိုလျှင် မျက်စိမြင်မှုလျှင် အရင်းရှိကုန်သော အလုံးစုံသော ဓမ္မတို့၏ အလိုကိုယူလေ။

ပုဂ္ဂိုလ်အလို။ ။ဤသတ္တဝါတို့သည် လွန်လေပြီးသော အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ စက္ခုကို အထွတ်အမြတ်ဖြစ်သော မိမိတို့ ကိုယ်အင်္ဂါပြုလုပ်၍ လာကြကုန်သော်လည်း သတ္တဝါတို့သည် ပကတိအလိုအားဖြင့် ဘဝအဆက်ဆက် ကမ္မာအဆက်ဆက် သမ္ပတ္တိဟူသော တက်လမ်း ဆန်လမ်းကိုသာ အမြဲ အလိုရှိကြကုန်၏။ ဝိပတ္တိဟူသော အောက်သို့ စုန်လမ်း မျောလမ်း လျှောကျလမ်းကို အလိုမရှိကြကုန်။

စက္ခုအလို။ ။မိမိတို့၏ စက္ခုတို့သည်မူကား—

အဆင်းသဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုးတို့၌ သာယာခြင်းလျှင် အရင်းရှိသော လောဘ၊ မောဟ အမှူးရှိသော ကိလေသာအနန္တ၊ ဒေါသ မောဟ အမှူးရှိသော ကိလေသာအနန္တ၊ ဒိဋ္ဌိအမှူးရှိသော ကိလေသာအနန္တ၊ မာန အမှူးရှိသော ကိလေသာအနန္တ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ အမှူးရှိသော ကိလေသာ

၁။ မိစ္ဆာဓမ္မ=မှားယွင်းသောတရား။
၂။ ပါပဓမ္မ=ယုတ်မာသောတရား။
၃။ အာဂန္တုအလို=(အာဂန္တု=ညွှန်သည်)ညွှန်သည်ကဲ့သို့ ခေတ္တအခိုက်အတန့် ဖြစ်သော အလို။

အနန္တတို့ကို ဖြစ်ရာဘဝအားလျော်စွာ နေ့စဉ် ပွားများစေကုန်၍ သတ္တဝါ
တို့ကို ဝိပတ္တိဟူသော စုန်လမ်း မျောလမ်း လျှောက်လမ်းသို့ ရှေးရှုသည်
တို့ကိုသာ ပြုကြကုန်၏။

သတ္တဝါတို့သည် မိမိတို့၏ စက္ခုအတွက်နှင့် တခုတခုသော ဘဝ
အတွင်း၌ များစွာသော ကိလေသာမှ များစွာသော ဒုစရိုက်မှတို့ဖြင့်
ပြည့်ကြရကုန်၏။ သေသည်၏ အခြားမဲ့ အခြားမဲ့တို့၌ စက္ခုတို့သည် ရေ၏
ပကတိသဘောကဲ့သို့ အောက်အောက်အဖို့သို့ လျှောက်ကြကုန်၏။

ဗြဟ္မာ့စက္ခုပျောက်ကွယ်၍ နတ်စက္ခု၊ လူ့စက္ခု ဖြစ်လာကြကုန်၏။
နတ်စက္ခုပျောက်ကွယ်၍ လူ့စက္ခု၊ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်၊ ခြင်၊ မှက်၊
ပိုးလောက် အစရှိသော အပါယ်စက္ခု ဖြစ်လာကြကုန်၏။ လူ့စက္ခု
ပျောက်ကွယ်၍ အပါယ်စက္ခု ဖြစ်လာကြကုန်၏။ အပါယ်စက္ခု တကြိမ်
ဖြစ်လာကြသည်နောက် အပါယ်စက္ခု အဆက်ပေါင်း ဘဝတသိန်း ဘဝ
တသိန်း စသည် ကျင်လည်ရှည်လျား၍ သွားကြကုန်၏။

ကာဏကစ္ဆပေါပမသုတ္တန်ဒေသနာ^၁တော်ကို မြော်ကြလေ။

သတ္တဝါတို့သည်မူကား မိမိတို့စက္ခုကို မိမိတို့အတ္တဟု စွဲလမ်းမှု ရှိနေ
ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ စက္ခုတို့ သွားရာသို့ ဘဝမကွာ ထက်ကြပ် ပါကြရလေ
ကုန်၏။ စွဲလမ်းကြသည့်အတိုင်း စက္ခုတို့သည် သတ္တဝါတို့၏ အလိုသို့
လိုက်ကုန်သည် ဖြစ်ငြားအံ့။ သတ္တဝါတို့အလိုရှိရာ ဆန်လမ်း တက်လမ်း
သို့သာ ဘဝမကွာ ထက်ကြပ် ပါကြကုန်ရာ၏။ သေသည်၏ နောက်၌
အထက်အထက် စက္ခုတို့သာ ဖြစ်ပေါ်၍ လိုက်ကုန်ရာ၏ ဆိုလိုသည်။

ထိုသို့ကား မဟုတ်။ သတ္တဝါတို့ကိုသာ စက္ခုတို့၏အလိုသို့ စက္ခုတို့၏
အလားသို့ ငါ့ကိုယ် ငါ့ကိုယ်ဟု အမှန်ပြု၍ အစဉ်တစိုက် အမြဲလိုက်ကြ
ကုန်သည်ဖြစ်၍ စက္ခုတို့သွားရာသို့သာ ဘဝမကွာ ထက်ကြပ်ပါလျက်
နေကြရကုန်၏။ အပါယ်မှ လွတ်ကြပြန်လျှင် လူ့စက္ခု၊ နတ်စက္ခုဖြစ်၍
လာကြပြန်ကုန်၏။ တဖန် လူ့စက္ခုမှ နတ်စက္ခု၊ ဗြဟ္မာ့စက္ခု ဖြစ်လာကြ
ပြန်ကုန်၏။

၁။ ကျမ်းကိုးကို ဤကျမ်း နှာ-၁၀ ပြန်ကြည့်ပါ။

ထိုသို့ဖြစ်လာမှုသည်ကား စက္ခုတို့၏ပကတိသဘောမဟုတ်၊ ပယောဂ၏ အစွမ်းကြောင့် ဖြစ်ရေသည် အညာသို့ အတန်ငယ် ဆန်တက်သကဲ့သို့ သူတော်ကောင်းတရားတို့နှင့် ကြပ်တည်းစွာ ပြုပြင်မှုအတွက်ကြောင့် ဆန်တက်မှုသာ ဖြစ်သတည်း။ ပယောဂကြောင့် ဆန်တက်မှုမည်သည် မိမိပကတိသဘောမျိုး မဟုတ်ရကား ပယောဂအရှိန်ရှိသမျှသာ ဆန်တက်၏။ အောက်သို့ စုန်မှုမည်သည် စက္ခုတို့၌၎င်း၊ မြစ်ရေတို့၌၎င်း မိမိတို့ ပကတိသဘောဖြစ်ရကား ပယောဂအရှိန်ကုန်လျှင် အောက်သို့ လျှောကျမြဲ ဓမ္မတာတည်း။ ပယောဂမကုဘဲ ယူဇနာ အနန္တတိုင်အောင် စုန်ဆင်းရသော်လည်း စုန်ဆင်းနိုင်တော့သည်။

သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ, မနောတို့ကိုလည်း ဤ စက္ခုအတိုင်း မြင်လေ။ မိမိတို့ ကျင်လည်၍လာခဲ့ကြသော သံသရာ တလျှောက်လုံး အထက် အောက် စုန်မှု ဆန်မှုတို့ကို ဘယ်လို နေလိမ့်မည်ဟု မြော်ကြလေကုန်။

လူ့ဘဝ၏တန်ဖိုး။ ။ အထက်သို့ ဆန်တက်ရန် ပြုပြင်မှုမည်သည် လူ့ဘဝကို ရသောအခါ၌သာ အခွင့်ရ၏။ လူ့ဘဝကိုပင် ရပါသော်လည်း သူတော်ကောင်းတရားနှင့် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြစ်ရသော ဘဝ၌သာ အခွင့် ရ၏။ လူ့ဘဝကို ရမှုသည်ပင်လျှင် ဘယ်မျှလောက် ခဲယဉ်းသည်ဟု လိပ်ကန်းဥပမာများနှင့် ဆင်ခြင်ကြလေ။

စက္ခုစသော ဓမ္မအလိုကြောင့် သတ္တဝါတို့မည်သည် အပါယ်လေးဘုံဟု ထိုထိုဘဝသို့ ရောက်ခြင်း သော ဝိပတ္တိဌာနသို့ ရောက်လိုသည်ဟူ၍ မရှိကြကုန်၊ ထိုသို့ မရှိကြပါကုန်ဘဲလျက် ယခုအခါ အပါယ်လေးဘုံတို့၌ သတ္တဝါအသိုက်အအုံ ကြီးကျယ်လှလေ၏။ အပါယ်လေးဘုံ၌ သတ္တဝါ ပေါများပုံနှင့် ထောက်ဆသော် သုဂတိဘုံတို့ မှာ သတ္တဝါရှိသည်ဟု မပြောစလောက် ရှိ၏။ ထိုမျှလောက် အသိုက်အအုံ ကြီးကျယ်လှသော အပါယ်ရှိသတ္တဝါအပေါင်းတို့တွင် တစုံတယောက်သော သတ္တဝါမျှ မိမိအလိုနှင့် ရောက်ရသည် မဟုတ်၊ စက္ခု, သောတ စသော ခြောက်ဒွါရ ခြောက်ဌာန ဓမ္မတို့၏အလိုသက်သက်နှင့် ရောက်ကြရကုန်၏။

ခန္ဓာငါးဝ အနတ္တ။ ။ထို့ကြောင့်—

“ပဉ္စကုန္ဒာ အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန အနတ္တာ” ဟူ၍ ဆိုပေသတည်း။

ပဉ္စကုန္ဒာ၊ ငါးပါးသော ခန္ဓာတို့သည်။ အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့၏ အလိုသို့ မလိုက်သော ပကတိ သဘောကြောင့်။ အနတ္တာ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့၏ အတ္တ မဟုတ်ကုန်၊ နက်နဲစွာ။

သံသရာဓမ္မ။ ။ ဤခြောက်ပါးသော ဓမ္မတို့မည်သည် အထက်ကို ဘဝင် အောက်ကို အဝီစိတိုင်အောင် စုန်ချည် ဆန်ချည် ကျင် လည်၍ နေကြကုန်သော သံသရာဓမ္မတို့ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် အကြင် သတ္တဝါတို့သည် ထိုတရားတို့ကို မိမိတို့ အတ္တပြု၍ စွဲလမ်းကြကုန်၏။ ထို တရားတို့၏ အလိုကို မိမိတို့အလိုပြု၍ ထိုတရားတို့၏ အလားကို အလွတ် လိုက်စားကြကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ထို တရားတို့သွားရာ ကျင်လည်ရာ ဘဝမကွာ ထက်ကြပ်ပါ၍ နေကြကုန်မြဲတည်း။

မဟာသမုဒြာ၌ စုန်ဆန်လူးလာ သွားလာ ကျင်လည်၍ နေသော မိကျောင်းတို့ကို ငါ၏ကိုယ်ဟု တွယ်တာ၍ လိုက်ကြကုန်မှုကား မိကျောင်း တို့ ကျင်လည်ရာ မဟာသမုဒြာတစ်ခုနှင့် အစဉ်လိုက်ပါ၍ နေကြရတော့ မည် အပြီးဖြစ်လေ သကဲ့သို့တည်း။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုတရားတို့ကို အတ္တဟူ၍ တွယ်တာ လိုက်စားခြင်းမှ ပြတ်ကင်းကြစေခြင်း အကျိုးငှါ အနတ္တဒေသနာကို ဟောတော်မူပေသတည်း။

အကြင် သူတို့သည် ထိုတရားတို့ကို “မိမိတို့အတ္တမဟုတ်၊ မိမိတို့အလိုသို့ မလိုက်၊ သူတို့အလိုနှင့်သူတို့ အသီးအခြားသော ဓာတ်တွေ ဓမ္မတွေသာ ဖြစ်ကြကုန်၏” ဟု ဉာဏ်အမြင်ပေါက်ကြကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် ထိုအခါမှ စ၍ ဓမ္မတို့၏ အလိုဖြစ်သော ဝိပတ္တိလမ်းသို့ မလိုက်ကြရကုန်ပြီ။ ဓမ္မတို့က သာ မိမိတို့အလိုရှိရာ သမ္ပတ္တိလမ်းသို့ တဖြောင့်တည်း လိုက်ကြရကုန်၏။ သောတာပန်တို့ အလားကို မြော်လေ။

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၊ ဒုတိယတွဲ၊ နှာ-၂၆၃။

ကျင်လည်ဘူးကြကုန်သည်ချည်းသာတည်း၊ အမိတော်ဘူး အဖတော်ဘူး ဆွေတော်ဘူး မျိုးတော်ဘူးခွဲကြကုန်သည်ချည်းသာတည်း။

ထိုသို့ ဖြစ်ကြပါလျက် သံသရာဓမ္မ ၆-ဌာနတို့ကို မလွတ်နိုင်ကြကုန်သည့် အတွက် ထိုဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာတို့ သွားရာသို့ မပါကြကုန်မူ၍ ဓမ္မတို့သွားရာ သံသရာသို့သာ ပါ၍ နေကြကုန်သဖြင့် ယနေ့ထက်တိုင် ကျွန်ုပ်တို့ ရှည်မျော၍ လာကြကုန်၏။ ယခု ဘုရားသာသနာ၌လည်း မလွတ်ကြဘဲ အစွဲတန်းလန်းနှင့်ပင် သေလွန်ကြကုန်ပြန်လျှင် သံသရာဓမ္မ တို့ သွားရာသို့ ပါမြဲပါ၊ မျောမြဲမျော၍ မြုပ်မြဲ နစ်မြဲ တလဲလဲပင် ရှိကြ ကုန်လတ္တံ့ သတည်း။

အနတ္တကို အတ္တထင်ရာ၌ ရှင်းချက်

အဘယ်ကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် အစိုးမရသော ဓမ္မတို့ကိုပင် အစိုးရ သည်ဟု ထင်မှတ်၍ နေကြပါကုန်သနည်းဟူသော အမေးကို ယခုအခါ ဖြေဆိုအံ့။

ဒိဋ္ဌိအမှားကြီး တည်ထောင်။ ။ အကြင်သူတို့အား မိမိတို့သန္တာန်၌ ရှိနေ ကုန်သော စက္ခု၊ သောတ အစရှိကုန် သော ဓမ္မတို့ကို အဝိဇ္ဇာမှောင်ကြီးသည် ဖုံးလွှမ်းလျက် ရှိ၏။ သဏ္ဍာန- နိမိတ်၊ သန္တတိနိမိတ်ဟူသော နိစ္စအရိပ်ကြီးတို့ကို အဟုတ်ရှိ အမှန်ရှိ မှတ်ထင်လျက် ရှိကြကုန်၏။ အသီးအသီးသော ဓမ္မတို့ကို၎င်း၊ ဓမ္မတို့၏ ခဏ မစဲ ဖြစ်မှု ပျက်မှုတို့ကို၎င်း ဉာဏ်အမြင် မပေါက်ကြကုန်၊ ထိုသူတို့အား ပရာမာသ^၁မည်သော ဒိဋ္ဌိအမှောက်အမှားကြီးသည် တည်ထောင်လျက် ရှိနေ၏။

မင်းကိစ္စဆောင်ရွက်သော သူဆင်းရဲအလား ဒိဋ္ဌိတရား ပရာမာသ ဒိဋ္ဌိတို့သည်ကား ဓမ္မတို့၏အလို သို့ မိမိတို့က လိုက်ကြရကုန်သည်ကို ဓမ္မ တို့က မိမိတို့အလိုသို့ လိုက်ကြကုန်သည်ဟု

၁။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ၊ ဒုတိယတွဲ၊ ဗုဒ္ဓပိတု ပြာဟုဏဝတ္ထု၊ နှာ-၂၀၅။
သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ၊ ဒုတိယတွဲ၊ အဋ္ဌကဝဂ်၊ ဇရာသုတ်၊ နှာ-၂၄၆-၇။
၂။ ပရာမာသ=မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်သော တရား။

ပြောင်းပြန်ထင်မြင်၍ နေခြင်းတည်း၊ အနိစ္စဓမ္မတို့ကို နိစ္စဟူ၍ အနတ္တဓမ္မ
တို့ကို အတ္တဟူ၍ ပြောင်းပြန်ထင်မြင်၍ နေကြခြင်းတည်း၊ ထိုသူတို့သည်
အစိုးမရသော ဓမ္မတို့ကိုပင် အစိုးရသည်ဟု ထင်မှတ်စွဲလမ်း၍ နေကြ
ကုန်၏။

ဥပမာကား—ဆွေမဲ့ မျိုးမဲ့ ဝတ်ရာမဲ့ စားရာမဲ့ ခိုရာမဲ့ဖြစ်၍ မင်းကေ-
ရာဇ်၏ တခုသောကိစ္စကို လွန်မင်းစွာ ရွက်ဆောင်၏။ မင်းကေရာဇ်သည်
ထိုသူ၏ဝိရိယကို မြင်တော်မူလတ်သော် အားရခြင်းဖြစ်၍ အပါးတော်၌
ခစားစေ၏။ ခစားမှု၌ လွန်စွာစွဲမြဲသည်ကို မြင်တော်မူသဖြင့် အားရခြင်း
ဖြစ်တော်မူပြန်၍ တဖန် သက်တော်စောင့်အရာ၌ ထားတော်မူ၏။

ထိုအခါမှစ၍ ထိုသူဆင်းရဲသည် မိမိအလိုကို လုံးလုံးစွန့်ပစ်၍ မင်း
ကေရာဇ်အလို တလမ်းကိုသာ ကြည့်၍ အားထုတ်၏။ မင်းကေရာဇ်အလိုနှင့်
သူအလို တထပ်တည်းကျ၏။ မင်းကေရာဇ်နှင့် နှစ်ကိုယ့်တစိတ် ဖြစ်လေ၏။
မင်းကေရာဇ်လည်း ထိုသူကို လွန်စွာ အခွင့်ပေး၏။ ကာလကြာညောင်း
လတ်သော် မင်းဘုန်း မင်းလတ်နှင့် မာန်ယစ်ခြင်း ဖြစ်သဖြင့် မင်း
ကေရာဇ်ကို သူက အစိုးရသည်ဟု ပြောင်းပြန်ထင်မှတ်၍ နေ၏။ သူအလိုကို
မင်းကေရာဇ်က လိုက်ရသည်ဟု ထင်မှတ်၍ နေ၏။ ဤ ဥပမာကဲ့သို့တည်း။

လောက၌ အမျိုးမျိုးသော အသက်မွေးမှု ဥစ္စာစီးပွားကို အားထုတ်မှု
ဆိုသည် ဝတ္တုတို့၏ ကိစ္စကို လွန်စွာ ဆောင်ရွက်တို့သာတည်း။ ထို့ကြောင့်
ထိုသူဆင်းရဲ၏ မင်းကေရာဇ်ကိစ္စကို လွန်စွာ အားထုတ်မှုနှင့် တူလှ၏။

အဝိဇ္ဇာမှောင်ပျောက်မှု မိမိတို့ သန္တာန်၌ ပြုအပ်ခဲ့ပြီးသော အဝိဇ္ဇာ
သမ္ပတ္တိလမ်း ရောက်မည် မှောင်ကြီး၊ ပရာမာသဒိဋ္ဌိကြီး ရှိနေကြသည့်
အတွက်ကြောင့် မိမိတို့အလိုရှိကြသော သမ္ပတ္တိ
မြဲမှုကြီးကို မရနိုင်ကြကုန်မူ၍ မိမိတို့ အလိုမရှိကြသော ဝိပတ္တိလမ်းသို့သာ
တလဲလဲလိုက်ပါ မြုပ်မျော၍ နေကြရကုန်၏။

အဝိဇ္ဇာမှောင်ကြီး၊ ပရာမာသဒိဋ္ဌိကြီး ပျောက်ကင်းကြကုန်မှသာလျှင်
ဝိပတ္တိလမ်း လုံးလုံးပြတ်၍ သမ္ပတ္တိမြဲမှုကြီးကို ရနိုင်ကြကုန်၏။

ရန်သူ၏အစီးအပွား။ ။ ထို့ကြောင့် ဤသတ္တဝါတို့မှာ ဝိဇ္ဇာသည် မိမိတို့
 သန္တာန်၌ အမြစ်စိုက်၍နေသော အဝိဇ္ဇာ ဒိဋ္ဌိ
 တို့ကို အပြီးတိုင် ပယ်ဖြတ်ခြင်း ကိစ္စတခုသည်သာလျှင် မိမိတို့၏ ပကတိ
 အလိုသို့ ရောက်နိုင်သော ကိုယ့်ကျိုး ကိုယ့်စီးပွား အမှန်ဖြစ်၏။ အလုံးစုံ
 သော လောကီစီးပွားမူသည် ကိုယ့်ကျိုး ကိုယ့်စီးပွား မဟုတ်၊ ဓမ္မတို့၏
 အကျိုးစီးပွားမူ သက်သက်သာဖြစ်၏။ စက္ခု၊ သောတ အစရှိသော ရန်သူ
 တို့၏ အကျိုးစီးပွားသက်သက်သာ ဖြစ်၏။

လောက၌ သမ္ပတ္တိလမ်းကို ပိတ်ဆို့၍ ဝိပတ္တိလမ်းကို ဖွင့်မူသည် ရန်သူ၏
 ကိစ္စတည်း။

စက္ခုစသည်တို့သည် ထိုကိစ္စကို အမြဲဆောင်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် နိစ္စ
 ရန်သူတို့သာတည်း။

လောကီစီးပွားမူတို့သည် ရန်သူတို့၏ စီးပွားမူတို့သာတည်း။ ထိုသို့
 ဖြစ်ပါလျက် သတ္တဝါတို့သည် ကိုယ့်အလိုပြည့်စုံရန် ကိုယ့်ကျိုး ကိုယ့်စီးပွား
 အမှန်ရှိသေးသည်ဟူ၍ပင် မသိကြကုန်မူ၍ စက္ခု၊ သောတစသော ရန်သူ
 ဓမ္မတို့ကို မိမိတို့ကိုယ်ပြု၍ ရန်သူဓမ္မတို့၏ အလိုကို ကိုယ့်အလိုပြု၍ ရန်သူ
 ဓမ္မတို့၏ အစီးအပွားကို ကိုယ့်အစီးအပွားပြုလုပ်၍ မိမိတို့၏ အစီးအပွားဟု
 စွဲလမ်းအားကျ၍ နေကြကုန်၏။

ထိုသူဆင်းရဲသည် မိမိအလို မိမိအကျိုးစီးပွားဟူ၍ မရှိဘဲ မင်း၏အလို
 မင်း၏ အကျိုးစီးပွားကိုသာ အားထုတ်သကဲ့သို့တည်း။

အစဉ်အမြဲ အားထုတ် ပြုပြင်နိုင်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ရန်သူဓမ္မတို့၏
 အကျိုးဆက်ကိုလည်း ရံဖန်ရံဖန် ခံစံကြရကုန်၏။ မျက်စိအရသာကို ခံစံ
 ကြရကုန်၏။ နားအရသာ၊ နှာခေါင်းအရသာ၊ လျှာအရသာ၊ ကိုယ်အင်္ဂါ
 အရသာ၊ မနောအရသာတို့ကို ခံစံကြရကုန်၏ ဟူလိုသည်။

ရံဖန်ရံဖန် လှူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာတို့ကို ခံစံကြရ
 ကုန်၏။ ထိုသူဆင်းရဲသည် မင်း၏ကိစ္စကို လှူနှံစွာ အားထုတ်နိုင်သည့်
 အတွက် မင်းဘုန်း မင်းလတ်ကို ခံစံရသကဲ့သို့တည်း။

ရန်သူဓမ္မတို့၏ အလိုကိစ္စကိုသာ အမြဲဆောင်ရွက်၍ နေကြရကုန်သဖြင့် မိမိတို့သည် ရန်သူဓမ္မတို့၏ကျန် ရန်သူဓမ္မတို့၏သပေါက် ဖြစ်၍ နေကြရသည် ဖြစ်ပါကုန်လျက် ရန်သူဓမ္မတို့၏ အကျိုးဆက်ကို ရံဖန်ရံဖန် ခံစံကြရသည့်အတွက် မာန်ယစ်ခြင်းဖြစ်ကြသဖြင့် စက္ခု၊ သောတ စသော ဓမ္မတို့ကို မိမိတို့က အစိုးရကြကုန်သည်။ မိမိတို့ အလိုသို့ စက္ခု၊ သောတ စသော ဓမ္မတို့က အမြဲ လိုက်ရကုန်သည်ဟု အထင်အစွဲ အလုံ့ပြောင်းပြန် ဖြစ်၍ နေကြကုန်၏။

သမာဓိအန္တရာယ် တည်ထောင်မှု

ငါး၊ လိပ် ဥပမာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ။ ။ ဖြစ်ပုံကား - စက္ခု ခေါ် မာဂဏ္ဍိယ ရူပါရာမံ ရူပရတံ ရူပသမ္မုဒိတံ ဟူသော ပါဠိတော်မြတ်^၁နှင့်အညီ-

ငါး၊ လိပ်၊ မိကျောင်း အစရှိကုန်သော ရေသတ္တဝါတို့သည် ရေနှင့် ကင်းကွာခဲ့လျှင် မနေတတ် မနေနိုင်။ ရေရှိရာသို့သာလျှင် အတွင် ပြေး သွားကုန်ကြ၍ ရေနှင့် နေကြရမှ ပျော်မွေ့ကြကုန်သကဲ့သို့ စက္ခု အမှူးရှိ ကုန်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် မျက်စိဥပစာ၌ ရှိနေသမျှ သော ကောင်း၊ မကောင်းသော အဆင်း အာရုံတို့ကို ကြည့်ကာ ရှုကာ မျှော်ကာ မော့ကာ နေရမှ နေတတ် နေနိုင်ကြကုန်၏။ မကြည့်ရဘဲ ချုပ် တည်း၍ ထားခဲ့လျှင် မနေတတ် မနေနိုင် ရှိကြကုန်၏။ အာရုံရှိရာသို့သာ လျှင် အတင်း ရုန်းထွက်၍ သွားသော အခြင်းအရာသို့ ရောက်ကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌^၂-

“စက္ခု ရူပေသု အာဝိဇ္ဇန ရသံ” ဟူ၍ ဆိုပေ၏။

စက္ခု၊ စက္ခုသည်။ ရူပေသု၊ အဆင်းရှိရာတို့သို့။ အာဝိဇ္ဇနရသံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အတင်း ဆွဲငင်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ အနက်။

၁။ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ မာဂဏ္ဍိယသုတ်၊ နှာ-၁၇၁။
 ၂။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၁၄၉။

ပုဂ္ဂိုလ်၏မျက်နှာကို အာရုံရှိရာသို့ မော့လေအောင် ဆွဲကြိုး ငင်ကြိုး ကိစ္စကို ပြု၏ဟူလိုသည်။

ဤကား စက္ခုအမှူးရှိသော ဓမ္မတို့၏အလိုတည်း။ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလို မဟုတ်။ ထိုကြည့်မှုသည် ဝိပတ္တိလမ်းကို ဖွင့်မှုသာ ဖြစ်၏။ ကိလေသာတို့ ကွန်မြူးဘို့သာ ဖြစ်၏။ အဘိဇ္ဈာ^၁ ဗျာပါဒ^၂ စသော ဒုစရိုက်တို့၏ အပေါက်အလမ်းသာ ဖြစ်၏။ ယုတ်စွအဆုံး ဥဒ္ဓစ္စဟူသော မငြိမ်မသက် ဂယောက်ဂယက်တရားကို ပွားများစေမှုသာ ပြီး၏။ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ^၃ နှင့် ဘဝအဆက်ဆက် ဝေးဘို့သာ ဖြစ်၏။ သမာဓိ၏အန္တရာယ်ကို တည် ထောင်မှုသာ ဖြစ်၏။ သမ္ပတ္တိလမ်းကို ပိတ်ဆို့မှုကြီးတခုပေတည်း။

ဒိဋ္ဌိအမြင်။ ။ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် စက္ခုကို ငါ ဟူ၍ စွဲလမ်းလျက် ရှိနေ သောကြောင့် စက္ခုအလိုကို ငါ့အလိုဟု အရိုးစိုက်၍ နေ ကြကုန်၏။ ထိုအရိုးစိုက်မှုအပေါ်၌ ဒိဋ္ဌိက အမှောက်အလှန် ပြောင်းပြန် ထပ်ဆင့်၍ ငါ့စက္ခုကို ငါ့အစိုးရ၏။ ငါ့စက္ခုသည် ငါ့အလိုရှိတိုင်း ပါ၏။ ငါ့ကြည့်လိုရာကို မြင်၍ပေး၏ဟု သတ္တဝါတို့ အထင်အမြင် မှောက်မှား၍ နေကြကုန်၏။

မာန။ ။ဤ၌ စက္ခုကို ငါဟုထင်မှုကား မာနတည်း။ အထင်မှားမှု ဆိုလိုသည်။

တဏှာ။ ။စက္ခုကို ငါ၏စက္ခုဟု သိမ်းပိုက်မှုကား တဏှာတည်း။ အတုယ့်မှားမှု ဆိုလိုသည်။

ဒိဋ္ဌိ။ ။စက္ခုကို ငါ၏ကိုယ် ငါ၏အတ္တ ငါ့အစိုးရသည်ဟု မြင်မှုကား ဒိဋ္ဌိတည်း။ မိမိအလိုကို လွှတ်ထား၏။ စက္ခုအလိုသို့ လုံးလုံး

၁။ အဘိဇ္ဈာ=သူတပါးစည်းစိမ်ကို မိမိစည်းစိမ်ဖြစ်စေလိုသော ရှေးရှု ကြံစည်မှု လောဘ။

၂။ ဗျာပါဒ=သူတပါး စီးပွားချမ်းသာကို ပျက်စီးစေလိုသော ဒေါသ။

၃။ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ=စက္ခုစသော ၆-ဒွါရမှ လောဘ, ဒေါသဘုရားတို့ မဖြစ် ပွားလာစေရန် သတိဖြင့် စောင့်စည်းသော အလေ့အကျင့်။

လိုက်၍ စက္ခု၏ကျွန် စက္ခု၏သပေါက် ဖြစ်၍နေသည် အမှန်ဖြစ်ပါလျက် ငါ့စက္ခုကို ငါအစိုးရသည်ဟု မိမိတို့စိတ်တွင် ကြောင်ကြောင်ကြီး တွေ့မြင် ၍ နေကြမှု ဆိုလိုသည်။

ပယောဂစွဲကပ်သူအသွင် ဒိဋ္ဌိအမြင်

ဥပမာတခုကို ဆိုအံ့—

လူ့အလို။ ။လောက၌ ပယောဂစွဲကပ်သောသူသည် လူ့အလို မကွယ် သေးမီ မိမိ၌ ပယောဂ ကပ်မှန်း သိသေး၏။ ပယောဂ အလိုနှင့် ကမိ ခုန်မိရှိသည့်နောက် လူ့အလိုနှင့် ရှက်သေး၏။ ထိုအခါ ဆေးကုခွင့် ရသေး၏။ ဆေးကုမှုကို တောင့်တ၏။

ပယောဂအလို။ ။အကြင်အခါ၌ ပယောဂ၏ တန်းခိုးအားဖြင့် လူ့အလို လုံးလုံး ကွယ်ပျောက်၏။ ပယောဂအလိုသို့ လုံးလုံး ပါ၏။ ပယောဂအလိုကို မိမိအလိုဟု ဖောက်ပြန်၏။ ထိုအခါမှစ၍ ဆေး ကုခွင့် မရပြီ။ ပယောဂကပ်မှန်း မသိပြီ။ ပယောဂစကား ဆေးစကားကို ကြားမှ မကြားလိုပြီ။ ဟိရိ သြတ္တပ္ပ^၁ မရှိပြီ။ ပယောဂ အလိုအတိုင်း ပြု၍ နေရမှ ချမ်းသာတော့သည်။ ဤသူသည်လည်း ပယောဂအလိုနှင့် ကရ၊ ခုန်ရ သည်ကို မိမိအလိုနှင့် ကသည်၊ ခုန်သည်ဟု သူ့စိတ်တွင် ကြောင် ကြောင်ထင်မြင်လျက် ရှိ၏။

ဤဥပမာအတိုင်း တလောကလုံး ဖြစ်နေကြပုံကို အကုန်မြော်လေ။

သတ္တဝါတို့၏ ပကတိအလိုနှင့် စပ်ဆိုင်သောအရာ မဟုတ်ဘဲလျက် မျက်စိအလိုသို့ လိုက်မှုနှင့် ကြည့်ရှုမျှော်မော့ရသော အရာတို့၌ ငါ့အလို နှင့် ကြည့်သည် ရှုသည် မျှော်သည် မော့သည်ဟု မိမိတို့စိတ်တွင် ကြောင် ကြောင်ကြီး မြင်၍နေမှုကို ဒိဋ္ဌိအမြင် ဆိုသတည်း။

၁။ ဟိရိ=မကောင်းမှုဒုစရိုက်မှ ရှက်ခြင်းသဘော။ သြတ္တပ္ပ=မကောင်းမှု ဒုစရိုက်မှ ကြောက်လန့်ခြင်း သဘော ဖြစ်သည်။ ဤ၌ကား သာမည ရှက် ခြင်း ကြောက်ခြင်းကိုလည်း ယူရမည်။

သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ, မနော တို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း သိလေ။

ပယောဂ ဥပမာ၌—လူ့အလို၊ ပယောဂအလို ကဲ့ပြားသေးသော အခါ၌ ပယောဂသည် သောင်းကျန်းလိုတိုင်း သောင်းကျန်းခွင့် မရသေး၊ လူ့အလိုကွယ်ပျောက်၍ ပယောဂအလို လုံးလုံးရောက်သောအခါ၌မူကား သောင်းကျန်းလိုတိုင်း သောင်းကျန်းနိုင်တော့သည်။ ဆရာအစွမ်းကောင်း နှင့်တွေ့၍ လူ့အလို ပေါ်လာမှ အသောင်းကျန်း လျော့ပေတော့မည်။

ဉာဏ်အမြင် ဖောက်ပြန်တတ်ပုံ။ ။ထို့အတူ အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ကျင် လည်၍ ရှေးကြကုန်သော သတ္တဝါတို့ မှာလည်း အကြင်မျှလောက်သော သံသရာကာလပတ်လုံး မိမိတို့သန္တာန် ၌ရှိနေသော ဓမ္မတို့ကို၎င်း၊ ဓမ္မတို့၏ အလိုတို့ကို၎င်း ဉာဏ်အမြင် မပေါက်ကြ ကုန်သေး၊ ဓမ္မတို့၏ အသီးအသီးသော အလိုတို့ကို မိမိအလိုပြု၍ လိုက် ကြကုန်သေး၏။ ထိုမျှလောက်သော သံသရာကာလပတ်လုံး ဓမ္မတို့သည် သောင်းကျန်းလိုတိုင်း သောင်းကျန်းခွင့် ရကြကုန်၏။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော်—အလိုမည်သည် ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါ တို့ကို လွန်စွာဆောင်နိုင်၏။ တောင်ပေါ်မှ အဟုန်နှင့်တကွ စီးဆင်း၍ လာသော မြစ်ရေအယဉ်နှင့်တူ၏။ သတ္တဝါတို့သည် ထိုမြစ်ရေအယဉ်၌ မျော၍ပါကုန်သော ဘော့မှိုက်၊ ဘော့တိုက်တို့နှင့် တူကုန်၏။

ကိလေသာ သောင်းကျန်းပုံ

လောက၌ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ အမှုသည် အသီးအသီး မိမိတို့ အလိုရှိရာကို အစွမ်းရှိသမျှ ဖြည့်စွမ်းမှု တခုသာတည်း။ ဓမ္မတို့၏အလိုကို မိမိတို့အလို ထင်မှတ်ကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် လောဘ, ဒေါသ, မောဟ, မာန, ဒိဋ္ဌိ အစရှိကုန်သော ဓမ္မတို့ကို အလိုရှိတိုင်း လွတ်၍ပေး ကြကုန်၍ ဓမ္မတို့သည် သောင်းကျန်းလိုတိုင်း အခွင့်ရကြကုန်၏။ အခွင့်ရ တိုင်းလည်း သောင်းကျန်းကြကုန်၏။

လောဘ သောင်းကျန်းပုံ။ ။အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ လောဘသည် မိမိ
 အလိုသို့ လိုက်ကြသူ လူ့ နတ်၊ ဗြဟ္မာ
 သတ္တဝါတို့ကို တောင်ပေါ်ကျ မြစ်ရေကဲ့သို့ အပါယ်လေးပါးသို့ အတွင်
 မျှောမူနှင့် သောင်းကျန်း၏။

ဒေါသ သောင်းကျန်းပုံ။ ။ထို့အတူ-ဒေါသ သည်လည်း အတွင် မျှော
 ၏။ အပါယ်သို့ ကျရောက် လာကုန်သော
 သတ္တဝါတို့ကို အပါယ်မှ ထွက်ပေါက် လွတ်ပေါက် မရှိသည်ကိုပြု၍ မျှော၏။
 အပါယ်တခွင်၌သာ ကျင်လည်မြုပ်မျော၍ နေစေ၏။

မာန သောင်းကျန်းပုံ။ ။တပေါင်း၊ တန်ခူး အခါ၌ လာကုန်သော
 လေတို့သည် တောတောင် တခွင်တို့၌ ရင့်ရော်
 ကြကုန်သော သစ်ရွက်တို့ကို အောက်မြေအပြင်သို့ အကုန်ခြွေချ ကုန်
 သကဲ့သို့ မာနသည် အထက်အထက်သော နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည် တို့၌
 အသက်တမ်း ရင့်ရော်ကြကုန်သော နတ်၊ ဗြဟ္မာ တို့ကို အောက်မြေအပြင်
 သို့ အတွင်ခြွေချ၏။

ဒိဋ္ဌိ သောင်းကျန်းပုံ။ ။သမုဒြာ ပင်လယ်စောင့်နတ်တို့၏ အမျက်ထွက်
 မှုနှင့် တိုးတက်ဆူဝေသော ပင်လယ်ရေသည်
 ကျွန်းအလုံး နိုင်ငံအလုံးကို လွှမ်းမိုး၍ သမုဒြာ ပင်လယ်သို့ချည်း အကုန်
 မျှောချသကဲ့သို့ အာသာကြီး တမျိုးတမျိုး အနေနှင့် သောင်းကျန်းသော
 ဒိဋ္ဌိသည် မိမိထွန်းကား၍ နေသမျှကာလပတ်လုံး ထိုကျွန်း ထိုနိုင်ငံ တို့ကို
 အပါယ်သို့ချည်း အကုန်မျှောလေ၏။

မောဟ သောင်းကျန်းပုံ။ ။အပါယ်သို့ ရောက်လာသမျှတို့ကို ထွက်
 ပေါက် လွတ်ပေါက် မရှိအောင် အလုံပိတ်မှု
 သည်ကား မောဟ၏ တာပေတည်း။

နခသိခသုတ်၊ ကာဏကစ္ဆပေါပမသုတ် ဒေသနာတို့နှင့်တကွ အပါယ်
 လေးဘုံတို့မှာ သတ္တဝါ အသိုက်အအုံ ကြီးကျယ်ပုံကို မြော်လေ။ ကြွင်း
 သော တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာ ဓမ္မတို့၏ သောင်းကျန်းမှုတို့ကိုလည်း
 ဤနည်းတူ သိလေ။

ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာမှအပ ဖြစ်ကြကုန်သော ကမ္ဘာမြေပေါ်ရှိ လူ သတ္တဝါတို့နှင့်တကွ ရေသတ္တဝါ၊ ကုန်းသတ္တဝါတို့ကို အကုန်မြော်မိကြပါ လျှင်လည်း ကမ္ဘာဆူဝေလှမှု အကုသိုလ်ဓမ္မတို့၏ သောင်းကျန်းမှု ကြီး ကျယ်ပုံကို မြင်နိုင်ကြကုန်ရာ၏။ ဤနည်းအတိုင်း အနမတဂ္ဂသံသရာ တခွင်လုံး မြင်ကြလေကုန်။

ဤအလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် မိမိတို့၏ ပကတိအလို ကွယ်ပျောက် ၍ ဓမ္မတို့၏ အလိုတလမ်းသာ ရှိနေကြကုန်၏။

အနိစ္စဉာဏ်, အနတ္တဉာဏ် ရခွင့်ကာလ။ ။ ထို သတ္တဝါတို့သည် အကြင် အခါ၌ ဘုရား သာသနာနှင့် တွေ့ကြုံကြကုန်၍ အနိစ္စဉာဏ်, အနတ္တဉာဏ် အမြင်ပေါက်ခွင့်ကို ရကြကုန် ၏။ ထိုအခါမှ စ၍ ဓမ္မတို့သည် မသောင်းကျန်းနိုင်ကြကုန်ပြီ။ ထိုသတ္တဝါ တို့၏ အလိုသို့သာ လိုက်ပါကြရကုန်၏။ ဝိပတ္တိလမ်းကို အလုံပိတ်၍ ထို သတ္တဝါတို့အလိုရှိရာ သမ္ပတ္တိလမ်းကိုသာ ဖွင့်ကြလေကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့ သည် ဘဝများစွာ ကမ္ဘာအဆက်ဆက်တို့၌ အစဉ်မြဲသော သမ္ပတ္တိသုခကို ရကြလေကုန်၏။ ဝိပတ္တိဒုက္ခကို တရံဘဆစ်မျှ မတွေ့ကြုံကြကုန်ပြီ။

“ထိုသတ္တဝါတို့၏ အလိုသို့သာ လိုက်ပါကြရကုန်၏” ဟူသော စကား၌ သတ္တဝါတို့၏ ပကတိအလို ပကတိအကြိုက်ဖြစ်သော သမ္ပတ္တိလမ်းသို့ လိုက်ပါကြမှုကို ဆိုသည်။ အတ္တအဖြစ်သို့ ရောက်ကြကုန်၍ အချင်းခပ် သိမ်း လိုက်ပါမှုကို ဆိုသည်မဟုတ်။

အနတ္တအနက် နက်နဲပုံ။ ။ ဤအစိုးမရ အလိုသို့မလိုက်ဟူတော့ အနတ္တ အနက်သည်လည်း ကြံဖွယ်, သိဖွယ်, ပြောဖွယ်, ဟောဖွယ် အလွန်ကျယ်ဝန်းလှ၏။ နက်နဲလည်း နက်နဲလှ၏။

နက်နဲလှ၏ ဆိုသည်ကား- အမှုသွားမှာ ထင်ရှားပေါ်လျက်ပင် ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း သတ္တဝါတို့စိတ်တွင် အစိုးရသည် အလိုသို့လိုက်သည်ဟု အရိုးစိုက်၍နေသော ဒိဋ္ဌိကြောင်ကြောင် မြင်မှုကြီး တောင်ကြီးကဲ့သို့ ခုခံ၍ နေမှုကို မဖျောက်နိုင်ကြသည့်အတွက် အလွန်ပင် နက်နဲ၍နေလျက် ရှိသတည်း။

ဓာတ်ကြီး ၆-ပါး။ ။မိမိတို့ကိုယ်ခန္ဓာတခုလုံး၌ ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယော, အာကာသ, ဝိညာဏဟူသော ဓာတ်ကြီး ၆-ပါးတို့ကို ဉာဏ်အမြင် လင်းကြလှမှ ထိုဒိဋ္ဌိအမြင်ကြီးကို ဖျောက်နိုင်ကြ ကုန်မည်။ ပြုပြင်မှု အာဂန္တု အတုကံနှင့် ဖုံးလွှမ်းချက်ကြီးတွေကိုလည်း မြင်တတ်ကြစေရမည်။

အနတ္တအနက် ၂-မျိုး။ ။ရှေးဆိုင်ပြီးသော အရာ၌—

- ၁။ အနိစ္စလက္ခဏာနှင့် ဖက်တုံ၍ ပြခဲ့သော အနတ္တကား အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တပေတည်း။
- ၂။ ဤ အစိုးမရမှု ဟူသော အနတ္တကား အသာမိကဋ္ဌေန အနတ္တ, အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန အနတ္တတည်း။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် —

- ၁။ အနိစ္စလက္ခဏာကို ပိုင်နိုင်စွာ မြင်ခဲ့လျှင် အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တ အမြင်ကိစ္စ ပြီးစီးတော့သည်။ အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တအမြင်ကိစ္စ ပြီးစီးလျှင်လည်း အနတ္တဘာဝနာကိစ္စ ပြီးစီးနိုင်တော့သည်။
- ၂။ ဤ အစိုးမရမှု, အလိုသို့ မလိုက်မှုဟူသော နောက် အနတ္တကိစ္စကား ပညာရှိတဆူ ပြုလုပ်သတို့ အကြံဉာဏ် ကွန်မြူးကြရန် ထင်ရှားရာ အချက်စုကို ဖော်ပြလိုက်သည်။

အနတ္တလက္ခဏာ ဒုတိယခန်း ပြီး၏။

ဤတွင်ရှေ့ကား လက္ခဏာရေး ၃-ပါးကို ပြဆိုခန်း ပြီး၏။

ဘာဝနာ ၄၀-အဓိပ္ပါယ် အကျယ်

အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး

ယခုအခါ ဘာဝနာ ၄၀-တို့၏ အကျယ်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုပေအံ့။

ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ အနိစ္စာ, အဓုဝါ, အသာရာ, စလာ, ပလောက-
ဓမ္မာ, ဝိပရိဏာမဓမ္မာ, မရဏဓမ္မာ, ဝိဘဝဓမ္မာ, သင်္ခတာ ပဘင်္ဂ်နော။

အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး။

ဦးခေါင်း၌ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာ၏
ဖြစ်ပျက်ရူပုံ

ဤအနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါးတို့ကို ကိုယ်
ခန္ဓာတို့၌ ဦးခေါင်းအင်္ဂါတွင် ခက်မာ
မှုကို အစပြု၍ ရှုရာ၏။

ဣရိယာပုထ် လေးပါးတို့တွင် သွားခြင်း ဣရိယာပုထ်၌ လှုပ်ရှားမှု
ထင်ရှား၏။

ထို့ကြောင့် သွား၍နေကြဆဲ အခါ၌ ခြေတလှမ်းနှင့် ခြေတလှမ်း
အကူးအပြောင်းတွင် ဦးခေါင်းအင်္ဂါတို့၌ ရှိနေသော ခက်မာမှုတွေကို
ဉာဏ်နှင့် သန့်ခြား၍ အရေ၌ရှိသော ခက်မာမှု, အသားတို့၌ရှိသော
ခက်မာမှု, အရိုးတို့၌ရှိသော ခက်မာမှု, ဦးနှောက်တို့၌ရှိသော ခက်မာမှု
တို့၏ တလှမ်း တလှမ်းတွင် တခါတခါ အနေအခြေပျက်ပုံကို ဉာဏ်စိုက်၍
ကြည့်ရှုရာ၏။

ဦးနှောက်ခန့်ရှိသော ရေမြုပ်ခဲတွေကို ယမ်းတောင့်သွတ်၍ ခဲသကဲ့သို့
ထောင်းခနဲ ထောင်းခနဲ ပျက်သည်ကို မြင်ရလတ္တံ့။

ခက်မာမှုပျက်သည်ကို မြင်လျှင် ထိုထိုခက်မာမှုတို့၌ မှီတယ်ကြကုန်
သော ဖွဲ့စေးမှု, ပမ, နွေးမှု, လှုပ်ကြမှုတို့၏ သူ့ ခက်မာမှုနှင့်သူ အတူဖြစ်,
အတူပျက်တို့ကိုလည်း မြင်ရလတ္တံ့။

ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာတို့ကိုလည်း တခုတခုစီ သန့်ခြား၍ ရံခါရံခါ ကြည့်ရှုရာ၏။

မျက်လုံးအင်္ဂါ နားအင်္ဂါ နှာခေါင်းအင်္ဂါ လျှာအင်္ဂါတို့ကိုလည်း ယမ်းတောင်သွတ်၍ ခွဲသကဲ့သို့ ရုတ်ခနဲ ရုတ်ခနဲ ပျက်ဆုံးမည်တို့ကို အထူးကွက်ခြား၍ ကြည့်ရှုကြလေ။

ခက်မာမှု၌ ဉာဏ်အမြင် ရှင်းလင်းမှု ကြွင်းသောရုပ်တို့ကို ရှုရမည်၊ ဉာဏ်အမြင် မရှင်းလင်းခဲ့လျှင် တလ၊ နှစ်လ စသည်တိုင်အောင်ပင် ခက်မာမှုတခုကို စွဲမြဲ၍ ရှုရမည်။

ဦးခေါင်း၌ ရူပက္ခန္ဓာကို ဉာဏ်အမြင်ပေါက်သောအခါ ဦးခေါင်း၌ ဖြစ်ကြကုန်သော နာမက္ခန္ဓာတို့ကို ရှုရာ၏။

ဦးခေါင်း၌ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါး။ ။ဦးခေါင်း၌ဖြစ်သော နာမ-
က္ခန္ဓာဆိုသည်ကား—စက္ခု၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ သောတ၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ဘာန၌ဖြစ်ပေါ်တတ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ဇိဝှါ၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ အတွင်းအပဖြစ်သော ဦးခေါင်း တခုလုံး၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ဤ ၄-ပါး ၅-လီတို့ကို ဦးခေါင်းတခုလုံး၌ ဖြစ်ပေါ်ကြသော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဆိုသည်။

လောက၌ကား—

၁။ စက္ခု၌ ဖြစ်ပေါ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကို နာမက္ခန္ဓာဟူ၍ မသိကြ မခေါ်ကြကုန်၊ မြင်မှုဟူ၍ သိကြ ခေါ်ကြကုန်သည်။

၂။ ထို့အတူ နားနှစ်ဖက်အတွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး တို့ကို လောက၌ ကြားမှုဟူ၍ သိကြသည်။

၃။ နှာခေါင်းတွင်း၌ ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကို လောက၌ နံမှုဟူ၍ သိကြ ခေါ်ကြသည်။

အဓိပ္ပါယ် အကျယ်] နာမက္ခန္ဓာ ဖြစ်သည်ကို သိနည်း

၄။ လျှာအပြင်၌ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကို လောက၌ လျက် မှုဟူ၍ သိကြ ခေါ်ကြသည်။

ထို့ပြင် ဦးခေါင်းတခုလုံး၌ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့ကို လောက၌ ဦးခေါင်းနာသည် ဦးခေါင်းကိုက်သည် ဦးခေါင်းခဲသည် ယားသည် ယံသည် ကျိန်းသည် စပ်သည် ပူသည် အေးသည် အစရှိသည်ဖြင့်၎င်း၊ မျက်စိနာသည် မျက်စိကျိန်းသည် မျက်စိစပ်သည် အောင့်သည် နင့်သည် စူးသည် မျက်စိဖန်သည် ယားသည် ယံသည် အစရှိသည်ဖြင့်၎င်း၊ နားနာသည် နားကိုက်သည် နားယားသည် နှာခေါင်းယားသည် နှာခေါင်းစပ်သည် လျှာနာသည် လျှာယားသည် အစရှိသည်ဖြင့်၎င်း၊ သွားနာသည် သွားကိုက်သည် အစရှိသည်ဖြင့်၎င်း သိကြ ခေါ်ကြသည်။

နာမက္ခန္ဓာ ဖြစ်သည်ကို သိနည်း။ ။နာမူကျင်မှုသည် မထင်ရှားမှု၍ အတွင်းအပဖြစ်သော ဦးခေါင်းတခုလုံးတွင် ထိုထိုနေရာ၌ ထိမှန်းသိသည်၊ တို့မှန်းသိသည်၊ လှုပ်မှန်းသိသည်ဟု ဖြစ်ခဲ့လျှင် ထိုနေရာတို့၌ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်ပြီဟူ၍ မှတ်၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး မဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် ဘယ်နေရာက ဘာဖြစ်သည်ဟူ၍ မသိ။

အရေပေါ်၌ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး

အရေတွင်း၌ဖြစ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး

အသားပေါ် အသားတွင်း အရိုးပေါ် အရိုးတွင်း ဦးနှောက်ပေါ် ဦးနှောက်တွင်းတို့၌ ဖြစ်ပေါ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး

၎င်းတို့ကို နာသည် ကျင်သည် ယားသည် ယံသည် အစရှိသည်ဖြင့် လောက၌ သိကြ ခေါ်ကြသည်။

လောက၌ သိကြခေါ်ကြသည့်အတိုင်း အမြင် အကြား အနံ အလျက် အနာ အကျင် စသည်တို့ကို ရုပ်ခန္ဓာတို့မှ အသီးအခြား ကွက်ခြား၍ ရှုကြ လေကုန်။

ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ ဥပါဒ်စွန်း ဘင်္ဂစွန်း အာကာသပရိစ္ဆေဒအပိုင်း အခြားတို့နှင့်တကွ ကြည့်ပုံ ရှုပုံ ထင်ပုံ မြင်ပုံ အလုံးစုံတို့ကို ဥပမာအမျိုး မျိုးတို့နှင့်တကွ ရှေး၌ အသေအချာ အကျယ်ဝိတ္တာရ ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ရှေး ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော အချက်တို့ကို ဤအရာ၌ အကုန်ပေါ်စေရမည်။

ကြည့်စ ရှုစ၌ သွား၍နေသော ဣရိယာပုထ်ကို စိတ်ကူးလိုက်လျှင် ဦးခေါင်း၌ဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ ခြေတလှမ်း တလှမ်းတွင် တကြိမ် တကြိမ် အကုန် အကုန် ချုပ်ကွယ်မှု၊ အသစ် အသစ် ဖြစ်ပေါ်မှုတို့ကို မျက်စိဖြင့် မြင်သကဲ့သို့ တရုရ တမုမု ဒိဋ္ဌထင်မြင်အောင် အားထုတ် ကြလေ။

ရုပ်တွေ သဲကမ်းပြိုမှု ပျက်ပုံ။ ။တလှမ်းတလှမ်းတွင် မြင်မှု၊ ကြားမှု၊ နံမှု၊ လျက်မှု၊ သိမှု တို့နှင့်တကွ ဦးခေါင်း တလုံးတလုံး ပျက်ဆုံး ကွယ်ပျောက်မှုကို မြင်သည့်နောက် ခြေတလှမ်း တလှမ်း အတွင်း၌ ဦးခေါင်းတခုလုံး နှစ်ကြိမ် ပျက်ဆုံးမှု၊ သုံးကြိမ် ပျက်ဆုံးမှု၊ လေးကြိမ်ပျက်ဆုံးမှု၊ ငါးကြိမ်ပျက်ဆုံးမှု၊ ခဏမစဲ တသဲသဲလျှင် သဲကမ်းပြိုသကဲ့သို့ ပျက်ဆုံးမှုတို့ကိုလည်း တစတစ ထင်မြင်နိုင်ကြကုန် လတ္တံ့။

သဏ္ဌာနနိမိတ်၊ သန္တတိနိမိတ် အရိပ်အရောင်ကြီး နှစ်ပါးတို့ ဉာဏ်၌ ကွယ်ပျောက်ကုန်သဖြင့် ဦးခေါင်းဟူ၍ အဟုတ်မရှိမှု၊ အရေဟူ၍ အဟုတ် မရှိမှု၊ အသားဟူ၍ အကြောဟူ၍ အရိုးဟူ၍ ဦးနှောက်ဟူ၍ အဟုတ် မရှိမှု၊ ဆံပင်မွေးညှင်းဟူ၍ အဟုတ်မရှိမှုကို ဉာဏ်၌ ပစ္စက္ခဒိဋ္ဌ မြင်ရသည် တိုင်အောင် အားထုတ်ရမည်။

ရိတ္တ တုစ္ဆ သုည။ ။ဉာဏ်၌ ထိုအလုံးစုံ ကွယ်ပျောက်ခဲ့လျှင် နိစ္စနိမိတ် မျိုး၊ အတ္တနိမိတ်မျိုး အကုန်ကွယ်ပျောက်၍ သက် သက်သော ရုပ်အစု ရုပ်အခဲ၊ နာမ်အစု နာမ်အပေါင်းမျှသာ အမှန်ရှိသည် ဟု ပစ္စက္ခဒိဋ္ဌ မြင်ရလိမ့်မည်။ ဉာဏ်၌ နိစ္စနိမိတ် စသည်တို့ ကွယ်ပျောက်၍ ရုပ်အစု နာမ်အစု သက်သက်မျှ ဖြစ်သည်ကို ရိတ္တဟူ၍ တုစ္ဆဟူ၍ သုညဟူ၍ ဆိုသတည်း။

အနိစ္စ ဝိပဿနာ။ ။ဉာဏ်၌ နိစ္စနိမိတ် ကွယ်ပျောက်ခဲ့လျှင် အနိစ္စ-
ဝိပဿနာ အလုပ် ထမြောက်ပြီ။

နိစ္စနိမိတ် ကွယ်ပျောက်ခဲ့လျှင်လည်း အတ္တသာရ နိမိတ် ကွယ်ပျောက်
တော့သည်။ အတ္တသာရနိမိတ် ကွယ်ပျောက်ခဲ့လျှင် အနတ္တ ဝိပဿနာ
အလုပ် ထမြောက်ပြီ။

သုခနိမိတ်သည်မူကား အရဟတ္တမဂ်သို့ ရောက်မှ အကုန် ကွယ်ပျောက်
သည်။ သုခနိမိတ် ကျန်ရှိသည့်အတွက်ကြောင့် သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊
အနာဂါမ်တို့၌ တဏှာ၊ မာန စသော ကိလေသာ ကျန်ကြွင်းလျက် ရှိလေ
သည်။

မှီရာရုပ်ပျက်တိုင်း နာမ်ပျက်ခြင်းကို ရုပ်တို့၏ ပျက်မှုကို မြင်ခဲ့လျှင် ထိုထို
ဥပမာဖြင့် ပြခြင်း ရုပ်တို့၌ အခိုက် အတန့် အားဖြင့်
ဖြစ်ပေါ်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး
တို့၏ သူရုပ်နှင့် သူနာမက္ခန္ဓာ ပျက်ဆုံး၍ ပါလေသည်ကိုလည်း မြင်နိုင်
သည်ဟူ၍ ကျမ်းဂန်တို့၌ ဆိုပေ၏။

မြင်ပုံကား—ရေအပြင်ကို မှီ၍ ရေ၌ပေါ်ကုန်သော နေဝန်းသဏ္ဍာန်၊
လဝန်းသဏ္ဍာန်၊ မျက်နှာသဏ္ဍာန် အစရှိကုန်သော အရိပ်တို့သည် မှီရာ
ဖြစ်သောရေ အခြေအနေပျက်အောင် လှုပ်ရှားခဲ့လျှင် ပျက်ဆုံး ကွယ်
ပျောက်ကြကုန်သကဲ့သို့။

ထို့အတူ ခြေတလှမ်း တလှမ်းအတွင်း၌ မြေကိုမြင်မှု ရေကိုမြင်မှု
သစ်ပင် ချိုမြက်တို့ကိုမြင်မှု အစရှိကုန်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည်
မှီရာဖြစ်သော မျက်လုံးခေါ်သော ရုပ်စု ရုပ်ခဲ အခြေအနေ ပျက်တိုင်း
ပျက်တိုင်း ချုပ်ပျက်ကြလေကုန်၏။

ခြေတလှမ်းတလှမ်း အတွင်း၌ ထိုထိုအသံကို ကြားမှုဟု ဆိုအပ်ကုန်
သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည် မှီရာဖြစ်သော နားခေါ်သော ရုပ်စု
ရုပ်ခဲ အခြေအနေ ပျက်တိုင်း ပျက်တိုင်း ချုပ်ပျက်ကြကုန်၏။

ခြေတလှမ်း တလှမ်းအတွင်း၌ ထိုထို အနံ့ကို နံ့မူ လျှာပေါ်၌ ထိုထို အရသာကို ခံစားမှုဟု ဆိုအပ်ကုန်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည် မှီရာ ဖြစ်သော နှာခေါင်း ခေါ်သော လျှာခေါ်သော ရုပ်စု ရုပ်ခဲ အခြေအနေ ပျက်တိုင်း ပျက်တိုင်း ချုပ်ပျက်ကြကုန်၏။

ခြေတလှမ်းတလှမ်းအတွင်းမှာ ထိုထိုဦးခေါင်း အတွင်းအပ၌ အရေ ပူသည်၊ အရေအေးသည်၊ ဘယ်နေရာ ဘယ်ဌာန၌ လေခတ်သည်၊ ဘယ် နေရာဌာန၌ နာသည် ကျင်သည်၊ လှုပ်ရှားမှန်းသိသည်၊ ထိမှန်းသိသည်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည် မှီရာဖြစ်သော အရေစသည် ခေါ်သော ခက်မာမှု အစရှိသော ရုပ်စု ရုပ်ခဲ အခြေအနေ ပျက်တိုင်း ပျက်တိုင်း ချုပ်ပျက်ကြကုန်၏။

သူ့မှီရာ ရုပ်စု ရုပ်ခဲနှင့် သူ့နာမက္ခန္ဓာ အသီးအသီး မြင်ကြစေ။

အနိစ္စဘာဝနာ ၁၀-ပါး။ ။ပြုဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း အလုံးစုံကို ထင်မြင် ကြသောအခါ၌—

ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤငါးပါးသော ခန္ဓာတို့သည်—

- ၁။ အနိစ္စာ၊ မြဲခြင်းသဘော မရှိကုန်။
- ၂။ အခုဝါ၊ ခိုင်မာခြင်းသဘော မရှိကုန်။
- ၃။ အသာရာ၊ အနှစ်သာရ မရှိကုန်။
- ၄။ စလာ၊ ရွှေ့ရှားတတ်ကုန်၏။
- ၅။ ပလောကဓမ္မာ၊ ပျက်စီးခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
- ၆။ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
- ၇။ မရဏဓမ္မာ၊ သေဆုံးခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
- ၈။ ဝိဘဝဓမ္မာ၊ ဆုံးရှုံးခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
- ၉။ သင်္ခတာ၊ အဖန်ဖန် ပြုပြင်အပ်ကုန်၏။
- ၁၀။ ပဘဂ္ဂံနော၊ ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။

ဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါးတို့သည် တလုံးတစည်းတည်း ဉာဏ် အမြင်၌ ပါဝင်ကြလေကုန်၏။

စလသဘော။ ။ “စလာ၊ လှုပ်ရှားခြင်း သဘော ရှိကုန်၏” ဆိုသည် ကား—ယခုပင် သုခအဖို့၊ ယခုပင် ဒုက္ခအဖို့ ဖြစ်ခြင်းသဘောကို ဆိုသတည်း။

ဝိဘဝသဘော။ ။ “ဝိဘဝါ၊ ဆုံးရှုံးခြင်း သဘောရှိကုန်၏” ဆိုသည် ကား—“သဗ္ဗသမ္ပတ္တိ၊ အလုံးစုံသော အတင့်အတယ် အဖွယ်အရာ မင်္ဂလာကျက်သရေ ဟူသမျှသည်။ ဝိပတ္တိပရိယောသာနာ၊ ပျက်ပြုန်းဆုံးရှုံးခြင်းလျှင် အဆုံးရှိ၏” ဟူသည်နှင့်အညီ ခန္ဓာ ၅-ပါးနှင့် စပ်သော အကောင်းအမြတ် ဟူသမျှသည် အဆုံးအဆုံး၌ ပျက်ပြုန်းကုန် ဆုံးခြင်း အုပ်ချုပ်လျက် ရှိ၏ ဆိုလိုသည်။ အကြွင်းစု သိသာပြီ။

ခန္ဓာအစဉ်၌ အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး အမြဲရှိခြင်း။ ။ ဤအနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀- ပါး တို့ သည် ကား အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ တယောက်တယောက်သော သတ္တဝါ၏ ခန္ဓာ အစဉ်၌ မျက်တောင်တခတ် လှုပ်တပြက်မျှ ကင်းကွာကြသည်ဟူ၍ မရှိ ကုန်ပြီ။ အဟုတ်ရှိမျိုး အမှန်ရှိမျိုး မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၏ သေခြင်းကိုသာ သိမြင်ကြ၍—

အဟုတ်ရှိမျိုး အမှန်ရှိမျိုးဖြစ်သော ဓာတ်တို့၏ ခဏမစဲ သေခြင်း၊

ဓမ္မတို့၏ ခဏမစဲ သေခြင်း၊

ခက်မာမှု ဖွဲ့စေးမှု စသော ရုပ်ခန္ဓာတို့၏ ခဏမစဲ သေခြင်း၊

မြင်မှု ကြားမှု အစရှိသော နာမက္ခန္ဓာတို့၏ ခဏမစဲ သေခြင်းတို့ကို မမြင်ကြကုန်သော သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည်ကား ထိုအနိစ္စလက္ခဏာ ဆယ်ပါးတို့ကို ဘဝအဆုံး အဆုံးမှာမှ တဘဝလျှင် တခါသာ တွေ့ကြုံကြ ရကုန်သည်ဟူ၍ မှတ်ထင် မြင်မှား၍ နေကြကုန်၏။

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်။ ။ဘဝအဆုံး အဆုံးမှာမှ တဘဝလျှင် တခါ
 သာ တွေ့ကြုံကြရကုန်သည်ဟု မှတ်ထင်၍
 နေကြကုန်သော ဤအနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါးတို့သည်မူကား အနုမတဂ္ဂ
 သံသရာ၌ တယောက်တယောက်သော သတ္တဝါ၏ ခန္ဓာအစဉ်၌ မျက်
 တောင်တခတ် လျှပ်တပြက်မျှ ကွက်လပ်မရှိဘဲ အမြဲကပ်တိုက်၍ နေကုန်၏
 ဟု ထင်မှု မြင်မှု အမြင်ဉာဏ်ပေါက်မှုကို အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်ဆိုသည်။

ဘဝအဆုံး အဆုံးမှာမှ သတ္တဝါသေသည် မည်သူသေရှာသည် မည်ဝါ
 သေရှာသည်ဟူ၍ သိမြင်မှုကို အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် မဆိုရ။

အဘယ်ကြောင့်နည်းဆိုသော်—

ထိုသိမြင်မှုသည် ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို ထုတ်ဖော်၍သိသော
 အသိမျိုးလည်း မဟုတ်၊ တရားမရှိသော အရိုင်းအစိုင်းဖြစ်ကုန်သော သူတို့
 လည်း ထိုသမ္မုတိမရဏကိုမူကား သိကြ မြင်ကြလျက်ပင် ဖြစ်ကုန်သော
 ကြောင့်တည်း။

ဤကား သွားခြင်း ဣရိယာပုထ်၌ ဦးခေါင်း၌ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ အနိစ္စ
 လက္ခဏာ, အနိစ္စဘာဝနာ ၁၀-ပါးကို အမြဲကပ်၍ ပြဆိုချက်တည်း။

သွားဆဲအခါ၌ အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး ပွားပုံ

ဤနည်းအတိုင်း သွားဆဲအခါ၌—

- ၁။ လည်ပင်းအဖို့၌၎င်း
- ၂။ အဆုတ် အသည်း နှလုံး ကျောက်ကပ်နှင့်တကွသော ရင်အဖို့
 ကျောအဖို့တို့၌၎င်း
- ၃။ အူမ အူသိမ်နှင့်တကွသော ဆီးဝမ်းအဖို့ ခါး, တင်ပါးအဖို့တို့၌၎င်း,
- ၄။ ပေါင်နှစ်ဖက် အဖို့တို့၌၎င်း
- ၅။ ခြေသားလုံး အဖို့တို့၌၎င်း
- ၆။ ခြေဖဝါးအဆုံးရှိသော ခြေဖမိုးတို့၌၎င်း

ခြေတလှမ်း တလှမ်း အတွင်းအတွင်း၌ အလုံးစုံသော ခက်မာမှု ဖွဲ့စေးမှု အစရှိသော ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုဟူသော အနိစ္စ အချက်တို့ကို ဉာဏ်နိုင်ရုံ ပိုင်း၍ ပိုင်း၍ ကြည့်လေ။

တကိုယ်လုံး စပ်မိသောအခါ၌မူကား—

ခြေတလှမ်း တလှမ်း အတွင်း၌ တကိုယ်လုံး တကိုယ်လုံး အကုန် အကုန် ပျက်ဆုံးမှုကို ရှေး၌ မှန်အပြင်၌ ထင်သော သူယောင်ကြီးကို စံပြု၍ ခက်မာမှု ဓာတ်သူယောင်ကြီး၊ ဖွဲ့စေးမှုဓာတ်သူယောင်ကြီး၊ ပန္နေးမှု ဓာတ်သူယောင်ကြီး၊ လှုပ်ကြမှု ဓာတ်သူယောင်ကြီး၊ အဆင်းဓာတ် သူယောင်ကြီး စသည်ပြု၍ ကြည့်ရှုလေ။

ဉာဏ်နိုင်လျှင် အလိုရှိတိုင်း ကြံဖန်၍ ကြည့်နိုင်တော့သည်။

ထိုထိုနေရာတို့၌ လှုပ်မှန်းသိမှု ထိမှန်းသိမှု နာမှု ကျင်မှု အစရှိသော ကာယဝိညာဏ် နာမ်ခန္ဓာတို့၏ မှီရာဖြစ်သော အရေရုပ်စု အသားရုပ်စု အကြောရုပ်စု အရိုးရုပ်စုတို့နှင့်တကွ တသုတ်တသုတ် ချုပ်ပျက်၍ပါမူ တို့ကိုလည်း ကြည့်ရှုလေ။

နှလုံးသွေး အတွင်း၌ဖြစ်သော ဘဝင်မနော၊ ဇောမနောတို့ကိုမူကား ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း အသီးကွက်ခြား၍ အထူးအားထုတ်လေ။

ဦးခေါင်း၌ကဲ့သို့ တကိုယ်လုံး၌ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို နိုင်နင်းစွာ ထင်မြင်၍ ထိုထို သဏ္ဍာန် နိမိတ်ကြီးငယ်၊ သန္တတိ နိမိတ် ကြီးငယ်တို့ ကွယ်ပျောက်သဖြင့် နိစ္စနိမိတ်၊ အတ္တနိမိတ်တို့ ဉာဏ်၌ ကွယ် ပျောက်သောအခါ—

ဣမေ ပဉ္စကုန္ဓာ၊ ဤခန္ဓာ ငါးပါးတို့သည်။

၁။ အနိစ္စာ၊ မြဲခြင်းသဘော မရှိကုန်။

၂။ အဓုဝါ၊ ခိုင်မာခြင်းသဘော မရှိကုန်။

၃။ အသာရာ၊ အနှစ်သာရ မရှိကုန်။

၄။ စလာ၊ ရွှေ့ရှားတတ်ကုန်၏။

- ၅။ ပလောကဓမ္မာ၊ ပျက်စီးခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
- ၆။ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
- ၇။ မရဏဓမ္မာ၊ သေဆုံးခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
- ၈။ ဝိဘဝဓမ္မာ၊ ဆုံးရှုံးခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။
- ၉။ သင်္ခတာ၊ အဖန်ဖန် ပြုပြင်အပ်ကုန်၏။
- ၁၀။ ပဘင်္ဂနော၊ ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။

ဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါးတို့သည် တလုံးတစည်းတည်း ဉာဏ်အမြင်၌ ပါဝင်ကြလေကုန်၏။ ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ဤ၌ တမ်းရမ်းမိရုံသာ ပြဆိုတော့သည်။

သွားခြင်း ဣရိယာပုထ် ပြီး၏။

ရပ်စဉ်စသည်၌ ခန္ဓာ ၅-ပါး ဖြစ်ပျက်ရှုပ်ပုံ။ ။ရပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ်၊ ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ်၊ လျောင်းခြင်း ဣရိယာပုထ်တို့၌လည်း အသီးအသီး ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံတို့ကို ဣရိယာပထ သန္တာပ တေဇောမီး၏ အမြဲထမှု လောင်မှုကို သူယောင်ရုပ်ကြီး ဥပမာနှင့်တကွ အမြဲထထောင်၍ ကြည့်ရှုလေ။

အနိစ္စ ဝိပဿနာ

အနိစ္စ ဝိပဿနာမူ။ ။အနိစ္စ ဝိပဿနာမူမည်သည် — ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ်၊ ထိုထို ကောဠာသ ဟူသော နိစ္စ နိမိတ်ကြီးငယ်၊ အတ္တသာရနိမိတ်ကြီးငယ်တို့ ကွယ်ပျောက်ကုန်၍ ခန္ဓာ ၅-ပါးတည်းဟူသော ရိတ္တဓမ္မခဲ၊ တုစ္ဆဓမ္မခဲ၊ သုညဓမ္မခဲတို့တို့သာ ဉာဏ်၌ ကျန်ရှိကုန်၍ ခဏမစဲ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို အကုန်အလင်း ပေါ်အောင် အားထုတ်ရသော အမှုဖြစ်သည်။

ဣရိယာပုထ် လေးပါးအကုန် စပ်မိသောအခါ၌ အနိစ္စဝိပဿနာအလုပ် ထူထောင်မှု ထမြောက်လေ၏။ သတ္တဝါတခု ခန္ဓာကိုယ်တခု၌ ပေါက်ရောက်

ထမြောက်လျှင် အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ရှိသမျှသော သတ္တဝါနွားတို့၌ ထမြောက်လေတော့သည်။

သက်မဲ့ ဝတ္ထု၌အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀ ပါး။ ။အသက်မဲ့ ဖြစ်သော အလုံးစုံ သော ရုပ်စု ရုပ်ခဲတို့၌လည်း ခက်မာမှု ဖွဲစေးမှု စသည်တို့ကို ခွဲခြား၍ သဏ္ဍာနနိမိတ်၊ သန္တတိနိမိတ်တို့ကို ကွယ်ပျောက်စေ၍ ရုပ်စု ရုပ်ခဲ၊ အနိစ္စစု အနိစ္စခဲ၊ ရိတ္တဓမ္မစု ရိတ္တဓမ္မခဲ၊ တုစ္ဆဓမ္မစု တုစ္ဆဓမ္မခဲ၊ သုညဓမ္မစု သုညဓမ္မခဲတို့မှတစ်ပါး ဉာဏ်၌ ဘယ်သင်း ဘယ်ဟာ တခုမျှ ရှာကြံ၍ မရသည်တိုင်အောင် ကြည့်ရှုအားထုတ်ရာ၏။

ဤအသက်မဲ့ ဝတ္ထုတို့၌လည်း အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး အသီးအသီး ရှိကြကုန်သည်သာတည်း။ မြင်းမိုရ်တောင်ကြီး မဟာပထဝီ မြေကြီးပင် ဖြစ်သော်လည်း ဤ အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါးတို့နှင့် ခဏမစဲ အမြဲပြည့်စုံ၍ နေကြကုန်သည်သာတည်း။

ဤအသက်မဲ့ဝတ္ထုတို့၌ အနိစ္စလက္ခဏာတို့ကို ရှုမည်ကား ထိုဝတ္ထု တို့၏ ဒုက္ခသစ္စာအဖြစ်ကို ထင်ရှားထုတ်ဖော်ရန် အကျိုးငှါသာတည်း။ ထို့ကြောင့် လူတို့သာယာတယ်တာကြသော လူ့အသုံးအဆောင်မျိုး၊ နတ်အသုံးအဆောင်မျိုးတို့၌သာ လိုရင်းတည်း။ ထိုဝတ္ထုတို့၌ကား ဒုက္ခ- လက္ခဏာ ထင်မြင်မှုသည်သာ လိုရင်းပဓာနတည်း။

အနိစ္စဝိပဿနာအလုပ် ထူထောင်မိသည်ရှိသော် ဒုက္ခဝိပဿနာအလုပ် အနုတ္တဝိပဿနာအလုပ်တို့လည်း ထူထောင်မိကုန်တော့သည်။

အနုတ္တ။ ။ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်—

- ၁။ စက္ခု ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ၊ ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ၊ ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟ မသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာတိ ဝေမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မာ ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။
- ၂။ သောတံ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ၊ ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ၊ ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟ မသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာတိ ဝေမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မာ ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၃။ ဆာနံ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ၊ ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ၊ ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာ၊
နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာတိ ဝေမေတံ
ယထာဘူတံ သမ္မာ ပညာယ ဒဠဗ္ဗိ။

၄။ ဇိဝှါ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ၊ ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ၊ ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာ၊
နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာတိ ဝေမေတံ
ယထာဘူတံ သမ္မာ ပညာယ ဒဠဗ္ဗိ။

၅။ ကာယော ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ၊ ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ၊ ယံ ဒုက္ခံ တဒ-
နတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာတိ
ဝေမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မာ ပညာယ ဒဠဗ္ဗိ။

၆။ မနော ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ၊ ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ၊ ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာ၊
နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာတိ ဝေမေတံ
ယထာဘူတံ သမ္မာ ပညာယ ဒဠဗ္ဗိ။

ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။ စက္ခုသည် အနိစ္စသာ ဖြစ်၏။ အနိစ္စမှန်
လျှင် ဒုက္ခသာ ဖြစ်၏။ အနိစ္စ ဒုက္ခမှန်လျှင် အနတ္တသာ ဖြစ်၏။ ဟူလိုသည်။

စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ်^၂စသည်တို့၌လည်း—

စက္ခု နိစ္စံ ဝါ အနိစ္စံ ဝါ တိ။

အနိစ္စံ ဘန္တေ။

ယံ ပနာနိစ္စံ ဒုက္ခံ ဝါ တံ သုခံ ဝါ တိ။

ဒုက္ခံ ဘန္တေ။

ယံ ပနာနိစ္စံ ဒုက္ခံ ဝိပရိဏာမ ဓမ္မံ၊ ကလ္လံ နု တံ သမနုပဿိတုံ ဧတံ မမ၊
သောဟမသ္မိ၊ သော မေ အတ္တာတိ။

၁။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ယဒနိစ္စသုတ်၊ နာ-၁၉။ သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ အဇ္ဈတ္တာတိတ-
ယဒနိစ္စသုတ်၊ နာ-၃၆၃။ (အနည်းငယ် မတူ)။

၂။ ဥပရိပဏ္ဍာသပါဠိတော်၊ နာ-၃၂၄။

နော ဟေတံ ဘန္တေ။

အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ ယခင်ဒေသနာတော်နှင့် အကျဉ်း အကျယ်မျှသာ ထူးကြသည်။

လူမိုက်လှည်းသမားနှင့် ပညာရှိလှည်းသမားတို့ မေးဖြေပုံ

ငှက်ပျောတုံးပမာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ။ ။ဥပမာကား—အလွန် ရှည်လှသော ကန္တာရခရီးခဲသို့ သွားကြကုန်သော လှည်းသမားတို့တွင် တယောက်သောသူက တယောက်သောသူကို ဆိုရာ၏။

မိမိတို့ လှည်းတို့၌ ငှက်ပျောတုံးကို လှည်းဝင်ရိုး လှည်းထမ်းပိုး ပြုရ သော် သင့်လျော်မည်လောဟု မေးလေရာ၏။

မသင့်လျော်ဟု ဖြေပေရာ၏။

အဘယ့်ကြောင့် မသင့်လျော်သနည်းဟု မေးပြန်ရာ၏။

ဒုက္ခများစွာ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ဖြေပေရာ၏။

အဘယ့်ကြောင့် ဒုက္ခများစွာ ဖြစ်လိမ့်မည်နည်းဟု မေးပြန်ရာ၏။

ပြုပြင်မှု ဒုက္ခ မစဲရာပြီ၊ ခရီးခဲကို လွန်မြောက်တော့မည် မဟုတ်ပြီ၊ ခရီးခဲ၌ ငတ်မှုတ်ခြင်းဘေးကြီးမှိုင်း၊ ခြင်္သေ့ သစ် ကျား သားရဲ ဘီလူး တို့ ဘေးမှိုင်း လွတ်နိုင်တော့မည် မဟုတ်ပြီ၊ မိမိတို့ အလိုရှိကြသော ဥစ္စာစီးပွားစခန်းသို့ ရောက်နိုင်တော့မည် မဟုတ်ပြီ၊ ဤသို့ ဒုက္ခများစွာ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ဖြေပေရာ၏။

အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ ဒုက္ခများစွာ ဖြစ်ရသနည်းဟု မေးပြန်ရာ၏။

ငှက်ပျောတုံးမည်သည် အနှစ်ကို ဝေးစွာ အကာအမာမျှရှိသော ဝတ္ထု မျိုး မဟုတ်၊ လှည်းဝင်ရိုး လှည်းထမ်းပိုး ပြုလုပ်ခဲ့သော် လှည်းတချက် အလှုပ်အလှက် မခံ၊ ခဏမစဲ ကျိုးပျက်သောကြောင့် ဒုက္ခများစွာ ဖြစ်ရာ သည်ဟု ဖြေဆိုပေရာ၏။

ထိုအခါမှ ငှက်ပျောတုံးကို လှည်းဝင်ရိုး လှည်းထမ်းပိုး ပြုလုပ်ခဲ့သော်
ထိုလှည်းရှင်သည် ကန္တာရခရီးခဲ၌ ငှက်ပျောတုံး နှိပ်စက်ခွင့်တွေကို အကုန်
သိမြင်လေ၍ ငှက်ပျောတုံးကို လှည်းအင်္ဂါ၌ အသုံးပြုရန် အာလယပြတ်
ကင်းလေရာ၏။

ဥပမာ-ဥပမေယျ စပ်ဟပ်ပြချက်

သံသရာခရီးကြီးသည် ထိုကန္တာရခရီးခဲနှင့် တူ၏။

ပုထုဇဉ်သတ္တဝါသည် ငှက်ပျောတုံး ချောမွေ့သည်ကိုသာ မြင်သော
လှည်းသမား လူနှုမ်းနှင့် တူ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ငှက်ပျောတုံး မခိုင်မှု အနိစ္စကို၎င်း၊ လှည်းရှင်
အား ငှက်ပျောတုံးနှိပ်စက်ခွင့် ဒုက္ခတွေ့ကို၎င်း သိမြင်သော ပညာရှိ
ယောကျ်ားနှင့် တူ၏။

၄။ ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာစုသည် ငှက်ပျောတုံးနှင့် တူ၏။

လှည်းတချက် အလှုပ်အလှက်မျှမခံ ခဏမစဲ ကျိုးပျက်သဖြင့် ပြုပြင်မှု
ဒုက္ခကြီးမှ စ၍ ထိုခရီးခဲ၌ ပြုဆီခဲ့ပြီးသော ဘေးတို့မှ လွတ်ခွင့်မရှိခြင်း၊
အလိမ္မာ ဥစ္စာစီးပွား စခန်းသို့ မရောက်ရခြင်းဟူသော ငှက်ပျောတုံး၏
နှိပ်စက်မှုကဲ့သို့ အလှုပ်တချက်မျှ လှလှမခံ ခဏမစဲ ချုပ်ပျက်ခြင်း အနိစ္စ
သဘောကြောင့် အသက်မွေးမှု ဒုက္ခကြီး၊ ဂင်္ဂါသဲမျှမက ပွင့်တော်မူကြ
ကုန်သော ဘုရားရှင်တို့နှင့် တလွဲတည်း လဲ၍ လာခဲ့ရခြင်းဟူသော ဤခန္ဓာ
တို့၏ နှိပ်စက်မှုကြီးတွေ အနန္တကို သိအပ်၏။

ဥပမာဖြင့် ပြအပ်သော အဓိပ္ပါယ်။ # ဤဥပမာဖြင့်—

၁။ ထိုငှက်ပျောတုံးသည် လှည်း၏အင်္ဂါအမှု၌ အနိစ္စတုံး ဒုက္ခတုံး
ကြီးဖြစ်၍ ဝင်ရိုးထမ်းပိုးစသော လှည်း၏အင်္ဂါ ပြုခြင်းငှါ
သက်သက် မထိုက်သကဲ့သို့ သံသရာခရီးခဲကြီး၌ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့
သည် အနိစ္စမျိုးသာ ဖြစ်ကုန်၏။

အဓိပ္ပါယ် အကျယ်] ငှက်ပျောတုံးဖောင်နှင့်တူသော အတ္တဘော ၂၃၁

၂။ အနိစ္စမျိုးဖြစ်သည့်အတွက်ကြောင့် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော နှိပ်စက်မှုကြီးတွေ အနန္တတို့နှင့် အမြဲနှိပ်စက် တတ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဒုက္ခမျိုးသာ ဖြစ်ကုန်၏။

၃။ ဤကဲ့သို့သော အနိစ္စတုံးကြီး၊ ဒုက္ခအနန္တတုံးကြီးတွေကို မိမိတို့၏ ကိုယ်ပြုလုပ်၍ မလွတ်နိုင်ဘဲ စွဲလမ်းခြင်း၊ ကိုယ်အင်္ဂါပြုလုပ်၍ မလွတ်နိုင်ဘဲ စွဲလမ်းခြင်းငှါ မထိုက်ကုန်၊ စွန့်ပစ်ခြင်းငှါသာ ထိုက်ကုန်သည်ဟူသော အနက်ကို ပြလိုရင်းတည်း။

ခန္ဓာ ၅-ပါးကို အတ္တဟု စွဲလမ်းပုံ။ ။ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်—

- ၁။ ငါ၏ စက္ခုတည်း။
- ၂။ ငါ၏ မြင်မှုတည်း။
- ၃။ စက္ခုသည်ပင်လျှင် ငါတည်း။
- ၄။ မြင်မှုသည်ပင်လျှင် ငါတည်း။
- ၅။ စက္ခုသည် ငါ၏အတ္တတည်း၊ ငါ၏ကိုယ်တည်း။

ဟု အခိုင်အမြဲ စွဲလမ်း၍ နေကြမှုသည် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပြုမှု၊ ကိုယ်အင်္ဂါပြုမှု မည်၏ ထိုအစွဲအလမ်းကို ဉာဏ်ဖြင့်ပယ်ဖျက်မှုသည် စက္ခုစသည်ကို မိမိတို့၏ ကိုယ်အဖြစ်၊ ကိုယ်အင်္ဂါအဖြစ်မှ စွန့်ပစ်ခြင်း မည်၏။

သုဋ္ဌေး သူကြွယ်ဖြစ်ကြရန် မဟာသမုဒြာကို ကူး၍ ဥစ္စာစီးပွား ပြုလုပ်မည် ရှိကြရာ ငှက်ပျောတုံးတွေကို ဖောင်လုပ်ရသော် သင့်လျော်မည်လော၊ ငှက်ပျောတုံးတွေကို ဆက်၍ ရွက်တိုင် စသည်လုပ်ရသော် သင့်လျော်မည်လော အစရှိသည်ဖြင့်လည်း မေးခန်း ပြေခန်းထုတ်၍ ဥပမာပြဆိုရန် ပေါ်များလှ၏။

ငှက်ပျောတုံးဖောင်နှင့်တူသော	လောက၌ ငှက်ပျောတုံးကို	ဖောင်
အတ္တဘော	လုပ်မှု ဆိုသည်ကား ငှက်ပျောတုံးကို	
	ဖောင်အတ္တ လုပ်မှုပင်တည်း၊ ငှက်ပျော	
တုံးကို ဖောင်၏ကိုယ် ဖောင်၏	အတ္တ ပြုလုပ်၍ ထို ငှက်ပျောတုံးဖြင့်	

မဟာသမုဒြာသို့ ကူးခဲ့သော် ထို ဖောင်ရှင်တို့သည် ဒုက္ခကြီးစွာရောက်၍ ခဏခြင်း နစ်မြုပ်ကြကုန်လတ္တံ့။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော် လှိုင်းလေ တချက်မျှ အလှုပ်အလှက်မခံ ပျက်စီးလွယ်လှသော အနိစ္စ ဝတ္ထုမျိုးကို ဖောင်၏ အတ္တပြုလုပ်မိသော ကြောင့်တည်း။

ဥပမာ-ဥပမေယျ စပ်ဟပ်ပြချက်

ဤဥပမာ၌—

- ၁။ အနမတဂ္ဂ သံသရာကြီးသည် မဟာသမုဒြာနှင့် တူ၏။
- ၂။ ကိလေသာတို့သည်၎င်း၊ ဇရာမရဏတို့သည်၎င်း မဟာသမုဒြာ အပြင်၌ အမြဲဖြစ်၍နေသော လေကြမ်း လှိုင်းကြမ်း တို့နှင့် တူကုန်၏။
- ၃။ သတ္တဝါတို့သည် ဖောင်ရှင်တို့နှင့် တူကုန်၏။
- ၄။ အတ္တဘောတို့သည် ဖောင်နှင့် တူကုန်၏။
- ၅။ စက္ခု၊ သောတ အစရှိသော ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့သည် ငှက်ပျော တုံးတို့နှင့် တူကုန်၏။
- ၆။ ထိုဖောင်ရှင်တို့သည် ခဏခြင်း နစ်မြုပ်ကြကုန်သကဲ့သို့ အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့သည် အပါယ်လေးပါးသို့ အဖန်တလဲလဲကျ၍ နေကြရကုန်၏။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော်—အခိုင်အမြဲမျိုး မဟုတ်သော စက္ခု သောတ အစရှိသော ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့ကို အတ္တပြုမှား၍ နေကြသော ကြောင့်တည်း။

အတ္တပြုမူ ။ အတ္တပြုမဆိုသည်ကား— ရရှိ၍နေသော စက္ခု စသည်ကို ငါ့အတ္တဟု ငါ့ကိုယ်ဟု ငါမြင်သည် ငါကြားသည် ငါကြံသည်ဟု သာယာခြင်းသည်လည်း အတ္တပြုမူ မည်၏။

နောက်နောက်ဘဝတို့၌ စက္ခု၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ သောတ၏ ပြည့်စုံခြင်း၊
သာန၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ ဇိဝှါ၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ ကာယ၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ မနော၏
ပြည့်စုံခြင်းကို အမြဲတောင့်တ၍ ရှေးရှေးဘဝတို့က ကုသိုလ်ဒါနတို့ကို
ပြုခြင်းများသည် စက္ခုစသည်တို့ကို အမြဲအတ္တပြုမှု မည်၏။

အသင်္ခတ နိစ္စဓာတ်ကြီး။ ။ ယခုဘဝ၌ အနတ္တဉာဏ်အမြင် ပေါ်ပေါက်
အောင် အားထုတ်၍ ထိုဉာဏ်အမြင် ပေါ်
ပေါက်ခဲ့သည်ရှိသော် အတ္တပြုလုပ်မှု ကျွတ်လွတ်ကြကုန်၏။ ထိုကျွတ်လွတ်
မှုဟူသော ဓာတ်ကြီးသည် အသင်္ခတဓာတ်ကြီးပေတည်း။ အနမတဂ္ဂ
သံသရာ၌ အစဉ်ခိုင်မြဲသော နိစ္စဓာတ်ကြီးပေတည်း။

ထို့ကြောင့် ငါတို့ ဘုရားသာသနာ၌ ကျွတ်ကြသူ အပေါင်းတို့တွင်
အညံ့ဆုံး အများဆုံး ဖြစ်ကြကုန်သော လူတို့စဉ်စံ အနန္တ နတ်တို့စဉ်စံ
အနန္တ ဗြဟ္မာတို့စဉ်စံ အနန္တတို့သည် အနိစ္စမျိုး ဖြစ်ကုန်သော ရုပ်နွေ
နာမ်နွေတို့ကို အတ္တပြု၍ မှီတယ်မှုမှ ကျွတ်လွတ်ကြကုန်၍ ထိုအသင်္ခတ
နိစ္စဓာတ်ကြီးကို အပြီးမှီတယ်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ဘဝများစွာ ကမ္ဘာ
များစွာ သံသရာ၌ ကျင်လည်၍ သွားကြကုန်သော်လည်း အထက်သို့
ဆန်တက်သမားတို့သာတည်း။

သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ၌ မြုပ်သမား၊ မျောသမား မဟုတ်ကြပေကုန်ပြီ။
နစ်သမား၊ မှန်းသမား မဟုတ်ကြပေကုန်ပြီ။ ပုထုဇဉ်ဘုံသား၊ လောကီဘုံ
သား၊ သံသရာဘုံသားမျိုး မဟုတ်ကြပေကုန်ပြီ။ အရိယာဘုံသား၊ လော-
ကုတ္တရာဘုံသား၊ သဥပါဒိသေသ ပဌမနိဗ္ဗာန်ဘုံသားတို့ပေတည်း။

ငှက်ပျောဖောင် ဥပမာ။ ။ ဥပမာကား— ငှက်ပျောဖောင်နှင့် မဟာ
သမုဒြာကို ကူးကြကုန်သည်ရှိသော်လှိုင်းလေ
တချက် အတန်ငယ် လှုပ်ခဲ့လျှင်ပင် ဖောင်ပျက်၍ ခဏခြင်း မြုပ်ကြလေကုန်
ရာ၏။ တဖန်ငှက်ပျောဖောင်လုပ်၍ ကူးပြန်လျှင် တဖန် ခဏခြင်း မြုပ်ကြ
ကုန်ပြန်ရာ၏။ အကြိမ်တရာလုပ်၍ ကူးလျှင် အကြိမ်တရာပင် ခဏခြင်း မြုပ်
ကြကုန်ပြန်ရာ၏။ အကြိမ်တထောင် လုပ်၍ ကူးလျှင် အကြိမ်တထောင်ပင်

ခဏခြင်း မြုပ်ကြကုန်ရာ၏။ အကြိမ်ပေါင်း အနန္တ ငှက်ပျောဖောင်လုပ်၍
ကူးလျှင် အကြိမ်ပေါင်း အနန္တ ခဏခြင်း မြုပ်ကြကုန်ရာ၏။

မဟာသမုဒြာ လေ၊ မဟာသမုဒြာ လှိုင်းမည်သည် အလွန်လည်း ကြီး
ကျယ်၏။ ဘယ်အခါမှ ပြတ်လပ်သည်ဟူ၍ မရှိ။ ထိုသို့တို့မှာ မဟာသမုဒြာ
ထက် ကြီးကျယ်လှသော ဘေးကြီးမည်သည် မရှိ။ ကူးတိုင်း ကူးတိုင်း
ခဏခြင်းမြုပ် ခဏခြင်းမျောချည်း ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏။

အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဆိုသော်— ငှက်ပျောဖောင်၏ ပျက်လွယ်မှု
ကြောင့်၎င်း၊ မိမိတို့ကလည်း ငှက်ပျောဖောင်မှတစ်ပါး မှီတယ်ရန် မရှိ။
ငှက်ပျောဖောင်ကိုသာ မှီတယ်ရလျက် ရှိလေသောကြောင့်၎င်းတည်း။

လူ့ဘဝကို တကြိမ် ရပြန်ဘိ၊ အပါယ်ဘုံသို့ မြုပ်ပြန်ဘိ။ နတ်ဘဝကို
တကြိမ် ရပြန်ဘိ၊ အပါယ်ဘုံသို့ မြုပ်ပြန်ဘိ။ ဗြဟ္မာ့ဘဝကို တကြိမ် ရပြန်
ဘိ၊ အပါယ်ဘုံသို့ မြုပ်ပြန်ဘိ။ တကြိမ် မြုပ်ပြန်လျှင်လည်း အပါယ်တခွင်
တက်တက်စင်အောင် မျောချင်တိုင်း မျော၍နေတော့သည်။ ဘဝအသိန်း
ဘဝအသောင်းမက ကြာညောင်းလှမှ ပြန်ရတော့သည်။ အနုမတဂ္ဂသံသ-
ရာတလျှောက်ကြီး မြော်ကြလေ။

နိဗ္ဗာန် သင်္ဘောစီးသူ ဖြစ်ခြင်း။ ။ သိကြားဖန်ဆင်းသော မဟာပစ္စရိ
သင်္ဘောကြီးဖြင့် မဟာ သမုဒြာကို
ကူးကြကုန်သော သူတို့အားကား တစုံတခုသော ဘေးအန္တရာယ် မရှိ။
လောက၌ မဟာသမုဒြာကြီးထက် အဆန်းတကြယ် အကြီးအကျယ်
အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသော အရာမရှိ။ ထို့ကြောင့် ထိုသူတို့အား မဟာသမုဒြာ
ကြီးသည် အလွန်ပျော်မွေ့ဖွယ်ကြီး ဖြစ်၏။ ကမ်းသို့ပင် မတက်ချင် ရှိကြ
ကုန်ရာ၏။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော်—ဘယ်အန္တရာယ်မှ မလှုပ်ရှားနိုင်သော
သိကြားမင်းဖောင်ကြီးကို မှီတယ်ကြရလေသောကြောင့်တည်း။

ပထဝီ အစရှိသော ဓာတ်ကြီး ၆-ပါး^၁ တို့ကို ဉာဏ်အမြင် မပေါ်ကြကုန် မှု၍ စက္ခု၊ သောတ-စသည်တို့ကိုသာလျှင် အတ္တပြုလုပ် မှီတယ်၍ နေကြရ ကုန်သော ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့မှာ လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ ချမ်းသာတို့သည် အလွန်ကြီးကျယ်သော အန္တရာယ်ကြီးတို့သာတည်း။ သည်ထက် ကြီးကျယ်သော အန္တရာယ် မရှိ။

အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဆိုသော်—

ထိုချမ်းသာတို့နှင့် တကြိမ်တခါ တွေ့ကြုံကြရကုန်သည်ရှိသော် မိမိတို့ အတ္တဟု အလိုလိုက်၍ ပေါက်လွတ်ထားကြကုန်သော ကိလေသာတည်းဟူသော လေကြမ်း လှိုင်းကြမ်းတို့သည် အပြင်း အထန် ထကြွ၍ ထိုသူတို့ကို ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသုရကာယ် အပါယ်တရီးသို့ အတွင်သာ ထိုး၍ ထိုး၍ ချကြလေကုန်သော ကြောင့်တည်း။

ဓာတ်ကြီး ၆-ပါးတို့ကို ဉာဏ်အမြင် ပေါက်ကြကုန်၍ အတ္တစွဲလမ်းမှု ကျွတ်လွတ်ကြကုန်သဖြင့် သဗ္ဗပါဒိသေသ ပဌမနိဗ္ဗာန်ကြီးကိုသာ မှီတယ် ကြပေကုန်သော ဘုံစဉ်စံ သောတာပန် အနန္တတို့မှာမူကား အလုံးစုံသော လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာတို့သည် အလွန် ကြီးကျယ် သော ဓမ္မလျော်ဖွယ်ကြီးတို့သာ ဖြစ်၏။ တစုံတခုသော ဝိပတ္တိကို မပြုကြ လေကုန်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဆိုသော်—နိစ္စထာဝရဖြစ်၍ မပျက်မစီးနိုင်သော အသင်္ခတ ပဌမနိဗ္ဗာန်ကြီးကို မှီတယ်ကြရလေကုန်သောကြောင့်တည်း။

အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကြီး။ ။ အတ္တဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ချုပ်ငြိမ်းမှု ဒုက္ခရိုက်ခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းမှု အပါယ်ဘဝတို့မှ အပြီး ချုပ်ငြိမ်းမှု ကြီးကို ထိုဘုံစဉ်စံ အရိယာတို့ တည်နေရာ အသင်္ခတ နိဗ္ဗာန်ကြီး ဆိုသတည်း။

၁။ ပထဝီ၊ တေဇော၊ အာပေါ၊ ဝါယော၊ အာကာသ၊ ဝိညာဏဓာတ်။

သဉ္ဇပါဒိသေသအဓိပ္ပာယ်။ ။သဉ္ဇပါဒိသေသ ဆိုသည်ကား - ထို သူတို့၌ ဘုံစဉ်စံ ဆိုသည်နှင့်အညီ ဘဝများစွာ ကမ္ဘာများစွာ လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာတို့ကို အစဉ် ခံစား စံစား၍ မွေ့မွေ့လျော်လျော် ပျော်ပျော်ပါးပါး အထက်နိဗ္ဗာန် ကြီးသို့ သွားကြရန် ကိလေသာကြွင်း ဘဝကြွင်း ဇာတိကြွင်း ဇရာကြွင်း မရဏကြွင်း ရှိသေးသောကြောင့် သဉ္ဇပါဒိသေသ ဆိုပေသတည်း။

ပြဆိုလိုရင်းကား - မဟာသမုဒ္ဒရာကြီး တခုတည်းသည်ပင်လျှင် ငှက် ပျောဖောင်ရှင်တို့မှာ အလွန်ကြောက်မက်ဖွယ်သော ဘေးအန္တရာယ်ကြီး ဖြစ်၏။

မဟာပစ္စရိ အမည်ရှိသော ရတနာသဘောကြီးရှင်တို့မှာ အလွန် ဘေးကင်း၍ မွေ့လျော်ပျော်ပါးဖွယ် ကောင်းလှသော ဣဋ္ဌသမ္ပတ္တိကြီး ဖြစ်၏။

ဤသို့ နှစ်ခုဖြစ်ရသည်ကို ထောက်၍ -

ငှက်ပျောဖောင်ရှင်။ ။ငှက်ပျော ဖောင်ကြီးရှင် တို့မှာလည်း - မဟာ သမုဒ္ဒရာကြီးသည် ဘေးအန္တရာယ် အမှန်မဟုတ်၊ မိမိတို့မှီတယ်ရာ ငှက်ပျောဖောင်ကြီး၏ အနိစ္စမှုသည်သာ ဘေးအန္တရာယ် အမှန် အစစ် ဖြစ်ချေသည်ဟု သိအပ်၏။

ရတနာဖောင်ရှင်။ ။ရတနာဖောင်ကြီးရှင်တို့မှာလည်း - မဟာသမုဒ္ဒရာ သည် ဣဋ္ဌသမ္ပတ္တိ အမှန်မဟုတ်၊ မိမိတို့မှီတယ်ရာ ရတနာသဘောဖောင်ကြီး၏ နိစ္စမှုသည်သာ ဣဋ္ဌသမ္ပတ္တိ အမှန်အစစ် ဖြစ်ပေသည်ဟု သိအပ်၏။

ထို့အတူ တေဘူမက မွေ့မျိုးဖြစ်ကုန်သော လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်စည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မာ့စည်းစိမ်တို့သည်လည်း -

အတ္တဒိဋ္ဌိရှိသ။ ။အတ္တဒိဋ္ဌိရှိသော သူတို့မှာ - မီးတဟုန်းဟုန်း လောင်၍ နေသော နှောင်အိမ်ကြီးကဲ့သို့ အလွန် ကြောက်မက် ဖွယ်သော ဘေးအန္တရာယ်ကြီး ဖြစ်၏။

အဓိပ္ပါယ် အကျယ်] အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဖြစ်ခြင်း

အတ္တဒိဋ္ဌိကင်းသူ။ ။အတ္တဒိဋ္ဌိ ကင်းငြိမ်းပြီးသော သူတို့မှာ-သိကြား
မင်း၏ ဝေဇယန္တာ နန်းပြာသာဒ်ကဲ့သို့ အလွန်
မွေ့လျော်ဖွယ်သော သုခသမ္ပတ္တိကြီးဖြစ်၏။

ဤသို့ နှစ်ခုဖြစ်နေသည်ကို ထောက်၍—

အတ္တဒိဋ္ဌိရှင်။ ။အတ္တဒိဋ္ဌိရှင်တို့မှာလည်း - ချမ်းသာကြီး သုံးပါးသည်
ဘေးအန္တရာယ်အစစ်မဟုတ်၊ မိမိတို့မိတ္တယ်ရာ ခန္ဓာတို့၏
အနိစ္စမှုသည်သာ ဘေးအန္တရာယ် အမှန်အစစ် ဖြစ်၏။

နိဗ္ဗာန်ရှင်။ ။နိဗ္ဗာန်ရှင်တို့မှာလည်း-ချမ်းသာကြီး သုံးပါးသည် သုခ
သမ္ပတ္တိ အမှန်မဟုတ်၊ မိမိတို့တည်နေရာ နိဗ္ဗာန်ကြီး၏
နိစ္စမှုသည်သာ သုခသမ္ပတ္တိ အမှန်အစစ် ဖြစ်ပေ၏ဟု သိအပ်လေသတည်း။

အနိစ္စမှ ဒုက္ခ အနတ္တဖြစ်ခြင်း။ ။ဤသို့ သိရသဖြင့် အနမတဂ္ဂသံသရာ၌
အဝီစိငရဲဘေးနှင့်တကွ ရှိသမျှသော
ဒုက္ခဘေး၊ ဒုက္ခဒဏ်၊ ဒုက္ခရန်၊ ဒုက္ခအန္တရာယ်ဟူသမျှတို့သည်သာ အနိစ္စ
လက္ခဏာတို့မှချည်း ဖြစ်ပွားကုန်၏။ ပြဆိုလတ္တံ့သော ဒုက္ခလက္ခဏာ
၂၅-ပါးတို့သည်လည်း အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါးတို့မှချည်း ဖြစ်ပွားကုန်၏။
အနတ္တလက္ခဏာ ၅-ပါးတို့သည်လည်း အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါးတို့မှချည်း
ဖြစ်ပွားကုန်၏ဟု ထင်ရှားလေကုန်သတည်း။

ဤသည်ကား ဒုက္ခ၊ အနတ္တတို့သည် အနိစ္စမှ ဖြစ်ပွားကြကုန်သည်ဟု
ဟောတော်မူသော ယခင် ပါဠိတော်ကြီးများ၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်သည်
အလွန် နက်နဲလှသည်ဖြစ်၍ ပညာရှိတို့ သိမြင်နိုင်ရန် အတန်ငယ်ချဲ့၍
ပြဆိုခန်းတည်း။

အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး ပြီး၏။

အနတ္တလက္ခဏာ ၅-ပါး

အနတ္တပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်။ ။ အနတ္တာ၊ ပရေ၊ ရိတ္တာ၊ တုစ္ဆာ၊ သုညာဟူသော အနတ္တလက္ခဏာ ၅-ပါးတို့သည်ကား ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အနိစ္စလက္ခဏာတို့၏အတွင်း၌ ထင်လင်းစွာ ပါဝင်လေပြီးဖြစ်၍ ၎င်း၊ အနတ္တသဘောကိုပြဆိုခန်း၌ ထင်ရှားခဲ့လေပြီဖြစ်သောကြောင့် ၎င်း အကျယ် ပြဆိုဖွယ် မရှိကြကုန်ပြီ။

ပရေပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်။ ။ “ပရေ၊ အကျွမ်းဝင်ခြင်း အမြဲကင်းသော သူစိမ်းပြင်ပတို့သာတည်း” ဟူရာ၌ -

အကျွမ်းဝင်မှု။ ။ အကျွမ်းဝင်မှုဆိုသည်ကား—တဏှာဖြင့် ငါ့ဟာဟူ၍ သိမ်းပိုက်မှု၊ မာနဖြင့် ငါ့-ငါ့ဟူ၍ အထင်မှားမှု၊ ဒိဋ္ဌိဖြင့် ငါ၏အတ္တ ငါ၏ကိုယ် ငါ အစိုးရသည် ငါ၏အလိုသို့လိုက်သည်ဟု ကြောင်ကြောင်ကြီး အမြင်မှားမှုကို အကျွမ်းဝင်မှု ဆိုသည်။

- ၁။ လူဖြစ်သူတို့အား သားမယား ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ကို သာယာမှု၊ လောကဂုဏ် ကျက်သရေတို့ကို သာယာမှု၊
- ၂။ ရဟန်းဖြစ်သူတို့အား ဆွမ်းကောင်း သင်္ကန်းကောင်း ကျောင်းကောင်း ထောပတ် ဆီပျား စသော ဆေးကောင်းတို့ကို သာယာမှု၊ ခင်မင်မှု၊ တပည့် ပရိသတ် တကာ ပရိသတ်တို့ကို သာယာတယ်တာမှု၊
- ၃။ ရဟန်းဖြစ်သူ လူဖြစ်သူတို့အား စက္ခုအလိုကိုလိုက်စားမှု၊ သောတအလိုကို လိုက်စားမှု၊ ဃာနအလိုကို လိုက်စားမှု၊ ဇိဂ္ဂါအလိုကို လိုက်စားမှု၊ ကာယအလိုကို လိုက်စားမှု၊ စိတ်မနောအလိုကို လိုက်စားမှု အလုံးစုံတို့သည် အကျွမ်းဝင်မှုချည်းပင်တည်း။

သူစိမ်းပြင်ပဆိုသော်လည်း ဥပေက္ခာသူစိမ်းပြင်ပမျိုး မဟုတ်၊ သတ္တဝါတို့၏ ပကတိအလိုဖြစ်သော သမ္ပတ္တိလမ်းကို ပိတ်ဆို့၍ သတ္တဝါတို့၏

အကျိုးမဲ့ကြီးဖြစ်သော ဝိပတ္တိလမ်းကိုသာ အတွင်ဖွင့်ကြကုန်သော ရန်သူကြီးတို့ဖြစ်ကြကြောင်းကို ပုဂ္ဂိုလ်အလို ဓမ္မတို့အလို ခွဲခန်း၌ ပြဆိုထင်ရှားစေခဲ့ပြီ။

ရိတ္တ တုစ္ဆ သုညတို့၏ အဓိပ္ပါယ်

- ၁။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ငါ သူတပါး ယောက်ျား မိန်းမ ဦးခေါင်း ခြေလက် အစရှိသော သဏ္ဍာနနိစ္စမျိုး
- ၂။ သူသွားသည် ငါသွားသည် အစရှိသော သန္တတိ၊ လက်လှုပ်သည် ခြေလှုပ်သည် သူမြင်သည် ငါမြင်သည် သူကြားသည် ငါကြားသည် အစရှိသော သန္တတိနိစ္စမျိုး
- ၃။ ကောင်းသည် မြတ်သည် တင့်တယ်သည် ဖွယ်ရာသည် အဘိုးထိုက်သည် ဂုဏ်ရှိသည် ကျက်သရေရှိသည် အစရှိသော သုခမျိုး
- ၄။ အစိုးရသည် အလိုလိုက်သည် ငါပိုင်သည် သူပိုင်သည် ငါဆိုင်သည် သူဆိုင်သည် အစရှိသော အတ္တမျိုး

အလုံးစုံတို့မှ ဆိတ်ကင်း၍ ဓမ္မအစု ဓာတ်အစု ရုပ်အစု နာမ်အစု အနိစ္စအစု ဒုက္ခအစု အနတ္တအစု သက်သက်မျှသာ ဖြစ်သည်ကို “ရိတ္တ, တုစ္ဆ, သုည” ဆိုသတည်း။

သဏ္ဍာနနိမိတ်မျိုး, သန္တတိနိမိတ်မျိုး, နိစ္စနိမိတ်မျိုး, သုခနိမိတ်မျိုး, အတ္တနိမိတ်မျိုးတို့သည် ခန္ဓာတို့၏ ရိတ္တ, တုစ္ဆ, သုည သဘောကို အလွန်လုံခြုံစွာ ဖုံးလွှမ်းကုန်၏။ ဓာတ်တွေကို ဉာဏ်နှင့် ထင်လင်းစွာ ကြည့်ဖော်၍ ထိုဖုံးလွှမ်းမှုတို့ ပြယ်ပျောက်မှ ပေါ်နိုင်မည်။

ပြုပြင်မှု သင်္ခါရ။ ။ ပြုပြင်မှုကြီးသည် ထိုနိမိတ်တို့ကို လွန်စွာ ကျေးဇူးပြု၏။ မွေးဖွားစမှစ၍ ပြုပြင်မှုတို့ကို ဉာဏ်နှင့် အကုန်ပယ်ရှား၍ ကြည့်မှု, သတ္တဝါတို့၏ ပကတိအလို ဓာတ်တို့၏ ပကတိအလိုတို့ကို သန့်ခြား၍ ကြည့်မှု, ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သမ္ပတ္တိစီးပွားလမ်း ဝိပတ္တိ စီးပွားလမ်းတို့ကို ခြားနား၍ ကြည့်မှုတို့သည် ရိတ္တ, တုစ္ဆ, သုည အမြင်ထင်ရှားရန် အချက်တို့ပင်တည်း။

တုစ္ဆစီးပွားမုဂ္ဂါး။ ။လောက၌-စက္ခုအလိုကို လိုက်မှုနှင့် မျှတရုံမျှထက် ပိုမို၍ လိုက်စားဖြစ်ပွားကြသော လောကီစီးပွား ဟူသမျှသည် ဝိပတ္တိစီးပွားလမ်းဖြစ်၍ တုစ္ဆ စီးပွားမုဂ္ဂါးသာတည်း။

၁။ လောဘအလိုကို လိုက်စားမှုနှင့် ဖြစ်ထွန်းသော လောကီစီးပွားမုဂ္ဂါး

၂။ ဒေါသ, မာန, ဒိဋ္ဌိတို့၏အလိုကို လိုက်စားမှုနှင့် ဖြစ်ထွန်းကြသော စီးပွားမုဂ္ဂါး

၃။ စက္ခုအရသာကို လိုက်စားမှုနှင့် အားထုတ် လုပ်ဆောင်ကြသော ဗာလုဿုက္ကမုဂ္ဂါး

၄။ သောတအလိုကို လိုက်စားမှု, သာနုအလိုကို လိုက်စားမှု, ဇိဝှါ အလိုကိုလိုက်စားမှု, ကိုယ်အင်္ဂါအလိုကို လိုက်စားမှု, စိတ်အလိုကို လိုက်စားအားထုတ်လုပ်ဆောင်ကြသော ဗာလုဿုက္ကမုဂ္ဂါး ဟူသမျှ တို့သည် တုစ္ဆမုဂ္ဂါး သုညမုဂ္ဂါးတို့သာတည်း။

ငှက်ပျောဖောင်ကို အခါခါ ထူထောင်သကဲ့သို့ လူဖြစ်ရန်, နတ်ဖြစ်ရန်, ဗြဟ္မာဖြစ်ရန် အားထုတ် လုပ်ဆောင်ကြသော ပုညာဘိသင်္ခါရ^၂ အာ-
နေဉာဘိသင်္ခါရ^၃ အမှုမုဂ္ဂါးတို့သည်လည်း တုစ္ဆ သုညမုဂ္ဂါးတို့သာတည်း။
ထိုအမှုတို့၏ အကျိုးဖြစ်သော မနုဿ, ဒေဝ, ဗြဟ္မသမ္ပတ္တိ တို့သည်လည်း တုစ္ဆ သုညမုဂ္ဂါးတို့သာတည်း။

စီးပွားအစစ်မှာ ဗောဓိပက္ခိယလမ်းသာ။ ။ဗောဓိပက္ခိယလမ်း တခုသည် သာလျှင် သတ္တဝါတို့၏ ပကတိ အလိုနှင့် ဖြောင့်စွာလိုက်သည်ဖြစ်၍ သတ္တဝါတို့၏အကျိုး သတ္တဝါတို့၏ စီးပွားအစစ် ဖြစ်သတည်း။

၁။ ဗာလုဿုက္က=ဗာလ + ဥဿုက္က....လူမိုက်တို့၏ အားထုတ်မှု။
၂။ ပုညာဘိသင်္ခါရ=ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၊ ရူပဗြဟ္မာ ၁၆-ဘုံတို့၌ ပဋိသန္ဓေအကျိုး ပေးနိုင်သော မဟာကုသိုလ်နှင့် ရူပကုသိုလ် စေတနာ ၁၃-ပါး။
၃။ အာနေဉာဘိသင်္ခါရ=အရူပ ၄-ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအကျိုးပေးနိုင်သော အရူပ ကုသိုလ် စေတနာ ၄-ပါး။

လောကီစီးပွားမှန်သမျှ အချည်းနှီး

ယဉ္ဇိ ကိစ္စံ အပဝိဒ္ဓံ၊ အကိစ္စံ ပန ကရိယတိ။
ဥန္ဒဠာနံ ပမတ္တာနံ၊ တေသံ ဝဇ္ဇန္တိ အာသဝါ။

ဓမ္မပဒ^၁

ယံ၊ အကြင်မိမိတို့ စီးပွားလမ်းအစစ်သည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ တံ၊ ထို
ကိုယ်ကျိုး ကိုယ်စီးပွား အစစ်ကို။ အပဝိဒ္ဓံ၊ လုံးလုံး စွန့်ပစ်၍ ထားကြ၏။
အကိစ္စံ ပန၊ ကိုယ်ကျိုး ကိုယ်စီးပွားမဟုတ် ဝိပတ္တိလမ်း သက်သက်ဖြစ်၍
မပြုရမည့်အရာကို။ ကရိယတိ၊ ကြိုးစားအားထုတ် ပြုလုပ်အားကျ၍
နေ၏။

ဥန္ဒဠာနံ၊ အသားအနှစ် ကား မရှိ အတွင်း၌ အခေါင်း အပဉ္စ အခံ
အတိသာဖြစ်ကုန်သော ကျူပင် ကျူတောတို့နှင့် အလားတူကုန်သည်
ဖြစ်၍။ ပမတ္တာနံ၊ သာသနာတော်နှင့် ကြံကြိုက်ပါကုန်လျက် ကိုယ်ကျိုး
ကိုယ်စီးပွားမှ ပလပ် မေ့လျော့၍ နေကြကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုသတ္တဝါ
တို့အား။ အာသဝါ၊ ဝိပတ္တိစီးပွား အာသဝေါ တရားတို့သည်သာလျှင်။
ဝဇ္ဇန္တိ၊ နေ့ရှိသမျှ တိုးပွား၍ နေကြကုန်၏။

ဤကား လောက၌ ကိုယ်ကျိုး ကိုယ်စီးပွားဟု လိုက်စားအားကျ၍
နေကြကုန်သော အမှုခပ်သိမ်း အကျိုးစီးပွားခပ်သိမ်း နေသမ္ပတ္တိ၊ ဘောဂ
သမ္ပတ္တိ၊ ဣဿရိယသမ္ပတ္တိခပ်သိမ်းတို့၏ ရိတ္တ တုစ္ဆ သုည အဖြစ်ကို
ရိပ်မိရုံမျှ ပြဆိုလိုက်သော အချက်တည်း။

အနတ္တလက္ခဏာ ၅-ပါး ပြီး၏။

၁။ ဓမ္မပဒ ပါဠိတော်၊ နှာ-၅၅၊ ဂါထာနံပါတ်—၂၉၂။

ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ပါး

သုခ ဒုက္ခ ခွဲခြားပုံ

ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ပါး၌ သုခအပြား ဒုက္ခအပြားကို ရှေးဦးစွာ ပြဆိုရာ၏။

သုခ ၂-ပါး။ ။ သုခအပြား ဆိုသည်ကား- သုခအပြားသည် ဝေဒယိတ- သုခ၊ သန္တိသုခဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ဝေဒယိတသုခ။ ။ ထိုတွင် ဣဋ္ဌအာရုံမျိုး သမ္ပတ္တိအာရုံမျိုးကိုရ၍ ခံစားမှု စံစားမှုသည် ဝေဒယိတသုခ မည်၏။

သန္တိသုခ။ ။ ပူပန်စရာ မရှိ ပင်ပန်းစရာမရှိ ငြိမ်းချမ်းမှုသည် သန္တိသုခ မည်၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်—

ဝေဒယိတသုခ။ ။ ပစ္စည်းဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံ၍ ရပ်အလယ် ရွာအလယ်၌ တင့်တယ်စွာ နေရသော လူတို့၏သုခသည် ဝေဒယိတ သုခမည်၏။

သန္တိသုခ။ ။ ပစ္စည်းဥစ္စာတို့မှ ကင်းရှင်း၍ တောအလယ် ချုံအလယ်၌ ငြိမ်းချမ်းစွာ နေရသော ရဟန်းတို့၏ သုခသည် သန္တိသုခ မည်၏။

စက္ခုအာရုံ စသည်၌ သုခ ဒုက္ခခွဲပုံ။ ။ စက္ခုအာရုံ၌ အပြစ်ကို မမြင်မှ၍ စက္ခုအာရုံကို အလို့ ရှိကုန်သော သူတို့အား စက္ခုအာရုံကို တွေ့ရခြင်းသည် သုခမည်၏။ မတွေ့ရခြင်းသည် ဒုက္ခမည်၏။

စက္ခုအာရုံ၌ အပြစ်ကို မြင်၍ စက္ခုအာရုံမှ ကင်းခြင်းကို အလို့ရှိကုန် သော သူတို့အား စက္ခုအာရုံကို မတွေ့ရခြင်းသည် သုခမည်၏။ တွေ့ရ ခြင်းသည် ဒုက္ခမည်၏။

သုခ,ဒုက္ခဖြစ်ပုံ

သောတအာရုံ၌ အပြစ်ကို မမြင်မူ၍ သောတအာရုံကို အလိဂ္ဂိကုန်
သော သူတို့အား သောတအာရုံကို တွေ့ရခြင်းသည် သုခ, မတွေ့ရခြင်း
သည် ဒုက္ခ၊ သောတအာရုံ၌ အပြစ်ကိုမြင်၍ သောတအာရုံမှ ကင်းခြင်းကို
အလိဂ္ဂိကုန်သော သူတို့အား သောတအာရုံကို မတွေ့ရခြင်းသည် သုခ,
တွေ့ရခြင်းသည် ဒုက္ခမည်၏။

သာနုအာရုံ။ပ။ဇိဝှါအာရုံ။ပ။ကာယအာရုံ။ပ။

မနောအာရုံ၌ အပြစ်ကို မမြင်မူ၍ မနောအာရုံကို အလိဂ္ဂိကုန်သော
သူတို့အား မနောအာရုံကို တွေ့ရခြင်းသည် သုခ, မတွေ့ရခြင်းသည် ဒုက္ခ၊
မနောအာရုံ၌ အပြစ်ကိုမြင်၍ မနောအာရုံမှ ကင်းခြင်းကို အလိဂ္ဂိကုန်
သော သူတို့အား မနောအာရုံကို မတွေ့ရခြင်းသည် သုခ,တွေ့ရခြင်းသည်
ဒုက္ခမည်၏။

တွေ့ရခြင်းကို အလိဂ္ဂိကုန်သော သူတို့၌ တွေ့ရမှုသည် ဝေဒယိတသုခ
မည်၏။

မတွေ့ရခြင်းကို အလိဂ္ဂိကုန်သော သူတို့၌ မတွေ့ရမှုသည် သန္တိသုခ
မည်၏။

လောဘငြိမ်းသူ၏ သုခနှင့် လောဘရှိသူတို့၏ သုခ

သုခ,ဒုက္ခဖြစ်ပုံ။ ။ထို့ အတူ ထိုထိုအာရုံကို အလိဂ္ဂိကုန်သော သူတို့အား
အလိဂ္ဂိရာအာရုံကို တွေ့လျှင် သုခဖြစ်၏။ မတွေ့လျှင်
ဒုက္ခဖြစ်၏။ ရလျှင် သုခဖြစ်၏။ မရလျှင် ဒုက္ခဖြစ်၏။ အလိဂ္ဂိနှင့် ပြည့်စုံလျှင်
သုခဖြစ်၏။ မပြည့်စုံလျှင် ဒုက္ခဖြစ်၏။

တဏှာလောဘ ငြိမ်းချမ်းသဖြင့် အလိခပ်သိမ်းတို့မှ ကင်းရှင်းကုန်ပြီး
သောသူတို့အား တစုံတခုကိုမျှ မတွေ့ရခြင်းသည် သုခမည်၏။ တွေ့ရခြင်း
သည် ဒုက္ခမည်၏။

မစင် ခွေးကောင်ပုပ် လူကောင်ပုပ်ကို အလိဂ္ဂိကုန်သော ကျိုးလင်းတ
တို့အား မစင် ခွေးကောင်ပုပ် လူကောင်ပုပ်ကို တွေ့လျှင် သုခဖြစ်၏။
မတွေ့လျှင် ဒုက္ခဖြစ်၏။

ပြည်တန်ပတ္တမြားရတနာကြီးကို မတွေ့လိုကုန်သောသူတို့အား ပြည်
တန်ပတ္တမြားရတနာကြီးကို မတွေ့ရခြင်းသည် သုခဖြစ်၏။ တွေ့ရခြင်း
သည် ဒုက္ခဖြစ်၏။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၌ အလိုသည် အချုပ်အခြာ ဖြစ်၏။

လမ်း ၂-သွယ်

အလို ဆိုး ကောင်း ၂-မျိုး။ ။ခပ်သိမ်းသော အလိုတို့မှာလည်း—

၁။ အပြစ်ကို မမြင်သော အဝိဇ္ဇာအမှိုက်အမဲတို့နှင့်၊

၂။ အပြစ်ကို မြင်သော ပညာအလိမ်မာ—

နှစ်ပါးသည် အရင်းမူလ ဖြစ်၏။

ဝေဒယိတသုခလမ်း။ ။အပြစ်ကို မမြင်သော အဝိဇ္ဇာ အမှိုက်အမဲ ဟူ
သော မောဟဓာတ်ကြီး ပွားစီးတိုင်း ပွားစီးတိုင်း ဝတ္ထု
အာရုံ ကာမဂုဏ်တို့ကို တွေ့လိုမူ ရလိုမူ ပြည့်စုံလိုမူဟူသော မည်း
ညစ်လူးလဲသော တဏှာဓာတ်ကြီး ပွားစီးရ၏။ တဏှာဓာတ်ပုပ်ကြီး
လှုံ့ဆော်တိုင်း လှုံ့ဆော်တိုင်း သတ္တဝါတို့သည် အာရုံကို အမှတ်ရကြ
ကုန်၏။ အာရုံသို့ စိတ်ရောက်ကြရကုန်၏။ တွေ့လိုကြရကုန်၏။ စိတ်သွားရာ
ကိုယ်ပါ၍ နေကြကုန်၏။

ဤကား ဝေဒယိတ သုခလမ်းတည်း။

သန္တိသုခလမ်း။ ။အပြစ်ကို မြင်သော ပညာ အလိမ်မာ ဟူသော
အမောဟဓာတ်ကြီး ပွားစီးတိုင်း ပွားစီးတိုင်း ဝတ္ထု
အာရုံ ကာမဂုဏ်တို့နှင့် ကင်းဝေးလိုမူ ကင်းကွာလိုမူ ဟူသော သန့်ရှင်း
စင်ကြယ်သော အလောဘဓာတ်ကြည်ကြီး ပွားစီးရ၏။ အလောဘဓာတ်
ကြည်ကြီး လှုံ့ဆော်တိုင်း လှုံ့ဆော်တိုင်း ပညာရှိတို့သည် အာရုံနှင့်
လွတ်ကင်းရာကို အမှတ်ရကြကုန်၏။ အာရုံနှင့် လွတ်ကင်းရာသို့ စိတ်ရောက်
ကြရကုန်၏။ စိတ်သွားရာ ကိုယ်ပါကြကုန်၏။

ဤကား သန္တိသုခလမ်းတည်း။

ပုထုဇဉ်တို့ သွားရာလမ်း။ ။ ထိုနှစ်လမ်းတို့တွင်—ဝေဒယိတ သုခလမ်း
သည်ကား—အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ယနေ့
ထက်တိုင် မြုပ်မျော၍နေကြကုန်သော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏ လမ်းပေ
တည်း။

အရိယာတို့ သွားရာလမ်း။ ။ သန္တိသုခလမ်းသည် မဟာသမုဒြာ၌ သဲလုံး
အရေအတွက်မျှမက ကျွတ်လွတ်တော်မူကြ
ကုန်သော ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာသူမြတ်တို့၏ လမ်းပေတည်း။

ခွေးရှူးပြန်သူ ယင်မမဲရိုင်း ပကတိလူ ပျားပိတုန်း ဥပမာများ
ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်—

၁။ အဝိဇ္ဇာတဏှာဓာတ်မည်း ဓာတ်ပုပ်ကြီး ပျားစီးအုပ်စိုး၍ နေသော
သတ္တဝါတို့သည် ဝေဒယိတသုခကိုသာ သုခဟု ထင်နိုင်မြင်နိုင်ကြကုန်၏။
သန္တိသုခကို သုခဟူ၍ မထင်နိုင် မမြင်နိုင်ကြကုန်။ ဒုက္ခဟု ထင်ကြ မြင်ကြ
ကုန်၏။ ခွေးရှူးပြန်သောသူသည် အေးမြလှစွာသော ရေကို ကြောက်
သကဲ့သို့တည်း။ ဝေဒယိတသုခကိုသာ ရှာကြံလိုက်စားကြကုန်၏။ သန္တိ-
သုခကို အလိုပင် မရှိကြကုန်။ ယင်မမဲရိုင်းတို့သည် အညှီအပုပ်ကိုသာ
ရှာကြကုန်သကဲ့သို့တည်း။

၂။ ပညာ၊ အလောဘ ဓာတ်ကြည်ကြီးနှစ်ပါး ပျားစီးအုပ်စိုးသော
သူတို့သည်မူကား သန္တိသုခကိုသာ သုခဟု ထင်မြင်ကြကုန်၏။ ဝေဒယိတ
သုခကို ဒုက္ခဟု ထင်မြင်ကြကုန်၏။ ရေမှတ်သိပ်သော ပကတိလူသည်
အေးမြလှစွာသောရေကို ခင်မင်သကဲ့သို့တည်း။ သန္တိသုခကိုသာ ရှာကြံ
လိုက်စားကြကုန်၏။ ဝေဒယိတသုခကို ရှောင်ရှားကြကုန်၏။ ပျားပိတုန်း
တို့သည် မွှေးကြိုင်သင်းပျံ့သော ပန်းရနံ့ကိုသာ ရှာကြံကြကုန်သကဲ့သို့
တည်း။

ထို့အတူ—

၁။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာဟူသော ဓာတ်ညစ် ဓာတ်ပုပ် အုပ်စိုးလျက် ရှိနေ
ကုန်သော သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် ဝေဒယိတသုခ အာရုံရှိရာတို့၌ တရုန်း

ရုန်း တအုန်းအုန်း နေကြကုန်၏။ ယင်ကောင်တို့သည် အညှီအပုပ် ရှိရာ တို့၌ တရုန်းရုန်း တအုန်းအုန်း နေကြကုန်သကဲ့သို့တည်း။

၂။ ပညာ၊ အလောဘဟူသော ဓာတ်ကြည်ဓာတ်လင်း အုပ်စိုးသော သူအပေါင်းတို့သည် သန္တိသုခကို ရရာဌာနတို့၌ တရုန်းရုန်း တအုန်းအုန်း နေကြကုန်၏။ ပျားပိတုန်းတို့သည် မွေးကြိုင်သင်းပျံ့သော အပွင့်နှင့် ပြည့်စုံသော သစ်ပင် တော ချုံ ပဒုမာကြာအိုင်တို့၌ တရုန်းရုန်း တအုန်း အုန်း နေကြကုန်သကဲ့သို့တည်း။

ပညာမျက်စိ ရှိသည့် မရှိသအမြင်။ ။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်—

ယံ ပရေ သုခတော အာဟု၊ တဒရိယာဟု ဒုက္ခတော။
ယံ ပရေ ဒုက္ခတော အာဟု၊ အရိယာ သုခတော ဝိဒူ။
ပစ္စနိက မိဒံ ဟောတိ၊ ပဏ္ဍိတေဟိ အပဿတံ။

ဟူ၍ ဟောတော်မူပေ၏။

ယံ၊ အကြင်ဝေဒယိတသုခကို။ ပရေ၊ ဓာတ်ညစ် ဓာတ်ပုပ် အုပ်စိုးသူ အပေါင်းတို့သည်။ သုခတော၊ သုခဟူ၍။ အာဟု၊ ပြောဆိုသမုတ် အား ထုတ်ရှာမှီးကြကုန်၏။ တံ၊ ထိုဝေဒယိတသုခကို။ အရိယာ၊ ဓာတ်ကြည် ဓာတ်ဖြူ အုပ်စိုးသူတို့သည်။ ဒုက္ခတော၊ ဒုက္ခဟူ၍။ အာဟု၊ ပြောဆိုသမုတ် အားထုတ် ရှောင်ရှားကြကုန်၏။

ယံ၊ အကြင်သန္တိသုခကို။ ပရေ၊ ဓာတ်ညစ် ဓာတ်ပုပ် အုပ်စိုးသူ အပေါင်းတို့သည်။ ဒုက္ခတော၊ ဒုက္ခဟူ၍။ အာဟု၊ ပြောဆိုသမုတ် မလုပ် မကြံ လွှတ်ထားကြကုန်၏။ တံ၊ ထိုသန္တိသုခကို။ အရိယာ၊ ဓာတ်ကြည် ဓာတ်ဖြူ အုပ်စိုးသူတို့သည်။ သုခတော၊ သုခဟူ၍။ ဝိဒူ၊ သိမြင်လိုက်စား အားထုတ်ရှာကြံကြကုန်၏။ ပဏ္ဍိတေဟိ၊ ပညာမျက်စိ အမြင်ရှိကုန်သော သူတို့နှင့်။ အပဿတံ၊ ပညာမျက်စိ အမြင်မရှိကြကုန်သော သူတို့အား။ ဣဒံ ပစ္စနိကံ၊ ဤသို့သော အမြင်နှစ်ဖက် ဆန့်ကျင်ဘက်နေသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

၁။ သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော်၊ နှာ-၃၉၇၊ ဂါထာနံပါတ်—၇၆၇။

ဤသို့လျှင် လောက၌ သုခ၊ ဒုက္ခ အပြန် အလှန်ဖြစ်၍ နေကြမှုသည် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့၏ အမှုမဟုတ်။ စင်စစ်သော်ကား မိုက်မဲလူးလဲသော ဓာတ်ကြည်လင် ဖြူစင်သောဓာတ်တို့၏ အမှုသာတည်း။

ပညာမျက်စိမရှိသူတို့အဘို့ အပါယ်ဘုံ။ ။လူ့ ခန္ဓာ နတ်ခန္ဓာ လူ့ ကာမဂုဏ် နတ်ကာမဂုဏ်တို့၌ ၂၅-

ပါးသော ဒုက္ခအပြစ်တို့သည် ရှိနေကုန်၏။ အကြင် သတ္တဝါတို့သည် ခန္ဓာကာမဂုဏ်အသိုက်အအုံတို့ကို မြင်တတ်သော ပကတိမျက်စိတဖက်သာ ရှိကြကုန်၏။ ၂၅-ပါးသော အပြစ်တို့ကို မြင်တတ်သော ပညာမျက်စိကား မရှိကြကုန်။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ယင်ကောင်သတ္တဝါတို့ကဲ့သို့ လူ့ စည်းစိမ်၊ လူ့ ချမ်းသာ၊ နတ်စည်းစိမ်၊ နတ်ချမ်းသာတို့၌သာ တထွေးလုံးလုံး တရုန်းရုန်း နေကြကုန်၏။

ထိုသတ္တဝါတို့အတွက် အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ကမ္ဘာအသစ် တည်ထောင်တိုင်း တည်ထောင်တိုင်း အပါယ်လေးဘုံကြီးတို့သည်လည်း အပြီးတည်ထောင်ရကုန်၏။

အစိုးရမင်းတို့သည် တိုင်းပြည်မြို့ရွာကို တည်ထောင်ပြုစုကြသောအခါ မကောင်းသောသူတို့ကို ထားဖို့ရာ ထောင်ကြီး၊ အရူးထောင်၊ တိရစ္ဆာန်ထောင်တို့ကို တည်ထောင်ကြကုန်သကဲ့သို့တည်း။

အပါယ်လေးဘုံသည် ထိုသတ္တဝါတို့၏ ထာဝရ နေရပ်တည်း။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် အပါယ်ဇာတိ အမျိုးအရိုးတို့တည်း။ လူ့ဘုံ နတ်ဘုံသို့ တလှည့်တခါ ပေါ်လာကြကုန်၏။ လိပ်ကန်းဥပမာ ဒေသနာတော်ကို ထောက်မြော်လေ။

နိဗ္ဗာန်ဘုံကြီး ၅-ဆင့်။ ။အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ခန္ဓာကာမဂုဏ် အသိုက်အအုံတို့၌ ၂၅-ပါးသော ဒုက္ခလက္ခဏာတို့ကို မြင်တတ်သော ပညာမျက်စိ ပေါက်ရောက်ကြကုန်၏။

ထိုသတ္တဝါတို့သည် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ပျားပိတုန်းတို့ကဲ့သို့ သန္တိသုခ အနံ့အရသာရှိသော ပင်လုံးကျွတ်ပွင့်သော ဗောဓိပက္ခိယ အင်ကြင်းတောကြီး၌သာလျှင် နေ့တရုန်းရုန်း ညဉ့်တရုန်းရုန်း နေကြကုန်၏။

ထိုသတ္တဝါတို့အတွက် အနုမတဂ္ဂသံသရာနှင့်အမျှ အစဉ်ထာဝရ အသင်္ခ-
တဓာတ် အမြတ်နိဗ္ဗာန် ဘုံကြီးငါးဆင့်တို့သည် အမြဲတည်ထောင်လျက်
ရှိကြကုန်၏။

ငါးဆင့် ဆိုသည်ကား—

- ၁။ သောတာပတ္တိမဂ်ခဏမှစ၍ ဆိုက်ကြရသော ပဌမနိဗ္ဗာန်ဘုံကြီး
တဆင့်၊
- ၂။ သကဒါဂါမိမဂ် ခဏမှစ၍ ဆိုက်ကြရသော ဒုတိယနိဗ္ဗာန်ဘုံကြီး
တဆင့်၊
- ၃။ အနာဂါမိမဂ်ခဏမှစ၍ ဆိုက်ကြရသော တတိယနိဗ္ဗာန်ဘုံကြီး
တဆင့်၊
- ၄။ အရဟတ္တမဂ်ခဏမှစ၍ ဆိုက်ကြရသော စတုတ္ထနိဗ္ဗာန်ဘုံကြီး
တဆင့်၊

ဤလေးဆင့်ကို ကိလေသနိဗ္ဗာန်^၁လည်း ခေါ်သည်။ သဉ္စပါဒိသေသ
နိဗ္ဗာန်^၂လည်း ခေါ်သည်။

- ၅။ အဆုံးစွန် ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ ခဏမှစ၍ ဆိုက်ကြရသော ပဉ္စမနိဗ္ဗာန်
ဘုံကြီး တဆင့်၊

ဤနိဗ္ဗာန်ကို ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် ခေါ်သည်။ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်^၃ လည်း
ခေါ်သည်။

၁။ ကိလေသနိဗ္ဗာန် = လောဘစသော ကိလေသာအပူမီးတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်း။

၂။ သဉ္စပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် = ကိလေသာတို့ အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းပြီးသော်လည်း
ကိလေသာတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာကမ္မဇရုပ်တို့ အကြွင်းအကျန်
ရှိသေးခြင်း။

၃။ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် = ကိလေသာတို့ စွဲယူအာရုံပြုအပ်သော ခန္ဓာကမ္မဇရုပ်
တို့ အကြွင်းအကျန်မရှိ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။

သမုဒြာကြီး တဆက်တည်း တပြင်တည်း တခုတည်း ဖြစ်လျက် ဗင်္ဂလားနှင့်နီးစပ်ရာ ဗင်္ဂလားပင်လယ်၊ မဒရပ်နှင့် နီးစပ်ရာ မဒရပ်ပင်လယ် စသည် ခေါ်သကဲ့သို့ မှတ်လေ။

ဘုရားတဆူ တဆူသာသနာ၌ သောတာပန်အများဆုံး

တဆူ တဆူသော ဘုရားသာသနာတို့၌ ပဌမနိဗ္ဗာန်ဘုံသား ၊ အဖြစ်သို့ ရောက်ကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်သာလျှင် အများဆုံး ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုတွင်လည်း ဘုံစဉ်စံမျိုးတို့သည်သာ အများဆုံး ဖြစ်ကြကုန်၏။

ငါတို့ ဘုရားလက်ထက်၌ ကျွတ်ကြကုန်သော လူ့ ဘုံစဉ်စံအနန္တ၊ နတ် ဘုံစဉ်စံအနန္တ၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံစဉ်စံအနန္တတို့သည် ယခုအခါ နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ ပြည်တို့၌ အပြည့်ရှိကြကုန်၏။

ထိုသို့တို့သည် ဒိဋ္ဌိခပ်သိမ်းတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ ဒုစရိုက်ခပ်သိမ်းတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ အပါယ်သံသရာကြီး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းတည်းဟူသော မိမိတို့ ဆိုက်ရောက်တည်နေရာ ပဌမနိဗ္ဗာန် သန္တိသုခကြီးနှင့်တကွ လူ့ ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာတို့ကို အဆင့်ဆင့် ခံစား စံစား၍ မြင့်သည် ထက် မြင့်ရာ၊ မြတ်သည်ထက် မြတ်ရာ၊ သမ္ပတ္တိလမ်းကြီးသို့ တဖြောင့် တည်း ကျင်လည်၍ သွားကြလေကုန်၏။

အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့သည် ဘုရားသာသနာကို မြော်ကြရသည်ကား ဤသမ္ပတ္တိလမ်းကြီးကို အရအမီ ယူလို ရလိုကြကုန်၍ မြော်ကြရကုန်သည်။ ဤသမ္ပတ္တိလမ်းကြီးသည်သာ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ ပကတိအလိုကျ လမ်းကြီးအမှန် ဖြစ်သတည်း။

သုခ ၂-မျိုး။ ။ ဤသို့လျှင် သုခသည်—

ဝေဒယိတသုခ။ ။ အပါယ်အမျိုးအရိုးတို့၏ အားကိုးမှီတယ်ရာဖြစ်သော ဝေဒယိတ သုခတမျိုး

၁။ ပဌမနိဗ္ဗာန်ဘုံသား = သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်။

သန္တိသုခတမ္ပါး။ ။နိဗ္ဗာန်ဘုံသူ နိဗ္ဗာန်ဘုံသားတို့၏ အားကိုးမှီတယ်ရာ
ဖြစ်သော သန္တိသုခတမ္ပါး၊

ဟူ၍ သုခနှစ်မ္ပါး ရှိသတည်း။

ထိုနှစ်မ္ပါးတို့တွင်—

ဝေဒယိတသုခသည် ဒုက္ခမ္ပါး။ ။ဓာတ်ညစ် ဓာတ်ပုပ် အုပ်စိုး လှမ်းမိုး
လျက်ရှိသော သတ္တဝါတို့၏ အားကိုး
မှီတယ်ရာဖြစ်သော လူ့ ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ စက္ခုအရသာ၊ သောတ
အရသာ စသည်ဟုဆိုအပ်သော ဝေဒယိတသုခမ္ပါးသည် ပြဆိုလတ္တံ့သော
၂၅-ပါးသော ဒုက္ခလက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ပညာရှိတို့၌ ဒုက္ခ
သာ အမှန်ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်—

“ယံကိဉ္စိ ဝေဒယိတံ အတ္ထိ၊ သဗ္ဗံ တံ ဒုက္ခသ္မိ”

ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသည်။

ယံကိဉ္စိ၊ အလုံးစုံသော။ ဝေဒယိတံ၊ ဝေဒယိတသုခသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။
တံသဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံသော ဝေဒယိတသုခဟူသမျှသည်။ ဒုက္ခသ္မိ၊ ဒုက္ခထဲက
ချည်းသာတည်း။ ဒုက္ခချည်းသာ ဆိုလိုသည်။

သန္တိသုခသာ သုခအစစ်။ ။နိဗ္ဗာန်ဘုံသူ နိဗ္ဗာန်ဘုံသားတို့၏ အားကိုး
မှီတယ်ရာ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ ခပ်သိမ်းတို့၏
ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ ဒုစ္စရိုက် ခပ်သိမ်းတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း အစရှိသော သန္တိ
သုခသည်မူကား ပြဆိုလတ္တံ့သော ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ပါးတို့မှ ကင်းလွတ်
သည်ဖြစ်၍ ပညာရှိတို့၌ သုခအစစ်အမှန် ဖြစ်ပေ၏။

အဘယ့်ကြောင့် သန္တိသုခသည်သာ သုခအမှန်အစစ် ဖြစ်လေသနည်း
ဟူမူကား—

ငှက်ပျောဖောင်ကြီး ဥပမာ၌—စိတ်တောင်း ခွဲတောင်း တင်းတောင်း
ပမာဏရှိကုန်သော ကျောက်လုံးတို့သည်လည်း အပြည့်တင်ထားလျက်

အဓိပ္ပါယ် အကျယ်] ဥပမာ ဥပမေယျ နှီးနှောပြချက်

ရှိကုန်ရာ၏။ ထိုငှက်ပျောဖောင်ကြီးကို ထောက်ပံ့သော ဘော့ဟူ၍လည်း တစုံတခုမျှ မပါလေရာ၊ အနီးအပါး၌ တွယ်တာရန် လှေသမ္ဗန်ဟူ၍လည်း မရှိလေရာ။

ဤကဲ့သို့သော ငှက်ပျောဖောင်ကြီးသည် ပျက်သည်ရှိသော် ဖောင်ပေါ်ရှိ လူအပေါင်းတို့နှင့်တကွ ထိုနေရာ၌ပင်လျှင် သမုဒ္ဒရာ သဲအပြင်သို့ ဆိုက်အောင် နစ်မြုပ်လေရာ၏။

သို့တည်းမဟုတ်— ကျောက်လုံးဝန်တို့ကိုလည်း တခုမကျန် ပယ်ရှားခဲ့ရာ၏။ ရန်ကုန်မြစ်၌ ထားအပ်သော သံဘော့ကြီးကဲ့သို့ အလွန်ကြီးခိုင်ခံ့ လုံလောက်စွာသော သံဘော့ကြီးလုံးရေ ၃၇-လုံးတို့လည်း ပါရှိကုန်ရာ၏။ သိကြားမင်း ဖန်ဆင်းလာသော မဟာပစ္စရိ ရတနာဖောင်ကြီး၌လည်း သံကြိုး သံလွန်တို့ဖြင့် မှီတွယ်ရာ၏။

ထိုဖောင်ကြီးသည် လေဟုန် လှိုင်းဟုန်ဖြင့် အခြေအနေ ပျက်သော်လည်း ရေပေါ် လှိုင်းပေါ်၌ ပေါလောသော နေရာ၏။ နစ်မြုပ်ခြင်း မျောပါးခြင်း မရှိလေရာ၊ ဖောင်ပေါ်၌ ပါရှိသော သူတို့လည်း ဥပဒ်မရှိကြလေကုန်ရာ။

ဥပမာ ဥပမေယျ နှီးနှောပြချက်

ဤဥပမာ၌—

၁။ ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၌ အနုမတဂ္ဂသံသရာတွင် အစဉ်ပါရှိ၍ နေကုန်သော ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာတရား၊ ဒုစရိုက်တရားတို့သည် ကျောက်လုံးဝန်နှင့် တူကုန်၏။

၂။ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကို ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အင်္ဂါကြီးငယ် ဟူသော နိစ္စမျိုး ထင်မှတ်စွဲလမ်းနေကြမှုသည် ငှက်ပျောဖောင် ငှက်ပျောတုံး ငှက်ပျောခွံတို့ကို ရတနာဖောင်ကြီး ရတနာအင်္ဂါတွေ ထင်မှတ်စွဲလမ်းသော သူနှမ်းတို့၏ အမှုနှင့်တူ၏။

၃။ ငါ-ငါဟူ၍ ငါ၏ကိုယ် ငါ၏ကိုယ်ဟူ၍ အမြဲစွဲလမ်း ဆည်းပူးမှု၊ ဒုစွရိုက် ဒုရာဇိဝတရားတို့ကို ကိုယ်ကျိုး ကိုယ်စီးပွား ပြုလုပ်ဆည်းပူးမှုတို့သည် ကျောက်လုံး ကျောက်ခဲတို့ကို ပတ္တမြားရတနာ ထင်မှတ်၍ ဖောင်ပေါ်သို့ချည်း တင်ယူဆည်းပူးမှုနှင့် တူကုန်၏။

၄။ နိစ္စမျိုးမဟုတ်သည့်အတွက်ကြောင့် ခြေတလှမ်း တလှမ်း အတွင်းမှပင် အခါခါပျက်စီးမှု၊ နာရီစဉ်ပျက်စီးမှု၊ ပဟိုရ်စဉ်ပျက်စီးမှု၊ နေ့စဉ်ရက်စဉ်ပျက်စီးမှု၊ ဥတုစဉ် လစဉ် နှစ်စဉ်ပျက်စီးမှု၊ ဘဝအဆုံး အဆုံး၌ အမြဲပျက်စီးမှုသည် ငှက်ပျောဖောင်ပျက်မှုနှင့် တူ၏။

၅။ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာကို တွယ်တာ၍ အသက်မွေးမှု အစရှိသော အမျိုးမျိုးသော ပြုပြင်မှု၊ အာရုံအရသာကို လိုက်စားမှု၊ လောကီစီးပွားကို အားထုတ်မှု၊ နောက်ဘဝအကျိုးငှါ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ဆည်းပူးမှု အလုံးစုံတို့သည် ငှက်ပျောဖောင် ငှက်ပျောတုံးတို့ကိုသာ အသစ်အသစ် ရှာမှီးထူထောင်မှုနှင့် တူကုန်၏။

၆။ ဒိဋ္ဌိပန် ဒုစွရိုက်ဝန်တို့၏ မဆန့်တင်ကဲ အမြဲလေး၍ နေမှုကြောင့် သေသည်၏အခြားမဲ့၌ အပါယ်လေးပါးသို့ချည်း နစ်မြုပ်၍ နေကြမှုသည် ကျောက်ဝန်လေးမှုကြောင့် ငှက်ပျောဖောင် ပျက်တိုင်းပျက်တိုင်း သမုဒ္ဒရာသအပြင်သို့ဆိုက်အောင် အိုးတည်နစ် နစ်၍ချည်း နေသည်နှင့် တူ၏။

၇။ ဘုံစဉ်စံ အရိယာတို့အား ထိုဝိစိကိစ္ဆာတရား၊ ဒုစွရိုက်တရားတို့ကို အကုန် အစင် ပယ်ရှားမှုသည် ကျောက်လုံးပန်တို့ကို တခုမကျန် ပယ်ရှားမှုနှင့် တူ၏။

၈။ ဘုံစဉ်စံအရိယာတို့အား ဘဝများစွာ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် အမြဲပါရှိ၍နေကုန်သော ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါးတို့သည် အလွန်ကြီး ခံခိုင် လုံလောက်လှကုန်သော သံသဘောကြီးတို့နှင့် တူကုန်၏။

၉။ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာတရား ဒုစွရိုက်တရားတို့၏၎င်း၊ အပါယ် သံသရာကြီး၏၎င်း အချင်းခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းချမ်းသာမှုဟူသော သန္တိသုခကြီးသည် မှီတွယ်ရာ ရတနာသဘောကြီးနှင့် တူ၏။

ထိုအရိယာတို့၏ ခန္ဓာတို့သည် တခုတခုသောဘုံမှ စုတေကုန်သည် ရှိသော် ထိုဘုံ၌သော်လည်း ထပ်၍ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ အထက်ဘုံမှာသော် လည်း ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ အောက်ဘုံသို့ လျောကျခြင်း၊ အပါယ်သို့ နစ်မြုပ်ခြင်းဟူ၍ မရှိကုန်ပြီ။

ကြွင်းသော ဥပမာ ဥပမေယျ နှိုးနှောရန် အချက်စုမှာ သိသာ ထင်ရှားလှပြီ။

ဒုက္ခအရကောက်နှင့် အဓိပ္ပါယ်။ ။ ဤမျှသော စကားရပ်တို့ဖြင့်—

“ယံကိဉ္စိ ဝေဒယိတံ အတ္ထိ၊ သဗ္ဗံ တံ ဒုက္ခသ္မိ”

ဟူသော ပါဠိတော်မြတ်နှင့်အညီ ဤဒုက္ခ ဝိပဿနာအရာ၌ ဒုက္ခဆိုသည် ကား ဒုက္ခ လက္ခဏာ ၂၅-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ဝေဒယိတသုခ အဆောက် အဦတို့ကို ဆိုသတည်း။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော်—

“ဘယဋ္ဌေန ဒုက္ခံ” ဟူသည်နှင့်အညီ သန္တိသုခမှ ကင်းရှင်းကြ ကုန်သော ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့အား အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ ကြီးကျယ် လှစွာသော အပါယဒုက္ခဘေးကို အဖန်တလဲလဲ မစဲ ဖြစ်စေတတ် သောကြောင့်တည်း—ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုပြဆိုသတည်း။

သစ္စာ ၄-ပါးတွင်ပါရှိသော ဒုက္ခနှင့် ဤဝိပဿနာတွင် ပါရှိသော ဒုက္ခ သည် တူကြ၏။ ဘယဋ္ဌဒုက္ခမျိုးတည်း။

ဘယဋ္ဌဒုက္ခ။ ။ ဘယဋ္ဌဒုက္ခဆိုသည်ကား အကြင်တရားကို အကြောင်း ပြု၍ ယခုဘဝ၌သော်၎င်း၊ နောက်နောက်ဘဝ နောက် နောက်ကမ္ဘာတို့၌သော်၎င်း အပါယ်သို့ကျရောက်ခြင်း ယုတ်နိမ့်သော ဘဝသို့ လျောကျခြင်းဟူသော ဒုက္ခဘေးသည် ဖြစ်လေရာ၏။ ထို တရား သည် နတ်မင်းကြီး၊ ပြဟ္မာမင်းကြီးတို့၏ အသက် ခန္ဓာ စည်းစိမ်ချမ်းသာ ပင်ဖြစ်သော်လည်း ဘယဋ္ဌဒုက္ခ မည်၏။

ဝေဒနာတိက်၌ပါသော ဒုက္ခဝေဒနာ။ ။သစ္စာ ၄-ပါးအရာ, ဤဝိပဿနာ အရာတို့၌ ဝေဒနာတိက် ကဲ့သို့ ဒုက္ခဝေဒနာကို လိုရင်း မဟုတ်။

ထိုဒုက္ခဝေဒနာသည်ကား - “အသာတဋ္ဌ အနုဘဝနဋ္ဌဒုက္ခ” ပေတည်း၊ ခံစားဆဲခဏ၌ မချမ်းသာမှုပေတည်း။

သစ္စာ ၄-ပါးအရာ ဤဝိပဿနာအရာတို့၌မူကား -

လောကီ ချမ်းသာဟူသမျှ ဒုက္ခဖြစ်ပုံ။ ။နတ်မင်း သိကြားမင်းတို့ ခံစံ ကြသော အလွန် ကောင်းမြတ် လှသော သုခဝေဒနာကြီးပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဘေး၊ အဖန်ဖန် ပြုပြင်ရသော ဒုက္ခဘေး၊ ကိလေသာဘေးတို့ကို ဖြစ်ပွား စေသဖြင့် ယုတ်ညံ့ခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သော ဒုက္ခဘေး အစရှိသော အပြစ်ဒေါသ အာဒိနဝရှိနေသောကြောင့် ဒုက္ခသာ အမှန်ဖြစ်သတည်း။

သန္တိသုခ တခုကိုသာ ဤအရာ၌ သုခ ဆိုရသည်။

သန္တိသုခမဟုတ်သော ဝေဒယိတသုခမျိုး မှန်ခဲ့လျှင် အပြစ် ဒေါသ ခပ်သိမ်းတို့မှ ကင်းရှင်းမှု မရှိလေသောကြောင့် ဤအရာ၌ ဒုက္ခ ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသတည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ပါး၌ သုခ ဒုက္ခ ခွဲခန်းတည်း။

ဒုက္ခအချက်

ဒုက္ခအဓိပ္ပါယ် ၁။ လောက၌ အနာဆိုး ရောဂါဆိုး အမျိုးမျိုးတို့သည် နှိပ်စက်တတ်သောကြောင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ဟူသော အနက်အားဖြင့် ဒုက္ခမည်ကုန်၏။

၂။ အနာဆိုး ရောဂါဆိုး အမျိုးမျိုးနှင့် ပြည့်စုံကုန်သော အနာ သည် ရောဂါသည်တို့သည် အနာဆိုး ရောဂါဆိုးတို့၏ အနှိပ်အစက်ကို

ခံရသောကြောင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ဟူသော အနက်အားဖြင့် ဒုက္ခ မည်ကုန်၏။

၃။ တဖန် ထိုအနာသည် ရောဂါသည်တို့သည်ပင်လျှင် မိဘသားသွီး စသော နိုးစပ်လှသောသူတို့ကို ကြောင့်ကြပပန်မှုကို ဖြစ်ပွားစေခြင်း၊ ပြုစုမှု ဒုက္ခကို ဖြစ်ပွားစေခြင်း၊ အလုပ်အကြံ စီးပွားပျက်ပြားမှုကို ဖြစ်စေခြင်း၊ ဆေးခ ဝါးခ ကုန်ဆုံးရသော ဒုက္ခကို ဖြစ်ပွားစေခြင်းတို့ဖြင့် အမြဲနှိပ်စက် တတ်သောကြောင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ဟူသော အနက်အားဖြင့် ဒုက္ခ မည်ပြန်ကုန်၏။

၄။ ထိုနှိပ်စက်ခံရသော သူတို့သည်လည်း ထိုအနာသည် ရောဂါသည် တို့၏ အနှိပ်အစက်ကို ခံရသောကြောင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ဟူသော အနက် အားဖြင့် ဒုက္ခ မည်ကုန်၏။

လောက၌ ကြီးစွာသော မင်းပြစ် မင်းဒဏ်မှုကြီး၊ မင်းပြစ် မင်းဒဏ် သင့်သောသူ၊ ထိုသူနှင့်စပ်သော မိဘ သားသွီး စသည်တို့၌ ဤနည်းတူ သိလေ။

ထို့အတူ အနမတဂ္ဂ သံသရာကြီး၌လည်း—

၁။ ၂၅-ပါးသော အပြစ်ဒေါသ အာဒိနဝတရားတို့သည် နှိပ်စက်တတ် သောကြောင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ဟူသော ဘယဋ္ဌအားဖြင့် ဒုက္ခမည်ကုန်၏။

၂။ ထိုတရားတို့နှင့် အမြဲယှဉ်ကုန်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်၊ နာမ် တရား တို့သည် ထိုတရားတို့၏နှိပ်စက်မှုကို အမြဲခံရသောကြောင့် ဒုက္ခမည်ကုန်၏။

၃။ နှိပ်စက်မှုကို အမြဲခံရသဖြင့် အလွန်မကောင်းလှသော ဒုက္ခတရား ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကို အမြဲလျှင် မိမိတို့ ကိုယ်ပြု၍ ကိုယ်အင်္ဂါပြု၍ နေကြကုန် သော သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို ထိုခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် အမြဲနှိပ်စက်တတ် သောကြောင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ဟူသော အနက်အားဖြင့် ဒုက္ခမည်ကုန်၏။

ငါဟူသော အတ္တအစွဲ။ ။ အမြဲကိုယ်ပြုမှု၊ ကိုယ်အင်္ဂါပြုမှု ဆိုသည်ကား—
ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကို အမြဲငါပြု၍ စွဲလမ်းမှု၊ ငါ၏ပိုင်ရာဆိုင်ရာ အင်္ဂါပြု၍ စွဲလမ်းမှု၊ ငါ၏အနှစ်သာရ အတ္တ-

ပြု၍ စွဲလမ်းမှု၊ ထို စွဲလမ်းမှုတို့အတိုင်း ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ စီးပွားကို အမြဲ ကိုယ်ကျိုး ကိုယ်စီးပွား ပြုလုပ်၍ နေကြမှု၊ နောက်နောက်ဘဝ အဆက်ဆက် ကမ္ဘာအဆက်ဆက်တို့၌လည်း ထိုခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကိုပင်လျှင် အဆက်ဆက် မိမိတို့ အတ္တပြုလုပ်၍ သွားကြရန် ရှေးရှေးဘဝတို့က တင်ကူး၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုလုပ်ထူထောင်၍ နေကြမှုတို့ကို ဆိုသတည်း။

ထို့ကြောင့် ၂၅-ပါးသော အပြစ်ဒေါသ အာဒီနဝ တရားတို့နှင့် အမြဲ ယှဉ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ခပ်သိမ်းသော သံသရာဒုက္ခ၊ အပါယဒုက္ခတို့၏ အချုပ်အခြာ ဖြစ်ပေသတည်း။

ဤကား ဒုက္ခအချက်ကို ပြဆိုချက်တည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ပါး

၂၅-ပါးသော အပြစ်ဒေါသ အာဒီနဝ ဆိုသည်ကား—

- ဒုက္ခ၊ ဘယ၊ ဤတိ၊ ဥပဒွဝ၊ ဥပသဂ္ဂ၊
- သလ္လ၊ ရောဂ၊ အာဗာဓ၊ ဂဏ္ဍ၊ အသ၊
- အတာဏ၊ အလေဏ၊ အသရဏ၊ အာဒီနဝ၊ အသမ္ဘလ၊
- ဝဓေက၊ သာသဝ၊ မာရာမိသ၊ ဇာတိ၊ ဇရာ၊
- ဗျာဓိ၊ သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဥပါယာသ၊ သံကိလေသိက။

ဤ ၂၅-ပါးတို့ကို ဆိုသည်။

၁-ဒုက္ခအပြစ်

အနိစ္စလက္ခဏာ ရှုပုံ။ ။ မိမိတို့သန္တာ၌ ရှိနေသော ခက်မာမှုတခုကို အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ဉာဏ်နှင့်အစဉ်တန်း၍ ထား—

တခုတခုသော ဘဝအဆုံးအဆုံး၌ ကုန်ခန်းပျက်ဆုံးမှု နောက်နောက်ဘဝ၌ အသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်ပွားစီးမှုကို၎င်း၊ တခုတခုသော ဘဝအတွင်း၌ ဣရိယာပုထ်လေးပါး ပြောင်းလဲရာ၌ အပိုင်းအပိုင်း ပျက်ဆုံးမှု အသစ်

အသစ် ဖြစ်ပေါ်မှုကို၎င်း၊ တခုတခုသော ဣရိယာပုထ်အတွင်း၌ ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအားဖြင့် အထူးထူး အထွေထွေသော အကြောင်း တို့ကြောင့် အဟောင်းအဟောင်း ပျက်ဆုံးမှု အသစ်သစ် ဖြစ်ပေါ်မှု တို့ကို၎င်း မြင်အောင်ရှု။

ထို့အတူ မိမိသန္တာန်၌ရှိသော ဖွဲ့စေးမှု ပမ္မ အေးမှု တောင့်တင်းမှုတို့ကို ၎င်း၊ မြင်မှု ကြားမှု အစရှိသော နာမ်ခန္ဓာတို့ကို၎င်း အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ ဉာဏ်နှင့် အသီးအသီးတန်း၍ ထားပြီးမှ ဘဝအပိုင်းအခြား တခုတခုသော ဘဝ၌ ဣရိယာပထ အပိုင်းအခြား အစရှိသော အစီအရင်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်မှု ပျက်ဆုံးမှုတို့ကို မြင်အောင်ကြည့်လေ။

အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ အစဉ်တန်း၍ထား-ဆိုရာ၌ ခက်မာမှု စသော သဘောကို လက်ကိုင်ပြု၍ ဉာဏ်နှင့် ကြံမြော်ရမည် ဆိုလိုသည်။ ယခုပစ္စုပ္ပန် ဘဝ၌ နေရာတကျ မြင်ခဲ့လျှင် သံသရာ တခုလုံးအတွင်း ဝင်လေ တော့သည်။

အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ စသည်တို့ကိုလည်း ထိုနည်းတူ ရှုရပါ၏။

ဤကား ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ အနိစ္စအမြက်တည်း။

ဒုက္ခလက္ခဏာရှုပုံ။ ။ဤသို့ အနိစ္စလက္ခဏာကို ရှေးဦးစွာ ဖော်ပြပြီးမှ ဒုက္ခလက္ခဏာကို ရှုရမည်။

ရှုပုံကား - ဤကဲ့သို့ အနိစ္စမျိုး ဖြစ်ကုန်သော ဤခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် အနမတဂ္ဂသံသရာတွင် တနာရီမျှ ငြိမ်သက်ချမ်းကြည် တည်နေခွင့်ရှိသော သန္တိဓာတ်မျိုး မဟုတ်ကုန်၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဟူသော ဓာတ်ဆိုး ဓာတ်ဝါး နှစ်ပါး အမြဲနှောင့်ယှက်သဖြင့် သွက်သွက်လည် ဖောက်ပြန်၍ နေကုန်သော ဓာတ်ရူးမျိုး ဓာတ်နောက်မျိုးတို့သာတည်း။ ယခုပင် လူ့ ခန္ဓာ၊ ယခုပင် ခွေးခန္ဓာ၊ ယခုပင် နတ်ခန္ဓာ၊ ယခုပင် သိကြားခန္ဓာ၊ ပြဟ္မာ့ ခန္ဓာ၊ ယခုပင် သုဂတိခန္ဓာ၊ ယခုပင် ဒုဂ္ဂတိ အဝီစိခန္ဓာဖြစ်၍ နေကြကုန် သော ဓာတ်ရူးမျိုး ဓာတ်နောက်မျိုးတို့သာတည်းဟု မိမိခန္ဓာအစဉ်၏ ဖြစ်လမ်း ပျက်လမ်းကို သံသရာတလျှောက်လုံး မြင်ရမည်။

ထို့အတူ - တခုတခုသော ဖြစ်ရာဘဝ အတွင်း၌လည်း အဖြစ်အပျက် နှောင့်ယှက်မှုကြောင့် ယခုပင် သုခအဖို့၊ ယခုပင် ဒုက္ခအဖို့၊ ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲမှု ရှိသော ဓာတ်ရှူးမျိုး၊ ဓာတ်နောက်မျိုး တို့သာတည်း။ အပါယ်သို့ ကျသည့်တိုင်အောင် သုခအဖို့၊ ဒုက္ခအဖို့ ပြောင်းလဲမှုလျှင် အရင်းရှိသော ဒုက္ခစက်ကြီး အဆင့်ဆင့်လည်၍ သွားပုံကို ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ ပြီးသော ဒုက္ခလက္ခဏာခန်း၌ ပြဆိုခဲ့သမျှကို ဤနေရာ၌ အကုန်ပေါ်စေ ရမည်။

ထို့ကြောင့်—

“ဣမေ၊ ဤခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်။ ဒုက္ခာ၊ ယုတ်မာညစ်ဆိုး ဆင်းရဲ မျိုးတို့သာတည်း” ဟူ၍ ဆိုပေသည်။

(ဒုက္ခ ပြီး၏။)

၂-ဘယ အပြစ်

ခန္ဓာငါးပါးသည် ဘေးဖြစ်ပုံ။ ။ “ဘယ၊ ကြောက်ဖွယ် ညစ်ဆိုးဒုက္ခမျိုး” ဆိုသည်ကား - အနုမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ ခဏမစဲ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း အနိစ္စလျှင် အရင်းရှိသော ဒုက္ခစက်ကြီးတို့သည် အဝီစိသို့ဆိုက်အောင် အဖန်တလဲလဲ အဆင့်ဆင့် လည်၍ လည်၍ နေကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သမုဒ္ဒရာခရီး၌ ငှက်ပျော ဖောင်ကြီးကို တက်စီး၍ သွားရမည်ဆိုသော် ထိုသူတို့အား ထိုင်ကပ်ပျော ဖောင်ကြီးသည် ကြောက်ဖွယ်ညစ်ဆိုး ဒုက္ခအိုးကြီးသာ အမှန်ဖြစ်၏သို့—

ထို့အတူ အနုမတဂ္ဂသံသရာခရီး၌ ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကို မိမိတို့ကိုယ်ပြု၍ မိမိတို့ကိုယ်အင်္ဂါပြု၍ ရှေ့သို့ ကျင်လည်ရမည်ဆိုသော် ထိုသတ္တဝါတို့အား မိမိ မိမိတို့၏ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် ကြောက်ဖွယ်ယုတ်ဆိုး ဒုက္ခအိုးတို့သာ အမှန် ဖြစ်ကုန်၏။

အနုဝတတ်အိုင်မှ ကမ္ဘာ့တန်းဆာဖြစ်၍ မဟာသမုဒ္ဒရာသို့ အမြဲစီး သွား၍ နေကြကုန်သော မြစ်ကြီးငါးသွယ် မြစ်ငယ်ငါးရာ ချောင်းမြောင်း

များစွာတို့သည် ဟိမဝန္တာ၌ အမြဲတည်ရှိသော အနဝတတ်အိုင်ကြီးမှ ထွက်ကုန်၏။

ထို့အတူ အနမတဂ္ဂသံသရာ တန်းဆာဖြစ်၍ မဟာအဝီစိတိုင်အောင် အမြဲ အဆင့်ဆင့် လည်၍ နေကြကုန်သော ဒုက္ခစက်ကြီးငါးဖြာ ဒုက္ခစက်ငယ် များစွာတို့သည် ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၌ အမြဲတည်ရှိနေသော ဖြစ်မှု၊ ပျက်မှု၊ ဥဒယဗ္ဗယ^၁ မှုကြီးမှ ထွက်ကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကို ဒုက္ခအိုးကြီး၊ ဒုက္ခတုင်းကြီး၊ ဒုက္ခအင်းကြီး၊ ဒုက္ခအိုင်ကြီးဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်သတည်း။

ထိုကဲ့သို့သော ဒုက္ခအိုးကြီးတို့ကို မိမိ မိမိတို့၏ ကိုယ်အင်္ဂါပြု၍ ဦးခေါင်းအင်္ဂါပြု၍ ခြေအင်္ဂါ လက်အင်္ဂါ မျက်စိအင်္ဂါ နားအင်္ဂါပြု၍ အသည်းအင်္ဂါ အဆုတ်အင်္ဂါစသော အတွင်းအင်္ဂါပြု၍ ကျင်လည်ခြင်းငှါ ကြောက်လန့်ဖွယ် အလွန်ကောင်းလှလေသတည်း။

ထို့ကြောင့် “ဘယာ၊ ကြောက်ဖွယ် ညစ်ဆိုး ဒုက္ခမျိုးတို့သာတည်း” ဟု ဆိုပေသည်။

(ဘယ ပြီး၏။)

၃-ဤတိ အပြစ်

ခန္ဓာ ၅-ဖြာသည် အန္တရာယ်မျိုး။ ။ သမ္ပတ္တိနံ အန္တရာ ဇတိ အာဂစ္ဆတိတံ ဤတိ၊ အန္တရာယော။

သမ္ပတ္တိနံ၊ သမ္ပတ္တိတို့၏။ အန္တရာ၊ အကြား၌။ ဇတိ အာဂစ္ဆတိ၊ လာတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဤတိ၊ ဤတိ မည်၏။ အန္တရာယော၊ အန္တရာယ် ဆိုလိုသည်။

သတ္တဝါတို့သည် အမြဲ အလိုရှိအပ်သော သုခသမ္ပတ္တိတို့၏ အကြား၌ မကြာ မကြာ ကျရောက်၍ လာတတ်၏ ဟူလိုသည်။

၁။ ဥဒယဗ္ဗယ = (ဥဒယ + ဝယ) ဥဒယ - ဖြစ်ခြင်း။ ဝယ - ပျက်ခြင်း။

လူ့ခန္ဓာဖြစ်၍ တကြိမ်လာသည်နောက် အပါယ်ခန္ဓာ အကြိမ်တရာ
 မက အကြိမ်တထောင်မက ကြားချပ်ပြန်၏။ နတ်ခန္ဓာဖြစ်၍ တကြိမ်
 လာသည်နောက် အပါယ်ခန္ဓာ တရာမက တထောင်မက ကြားချပ်ပြန်၏။
 ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာဖြစ်၍ တကြိမ် လာသည်နောက် အပါယ်ခန္ဓာ တသိန်းတသန်း
 မက ကြားချပ်ပြန်၏။ ဤသို့ ဘဝအားဖြင့် သမ္ပတ္တိဘဝ၏ အကြား
 အကြား၌ ဝိပတ္တိဘဝ များစွာ ကြားချပ်၏။ ဝိပတ္တိဘဝ များစွာ ဖြစ်၏။

တခု တခုသော သမ္ပတ္တိဘဝ အတွင်း၌လည်း—

ဂဗ္ဘသေယျက^၁ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အမိဝမ်း၌ ညစ်ညမ်းဆိုးဝါးသော ပဋိ-
 သန္ဓေကိန်းနေမှု ဝိပတ္တိဒုက္ခမှစ၍ ဣရိယာဗထ သန္တာပ မီးအတုက် ဖြစ်ရ
 သော ညောင်းမှုညာမှုစသော ဒုက္ခမျိုး၊ ဥတုရာသီသို့လိုက်၍ ပူမှု အိုက်မှု
 ခြင်မှက်ကိုက်မှု ချမ်းအေးမှု ဒုက္ခမျိုး၊ အသက်မွေးမှုအတုက် ထိုထို
 အတတ်ပညာ သင်ကြားမှုအတုက် အပန်းအနှမ်း အချမ်းအပူခံရသော
 ဒုက္ခမျိုး၊ ရံခါရံခါ ထိုထိုရောဂါမျိုး အနာမျိုးတို့နှင့် တွေ့ကြုံရသော ဒုက္ခ
 မျိုး၊ ရံခါရံခါ ကပ်သုံးပါးနှင့် တွေ့ကြုံရသော ဒုက္ခမျိုး၊ ရန်သူမျိုး ငါး
 ပါးနှင့်တွေ့ကြုံရသော ဒုက္ခမျိုး အစရှိသည်ဖြင့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပြင် ကြည်လင်
 ချမ်းမြေ့သော သမ္ပတ္တိခန္ဓာ၏ အကြား အကြား၌ ဝိပတ္တိခန္ဓာတို့သည်
 များစွာများစွာ ကြားချပ်ကုန်၏။

စေ့စေ့စုံစုံ မြော်မြင်တတ်ပါလျှင် တဘဝလုံး၌ သမ္ပတ္တိ အခွင့်ပင် မရှိ
 သလောက် ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာဟူသော ဓာတ်ညစ်ကြီး ဓာတ်ပုပ်ကြီး
 တို့၏ အလိုနှင့်သာ ပျော်နိုင်ကြရကုန်၏။ နာမ်ခန္ဓာတို့သည်လည်း ကုသိုလ်
 ဟူသော သမ္ပတ္တိခန္ဓာတို့၏ အခွင့်သည် အလွန် နည်းပါး၏။ ကုသိုလ်
 အလှည့်၏ အကြား အကြား၌ အကုသိုလ်အလှည့် ဒုစရိုက်အလှည့်တို့သည်
 အလွန် များစွာ များစွာ ညှပ်ကုန်၏။ စေ့စေ့စုံစုံ မြော်မြင်တတ်ကြပါကုန်
 မူကား ကုသိုလ်အခွင့်ပင် မရှိသလောက် ဖြစ်ပေ၏။

၁။ ဂဗ္ဘသေယျက = (ဂဗ္ဘ = ဝမ်းတိုက်၌ + သေယျက = ကိန်းအောင်းသူ) အမိ
 ဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေကိန်းအောင်းသူ။)

ထို့ကြောင့် -

“ဤတိ၊ ထိတ်လန့်သဖွယ် အန္တရာယ်မျိုးတို့သာတည်း” ဟုဆိုပေသည်။

ဤမှ နောက်၌ အကျဉ်းမျှကိုသာ ပြဆိုအံ့။

(ဤတိ ပြီး၏။)

၄-ဥပဒ္ဒဝ အပြစ်

နှိပ်စက်တတ်သော ခန္ဓာငါးပါး။ ။ “ဥပဂန္ဓာ ဒဝတီတိ ဥပဒ္ဒဝေါ” ။

ဥပဂန္ဓာ၊ ကပ်ရောက်၍။ ဒဝတီ၊ ပူပန် ပင်ပန်းစေတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဥပဒ္ဒဝေါ၊ ဥပဒ္ဒဝ မည်၏။

ဦးခေါင်း၌ မိုဃ်းကြိုး ကျခြင်း လောင်မီးကျခြင်း အဆိပ်ထန်သော မြွေခဲခြင်း ကင်းခဲခြင်း ဆင်နင်းခြင်း ကျားခဲခြင်း သစ်ပင်မှ ကျခြင်း ကာလနာ ဘေးထိုးနာ အစရှိသော ရုတ်တရက်ဖြစ်၍ အပြင်းအထန် ခံရသော ရောဂါဆိုး အနာဆိုး ကပ်ရောက်ခြင်း အစရှိသော အကြောင်း တို့ကြောင့် သုခအဖို့မှ ခဏခြင်း ပြောင်းလဲ ဖောက်ပြန်၍ ပြင်းထန်စွာ ပင်ပန်းသော ဒုက္ခအဖို့သို့ရောက်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးကို “ဥပဒ္ဒဝ” ဆို သတည်း။

ဤဘာဝနာအရာ၌မူကား ခန္ဓာတို့၏ ပကတိသဘောကို ထုတ်ဖော်၍ ရှုရသည်။ ပကတိသဘောဖြင့်သာ အရိုးအမျိုး ဆိုလိုက်သည်။

ခန္ဓာ ၅-ပါး၏ နှိပ်စက်မှုကို ရှုပုံ။ ။ ရှုပုံကား - ငါ၏ ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် ဘယ်အခါမဆို မိုဃ်းကြိုးမှန်ခဲ့သော် ဘယ်အနေလောက် ဒုက္ခအဖို့သို့ ခဏခြင်းရောက်၍ သွားလိမ့်မည်နည်း - အစရှိသည်ဖြင့် ကြံဖန်၍ ကြည့်ခဲ့သည်ရှိသော် အလွန်ပြင်းထန်စွာ ပင်ပန်း သော ဒုက္ခတုံးကြီး ဒုက္ခခဲကြီးဖြစ်၍ နေသည်ကို မြင်လိမ့်မည်။

အမိမှ မွေးဖွားသည်မှစ၍ တဘဝလုံးတင် ဘယ်နာရီမှာမဆို ထိုကဲ့သို့ သော ဥပဒ်ကြီးဆိုက်လာခဲ့လျှင် ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်သော ပကတိသဘော

သည် မိမိခန္ဓာတို့၌ အနုမတဂ္ဂသံသရာမှာ အမြဲပါရှိ၍ နေသည်ကိုလည်း မြင်ရလိမ့်မည်။

အပါယ် ၄-ဘုံတွင် မီးငရဲတို့၌၎င်း၊ မီးကျီးမိုဗ်းရွာ၍နေသော ငရဲတို့၌၎င်း၊ ကြေးပူရည် သံပူရည် ပြည့်သော မြစ်တို့၌၎င်း၊ ဓားမိုဗ်း လှံမိုဗ်း ရွာ၍နေသော လက်ပံတောငရဲ အသိပတ္တငရဲတို့၌၎င်း၊ ၃၂-ပါးသော ကံကြမ္မာတို့ကို ပြုရာဌာနတို့၌၎င်း ကျရောက်၍ သွားသောအခါ၌ ကျရောက်သည့် ခဏမှစ၍ အနှစ်တသိန်း အနှစ်တသန်း စသည် တည်နေသမျှ ကာလအတွင်း၌ အသက်တရူမျှ ချောမောစွာ ရှုခွင့်မရဘဲ အလှိုက်အလှဲ ဆင်းရဲပင်ပန်းသော ဒုက္ခအဖို့သို့ ရောက်သောအခါတို့၌ ဤ ငါ၏ခန္ဓာတို့သည် အဘယ်သို့ဖြစ်၍ နေကြကုန်လိမ့်မည်နည်းဟု ကြံဖန်၍ ကြည့်ခဲ့သည် ရှိသော် မိုဗ်းကြီး လောင်မီးကျသော ဒုက္ခတို့ထက် အဆ အသိန်းအသန်း မက ပင်ပန်းလှသော ဒုက္ခတုံးကြီး ဒုက္ခခဲကြီးတွေဖြစ်၍ နေကြသည်ကို မြင်ရလိမ့်မည်။

ဤကား အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ခန္ဓာတို့၏အတွင်းမှာ အစဉ်အမြဲ ပါရှိ၍ နေသော ပကတိဥပဒ်ကြီး ဥပဒ္ဒဝေါကြီးတို့ ပေတည်း။

ခန္ဓာတို့ကား ဥပဒ်အိုးကြီး ဒုက္ခအမျိုးအရိုးကြီးတို့ပေတည်း။ ဤမှ နောက်၌ အနောတတ်အိုင်၏ ဥပမာကို ဆက်လေ။

ဤဘဝမှရှေ့သို့ ဤကဲ့သို့သော ဥပဒ်အိုးကြီး ဒုက္ခအမျိုးအရိုးကြီးတို့ကို မိမိကိုယ်ပြု၍ အတွင်းအင်္ဂါ အပအင်္ဂါပြု၍ အတ္တသာရပြု၍ သံသရာ၌ ကျင်လည်၍ သွားခဲ့သော် အဘယ်မျှလောက် ဆင်းရဲတွင်းကြီး နက်ရာသည်ဟု ရှုမြော်လေ။

ဥပဒ္ဒဝအဓိပ္ပာယ်။ ။ထို့ကြောင့်—

“ဥပဒ္ဒဝါ၊ လွန်စွာကပ်ရပ် နှိပ်စက်တတ်သော ဥပဒ်မျိုးတို့သာတည်း” ဟု ဆိုပေသည်။

ဤဘာဝနာ အရာမည်သည် အမျိုးအရိုးကို လိုက်ရသော အရာဖြစ်၍ ပြုပြင်မှုအတွက်နှင့် သုခသမ္ပတ္တိအဖို့၌ တည်ဆဲဖြစ်သော သိကြားမင်း၏

အဓိပ္ပါယ် အကျယ်] ခန္ဓာ ၅-ဖြာသည် နှုနာမျိုး

၂၆၃

ခန္ဓာ ၅-ပါးသည်လည်း အမျိုးအရိုးအားဖြင့် ဥပဒ္ဒဝေါမျိုးသာ အမှန် ဖြစ်သည်ဟုမှတ်။

ထို့ကြောင့် သိကြားမင်း၏ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်လည်း ပြုပြင်မှုဟူသော ရှေးကံ၏ အာနုဘော် ကုန်ဆုံးခဲ့လျှင် ဝိပတ္တိသို့ ပြန်ရောက်ရပြန်သတည်း။ အရာတိုင်း၌ ဤပကတိသဘောကို ပစာနုပြုလေ။

(ဥပဒ္ဒဝ ပြီး၏။)

၅-ဥပသဂ္ဂ အပြစ်

ဥပသဂ္ဂ။ ။ဥပဂန္ဓာ သဇ္ဇတိတိ ဥပသဂ္ဂေါ။

ဥပဂန္ဓာ၊ ကပ်ရောက်၍။ သဇ္ဇတိ၊ ငြိတုယ်ကပ်စွဲ၍ နေတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဥပသဂ္ဂေါ၊ ဥပသဂ္ဂ မည်၏။

ခန္ဓာ ၅-ဖြာသည် နှုနာမျိုး။ ။ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ကပ်ရောက်ပြီးနောက် ကင်း ပျောက်စေခြင်းငှါ မရနိုင်သော နှုနာမျိုး ထွတ်မြင်းနာမျိုး ပန်းနာမျိုး ချောင်းဆိုးနာမျိုး လေနာမျိုး ရင်နာမျိုး ဝက်ရူးနာမျိုး သည်းခြေရူးနာမျိုး ဦးယဉ်းခေါင်းခဲနာမျိုး အစရှိသည် တို့တည်း။

နာမက္ခန္ဓာတို့၌မူကား— လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ အစရှိကုန်သော အနာမျိုး ရောဂါမျိုး ဥပဒ်မျိုးတို့သည် အနမ- တဂ္ဂသံသရာ၌ ယနေ့ထက်တိုင် ကပ်စွဲလျက် ရှိနေကြကုန်၏။ မဂ်သို့ရောက်မှ ပျောက်ကင်းကြတော့သည်။

ဤခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် အကြောင်းဆိုက်တိုက်လာသည်ရှိသော် ပဋိ- သန္ဓေမှစ၍ တဘဝလုံးတွင် ဘယ်အခါ၌မဆို နှုနာကြီးတွေဖြစ်၍ တသက် လုံး သွားနိုင်၏။ အကြောင်းကို ဥပဒ္ဒဝအတိုင်း ဆိုလေ။

ထို့ကြောင့်—

“ဥပသဂ္ဂါ၊ တွယ်တာစွဲကပ် နှိပ်စက်တတ်သော ဥပဒ်မျိုးတို့သာတည်း”
ဟု ဆိုပေသည်။

(ဥပသဂ္ဂ ပြီး၏။)

၆-၉။ သလ္လ၊ ရောဂ၊ အာဗာဓ၊ ဂဏ္ဍ အပြစ်

ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် မြား ငြောင့်‘သလ္လ’။ ။ သလတိ ဝိဇ္ဇတိတိ သလ္လံ။

သလတိ=ဝိဇ္ဇတိ၊ စူးမြုပ်၍ သွားတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သလ္လံ၊ သလ္လမည်၏။

ပယ်ရှားကုစားခြင်းငှါ လွယ်လှစွာသော အပေါ်ရံပြင်ပတွင် အာဂန္တုက အနေနှင့် ကပ်ရောက်သည် မဟုတ်၊ ပယ်နုတ်ခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းအောင် စူးဝင်နှစ်မြုပ်တတ်သည် ဟူလို။

ပြဆိုခဲ့သော ဥပဒ္ဒဝ, ဥပသဂ္ဂတို့ကိုပင်ယူ။

၁။ အရေအတွင်း၌ ဖြစ်သောဥပဒ်

၂။ အပမှဖြစ်၍ အရေအတွင်းတိုင်အောင် စူးဝင်သော ဥပဒ်

၃။ ကိုးရာသော အသားတို့၏ အတွင်း၌ ဖြစ်ပွားသော ဥပဒ်

၄။ အပမှဖြစ်၍ အသားတို့ကို ပေါက်ရောက်၍သွားသော ဥပဒ်

၅။ အကြောတွင်း အရိုးတွင်းတို့၌ ဖြစ်သော ဥပဒ်

၆။ အပမှဖြစ်၍ အကြောတွင်း အရိုးတွင်းတို့သို့ ပေါက်ရောက်သော ဥပဒ်

၇။ ဦးနှောက်တွင်း၌ ဖြစ်သောဥပဒ်

၈။ အဆုတ်တွင်း၌ ဖြစ်သောဥပဒ်

၉။ အသည်းတွင်း နှလုံးတွင်း၌ ဖြစ်သောဥပဒ်

၁၀။ အပမှဖြစ်၍ ဦးနှောက်တွင်း အဆုတ်တွင်း အသည်းတွင်း နှလုံးတွင်းတို့သို့ ပေါက်ရောက်သော ဥပဒ်တို့ကို ယူလေ။

အပမ္မ မြားမှန်သည် မြားစူးသည် သေနတ်မှန်သည် စိန်မှန်သည် ဗုန်းမှန်သည် ဓားစူးသည် လှံစူးသည် ဆူးစူးသည် ငြောင့်စူးသည် ဟူရာတို့၌ -

အဇ္ဈတ္တခန္ဓာတို့ အခြေအနေ မပျက်ခဲ့လျှင် ဝဇီရစိန် လက်နက်ပင် ဖြစ်သော်လည်း ဥပဒ်မပြုနိုင်။

မြားငြောင့်စသည်တို့ကို ခဏခြင်း နုတ်ပယ်၍ ပစ်သဖြင့် မြားငြောင့် မရှိသော်လည်း နာမ္မ၊ ကျင်မ္မ၊ ဖောက်ပြန်မ္မဟူသော အဇ္ဈတ္တခန္ဓာတို့၏ အမှုသည်ကား တရက်နှင့် မငြိမ်း တလနှင့်မငြိမ်း တနှစ်နှင့် မငြိမ်း ပြင်းထန်စွာ ခံ၍ နေကြရ၏။

ထို့ကြောင့် မြားမှန်မ္မ၊ မြားစူးမ္မ စသည်တို့မှာလည်း အဇ္ဈတ္တခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကိုသာ မြားဟူ၍ ဆိုထိုက်သတည်း။

နာမက္ခန္ဓာတို့၌ ရာဂသလ္လံ၊ ဒေါသသလ္လံ၊ မောဟသလ္လံ၊ ဒိဋ္ဌိသလ္လံ အစ ရှိသည်ဖြင့် လာ၏။ အနုမတဂ္ဂသံသရာနှင့်အမျှ ထာဝရ စူးဝင်၍နေသော ရာဂမြား ရာဂငြောင့်၊ ဒေါသမြား ဒေါသငြောင့်၊ မောဟငြောင့်၊ ဒိဋ္ဌိငြောင့် ဝိစိကိစ္ဆာငြောင့် စသည်တို့ကိုကား သဗ္ဗညုဘုရားတို့မှသော်လည်း နုတ်ပယ်ခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းကုန်သည်ဖြစ်၍ ယခု ငုတ်တုတ်စူးဝင်လျက်ပင် ရှိကြကုန်သတည်း။

ပြုခဲ့ဘူးသော ပါဏာတိပါတ အစရှိသော ကံဟောင်းတို့သည်လည်း တယောက်တယောက်သော သတ္တဝါ၏ သန္တာန်၌ အဝီစိသို့ချရန် အသင်္ချေ အနန္တ သံဃာတ(ငရဲ)သို့ ချရန် အသင်္ချေ အနန္တ စသည်ပါရှိ၍ နေကြကုန်၏။ အနတ္တဘာဝနာအလုပ် မထမြောက်သမျှ ကာလပတ်လုံး ဘယ်လိုနည်းလမ်းနှင့်မျှ နုတ်ပယ်ခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းကုန်။

ထို့ကြောင့်—

“သလ္လာ၊ စူးဝင်ညစ်ဆိုး ဒုက္ခမျိုးသာတည်း” ဟု ဆိုပေ၏။
ရောဂမျိုး၊ အာဗာဓမျိုး၊ ဂဏ္ဍမျိုးဖြစ်ကြောင်းကို ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

(သလ္လ၊ ရောဂ၊ အာဗာဓ၊ ဂဏ္ဍ ပြီး၏။)

၁၀-အဃ အပြစ်

ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် အကျိုးမဲ့ခြင်း။ ။မလေဟိ ဘုသော ဟညတေတိ အဃံ။

မလေဟိ၊ အညစ်အကြေးတို့သည်။ ဘုသော၊ လွန်စွာ။ ဟညတေ၊ နှိပ်စက်ဖျက်ဆီးအပ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အဃံ၊ အဃမည်၏။ အာ-ကို အ-ရသာပြု။

အဃအဓိပ္ပါယ်။ ။လောက၌ အသုံးမကျသော အနှစ်သာရ မရှိ အညစ် အကြေး ဘေးရန်အစုမျှသာဖြစ်၍ ကဲ့ရဲ့အပ် စွန့်ပစ် အပ်သော သက်ရှိသက်မဲ့ ဝတ္ထုမျိုးကို အဃဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

အလဃားဟူသော ဝေါဟာရ။ ။ဤလူကား အလဃားလူတည်း၊ ဤ ဝတ္ထုကား အလဃား ဝတ္ထုတည်းဟု ဆိုကြရာ၌ ဤအဃ သဒ္ဒါရင်းပင်တည်း။

ဤအရာ၌ ဇာတိအမျိုးအရိုးအားဖြင့် ဒုက္ခမျိုး ဘယမျိုး ဤတိမျိုး ဥပဒ္ဒဝမျိုး ဥပသဂ္ဂမျိုး သလ္လမျိုး ရောဂမျိုး အာဗာဓမျိုး ဂဏ္ဍမျိုးအစစ် ဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးတည်းဟူသော ဝိပတ္တိဓမ္မမျိုးတို့ကို “အဃ” ဟူ၍ ဆိုသတည်း။

ပြုပြင်မှု၏ မမြဲပုံ ၁။ ထမင်းခြောက်တို့မည်သည် ပကတိဇာတိအားဖြင့် မတင့်တယ်သော ဝတ္ထုမျိုး ဖြစ်ပါကုန်လျက် ပြုပြင်မှု၏ အစွမ်းကြောင့် ရှဲ့လုံးကြီးငယ်ဖြစ်၍ ပတ္တမြားလုံးသဏ္ဍာန်၊ နေဝန်းသဏ္ဍာန်၊ လဝန်းသဏ္ဍာန်၊ ကြယ်နက္ခတ် ကြီးငယ် သဏ္ဍာန်ကဲ့သို့ ဖြစ်၍ အထွတ်အမြတ်ဖြစ်သော ကျက်သရေ မင်္ဂလာဌာနတို့၌ အသုံး ပြုကြကုန်၏။

၂။ ဇာတိအားဖြင့် အမှိုက် မီးစာမျိုးဖြစ်ကုန်သော သစ်ခွံ သစ်ခေါက် တို့ကို ပြုပြင်၍ စက္ကူနီ၊ စက္ကူဝါ၊ စက္ကူစိမ်း စသည်ဖြစ်၍ အတင့်အတယ် အရာ၌ အသုံးပြုကြကုန်၏။

၃။ ပကတိဇာတိအားဖြင့် အမှိုက် မီးစာမျိုးဖြစ်သော လဲဝါမျိုး၊ လျှော်မျိုးတို့ကို ပြုပြင်၍ ပုဆိုးကောင်း၊ အဝတ်ကောင်း၊ အခင်းကောင်း၊ အခြုံကောင်း၊ ဖဲကတ္တီပါ၊ ကော်ဇော၊ ကမ္ပုလော စသည်ပြု၍ အတင့်အတယ် အရာ၌ အသုံးပြုကြကုန်၏။

၄။ ပကတိဇာတိအားဖြင့် အမှိုက် မီးစာမျိုးဖြစ်သော ဝါး၊ သစ်သား တို့ကို ပြုပြင်၍ များစွာသော လူတို့ အသုံးအဆောင်မျိုး၊ ကျောင်း၊ အိမ်၊ စရပ်၊ ပြာသဒ်၊ ဘုံနန်းစသည် ပြုလုပ်ကြကုန်၏။

ပြုပြင်မှုသည် အာဂန္တုမျှသာဖြစ်၍ အမြဲတည်ခြင်း မရှိသဖြင့် ထို အလုံးစုံတို့သည် အဆုံး၌ အမှိုက်မီးစာအဖြစ်သို့ ပြန်၍ကျမြဲ ရောက်မြဲ ဓမ္မတာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး—

ပကတိအားဖြင့် မြေဇာတိမျိုး ဖြစ်ကြကုန်သော မြက်ပင် နွယ်ပင် ချုံပင် သစ်ပင် ဝါးပင် အလုံးစုံတို့သည် မြေ၊ ရေ၊ ဥတု ပြုပြင်မှုကြောင့် သြကာသလောကကို တန်းဆာဆင်ကြကုန်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပွားကြကုန် သော်လည်း အဆုံး၌ ပကတိဇာတိသို့ ပြန်မြဲပြန်၍ မြေကြီး၏ အစီး အပွား၌ အတည်ကျကြကုန်၏။

သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်တို့သည်လည်း ပကတိဇာတိအားဖြင့် အပုပ် မျိုး၊ ရွံဖွယ်မျိုး၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်မျိုး၊ မြေဇာတိမျိုးအစစ် ဖြစ်ကြကုန်၍ ပြုပြင်မှု လွတ်ကင်းလျှင် ရွံဖွယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဇာတိ ခဏခြင်း ဖြစ်ပေါ်၏။ အဆုံး၌ ရွံဖွယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်မြေကြီး အစဉ်အတိုင်းပြန်၍ အဆုံးသတ်ကြ ကုန်၏။

လေတံခွန် မီးအိမ်ပုံတို့သည် ပြုပြင်မှုအတွက် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက် ကြကုန်သော်လည်း အောက်သို့ကျ၍ အဆုံးတိုင်မြဲ ဖြစ်ကြကုန်သကဲ့သို့ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်၌ နတ်သိကြားတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၊ ဗြဟ္မာတို့၏ ခန္ဓာ အစဉ်တို့သည်လည်း အောက်သို့ ကျမြဲဓမ္မတာသာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

၁။ သြကာသလောက=သတ္တဝါတို့၏ တည်ရာဌာနဖြစ်သော ၃၁-ဘုံ။

လောကဓာတ်တခုလုံး၌ ပြုပြင်မှု မျက်လှည့် အာဂန္တုနှင့် နဂိုဇာတိ ပကတိအရိုးမှုတို့ကို ခြားနား၍ မြင်တတ်ကြစေကုန်။

နာမ်တရားတို့၌လည်း ကိလေသာဒုစူရိုက်အမှိုက်မှု အမဲမှု အမှားမှု အမှောက်မှု အယုတ်မှု အညံ့မှု အဖျင်းမှု အသိမ်မွေ့မှုတို့ကား နာမက္ခန္ဓာ တို့၏ ပကတိဇာတိတို့တည်း။ ပြုပြင်မှု လက်လှုပ်ခွဲလျှင် ပကတိဇာတိသို့ ခဏခြင်း ပြန်မြဲတည်း။

ခပ်သိမ်းသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့သည် ပြုပြင်မှုမရှိဘဲ ပေါက် လွှတ်ထားခဲ့လျှင် ကောင်းမြတ်သော ဖက်သို့ အလိုအလျောက် တိုးတက်၍ သွားသည်ဟု တစုံတခုမျှ မရှိ။ မကောင်းယုတ်မာဖက်သို့သာ ပိုင်းပိုင်းလဲ၍ သွားမြဲဓမ္မတာ ဖြစ်သတည်း။ အနုမတဂ္ဂသံသရာတလျှောက်လုံး မြော်လေ။

ထို့ကြောင့်—

“အဿ၊ အကျိုးယုတ် အကျိုးမဲ့မျိုးသာတည်း”ဟု ဆိုပေသည်။

(အဿ ပြီး၏။)

၁၁-အတာဏ အပြစ်

တာဏ။ ။တာယတိ ရက္ခတီတိ တာဏံ။

တာယတိ=ရက္ခတိ၊ စောင့်ရှောက်တတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တာဏံ၊ တာဏမည်၏။

ငါ့အား တစုံတခုသော အန္တရာယ်ဖြစ်လာလျှင် နိုင်အောင် တားမြစ် လိမ့်မည်ဟု စိတ်ချရသော အစောင့်အရှောက်ကြီးမျိုးကို “တာဏ” ဆိုသည်။

ထိုကဲ့သို့ စိတ်ချရသော တရားကိုသာလျှင် မိမိတို့ကိုယ်ခန္ဓာပြု၍ ကိုယ် ခန္ဓာ၏ အတွင်းအင်္ဂါ အပအင်္ဂါပြု၍ ဤသံသရာကြီး၌ ကျင်လည်ခြင်းငှါ သင်၏။

မစောင့်ရှောက်တတ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး။ ။ ဤခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်ကား ထိုကဲ့သို့ စောင့်ရှောက်တတ်သော တရားမျိုး မဟုတ်ကုန်၊ စင်စစ်မူကား မဟာသမုဒြာအလယ်၌ ငှက်ပျောဖောင်ကြီးကဲ့သို့ သံသရာ၌ ဆိုက်လာသမျှသော ဘေးတို့ကို အကုန်လုံး ဖွင့်လှစ်၍ ပေးကုန်၏။ ဆိုက်လာသမျှသော ဘေးတို့၏ အသင်းအပင်း အတွင်းမီးကျိုးတွေ့သာ ဖြစ်ကုန်၏။

အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ သတ္တဝါ အပေါင်းတို့သည် အပါယ်ဘေးကို ကြောက်ကြလှကုန်သည်ဖြစ်၍ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာမှုတို့ဖြင့် လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာ အသစ်အသစ် တည်ထောင်၍ ကိုယ်ပြုကြကုန်၏။ ကိုယ်အင်္ဂါ ပြုကြကုန်၏။

အတွင်းမီး။ ။ ထိုကိုယ်ခန္ဓာတို့၌ အတွင်းအင်္ဂါအဖြစ်နှင့် အနမတဂ္ဂသံသရာတွင် အစဉ်ပါရှိ၍ နေကုန်သော လောဘခန္ဓာ၊ ဒေါသခန္ဓာ၊ မောဟခန္ဓာ၊ မာနခန္ဓာ၊ ဒိဋ္ဌိခန္ဓာ၊ ဒုစရိုက်ခန္ဓာတို့သည်ကား လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ ရှိသမျှသော လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ကို တယောက်မကျန် အပါယ်သို့ချည်း ယူဆောင်မည်ဟု ရှိနေကြကုန်သော အတွင်းမီးတို့တည်း။

ထိုအတွင်းမီးတို့သည် အနိစ္စတရားနှင့် တချက်တည်း တွဲဖက်ကြကုန်၍ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ကို အပါယ်သို့ချည်း အတွင်ချကုန်၏။ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့သည်ကား မသေမိကာလ၌ ထိုအတွင်းမီးတို့ကို ပင်လျှင် အာရုံ ၆-ပါးတည်းဟူသော အစာရေစာနှင့် ကောင်းမွန်စွာ မွေးမြူကြကုန်၏။ သေလျှင် အပါယ်သို့သာ ပါကြရလေကုန်၏။ အနမတဂ္ဂသံသရာ တလျှောက်လုံး မြော်ကြလေ။

ထို့ကြောင့်—

“ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်။ အတာဏာ၊ စောင့်ရှောက်မဲ့လျှင်း ဘေး၏ အသင်းတို့သာတည်း” ဟု ဆိုပေသည်။

စောင့်ရှောက်တတ်သော နိဗ္ဗာန်။ ။နိဗ္ဗာန်တရားသာလျှင် တာဏအစစ်
 အမှန် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာ
 ဘုရားသည်—

တာဏဉ္စ ဘိက္ခဝေ ဒေသိဿာမိ တာဏဂါမိနိ ပဋိပဒဉ္စ။

ကတမဉ္စ ဘိက္ခဝေ တာဏံ၊ ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော
 မောဟက္ခယော၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ တာဏံ။

ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ တာဏဂါမိနိ ပဋိပဒါ၊ အယမေဝ အရိ-
 ယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ၊ သေယျထိဒံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာ-
 သင်္ကပ္ပေါ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာအာဇီဝေါ သမ္မာ-
 ဝါယာမော သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ
 တာဏဂါမိနိပဋိပဒါ။

ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ တာဏဉ္စ၊ ဘေးရန်အများ စောင့်ရှောက်ထား
 သည့် နိဗ္ဗာန်တရားကို၎င်း။ တာဏဂါမိနိ ပဋိပဒဉ္စ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်
 ကြောင်းဖြစ်သော တရားကို၎င်း။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ဒေသိဿာမိ၊
 ဟောကြားပေအံ့။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ကတမဉ္စ၊ အဘယ်တရားသည်လျှင်။ တာဏံ၊
 ဘေးရန်အများ စောင့်ရှောက်ထားသည့် နိဗ္ဗာန်တရားမည်သနည်း။

ရာဂက္ခယော၊ လောဘအမှူးရှိသော ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်းသည်
 ၎င်း။ ဒေါသက္ခယော၊ ဒေါသအမှူးရှိသော ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်း
 သည်၎င်း။ မောဟက္ခယော၊ မောဟအမှူးရှိသော ကိလေသာတို့၏ ကုန်
 ခြင်းသည်၎င်းတည်း။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ဣဒံ၊ ဤရာဂက္ခယ စသည်ကို။ တာဏ၊ ဘေး
 ရန်အများ စောင့်ရှောက်ထားသည့် နိဗ္ဗာန်တရားဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၁။ သံယုတ်ပါဠိတော်၊ သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ အနာသဝါဒိသုတ်၊ ၃၁-၅၄၂

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ကတမာ စ၊ အဘယ်တရားသည်လျှင်။ တာဏ-
ဂါမိနိပဋိပဒါ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သောတရား မည်သနည်း။

အရိယော၊ မြတ်သော။ အဋ္ဌဂီကော၊ အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော။
အယမေဝ မဂ္ဂေါ၊ ဤမဂ်ပင်တည်း။

ဣဒံ၊ ဤမဂ်သည်။ သေယျထာ၊ အဘယ်နည်းဟူမူ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာ
ဒိဋ္ဌိသည်၎င်း။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပသည်၎င်း။ သမ္မာဝါစာ၊
သမ္မာဝါစာသည်၎င်း။ သမ္မာကမ္မန္တော၊ သမ္မာကမ္မန္တသည်၎င်း။ သမ္မာ
အာဇီဝေါ၊ သမ္မာအာဇီဝသည်၎င်း။ သမ္မာဝါယာမော၊ သမ္မာဝါယာမ
သည်၎င်း။ သမ္မာသတိံ၊ သမ္မာသတိသည်၎င်း။ သမ္မာသမာဓိံ၊ သမ္မာ
သမာဓိသည်၎င်းတည်း။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ အယံ၊ ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို။ တာဏဂါမိနိ ပဋိ-
ပဒါ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော တရားဟူ၍။ ဝုစ္စတိံ၊ ဆိုအပ်၏။

ဘုံစဉ်စံ အရိယာတို့၏ တာဏ။ ။ဘုံစဉ်စံ အရိယာတို့၌ကား-ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိ
ကိစ္ဆာတို့၏ နောင် ကြွင်းမရှိ ကုန်ငြိမ်း
မူ၊ ဒုစ္စရိုက်ဟောင်း ဒုစ္စရိုက်သစ်တို့၏ နောင် ကြွင်းမရှိ ကုန်ငြိမ်းမူဟူသော
သဉ္ဇပါဒိသေသ ပဌမ နိဗ္ဗာန်သည် တာဏ မည်၏။

ကုန်ငြိမ်းခြင်းသို့ ရောက်သော ခဏမှစ၍ ဘဝများစွာ ကမ္ဘာများစွာ
သံသရာ၌ လူ နတ် ဗြဟ္မာ ချမ်းသာသုံးပါးကို အစဉ် ခံစား စံစား၍ သွား
ကြလေကုန်ရာ ထိုငြိမ်းမူသည် ထိုသူတို့ကို အပါယ်ဘေးမှ အမြဲစောင့်
ရှောက်ကာ အစဉ်ပါလေတော့သည်။ ထိုငြိမ်းမူ ကုန်ဆုံးသည်ဟူ၍ အနာမ-
တဂ္ဂ သံသရာနှင့် အမျှ မရှိပြီ။

ထိုသူ၏ သန္တာန်၌ ဒိဋ္ဌိပေါ်လာပြန်သည်၊ ဒုစ္စရိုက်ပေါ်လာပြန်သည်၊
အပါယ်ဘေးကို ကြောက်ရပြန်သည်ဟု မရှိပြီ ဆိုလိုသည်။

(အတာဏ ပြီး၏။)

၁၂—အလေ့ အပြစ်

လေ့။ ။လီယန္တိ ဧတ္ထာတိ လေဏံ။

ဧတ္ထ၊ ဤအရပ်၌။ လီယန္တိ၊ ခိုလှုံပုန်းအောင်းကြ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ လေဏံ၊ လေ့ မည်၏။

ဘေးအန္တရာယ်တို့ကို ကာကွယ်ဆီးတာရာဌာန၊ ဘေးအန္တရာယ်တို့မှ လုံခြုံရာဌာန ဆိုလိုသည်။

မလုံခြုံသော ခန္ဓာ ၅-ပါး။ ။ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် - အပါယ်ဘေး သံသရာ ဘေးတို့မှ လုံခြုံရာဌာန မဟုတ်ကုန်၊ စင်စစ် မူကား ခပ်သိမ်းသော အပါယ်ဘေး သံသရာဘေး ဟူသမျှတို့သည် ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ အတတ်သာတည်း။

သတ္တဝါတို့သည်ကား အပါယ်ဘေးကြီးမှ လွတ်ခြင်းငှါ လူ့ဘဝကို အားကိုးကြကုန်၏၊ နတ်ဘဝ ဗြဟ္မာ့ဘဝကို အားကိုးကြကုန်၏၊ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာကိုပြု၍ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာတို့ကို အသစ် အသစ် တည်ထောင်၍ မိမိ မိမိတို့ အတ္တပြုလုပ် ခိုလှုံကြကုန်၏။

တောခရီး၌ ခရီးသွားယောက်ျား သုံးယောက်တို့သည် တောဆင်ရိုင်း နှင့် တွေ့ဆုံမိကြ၍ ဆင်ဘေးမှ ကြောက်ကြသဖြင့် လုံခြုံခြင်းငှါ အနီး၌ ရှိသော ကျောက်ဂူကြီး သုံးခုသို့ ဝင်ပြေးကြလေရာ ကျားတွေနေသော ကျောက်ဂူတိုင်းသို့ ဝင်မိလျက် ငြားကြသဖြင့် ကျားတို့၏အစာ ဖြစ်ကြ လေကုန်သကဲ့သို့တည်း၊ သံသရာကြီး တလျှောက်လုံး ပေါက်အောင် မြော်ကြလေ။

ထို့ကြောင့် “အလေ့”ဟု ဆိုပေသည်။

နိဗ္ဗာန်သည်သာလျှင် ခိုလှုံပုန်းအောင်းရာဌာန အမှန်ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်—

“လေဏဉ္စ ဘိက္ခဝေ ဒေသိဿာမိ လေဏဂါမိနိ ပဋိပဒဉ္စ”^၁

၁။ သံယုတ်ပါဠိတော်၊ သဗ္ဗာယဘနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ အနာသဝါဒီသုတ်၊ နှာ-၅၄၂။

အဓိပ္ပါယ် အကျယ်] ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် အပြစ်ဖြစ်ခြင်း

အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပေသည်။ အလုံးစုံသည် အတာဏ ပုဒ်နှင့် တူပြီ။

(အလေ့ပြစ်၏။)

၁၃-အသရဏ အပြစ်

သရဏ။ ။အဟိတေ ဓမ္မေ သရတိ ဟိံသတိတိ သရဏံ။

အဟိတေ၊ အကျိုးမဲ့ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တရားတို့ကို။ သရတိ ဟိံသတိ၊ တွန်းလှန်ပယ်ရှားတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သရဏံ၊ သရဏ မည်၏။ ကိုးကွယ်ရာကြီးဟူလိုသည်။

ကိုးကွယ်ရာ မဟုတ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး။ ။ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် ထိုကဲ့သို့ ကိုးကွယ်ရာ မဟုတ်ကုန်။

ထို့ကြောင့်—

“ဣမေ ပဉ္စကုန္ဓာ၊ ဤခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်။ အသရဏာ၊ ကိုးရာမဲ့လျှင်း ဘေး၏အသင်းတို့ သာတည်း”ဟု ဆိုပေသည်။

(အသရဏ ပြစ်၏။)

၁၄-အာဒိနဝ အပြစ်

အာဒိနဝ။ ။ဘုသော ဒိနံ ဝဟတိတိ အာဒိနဝေါ။

ဘုသော၊ လွန်စွာ။ ဒိနံ၊ ပင်ပန်းခြင်းကို။ ဝဟတိ၊ ရှက်ဆောင်တတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အာဒိနဝေါ၊ အာဒိနဝ မည်၏။

ဉာဏ်ပညာရှိသော သူတို့အား သိထိုက် မြင်ထိုက်သော အပြစ်ခပ် သိမ်းကို အာဒိနဝ ဆိုသတည်း။

ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် အပြစ်ဖြစ်ခြင်း။ ။ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၌ ခဏမစဲ ဖြစ်မှု ပျက်မှု မှစ၍ မဟာအဝိစိ ငရဲဘေးကြီးသို့

ဆိုက်သည်တိုင်အောင် အဆင့်ဆင့်လည်၍ သွားကုန်သော ရှေး၌ပြဆို
ခဲ့ပြီးသော ဒုက္ခစက်ကြီးတို့သည် အပြစ်ဒေါသ အာဒီနဝတို့ပင်တည်း။

တနည်းကား—အကျဉ်းအားဖြင့် ၁၁-ပါးသော မီးတို့၏ ဖြစ်ပွားမှု
သည် ခန္ဓာတို့၏ အာဒီနဝပင်တည်း။

မီး ၁၁-ပါး။ ။ရာဂမီး ဒေါသမီး မောဟမီး ဇာတိမီး ဇရာမီး မရုဏမီး
သောကမီး ပရိဒေဝမီး ဒုက္ခမီး ဒေါမနဿမီး ဥပါယာ-
သမီး၊ ဤကား မီး ၁၁-ပါးတည်း။

အကျယ်အားဖြင့်မူကား—ထို ၁၁-ပါးသော မီးတို့မှ အသီး အသီး
ပွားများသော အပြစ်တို့သည် လောက၌ မရေမတွက်နိုင်အောင် များပြား
ကုန်၏။

ရာဂမီး၏ အပြစ် အနန္တ စသည်။ ။အပါယ် ၄-ဘုံ အသိုက်အအုံ ကြီး
ကျယ်ပုံကို၎င်း၊ သုဂတိ၌ ခန္ဓာဝန်
ကြီးကျယ်ပုံ ကိလေသာဝန် ကြီးကျယ်ပုံ သံသရာဝန် ကြီးကျယ်ပုံတို့ကို
၎င်း မြော်မြင်မိကြကုန်သည်ရှိသော် တဏှာဟူသော ရာဂမီး၏ အပြစ်တို့
သည်ပင်လျှင် အသင်္ချေယျ အနန္တ များပြားကုန်၏။

ထို့အတူ—ဒေါသမီး၏ အပြစ်တို့သည်လည်း အသင်္ချေယျ အနန္တ
များပြားကုန်၏။ အဝိဇ္ဇာဟု ဆိုအပ်သော သံသရာဝင်္ဂဖြစ်ကြီး၏ အပြစ်တို့
ကား ဆိုဖွယ် မရှိပြီ။ ဇာတိ ဇရာ မရုဏတို့၏ အပြစ်တို့သည်လည်း အသီး
အသီး အသင်္ချေယျ အနန္တ များပြားကုန်၏။ သောကစသည်တို့၏ အပြစ်
တို့သည်လည်း အလွန် များပြားကုန်၏။ ထိုအပြစ် အလုံးစုံတို့သည် ခန္ဓာ
၅-ပါးတို့မှ ဖြစ်ကုန်၏။

ထို့ကြောင့်—

“ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်။ အာဒီနဝါ၊ ဆိုးဝါး
ညစ်ကျ အပြစ်စုတို့သာတည်း” ဟု ဆိုပေသည်။

(အာဒီနဝ ပြီး၏။)

၁၅-အာသမူလ အပြစ်

ဆင်းရဲခြင်း၏ မူလဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး။ ။အကျိုးယုတ် အကျိုးမဲ့ ခပ်သိမ်းတို့ကို “အာသ” ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ထိုအကျိုးယုတ် အကျိုးမဲ့ ခပ်သိမ်းတို့သည် ခန္ဓာ ၅-ပါးလျှင် တည်ရာ ရှိကြကုန်၏။ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့မှချည်း ဖြစ်ရကုန်၏။

ထို့ကြောင့်—

“ဣမေ ပဉ္စကုန္ဓာ၊ ဤခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်။ အာသမူလာ၊ ကျိုးမဲ့ခပင်း ဆင်းရဲခြင်း၏ အရင်းအမြစ်တို့သာတည်း” ဟု ဆိုပေသည်။

(အာသမူလ ပြီး၏။)

၁၆-ဝဓက အပြစ်

သူသတ်သမား ခန္ဓာငါးပါး။ ။ဝဓန္တိတိ ဝဓကာ။

ဝဓန္တိ၊ သတ္တဝါတို့ကို အစဉ် ထာဝရ သတ်တတ်သော သူသတ်သမား ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝဓကာ၊ ဝဓက မည်ကုန်၏။

ခဏိကမရဏ။ ။အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ တယောက် တယောက်သော သတ္တဝါ၏ ခန္ဓာ အစဉ်၌ ခက်မာမှု အစရှိကုန်သော ရုပ်တရားတို့၏ ခဏမစံ ချုပ်ပျက်မှု၊ နာမ်တရားတို့၏ ခဏမစံ ချုပ်ပျက်မှုသည် အစဉ် ထာဝရ ပါရှိ၍ နေ၏။ ထိုချုပ်ပျက်မှုသည် ရုပ်၏ မရဏ၊ နာမ်၏ မရဏပေတည်း။ ရုပ်ဓာတ်တို့၏ သေဆုံးခြင်း၊ နာမ်ဓာတ်တို့၏ သေဆုံးခြင်းပေတည်း။ သေမင်းဟူသည် ထိုရုပ်သေမှု၊ နာမ်သေမှု ကို ဆိုသတည်း။ ခဏိကမရဏ ဆိုလိုသည်။

ခပ်သိမ်းသော ဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေ နေသည်မှစ၍ ထိုရုပ်၏ မရဏ၊ နာမ်၏ မရဏဟူသော ရုပ်သေမှု၊ နာမ်သေမှုကြီးသည် တခဏမျှ ပြတ်စဲသည်ဟူ၍ မရှိပြီ။ အတွင်းအပ တကိုယ်လုံး အုပ်ချုပ်လျက် ပါရှိ၏။ တကိုယ်လုံးသည် မရဏတုံးကြီး မရဏခဲကြီးပင် ဖြစ်၏။

သန္တတိမရဏ။ ။ အနိစ္စလက္ခဏာတွင် ခြေတလှမ်း ခြေတလှမ်း စသည် ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ပြခဲ့သော အနိစ္စသည်ကား သန္တတိ မရဏ မည်၏။ ထိုသန္တတိ မရဏဟူသမျှသည် ခဏမစဲ ချုပ်ပျက်မှုဟု ဆိုအပ်သော အသိန်း အသန်းမက များစွာသော ခဏိက မရဏ အချက် တို့တွင် အလွန် ထင်ရှားလှသော မရဏအချက်ကို ရှာကြံ၍ ရှုရသော မရဏစုပေတည်း။

သာမညလောကသားတို့ သိသော သမ္မုတိမရဏ တာဝ အဆုံးအဆုံး၌ လူအများတို့ သိမြင်ကြရ သော သမ္မုတိမရဏကြီးသည်ကား ထိုဘဝ တွင် အဆုံးသတ်ကြသော ခဏိက မရဏ ပေတည်း။

ဤသို့လျှင် ပဋိသန္ဓေ နေသည်မှစ၍ မျက်တောင်တခတ်မျှ မပြတ်မစဲ အမြဲ သေဆုံး၍ လာခဲ့သော သေမှုတို့တွင် အဆုံးစွန်သော သေမှုတချက် ကိုသာ လောက၌ သိကြကုန်၏။

တဘဝလုံး၌ မျက်တောင်တခတ်မျှ မပြတ် မစဲသော သေမှုတို့ကိုကား ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တ၊ ဇီဝ ဟူသော နိစ္စနိမိတ် မှောင်အရိပ်တို့သည် ဖုံးလွှမ်း၍ ထားအပ်ကုန်၏။

ထိုသေမှုတို့တွင် ရုပ်တို့၏ သေမှုသည် ရူပက္ခန္ဓာတပါးပင်တည်း၊ နာမ် တို့၏ သေမှုသည် နာမက္ခန္ဓာတပါးပင်တည်း၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတပါး ဆိုလို သည်။

ထို့ကြောင့် အဘိဓမ္မာ ဓာတုကထာပါဠိတော်၌—
 “ဇရာမရဏံ ဒွိဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတံ”^၁

ဟူ၍ ဟောတော်မူပေ၏။

ဤကား သေဆုံးမှုဟူသော မရဏဓာတ်ကြီးသည် ရူပက္ခန္ဓာတပါး၊ နာမက္ခန္ဓာတပါး၏အဖြစ်ဖြင့် ခန္ဓာ ၅-ပါးတွင် အမြဲ ပါဝင်၍ နေပုံတည်း။

၁။ ဓာတုကထာပါဠိတော် (အဘိ၊ ဓာ)၊ နှာ—၁၃။

မရဏ အမြဲရှိနေခြင်း။ ။ခက်မာမှုသည် ရူပက္ခန္ဓာတပါး၊ ဖွဲ့စေးမှုသည်
 သည် ရူပက္ခန္ဓာ တပါး၊ တပါးစီ အသီး အသီး
 ဖြစ်ကြသကဲ့သို့ ခက်မာမှု၏ ခဏမစဲ ပျက်ဆုံးခြင်းဟူသော မရဏဓာတ်
 ကြီးသည် ရူပက္ခန္ဓာတပါး၊ ဖွဲ့စေးမှု၏ ခဏမစဲ ပျက်ဆုံးခြင်းဟူသော
 မရဏဓာတ်ကြီးသည် ရူပက္ခန္ဓာတပါး စသည်ဖြင့် ဆိုလေ။

နာမက္ခန္ဓာတို့၌လည်း ဝေဒနာ၏ ခဏမစဲ ပျက်ဆုံးခြင်းဟူသော မရဏ
 ဓာတ်ကြီးသည် နာမက္ခန္ဓာတပါး၊ သညာ၏ ခဏမစဲ ပျက်ဆုံးခြင်းဟူသော
 မရဏဓာတ်ကြီးသည် နာမက္ခန္ဓာတပါး စသည်ဖြင့် ဆိုလေ။ ရူပက္ခန္ဓာ
 နာမက္ခန္ဓာဆိုလျှင် ဤမရဏဓာတ်ကြီးလည်း အမြဲ ပါလေတော့သည်။

ဤကား မရဏအစစ်ကို ပြဆိုခန်းတည်း၊ ဤမှတပါး မရဏဟူ၍မရှိပြီ။

မိမိတို့ ခန္ဓာကိုယ်၌ရှိသော အနု မတဂ္ဂ သံသရာ၌ သေဆုံး ကြ
 မရဏဓာတ်ဖြင့်သာ သေကြရခြင်း သမ္ပတို့သည် မိမိတို့၏ ခန္ဓာ၌ ပဋိ-
 သန္ဓေမှစ၍ အစဉ် အမြဲ ပါရှိ၍နေ
 သော မရဏဓာတ်ဖြင့်သာ သေဆုံးကြကုန်၏။ သူတပါးတို့၏ ခန္ဓာ၌
 ပါရှိသော မရဏဓာတ်နှင့် သေဆုံးသူဟူ၍ တစုံတယောက်မျှ မရှိ၊ မိမိတို့
 ခန္ဓာ၌ ထိုမရဏဓာတ်ကြီး မပါ မရှိကြပါမူကား မိုဗ်းကြီး တရာပင် မှန်
 သော်လည်း မွေးညှင်းတပင်မျှ လှုပ်ရှားဖွယ် မရှိ။

ထို့ကြောင့် ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ သေဆုံးမှုမှာ မိမိတို့၏ ခန္ဓာ
 ၅-ပါးတို့သည်သာလျှင် သူသတ်လက်သည် အမှန်ဖြစ်ကုန်၏။

အပဉ္စိဖြစ်ကုန်သော ဓားဘေး၊ လှံဘေး အစရှိသည်တို့ကား မိမိတို့
 ခန္ဓာတွင် အစဉ်ပါရှိ၍နေသော မရဏဓာတ်ကြီးတို့၏ နှိုးသမား လှံ့ဆော်
 သမားတို့သာတည်း။

ထို့ကြောင့်—

“ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်။ ဝဓကာ၊ လူ နတ် ဗြဟ္မာ
 သတ္တဝါကို နာရီမလပ် အတွင်သတ်သည့် သူသတ် မျိုးရိုးတို့သာတည်း” ဟု
 ဆိုပေသည်။

သူသတ်ကောင် အမျိုးမျိုး။ ။တနည်းကား - ပထဝီသည် ပထဝီပျက်နာ အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖြစ်စေ၍သတ်တတ်၏။

အာပေါသည် အာပေါပျက်နာ အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖြစ်စေ၍ သတ်တတ်၏။

တေဇောသည် တေဇောပျက်နာ အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖြစ်စေ၍ သတ်တတ်၏။

ဝါယောသည် ဝါယောပျက်နာ အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖြစ်စေ၍ သတ်တတ်၏။

ဦးခေါင်းသည် ဦးခေါင်းပျက်နာ အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖြစ်စေ၍ သတ်တတ်၏။

အဆုတ်သည် အဆုတ်နာအမျိုးမျိုးတို့ကို ဖြစ်စေ၍ သတ်တတ်၏။

အသည်းသည် အသည်းနာအမျိုးမျိုးတို့ကို ဖြစ်စေ၍ သတ်တတ်၏- စသည်ဖြင့် ဆိုလေ။

မိမိ၏ အဆင်းကြောင့် သေကြရာ၌ မိမိအဆင်း သတ်မှုတည်း။

အသံကြောင့် သေကြရာ၌ အသံသတ်မှုတည်း။

အနံ့ကြောင့် သေကြရာ၌ အနံ့သတ်မှုတည်း။

အသား၏ အရသာကြောင့် သေကြရသော ကြက် ဝက် သား ငါး တို့၌ အရသာသတ်မှုတည်း။

မိမိလောဘကြောင့် သေကြရာ၌ မိမိလောဘ သတ်မှုတည်း။

ဒေါသကြောင့်၊ မောဟကြောင့်၊ မာနကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌိကြောင့်၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယကြောင့်၊ ရှေးကံကြောင့် သေကြရာ၌ မိမိရှေးကံ သတ်မှုတည်း။

ခိုးမှုကြောင့် သေကြရာ၌ မိမိခိုးမှုသည် သတ်၏။

တိုက်မှုကြောင့် သေကြရာ၌ မိမိတိုက်မှုသည် သတ်၏။

သားမယားကြောင့် သေကြရာ၌ သားမယားသတ်မှုတည်း။

ဥစ္စာကြောင့် သေကြရာ၌ ဥစ္စာသတ်မှုတည်း။

ဘဝဆုံး၍ သေကြရာတို့၌ကား မိမိတို့ ခန္ဓာသတ်မှုသည် အရိုးအစဉ် အားဖြင့် ထင်ရှား၏။

ထို့ကြောင့်—

“ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်။ ဝကော၊ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါကို နာရီမလပ် အတွင်သတ်သည့် သူသတ်မျိုးရိုးတို့သာတည်း” ဟူ၍ ဆိုပေသတည်း။

အစွယ်ကို လိုသောသူနှင့်တွေ့ခဲ့လျှင် ဆင်သည် အစွယ်ကြောင့် သေရ၏။ အစွယ် သတ်၏။

ကြက် ဝက် သား ငါး အစရှိသည်တို့သည် အသားကြောင့် အမြဲ သေရကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့၏ အသားသည် ထိုသတ္တဝါတို့ကို အမြဲ သတ်၏။ အသားသည် ထိုသတ္တဝါတို့၏ သူသတ်ယောက်ျား အမြဲဖြစ်၏။

ထို့အတူ အမွေးကြောင့် အမြဲ သေရသော သတ္တဝါမျိုး၊ အရေကြောင့် အမြဲ သေရသော သတ္တဝါမျိုး၊ အသွေးကြောင့် အမြဲ သေရသော သတ္တဝါမျိုး၊ အသားကြောင့် အမြဲ သေရသော သတ္တဝါမျိုး၊ အသည်း အဆုတ် နှလုံး သည်းပွတ်ကြောင့် အမြဲသေရသော သတ္တဝါမျိုး၊ အရိုးကြောင့် အမြဲ သေရသော သတ္တဝါမျိုးတို့၌လည်း အမွေး အစရှိသည် တို့သာလျှင် သူသတ်ယောက်ျား အမြဲ ဖြစ်ကုန်၏။

ထို့အတူ ခိုးမှု တိုက်မှုကြောင့် သေကြရာတို့၌ ခိုးမှုဟူသော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် ခိုးသူတို့ကို သတ်ကုန်၏။

တိုက်မှုဟူသော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် တိုက်သူတို့ကို သတ်ကုန်၏။

လူသတ်မှုနှင့် သေကြရာတို့၌ လူသတ်မှုဟူသော ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် လူသတ်ယောက်ျားကို သတ်၏။ လူသည် တောဆင်ရိုင်းနှင့် တွေ့ရာ၌ လူ၏ အဆင်းသည် တောဆင်ရိုင်း၏ မျက်စိ၌ အလင်းပြ၏။ ပြေးသော်လည်း မလွတ်ရာပြီ သေရ၏။ အဆင်းသတ်၏။

တဦးလျှင် တဦး ရှာကြံလိုက်လံ ချောင်းမြောင်းပစ်ခတ် ဖမ်းယူကိုက် သတ်၍ သေဆုံးကြရာတို့၌ သေသူတို့၏ အဆင်းသဏ္ဍာန်တို့သည်သာလျှင် သူသတ်ယောက်ျား အစစ်တို့ပေတည်း။

ထို့အတူ လောဘကြောင့် သေကြသူ၊ ဒေါသကြောင့် သေကြသူ၊ မောဟကြောင့် သေကြသူ၊ မာနကြောင့် သေကြသူ၊ ဒိဋ္ဌိကြောင့် သေကြ သူတို့၌လည်း လောဘ အစရှိသည်တို့သည်သာ သူသတ်ယောက်ျား အမှန် ဖြစ်ကုန်၏။

အသက်တမ်းမစေ့မီ ဥပစ္စေဒကကံ^၁ကြောင့် သေကြသူတို့၌ ဥပစ္စေဒက ကံဟောင်းဟု ဆိုအပ်သော မိမိတို့၏ ခန္ဓာတို့သည်သာလျှင် သူသတ် ယောက်ျား အစစ်ဖြစ်ကုန်၏။

အသက်အတိုင်းနေ၍ သေကြရာတို့၌ကား မိမိတို့၏ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ သတ်မှုသက်သက် ဖြစ်သည်ကား ထင်ရှား၏။

ပကတိ အလိုအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့မည်သည် သေခြင်းကို အလွန် ကြောက်ကြကုန်၏။ ကြောက်ကြကုန်လျက်ပင်လျှင် ခန္ဓာသေလျှင် သေကြ ရကုန်တော့သည်။

ပဋိသန္ဓေ တည်နေသည်မှစ၍ ပဌမ နာရီအတွင်းမှာ သေခဲ့ကြသော ဘဝတို့သည်လည်း အသင်္ချေအနန္တ ရှိခဲ့လှလေကုန်ပြီ။

ဒုတိယနာရီအတွင်းမှာ သေခဲ့ကြသော ဘဝတို့သည်လည်း အသင်္ချေ အနန္တ ရှိခဲ့ကြလေကုန်ပြီ။

ဤနည်းအတူ အနုမတဂ္ဂ သံသရာ တလျှောက်လုံး ပေါက်အောင် နာရီစဉ်နှင့်မှန်း၍ နေကြလေကုန်။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့ သေလိုမှ သေကြကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ လူ့ပြည်၊ နတ် ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့မှာ သေသူဟူ၍ပင် မရှိရာပြီ။ စင်စစ်မူကား ဤကမ္ဘာ တွင်ပင် ကမ္ဘာတည်ထောင်သော နေ့မှစ၍ ကမ္ဘာပျက်သည်တိုင်အောင် ကမ္ဘာပေါ်၌ သေသူကို မြော်လိုက်သည်ရှိသော် နေ့ရာသီထီးထီး၌ အလွန်

၁။ ဥပစ္စေဒကကံ = အသက်တမ်းနှင့် ကံမကုန်မီ ရှေးဇနကကံ၏ အကျိုးကိုကပ်၍ ဖြတ်တတ်သောကံ။

သွေ့ခြောက်၍နေသော ယူဇနာတထောင်မကသော ကျူတော ကိုင်း
တော မြက်တောကြီးကို လေဟုန်နှင့်တကသော တောမီးကြီးလောင်၍
သွားသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့ကို မိမိခန္ဓာတို့ သတ်မှုသည်
အလွန် ထင်ရှား၏။

ထို့ကြောင့်—

“ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်။ ဝဓကာ၊ လူ နတ် ဗြဟ္မာ
သတ္တဝါကို နာရီမလပ် အတွင်သတ်သည့် သူသတ်မျိုးရိုးတို့သာတည်း” ဟု
ဆိုပေသည်။

(ဝဓက ပြီး၏)

၁၇ - သာသဝ အပြစ်

အာသဝတို့၏ အစီးအပွား ခန္ဓာ ၅-ပါး။ ။ ဘုသော သဝန္တိတိ အာသဝါ။
သတ္တာနံ ဒုက္ခံ ဘုသော သာ-
ဝေန္တိ ပသာဝေန္တိ^၁တိ အာသဝါ။

ဘုသော၊ လွန်စွာ။ သဝန္တိ၊ ပွားစီးတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။
အာသဝါ၊ အာသဝ မည်ကုန်၏။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့အား။ ဒုက္ခံ၊
ဒုက္ခကို။ ဘုသော၊ လွန်စွာ။ သာဝေန္တိ ပသာဝေန္တိ၊ ပွားစီးစေတတ်ကုန်၏။
ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အာသဝါ၊ အာသဝ မည်ကုန်၏။ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊
မောဟတို့ပေတည်း။

အာသဝမီး။ ။ လောက၌ မီးတို့သည် အလွန်လည်း ပွားစီးတတ်ကုန်၏။
မိမိတို့ ပွားစီးတိုင်း သတ္တဝါတို့အား ဒုက္ခကိုလည်း လွန်စွာ
ပွားစီးစေတတ်ကုန်၏။^၂

မြို့ရွာ၌၎င်း၊ ခြောက်သွေ့စွာသော တောတောင်၌၎င်း အမှိုက်တစ်ခု၌
အနည်းငယ်မျှ ကျရောက်သော မီးပေါက် မီးပွားတို့သည် နေခြင်း ညခြင်း

၁။ ကဝိမျက်မှန်မှု၌ သဝန္တိ ပသာဝေန္တိဟု ရှိသည်။
၂။ ကဝိမျက်မှန်မှု၌ ပွားစီးတတ်ကုန်၏ ဟု ရှိသည်။

ထိုမှို ထိုရွာ ထိုတော ထိုတောင်တို့ကို အကုန်နဲ့ ပြားအောင် ပွားနိုင်
 လောင်နိုင်ကုန်၏။ ထိုမီးတို့ ပွားတိုင်းလည်း ထိုမှို ရွာ တော တောင်ရှိ
 သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် ဒုက္ခကြီးစွာ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။ ထိုမှို ရွာ တော
 တောင်တို့၌ ရှိနေသော မီးစာဝတ္ထုတို့သည်ကား ထိုမီးတို့ကို လှန်စွာပွားစီး
 အောင် ချီးမြှင့်မြှောက်စားနိုင်ကြကုန်၏။ မီးတို့သည် မီးစာကင်း၍ ဖြစ်
 ခြင်းငှါပင် မတတ်နိုင်ကြကုန်။ ပွားစီးမှုကိစ္စ၌ ဆိုဖွယ်မရှိ။

ဥပမာ ဥပမေယျ နှီးနှောပြချက်

ဤ ဥပမာ၌—

အာသဝ တရားတို့သည် မီးတို့နှင့် တူကုန်၏။

သံသရာကြီးသည် ထိုမီးလောင်ရာ မှို ရွာ တော တောင်နှင့် တူ၏။

သန္တိသုခမှ ကင်းရှင်းသော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ထို မှို ရွာ တော
 တောင်ရှိ အိမ်ယာဝင်းခြံ ဘုံနန်းပြာသာဒ် ခြောက်သွေ့သော သစ်ပင်
 တောချုံနှင့် တူကုန်၏။

ဤ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် ထိုမီးလောင်ရာ မှို ရွာ
 တောတောင်နေ သတ္တဝါအပေါင်းတို့နှင့် တူကုန်၏။

အာသဝတရားတို့သည် ခန္ဓာငါးပါးလျှင် တည်ရာ မှီရာ ကိုးကွယ်ရာ
 ရှိကြကုန်၏။ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် အာသဝတရားတို့ကို လှန်စွာ ပွားစီး
 အောင် ချီးမြှောက်နိုင်ကုန်၏။ အပါယ်လေးဘုံ အသိုက်အအုံကြီးကို၎င်း၊
 မျက်မြင်လောက၌ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်၍ နေကြသော သတ္တဝါတို့ကို၎င်း
 မြော်မြင်မိကြကုန်သည်ရှိသော် အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ အာသဝတရားတို့၏
 သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား ဒုက္ခတရား ပွားစီးစေမှုသည် အဘယ်မျှလောက်
 ကြီးကျယ်သည်ဟု မြော်မြင်နိုင်ကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့်—

“ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤခန္ဓာငါးပါးတို့သည်။ သာသဝါ၊ အာသဝေါ
 တရား လေးပါးတို့၏ အစီးအပွားတို့သာတည်း” ဟု ဆိုပေသည်။

(သာသဝ ပြီး၏။)

၁၈-မာရာမိသ အပြစ်

မာရ် ၄-ပါး။ ။ ‘သတ္တေ မာရေန္တိတိ မာရာ။ မာရာနံ အာမိသာတိ မာရာမိသာ’။

သတ္တေ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ မာရေန္တိ၊ သတ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ မာရာ၊ မာရ်မည်ကုန်၏။ ကိလေသ၊ ခန္ဓ၊ အဘိသင်္ခါရ၊ မစ္စုဟူသော မာရ်လေးပါးတို့ကို ရကုန်၏။

မာရာနံ၊ သူ့သတ်ယောက်ျား မာရ်ငါးပါးတို့၏။ အာမိသာ၊ အစာထမင်း မှီတင်းနေရပ် စားဖတ် ဝါးဖတ် သုံးသပ်နင်းနယ်ရာတို့တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ မာရာမိသာ၊ မာရာမိသ မည်ကုန်၏။

ဒေဝပုတ္တမာရ်။ ။ ဒေဝပုတ္တမာရ်သည်ကား သတ္တဝါတိုင်းနှင့် အမြဲတွေ့ကြုံသည် မဟုတ်၊ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော မာရ်လေးပါးတို့သည်သာလျှင် အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့ကို အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါသတ်ဖြတ်၍ နေကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုလေးပါးတို့ကိုသာ ပြဆိုလိုက်သည်။

အဘိသင်္ခါရမာရ်။ ။ အဘိသင်္ခါရမာရ်ဆိုသည်ကား လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့ကို ဆိုသတည်း။

မစ္စုမာရ်။ ။ မစ္စုမာရ်ဆိုသည်ကား မရုဏဓာတ်ကြီးကို ဆိုသတည်း။

ဒေဝပုတ္တမာရ်နှင့်တကွ ထိုမာရ်ငါးပါးတို့၏ သတ္တဝါ၌ သတ်ပုံကိုမူကား ငါတို့စီရင်သော “ဥတ္တမပုရိသ ဓမ္မပဒေသာ” အမည်ရှိသော စာအုပ်ငယ်မှာ အကျယ်ကြီး ပါရှိလေ၏။

မာရ် ၄-ပါး သတ်မှု။ ။ လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်မျှကို ပြဆိုဦးအံ့—

ဤသတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ရံဖန်ရံခါ လူ့ ဘဝနတ်ဘဝ ပြဟော့ဘဝတို့ကို ရကြပါကုန်သော်လည်း ဖြစ်ရာဘဝတို့၌ အတည်တကျ မနေကြရကုန်၊ အောက်သို့သာ လျောကျလာကြရကုန်သည်ကား သစ်သီးတွေကို ရိုက်ချေ၍ ချဘိသကဲ့သို့ မာရ် ၄-ပါးတို့ ရိုက်ချေ၍ ချမှုပေတည်း။

ရိုက်ချေပုံကား— ထိုဘဝတို့၌ ဖြစ်ပွားကုန်သော ကိလေသာတို့သည် ထိုဘုံ၌ ထပ်၍ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်လမ်းကို ပိတ်ဆို့၍ ခံစားမှု ပျော်ပါးမှု တွေဝေမိုက်မဲမှုတို့ကို နှော့စဉ်ပွားများစေ၍ အောက်သို့ ရှေးရှု သည်ကိုသာ ပြုကြကုန်၏။

ခန္ဓမာရ်တို့သည် ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ ကုန်၏။

မစ္စမာရ်သည် ထိုဘုံ ထိုဘဝ အစဉ်ကိုဖြတ်၍ အဘိသင်္ခါရမာရ်တို့သည် အောက်သို့ ပစ်ချကုန်၏။

ဤကား ရိုက်ချေ၍ ချပုံတည်း။

အနုမတဂ္ဂ သံသရာတလျှောက်လုံး၌ အောက်သို့ စောက်ထိုး ဂျမ်းပြန် တကျတည်း ကျ၍ နေခဲ့ကြသည်ကို အကုန်မြော်လေ။

ဤကား မာရ်လေးပါးသတ်မှု အကျဉ်းတည်း။

“ဤခန္ဓာငါးပါးသည် အဘယ်သို့လျှင် ထိုမာရ်လေးပါးတို့၏ အစာ ထမင်း မှီတင်းနေရပ် စားဖတ် ဝါးဖတ် သုံးသပ်နင်းနယ်ရာ ဖြစ်ကုန် သနည်း” ဟူမူကား—

မီးတို့သည် ထင်းမီးစာတို့ကို အစာထမင်း မှီတင်းနေရပ်ပြု၍ ပွားစီး ကြကုန်သကဲ့သို့ ကိလေသာ၊ အဘိသင်္ခါရ၊ မစ္စတို့သည် မှီရာခန္ဓာကိုပင်လျှင် အစာထမင်း မှီတင်းနေရပ်ပြု၍ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။

ကိလေသာမာရ်၏ စားဖတ်။ ။ ကိလေသာတို့သည်ကား မိမိတို့ မှီရာခန္ဓာမှ တခြားတပါးသော သက်ရှိ သက်မဲ့ဝတ္ထု ခန္ဓာတို့ကိုလည်း အစာထမင်းပြုလုပ်၊ စားဖတ် ဝါးဖတ် သုံးသပ်နင်းနယ် ရာ ပြုလုပ်ကြကုန်၏။

တယောက် တယောက်သောသူ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးသည် ခွေးတရာ ခွေးတထောင်တို့၏ စားဖတ် ဝါးဖတ် အန်ဖတ် ခဲဖတ်ကြီးဖြစ်သကဲ့သို့ မိမိ ကိလေသာတို့၏ စားဖတ် ဝါးဖတ် အန်ဖတ်၊ မိမိခန္ဓာကို မြင်သမျှ သိ

အဓိပ္ပါယ် အကျယ်] အဘိသင်္ခါရမာရ်၏ အစာ

သမ္ပု ကြားသမ္ပုသော တခြား တပါးသောသုတို့ ကိလေသာတို့၏ စားဖတ် ဝါးဖတ် သုံးသပ်နင်းနယ်ရာ ဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရား ခန္ဓာတော်ကြီးကိုပင်လျှင် မာဂဏ္ဍီ၊ စိဉ္စမာန အစရှိသောသုတို့၏ ကိလေသာတို့သည် သာယာသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သုံးသပ်ကုန်၏။

ဒေဝဒတ်၊ မာရ်နတ်၊ အာဠဝက ဘီလူး၊ ပုရာဏကဿပ အစရှိသော သုတို့၏ ကိလေသာတို့သည် မုန်းသောအခြင်းအရာ ငြိုးသောအခြင်းအရာ ပြစ်မှားသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် သုံးသပ်ကုန်၏။

လောက၌ လူတို့၏ တဦးသည် တဦးအား ချစ်ခြင်း မုန်းခြင်း ကိုယ်နှုတ် စိတ်တို့ဖြင့် ကောင်းအောင် ပြုကျင့်ခြင်း မကောင်းအောင် ပြုကျင့်ခြင်း အချိုးမမှန် ခံရခြင်း အကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း အဆိုခံရခြင်း အဆဲခံရခြင်း စသည်တို့သည် သူတပါး ကိလေသာတို့၏ စားဖတ် ဝါးဖတ် သုံးသပ်နင်းနယ်မှုကို ခံရခြင်းတို့ပေတည်း။

ခန္ဓမာရ်၏အစာ။ ။ခန္ဓမာရ်၌ကား - ချစ်ခင်သဖြင့် ထိပါး ရောယှက်ခြင်း မုန်းသဖြင့် ပုတ်ခတ် ရိုက်နှက် ထောင်းထုနှိပ်စက်ခြင်း အပူနှိပ်စက်ခြင်း အအေးနှိပ်စက်ခြင်း ထိုထို သတ္တဝါ တပါးတို့၏ ကိုက်ခြင်း ခဲခြင်း နေပူခြင်း မိုသုံးစွတ်ခြင်း စူးခြင်း ရှုခြင်း ကိုယ်တွင်းဥပဒ် ကိုယ်ပဥပဒ် ကပ်ရောက် ထိပါးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို သိလေ။

အဘိသင်္ခါရ်မာရ်၏အစာ။ ။အဘိသင်္ခါရ်မာရ်တို့၌ - သုစရိုက်မှု ဒုစရိုက်မှုတို့နှင့် အပူအပန် အပင်အပန်း ခံရခြင်း စသည်တို့ကို သိလေ။

မစ္စုမာရ်ကား ထင်ရှားပြီ။
ထို့ကြောင့်—

“ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည်။ မာရာမိသာ၊ ကိလေသာမာရ် မစ္စုမာရ်တို့၏ စားဖတ် ဝါးဖတ် သုံးသပ်နင်းနယ်ရာတို့သာတည်း” ဟုဆိုပေသည်။

(မာရာမိသ ပြီး၏။)

၁၉-ဇာတိဓမ္မ အပြစ်

ဇာတိဓမ္မ။ ။ “ဇာတိဓမ္မ” ဆိုသည်ကား ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပကတိ အလိုကို ငဲ့ခြင်း မရှိမရှိ ဓမ္မအလိုသက်သက်နှင့် ပေါက်သောက် လျောက်လျား ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အလေ့သဘော ရှိကုန်၏။

ဤအရာ၌ ကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ်ဟူ၍ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို သုံးပုံခွဲ၍ ဥပမာနှင့်တကွ ပြဆိုရာ၏။

ကိလေသာ ယမ်းထုပ်ကြီး။ ။ ဥပမာကား - တခုသော တောအရပ်ဌာန ကြီး၌ မီးပေါက်မီးပွားတို့သည် မိုဗန်းကြီး ရွာသကဲ့သို့ အမြဲ ကျရောက် ဖြစ်ပွား၍နေရာ၏။ တယောက်သောသူသည် ကြီးစွာသော ယမ်းထုပ်ကို ပွေ့ပိုက်၍ ထိုတောအလယ်သို့ သွားရာ၏။ ထို သူအား မချွတ်မလွဲလျှင် ဒုက္ခကြီးစွာ ဖြစ်လေရာ၏။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော် မီးနှင့်တွေ့ခဲ့လျှင် ထိုသူ၏အလိုကို မငဲ့ဘဲ ယမ်း၏ ပကတိအလိုအားဖြင့် မီးတောက်၍ ထိုသူကိုပင် လောင်ရာ သောကြောင့်တည်း။

ဥပမာ ဥပမေယျ နှီးနှောပြချက်

ဤဥပမာ၌—

လောကကြီး ၃ ပါးသည် ကိလေသာမီးတို့ကို လွန်စွာ ဖြစ်ပွားစေနိုင် သော ဥပါဒါနိယတရားတို့၏ အနမတဂ္ဂသံသရာနှင့်အမျှ အမြဲဖြစ်ထွန်းရာ ဌာနဖြစ်၍ မီးပေါက် မီးပွားမိုဗန်းကြီး အမြဲ ရွာ၍နေသော တောအရပ် ကြီးနှင့် တူ၏။

တယောက် တယောက်သော သတ္တဝါ၌ အစဉ် ပါရှိ၍နေသော တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာ အစုအခဲကြီးသည် ထိုသူ၌ ရင်ခွင်ပိုက်၍ အစဉ်ပါသော ယမ်းထုပ်ကြီးနှင့် တူ၏။

ထိုစကား မှန်၏။ လောကကြီး သုံးပါးသည် လောဘမီးကို ယမ်းပုံ မီးကျ တောက်ထအောင် လှုံ့ဆော်နိုင်သော အာရုံတောကြီးအတိ ဖြစ်၏။

၁။ ကဝိမျက်မှန်မှ ဟံသာဝတီမူတို့၌ ကိလေသာကြီး ဟုရှိသည်။

လောဘတရား၏ ဖြစ်ပေါ်မှုသည် သူတော်ကောင်းတရား အချုပ်အထိန်း မရှိက အကြောင်းအာရုံ လှုံ့ဆော်တိုင်း ယမ်းပုံမီးကျ ပေါက်လွှတ် လျောက်လျား ဖြစ်ချင်တတ်တိုင်း ဖြစ်တော့သည်သာတည်း။

သူတော်ကောင်းတရား မည်သည် ဘဝတရာ ကြားနာခွင့်ရရန် ခဲယဉ်းပုံ မှာ တခါမတွေ့လို၊ ဘဝတထောင်မှာ တခါ မတွေ့လို အလွန်တွေ့ကြုံခဲလှ၏။ သတ္တဝါတို့ သည်လည်း မိမိတို့၏ ပကတိ အလိုဟူ၍ မရကြကုန်မူ၍ လောဘဓမ္မ၏ အလိုကို မိမိတို့ အလိုပြုလုပ်ကြ၍ ပေါက်လွှတ် လိုက်စားကြကုန်၏။

ရေသတ္တဝါ ကုန်းသတ္တဝါ လူ့လောက နတ်လောက အကုန်မြော် ကြလေ။

ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ အစရှိကုန်သော ပါပဓမ္မတို့၏ ဇာတိတို့ကို လည်း အသီးအသီး ဤနည်းတူချည်း သိကြလေ။ သူတော်ကောင်းတရား နှင့် တွေ့ကြုံ၍ ကိလေသာမှုတို့၏ အကျိုးအပြစ်ကို ကြောင်ကြောင်သိ၍ နေကြသော ဗုဒ္ဓဘာသာ လူမျိုးတို့၏ အလယ်၌ပင်လျှင် ကိလေသာ အမှိုက်တရား၏ ဖြစ်ပွားမှုသည် အဘယ်မျှ ကြီးကျယ်သည်ဟု မြော်ကြလေ။

တနိုင်ငံလုံး ကိလေသာတောကြီး ဖြစ်နေကြ၏။ လောက၌ ဘယ်လူ မဆို ဘယ်တိရစ္ဆာန်မဆို အမှိုက်အမဲတွေကို တွေ့မြင် ကြားသိ ကြကုန်သည် ရှိသော် မည်သည့်သတ္တဝါ မည်သူ မည်ဝါဟု ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါကို မစွပ်စွဲကြ ကုန်လင့်၊ ကိလေသာဇာတိ သောင်းကျန်းမှုချည်း ဖြစ်သတည်း။

ထိုကဲ့သို့သော အမှိုက်အမဲတို့ကို တွေ့မြင် ကြားသိရသောအခါ မိမိတို့ သန္တာန်၌ရှိသော ကိလေသာတို့အတွက် ကြောက်ခြင်း ထိတ်လန့်ခြင်းကို သာ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ကိလေသာဇာတ်။ ။ ကိလေသာဇာတိ ဆိုသည်ကား လောကအလယ်၌ ကိလေသာတို့၏ ဇာတ်ထွက်မှုတည်း။ ငရဲ ပြိတ္တာ အသုရကာယ်ဘုံတို့၌ ဒေါသ၊ ဒေါမနဿ ဇာတ်ထွက်မှု ကြီးကျယ်လှ၏။

ရေတိရစ္ဆာန် ကုန်းတိရစ္ဆာန် ဘုံတို့၌ မောဟ ဇာတ်ထွက်မှု ကြီးကျယ် လှ၏။

လူ့ဘုံ၌ ဇာတ်အလွန်ရှုပ်၏။ အောက် စာတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌လည်း ဇာတ်အလွန်ရှုပ်၏။ အထက် နတ်ပြည်တို့၌ လောဘဇာတ်ထွက်မှု အလွန် ကြီးကျယ်လှ၏။ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ မာန၊ ဒိဋ္ဌိဇာတ် အလွန်ကြီးကျယ်လှ၏။

ဤကား ကိလေသာ ဇာတ်ဘေးကြီး၏ ကြောက်မက်ဘွယ်အချက်ကို အရိပ်အမြှောက်မျှ ပြဆိုခန်းတည်း။

ဒုစရိုက်မျိုး။ ။ ဒုစရိုက်တို့၏ ဇာတိသည်လည်း-အလွန် သောင်းကျန်း ၏။ ပါဏာတိပါတ စေတနာ^၁ စသည်တို့သည် တယောက် တယောက်သော သတ္တဝါသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်ခွင့် ဆိုက်ခဲ့လျှင် အဘယ်အခါ မဆို ပါဏာတိပါတကိစ္စနှင့် လှုံ့ဆော်၍ ထွက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထို စေတနာ လှုံ့ဆော်တိုင်း ထိုပါဏာတိပါတ အလုပ်ကို လုပ်ရ၏။

အဒိန္နာဒါန် စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူတည်း။

လူတို့၌ အရိုင်းအစိုင်း လူမျိုးတို့မှာ ပါဏာတိပါတဇာတ် ကြီးကျယ်၏။ တိရစ္ဆာန်တို့၌လည်း ကြီးကျယ်၏။ ယခုအခါ^၂ ဥရောပတိုက် အမေရိက တိုက်တို့၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဒုစရိုက်နှင့်တကွ ပါဏာတိပါတ ဒုစရိုက် သုရာပါန ဒုစရိုက်^၃ ဇာတ်ထွက်မှု ကြီးကျယ်လှ၏။

ဤကား ဒုစရိုက်ဓမ္မတို့၏ ဇာတိဘေး ကြီးကျယ်ပုံကို သိသာရုံမျှ ပြဆိုခန်းတည်း။

ပဋိသန္ဓေ ဝိပါက်ခန္ဓာ။ ။ ဝိပါက်ခန္ဓာတို့၏ ဇာတိသည်လည်း သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပုဂ္ဂိုလ်အလိုကို ငဲ့ခြင်း မရှိမူ၍ ကံ

၁။ ပါဏာတိပါတစေတနာ = သူတပါးအသက်ကို လျင်မြန်စွာချကြောင်း သတ် ဖြတ်ကြောင်းဖြစ်သော စေတနာ။
၂။ ဤ “ယခုအခါ” ဟု လယ်တီဆရာတော်ကြီး ရေးသားစဉ်က ၁၂၆၆-ခုနှစ်၊ (၁၉၀၄)ခုနှစ်က ဖြစ်သည်။ ယခု ၁၉၇၁-ခုနှစ် အနုမြူဗန်းတေ့ ပြည့်နှက်နေပြီ။
၃။ သုရာပါန ဒုစရိုက် = အရက်သေစာကို သောက်စားသော အကျင့်ဆိုး။

ပစ်ချရာ၌ ပေါက်လွတ်လျောက်လျား ဖြစ်ချင်တတ်တိုင်း ဖြစ်ပေါ်၏။
 လူ့ပြည်မှ စုတေလျှင် တိရစ္ဆာန်မျိုးတွင် ဘယ်တိရစ္ဆာန်မျိုးကား မဖြစ်
 ဟု အထိမ်းအမှတ် မရှိ၊ ခွေးဇာတိ ဝက်ဇာတိ စသည် အချက်မရွေး
 ထွက်ချင်တတ်တိုင်း ထွက်၏။ ပြိတ္တာမျိုးတွင် ဘယ်ပြိတ္တာမျိုးကား မဖြစ်ဟု
 မရှိ၊ အသုရကာယ်မျိုးတွင် ဘယ်အသုရကာယ်မျိုးကား မဖြစ်ဟု မရှိ။

ငရဲကြီး ရှစ်ထပ်တို့တွင်လည်း လူ့ပြည်မှ စုတေလျှင် ဘယ်ငရဲကြီး၌
 မဖြစ်ဟု မရှိ၊ အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် စုတေသည်မှ
 နောက်၌ ကမ္မဿကာ ကံချရာဟု မိမိတို့ ကိုယ်ခန္ဓာကို အစဉ်ထာဝရ
 ပေါက်လွတ် ပစ်ထားကြရကုန်၏။ နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်မှ စုတေကြရာ၌
 လည်း ဤနည်းအတူတည်း။

ဝိပါက်ခန္ဓာတို့၏ ဇာတိဘေးကြီးသည် အဘယ်မျှလောက် သောင်း
 ကျန်းရမ်းကားမှု ကြီးကျယ်သနည်းဟု သိလိုသော် အပါယ်လေးဘုံ
 အသိုက်အအုံ ကြီးကျယ်ပုံ၊ ငရဲ ပြိတ္တာ အသုရကာယ်တို့၌ အသက်ရှည်ပုံ၊
 ခဏမစဲ အမြဲခံနေကြရသော ဒုက္ခဝေဒနာတို့၏ ပြင်းထန်ပုံတို့ကို အကုန်
 မြော်လေ။

လူ့ပြည်တို့၌ ဥတုလိုက် ရာသီလိုက် အိုက်မှု ပူမှု အေးမှု ချမ်းမှု ဣရိ-
 ယာပထ ဒုက္ခမီးတို့မှ စ၍ ကိုယ်တွင်းဥပဒ် ကိုယ်ပဥပဒ် အရပ်ရပ်သော
 ဝိပါက်ခန္ဓာတို့၏ ဇာတိမှုကိုလည်း သိကြလေ၊ ဤကား ဝိပါက်ခန္ဓာတို့
 ၏ ဇာတိဘေး ကြီးကျယ်ပုံကို သိသာရုံမျှ ပြဆိုချက်တည်း။

ထို့ကြောင့်—“ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤခန္ဓာ ငါးပါးတို့သည်။ ဇာတိဓမ္မာ၊
 သတ္တဝါကို မညှာမငဲ့ အရှဲ့အစောင်း မကောင်းဆိုးညစ် ဖြစ်ချင်တိုင်းဖြစ်
 တတ်သော သဘောရှိကုန်၏”ဟု ဆိုပေသည်။

(ဇာတိဓမ္မ ပြီး၏။)

၂၀-ဇရာဓမ္မ အပြစ်

ဇရာ ၃-မျိုး။ ။ “ဇရာဓမ္မ” ဟူသော ပုဒ်၌ ဇရာသည် ခဏိကဇရာ၊ သန္တတိဇရာ၊ သမ္ပတိဇရာဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။ ဝဓကပုဒ်၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော မရဏသုံးမျိုးသည် ဤဇရာသုံးမျိုးလျှင် ရှေ့သွားရှိ၏။

ခဏိကဇရာနှင့် ခဏိကမရဏ။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါမှစ၍ ခဏမစဲ ရုပ်နာမ်တို့၏ ချုပ်ပျက်မှု သေဆုံးမှု ဟူသော ခဏိကမရဏသည် ခဏိကဇရာကြောင့် ဖြစ်ရ၏။

သန္တတိဇရာနှင့် သန္တတိမရဏ။ ။ အနိစ္စလက္ခဏာ၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဣရိယာပုထ် ပြောင်းလဲခြင်း၊ ဣရိယာပထသန္တာပ တေဇောမီး၏ တောက်လောင်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ပထဝီကာယ အာပေါကာယ စသည်တို့၏ တသုတ်တသုတ် ချုပ်ပျက်မှု သေဆုံးမှု ဟူသော သန္တတိမရဏသည် သန္တတိဇရာကြောင့် ဖြစ်ရ၏။

သမ္ပတိဇရာ။ ။ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ သေဆုံးမှုဟူသော သမ္ပတိမရဏကြီးသည် သမ္ပတိဇရာကြောင့် ဖြစ်ရ၏။

ထိုစကား မှန်၏။

ဇရာအဓိပ္ပာယ်။ ။ ဇရာဆိုသည်ကား— ပကတိအနေမှ အခြေပျက်မှု အနေပျက်မှုပေတည်း။ အသစ် လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် ရှန်း ရှန်းစက်စက်၏ အခြေပျက်မှု အနေပျက်မှု ရင့်ရော်မှု ဆုတ်ယုတ်မှု ညှိုးနွမ်းမှုပေတည်း။

ချုပ်ပျက်သေဆုံးခြင်း ဟူသမျှသည် ရင့်ရော်ခြင်း ဆုတ်ယုတ်ညှိုးနွမ်းခြင်းလျှင် ရှေ့သွားရှိမြဲ ဓမ္မတာတည်း။ မဆုတ်ယုတ်လျှင် ချုပ်ပျက်ခြင်း မဖြစ်နိုင်။ မြေစိုက်၍ တည်နေကြသော သစ်ပင် တောတောင် စသည်တို့၏ မြေ၌ လဲပြိုခြင်းသည် ညှတ်ကိုင်ခြင်းလျှင် ရှေ့သွားရှိသကဲ့သို့တည်း။

ဇရာနှင့် မရဏ။ ။ ထို့ကြောင့် မရဏဟူသမျှသည် ဇရာကြောင့်သာ ဖြစ်၏။ ဇရာမရှိလျှင် မရဏဟူ၍ပင် မရှိရာ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဇရာ မရှိသောကြောင့် မရဏ မရှိသည်။

ဇရာ၏ အမှု။ ။လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၌ အသီးအသီး အသက်တမ်း ဟူ၍ ရှိကြခြင်းသည် ဇရာ၏ အမှုပေတည်း။

သုသာန် ၂-မျိုး။ ။သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာပစ်ချရာဖြစ်သော သုသာန် သင်းချိုင်းမည်သည် နှစ်မျိုးရှိ၏။

၁။ သုသာန်မြေအရပ်သည်လည်း သုသာန်သင်းချိုင်း တပါး။

၂။ အသက်တမ်းသည်လည်း သုသာန်သင်းချိုင်း တပါး။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်—

လူတို့၌ သင်းချိုင်းနှစ်ပါး ရှိ၏။

နတ်ဗြဟ္မာတို့၌ အသက်တမ်းဟူသော သင်းချိုင်းသုသာန်တမျိုးသာ ရှိ၏။

လူတို့၏ ဇရာမီးသည် အကြင်အခါ၌ လူတို့၏ခန္ဓာကို အနှစ်အသင်္ချေ ရှိမှ ကျွမ်းအောင် လောင်၏။ ထိုအခါ၌ (အနှစ်အသင်္ချေ) အသက်တမ်း ဖြစ်ရ၏။ အကြင်အခါ၌ အနှစ်တသိန်းနှင့် ကျွမ်းအောင် လောင်၏။ ထိုအခါ အနှစ်တသိန်းတမ်း ဖြစ်ရ၏။

ဤနည်းအတိုင်း လူ့ပြည် နတ်ပြည် ဗြဟ္မာပြည်တို့၌ အသက်တမ်း အလုံးစုံကို အကုန်မြော်လေ။

ဇရာအမှုကြီး။ ။ကမ္ဘာကြီးတို့၏ အစဉ်အဆက် ပျက်ဆုံးမှု အပိုင်း အခြား၊ အသင်္ချေယျကပ်တို့၏ အပိုင်းအခြား၊ အန္တရ ကပ်တို့၏ အပိုင်းအခြား၊ အာယုကပ်တို့၏ အပိုင်းအခြား၊ သတ္တဝါတို့၏ အရွယ်သုံးပါး အရွယ်ဆယ်ပါးတို့၏ အပိုင်းအခြား၊ နှစ်တို့၏ အပိုင်း အခြား၊ ဥတု ရတုတို့၏ အပိုင်းအခြား၊ လတို့၏ အပိုင်းအခြား၊ နေရက် နာရီတို့၏ အပိုင်းအခြားဟူသော ခပ်သိမ်းသော သုသာန်ကြီး သုသာန် ငယ် သင်းချိုင်းကြီး သင်းချိုင်းငယ်တို့မှာလည်း ဇရာအမှုကြီး မှတ်လေ။

ကမ္ဘာ၌မီသော ဇရာကြောင့် ကမ္ဘာတို့၏ ပျက်ခြင်း ဆုံးခြင်းမည်သည် ဖြစ်ရ၏။ ဇရာမရှိသည်ရှိသော် ကမ္ဘာပျက်ဆုံးခြင်းဟူ၍ မရှိရာ။

ထို့အတူ အသက်တမ်းဟူ၍လည်း မရှိရာ၊ အရှယ်၏ ကုန်ဆုံးခြင်း၊ နှစ်၏ ကုန်ဆုံးခြင်း၊ ဥတု ရတုတို့၏ ကုန်ဆုံးခြင်း၊ နေ့ရက်တို့၏ ကုန်ဆုံးခြင်း၊ နာရီတို့၏ ကုန်ဆုံးခြင်း ဟူ၍ မရှိရာ။

သက်ရှိ သက်မဲ့ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ကုန်ဆုံးရာဖြစ်သော သုသာန်ကြီးငယ်တို့ကို အစွဲပြု၍ ကမ္ဘာကြီးငယ် အပိုင်းအခြား၊ အရှယ် အပိုင်းအခြား၊ နှစ် အပိုင်းအခြား၊ ဥတု ရတု အပိုင်းအခြား၊ လ အပိုင်းအခြား၊ နေ့ညဉ့်အပိုင်းအခြား၊ နာရီအပိုင်းအခြားတို့သည် ထင်မြင်ကြရာ ကုန်သည်။ စေ့စိုစွာ မြင်အောင် မြော်လေ။

အနုမတဂ္ဂ သံသရာကြီးသည် သုသာန်သင်းချိုင်း အပြင်ကြီးအတိ ထင်မြင်ကြကုန်လတ္တံ့၊ ထိုမျှလောက် ကြီးကျယ်စွာသော ဇရာမီးသည် ခန္ဓာငါးပါးတို့၌တည်၍ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို အစွဲပြု၍ အစဉ် ထာဝရ ပျိုးစီး၍ နေကုန်၏။ ပဋိသန္ဓေ တည်နေသည်မှစ၍ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌၎င်း၊ သစ်ပင် သစ်ကိုင်း သစ်ခက် သစ်ရွက် စသည်တို့၌၎င်း အစဉ် လောင်၍ နေ၏။

ခဏိကဇရာနှင့် ခဏိကမရဏ။ ။ခဏိက ဇရာသည် ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကို ခဏိကမရဏသင်းချိုင်းသို့အမြဲ ပို့ချ၏။

သန္တတိဇရာနှင့် သန္တတိမရဏ။ ။သန္တတိ ဇရာသည် သန္တတိ မရဏ သင်းချိုင်းသို့ အမြဲ ပို့ချ၏။

သမ္ပုတိဇရာနှင့် သမ္ပုတိမရဏ။ ။သမ္ပုတိ ဇရာသည် သမ္ပုတိ မရဏ သင်းချိုင်းသို့ အမြဲ ပို့ချ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ပဋိသန္ဓေတည်နေသည်မှ စ၍ အစဉ် ပါရှိ၍ နေကုန်သော ခဏိက ဇရာမီး ခဏိကမရဏမီးတို့သည် ကြီးစွာသော အမှိုက်စု၌ ကျ၍ တငွေငွေရှိနေသော မီးပေါက် မီးပွားတို့နှင့် တူကုန်၏။

ထိုမီးပေါက် မီးပွားတို့သည် လေလှုံ့ဆော်၍ ပေးခဲ့သော် ခဏခြင်း တောက်ထ၍ ထိုအမှိုက်စုကို၎င်း၊ အနီးအစပ်ရှိသော မီးစာတို့ကို၎င်း ခဏခြင်း ပြာဖြစ်အောင် လောင်နိုင်ကြကုန်၏။

ထို့အတူ ခဏိကဇရာမီး မရဏမီးတို့သည်လည်း အကြောင်းအခွင့်ကို ရခဲ့သည်ရှိသော် ပဋိသန္ဓေအခါမှ စ၍ ဘယ်ခဏမှာမဆို သန္တတိဇရာ သန္တတိမရဏအနေနှင့်လည်း တောက်ထနိုင်ကုန်၏။ သမ္ပုတိဇရာ သမ္ပုတိ မရဏအနေနှင့်လည်း တောက်ထနိုင်ကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ဤ သတ္တဝါတို့သည် နာဘေးနှင့် တွေ့ရမည်ကို အမြဲ ကြောက်ကြရကုန်၏။ သေဘေးနှင့် တွေ့ရမည်ကို အမြဲ ကြောက်ကြရ ကုန်၏။ ပဋိသန္ဓေကစ၍ အနှစ်တရာ အနှစ်တထောင် အနှစ်တသောင်း အနှစ်တသိန်း၏အတွင်း နာဘေး သေဘေး ဆိုက်တိုက် လာသော်လည်း မနာနိုင် မသေနိုင်သော နာရီဟူ၍ တနာရီမျှ မရှိ။ ဤသတ္တဝါအပေါင်းတို့ သည် အမြဲ ထာဝရလျှင် ထားအောက် လည်ခံ ဖြစ်၍နေကြရကုန်၏။

ထို့ကြောင့်-

“ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤခန္ဓာငါးပါးတို့သည်။ ဇရာ ဓမ္မာ၊ ဆုတ်ယုတ် လျော့ပါးခြင်း သဘောရှိကုန်၏” ဟု ဆိုပေသည်။

(ဇရာဓမ္မ ပြီး၏။)

၂၁-ဗျာဓိဓမ္မ အပြစ်

ဗျာဓိ။ ။ “ဗျာဓိဓမ္မ” ဟူသောပုဒ်၌ “ဗျာဓတိ=ဟိံ သတိတိ ဗျာဓိ” ။
ဗျာဓတိ=ဟိံ သတိ၊ ညှဉ်းပန်းတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။
ဗျာဓိ၊ ဗျာဓိ မည်၏။

အထက်၌ လာပြီးသော ရောဂမ္ပိး ဂဏ္ဍမ္ပိး အာဗာဓမ္ပိးတို့ပင်တည်း။

နာခြင်းသဘောရှိသော ခန္ဓာငါးပါး။ ။ ဤ ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ မည်သည် မိမိတို့ ပကတိသေဘာအားဖြင့် (ဗျာဓိဓမ္မမ္ပိးတို့သာတည်း)။ နတ် သိကြား ဗြဟ္မာတို့၏ ခန္ဓာတို့သည် လည်း ဗျာဓိဓမ္မမ္ပိးတို့သာတည်း။

နတ်ဘုံဗြဟ္မာ့ဘုံတို့၌ ဣဋ္ဌ သုခသမ္ပတ္တိဖြစ်၍ နေကြကုန်သည်မှာ မိမိတို့ ပကတိသဘောနှင့် နေကြကုန်သည် မဟုတ်၊ ကံကို ပြုပြင်မှု ဟူသော အစွမ်းကြောင့် အထက်ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ထမင်းခြောက်ပုလဲ ထမင်းခြောက် ရွဲလုံးကြီးကဲ့သို့ အခိုက်အတန့်အားဖြင့်သာ ဝင်းဝင်းတောက် ဖြစ်၍ နေကြကုန်၏။

ရွဲလုံးကြီးတို့သည် ပြုပြင်မှု ပြယ်ပျောက်လျှင် အမှိုက် ဇာတိသို့ ပြန်ရောက်မြဲ ရောက်ကြကုန်သကဲ့သို့ နတ် သိကြား ဗြဟ္မာတို့၏ ခန္ဓာ အစဉ်တို့သည်လည်း ပြုပြင်မှုကံကုန်လျှင် အနာတော၊ ရောဂါတော၊ ဒုက္ခတော သို့ ကျလျော့မြဲ ကျလျော့ကြရကုန်၏။

နတ်ဗြဟ္မာ မဖြစ်ဘူးသူ မရှိ^၁။ ။ ယခု အပါယ်လေးဘုံ၌ ရှိနေကြသော သတ္တဝါတို့သည်၎င်း၊ လူ့ပြည်၌ အနာဆိုး ရောဂါဆိုး နှိပ်စက်၍နေကြကုန်သော သူတို့သည်၎င်း နတ် သိကြား ဗြဟ္မာဖြစ်ဘူးကြသောသူတို့ချည်းသာတည်း။

လူတို့၌ ခန္ဓာငါးပါး၏ ဗျာဓိသဘောသည်ကား အလွန် ထင်ရှား၏။ ပဋိသန္ဓေတည်နေသည်မှ စ၍ တဘဝလုံး၌ နာဘေး ဆိုက်လာလျှင် မနာ နိုင်သောအခါဟူ၍ တနာရီမျှ မရှိ၊ အိုဘေး သေဘေးနှင့်အတူ အမြဲ ကြောက်ကြရကုန်၏။

ထို့ကြောင့် -

“ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည်။ ဗျာဓိ ဓမ္မာ၊ နာခြင်း သဘော ရှိကုန်၏” ဟု ဆိုပေသည်။

(ဗျာဓိဓမ္မ ပြီး၏။)

၁။ ကျမ်းကိုးကို ဤကျမ်း၊ နှာ-၂၀၇ ပြန်ကြည့်ပါ။

၂၂-သောကဓမ္မ အပြစ်

“သောကဓမ္မ” ဟူသောပုဒ်၌ မိမိတို့၏ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် မိမိတို့၌ ၎င်း၊ သူတပါးတို့၌၎င်း သောက ဒုက္ခတို့ကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်ကုန်၏။

သူတပါးတို့၏ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် သူတပါးတို့၌၎င်း၊ မိမိတို့၌၎င်း သောက ဒုက္ခတို့ကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်ကုန်၏။

မီးဘေး ရေဘေး အစရှိကုန်သော ဗဟိဒ္ဓခန္ဓာတို့သည် သတ္တဝါတို့၌ သောကဒုက္ခတို့ကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်ကုန်၏။

မိမိ၏ ပိုင်ရာဆိုင်ရာဟူ၍ သိမ်းပိုက်အပ်ကုန်သော ခပ်သိမ်းသော တိုင်း ပြည် မြို့ ရွာ အိမ်ယာ ဝင်းခြံ အဝတ် အစား စပါးဆန်ရေ ရွှေ ငွေ ရတနာ လယ်ယာ ကိုင်းကျွန်း သစ်ပင် ဥယျာဉ် အစရှိကုန်သော အလုံးစုံသော ကာမဝတ္ထု အဆောက်အအုံတို့သည် သိမ်းပိုက်တယ်တာသော သူတို့အား အမျိုးမျိုးသော သောက ဒုက္ခတို့ကို ဖြစ်ပွားစေနိုင်ကုန်၏။

ငရဲဘုံတစ်ခုလုံး ပြိတ္တာဘုံတစ်ခုလုံး အသုရကာယ်ဘုံ တစ်ခုလုံးတို့သည် သောကဘုံကြီး လုံးလုံးတို့သာတည်း၊ လူ့ခန္ဓာ နတ်ခန္ဓာ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာတို့ သည်လည်း ထိုအမျိုးအရိုးတို့သာတည်း။

ထို့ကြောင့်—

“ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဤခန္ဓာငါးပါးတို့သည်။ သောက ဓမ္မာ၊ စိုးရိမ်ပူပန် ရခြင်းသဘော ရှိကုန်၏” ဟု ဆိုပေသည်။

(သောကဓမ္မ ပြီး၏)

၂၃-၂၄။ ပရိဒေဝဓမ္မနှင့် ဥပါယာသဓမ္မ အပြစ်

ပရိဒေဝဓမ္မ၊ ဥပါယာသဓမ္မ တို့သည် သောကဓမ္မပုဒ်နှင့် တူကြလေ ကုန်ပြီ။

(ပရိဒေဝဓမ္မ၊ ဥပါယာသဓမ္မ ပြီး၏။)

၂၅။ သံကိလေသိက အပြစ်

“သံကိလေသာနံ ဟိတာတိ သံကိလေသိကာ”။

သံကိလေသာနံ၊ တဏှာ သံကိလေသ၊ ဒိဋ္ဌိ သံကိလေသ၊ ဒုစ္စရိတ သံကိ-
လေသတို့၏။ ဟိတာ၊ အစီးအပျိုးတို့တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သံကိ-
လေသိကာ၊ သံကိလေသိက မည်ကုန်။

အဓိပ္ပါယ်အကျယ်မှာ သာသဝဓမ္မဟူသောပုဒ်နှင့် တူပြီ။
(သံကိလေသိကဓမ္မ ပြီး၏။)

တေဘူမက ဓမ္မတို့၏ အပြစ်ဒေါသ

ဤအရာ၌—

“သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ၊
သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ၊
သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ။

ဟူသောပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း အတန်ငယ် ပြဆိုရာ၏။

သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊ ပြုပြင်အပ်သော တရားတို့မည်
သည်။ အနိစ္စာ၊ အနိစ္စတို့သာတည်း။

သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊ ပြုပြင်အပ်သော တရားတို့မည်
သည်။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခတို့သာတည်း။

သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ လောကီလောကုတ္တရာ နိဗ္ဗာန်
ပညတ် တရားတို့သည်။ အနတ္တာ၊ အနတ္တတို့သာတည်း။

ဤ ဒေသနာတို့၌ ပြောရိုး ဆိုရိုး အဓိပ္ပါယ်ကား ထင်ရှားပြီ။

တေဘူမက တရား၏ အမည်များ။ ။ အထူး သတိပြုရန် အဓိပ္ပါယ်ကို
ပြဆိုပေအံ့။

အပါယ်လေးဘုံနှင့်တကွသော ခပ်သိမ်းသော လူ့ခန္ဓာ လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ခန္ဓာ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ခန္ဓာငါးပါး တေဘူမက တရားတို့ကို အဘိဓမ္မာ၌—

- (၁) သာသဝါ၊ အာသဝေါတရားတို့နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏ ဟူ၍၎င်း။
- (၂) သံယောဇနိယာ၊ သံယောဇနိတရားတို့ကို ပွားစီးစေတတ်ကုန်၏ ဟူ၍၎င်း။
- (၃) ဂန္ဓနိယာ၊ ဂန္ဓတရားတို့ကို ပွားစီးစေတတ်ကုန်၏ ဟူ၍၎င်း။
- (၄) သြဗနိယာ၊ သြဗတရားတို့ကို ဖြစ်ပွားစေတတ်ကုန်၏ ဟူ၍၎င်း။
- (၅) ယောဂနိယာ၊ ယောဂ တရားတို့ကို ဖြစ်ပွားစေတတ်ကုန်၏ ဟူ၍၎င်း။
- (၆) နိဝရဏိယာ၊ နိဝရဏ တရားတို့ကို ဖြစ်ပွား စေတတ် ကုန်၏ ဟူ၍၎င်း။
- (၇) ပရာမဋ္ဌာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တရားတို့သည် အမှောက်အမှား သုံးသပ် အပ်ကုန်၏ ဟူ၍၎င်း။
- (၈) ဥပါဒါနိယာ၊ ဥပါဒါနိတရားတို့ကို ဖြစ်ပွား စေတတ် ကုန်၏ ဟူ၍၎င်း။
- (၉) သံကိလေသိကာ၊ ခပ်သိမ်းသော တဏှာ သံကိလေသတရား၊ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသတရား၊ ဒုစ္စရိုက် သံကိလေသတရားတို့ကို ပွားစီးစေတတ်ကုန်၏ ဟူ၍၎င်း—

ဟောတော်မူသောကြောင့် ခပ်သိမ်းသော တေဘူမက တရားတို့သည် မိမိတို့လည်း ကိလေသာတို့မှ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။ ကိလေသာမီးတို့ကိုလည်း လွန်စွာပွားများ စေတတ်ကြကုန်၏။ ဘုံသုံးပါးကြီးသည် ကိလေသာ တောကြီး အတိဖြစ်၍ အကုသိုလ်တောကြီး အတိဖြစ်၏ဟု သိအပ်၏။

ဘုံ ၃-ပါး၏ ဥပမာများ။ ။ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌—

- (၁) ဘုံသုံးပါးကြီးသည် သားရဲတို့ဖြင့်ပြည့်သော တောအုပ်ကြီးနှင့် တူ၏။
- (၂) ကျားတို့၏ နေရာဖြစ်သော လိုဏ်ဂူနှင့် တူ၏။
- (၃) မိကျောင်းတို့ဖြင့်၎င်း၊ ရေဘီလူးတို့ဖြင့်၎င်း ပြည့်သော ရေအိုင်ကြီးနှင့် တူ၏။
- (၄) အဆိပ်နှင့် ရောသော ဘောဇဉ်နှင့် တူ၏။
- (၅) ခိုးသူထားပြတို့၏ နေရာဖြစ်သော ခရီးနှင့် တူ၏။
- (၆) မီးလောင်၍နေသော အိမ်နှင့် တူ၏။
- (၇) စစ်သည်နှစ်ဘက် ချီတက်တိုက်ခိုက်၍နေသော စစ်မြေပြင်နှင့် တူ၏ဟူ၍ မိန့်ဆိုပေ၏။

လူ့ဘုံ နတ်ဘုံ ပြဟော့ဘုံတို့သည် အလွန်ကောင်းသော အဆင်း အနံ့ အရသာတို့နှင့် ပြည့်စုံလှသော အပွင့်အသီးတို့ကို အခါခပ်သိမ်း ဆောင်ကုန်သော အဆိပ်ပင်တောကြီးနှင့်လည်း တူကုန်၏။

အဆိပ်ဆေးနှင့်တူသော အကုသိုလ်။ ။ အာသဝ^၁ သံယောဇန^၂ ဂန္ထ^၃ ဩဃ^၄ ယောဂ^၅ အစရှိကုန်

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဋီ၊ ဒု-တံ၊ နှာ-၂၈၄။
 ၂။ အာသဝ=သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ ယိုစီးဖြစ်ပွားနေတတ်၍ မူးယစ်မိုက်မဲစေတတ်သော တရား။
 ၃။ သံယောဇန=သတ္တဝါတို့ကို သံသရာ၌ ယှဉ်တွဲချည်နှောင်တတ်သော တရား။
 ၄။ ဂန္ထ=သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ရစ်ပတ်ထုံးဘွဲ့တတ်သော တရား။
 ၅။ ဩဃ=သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ နစ်မြုပ်စေတတ် လှမ်းမိုး၍ သတ်တတ်သော တရား။
 ၆။ ယောဂ=သတ္တဝါတို့ကို ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ဒုက္ခနှင့် ယှဉ်ကပ်တွယ်စေတတ်သော တရား။

သော အကုသိုလ်တရားတို့သည် အဆိပ်ပွင့် အဆိပ်သီးတို့၌ တည်ရှိနေကြ ကုန်သော အဆိပ်ဆေတို့နှင့် တူကုန်၏။

အဆိပ်သီးစား ငှက်ဥပမာ။ ။လူ နတ် ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့သည် အဆိပ် ပွင့် အဆိပ်သီးတို့ကို စားသောက်၍ နေ ကြကုန်သော အသိန်း အသောင်း ငှက်အပေါင်းတို့နှင့် တူကုန်၏။

ထိုငှက်အပေါင်းတို့သည် အဆိပ်လောင်သဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ကုန်ခန်း သော အသွေး အသား ရှိကြကုန်သည်ဖြစ်၍ မကြာမီ မကြာမီ အောက် မြေအဘို့သို့ ကျရောက်သေဆုံး၍ မြေကြီးအစီးအပွား ဖြစ်ကြကုန်သကဲ့သို့ လူ နတ် ဗြဟ္မာတို့သည် လူ့ စည်းစိမ် ချမ်းသာ နတ်စည်းစိမ် ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့စည်းစိမ်ချမ်းသာ ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ ပွားစီး၍ နေကြကုန်သော ထို အကုသိုလ်အဆိပ်တို့၏ အစဉ်အမြဲ လောင်မှုကြောင့် အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ အပါယ်ဘုံသို့သာ စုလာကြကုန်၍ အပါယ်လေးပါး အစီးအပွားချည်း အစဉ်ဖြစ်၍ နေကြကုန်၏။

ဤကား လူ နတ် ဗြဟ္မာ စည်းစိမ်ချမ်းသာဟူသော တေဘူမကဓမ္မ တို့၏ အပြစ်ဒေါသ အာဒိနဝ ကြီးကျယ်ပုံတည်း။
တေဘူမကဓမ္မတို့၏ အပြစ်ပြီး၏။

စိတ်ဟူသော ပဓာနတရား

ယခုအခါ၌ စိတ်ဟူသော အချုပ်အခြာ ပဓာနတရားကြီး၏ အလား ကို ပြဆိုပေအံ့။

စိတ်၏အလား ၂-မျိုး။ ။အာရုံကို သိခြင်းလက္ခဏာရှိသော ဤစိတ်၏ အလားသည်—

- ၁။ ပကတိသော ဇာတိအလား
- ၂။ ပြုပြင်မှုကြောင့်ဖြစ်သော အာဂန္တုအလားဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

စိတ်၏ ပကတိအလား။ ။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်—

“ပါပသ္မိံ ရမတေ မနော”^၁။

“မနော၊ စိတ်မည်သည်။ ပါပသ္မိံ၊ မကောင်းမှု၌သာလျှင်။ ရမတေ၊ မွေ့လျော်မြဲတည်း။”

ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်နှင့်အညီ... မကောင်းမှုတို့၌သာ အမြဲမွေ့လျော်ခြင်းသဘောသည် စိတ်၏ ပကတိသော ဇာတိအလားတည်း။

စိတ်၏ အာဂန္တုအလား။ ။ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ကိစ္စနှင့် ဖြစ်ခြင်းသည် ပြုပြင်မှုကြောင့်ဖြစ်သော စိတ်၏ အာဂန္တုအလားတည်း။

ဒုစရိုက်မှု ဟူသမျှသည် စိတ်၏ ပကတိဇာတိအလားတည်း။ ပကတိဇာတိအလိုတည်း။

သုစရိုက်မှု ဟူသမျှသည် စိတ်၏ အာဂန္တုအလားတည်း။ အာဂန္တုအလိုတည်း။

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးသည် စိတ်၏ ပကတိဇာတိ အလားအားဖြင့် ပြီး၏။

ကာမကုသိုလ်ရှစ်ခုသည် ပြုပြင်မှု၏ အစွမ်းကြောင့် ဖြစ်ရ၏။

ဥပမာကား—သံကြေးခဲတို့ မည်းညစ်ခြင်း အမှုသည် ပကတိဇာတိအလားတည်း။ သံကြေးခဲတို့၏ ဖြူစင်ခြင်းအမှုသည် ပြုပြင်မှုရှိမှ ဖြစ်နိုင်သော အာဂန္တုအလားတည်း။

ထိုနှစ်ပါးသော အလားတို့တွင်—

ပကတိဇာတိ အလားမည်သည် ရေတို့၏ နိမ့်ရာအရပ်သို့ စီးသွားမှု ကဲ့သို့ ပြုပြင်မှုမလို နဂိုဇာတိနှင့် ပြီးသည်ဖြစ်၍ စည်းမရှိ ကမ်းမရှိ ပေါက်လွှတ်လျှောက်လျှား သွားမြဲတည်း။

၁။ ဓမ္မပဒ၊ နှာ-၃၀၊ ဂါထာနံပါတ်-၁၁၆။

အာဂန္တု အလားမည်သည် ရေတို့၏အထက်သို့ ဆန်တက်မှုကဲ့သို့ ပြုပြင်မှုရှိပါမှ ပြုပြင်မှု၏အစွမ်းရှိသမျှသာ သွား၏၊ ပြုပြင်မှုအစွမ်းကုန်လျှင် ပကတိဇာတိအလားသို့သာ လဲမြဲတည်း၊ ပကတိဇာတိအလားသို့ ရောက်လျှင် စည်းကမ်းမရှိပြီ၊ ဆီးမရ တားမရ သွားချင်တိုင်း သွားတော့သည်၊ လောက၌ မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ ထင်ရှား၍ နေကြသော အမှုတည်း။

သုစရိုက် ဖြစ်ကြောင်း။ ။စိတ်ကို သုစရိုက်စိတ်၊ မဟာကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်စေခြင်းငှါ ပြုပြင်မှုမည်သည် ပဋိရူပဒေသဝါသ၊ သပ္ပုရိသုပနိဿယ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝန အစရှိသော အကြောင်းကြီး အခွင့်ကြီးတို့နှင့် တွေ့ကြုံသောအခါ၌သာ ဖြစ်နိုင်၏။

အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ ကျင်လည်၍နေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့အား လူ့ဘဝကို ရမူသည်ပင်လျှင် အလွန်ခဲယဉ်း၏၊ ပဋိရူပဒေသဝါသ အစရှိသော အကြောင်းကြီး အခွင့်ကြီးတို့နှင့်တွေ့ကြုံရန် အရေးမူကား ထို့ထက် အလွန်ခဲယဉ်းတော့သည်။

ယခုအခါ ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းကြီးအပြင်မှာ ရှိနေကြကုန်သော လူအမျိုးမျိုးတို့တွင် သုစရိုက်ဆယ်ပါး ရှိကြသော လူမျိုး အဘယ်မျှလောက် နည်းပါးသည်ဟု မြော်လေ။

ဤသို့သောယုတ္တိဖြင့် အပါယ်လေးဘုံကြီးသည် စိတ်၏ပကတိအလားတည်း၊ လူ့ဘုံ နတ်ဘုံသည် စိတ်၏အာဂန္တုအလားတည်းဟု ထင်ရှား၏၊ လူ့ဘုံ နတ်ဘုံတို့၌ သတ္တဝါနည်းပါးမှု၊ အပါယ်လေးဘုံကြီး၌ သတ္တဝါ အသိုက်အအုံ ကြီးကျယ်မှုနှင့်လည်း ထင်ရှား၏။

မဟာကုသိုလ်ထက် အပ္ပနာကုသိုလ်ဖြစ်ရန် ခဲယဉ်းပုံ။ ။မဟာကုသိုလ် ဖြစ်ရန် ပြုပြင်မှုထက် ရူပါဝစရဈာန်ကုသိုလ် အရူပါဝစရဈာန်ကုသိုလ်ဖြစ်ရန် ပြုပြင်မှုတို့သည် အလွန်ခဲယဉ်းလှကုန်တော့သည်။

လောကုတ္တရာကုသိုလ်တို့၌မူကား—

- ၁။ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ မဂ်ဉာဏ်ကုသိုလ်သည် လေးသင်္ချေ ရှစ်သင်္ချေ တဆဲ့ခြောက်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ပြုပြင်ရ၏။
- ၂။ ပစ္စေကဗောဓိမှာ နှစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း၊
- ၃။ အဂ္ဂသာဝကဗောဓိမှာ တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း၊
- ၄။ မဟာသာဝကဗောဓိမှာ ကမ္ဘာတသိန်း ပြုပြင်ရ၏။
- ၅။ ပကတိသာဝကဗောဓိမှာ ကမ္ဘာတရာ ကမ္ဘာတထောင် စသည်ဖြင့် ပြုပြင်ရ၏။

ဤမျှသော စကားရပ်တို့ဖြင့် စိတ်ဟူသောအချုပ်အခြာ ပဓာနတရားကြီး၏ ကုသိုလ်ဖြစ်မှု အလားမည်သည် ပြုပြင်မှုကြောင့် ဖြစ်ရသော အာဂန္တုအလားသာ ဖြစ်၏။ အကုသိုလ်ဖြစ်မှုသည်သာလျှင် စိတ်၏ပကတိဇာတိအလား ဖြစ်၏ဟူသော အနက် သံသရာ၌ ကျင်လည်၍ နေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့မှာလည်း သုဂတိဘဝသို့ ရောက်မှုသည် အာဂန္တုအလားမျှသာ ဖြစ်၏။ ဒုဂ္ဂတိဘဝ၌ ကျင်လည်မှုသည်သာလျှင် အစဉ်ထာဝရ အလားဖြစ်၏ ဟူသော အနက်သည် ပြီးသတည်း။

(စိတ်ဟူသော ပဓာနတရား ပြီး၏။)

ခန္ဓာငါးပါး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဖြစ်ပုံ

ခန္ဓာငါးပါးသည် အကုသိုလ်၏ အစီးအပွား။ ။အဘယ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်မှုသည်သာလျှင်

စိတ်၏ပကတိဇာတိအလား ဖြစ်လေသနည်းဟူမူကား—

တေဘူမကဓမ္မဟု ဆိုအပ်သော လူ နတ် ဗြဟ္မာ စည်းစိမ် ချမ်းသာ ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် အကုသိုလ်၏ အစီးအပွားတို့သည်သာ ဖြစ်ကုန်၏ဟု ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အဘိဓမ္မာပါဠိတော်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၊ အဆိပ်ပင်တောကြီးဥပမာတို့နှင့် ဖြေလေ။

ထို လူ့ နတ် ဗြဟ္မာ စည်းစိမ် ချမ်းသာ ခန္ဓာ ငါးပါးတို့နှင့် ရောနှော ဆက်ဆံမှုသည် အကုသိုလ်ဖြစ်ခန်း၊ စွန့်လွှတ် ကြဉ်ရှောင်မှုသည် ကုသိုလ် ဖြစ်ခန်းဟူ၍လည်း လောက၌ ထင်ရှား၏။

ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ရန် ခက်ခဲပုံ။ ။ ဤသို့လျှင် သံသရာ၌ ကျင်လည်ကြကုန် သော သတ္တဝါတို့၏ အချုပ်အခြာ ပဓာန ကြီးဖြစ်သော စိတ်သည် အကုသိုလ်အဖြစ်၌သာ ပကတိ ဇာတိသဘော ဖြစ်၍ အစဉ် ထာဝရ မြဲသော သဘော ရှိ၏။ ကုသိုလ်အဖြစ်၌ မိမိ၏ ပကတိဇာတိသဘော မဟုတ်၊ ပြုပြင်မှု၏ အစွမ်းသက်သက်မျှသာ ဖြစ်၍ ဘဝတရာမှ တခါသာ ဖြစ်နိုင်၏။ ဘဝတထောင်မှ တခါသာ ဖြစ်နိုင်၏။ အစဉ် အမြဲ ဖြစ်နိုင်သော သဘော မရှိ။

စိတ်သည် အနိစ္စမျိုး။ ။ ပြုပြင်မှု၏ အစွမ်းဖြင့် ကုသိုလ်အဖြစ်နှင့် ဖြစ် သော အခါလည်း ပြုပြင်မှု၏ အစွမ်း ကင်းခဲ့ လျှင် ခဏခြင်း ခဏခြင်း ကွယ်ပျက်၍ အကုသိုလ်ဖက်သို့သာ လဲမြဲ လဲ၏။ ပြုပြင်မှု ရှိစဉ်၌လည်း တစုံတခု ဆန့်ကျင်ဖက်တရား ထိပါးခဲ့ပြန်လျှင် ခဏ ခြင်း ကွယ်ပျက်၍ အကုသိုလ်ဖက်သို့ လဲမြဲ လဲ၏။

ထို့ကြောင့် -

“ဖန္ဒနံ စပလံ စိတ္တံ၊ ဒုရက္ခံ ဒုန္နိဝါရယံ”

ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဖန္ဒနံ၊ တုန့်လှုပ်၏။ စပလံ၊ လျှပ်ပေါ်၏။ ဒုရက္ခံ၊ စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ ခက်ခဲ၏။ ဒုန္နိဝါရယံ၊ မကောင်းသော အလားကို တားမြစ်ခြင်းငှါ ခက်ခဲလှ၏။

ဤကား စိတ်၏ ကောင်းရာသို့ ပါရလေအောင် ပြုပြင်အပ်သော သင်္ခါရမျိုးဖြစ်၍ ကောင်းသော အဖို့၌ အနိစ္စဖြစ်ပုံတည်း။

စိတ်သည် ဒုက္ခမျိုး။ ။ ဤသို့ ကောင်းသောအဖို့၌ ပြုပြင် အပ်သော အနိစ္စမျိုးဖြစ်၍ မကောင်းသောအဖို့၌ ပကတိ

၁။ ဓမ္မပဒ၊ နှာ-၁၈။ ဂါထာနံပါတ်-၃၃။

ဇာတိအနေအားဖြင့် မြဲသော သဘောရှိသောကြောင့် ဤစိတ်ကို သတ္တဝါ
တို့၏ အချုပ်အခြာ ပဓာနအင်္ဂါပြု၍ သံသရာ၌ ကျင်လည်ခြင်းငှါ အလွန်
ကြောက်လန့်ဖွယ် ကောင်းလှသောကြောင့် ကေနံ စင်စစ် ဒုက္ခမျိုးသာ
ဖြစ်၏။

ဤကား စိတ်၏ ပကတိဇာတိအားဖြင့် ဒုက္ခမျိုးစင်စစ် ဖြစ်ပုံတည်း။

စိတ်သည် အနတ္တဖြစ်ပုံ။ ။ သတ္တဝါတို့၏ ပကတိဇာတိ အလိုကား အစဉ်
ထာဝရ ကောင်းမြတ် ချမ်းသာသည်ကိုသာ
အလိုရှိ၏။ စိတ်၏ ပကတိဇာတိအလိုကား မကောင်းယုတ်မာ ဆင်းရဲရာသို့
သာ အစဉ် ထာဝရ ဆောင်ခြင်း သဘော ရှိ၏။ သတ္တဝါတို့၏ ပကတိ
အလိုနှင့် စိတ်၏ ပကတိအလိုသည် အစွန့်အဆန် ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်နေ
ကြ၏။ သတ္တဝါတို့၏ ပကတိအလိုနှင့် စိတ်၏ ပကတိအလိုသည် အနမတဂ္ဂ
သံသရာ၌ တရံတခါမျှ မရောမိကြ။

ထို့ကြောင့် စိတ်သည် သတ္တဝါ၏ ပိုင်ရာ နိုင်ရာ မဟုတ်။ သတ္တဝါ
မဟုတ်။ သတ္တဝါတရား စိတ်တရားဟု ထင်ရှား၏။ သတ္တဝါဟူ၍ကား မရှိ။

ဤကား စိတ်သည် သတ္တဝါ၏ အတ္တသာရ မဟုတ်ပုံတည်း။

စိတ်၏ အနိစ္စမျိုး ဒုက္ခမျိုး အနတ္တမျိုးဖြစ်ပုံ ပြီး၏။

စေတသိက်၌ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဖြစ်ပုံ။ ။ အလုံးစုံသော စေတသိက်တို့
သည်လည်း စိတ်၏ နောက်
လိုက် နောက်ပါမျှသာ ဖြစ်ကြကုန်၍ မကောင်းရာ၌သာ အစဉ် မြဲသော
ပကတိဇာတိသဘော ရှိကြကုန်၏။ စိတ်၌ ပြုဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း အလုံးစုံ
အကုန် တူ၏။

နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့၏ အနိစ္စမျိုး ဒုက္ခမျိုး အနတ္တမျိုးဖြစ်ပုံ ပြီး၏။

ရုပ်၌ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဖြစ်ပုံ။ ။ သံသရာ၌ တဘဝမှ တဘဝသို့
ပြောင်းသွားရာ၌ နာမက္ခန္ဓာတို့
သွားရာသို့ ရူပက္ခန္ဓာသည် အစဉ် ပါရ၏။ ထို့ကြောင့် နာမက္ခန္ဓာတို့ကဲ့သို့

ပင် ရူပက္ခန္ဓာသည်လည်း ပကတိသဘောအားဖြင့် မကောင်းဆိုးရွားမျိုး သာ စင်စစ် ဖြစ်၏။ ရံဖန်ရံဖန် လူရုပ်၊ နတ်ရုပ်၊ ဗြဟ္မာရုပ်အနေနှင့် ဖြစ်ပေါ်လာမှုသည် ကံပြုပြင်မှု၏ အစွမ်းသက်သက်သာတည်း။

တဘဝ တဘဝ၌ ဖွားမြင်စ အခါကာလမှစ၍ တစုံတခုသော ပြုပြင်မှု မရှိဘဲ သူပကတိဇာတိအတိုင်း ပေါက်လွတ် ထားခဲ့သည်ရှိသော် ထင်ရှား စွာ ဖြစ်၍သွားရာသော ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အနိစ္စအလား၊ ဒုက္ခအလား၊ အနတ္တအလားကိုကား ရှေ့၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

ထိုသို့ ပြဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း ကောက်စပါး မြက်သစ်ပင်တို့၏ စိမ်းရှင် စည်ကား၍ နေ့ရက်အရှည် တည်နေမှု၊ အရွက်အပွင့် အသီးကို ဆောင်မှု သည် မြေဥတု ရေဥတု ပြုပြင်မှု အစွမ်းသက်သက်ဖြစ်သကဲ့သို့ သတ္တဝါ တို့၌လည်း စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှါ၊ ကာယ၊ မနော-ဟူသော ပဓာနအင်္ဂါအတွင်း အာယတန ခြောက်ပါးတို့၏ နေ့ရှည် ရက်ရှည် တည် နေမှု၊ မြင်ခြင်း ကြားခြင်း နံခြင်း လျက်ခြင်း ထိခြင်း သိခြင်းတို့ကို ရွက်ဆောင်မှုသည် ရှေးရှေး နေ့တို့၌ တင်ကူး၍ ပြုအပ်သော အစာ အာဟာရ ပြုပြင်မှု၏ အစွမ်း သက်သက်မျှသာတည်း။

ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ပကတိ ဇာတိအလားကို မဟာ အဝီစိ ငရဲကြီးသို့ ဆိုက်အောင် တသွန်တည်း လဲ၍ သွားပုံနှင့်တကွ အနုမ- တဂ္ဂ သံသရာ တခုလုံး အကုန်မြော်မြင်လေ။

ယူဇနာငါးရာမြင့်သော ဟိမဝန္တာတောင်ပေါ်မှ စီးဆင်းကုန်သော မြစ်ကြီး မြစ်ငယ်တို့သည် မဟာသမုဒ္ဒရာသို့ချည်း တသွန်တည်း လဲကြကုန် သကဲ့သို့ အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ လူ့ဘုံ နတ်ဘုံ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ ရှိကြကုန်သော ခန္ဓာကိုယ်ကောင်ကြီးငယ်တို့၏ ပကတိ ဇာတိအလားကို မဟာအဝီစိသို့ ချည်း ဆိုက်အောင် မြော်မြင်ကြလေ။

သုစရိုက်ဖြစ်ရန် ခဲယဉ်းပုံ။ ။ မနုဿတ္တ ဒုလ္လဘ တရားတော် များနှင့် ထောက်မြော်၍ ကြည့်ကြကုန်သည်ရှိသော် သုစရိုက်ဆယ်ပါး အလိမ်မာတရားနှင့် ပြည့်စုံသော အဖြစ်ကို ဆယ်ဘဝ ကိုးဘဝ ဆက်လက်၍ ရနိုင်ရန် အလွန်ခဲယဉ်းလှ၏။

ဒုစူရိုက်ဆယ်ပါး အမှိုက်တရားနှင့် ပြည့်စုံသော အဖြစ်ကိုမူကား တဘဝ
ရောက် ပေါက်မိသည်ရှိသော် နိမ့်ရာသို့ စီးဆင်းသော မြစ်ရေကဲ့သို့
ဘဝပေါင်း အထောင် အသောင်းမက မြုပ်လေ မျောလေတော့သည်။
လိပ်ကန်း ဥပမာ ဒေသနာတော်များကို မြော်လေ။

ဤကား စိတ်အစရှိကုန်သော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အလွန်
ကြောက်လန့်ဖွယ်ကောင်းလှသော နဂိုဇာတိ ပကတိသဘောရင်းကို ထင်
လင်းစွာ သိစေခြင်းငှါ အနိစ္စတရားကို ပြဆိုခန်းတည်း။

(ခန္ဓာငါးပါး အနိစ္စတရား ပြီး၏။)

ငရဲကြီးရှစ်ထပ် အဓိပ္ပါယ်အကျယ်

ပဋိသန္ဓေ အကြိမ်များဆုံးဖြစ်ရာ ကာမဘုံ။ ။ သမဝိတ္တသုတ်^၁ တွင် အဇ္ဈတ္တ သံယောဇနပုဒ်၊ ဗဟိဒ္ဓ သံယောဇနပုဒ် တို့၏ အဖွင့်၌ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့အား ကာမဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအကြိမ် အလွန်များ၏၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေအကြိမ် အလွန် နည်းပါး၏။

ထို့ကြောင့် ဤကာမဘုံသည်သာလျှင် ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ ထာဝရ နေရင်း အတွင်းအရပ် မည်၏၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံသည် ရံခါရံခါသာ လှည့်လည် ရောက်ပေါက်ရာ အပူဓာန မည်၏ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ဆိုပေ၏။

သံသရာ၌ အပါယ်ဘုံသား များခြင်း။ ။ ဤသို့ အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ဆိုကြ သော နည်းအတိုင်းဖြင့် ကာမ ဘုံတွင် ပဋိသန္ဓေအကြိမ် အများဆုံးကို ရွေးကောက်ပြန်သည်ရှိသော် အပါယ်လေးဘုံ၌ အများဆုံးဖြစ်၏၊ တရာတွင် တဘဝ၊ တထောင်တွင် တဘဝမျှသော်လည်း လူ့ဘုံ နတ်ရပ်သို့ အလှည့်မကျနိုင် ရှိကြ၏။

ထို့ကြောင့် အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ ထာဝရ နေရပ်ဌာနကား အပါယ်လေးဘုံသာတည်း၊ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့ သည် သံသရာ အမျိုးအရိုးအားဖြင့် အပါယ်လေးဘုံ သူ အပါယ်လေးဘုံ သားတို့ချည်း သာတည်း။

ငရဲကြီးရှစ်ထပ်

ထို့ကြောင့် အနမတဂ္ဂ သံသရာ၌ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ အစဉ် ထာဝရ ကျင်လည်ကြရာဖြစ်သော အပါယ်လေးဘုံ၏ အခြင်းအရာကို အနည်းငယ် ပြဆိုလိုက်အံ့။

၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကထာ၊ ဒုတိယတွဲ၊ သမဝိတ္တသုတ်၊ နှာ-၃၅။

ဤ လှူပြည်မှ အောက် ယူဇနာ ငါးသောင်းငါးထောင် ကွာခြား
သော အရပ်မှစ၍ အောက်၌ ယူဇနာ ငါးသောင်းငါးထောင်စီ ကွာခြား
လျက် အစဉ်အတိုင်း တည်ရှိကြကုန်သော ငရဲကြီး ရှစ်ပြည်ထောင်တို့
သည်ကား—

- ၁။ သဠိုဝ်း ငရဲကြီး
- ၂။ ကာဠသုတ် ငရဲကြီး
- ၃။ သံဃာတ ငရဲကြီး
- ၄။ ရောရုဝ ငရဲကြီး
- ၅။ မဟာရောရုဝ ငရဲကြီး
- ၆။ တာပန ငရဲကြီး
- ၇။ မဟာတာပန ငရဲကြီး
- ၈။ မဟာအဝီစိ ငရဲကြီး

ဟူ၍ ရှစ်ထပ် ရှိကြကုန်၏။

၁-သဠိုဝ်း ငရဲ

သဠိုဝ်းငရဲမည်ပုံ။ ။အဘယ့်ကြောင့် သဠိုဝ်းငရဲ ခေါ်သနည်း။

“သံပုနပုနံ ဇီဝန္တိ ဧတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာ သတ္တာထိ သဠီဝေါ”

ဧတ္ထ၊ ဤငရဲ၌။ နိဗ္ဗတ္တာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါအနန္တတို့
သည်။ သံ ပုနပုနံ၊ အဖန်ဖန်။ ဇီဝန္တိ၊ အသက်ရှင်ကြကုန်၏။ ဣတိ၊
ထို့ကြောင့်။ သဠီဝေါ၊ သဠိုဝ်းမည်၏။

သဠိုဝ်းငရဲ အကျယ်အဝန်းနှင့် ခံရပုံ။ ။ဤသဠိုဝ်းငရဲကြီးသည် ဇမ္ဗူ-
ဒီပါကျွန်း၏ အောက်၌ အနက်
ယူဇနာတရာ၊ အလျား အနံ ယူဇနာ တသောင်းကျယ်သော မြေဥမင်ကြီး
၌ တည်၏။ အလျှံပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော သံမြေအပြင် ရှိ၏။
အသင်္ချေယျ အနန္တမျှသော ငရဲသူသတ္တဝါတို့ဖြင့် ပြည့်၏။

ငရဲထိန်းတို့သည် ထန်းလုံးခန့် ပမာဏရှိကုန်သော အလှုံပြောင်ပြောင် တောက်လောင်ကုန်သော အလွန်တရာ ထက်လှစွာကုန်သော အထူးထူး အပြားပြားကုန်သော လက်နက်လုံတံတို့ဖြင့် ပစ်ခတ်ထိုးသတ် ရိုက်ပုတ် ကြကုန်၍ ထိုငရဲသူ သတ္တဝါတို့ကို ဦးခေါင်း အပိုင်းအပိုင်း ပြတ်သည်တို့ကို ပြုကြကုန်၏။ လည်ပင်း အပိုင်းအပိုင်း ပြတ်သည်တို့ကို ပြုကြကုန်၏။ ကိုယ် အပိုင်းအပိုင်း ပြတ်သည်တို့ကို ပြုကြကုန်၏။ ခြေ အပိုင်းအပိုင်း ပြတ်သည်တို့ကို ပြုကြကုန်၏။ သံမြေအပြင်၌ လဲကျကုန်သော ငရဲသူ သတ္တဝါတို့ကို အလှုံပြောင်ပြောင် တောက်လောင်ကုန်သော ကြီးစွာ သော သံတင်းပုတ်တို့ဖြင့် ထုကြကုန်၏။ အရေ အသား အရိုးတို့သည် ကြေမှုကုန်၏။ သွေးတို့သည် ချောင်းကဲ့သို့ စီးကုန်၏။

ထိုအလုံးစုံတို့ကို သံမြေမှထသော မီးတို့သည် ခဏခြင်း လောင်ကျွမ်း စေကုန်၍ ပြာမှုန်မျှ အကြွင်းအကျန် မရှိသည်တို့ကို ပြုကြကုန်၏။ ငရဲသူ သတ္တဝါတို့သည်ကား ဥပပါတ်ဇာတိ^၁ အားဖြင့် ပကတိဖြစ်မြဲ ဖြစ်ကြရ ကုန်၏။

အကြင်မျှလောက် မိမိပြုအပ်သော အကုသိုလ်ကံတို့သည် ကုန်ခြင်းသို့ မရောက်သေး၊ ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး အနှစ်တသိန်း၊ အနှစ် တသန်း၊ အနှစ်အကုဋေ၊ အနှစ်အသင်္ချေပင် ရှည်ကြာကြကုန်သော်လည်း အဖန်ဖန် ဖြစ်မြဲဖြစ်၍သာ နေကြရကုန်၏။

ဤသို့ ဖြစ်၍နေကြကုန်သည်တို့ကို “အဖန်ဖန် အသက်ရှည်ကုန်သည်” ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဇမ္ဗူဒီပါကဲ့သို့ ယူဇနာတသောင်းကုယ်သော ထိုငရဲအပြင်ကြီးသည် အသင်္ချေအနန္တ များပြားလှသော သူပုန်ရန်သူတို့ကို တပြိုင်နက် သတ် ဖြတ်ခုတ်စင်းရာ သုသာန်သင်းချိုင်း အပြင်ကြီးကဲ့သို့ အမြဲထင်၏။

သဠိဝါးငရဲကြီး၏ အခြင်းအရာကို ပြဆိုခန်း အမြက်ပြီး၏။

၁။ ဥပပါတ်ဇာတိ=ပဋိသန္ဓေစိတ် ဖြစ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ၁၆—နှစ်ခန့် အရွယ် ရောက်ပြီးသူတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်အနေအားဖြင့် ထင်ရှားစွာ ဖြစ်လာခြင်း။

၂-ကောဠသုတ် ငရဲ

ကောဠသုတ်ငရဲမည်ပုံ။ ။အဘယ့်ကြောင့် ကောဠသုတ်ငရဲ ခေါ်သနည်း။

“ကောဠသုတ္တာနိ ပါတေတွာ ဝါသိ ပရသု ကုဒါရီဟိ တစ္ဆန္တိ ဧတ္ထ နိဗ္ဗတ္တေ သတ္တဝါတိ ကောဠသုတ္တာ”။

ဧတ္ထ၊ ဤငရဲ၌။ နိဗ္ဗတ္တေ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ သတ္တဝါ၊ သတ္တဝါအနန္တတို့ကို။ ကောဠသုတ္တာနိ၊ မည်းနက်သော မျဉ်းကြိုးတို့ကို။ ပါတေတွာ၊ ချ၍။ ဝါသိ ပရသု ကုဒါရီဟိ၊ ပဲခုပ်၊ ပုဆိန်၊ ထားမတို့ဖြင့်။ တစ္ဆန္တိ၊ ရှေ့ကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ကောဠသုတ္တာ၊ ကောဠသုတ်ငရဲ မည်၏။

ကောဠသုတ်ငရဲပမာဏနှင့် ခံစားရပုံ။ ။ဤငရဲကြီးသည်လည်း သဠိုဝ်း ငရဲကြီး၏ အောက်၌ အစောက် ယူဇနာတရာ၊ အလျား အနံ ယူဇနာတသောင်းကျယ်သော မြေဥမင်ကြီး၌ တည်၏။ အလျှံ ပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော သံမြေအပြင် ရှိ၏။ အသင်္ချေယျ အနန္တ များပြားလှစွာသော ငရဲသူ သတ္တဝါတို့ဖြင့် ပြည့်၏။

ငရဲထိန်းတို့သည် ထန်းလုံးပမာဏရှိကုန်သော အလျှံပြောင်ပြောင် တောက်လောင်ကုန်သော အလွန်တရာ ထက်လှစွာကုန်သော အထူးထူး အပြားပြားကုန်သော လက်နက်လှံတံတို့ဖြင့် ပစ်ခတ်ခတ်ဖြတ် ထိုးသတ် ရိုက်ပုတ်ကြကုန်၍ ထိုငရဲသူ သတ္တဝါတို့ကို အလျှံပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော သံမြေအပြင်၌ လဲစေကုန်၏။

ငရဲထိန်းတို့သည် သံမြေ၌ လဲကုန်သော ငရဲသူသတ္တဝါတို့ကို ထန်းလုံး ပမာဏရှိကုန်သော သံတံသင်းတို့ဖြင့် သံမြေ၌ နှက်၍ မလှုပ်မလှက်နိုင် သည်တို့ကို ပြုပြီးလျှင် သံဖြင့်ပြီးသော မည်းနက်သော အဆင်းရှိကုန်သော မျဉ်းကြိုးတို့ဖြင့် အစင်းစင်း မျဉ်းကြောင်းများစွာ ချကုန်လျက် အိမ်မိုး တခြမ်းပမာဏရှိကုန်သော ပဲခုပ်၊ ပုဆိန်သွား၊ ထားမသွားတို့ဖြင့် ရှစ်မြှောင် တဆဲ့ခြောက်မြှောင် စသည်ပြု၍ အလွှာအလွှာ ရှေ့၍ ချကြကုန်၏။ အရိုး မကျန်ရှိသည်ကို ပြုကြကုန်၏။

သွေးတို့သည် ချောင်းကဲ့သို့ စီးကုန်၏။ သံမြေမှထသော မီးတို့သည် အလုံးစုံကို အကုန်ခဏခြင်း လောင်ကျွမ်းစေကုန်၍ ပြာမှုန်မျှ အကြွင်း အကျန် မရှိသည်တို့ကို ပြုကုန်၏။ ငရဲသူသတ္တဝါတို့သည်ကား ဥပပါတ် ဇာတ်အားဖြင့် ပကတိဖြစ်မြဲ ဖြစ်ကြရကုန်၏။

အကြင်မျှလောက် မိမိတို့ ပြုအပ်သော ကံတို့သည် ကုန်ခြင်းသို့ မရောက်ကုန်သေး၊ ထိုမျှလောက် ကာလပတ်လုံး အနှစ်တသိန်း အနှစ် တသန်း အနှစ်အကုဋေ အနှစ်အသင်္ချေပင် ရှည်ကြာကြာကုန်သော်လည်း အဖန်ဖန် ဖြစ်မြဲ ဖြစ်၍သာ နေကြရကုန်၏။

ဇမ္ဗူဒီပါကဲ့သို့ ယူဇနာတသောင်းကျယ်သော ထိုငရဲအပြင်ကြီးသည် အသင်္ချေအနန္တ များပြားလှကုန်သော သူပုန်ရန်သူတို့ကို တပြိုင်နက် သတ်ဖြတ် ခုတ်ရွှေရာ သုသာန်သင်းချိုင်းအပြင်ကြီးကဲ့သို့ အမြဲထင်၏။

ကာဠသုတ်ငရဲကြီး၏ အခြင်းအရာကို ပြဆိုခန်းအမြက် ပြီး၏။

၃-သံဃာတ ငရဲ

သံဃာတငရဲမည်ပုံ။ ။(အဘယ့်ကြောင့် သံဃာတငရဲ မည်သနည်း။)

မဟန္တာ ဇလိတာ အယောပဗ္ဗတာ သံဃာတေန္တိ
စုဏ္ဍဝိစုဏ္ဍံ ကရောန္တိ ဧတ္ထ နိဗ္ဗတ္တေ သတ္တေတိ သံဃာတော။

ဧတ္ထ၊ ဤငရဲ၌။ နိဗ္ဗတ္တေ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ သတ္တေ၊ ငရဲသူသတ္တဝါ အနန္တတို့ကို။ မဟန္တာ၊ ကြီးကျယ်ကုန်သော။ ဇလိတာ၊ အလှုံထိန်ထိန် တောက်လောင်ကုန်သော။ အယောပဗ္ဗတာ၊ သံတောင်ကြီးတို့သည်။ သံဃာတေန္တိ၊ အဖန်တလဲလဲ အမြဲကြိတ်ဝါးကုန်၏။ စုဏ္ဍဝိစုဏ္ဍံ၊ မှန်မှန် ညက်ညက် ကြေသည်ကို။ ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သံဃာတော၊ သံဃာတငရဲမည်၏။

သံဃာတငရဲပမာဏနှင့် ခံစားရပုံ။ ။ဤငရဲကြီးသည်လည်း ကာဠသုတ် ငရဲကြီး၏ အောက်၌ အစောက်

ယူဇနာတရာ၊ အလျားအနံ ယူဇနာတသောင်းကျယ်သော မြေဥမင်ကြီး၌ တည်၏။ အလှံ့ပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော သံမြေအပြင်ရှိ၏။ အသင်္ချေယုအနန္တ များပြားလှစွာကုန်သော ငရဲသူသတ္တဝါတို့ဖြင့် ပြည့်၏။

ထိုငရဲသူသတ္တဝါတို့သည် သုံးဂါဝုတ်မျှလောက်သော ကိုယ်ရှိကြကုန်၏။ အောက်သံမြေ အတွင်း၌ ခါးသို့ ဆိုက်အောင် မြုပ်၍ ထန်းတောကြီး ပေတောကြီးကဲ့သို့ အထက်အဖို့ဖြင့် မတ်တတ်ရပ်စိုက်လျက် နေကြရ ကုန်၏။ အရပ်လေးမျက်နှာတို့မှ အလှံ့ပြောင်ပြောင် တောက်လောင် ကုန်သော သံတောင်ကြီးလေးလုံးတို့သည် အလှည့်အလည်အားဖြင့် အမြဲ ထကုန်၍ ထိုငရဲသူသတ္တဝါတို့ကို ဘိနင်း ကြိတ်ဝါးကုန်၏။

အလှံ့ပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော သံတောင်ကြီးတို့သည် အလွန်ပြင်းထန်သော အသံတို့ကို မြည်ကုန်လျက် အရှေ့အရပ်မှ ထကုန်၍ ငရဲသူသတ္တဝါတို့ကို တဟုန်တည်း ဘိနင်းကြိတ်ဝါး၍ အနောက်အရပ်သို့ သွားလေကုန်၏။ ဤနည်းအတူ ကြွင်းသော အရပ်တို့မှလည်း အသီး အသီး ထကြကုန်၍ ဘိနင်းကြိတ်ဝါး၍ သွားကြကုန်၏။

ထိုငရဲသူသတ္တဝါတို့သည် မှန်မှန်ညက်ညက် ကြေကြလေကုန်၏။ သွေး တို့သည် အသီးအသီး ချောင်းစီးသကဲ့သို့ဖြစ်၍ မီး၏အဟုန်အားဖြင့် ခဏခြင်း ကုန်ပျောက်ကြကုန်၏။ ငရဲသူသတ္တဝါတို့သည်ကား ဥပပါတ် ဇာတိအားဖြင့် ပကတိဖြစ်မြဲ ဖြစ်ကြကုန်၏။

အကြင်မျှလောက် မိမိပြုအပ်သော ကံတို့သည် ကုန်ခြင်းသို့ မရောက် သေး၊ ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး အနှစ်တသိန်း အနှစ်တသန်း အနှစ်အကုဋေ အနှစ်အသင်္ချေပင် ရှည်ကြာကြသော်လည်း အဖန်ဖန် ဖြစ်မြဲဖြစ်၍သာ နေကြရကုန်၏။

ဇမ္ဗူဒီပါကဲ့သို့ ယူဇနာတသောင်းကျယ်သော ထိုငရဲအပြင်ကြီးသည် အသင်္ချေအနန္တ များပြားလှစွာကုန်သော သူပုန်ရန်သူတို့ကို တပြိုင်နက် ဆင် တို့ဖြင့် နင်းသတ်ရာ သုသာန်သင်းချိုင်းအပြင်ကြီးကဲ့သို့ အမြဲထင်၏။

သံဃာတငရဲကြီး၏ အခြင်းအရာကို ပြဆိုခန်းအမြက် ပြီး၏။

၄-ရောဂ္ဂ ငရဲ

ရောဂ္ဂ ငရဲမည်ပုံ။ ။(အဘယံကြောင့် ရောဂ္ဂ ငရဲ ခေါ်သနည်း။)

မဟန္တေဟိ သဒ္ဓေဟိ နိစ္စကာလံ ရုက္ခန္တိ ဧတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာ သတ္တာတိ ရောဂ္ဂေါ။

ဧတ္ထ၊ ဤငရဲ၌။ နိဗ္ဗတ္တာ၊ ဖြစ်ကြကုန်သော။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ မဟန္တေဟိ၊ ကြီးစွာကုန်သော။ သဒ္ဓေဟိ၊ အသံတို့ဖြင့်။ နိစ္စကာလံ၊ အခါခပ်သိမ်း။ ရုက္ခန္တိ၊ အော်ညာ ဟစ်ကြွေး ငိုကြွေး မြည်တမ်းကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ရောဂ္ဂေါ၊ ရောဂ္ဂငရဲ မည်၏။

ရောဂ္ဂငရဲ ၂-မျိုး။ ။ထိုရောဂ္ဂ ငရဲသည်—

- ၁။ ဓမ္မရောဂ္ဂ ငရဲ၊
- ၂။ ဇာလရောဂ္ဂ ငရဲ-ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြား ရှိ၏။

ဓမ္မရောဂ္ဂ ငရဲ။ ။ဓမ္မရောဂ္ဂ ဆိုသည်ကား— ကမ္ဘာပတ်လုံး တည်သော အလွန်ငန်သည်ဖြစ်၍ အလွန်ပူလောင်သော အခိုးတို့ဖြင့် အမြဲပြည့်သော ငရဲတည်း။

ဤ ငရဲကြီးသည်လည်း သံဃာတငရဲကြီး၏ အောက်၌ အစောက် ယူဇနာတရာ၊ အလျား အနံ ယူဇနာ တသောင်းကျယ်သော မြေ ဥမင်ကြီး၌ တည်၏။ အလျှံပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော သံမြေအပြင် ရှိ၏။ အသင်္ချေယျ အနန္တ များလှစွာသော သတ္တဝါတို့ဖြင့် ပြည့်၏။

ထိုငရဲသု သတ္တဝါတို့သည်လည်း သုံးဂါဝုတ်မျှလောက်သော ကိုယ်ရှိ၏။ တောင်၏ အတွင်းသို့ စီးဝင်သော ချောင်းမြောင်းတို့ကဲ့သို့ ထိုအခိုးတို့သည် ငရဲသု သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်တွင်းသို့ ဒွါရကိုးပေါက်တို့ဖြင့် အမြဲဝင်ကုန်၏။ အလွန်ငန်သောအတွက်ကြောင့် တကိုယ်လုံးသည် အနာတို့ကို ဆားရေတို့ဖြင့် လောင်းဘိသကဲ့သို့ မခံမရပ်နိုင်သော ကျိန်းစပ် ကျင်နာခြင်းနှင့် အမြဲယှဉ်၏။

အလွန်ပူလောင်သည့် အတွက်ကြောင့်လည်း တကိုယ်လုံးသည် အိုး၌ ထည့်၍ ရှားမီးကျီးစု၏ အပေါ်၌ နှိပ်၍ထားအပ်သော အသားတုံးကဲ့သို့ ဖြစ်၍ ဒုက္ခပြင်းထန်စွာ ဖြစ်၏။ ပြင်းထန်သော အသံတို့ဖြင့် အမြဲလျှင် ဟစ်အော်ငိုကြွေး၍ နေကြရကုန်၏။

အကြင်မျှလောက် မိမိတို့ပြုအပ်သော အကုသိုလ်ကံတို့သည် မကုန် ကုန်သေး၊ ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး အနှစ်တသိန်း အနှစ် တသန်း အနှစ်အကုဋေ အနှစ်အသင်္ချေပင် ရှည်ကြာကြာကုန်သော်လည်း ထိုဒုက္ခမှ မကျွတ်မလွတ်ကြရကုန်။

ဇမ္ဗူဒီပါကဲ့သို့ ယူဇနာတသောင်းကျယ်သော ထိုငရဲအပြင်ကြီးသည် အသင်္ချေ အနန္တ များပြားလှကုန်သော သူပုန်ရန်သူတို့ကို ယမ်းမီးရှူးအိုး မီးလောင်တိုက်ဖြင့် ဖုတ်မြှိုက်သုတ်သင်ရာ သုသာန်သင်းချိုင်းကြီးကဲ့သို့ အမြဲထင်၏။

ရောရုံငရဲကြီး၏ အခြင်းအရာကို ပြဆိုခန်းအမြောက် ပြီး၏။

၅-မဟာရောရုံ ငရဲ

ဇာလရောရုံ ငရဲ။ ။ဇာလရောရုံ ငရဲကြီးကို မဟာရောရုံ ဆိုသည်။ ထိုငရဲကြီး၌ကား တောင်၏အတွင်းသို့ စီးဝင် လာသော ချောင်းမြောင်းတို့ကဲ့သို့ ထိုငရဲ၌ဖြစ်ကြကုန်သော ငရဲသူ သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာတွင်းသို့ ဒွါရကိုးပေါက်တို့မှ မီးတောက် မီးလျှံ တို့သည် အမြှင်၍ တကိုယ်လုံးကို လောင်ကုန်၏ဟူ၍ နှိုရုံမျှသာ ထူး တော့သည်။ အကြွင်းဆိုဖွယ်ရာ ဓမ္မရောရုံအတိုင်း ဆိုလေ။

မဟာရောရုံ ငရဲကြီး၏ အခြင်းအရာကို ပြဆိုခန်းအမြောက် ပြီး၏။

၆-တာပန ငရဲ

တာပနမည်ပုံ။ ။(အဘယ့်ကြောင့် တာပနငရဲ ခေါ်သနည်း။) နိစ္စလေ သတ္တေ တာပေတီတိ တာပနော။

နိစ္စလေ၊ လှုပ်ရှားခြင်း မရှိကုန်သော။ သတ္တေ၊ သတ္တဝါတို့ကို။
တာပေတိ၊ လောင်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တာပနော၊ တာပန
ငရဲမည်၏။

ဤတာပနငရဲကြီးလည်း မဟာရောရဝငရဲကြီး၏ အောက်၌ အစောက်
ယူဇနာတရာ၊ အလျား အနံ ယူဇနာတသောင်းကျယ်သော မြေ ဥမင်
ကြီး၌ တည်၏။ အလှုံပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော သံမြေအပြင်
ရှိ၏။ အသင်္ချေယျ အနန္တ များလှစွာကုန်သော ငရဲသူ သတ္တဝါတို့ဖြင့်
ပြည့်၏။

ထိုငရဲသူသတ္တဝါတို့သည် ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ အလှုံပြောင်ပြောင် တောက်
လောင်ကုန်သော သံတံကျင် လျှိုတင်လျက် ဖြစ်ကြရကုန်သည်ဖြစ်၍
တစုံတခုသော ကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ရှားခြင်းကိုမျှ ပြုခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ကြကုန်၊
အောက်သံမြေမှ၎င်း၊ သံတံကျင်တို့မှ၎င်း မီးတောက်မီးလှုံတို့သည် ထ
ကုန်၍ ထိုငရဲသူသတ္တဝါတို့ကို အမြဲလျှင် လောင်မြှိုက်ကုန်၏။

အကြင်မျှလောက် မိမိတို့ပြုအပ်သော အကုသိုလ်ကံတို့သည် ကုန်ခြင်း
သို့ မရောက်ကုန်သေး၊ ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး အနှစ်တသိန်း
အနှစ်တသိန်း အနှစ်အကုဋေ အနှစ်အသင်္ချေပင် ရှည်ကြာကြာကုန်သော်
လည်း ထိုဒုက္ခမှ မကျွတ်မလွတ်ကြရကုန်။

ဇမ္ဗူဒီပါကဲ့သို့ ယူဇနာတသောင်းကျယ်သော ထိုငရဲအပြင်ကြီးသည်
အသင်္ချေ အနန္တများပြားလှကုန်သော သူပုန်ရန်သူတို့ကို သံတံကျင်လျှို
တင်၍ ထားရာဖြစ်သော သုသာန်သင်းချိုင်းကြီးကဲ့သို့ အမြဲထင်၏။

တာပနငရဲကြီး၏ အခြင်းအရာကို ပြဆိုခန်း အမြက် ပြီး၏။

၇-မဟာတာပန ငရဲ

မဟာတာပနမည်ပုံ။ ။ အဘယ့်ကြောင့် မဟာတာပနငရဲ ခေါ်သနည်း။

“မဟန္တော တာပနော မဟာတာပနော” ။

မဟာန္တော၊ ပဌမ တာပနငရဲကြီးထက် ဒုက္ခအဖို့အားဖြင့် ပြင်းထန်ကြီးကျယ်လှသော။ တာပနော၊ ဒုတိယ တာပနငရဲကြီးသည်။ မဟာတာပနော၊ မဟာတာပန ငရဲမည်၏။

ဤငရဲကြီးသည်လည်း တာပနငရဲကြီး၏အောက်၌ အစောက်ယူဇနာ တရာ၊ အလျား အနံ ယူဇနာ တသောင်းကျယ်သော မြေဥမင်ကြီးမှာ တည်၏။ အလှံ့ပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော သံမြေအပြင် ရှိ၏။ အသင်္ချေယျ အနန္တ များပြားလှစွာသော ငရဲသုသတ္တဝါတို့ဖြင့် ပြည့်၏။

ဤငရဲကြီး၌ အလှံ့ပြောင်ပြောင် တောက်လောင်ကုန်သော အလွန်ကြီးမားလှစွာကုန်သော သံတောင်ကြီးတို့သည် ရှိကုန်၏။ သံတောင်ကြီးတို့၏ ပတ်လည်ဝန်းကျင် သံမြေအပြင်တို့၌ ထန်းတောကြီးသဏ္ဍာန် ပေတောကြီး သဏ္ဍာန်တို့ကဲ့သို့ သံမြေမှ ထကုန်သော အလွန်ထက်သော အဖျားရှိကုန်သော အလှံ့ပြောင်ပြောင် တောက်လောင်ကုန်သော သံတံစို့၊ သံတံကျင်၊ သံချွန်ကြီး၊ သံတိုင်ကြီးတို့သည် စိုက်ထူလျက် ရှိကြကုန်၏။

ငရဲထိန်းတို့သည် အလှံ့ပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော လက်နက်တို့ဖြင့် ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်ကုန်လျက် ငရဲသုသတ္တဝါတို့ကို သံတောင်ကြီးတို့၏ အပေါ်သို့ တက်ပြေးစေကြကုန်၏။ ငရဲသု သတ္တဝါတို့သည် မခံမရပ်နိုင်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ အလှံ့ပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော သံတောင်ကြီးတို့သို့ တက်ကြရကုန်၏။

တောင်ထိပ်သို့ ကျရောက်ကြကုန်သောအခါ ပြင်းထန်စွာ လာကုန်သော လေတို့သည် ထိုငရဲသုသတ္တဝါတို့ကို တိုက်လွှင့်ကုန်၏။ ငရဲသုသတ္တဝါတို့သည် လွှင့်ပါကြကုန်၍ တောင်ခြေတို့၌ စိုက်ထူလျက် ရှိကြကုန်သော သံတံကျင်တို့၏ အပေါ်သို့ ဦးခေါင်းစောက်ထိုး ကျကြလေကုန်၏။ တံခွန်တိုင်တို့အဖျား၌ စုပ်၍ထားအပ်ကုန်သော ဂဠုန်ရုပ် နဂါးရုပ် ဟင်္သာရုပ်တို့ကဲ့သို့ သံတံကျင်တို့၏ အထက်၌ စုပ်လျက် မမြင်ဝံ့ မရှုဝံ့ တလွန်လွန် တလက်လက်တွေ ဖြစ်၍ နေကြကုန်၏။

တဖန် ငရဲထိန်းတို့သည် အလှံ့ပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော သံလှံ့တို့ဖြင့် ထိုး၍ အောက်သံမြေအပြင်သို့ ကျရောက်စေကြကုန်၍ အထူး

ထူး အပြားပြားသော လက်နက်တို့ဖြင့် ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်ပြီးလျှင် အလှုံ့ တပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော မီးအတိပြီးသော သံတောင်ကြီး တို့သို့ တက်စေကြကုန်၏။ တောင်ထိပ်သို့ ရောက်ကြကုန်လျှင် ပြင်းစွာ သော လေတို့ဖြင့် တိုက်လှင့်ခြင်းတို့ဖြင့် သံတံစို့ကြီးတို့၏ အပေါ်သို့ ကျကြ ရကုန်၏။

ဤသို့လျှင် အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး မိမိတို့ပြုအပ်သော မကောင်းမှုကံတို့သည် ကုန်ခြင်းသို့ မရောက်ကုန်သေး။ ထိုမျှလောက် သော ကာလပတ်လုံး ပြဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအတိုင်းအားဖြင့်သာ အပြန် ပြန် အလှန်လှန် ခံနေကြရကုန်၏။ အနှစ်တသိန်း အနှစ်တသန်း အနှစ် အကုဋေ အနှစ်အသချေပင် ကြာကြကုန်သော်လည်း ထိုဒုက္ခမှ မကျွတ် မလွတ်ကြရကုန်။

မိန်းမတို့၌ မီး ၇-ပါး

“လင်ကို နိုင်တတ်သော မိန်းမတို့သည် ဤငရဲကြီး၌ ကျရောက်ကြ ကုန်သည်” ဟူ၍ သံကိစ္စဇာတ် ၌ ဟောတော်မူ၏။

အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်၂၃၅လည်း—

မိန်းမတို့၌ အတွင်းမီးသုံးပါး၊ အပမီးလေးပါးရှိသည်ဟူ၍ ဟောတော် မူ၏။

အတွင်းမီး ၃-ပါး

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟဟူသော အတွင်းမီးသုံးပါး ထင်ရှားပြီ။

အပမီး ၄-ပါး

- ၁။ အမိသည် မီးတပါး၊
- ၂။ အဘသည် မီးတပါး၊

၁။ ဇာတကပါဠိ၊ သဠိနိပါတ်၊ သံကိစ္စဇာတ်၊ နှာ-၆၄။
 ၂။ သတ္တကနိပါတ်၊ ဒုတိယအဂ္ဂိသုတ်၊ နှာ-၄၂၈-၄၃၂။

၃။ လင်သည် မီးတပါး၊

၄။ မြတ်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည် မီးတပါး၊

ဟူ၍ အပမီးလေးပါး ဖြစ်၏။

လောက၌ ပကတိမီးသည် ရိုသေသဖြင့် နေရာကျသုံးစွဲတတ်ကြပါကုန် မူကား အသက်ရှည်ခြင်း၏ အဆောက်အအုံကြီးတပါး ဖြစ်၏။ မရိုမသေ ပြုခဲ့ကြကုန်မူကား အသက်ခန္ဓာကိုပင် ခဏခြင်း ဆုံးရှုံးစေနိုင်ကုန်၏။

ထို့အတူ မိန်းမဖြစ်သူတို့မှာလည်း ထိုအပမီးလေးပါးတို့ကို ရိုသေစွာ ပြုနိုင်ကြပါမူကား သုဂတိဘုံ၌ အသက်ရှည်၍ လှူပြည်စုန်ဆန် နတ်ပြည် စုန်ဆန် နေကြရကုန်၏။ အပမီးလေးပါးတို့ကို မရိုမသေ မထီလေးစား ပြုကြကုန်မူကား သုဂတိဘုံသက် ဘဝသက် ပျက်ဆုံး၍ ဤမဟာတာပန ငရဲကြီး၌ နေကြရကုန်၏။

လင်ကို ရိုသေခြင်း အကျိုး။ ။မဟာနာရဒ ဇာတ်^၁၌မူကား-လင်ကို ရိုသေလေ့ရှိသော မိန်းမတို့သည် အလို့ ရှိလျှင် ယောက်ျားဘဝကို အမြန်ရနိုင်ကုန်၏။ လင်ကို ရိုသေလေ့မရှိသော မိန်းမတို့သည်ကား ယောက်ျားဘဝကို မရနိုင်ကြကုန်ပြီဟူ၍ ဟောတော် မူ၏။

ဤသို့ ဟောတော်မူသော ပါဠိတော်ကြီးသုံးပါးကို ကြားသိကြရကုန် သော ဒါယိကာမအပေါင်းတို့သည် ထာဝရဆက်ဆံကြကုန်သော အပ မီးကြီးလေးပါးတို့၏ ကြီးကျယ်စွာသော ဘေးဘယဒုက္ခတို့ကို အမြဲသတိ ရှိကြစေကုန်ရာ၏။ လွန်ခဲ့ပြီးသော အပြစ်တို့ကို ရိုသေ ခ-ရမ်း တောင်းပန် ကန်တော့ကြကုန်၍ နောက်၌ အသက်ရှည်ကြာသမျှကာလပတ်လုံး ရိုသေ လေ့ပြုကြကုန်သည်ရှိသော် လွန်ခဲ့သမျှသော အပြစ်တို့သည် ပပျောက် ကုန်၏။

မဟာတာပနငရဲကြီး၏ အခြင်းအရာကို ပြဆိုခန်း အမြွက်ပြီး၏။

၁။ ဇာတကပါဠိ၊ မဟာနိပါတ်၊ မဟာနာရဒဇာတ်၊ နှာ-၂၆၈။

ဂ-မဟာအဝီစိငရဲ

အဝီစိမည်ပုံ။ ။ယခုအခါ အောက်ဆုံးဖြစ်သော မဟာအဝီစိငရဲကြီးကို ပြဆိုရာ၏။

(အဘယ်ကြောင့် မဟာအဝီစိငရဲ မည်သနည်း။)

အဂ္ဂိဇာလာနံ ဝါ သတ္တာနံ ဝါ ဝေဒနာနံ ဝါ နတ္ထိ ဝီစိ အန္တရံ
တ္ထောတိ အဝီစိ။

တ္ထေ၊ ဤငရဲ၌။ အဂ္ဂိဇာလာနံ ဝါ၊ မီးတောက် မီးလျှံတို့၏၎င်း။
သတ္တာနံ ဝါ၊ ငရဲသူသတ္တဝါတို့၏၎င်း။ ဝေဒနာနံ ဝါ၊ ခံရသော ဒုက္ခ
ဝေဒနာတို့၏၎င်း။ ဝီစိ အန္တရံ၊ အကြားအလပ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊
ထို့ကြောင့်။ အဝီစိ၊ အဝီစိငရဲမည်၏။

အဝီစိ တည်နေပုံ။ ။ဤ ငရဲကြီးသည်လည်း မဟာတာပန ငရဲကြီး၏
အောက်၌ အစောက်ယူဇနာတရာ၊ အလျားအနံ
ယူဇနာတသောင်းကျယ်သော မြေဥမင်ကြီး၌ သိလာပထဝီ၏အပေါ်မှာ
တည်၏။ အလယ်၌ ငရဲကြီး၏ လေးထောင့်ညီမျှသော အတွင်းအရပ်သည်
အရှေ့အနောက်ယူဇနာ တရာ၊ တောင်မြောက်ယူဇနာ တရာ၊ အထက်
အောက်ယူဇနာ တရာစီ ရှိ၏။ အလျားယူဇနာ တရာ၊ အမြင့်ယူဇနာ တရာ၊
အထူကိုးယူဇနာစီရှိသော သံတံတိုင်းကြီးတို့သည် အရပ်လေးမျက်နှာတို့၌
ကာရံလျက် ရှိကုန်၏။ အလျားယူဇနာ တရာ၊ အနံယူဇနာ တရာ၊ အထူ
ကိုးယူဇနာရှိသော သံပြားကြီးနှစ်ခုတို့သည် အထက်အောက်ပိတ်ဆို့လျက်
ရှိကုန်၏။

ငရဲ၌မီးလျှံ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပုံ။ ။လေးမျက်နှာတို့၌ တံခါးလေးရပ်တို့
သည်လည်း ရှိကုန်၏။ အောက် သံ
မြေမှ၎င်း၊ အထက်သံမြေမှ၎င်း၊ သံတံတိုင်းလေးခုတို့မှ၎င်း ထွက်ကုန်သော
မီးတောက် မီးလျှံတို့သည် အတွင်းသို့၎င်း၊ အပူသို့၎င်း ယူဇနာတရာစီ
အမြဲပြန်နံ့ကြကုန်၏။ အရှေ့အနောက်ယူဇနာ သုံးရာတဆယ်ရှစ်၊ တောင်
မြောက် သုံးရာတဆယ်ရှစ်၊ အထက်အောက် သုံးရာတဆယ်ရှစ်အားဖြင့်

ယူဇနာကိုးရာ့ငါးဆယ် လေးရှိသော အရပ်အတွင်း၌ မီးတောက် မီးလျှံ မရှိသော နေရာဌာနဟူ၍ လက်တစ်ဖျံ ကွက်လပ်မရှိ။

ဤကား ထိုငရဲ၌ မီးတောက် မီးလျှံတို့၏ အကြားအလပ် မရှိပုံတည်း။

ငရဲ၌ သတ္တဝါချင်း ဆက်နေပုံ။ ။ တံတိုင်းလေးခုတို့၏အတွင်း၌ ဆင်းရဲ ခံနေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် သံသေတ္တာကြီးအတွင်း၌ မုန်ညှင်းစေ့တို့ကို သိပ်နှက် ထားကုန်သကဲ့သို့ အသိပ်အနှက် အမြဲ ပြည့်လျက်ရှိကုန်၏။

ဤကား ထိုငရဲ၌ သတ္တဝါတို့၏ အကြားအလပ် မရှိပုံတည်း။

ငရဲ၌ ဒုက္ခ ဝေဒနာ ထိုသတ္တဝါတို့၏ အတွင်းအပ ကိုယ်ခန္ဓာတခု အဆက်မပြတ် ဖြစ်နေပုံ လုံးတို၌၎င်း၊ ထိုငရဲသို့ ကျရောက်သော ခဏမှစ၍ အနှစ်တသိန်း အနှစ်တသန်း အနှစ် အကုဋေ အနှစ်အသင်္ချေ အသက်ရှည်နေသမျှ ကာလအတွင်း၌၎င်း အလွန် ပြင်းထန်သောဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿတို့မှ လစ်လပ်သောအခွင့်ဟူ၍ မျက်တောင် တခတ်မျှ မရှိ။

ဤကား ထိုငရဲ၌ ဒုက္ခဝေဒနာတို့၏ အကြားအလပ် မရှိပုံတည်း။

ကံ၏အစွမ်း ဥပပါတ်ခန္ဓာတို့၏ အစွမ်းဖြစ်ကြကုန်၍လည်း နေ့စဉ် အတိုင်း ထိုမျှလောက်မက ကျရောက်၍နေကုန်သော်လည်း မဆန့်သည် ဟူ၍ မရှိ။

မဟာအဝီစိငရဲကြီး၏ အခြင်းအရာကို ပြဆိုခန်းအမြောက် ပြီး၏။

ငရဲကြီးရှစ်ထပ် ပြီး၏။

ဥဿဒငရဲကြီးငါးထပ်

၁-ဘင်ပုပ်ငရဲ

ငရဲမကြီးမှထွက်သော မီးတောက်မီးလျှံတို့၏ အဆုံး၌ အနက် အနံ့ ယူဇနာတရာရှိသော ဘင်ပုပ်ငရဲသည် ထိုငရဲမကြီးကို ရှစ်မျက်နှာမှ ပတ်

ဝိုက်၍ တည်၏။ ကမ္ဘာနှင့်အမျှတည်သော မစင် ဘင်ပုပ် ပင်လယ်ကြီး တည်း။ ထိုဘင်ပုပ်ငရဲ၏အနံ့သည် အတွင်းသို့၎င်း၊ အပြင်သို့၎င်း ယူဇနာ တရာစီ ပျံ့နှံ့၏။ ထိုအနံ့သည် အပယူဇနာတရာ၌နေသော ပကတိ လူကို ရင်ကဲ့၍သေလေအောင် နှိပ်စက်နိုင်၏။ ထိုမစင် ဘင်ပုပ် ငရဲသည် အလွန် ထက်သော သံနှုတ်သီးရှိကြကုန်သော ပိုးလောက်တို့ဖြင့် ပြည့်၏။ ထို ပိုးလောက်တို့သည် အချို့ကား ဆင်၏လည်ပင်းခန့် ရှိကြကုန်၏။ အချို့ ကား လုံးထွင်းလှေခန့် ရှိကြကုန်၏။

၂-ပြာပူ ငရဲ

ဘင်ပုပ်ငရဲမှ ထွက်သော အနံ့တို့၏ ပျံ့နှံ့ရာ ယူဇနာတရာ၏ အဆုံး ၌ အနက် အနံ့ယူဇနာတရာရှိသော ပြာပူငရဲသည် ထိုဘင်ပုပ်ငရဲ၏ ပြင်ပ ၌ အရပ်ရှစ်မျက်နှာပတ်ဝိုက်၍ တည်၏။ ကမ္ဘာပတ်လုံးတည်သော ရဲရဲငြိ သော ပြာပူပင်လယ်ကြီးတည်း။ ထိုပြာပူငရဲမှထွက်သော အပူရှိန်တို့သည် အတွင်း အပတ်၌ ယူဇနာတရာ ပျံ့နှံ့ကုန်၏။ ယူဇနာတရာ၌ နေသော ပကတိလူကို ခဏခြင်း လောင်ကျွမ်းစေနိုင်ကုန်၏။

၃-လက်ပံတော ငရဲ

ထိုပြာပူငရဲမှ ထွက်သော အပူရှိန်တို့၏ ပျံ့နှံ့ရာ အဆုံး၌ အနံ့ ယူဇနာတရာ၊ အမြင့်ယူဇနာတရာရှိသော လက်ပံတောကြီးသည် ထိုပြာပူ ငရဲကို အရပ်ရှစ်မျက်နှာတို့၌ ပတ်ဝိုက်လျက် တည်၏။ လက်ပံပင်တို့သည် သံဖြင့်ပြီးသော အလွန် ထက်လှစွာသော အဆူးတို့ဖြင့် ပြည့်ကုန်၏။ ထား သန်လျက်တို့ဖြင့်ပြီးသော အရွက်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်ကုန်၏။ အောက်၌ မူကား သင်ဓုန်းသွားတို့ဖြင့် စီအပ်သော မြေအပြင် ရှိ၏။ ဆင်ကောင် ကြီး ငယ် ပမာဏရှိကုန်သော ခွေး ကျီး လင်းတို့၏ နေရာဌာနဖြစ်၏။

၄-သန်လျက်ရွက် ငရဲ

ထိုလက်ပံတော ငရဲ၏ ပြင်ပ၌ လက်ပံတောကြီးနှင့် အလားတူစွာ အနံ့ ယူဇနာ တရာ၊ အမြင့်ယူဇနာ တရာရှိသော အသိပတ္တ မည်သော

သစ်ပင်တောကြီးသည် ထိုလက်ပံတောကြီးကို အရပ်ရှစ်မျက်နှာတို့၌ ပတ်ဝိုက်၍ တည်၏။ ထိုသစ်ပင်တို့၏ အရွက်တို့သည်ကား သန်လျက်နှင့် တူသော သဏ္ဍာန်ရှိကုန်၏။ သရက်ရွက်သဏ္ဍာန် ဆိုလိုသည်၊ အကြွင်းမှာ လက်ပံတောငရဲနှင့် အလုံးစုံ တူ၏။

၅-ကြိမ်ပိုက်ချောင်း ငရဲ

အသိပတ္တတောကြီး၏ အပြင်ပ၌ အလွန် ငန်သော ရေ ရှိသော ဝေတရဏီမည်သော မြစ်ကြီးသည် ထိုအသိပတ္တတောကြီးကို အရပ် ရှစ်မျက်နှာတို့၌ ပတ်ဝိုက်လျက်တည်၏။ ထိုမြစ်ကြီး၏ အထက်အပြင်၌ အလွန်ထက်သော သံဆူးသံရွက်တို့ဖြင့် ပြည့်သော ထန်းလုံးပမာဏရှိကုန်သော ကြိမ်နှယ်တို့သည် ကမ်းနှစ်ဖက်နှင့်တကွ ပိုက်ကုန်တို့ကို ဖြန့်ကြက်ဘိသကဲ့သို့ မှေးယှက်လျက် တည်ကုန်၏။

၎င်းကြိမ်နှယ်တို့၏ အောက်၌ ထန်းလုံးကြီး ပေပင်လုံးကြီး ပမာဏရှိကုန်သော အလွန်ထက်သော အဖျားရှိကုန်သော သံတံကျင်တို့သည် မြစ်ပြင်တခုလုံး၌ စိုက်လျက်ရှိကုန်၏။

၎င်းသံတံကျင်တို့၏ အောက်၌ ရေအပြင်ကို ဖုံးလွှမ်းလျက် သင်ဇုန်းသွားတို့ကဲ့သို့ထက်သော သံဆူးသံရွက်တို့ဖြင့် ပြည့်သော ကြာရိုးကြာရွက်တို့သည် မြစ်ပြင်တခုလုံး၌ တည်ကုန်၏။

၎င်းကြာရိုးကြာရွက်တို့၏ အောက်၌ အလွန်ငန်လှစွာသော မြစ်ရေသည် စီးသွားလျက် ရှိ၏။ ၎င်းဝေတရဏီမြစ်ကြီး၏ ဝဲယာကမ်းတလျှောက်၌ သံချွန်သံဆူးတို့ကို စိုက်၍ထားဘိသကဲ့သို့ အလွန်ထက်သော အဖျားရှိကုန်သော အညောက်တို့ဖြင့် ပြည့်ကုန်သော သမန်းမြက်တော ပေါင်းကားမြက်တော ကြိမ်တောတို့သည် တည်ရှိကုန်၏။

“ဘင်၊ ပြာ၊ လက်၊ သန်၊ မြစ်အရံ၊ ငါးတန်ဥဿဒါ” ဟူ၍ ဆိုအပ်သော ဘင်ပုပ်ငရဲ၊ ပြာပူငရဲ၊ လက်ပံတောငရဲ၊ သန်လျက်တောငရဲ၊ ကြိမ်ပိုက်ချောင်းငရဲ ဟူသော ဥဿဒငရဲကြီး ငါးရပ်တည်း။

လူတို့ရှာတွင် မင်းနေပြည်ဖြစ်သော မြို့မကြီး၌ လေးထောင့် စပ်စပ် ကျိုးကြီးငါးထပ် ဝန်းရံပတ်သကဲ့သို့ အလယ်ငရဲမကြီးကို ပတ်ကုန်သော ဥဿဒငရဲကြီး ငါးထပ်တို့တည်း။

(ဥဿဒငရဲကြီး ငါးထပ် ပြီး၏။)

ငရဲသုသတ္တဝါတို့ ဒုက္ခခံရပုံ

ငရဲသုသတ္တဝါတို့ ဒုက္ခခံရပုံကို အနည်းငယ် ပြဆိုဦးအံ့—

ဤလူ့ပြည် နတ်ပြည်တို့မှ တခုသောက်ဖြင့် မဟာအဝီစိငရဲမကြီး အတွင်းသို့ ရောက်ကြကုန်သော သူတို့သည် အနှစ်တသိန်း စသည်ဖြင့် မဟာအဝီစိ ဒုက္ခကို ခံကြ၍—

ဘင်ပုပ်ငရဲ၌ခံရပုံ ၁။ အကြင်အခါ ဥဿဒငရဲဒုက္ခကို ခံလှည့်ဆိုက်ကုန် ၏။ ထိုအခါ ထိုသူတို့သည် မဟာအဝီစိတံခါးကြီး မှ ထွက်ခွင့်ရကြကုန်၍ မီးတောက် မီးလျှံတို့မှ လွတ်ခြင်းငှါ ပြေးလာကြ ကုန်ရာ ဘင်ပုပ်ငရဲတွင်းသို့ ကျရောက်ကြကုန်၏။

ကျရောက်ကာမျှ၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ပိုးလောက်တို့သည် ဝိုင်းမိကုန်၏။ အရေစု အသားစု မျက်လုံး ဦးနှောက် အဆုတ် အသည်း အစရှိသည်တို့ကို အကုန်ထိုးဆွ၍ စားသောက်ကြကုန်ပြီးလျှင် အရိုးတို့ကို ဖောက်ခွဲ၍ ရိုးတွင်း ခြင်ဆီတို့ကို စားသောက်ပြီးမှ စွန့်လွှတ်ကြကုန်၏။

ပြာပူငရဲ၌ ခံရပုံ ၂။ ငရဲသုသတ္တဝါတို့သည် ထိုနေရာ၌ပင်လျှင် ပကတိ ဖြစ်မြဲ ဖြစ်ကြပြန်ကုန်၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် နှစ်ပေါင်း အသောင်းများစွာ အသိန်းများစွာ ခံကြကုန်ပြီး၍ ဘင်ပုပ် ငရဲကြီးမှ ထွက်ခွင့်ရကြကုန်သောအခါ ပိုးတို့၏ဒုက္ခ ဘင်ပုပ်ဒုက္ခတို့မှ လွတ်ခြင်းငှါ ပြေးလာကြကုန်ရာ ပြာပူငရဲတွင်း၌ ကျရောက်ကြကုန်၏။

ကျရောက်ကာမျှတွင် ပြာပူ၌ချအပ်သော မုန်ညင်းစေ့တို့ကဲ့သို့ ဖြစ်ဖြစ် ဖြစ်ဖြစ် မည်ကုန်၍ ပျားဖယောင်းခဲတို့ကဲ့သို့ အရိုးအသားအားလုံး အကုန် ကြေမှုလေကုန်၏။ ထိုနေရာ၌ပင်လျှင် ပကတိဖြစ်မြဲ ဖြစ်ကြပြန်ကုန်၏။

လက်ပံတောငရဲ၌ ခံရပုံ ၃။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် နှစ်ပေါင်းအသောင်း
 များစွာ အသိန်းများစွာ ခံကြကုန်ပြီး၍
 ပြာပူငရဲကြီးမှ ထွက်ခွင့်ရကြကုန်သောအခါ ပြာပူဒုက္ခမှ လွတ်ခြင်းငှါ
 ပြေးလာကြကုန်ရာ လက်ပံတောငရဲတွင်းသို့ ဆိုက်ရောက်လာကြကုန်၏။

ဆိုက်ရောက်ကာမျှ၌ လက်ပံရွက်တို့သည် ထိုသူတို့၏ ဦးခေါင်းထက်၌
 ထားမိုဗ်း လုံမိုဗ်းကြီး ရွာသကဲ့သို့ ကြော့ကျလေကုန်၏။ ကိုယ်ခန္ဓာတို့
 သည် သွေးခဲ သွေးတုံးအတိ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ခွေး
 ကျီး လင်းတ တို့သည် စားခြင်းငှါ အတင်းဝိုင်းကြကုန်၏။ သင်ဇုန်းသွား
 အတိပြည့်သော မြေ၌ ပြေးသွားကြရကုန်၏။ သင်ဇုန်းသွားတို့၏ စူးရှမှု
 ဒုက္ခကြောင့် မြေ၌လဲကျကုန်သော သူတို့ကို ခွေး ကျီး လင်းတ တို့သည်
 အရိုးမျှကျန်သည်ကို ပြု၍ စားသောက်ကြကုန်၏။

အချို့သော သူတို့သည် လက်ပံပင်သို့ တက်ကြကုန်၏။ လက်ပံဆူးတို့
 သည် အောက်သို့လှည့်၍ ခုခံကုန်၏။ တကိုယ်လုံး၌ စူးရှကုန်လျက်ပင်
 တက်ကြရကုန်၏။ အခွသို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။ အခွသို့ရောက်ကြကာမျှ၌
 လက်ပံရွက်တို့သည် ဦးခေါင်းထက်၌၎င်း၊ ထိုထို ကိုယ်အင်္ဂါထက်၌၎င်း
 ထားမိုဗ်း လုံမိုဗ်း ရွာသကဲ့သို့ ကြော့ကျကုန်၍ တကိုယ်လုံး၌ အပေါက်
 အပြတ်တို့ဖြင့် ပြည့်သည်တို့ကို ပြုကုန်၏။ ငရဲသူသတ္တဝါတို့သည် လက်ပံ
 ရွက်ဒုက္ခကို မခံမရပ်နိုင်ကြကုန်သဖြင့် တဖန်ဆင်းလာကြရကုန်၏။ လက်ပံ
 ဆူးတို့သည် အထက်သို့လှည့်၍ ခုခံကုန်၏။ တကိုယ်လုံး၌ စူးရှကုန်လျက်ပင်
 ဆင်းလာကြရကုန်၏ မြေသို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။ မြေသို့ ရောက်ကြ
 ကာမျှ၌ ခွေးတို့သည် စားခြင်းငှါ အတင်းဝိုင်းကြကုန်၍ အရိုးမျှကျန်ကုန်
 သည်ကိုပြု၍ စားသောက်ကြကုန်၏။ တဖန် ဖြစ်မြဲ ဖြစ်ကြပြန်ကုန်၏။

သံလျက်တော ငရဲ၌ ခံရပုံ ၄။ ဤ သို့ သော နည်း ဖြင့် နှစ် ပေါင်း
 အသောင်း များစွာ အသိန်း များစွာ
 ခံကြရကုန်ပြီး၍ ထိုငရဲမှ ထွက်ခွင့်ရကြကုန်သော သူတို့သည် သန်လျက်
 တောငရဲသို့ ဝင်ရောက်ကြရလေကုန်၏။

ဤသန်လျက်တောငရဲ၌ ဒုက္ခခံကြရပုံမှာ လက်ပံတောငရဲနှင့် မထူးလွှဲ ကြကုန်ပြီ၊ အပင်၌ ဆူးရှိ မရှိမျှသာ ထူးကြကုန်၏။

ကြိမ်ပိုက်ချောင်း ငရဲ၌ ခံရပုံ ၅။ ဤသို့သော နည်းဖြင့် နှစ်ပေါင်း အသောင်းများစွာ အသိန်း များ

စွာဒုက္ခခံကြရကုန်ပြီး၍ သန်လျက်တောငရဲမှ လွတ်ခွင့်ရကြကုန်သောအခါ ထိုငရဲဒုက္ခမှ လွတ်ခြင်းငှါ ပြေးလာကြကုန်ရာ ဝေတရဏီမြစ်အနီးသို့ ဆိုက်ရောက်လာကုန်၏။

အဆူးရှိသော မြက်တော ကြိမ်တောတို့ကို မြင်ကြ၍ မတိုးဝံ့ကြရုံနေ ကြကုန်ရာ ငရဲထိန်းတို့သည် တုတ် လှံတံဖြင့် ပစ်ခတ်ကြကုန်၍ အဆူး ရှိသော မြက်တော ကြိမ်တောတို့သို့ ပြေးစေကြကုန်၏။ ခြေဘဝါးမှ ခါးတိုင်အောင် စူးရှပြတ်သတ်ခြင်းဒုက္ခသို့ ရောက်ကြကုန်၍ မသွားနိုင် ရှိနေကြကုန်ရာ ငရဲထိန်းတို့သည် တုတ်လှံတံဖြင့် ပစ်ခတ်ကြကုန်၍ ဝေတရဏီ မြစ်တွင်းသို့ ဆင်းစေကုန်၏။ ဆင်းကြကုန်ရာမှဖြင့် အလျှံ ပြောင်ပြောင် တောက်လောင်သော ကြိမ်နွယ် ကြိမ်ရွက် ကြိမ်ဆူးတို့၏ အပေါ်၌ ကျရောက်ကြကုန်၍ တကိုယ်လုံး၌ စူးရှပြတ်သတ်သော ဒုက္ခဖြင့် မထနိုင်ကြကုန်မူ၍ တလွန်လက်သက် နေကြလေကုန်၏။

တဖန် ကြိမ်နွယ်တို့မှ အောက်သို့ လျှောကျ ကြကုန်သည်ရှိသော် အောက်၌ ရှိနေသော သံတံကျင်တို့၏ အပေါ်သို့ ကျရောက်ကြကုန်၍ ငါးတို့ကို ဝါးတံစို့ဖြင့် ထိုးသိ၍ ထားဘိသကဲ့သို့ သံတံကျင်တို့၌ တလွန်လွန် တလက်လက် နေကြရကုန်၏။ တဖန် သံတံကျင်တို့မှ အောက်သို့ လျှောကျ ကြကုန်သည်ရှိသော် အောက်၌ရှိနေသော ကြာရွက်အပြင်သို့ ကျရောက် ကြကုန်၍ ကြာရိုး ကြာရွက်တို့၏ စူးရှပြတ်သတ်ခြင်းတို့ဖြင့် ကိုယ်ခန္ဓာ တို့သည် ထားလှံလက်နက်တို့ဖြင့် လှီးဖြတ်ခတ်တက်မှုန်း၍ ထားအပ်ကုန်ဘိ သကဲ့သို့ နီနီရဲရဲ သွေးတုံး သွေးခဲ အသားတုံး အသားခဲ အနာတုံး အနာခဲ အတိဖြစ်၍ တည်ကြလေကုန်၏။

တဖန် ထိုမှ အောက်သို့ လျှောက်ကြကုန်သည်ရှိသော် အလွန်ခါးငန့် လှစွာသော မြစ်ရေ၌ ကျရောက်ကြလေကုန်၍ အလွန်ပြင်းထန်သော ဒုက္ခ ဝေဒနာတို့ဖြင့် လူးလာစုန်ဆန် နှစ်မွန်းမျောပါး၍ နေကြရကုန်၏။

ရှည်စွာသော နှစ်ကာလတို့ကို လွန်သည်ရှိသော် ထိုငရဲသုသတ္တဝါတို့ကို ငရဲထိန်းတို့သည် သံချိတ်တို့ဖြင့် ချိတ်ငင်၍ မြစ်ကမ်းထိပ်သို့ တင်ပြီးလျှင် အဘယ်ကို အလိုရှိကြကုန်သနည်းဟု မေးကြကုန်၏။ ထမင်းကို အလိုရှိ ပါသည်၊ ရေကို အလိုရှိပါသည်ဟု အသီးအသီး ပြောကြကုန်၏။

ထိုအခါ ရဲရဲတောက်သော သံဘွေခဲတို့ကို ထမင်းဟူ၍၊ ရဲရဲတောက် သော သံပူရည်တို့ကို ရေဟူ၍ ပေးကြကုန်၏။ မစားဝံ့ မသောက်ဝံ့ရှိနေ ကြကုန်ရာ သံတံကျင်တို့ဖြင့် ခံတွင်းတို့ကို အတင်းဖွင့်စေကြကုန်၍ ထို သံဘွေခဲ သံပူရည်တို့ကို ခံတွင်းတို့သို့ လောင်းကြလေကုန်၏။ ထိုသံဘွေခဲ သံပူရည်တို့သည် ငရဲသုသတ္တဝါတို့၏ နှုတ်ခမ်း ခံတွင်း လည်းချောင်း အသည်း အအူတို့ကို အကုန်လောင်ကုန်လျက် အောက်ဒွါရမှ ထွက်သွား ကုန်၏။

တဖန် ငရဲ၌ ကံမကုန်သေးသူတို့ကို ငရဲထိန်းတို့သည် ခြေကိုကိုင်၍ အလယ် ငရဲမကြီးအတွင်းသို့ ပစ်ချကြကုန်၏။ ငရဲမကြီးအတွင်း၌ အနှစ် တသိန်း စသည်ဖြင့် ကံမကုန်သမျှ ခံနေမြဲ ခံနေကြရကုန်၏။

ငရဲမကြီးမှထွက်၍ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအားဖြင့် ဥဿဒငရဲ ငါးထပ် တို့သို့ အစဉ်အတိုင်း ရောက်ကြရကုန်၏။ ကံမကုန်ခဲ့လျှင် အပြန်တရာပင် ရှိကြကုန်သော်လည်း လွတ်ခွင့်မရကြလေကုန်။

ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကံကြောင့် အချို့သော သူတို့သည်ကား ငရဲမကြီး အဝီစိငရဲ၌ ဖြစ်ရပုံ အတွင်း၌ ကျရောက်၍ အနှစ်တသိန်း အနှစ်တသန်း အနှစ်အကုဋေ အနှစ် အသင်္ချေ စသည်ဖြင့် ခံနေကြရကုန်၍ ကံကုန်သဖြင့် ငရဲမကြီးမှ လွတ်၍ လူ့ပြည် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လာကြကုန်၏။ ဘုရားလက်ထက်တော်၌ သာဝတ္ထိ ပြည်ကြီးရှင် ဘုရင်ကောသလမင်းကြီး၏ မလ္လိကာမိဖုရားကြီးကဲ့သို့တည်း။

မလ္လိကာမိဖုရားဥပမာ။ ။ ထိုမိဖုရားကြီးသည် အလွန် သဒ္ဓါ ပညာ အလိမ်မာဘုရားနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ကောသလ မင်းကြီးနှင့် အတူတကွ တဆူတဆူသော ဘုရားလက်ထက်တွင် တကြိမ်သာ ရှိမြဲဖြစ်သော မဟာအသဒိသအလှူကြီးကို ပေးလှူ၏။ အသက်ထက်ဆုံး ဘုရားကိစ္စ တရားကိစ္စ သံဃာ့ကိစ္စတို့နှင့်သာ နေ့ရက်တို့ကို ကုန်စေ၏။ ထိုသို့ဖြစ်ပါသော်လည်း ပုထုဇဉ်စိတ်ဖြစ်လျက်ရှိချေသောကြောင့် တသက်လုံးတွင် တကြိမ်တခါမျှ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရအမှု၌ သာယာစိတ်ဖြစ်မိ၏။ ကောသလဘုရင်မင်းကြီးအားလည်း မိမိအပြစ်ကို ကွယ်ခြင်းငှါ မဟုတ်မမှန်သောစကားကို ပြောဆိုမိ၏။

သေသောအခါ၌ ထိုမျှလောက်သော ကုသိုလ်အထုတို့သည် မကယ်နိုင်ကြကုန်မူ၍ ထိုအနည်းငယ်မျှသော ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ၌ သာယာမိသော ကံသသ် မဟာအသဒိသဒါနကြီးရှင်ဖြစ်သော မလ္လိကာမိဖုရားကြီးကို မဟာအဝီစိငရဲကြီး၌ ပစ်ချလေ၏။

သို့သော်လည်း မိမိအလိုနှင့်ဖြစ်ရသောကံ မဟုတ်၊ သူတပါးပယောဂနှင့် ဖြစ်ရသည်ကို အနည်းငယ် သာယာစိတ် ပါရှိမိသည့်အတွက်မျှဖြစ်၍ ခုနစ်ရက်မြောက်တွင် မဟာအဝီစိငရဲမှလွတ်၍ တုသိတာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။

မိန်းမတို့၌ မိမိလင်မှတပါး အခြားကို ကျူးလွန်မှုမည်သည် ဤမျှလောက် အပြစ် ကြီးကျယ်လှ၏။ ပုထုဇဉ်စိတ်ဖြစ်၍ မလွတ်မကင်း ရှိခဲ့လျှင် “ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏံ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ” ဟူသော သိက္ခာပုဒ်ကို တင်းတင်းကြပ်ကြပ် ထိန်းသိမ်း၍ တနေ့ တနေ့လျှင် ပတီးစိတ်သကဲ့သို့ နှုတ်ဖြင့်၎င်း၊ စိတ်ဖြင့်၎င်း အခါများစွာ ဆောက်တည်၍ တကိုယ်လုံး ထုံခဲ့သည်ရှိသော် လေးလျှင်လည်း ပေါ့တတ်၏။ ပေါ့လျှင်လည်း ပပျောက်တတ်၏။ သတိမူကြလေကုန်။

လူ့ပြည် နတ်ပြည်တို့မှ ထိုထိုဥဿဒငရဲ၌ ကျရောက်ကုန်သော အချို့သော သူတို့သည်လည်း ကံကုန်ခဲ့သည်ရှိသော် ကျရာ ဥဿဒငရဲမှ လွတ်လျှင် လူ့ပြည် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရကုန်၏။ ဘေမိမင်းကဲ့သို့တည်း။

ကံကုန်ခြင်း၏ အဓိပ္ပါယ်။ ။ကံကုန်ဆိုသည်ကား—အကြင် သူ့အား မလ္လိကာမိဖုရားကြီးကဲ့သို့ ထိုငရဲသို့ ပစ်ချသော ကံမှတစ်ပါး ထိုဘဝ၌ များစွာသော ကုသိုလ်အဆောက်အဦ ရှိ၏။ ထိုသူအား ထိုအကုသိုလ်ကံကုန်လျှင် ကုသိုလ်ကံတို့၏ အခွင့် နီးစပ်လျက် ရှိသောကြောင့် ငရဲ၌ အကုသိုလ်ကံတစ်ပါး ဆက်လက်ခွင့် မရသည်ကို ကံကုန်သည်ဟု ဆိုသတည်း။ အကုသိုလ်ကံတို့သာ အားကြီးစွာ ရှိကုန်၍ အနီးအပါးဖြစ်သောဘဝ၌ ပြုအပ်သော ကုသိုလ်ကံ အလွန် နည်းပါးကြကုန်သောသူတို့အား ကံကုန်ခွင့် အလွန် ဝေး၏။

ကမ္ဘာပျက်မှပင် မဟာအင်္ဂါစိမ္မိ လွတ်ခွင့်ရှိကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် အသင်္ချေယျ အနန္တ ရှိကြကုန်၏ဟု အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုပေ၏။ လိပ်ကန်းဥပမာ ဒေသနာများကိုလည်း ထောက်၍ သိအပ်၏။

ဥဿဒငရဲ ၁၆-ထပ်, ၂၀-ထပ်။ ။ဤအရာတွင်—

သံကိစ္စဇာတ်၌—ဥဿဒငရဲ တဆဲ့ခြောက်ထပ်ဟု လာ၏။ ငရဲကြီး တမျက်နှာလျှင် လေးထပ်, လေးမျက်နှာလျှင် တဆဲ့ခြောက်ထပ် ဟူ၏။

ဒေဝဒူတသုတ်၌ကား— ဝေတရဏီငရဲနှင့်တကွ တမျက်နှာ၌ ငါးထပ်, လေးမျက်နှာ၌ နှစ်ဆယ်ဟု လာ၏။

ဝေတရဏီငရဲကို အသိပတ္တ၌ အပါအဝင်ပြု၍ ယူခဲ့သော် တဆဲ့ခြောက်ထပ် ဖြစ်၏။

အချို့ကျမ်း၌ လက်ပံတောငရဲသည် အပဖြစ်သောငရဲတို့၌ လာ၏။

ငရဲအမျိုးမျိုး။ ။ငါတို့ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အရံဖြစ်ကုန်သော ရှမ်းပြည် အမျိုးမျိုး, ချင်းပြည်အမျိုးမျိုး, ကရင် ကချင်ပြည် အမျိုးမျိုး ရှိကြကုန်သကဲ့သို့ ထိုဥဿဒငရဲကြီးငါးထပ်တို့၏ ပြင်ဘက်၌ လည်း အင်္ဂါစိမ္မိ ယူဇနာတသောင်းအတွင်း၌ အထောင် အသောင်း မက များစွာသော ငရဲမျိုးတို့သည်လည်း ရှိကြကုန်သေး၏။

များစွာသော ငရဲမျိုးတို့ဆိုသည်ကား—

- ၁။ လောဟကုမ္ဘီငရဲ
- ၂။ ပဟာသငရဲ
- ၃။ အဗျဒငရဲ
- ၄။ နိရဗျဒငရဲ စသည်တို့တည်း။

ယမမင်း ကယ်ဆယ်ပုံ။ ။အကြား အကြား၌ တောလပ် မြေလပ်တို့
 လည်း ရှိကြကုန်၏။ ယမမင်းကြီးတို့သည် ထို
 အရပ်တို့၌ ရုံးစိုက်၍ ထာဝရ ရုံးထိုင်ကြကုန်၏။ ဤလူ့ပြည်၌ သူတော်
 ကောင်းမျိုး ဖြစ်ကြပါကုန်လျက် သေခါနီးအခါ၌ အလွန် သေးငယ်လှ
 သော အကုသိုလ်ကံ အခွင့်ရ၍ ကျရောက်ကုန်သော သူတို့သည် ထို
 တောလပ် မြေလပ်တို့၌ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ငရဲထိန်းတို့သည် ငရဲမှ
 တက်၍ ထိုသူတို့ကို လိုက်လံရှာဖွေ ဖမ်းယူကြကုန်၏။

ယမမင်းတို့၏ ရုံးထိုင်မှုကား ထိုသူတို့ကို ကယ်ဆယ်ဖို့သက်သက်
 ပေတည်း။

ကယ်ဆယ်ပုံကား—ထိုကဲ့သို့သော သူတို့ကို တွေ့ရှိရမိ ကြကုန်သည်ရှိ
 သော် တစုံတခုသော နိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းကို မပြုကြကုန်မူ၍ ငါတို့
 ရုံးတော်သို့ ပို့လာကြရကုန်မည်ဟု ငရဲထိန်းတို့၌ အမိန့်ထုတ်ပြန်၍ ထား
 ကြပေကုန်၏။ ငရဲထိန်းတို့သည် လိုက်လံရှာဖွေ တွေ့ရှိရမိသော သူတို့ကို
 ရုံးတော်သို့ချည်း ပို့ကြရကုန်၏။

ယမ မင်းကြီးတို့သည် “ဒေဝဒူတစစ်တမ်းကြီး” ငါးချက် နှင့်တကွ
 အမျိုးမျိုးသော အခွင့်တို့ဖြင့် ထိုသူတို့အား ရှေးဘဝ၌ ပြုခဲ့ဘူးသော

၁။ ဒေဝဒူတ = (ဒေဝ = သေမင်း။ ဝါ၊ နတ်။ ဒူတ = တမန်၊ သေမင်း၏တမန်။ ဝါ
 နတ်တမန်။

ဒေဝဒူတစစ်တမ်းကြီး ၅ ချက်။ ။ယမမင်းက သူ့ထံ ရောက်လာသူကို—

- ၁။ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း ဇာတိသဘောတရား၊
- ၂။ ယိုယွင်း အိုမင်းရခြင်း ဇရာသဘောတရား၊

ကုသိုလ်ကို အမှတ်သတိ ပေါ်ရှိကြလေအောင် အားထုတ်စစ်ဆေး မေး မြန်းကြပေကုန်၏။ တချက်တချက်၌ ပေါ်ရှိလေကုန်သော သူတို့သည် ကုသိုလ်ကို သတိရကြကုန်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ထိုငရဲဘဝမှ ကျွတ်လွတ်၍ လူ့ပြည် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လာကြကုန်၏။

ကုသိုလ်ကို သတိမရနိုင်ကြကုန်သော သူတို့ကိုမူကား ကမ္မသကာ ဖြစ်ကြချေပြီဟု ယမ မင်းတို့သည် မျက်နှာလှဲ၍ နေကြကုန်၏။ ထိုအခါ ငရဲထိန်းတို့သည် ထိုသူတို့ကို ယူဆောင်၍ ၃၂-ပါးသော ကမ္မကရဏတို့ကို ပြု၍ ပျော်ပါးကြလေကုန်၏။

(ငရဲသူ သတ္တဝါတို့၏ဒုက္ခ ပြီး၏။)

- ၃။ နာဖျားရခြင်း ဗျာဓိသဘောတရား၊
- ၄။ မင်းဒဏ်သင့်သောခိုးသူပမာ မကောင်းကျိုးသဘောတရား၊
- ၅။ သေဆုံးခြင်း မရဏသဘောတရား၊
ဤ ၅-ချက်သော ဒေဝဒူတစစ်တမ်းကြီးဖြင့် စစ်ဆေးမေးမြန်းသည်။

မေးမြန်းပုံကား—အိုယောကျ်ား သင်သည် “ငါသည် မုချ ပဋိသန္ဓေနေရမည်၊ အိုမင်းရမည်၊ နာဖျားရမည်၊ မင်းပြစ်မင်းဒဏ်သင့်သော ခိုးသူပမာ မကောင်းမှုကိုပြု ခဲ့လျှင် မကောင်းကျိုးကို လောက သံသရာ နှစ်ဖြာလုံးမှာ ခံစားရမည်၊ သေဆုံးရမည်၊ ယခု ငါသည် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုအံ့”ဟု စဉ်းစားမိရဲ့လား၊ သင်သည် ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြုခဲ့ရဲ့လားဟု စစ်ဆေးမေးမြန်းသည်။

မေ့လျော့နေ၍ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း ဇာတိသဘော စသည်ကို မအောက်မေ့ နှလုံးမသွင်းမိသဖြင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှု အစုစုကို မပြုခဲ့ပါဟု ဖြေဆိုသည်။

သို့ဖြစ်လျှင် ဘယ်သူ မပြု မိမိမှ ဆိုသည့်အတိုင်း ကုသိုလ်ကောင်းမှု မပြုခဲ့သည့် အတွက် သင့်အပြစ် သင်သာ ခံချေဟု ဆိုပြီး သက်ဆိုင်ရာ ငရဲသို့ ကျစေလေသည်။ အကျယ်ကို ကျမ်းရင်း၌ ရှုပါ။

ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ ဒေဝဒူတသုတ်၊ နှာ-၂၁၆-၂၂၅။

၃၂-ပါးသော ကမ္မကရဏ^၁

(ကံကြမ္မာ ၃၂-ပါး)

၃၂-ပါးသော ကမ္မကရဏ^၂ဆိုသည်ကား—

၁။ ကသာဟိပိ၊ အဆူးရှိသော ကြိမ်လုံးတို့ဖြင့်လည်း။ တာဠေန္တိ၊ ရိုက်နှက်ကုန်၏။

၂။ ဝေတ္တေဟိ ပိ၊ အဆူးမရှိသော ကြိမ်လုံးတို့ဖြင့်လည်း။ တာဠေန္တိ၊ ရိုက်နှက်ကုန်၏။

၃။ အဒ္ဓဒဏ္ဍကေဟိ ပိ၊ နှစ်တောင် ပမာဏရှိသော တုတ်တို့ဖြင့်လည်း။ တာဠေန္တိ၊ ရိုက်နှက်ကုန်၏။

၄။ ဟတ္ထံ ပိ၊ လက်နှစ်ဖက်ကိုလည်း။ ဆိန္ဒန္တိ၊ ဖြတ်ကုန်၏။

၅။ ပါဒံ ပိ၊ ခြေနှစ်ဖက်ကိုလည်း။ ဆိန္ဒန္တိ၊ ဖြတ်ကုန်၏။

၆။ ကဏ္ဍံ ပိ၊ နားရွက်နှစ်ဖက်ကိုလည်း။ ဆိန္ဒန္တိ၊ ဖြတ်ကုန်၏။

၇။ နာသံ ပိ၊ နှာခေါင်းကိုလည်း။ ဆိန္ဒန္တိ၊ ဖြတ်ကုန်၏။

၈-၉။ ကဏ္ဍ နာသံ ပိ၊ နား, နှာခေါင်းကိုလည်း။ ဆိန္ဒန္တိ၊ ဖြတ်ကုန်၏။

၁၀။ ဇိဝံ ပိ၊ လျှာကိုလည်း။ ဆိန္ဒန္တိ၊ ဖြတ်ကုန်၏။

၁၁။ ဗိလုဂံ ထာလိကံ ပိ၊ ပုန်းရည်အိုးခေါ်သော ညှဉ်းဆဲမှုကိုလည်း။ ကရေန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

၁။ ဥပရိပဏ္ဍာသ ပါဠိတော်၊ ဗာလပဏ္ဍိတသုတ်၊ နှာ-၂၀၂-၅။

၄င်း ပါဠိတော်၊ ဒေဝဒုတသုတ်၊ နှာ-၂၁၉-၂၂။ အင်္ဂုတ္တိရ် ပါဠိတော်၊ ပဌမတွဲ၊ ဒုကနိပါတ၊ ဝဇ္ဇသုတ်၊ နှာ-၄၉-၅၀။ ၄င်း ပဌမတွဲ၊ တိကနိပါတ၊ ဒေဝဒုတသုတ်၊ နှာ-၁၃၉-၁၄၀။ အတ္တဒဏ္ဍသုတ်၊ နှာ-၃၁၆-၇။

၂။ ဆဋ္ဌမုဉ် ကမ္မကာရဏဟု ရှိသည်။

၁၂။ သင်္ခ မုဏ္ဍိကံ ပိ၊ ခရုသင်း ဦးပြည်းခေါ်သော ညှဉ်းဆဲမှုကိုလည်း။
ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

၁၃။ ရာဟု မုခံ ပိ၊ ရာဟုခံတွင်း ခေါ်သော ညှဉ်းဆဲမှုကိုလည်း။
ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

၁၄။ ဇောတိမာလိကံ ပိ၊ မီးပန်းပဒေသာခေါ်သော ညှဉ်းဆဲမှုကို
လည်း။ ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

၁၅။ ဟတ္ထပဇ္ဇောတိကံ ပိ၊ လက်မီးတောက်ခေါ်သော ညှဉ်းဆဲမှုကို
လည်း။ ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

၁၆။ ရေက ပတ္တိကံ ပိ၊ ပိန်းမြက် ခေါ်သော ညှဉ်းဆဲမှုကိုလည်း။
ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

၁၇။ စီရက ဝါသိကံ ပိ၊ သင်တိုင်းဝတ်ခေါ်သော ညှဉ်းဆဲမှုကိုလည်း။
ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

၁၈။ ဧဏေယျကမ္ပိ၊ ဧဏီမြိုက် ခေါ်သော ညှဉ်းဆဲမှု ကို လည်း။
ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

၁၉။ ဗလိသ မံသိကံ ပိ၊ မြားချိတ်သားလွှာခေါ်သော ညှဉ်းဆဲမှုကို
လည်း။ ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

၂၀။ ကဟာပဏိကံ ပိ၊ တကျပ်သားလွှာဟူသော ညှဉ်းဆဲမှုကိုလည်း။
ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

၂၁။ ခါရ ပဋိစ္ဆဝိကံ ပိ၊ လုံထိုးဆားမံခေါ်သော ညှဉ်းဆဲမှုကိုလည်း။
ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

၂၂။ ပလိသ ပရိဝတ္တကံ ပိ၊ တံခါးကျည်လှည့်ခေါ်သော ညှဉ်းဆဲမှုကို
လည်း။ ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

၂၃။ ပလာလ ပိဋကံ ပိ၊ ကောက်ရိုးအင်းပျဉ်ခေါ်သော ညှဉ်းဆဲမှုကို
လည်း။ ကရောန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

၂၄။ တတ္ထေန၊ ပုလောင်စွာသော။ တေလေနာ ပိ၊ ဆိဖြင့်လည်း။
ဩသိဉ္စန္တိ၊ လောင်းကုန်၏။

၂၅။ သုနခေဟိ ပိ၊ ကြမ်းလှစွာသော ခွေးတို့ကိုလည်း။ ခါဒါပေန္တိ၊
ကိုက်စားစေကုန်၏။

၂၆။ ဇီဝန္တံ ပိ၊ အရှင်လတ်လတ်ကိုလည်း။ သူလေ၊ သံတံကျင်၌။
ဥတ္တာသေန္တိ၊ လျှိုကုန်၏။

၂၇။ အသိနာ ပိ၊ သန်လျက်ဖြင့်လည်း။ သိသံ၊ ဦးခေါင်းကို။ ဆိန္ဒန္တိ၊
ဖြတ်ကုန်၏။

၂၈။ တတ္ထံ၊ ရဲရဲတောက်သော။ အယော ခိလံ၊ သံတံသင်းကို။ ဟတ္ထေ၊
လက်တဖက်၌။ ကမေန္တိ၊ စိုက်နှက်ကုန်၏။

၂၉။ တတ္ထံ၊ ရဲရဲတောက်သော။ အယော ခိလံ၊ သံတံသင်းကို။
ဒုတိယေ ဟတ္ထေ၊ ဒုတိယလက်၌။ ကမေန္တိ၊ စိုက်နှက်ကုန်၏။

၃၀။ တတ္ထံ၊ ရဲရဲတောက်သော။ အယော ခိလံ၊ သံတံသင်းကို။ ပါဒေ၊
ခြေတဖက်၌။ ကမေန္တိ၊ စိုက်နှက်ကုန်၏။

၃၁။ တတ္ထံ၊ ရဲရဲတောက်သော။ အယော ခိလံ၊ သံတံသင်းကို။
ဒုတိယေ ပါဒေ၊ ဒုတိယခြေ၌။ ကမေန္တိ၊ စိုက်နှက်ကုန်၏။

၃၂။ တတ္ထံ၊ ရဲရဲတောက်သော။ အယော ခိလံ၊ သံတံသင်းကို။ မဇ္ဈေ
ဥရသ္မိံ၊ ရင်လယ်၌။ ကမေန္တိ၊ စိုက်နှက်ကုန်၏။

ဤကား လူ့ပြည်၌၎င်း၊ ငရဲပြည်တို့၌၎င်း ယင်သော ၃၂-ပါးသော
ကမ္မကရဏတို့တည်း။ အလွန်များပြားစွာ ရှိကုန်သေး၏။

ထို ၃၂-ပါးတို့တွင် “ဗိလင်္ဂ ထာလိက” အစရှိကုန်သော ၁၃-ပါးတို့၌
အဓိပ္ပါယ်ကား—

ဗိလင်္ဂထာလိက ကံကြမ္မာ ၁။ ဦးခေါင်းကို အလယ်၌ နှစ်ပိုင်းဖြုတ်
ပြီးလျှင် ရဲရဲငြိသော သံတွေခဲတို့ကို

ဦးနှောက်တွင်း၌ ထည့်ကုန်၏။ ပုန်းရည်အိုး ပွက်ပွက်ဆူသကဲ့သို့ ဦးနှောက် တို့သည် ပွက်ပွက်ဆူကုန်၏။ ဤကား “ဗိလင်္ဂထာလိက” တည်း။

သင်္ခမုဏ္ဍိက ကံကြမ္မာ ၂။ ဦးခေါင်းရေကို အောက်အဖို့၌ ထားသန် လျက်ဖြင့် ရစ်လှီး၍ ဆံပင်တို့ကို တပေါင်း တည်း လှံတံ၌ ရစ်ပတ်၍ ဆွဲငင်သည်ရှိသော် အရေနှင့်တကွ ကျွတ်၍ ပါကုန်၏။ ထိုအခါ ကြမ်းတမ်းလှစွာသော ကျောက်စရစ်အိုးခြမ်းတို့ဖြင့် ပြင်းထန်စွာ ပွတ်တိုက်၍ ခရုသင်းကဲ့သို့ ဖွေးဖွေးဖြူသော ဦးပြည်းမှုကို ပြုကြကုန်၏။ ဤကား “သင်္ခမုဏ္ဍိက” တည်း။

ရာဟုမုခ ကံကြမ္မာ ၃။ သံတံသင်းဖြင့် ခံတွင်းပေါက်ကို ထောက်၍ ခံတွင်း၏အတွင်း၌ မီးတို့ကို ထွန်းညှိ၍ ထား ကြကုန်၏။ မျက်နှာတပြင်လုံး၌ ဆောက်တို့ဖြင့် ထွင်းဖောက်၍ သွေးတို့ကို ခံတွင်း၌ စုသည်တို့ကို ပြုကြကုန်၏။ နေဗိမာန်ငုံ၍ထားသော ရာဟု ခံတွင်းနှင့် အလားတူစွာ ဖြစ်၏။ ဤကား “ရာဟုမုခ” တည်း။

ဇောတိမာလိက ကံကြမ္မာ ၄။ တကိုယ်လုံးကို ဆီ ရေနံ စိမ်အပ်သော အဝတ်တို့ဖြင့် ရစ်ပတ်၍ မီးပန်းပဒေ သာကဲ့သို့ ပြုကြကုန်၏။ ဤကား “ဇောတိမာလိက” တည်း။

ဟတ္ထပဇ္ဇောတိက ကံကြမ္မာ ၅။ လက်နှစ်ဖက်ကိုသာ ထို့အတူ ရစ်ပတ် ၍ မီးရှူးထွန်းသကဲ့သို့ ပြုသည်ကား “ဟတ္ထပဇ္ဇောတိက” တည်း။

ရေကပတ္တိက ကံကြမ္မာ ၆။ ခါးမှစ၍ အရေလွှာတို့ကို ပိန်းမြက်ရွက် ကဲ့သို့ ခြေမျက်စိသို့ ရောက်အောင် ခွါချ ကုန်၍ မြေ၌ စုပုံစေကုန်ပြီးလျှင် လက်စသည်တို့၌ ကြိုးတို့ဖြင့် ဖွဲ့ချည်၍ ထိုမှ ဤမှ ဆွဲငင်၍ ပြေးကြကုန်၏။ မိမိတို့အရေ၌ နင်း၍ အဖန်ဖန် လဲကြ ကုန်၏။ ဤကား “ရေကပတ္တိက” တည်း။

စီရကဝါသိက ကံကြမ္မာ ၇။ ထို့အတူ လည်ပင်းမှ စ၍ ခါးသို့ရောက်
အောင် အရေလွှာတို့ကို အကုန်ခွါ၍ လျှော်
တေဝတ်သကဲ့သို့ ပြုကြကုန်၏။ ဤကား “စီရကဝါသိက” တည်း။

ဧဏေယျက ကံကြမ္မာ ၈။ တတောင်ဆစ်နှစ်ဖက် ပုဆစ်ဒူးနှစ်ဖက်
တို့၌ သံကွင်း၊ သံခြေကျင်းတို့ဖြင့် လျှို
ခတ်၍ သံချောင်းနှက်ပြီးသော် ဧဏီမည်သော သားကောင်ကဲ့သို့ လေးဖက်
တွား၍ နေစေပြီးမှ မီးတို့ကို ပတ်လည်၌ ထည့်၍ မြှိုက်ကုန်၏။ ဤကား
“ဧဏေယျက” တည်း။

ဗလိသ မံသိက ကံကြမ္မာ ၉။ သင်းဘောသီး သခွါးသီးတို့ကို စဉ်းကော
စဉ်း ခြစ်သကဲ့သို့ သံမြား ချိတ်တို့ဖြင့်
တကိုယ်လုံး၌ အရေအသားတို့ကို အမျှင်အမျှင် ချိတ်ငင်ခြစ်ယူကုန်၍
အရိုးမျှ ကျန်ရှိသည်ကို ပြုကုန်၏။ ဤကား “ဗလိသ မံသိက” တည်း။

ကဟာပဏိက ကံကြမ္မာ ၁၀။ ထက်လှစွာသော ထား၊ ပဲခုပ်တို့ဖြင့်
ခြေဖမိုးမှ စ၍ တကိုယ်လုံး၌ အသား
တို့ကို တကျပ်သား တကျပ်သား လှီးဖြတ်၍ ချကုန်၏။ ဤကား “ကဟာ-
ပဏိက” တည်း။

ခါရပဋိစ္ဆက ကံကြမ္မာ ၁၁။ တကိုယ်လုံး၌ လှံတို့ဖြင့် ထိုးဆွ၍ ဆား
ဆပ်ပြာတို့ဖြင့် မံကုန်၏။ ဤကား “ခါရ-
ပဋိစ္ဆက” တည်း။

ပလိသပရိဝတ္တိက ကံကြမ္မာ ၁၂။ စောင်းလျက် အိပ်စေ၍ အထက်
နားပေါက်မှ အောက် နားပေါက်ကို
ဖောက်ထွင်း၍ မြေသို့ ဝင်လေအောင် သံတံကျင်ကို စိုက်နှက်ပြီးလျှင်
တံခါးကျည်ကို လှည့်လည်စေသကဲ့သို့၎င်း၊ ဆီဆုံလည်သကဲ့သို့၎င်း ခြေ
နှစ်ချောင်းကို ကိုင်ဆွဲ၍ ပတ်ပတ်လည် လှည့်ကြကုန်၏။ ဤကား “ပလိသ-
ပရိဝတ္တိက” တည်း။

ပလာလ ပိဋက ကံကြမ္မာ ၁၃။ အသား အရေတို့ကို မစုတ်မပဲ့စေမူ၍
 တကိုယ်လုံး၌ ရှိသော အရိုးတို့ကို အကုန်
 ကြေမှုသည့်ကိုပြု၍ ကျောက်တို့ဖြင့် ထုကုန်ပြီးမှ ဆံပင်တို့ကို ကိုင်၍
 ခါတုတ်သဖြင့် အရိုးတို့ကို အကုန်ထုတ်စေ၍ အသားစုသက်သက် ကျန်ရှိ
 အောင် လုပ်ပြီးမှ ကောက်ရိုးအင်းပျဉ်ကဲ့သို့ ပြုကြကုန်၏။ ဤကား
 “ပလာလပိဋက”တည်း။

ကံကြမ္မာ ၃၂-ပါးဆောင်ပုဒ်

အရိုက်သုံးရပ်၊ အဖြတ်ရှစ်မျိုး၊ ပုန်းရည်အိုးနည်း၊
 ဦးပြည်းရာဟု၊ နှစ်ခုမီးချက်၊ ပိန်းမြက်လျှော်တေ၊ ဇေတီ
 မြို့က်ခြင်း၊ စဉ်းကောစဉ်းလတ်၊ တကျပ်လှီးမျိုး၊ ဆားလှံ
 ထိုးနှင့်၊ ကောက်ရိုး အင်းပျဉ်၊ ဆီလျှင် လောင်းရေး၊
 ခွေးကျွေးတံကျင်၊ ငါးအင်အဖွဲ့၊ ပြုတုံခဲသည်။ ။ သုံးဆဲ့
 နှစ်လီ-ညှဉ်းပန်းဘည်း။

ဆောင်ပုဒ်၌ ရှင်းချက်။ ။ နောက်၌လာသော ဦးခေါင်းဖြတ်ကို ရှေ့၌
 ပေါင်း၍ အဖြတ်ရှစ်မျိုးဆိုသည်။ ဆီစိမ်သော
 အဝတ်တို့ဖြင့် တကိုယ်လုံးကို ရစ်ပတ်၍ မီးတိုက်ချက်၊ လက်နှစ်ဖက်တွင်ရှေ့
 ရစ်ပတ်၍ မီးတိုက်ချက်တို့ကို နှစ်ခုမီးချက် ဆိုသည်။

ဤ ၃၂-ပါးတို့ကား ရှေးအခါကပင် လူ့ပြည်၌လည်း ထင်ရှားလျက်
 ရှိကုန်၏။ ထို့ကြောင့် “ဒုတ္တံ သ ကမ္မကရဏ” ဟုဆိုသည်။

နောက်ကာလ၌မူကား-လူ့ပြည်၌လည်း မျက်လုံးကို၊ ဖောက်ခြင်း၊
 ရင်ကိုခွဲခြင်း၊ ခါးကိုပိုင်းခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့် စိတ်ထင်တိုင်း ညှဉ်းပန်း
 နည်း များပြား၍လာ၏။

ငရဲ၌မူကား-ထို ၃၂-ပါးအပြင် ငရဲထိန်းတို့၏ ညှဉ်းပန်းနည်းတို့သည်
 သဗ္ဗိဝံးငရဲကြီး၌ ပြုလုပ်နည်းအမျိုးမျိုး၊ ကာဠသုတ်ငရဲကြီး၌ ပြုလုပ်နည်း
 အမျိုးမျိုး အစရှိသည်ဖြင့် အထောင်မက များပြားကုန်၏။

ပြိတ္တာတို့တို့၌ ငရဲထိန်းတို့၏ ညှဉ်းပန်းမှုတို့သည် ရှိကုန်၏။

အဓိပ္ပါယ် အကျယ်]

ငရဲခန်း အမျိုးမျိုး

ငရဲခန်း အမျိုးမျိုး

ဒေဝဒူတသုတ်^၁လာ ငရဲခန်းအမျိုးမျိုး။ ။ ဒေဝဒူတသုတ်၌ကား—

၁။ ယမမင်းကြီးတို့ ကိုယ်တိုင် အကြိမ်ကြိမ် စစ်မေးပါသော်လည်း ရှေးဘဝ၌ တစုံတခုသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုမျှ ရှာကြံ မရရှိကြကုန်သော ငရဲသူအပေါင်းတို့ကို ငရဲထိန်းတို့သည် ယူဆောင်ကြကုန်၍ ရဲရဲငြိသော သံမြေ၌ ပက်လက်အိပ်စေကုန်၍ လက်ဖဝါးနှစ်ဘက် ခြေဖဝါးနှစ်ဘက် ရင်လယ်အရပ်တို့၌ ထန်းလုံးခန့် ပမာဏရှိကုန်သော ငါးခုသော သံတံသင်းတို့ကို စိုက်နှက် ကားကြက်၍ ထားခြင်း၊

၂။ အလှုံပြောင်ပြောင် တောက်သော သံမြေ၌ အိပ်စေ၍ သုံးဂါဝုတ်မျှရှိသော အတ္တဘောတို့ကို အိမ်မိုးတခြမ်းခန့် အရွက်ရှိကုန်သော ထားမတို့ဖြင့် ရွှေခြင်း၊

၃။ ဦးခေါင်းစောက်ထိုး ခြေမိုးမျှော်ထားပြီးလျှင် ပဲခွပ်ကြီးတို့ဖြင့် အသားတို့ကို ရွှေချခြင်း၊

၄။ အလှုံပြောင်ပြောင် တောက်သော ရထား၌ ကကုန်၍ အလှုံပြောင်ပြောင် တောက်သော သံမြေ၌ စိုင်းနှင်ခြင်း၊

၅။ လက်နက် လှံတံတို့ဖြင့် ပစ်ခတ် ရိုက်နှက်၍ မီးအတိပြီးသော သံတောင်ကြီးအပေါ်သို့ တက်စေခြင်း၊

၆။ ထို့နောက် အနက် အကျယ် ယူဇနာ ၆၀-ရှိသော သံပူရည် ပင်လယ်ကြီးနှင့်အလားတူသော လောဟကုမ္ဘီခေါ်သော သံဒယ်အိုးကြီး၌ ပစ်ချခြင်း၊

၇။ ထိုလောဟကုမ္ဘီငရဲ၌ အနှစ် များစွာ ကြာမြင့်ပြီးသော သူတို့ကို ယူငင်၍ မဟာအဝီစိငရဲကြီးအတွင်း ပစ်ချခြင်း၊

၁။ ကျမ်းကိုးကို ဤကျမ်းနာ-၃၃၀ ပြန်ကြည့်။
ဘာဝနာ ၂၂-ပ-မ-ဗ-သ-၀

၈။ မဟာအဝီစိငရဲမကြီးအတွင်း၌ နှစ်ပေါင်း အသိန်းများစွာ ခံကြ ကုန်ပြီး၍ ရှေး၌ ပြုဆိုင်ခဲ့ပြီးသော အစဉ်အားဖြင့် ဥဿဒငရဲကြီး ငါးရပ် တို့သို့ ကျရောက်ရခြင်း၊ ဤသို့သော အစဉ်သည် လာရှိ၏။

ဤမှတစ်ပါး နေမိဇာတ်၌လာသော ငရဲခန်း အမျိုးမျိုး^၁

နာရဒဇာတ်တော်၌လာသော ငရဲခန်း အမျိုးမျိုး^၂

သရဘင်္ဂဇာတ်တော်၌လာသော ငရဲခန်း အမျိုးမျိုး^၂

ကောကာလိကသုတ်၌လာသော ငရဲခန်း အမျိုးမျိုး^၃

မိတ္တဝိန္ဒကဇာတ်၌လာသော သင်ဇုန်းစက် ငရဲခန်းအမျိုးမျိုး^၄

မာရတဇ္ဇနိယသုတ်၌လာသော ငရဲခန်း အမျိုးမျိုး^၅—

အစရှိသည်ဖြင့် ငရဲခန်းတို့သည် မဆုံးနိုင်ဖွယ် အလွန် များပြားလျက် ရှိကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ငရဲတို့၌ ခံကြရကုန်သော ဒုက္ခ အမျိုးမျိုး တွေကို ဒေသနာအစဉ်အားဖြင့် ငါဘုရားသော်မှလည်း ဆုံးခန်း ရောက် အောင် ဟောခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ဟု ဟောတော်မူရချေ၏။

(၃၂-ပါးသော ကမ္မကရဏ ပြီး၏။)

၁။ ဇာတကပါဠိ၊ ဒုတိယတွဲ၊ မဟာနိပါတ၊ နေမိဇာတ်၊ နှာ-၁၈၇-၁၉၅။ နာရဒဇာတ်၊ နှာ-၂၇၀-၂။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ၊ သတ္တမတွဲ၊ နှာ-၁၃၉၊ ၁၄၃။

၂။ ဇာတကပါဠိ၊ ဒုတိယတွဲ၊ စတ္တာလီသနိပါတ်၊ သရဘင်္ဂဇာတ်၊ နှာ-၈၊ ၉။ ဂါထာနိပါတ် ၆၉-၇၄။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပဉ္စမတွဲ၊ နှာ-၁၅၀-၄။

၃။ သဂါထာဝဂ္ဂ၊ ဗြဟ္မဏသံယုတ်၊ ကောကာလိကသုတ်၊ နှာ-၁၅၃-၄။ အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော်၊ တတိယတွဲ၊ ကောကာလိကသုတ်၊ နှာ-၃၉၅။ သုတ္တနိပါတ ပါဠိ တော်၊ ကောကာလိကသုတ်၊ နှာ-၃၈၁-၅။

၄။ ဇာတ်ပါဠိတော်၊ ပဌမတွဲ၊ မိတ္တဝိန္ဒကဇာတ်၊ နှာ-၂၄။ ၎င်း စတုဒ္ဒါရဇာတ်၊ နှာ-၂၀၁။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပဌမတွဲ၊ မိတ္တဝိန္ဒကဇာတ်၊ နှာ-၃၈၄-၅။

၅။ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ မာရတဇ္ဇနိယသုတ်၊ နှာ-၄၀၇-၄၁၅။

ငရဲကြီးရှစ်ထပ်တို့၏ အသက်တမ်း ။

လူတို့၌ အနှစ်ကိုးသန်း(၉၀၀၀၀၀၀)သည် သဗ္ဗိုဝ်းငရဲကြီး၌ ၁-ရက် ဖြစ်၏။

၎င်းအနှစ်ကိုးသန်းကို လေးဆတက်သည်ရှိသော် သုံးကုဋေ ခြောက် သန်း (၃၆၀၀၀၀၀) ဖြစ်၏။ ၎င်းနှစ်ပေါင်း သုံးကုဋေ ခြောက်သန်း (၃၆၀၀၀၀၀)သည် ကာဠသုတ်ငရဲကြီး၌ တရက်ဖြစ်၏။

ဤနည်းတူ အစဉ်အတိုင်း လေးဆတက်သည်ကိုပြု၍ တာပနငရဲကြီး တိုင်အောင် ငရဲကြီးတို့၌ ၁-ရက်အရေအတွက်ကို သိရာ၏။

၁။ မိမိတို့ရက်ဖြင့် အရက် ၃၀-သည် မိမိတို့ လ-ဖြစ်၏။ မိမိတို့ လ-ဖြင့် ၁၂-လသည် မိမိတို့ ၁-နှစ် ဖြစ်၏။ မိမိတို့နှစ်ဖြင့် အနှစ်ငါးရာ (၅၀၀)သည် သဗ္ဗိုဝ်း၌ အသက်တမ်း ဖြစ်၏။

၂။ အနှစ်တထောင်(၁၀၀၀)သည် ကာဠသုတ်၌ အသက်တမ်းဖြစ်၏။

၃။ အနှစ် နှစ်ထောင်(၂၀၀၀)သည် သံဃာတ၌ အသက်တမ်းဖြစ်၏။

၄။ အနှစ်လေးထောင်(၄၀၀၀)သည် ရောရုဝ၌ အသက်တမ်းဖြစ်၏။

၅။ အနှစ်ရှစ်ထောင် (၈၀၀၀)သည် မဟာရောရုဝ၌ အသက်တမ်း ဖြစ်၏။

၆။ အနှစ် တသောင်း ခြောက်ထောင် (၁၆၀၀၀)သည် တာပန၌ အသက်တမ်း ဖြစ်၏။

၇။ အန္တရကပ် ထက်ဝက်သည် မဟာတာပန၌ အသက်တမ်းဖြစ်၏။

၈။ အန္တရကပ် တကပ်သည် အဝီစိ၌ အသက်တမ်း ဖြစ်၏။

ငရဲပြည်သက်တမ်း စိစစ်ချက်

အန္တရကပ်တကပ်၏ ပမာဏကား မဟာပထဝီမြေကြီးသည် အထက် သို့ တယူဇနာခန့် တက်သည်နှင့်အမျှ ကြာမြင့်၏။

၁။ ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ၊ နှာ-၈၃။

ဤသို့ ငရဲကြီးရှစ်ထပ်တို့၏ အသက်တမ်းကို “ဇိနာလင်္ကာရ” စသော ကျမ်းဂန်တို့၌ လာ၏။

အပါယ်လေးဘုံတို့၌ အသက်တမ်းဟူ၍ မရှိ၊ ကံသည် ပမာဏဖြစ်၏ ဟူသော အဘိဓမ္မာကျမ်းဂန် စကားများနှင့် ဆန့်ကျင်သည် မဟုတ်လော ဆိုငြားအံ့။

လူတို့၌ တရာတမ်းဆိုလျှင် ထိုအခါ နှစ်ရာနေရသူ မရှိ၊ နှစ်ရာတမ်း ဆိုလျှင် ထိုအခါ သုံးရာနေရသူ မရှိ၊ ဤသို့ အထက်ဖြစ်သော တမ်းတခု နှင့် ရောယှက်ခြင်း မရှိသည်ကို အသက်တမ်း ဆို၏။

ငရဲတို့၌ကား ထိုကဲ့သို့ ရောယှက်ခြင်း မရှိသည် မဟုတ်၊ သဗ္ဗိုင်း၌ ငါးရာဆိုသော်လည်း ကံမကုန်ခဲ့လျှင် တထောင်လည်း နေရ၏၊ နှစ်ထောင် လည်း နေရ၏၊ သုံးထောင် လေးထောင် စသည်လည်း နေရ၏၊ အထက် ဖြစ်သော တမ်းတို့နှင့် ကူးယှက်၏။

ထို့ကြောင့် အပါယ်လေးဘုံတို့၌ အသက်တမ်းဟူ၍ မရှိဟု အဘိဓမ္မာ ကျမ်းဂန်တို့၌ ဆိုပေသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် သဗ္ဗိုင်း၌ ငါးရာနေရသူများ၏၊ ဤသို့ များရာကို အစွဲပြု၍ သဗ္ဗိုင်း၌ ငါးရာဟု ဆိုပေသည်၊ ဤသို့ယူလျှင် မဆန့်ကျင်။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အဘိဓမ္မာ၌ အပါယ်လေးဘုံတို့ မှာ အသက်တမ်းကို မဟောမူ၍ “ဒေဝဒူတသုတ်” တို့၌လည်း ကံသာ ပမာဏ ဟု ဟောတော်မူပြီး၍ မဟာအဝိစိငရဲကြီး၏ အရံဖြစ်သော အဗျဒငရဲပြည် အစရှိသော ဆယ်ပြည်ထောင်သော ငရဲတို့၌ အသက် တမ်းကို ဟောတော်မူပြန်သတည်း။

၁-၂။ ဒီကာကျော်၊ နှာ-၁၆၆။ သမ္မော အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၅၀၄။
၃။ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ ဒေဝဒူတသုတ်၊ နှာ-၂၂၀။ အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ ပဌမတွဲ တိကနိပါတ်၊ ဒေဝဒူတသုတ်၊ နှာ-၁၃၉။

ဆယ်ပြည်ထောင် ငရဲသက်တမ်း။ ။ဆယ်ပြည်ထောင်ဆိုသည်ကား—

- ၁။ အဗျုဒ္ဓါရုံ
- ၂။ နိရဗျုဒ္ဓါရုံ
- ၃။ အဗဗ ငရဲ
- ၄။ အဟဟ ငရဲ
- ၅။ အဋ္ဌဋ္ဌ ငရဲ
- ၆။ ကုမုဒ ငရဲ
- ၇။ သောဂန္ဓိက ငရဲ
- ၈။ ဥပ္ပလ ငရဲ
- ၉။ ပုဏ္ဏရီက ငရဲ
- ၁၀။ ပဒုမ ငရဲ

ဤ ၁၀-ပါးတို့တည်း။

ထိုဆယ်ပါးတို့၌ အသက်တမ်းကို ဤသို့ ဟောတော်မူ၏။

အဗျုဒ္ဓါရုံ ငရဲသက်တမ်း စသည်။ ။နှမ်းအတင်း ရှစ်ဆယ်ပုံမှ အနှစ်တရာ လျှင် နှမ်းတစေ့ကျ ယူ၍ပစ်သည်ရှိသော် နှမ်းအတင်း ရှစ်ဆယ်ပုံသည် အလျင်အမြန် ကုန်လေရာ၏။ အဗျုဒ္ဓါရုံ၏ အသက်တမ်းမူကား မကုန်လေရာ၊ ဤကား အဗျုဒ္ဓါရုံ၏ အသက်တမ်း တည်း။ ။

နှမ်းတတင်း၌ရှိ နှမ်းစေ့အရေအတွက်။ ။နှမ်းတတင်း၌ နှမ်းစေ့ပေါင်း ကုဋေလေးရာနှင့် ကိုးကုဋေ ခြောက်သိန်းရှိ၏။ ထိုအဗျုဒ္ဓါရုံ၏ အသက်တမ်းမှာ အဆင့်ဆင့်အားဖြင့် အဆနှစ်ဆယ်စီ တိုးပွား၍ သွားကုန်သည်ရှိသော် နိရဗျုဒ္ဓါရုံ အစရှိကုန်သော

ကိုးဘုံသော ငရဲတို့၏ အသီးအသီးသော အသက်တမ်း ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဟောတော်မူ၏။

ငရဲခန်းအမြက် ပြီး၏။

ပြိတ္တာ အသုရကာယ်တို့ သက်တမ်း

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအားဖြင့် ငရဲဘုံတို့၌ ယေဘုယျ အသက်တမ်း ထင်သေး၏။ ပြိတ္တာတို့ဘုံ အသုရကာယ်တို့ဘုံ၌မူကား ယေဘုယျ အသက် တမ်းဟူ၍ပင် မရှိပြီ။

ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ပြိတ္တာ။ ။မရှိပုံကား—ဤကမ္ဘာမှ ပြန် ရှိရသည်ရှိသော် ၉၂-ကမ္ဘာ မြောက်၌ ဖုဿမြတ်စွာဘုရားလက်ထက်၌ အတူတကွ တကြိမ် ပြုကြ သော အကုသိုလ်ကံကြောင့် ထိုဘဝမှ စ၍ ဘဝအဆက်ဆက် ကမ္ဘာ အဆက်ဆက် ငရဲ၌ အဖန်ဖန် ကျရောက်၍ နေကြကုန်သော ရှစ်သောင်း လေးထောင်မျှလောက်ကုန်သော ပြိတ္တာတို့သည် ဤကမ္ဘာ၌လည်း ကမ္ဘာ ဦးမှ စ၍ ငါတို့ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တိုင်အောင် အစာ ရေစာ ဟူ၍ အဏုမူမူ မတွေ့ရဘဲ အမြဲငတ်မွတ်ဆာလောင်သော ကိုယ်ရှိကြကုန်သည် ဖြစ်၍ ကြီးစွာသော ဒုက္ခကို ခံနေကြရကုန်၏။ ငါတို့မြတ်စွာဘုရား လက် ထက်မှာမှ ကျွတ်လွတ်ကြလေကုန်၏။

စပါးကြီးမြေ ပြိတ္တာ။ ။အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏ ကျောင်းကို မီးတိုက်မှု ကြောင့် အဝီစိငရဲ၌ အန္တရကပ်ပုတ်လုံး ခံပြီး၍ ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌ ဖြစ်၍နေသော စပါးကြီးမြေ ပြိတ္တာသည် ရှိ၏။

ထိုပြိတ္တာ၏ ကိုယ်သည် ၂၅-ယူဇနာ ရှိ၏။ ဦးခေါင်းကား လူ၏ ဦးခေါင်းတည်း။ မီးတောက် မီးလျှံတို့သည် ဦးခေါင်းမှထ၍ အမြီးဖျား

၁။ သဂါထာဝဂ္ဂ၊ ပြာဟ္မဏသံယုတ်၊ ကောကာလိကသုတ်၊ နှာ-၁၅၃-၄။ အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော်၊ ဒသကနိပါတ်၊ ကောကာလိကသုတ်၊ နှာ-၃၉၅။ သုတ္တနိပါတ်ပါဠိ တော်၊ ကောကာလိကသုတ်၊ နှာ-၃၈၁။

တိုင်အောင် လောင်ကုန်၏။ အမြီးမှထ၍ ဦးခေါင်းတိုင်အောင် လောင်ကုန်၏။ ဦးခေါင်း အမြီး နှစ်ဌာနမှထ၍ အလယ်၌ ပေါင်းဆုံကြကုန်၏။ အလယ်မှထ၍ ဦးခေါင်းအမြီးတိုင်အောင် လောင်ကုန်၏။ နွေရာသီ၌ တောင်ရိုးကြီးတလျှောက်လုံးကို မီးလောင်၍ နေသကဲ့သို့ ထင်၏။ ပကတိ မျက်စိအားဖြင့်ကား မြင်ကောင်းသည် မဟုတ်။ ဒိဗ္ဗစက္ခုမျက်စိဖြင့်သာ မြင်ကောင်း၏။ ဤပြိတ္တာသည်လည်း အဘယ်အခါမှ ကျွတ်လွတ်မည်ဟု အပိုင်းအခြားမရှိ။^၁။

ကျီး ပြိတ္တာ။ ။ထို့အတူ ၂၅-ယူဇနာရှိသော ကျီးပြိတ္တာသည်လည်း ရှိ၏။ ထိုပြိတ္တာအားလည်း ကျွတ်လွတ်ရာသော နှစ်အပိုင်း အခြားမရှိသေး။^၂။

သဠိကုဋ ပြိတ္တာ။ ။ထို့အတူ အလှုံပြောင်ပြောင် တောက်လောင်ကုန်သော ခြောက်သောင်းမျှလောက်ကုန်သော သံတူသံတင်းပုတ်တို့သည် ဦးခေါင်း၌ အမြဲ ထတုံကျတုံဖြစ်၍ နေကုန်သဖြင့် ဦးခေါင်းသည် အမြဲကဲ့ချည် ပကတိဖြစ်ချည် ဖြစ်၍နေသော သဠိကုဋ ပြိတ္တာသည်လည်း ရှိ၏။ ဤပြိတ္တာသည်လည်း ကျွတ်လွတ်ရာသော အပိုင်း အခြား မရှိသေး။^၃။

ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် ပြိတ္တာမျိုးတို့သည် အသင်္ချေယျ အနန္တများပြားကုန်၏။ ကျမ်းဂန်တို့၌လည်း ပြိတ္တာတို့ကို ပြဆိုသော အရာသည် ငရဲတို့ကို ပြဆိုသော အရာထက် ကျယ်ဝန်း၏။ များပြား၏။ “ပေတဝတ္ထုကျမ်း” ဟူ၍ ပါဠိတော်တကျမ်း အသီးထွက်၏။ “လက္ခဏသံယုတ်” ဟူ၍ သံယုတ်တပါး အသီးထွက်၏။ ကျယ်အံ့စိုး၍ ဤစာအုပ်၌ မထုတ်လိုက်ပြီ။

အသုရကာယ် အမျိုးမျိုး

အသုရကာယ်မျိုးသည်လည်း—

၁။ ဝိနိပါတိက အသုရကာယ်မျိုး

၁ - ၂။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ဒု-တွဲ၊ အဟိပေတဝတ္ထု၊ နှာ-၃၂၀-၁။

၃။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ဒု-တွဲ၊ သဠိကုဋပေတဝတ္ထု၊ နှာ-၃၂၃-၄။

၂။ ကာလကဉ္စိက အသုရကာယ်မပါး

၃။ လောကန္တရိုက် အသုရကာယ်မပါး စသည်ဖြင့် များပြား၏။

ထိုအသုရကာယ်မပါးတို့တွင် —

ဝိနိပါတိက အသုရကာယ်မပါး။ ။ဝိနိပါတိက အသုရကာယ်မပါးဆိုသည် ကား လောကဉ္စိ ဘီလူး သံဘက် အစိမ်း သူရဲ တစ္ဆေ မြေဘုတ် အစရှိသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ကြကုန်သော နတ်ယုတ်နတ်ညံ့တို့ကို ဆိုသတည်း။

ထိုသူတို့သည်လည်း နေရာဘုံဗိမာန်ဟူ၍ မရှိကြကုန်မူ၍ သစ်ပင် တော ချုံ အစရှိသည်တို့ကို အမှီပြု၍ နေကြကုန်၏။ လူတို့စွန့်ပစ်အပ်သော ထမင်းသိုး ဟင်းသိုး နှပ် တံတေး ကိုယ်ဝန်အညစ်အကြေး စသည်တို့ကို ရှာကြံ၍ စားသောက်ကြရကုန်၏။ အလွန်ကြုံလှီသော ကိုယ်ရှိကြကုန်၏။ ထိုသူတို့လည်း အသက်အပိုင်းအခြား မရှိကြကုန်။ စာတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌ အကျုံးဝင်ကုန်၏။ မြေအပြင်၌ အသင်္ချေယျ အနန္တ များပြားကုန်၏ ။

ကာလကဉ္စိက အသုရကာယ်မပါး။ ။ကာလကဉ္စိက အသုရကာယ်မပါးဆို သည်ကား သုံးဂါဝုတ်မျှလောက် သော အတ္တဘောရှိ၏။ အလွန်နည်းသော အသားအသွေး ရှိသည်ဖြစ်၍ အရိုးအရေမျှသာ ရှိရကား သစ်ရွက်ခြောက်နှင့်တူသော အလားရှိ၏။ ပုဇွန်တို့၏မျက်စိကဲ့သို့ မျက်လုံးအိမ်မှထွက်ကုန်၍ ဦးခေါင်းထိပ်၌တည် သော မျက်စိရှိကုန်၏။ ခံတွင်းပေါက်သည်လည်း ဦးခေါင်းထိပ်၌ပေါက်၏။ အပ်နဖားပေါက်မျှသာရှိ၏။ ဤကဲ့သို့သော ပြိတ္တာမပါးတို့ကို ကာလကဉ္စိက အသုရကာယ်မပါးခေါ် သည်။ ထိုအသုရကာယ်မပါးသည်လည်း အသင်္ချေယျ အနန္တ များပြား၏ ။

၁။ ဒီဃနိကာယ်၊ မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၁၀၀။ အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ၊ တ-တွဲ၊ သတ္တနိပါတ်၊ နှာ-၁၆၃။

၂။ ဒီဃနိကာယ်၊ ပါထိကဝဂ်အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၅။

လောကန္တရိုက် အသုရကာယ်မပါး။ ။လောကန္တရိုက် အသုရကာယ်မပါး ဆိုသည်ကား လောကန္တရိုက် ငရဲ သူတို့ကို ဆိုသတည်း။ သုံးဂါဝုတ်မျှလောက်သော အတ္တဘောဂိုဏ်း၏၊ စကြဝဠာသုံးခုတို့၏ ပေါင်းဆုံရာ၌ အကျယ်အားဖြင့် ယူဇနာရှစ်ထောင် ရှိသော လောကဓာတ်အပေါက်ကြီးသည်ရှိ၏။ အောက်၌ ကမ္ဘာကိုခံသော ရေသို့ဆိုက်၏။ အခါခပ်သိမ်း မှောင်အတိမ့်က်၏။ ထိုလောကဓာတ် အပေါက်တို့၌ စကြဝဠာတံတိုင်းတို့၌ ထိုသတ္တဝါတို့သည် လင်းနို့တို့ကဲ့သို့ တွဲရဲ့ ဆွဲရဲ့နေကြရကုန်၏။

အချင်းချင်းထိခိုက်ကြသဖြင့်၎င်း၊ အလွန်အေးမြလှစွာသော လေတို့၏ တိုက်ခြင်းဖြင့်၎င်း အညှာမှ ပြတ်ကြွေကုန်သော သစ်သီးတို့ကဲ့သို့ စကြဝဠာတံတိုင်းမှ လွတ်ကြွေ၍ ကမ္ဘာကိုခံသောရေ၌ ကျလေကုန်၏။ ကျကာ မတ္တမျှ ဖြစ်ကုန်၍သာလျှင် အလွန်ငန်မှု အေးမှုတို့ကြောင့် ရေ၌ ကျကုန် သော ဆားခဲတို့ကဲ့သို့ မြေမြေကြေမှုကုန်၍ စကြဝဠာတံတိုင်း၌ ဖြစ်မြဲတိုင်း အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်ရကုန်၏။ အသင်္ချေယျ အနန္တ များပြားကုန်၏။ အသက် တမ်းဟူ၍ မရှိကုန် ။

တိရစ္ဆာန်တို့ကား ထင်ရှားကုန်ပြီ။

ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသုရကာယ်တို့ကို အမြက်မျှ ပြဆိုချက် ပြီး၏။

အပါယ်ဘုံတို့သည် ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့၏စိတ်မှ ဖြစ်ပုံ

အမြက်အံ့အားဖြင့် ပြဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော ငရဲကြီး ရှစ်ပြည်ထောင်တို့မှ စ၍ လောကန္တရိုက် အသုရကာယ် အဆုံးရှိကုန်သော အလုံးစုံသော အပါယ်ဘုံအနန္တတို့သည် အဘယ်မှ ဖြစ်ပွားကုန်သနည်းဟူမူကား—

ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းအပြင်၌ ခပ်သိမ်းသော မြစ်ကြီး မြစ်ငယ်တို့သည် ဟိမဝန္တာမှ ထွက်ကုန်သကဲ့သို့ သတ္တဝါအပေါင်းတို့၏စိတ်မှ ဖြစ်ပွားကုန်၏။

၁။ ဒီသနိကာယ်၊ မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၂၆။

နိယာမအဖြစ်သို့ဆိုက်အောင် ပြုပြင်၍ ထားအပ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် တို့၏စိတ်ကို ချန်လှပ်၍ ခပ်သိမ်းသော လူ့ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့စိတ်မှ ဖြစ်ပွားကုန်၏ ဟူလို။

ထို လူ့ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းတို့တွင် တယောက် တယောက် သော သတ္တဝါ၏စိတ်သည် ထို အလုံးစုံသော အပါယ်ဘုံ အနန္တတို့နှင့် အခြားမရှိ တပြင်တည်း တစပ်တည်း ဆက်နွယ်လျက် တည်၏။ မကောင်း မှု၌ မွေ့လျော်ခြင်းသည် ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ စိတ်၏ ပကတိ သဘောတည်း။

ထို့ကြောင့် သံသရာ၌ ကျင်လည်ကြကုန်သော သတ္တဝါတို့အား ဒိဋ္ဌိ အမှောက်အမှား၊ ဒုစ္စရိုက်အမှိုက်အမဲတို့ကို အသက်ထက်ဆုံး လိုက်စား၍ ကုန်ခဲ့ရသော ဘဝတို့သည်သာ အလွန် များပြားကုန်၏။

ပြုခဲ့သည့် ဒုစ္စရိုက်အနန္တ။ ။ ပြုဆိုခဲ့ပြီးသော အပါယ်ဘုံ အနန္တတို့သို့ ပစ် ချရန်ဒုစ္စရိုက်ကံဟောင်းတို့သည် တယောက် တယောက်သော သတ္တဝါ၏ စိတ်သန္တာန်တွင် အနန္တပါရှိလျက် နေကြ ကုန်၏။

အချိန်မရွေး သေနိုင်ခြင်း။ ။ သေခြင်းသဘောမည်သည်လည်း ခပ်သိမ်း သော ဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေနေသည်မှ စ၍ အစဉ် အမြဲ ပါရှိ၍ နေ၏။ ဘယ်နာရီမှာမဆို သေနိုင်၏။ မသေနိုင်သော နာရီဟူ၍ မရှိ။ သေခဲ့လျှင်လည်း ထိုကံဟောင်းတို့အတွက် ပြုဆိုခဲ့ပြီးသော အပါယ်ဘုံ အနန္တတို့တွင် ဘယ်အပါယ်ဘုံမှာမဆို ခဏခြင်း ကျရောက် နိုင်ကြကုန်၏။ မကျရောက်နိုင်သော အပါယ်ဘုံဟူ၍ တစုံတခုမျှ မရှိ။

ဤသို့လျှင် ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏စိတ်သည် ပြုဆိုခဲ့ပြီးသော အပါယ်ဘုံ အနန္တတို့နှင့် အခြားမရှိတပြင်တည်း တစပ်တည်း ဆက်နွယ်၍ နေကြပုံကို သိအပ်၏။

ပစ်မြောက်လိုက်သော အုတ်ကျောက် ဥပမာ ကောင်းကင်၌ ပစ်မြောက်ကုန်သော အသိန်း မကသော အုတ်ကျောက် လှံတံတို့သည်၎င်း၊ လေဟုန်ဖြင့်မြောက်တင်အပ်ကုန်သော အသိန်း

မကသော သစ်ကိုင်း သစ်ခက် သစ်ရွက်တို့သည်၎င်း အောက်မြေအပြင်တို့
နှင့် အခြားမရှိ တပြင်တည်း တစပ်တည်း ဆက်နွယ်လျက် နေကြကုန်၏။
ပစ်မြောက်မှုဟူသော ပြုပြင်မှု အဟုန် လေအဟုန် ကုန်သည်နှင့်တပြိုင်နက်
မြေအပြင်မှာချည်း ကျရောက်လာကြကုန်၏။

ဥပမာ ဥပမေယျ နှီးနှောပြချက်

- ၁။ လူ့ဘုံ နတ်ဘုံ ဗြဟ္မာဘုံသည် ကောင်းကင်နှင့် တူ၏။
 - ၂။ အပါယ်လေးဘုံကြီးသည် မြေပြင်ကြီးနှင့် တူ၏။
 - ၃။ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ခန္ဓာတို့သည် ပစ်မြောက်အပ်ကုန်သော အုတ်
ကျောက် လှံတံတို့နှင့် တူကုန်၏။
 - ၄။ ဒါန သီလမှု အစရှိသော ပြုပြင်မှုအဟုန်သည် ပစ်မြောက်သော
လက်အဟုန်နှင့် တူ၏။
 - ၅။ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာတို့သည် သစ်ကိုင်း သစ်ခက် သစ်ရွက်တို့နှင့် တူ၏။
 - ၆။ စျာနဘာဝနာ^၁ဟူသော ပြုပြင်မှုအဟုန်သည် လေဟုန်နှင့် တူ၏။
- ဤဥပမာအတိုင်း အနုမတဂ္ဂ သံသရာတလျှောက်ကြီး မြင်လေ။

ဥပမာ ဥပမေယျတို့ကို စိစစ်ဝေဖန်ချက်

အဘယ်ကြောင့် ထိုဝတ္ထုသည် ကောင်းကင်၌ အမြဲ မနေနိုင်ကြကုန်
သနည်းဟူမူကား—

ကောင်းကင်သို့ တက်မှု နေမှုသည် ထိုဝတ္ထုတို့၏ ပကတိ သဘော
မဟုတ်၊ ထိုဝတ္ထုတို့၏ ပကတိအစွမ်း မဟုတ်၊ ထိုဝတ္ထုတို့မှာ ကောင်းကင်
သို့ ပျံတက်နိုင်သော အစွမ်းဟူ၍ မြူမှု မရှိ၊ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်နိုင်

၁။ စျာနဘာဝနာ=ပထဝီ ကသိုဏ်း စသော အာရုံမျိုးတို့၌ စိတ်ကို တည်
ကြည် ငြိမ်သက်စွာထား၍ ရှုမှု။ ဝါ၊ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှု။

သော အစွမ်းသတ္တိမှ ဆိတ်ကင်းကြကုန်၏။ ကောင်းကင်၌ တည်နေနိုင်
သော အစွမ်းသတ္တိမှ ဆိတ်ကင်းကြကုန်၏။ လက်ဟုန် လေဟုန်တို့၏ အစွမ်း
ကြောင့်သာ ကောင်းကင်သို့ တက်ကြလေကုန်၏။ အောက်သို့ကျမှု မြေ၌
စုမူသည်သာလျှင် ထိုဝတ္ထုတို့၏ ပကတိ သဘော ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် လက်ဟုန် လေဟုန်ကုန်လျှင် ထိုဝတ္ထုတို့သည် ကောင်း
ကင်၌ မျက်တောင်တခတ်မျှ မတည်တံ့နိုင်ကြကုန်မူ၍ မိမိတို့ ဇာတိ
သဘော အရင်းအတိုင်း အလျှင်အမြန် ကျလျော့ကြကုန်၍ မြေအပြင်၌
အသက်ရှည်သမျှ တည်နေကြကုန်၏။

ဤဥပမာအတိုင်း အနမတဂ္ဂသံသရာ၌ လူ့ခန္ဓာ နတ်ခန္ဓာ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာ
တို့၏ သင်္ခါရမျိုးဖြစ်ပုံ၊ အနိစ္စမျိုးဖြစ်ပုံ၊ ဒုက္ခမျိုးဖြစ်ပုံ၊ အနတ္တမျိုးဖြစ်ပုံကို
ထင်လေ မြင်လေ။

ယခုအခါ၌ “နိယာမအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ပြုပြင်၍ ထားအပ်သော
အရိယာတို့၏ စိတ်ကို ချန်လှပ်၍” ဟူသော စကား၌—

သင်္ခါရ ၂-မျိုး။ ။ သင်္ခါရဆိုသည်ကား စိတ်ကို ပြုပြင်မှုတည်း၊ ထိုစိတ်
ကို ပြုပြင်မှုသည်—

၁။ အခိုက်အတန့် တဒင်္ဂ တနပ်စာအနေနှင့် ပြုပြင်မှု

၂။ နိယာမအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ပြုပြင်မှုဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

စိတ်၏ အရည်အရောင် ၃-ပါး။ ။ စိတ်ကို ဖြူစင်စေတတ်သော အရည်
အရောင်သည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ
ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

စိတ်၏ အညစ်အကြေး ၃-ပါး။ ။ စိတ်ကို ညစ်နွမ်းစေတတ်သော အညစ်
အကြေးသည် ဒိဋ္ဌိ၊ ကာမ၊ အဝိဇ္ဇာဟူ၍
သုံးပါး ရှိ၏။

ဘုံ ၃-ဆင့်။ ။ ထိုသုံးပါးတို့တွင်လည်း တပါးတပါး၌ —

၁။ အနုသယဘုံ

၂။ ပရိယုဋ္ဌာနဘုံ

၃။ ဝီတိက္ကမဘုံ

ဟူ၍ ဘုံသုံးဆင့် ရှိ၏။

အနုသယဘုံ ၁။ စိတ်သန္တာန်၌ အစဉ်အမြဲ ကိန်းဝပ်၍ နေသော အညစ်အကြေး သုံးပါးသည် အနုသယဘုံ မည်၏။

ပရိယုဋ္ဌာနဘုံ ၂။ အာရုံခိုက်မှုရှိသောအခါ၌ မနောကံကိစ္စနှင့် ထကြွ၍ လာသော အညစ်အကြေးကြီး သုံးပါးသည် ပရိယုဋ္ဌာနဘုံ မည်၏။

ဝီတိက္ကမဘုံ ၃။ ထိုထက် ခက်ထန်သောင်းကျန်းခြင်းသို့ ရောက်သဖြင့် ဝစီကံကိစ္စ၊ ကာယကံကိစ္စတို့နှင့် ထကြွလှုပ်ရှား၍ လာသော အညစ်အကြေးကြီး သုံးပါးသည် ဝီတိက္ကမဘုံ မည်၏။

ဒိဋ္ဌိဘုံ သုံးဆင့်၊ ကာမဘုံ သုံးဆင့်၊ အဝိဇ္ဇာဘုံ သုံးဆင့် ဖြစ်၏။

ဒိဋ္ဌိနု၊ ဒိဋ္ဌိလတ်၊ ဒိဋ္ဌိကြမ်း၊ ကာမနု၊ ကာမလတ်၊ ကာမကြမ်း၊ အဝိဇ္ဇာနု၊ အဝိဇ္ဇာလတ်၊ အဝိဇ္ဇာကြမ်း ဟူလိုသည်။

ထိုသုံးပါးတို့တွင်—

ကာယကံ ဝစီကံဟူသော အကြမ်းသည် မနောကံဟူသော အလတ်မှ ဖြစ်ပွား၏။

မနောကံဟူသော အလတ်သည် စိတ်သန္တာန်၌ အစဉ်အမြဲ ကိန်းဝပ်၍ နေသော အနုမျိုးမှ ဖြစ်ပွား၏။

အလတ် အကြမ်းတို့ကို ပယ်ရှားသော်လည်း အနုမျိုးမပြတ်က တဒဂ် တနပ်စာမျှသာ ပယ်ရှားနိုင်၏။ မကြာမီ အလတ် အကြမ်း ဖြစ်ပွား၍

လာ၏။ အနုမ္ပါးကို အကုန်အစင် နုတ်ပယ်၍ ပစ်ခွဲသည်ရှိသော် အလတ် အကြမ်းတို့သည် တရံတဆစ်မျှ မဖြစ်လာကြကုန်ပြီ။

စိတ်ကို ပြုပြင်မှု။ ။ သတ္တဝါတို့၌ စိတ်ကိုပြုပြင်မှု ဆိုသည်ကား စိတ်၌ ရှိသော ဒိဋ္ဌိ ကာမ အဝိဇ္ဇာဟူသော အညစ်အကြေး ကြီးသုံးပါးကို ပယ်သတ်၍ စိတ်၌ သီလ သမာဓိ ပညာဟူသော အရည် အရောင်ကြီး သုံးပါးကို တည်ထောင်မှုပေတည်း။

သီလအရောင် တည်ထောင်မှု။ ။ ထိုသုံးပါးတို့တွင်---

၁။ ဒိဋ္ဌိကို စိတ်သန္တာန်တွင် အကုန်အစင် မျိုးပြတ်အောင် ပယ်သတ် နိုင်မှ သီလသည် စိတ်သန္တာန်၌ နိစ္စနိယာမအဖြစ်ဖြင့် တည်နိုင်၏။

ဒိဋ္ဌိကို အကုန်အစင် မျိုးပြတ်အောင် မပယ်မသတ်မူ၍ ရသေ့ သူတော်ကောင်း၊ ရဟန်းသူတော်ကောင်း ပြုလုပ်၍နေသော်လည်း တဒဂ် သီလ၊ တနပ်စာသီလမျှသာ ဖြစ်နိုင်၏။ ယခုဘဝ၌သော်၎င်း၊ နောက်နောက် ဘဝ၌သော်၎င်း တံငါ မှုဆိုး သူဆိုး ထားပြု ပါပ အလဇ္ဇီအဖြစ်သို့ မချွတ် ရောက်မြဲ ရောက်ပြန်၏။

သမာဓိအရောင် တည်ထောင်မှု ၂။ ကာမကို စိတ်သန္တာန်တွင် အကုန် အစင် မျိုးပြတ်အောင် ပယ်သတ် နိုင်မှ သမာဓိသည် စိတ်သန္တာန်၌ နိစ္စနိယာမအဖြစ်ဖြင့် တည်နိုင်၏။

ကာမကို အကုန်အစင် ပြတ်တဲအောင် မပယ်မသတ်မူ၍ ရသေ့ဣန္ဒြေ ကြီး၊ ရဟန်းဣန္ဒြေကြီး၊ ဈာန်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ပြုလုပ်၍နေသော်လည်း တဒဂ် တနပ်စာ သမာဓိမျှသာ ဖြစ်နိုင်၏။ ယခုဘဝ၌သော်၎င်း၊ နောက်နောက် ဘဝ၌သော်၎င်း သားမယားအာရုံ ကာမဂုဏ်အိုးကြီးအဖြစ်သို့ မချွတ် ရောက်မြဲ ရောက်ပြန်၏။

ပညာအရောင် တည်ထောင်မှု ၃။ အဝိဇ္ဇာကို စိတ်သန္တာန်တွင် အကုန် အစင် မျိုးပြတ်အောင် ပယ်သတ်နိုင်မှ ပညာသည် စိတ်သန္တာန်၌ နိစ္စနိယာမအဖြစ်ဖြင့် တည်နိုင်၏။

အဝိဇ္ဇာမပယ်က အန္ဓုဗာလ ဖြစ်ရပြန်ခြင်း။ ။အဝိဇ္ဇာကို အကုန်အစင် မျိုးပြတ်အောင် မပယ် မသတ်မူ၍ ရသေ့ပညာရှိ၊ ရဟန်းပညာရှိ၊ လူပညာရှိ၊ နတ်ပညာရှိ ပဏ္ဍိတ အမော် တိုင်းကျော်ပြည်ကျော် ပြုလုပ်၍နေသော်လည်း တဒဂ် တနပ် စာမျှသာ ဖြစ်နိုင်၏။ ယခုဘဝ၌သော်၎င်း၊ နောက်နောက်ဘဝ၌သော်၎င်း အရှေ့ အနောက် တောင်မြောက်ကိုမျှ မသိတတ်သော အန္ဓုဗာလအဖြစ်သို့ မချွတ်ရောက်မြဲ ရောက်ရပြန်၏။

ဤအရာတွင် ဒိဋ္ဌိကို မျိုးပြတ်အောင် ပယ်သတ်နိုင်ပေလျှင် ဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သော ကာမအဝိဇ္ဇာတို့လည်း မျိုးပြတ်ကုန်တော့သည်။

ကာမကို ပြတ်အောင် ပယ်နိုင်ပေလျှင် ကာမနှင့်ယှဉ်သော အဝိဇ္ဇာ လည်း မျိုးပြတ်တော့သည်။

ဒိဋ္ဌိမျိုးပြတ်ခဲ့လျှင် သစ္စာလေးပါးတို့၌ တော့ဝေသော အဝိဇ္ဇာပင် မရှိ ပေပြီ။ အနည်းငယ် ဖုံးလွှမ်းခြင်း မကင်းရုံမျှသာ ကျန်ရှိလေသည် ဟူ၍မှတ်။

ဘုရားရှင်တို့ဉာဏ်တော်အရာသာ။ ။ဤသတ္တဝါ အပေါင်းတို့သည်ကား ပကတိသဘောအားဖြင့် မကောင်း

မှုဒုစရိုက် အမှိုက်အမဲတို့၌ အမြဲမွေ့လျော်ခြင်း အလေ့ရှိသော မိမိတို့၏ စိတ်ကို သီလသမာဓိပညာတို့၌ နိစ္စနိယာမအဖြစ်သို့ ရောက်လေအောင် ဘယ်လိုကျင့်၍ ဘယ်တရားကို ပယ်ရှားရသည်ဟူ၍ပင် မသိနိုင်ကြကုန်။ ထို့ကြောင့် သတ္တဝါတို့၏စိတ်ကို ကောင်းမြတ်သောအဖို့၌ နိစ္စနိယာမ ဖြစ်၍ အစဉ်ထာဝရ တည်လေအောင် ပြုလုပ်မှုသည် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ဉာဏ်တော်အရာသာ ဖြစ်၏။

ဘုရားရှင်တို့၏ သာသနာ။ ။လောက၌ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ပွင့်မှုမည် သည် ဤနိစ္စနိယာမလမ်းကို ဖွင့်ခြင်းငှါ ပွင့်ရ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သာသနာဆိုသည်ကား သံသရာ၌ သူသူငါငါ သတ္တဝါတို့သန္တာန်ဝယ် အဖန်ဖန် ဖြစ်ခဲ့ဘူးကြသော သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာမျိုးကို ဆိုသည်မဟုတ်။ ယခုဘဝမှစ၍ နောက်ဘဝ

အဆက်ဆက် ကမ္ဘာအဆက်ဆက် တရံတဆစ်မျှ ပျက်ကွက်ခြင်းမရှိဘဲ နိစ္စနိယာမအဖြစ်သို့ ရောက်သော သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာကိုသာလျှင် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သာသနာဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ ၂-မျိုး။ ။အာဇီဝဋ္ဌမကသီလသည်—

ယခုဘဝ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ မဆိုက်သော အာဇီဝဋ္ဌမက သီလ

ယခုဘဝ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ ဆိုက်သော အာဇီဝဋ္ဌမက သီလ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။

ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင်—

၁။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ မဆိုက်သော အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ သည် တဒင်္ဂသီလသာ ဖြစ်၏။ တနပ်စာ သီလသာဖြစ်၏။ - မြတ်စွာဘုရား တို့၏ သာသနာအစစ် မဟုတ်။

၂။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ ဆိုက်သော (အာဇီဝဋ္ဌမက) သီလသည်သာလျှင် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သာသနာအစစ် ဖြစ်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ခွဲ၍သိလေ။

လက္ခဏာရေး ၃-ပါးကို အားထုတ်ရခြင်း။ ။မြတ်စွာဘုရား သာသနာ တော်တောင်း၌ ကြံ့ကြံ့က်ကြ

ရကုန်သော သူတို့သည်ကား နိစ္စနိယာမအဖြစ်သို့ရောက်၍ မြတ်စွာဘုရား တို့၏ သာသနာအစစ်ဖြစ်သော သီလ သမာဓိ ပညာကို ရကြခြင်း အကျိုးငှါ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်သတ်မှုဟု ဆိုအပ်သော အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာရေးသုံးပါးတို့ကို အားထုတ်ကြရကုန်၏။

သာသနာကွယ်သောဘဝ မရှိသူ။ ။ထို လက္ခဏာရေး သုံးပါးတို့တွင် လည်း—

၁။ အနိစ္စလက္ခဏာသည် လိုရင်းပဓာန ဖြစ်၏။

၂။ အနိစ္စလက္ခဏာ ကောင်းစွာ ထင်မြင်ခဲ့လျှင် အနတ္တလက္ခဏာ ထင်မြင်တော့သည်။

အဓိပ္ပါယ် အကျယ်] သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန် ရောက်ပုံ

၃။ အနတ္တလက္ခဏာ ကောင်းစွာ ထင်မြင်ခဲ့လျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ချုပ်ငြိမ်းတော့သည်။

၄။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိချုပ်ငြိမ်းခဲ့လျှင် ချုပ်ငြိမ်းသည်နှင့် တပြိုင်နက် ထိုသူတို့လည်း ပုထုဇဉ်အဖြစ်မှ ကျွတ်လွတ်ကြကုန်၍ အရိယာသုမြတ်အဖြစ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။

၅။ လောကီဘုံသားအဖြစ်မှ ကျွတ်လွတ်ကြကုန်၍ လောကုတ္တရာဘုံသားအဖြစ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။

၆။ သဥပါဒိသေသ ပဌမနိဗ္ဗာန်ဘုံသားအဖြစ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။

၇။ အာဇီဝဋ္ဌမက သီလသည်လည်း ဘဝ အဆက်ဆက် ကမ္ဘာအဆက်ဆက် မပျက်ကွက်နိုင်သော နိစ္စနိယာမအဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။

၈။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့၌၎င်း၊ သတိပဋ္ဌာန်အမှုတို့၌၎င်း၊ ဘုရားဂုဏ်တရားဂုဏ် သံဃာ့ဂုဏ်တို့၌၎င်း စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းဟူသော သမာဓိသည်လည်း နိစ္စနိယာမအဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။

၉။ လက္ခဏာရေးသုံးပါးတို့၌၎င်း၊ သစ္စာလေးပါးတရားတို့၌၎င်း ထင်လင်းသော ပညာသည်လည်း နိစ္စနိယာမအဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။

၁၀။ ဝိသာခါ အနာထပိဏ်တို့ကဲ့သို့ ဘုံစဉ်စံ အရိယာမျိုးဖြစ်ကြကုန်၍ ဘဝများစွာ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် ကျင်လည်၍ သွားကြကုန်သော်လည်း ထို သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သာသနာတော်မြတ်ကြီးသုံးပါးတို့သည် တဘဝထက် တဘဝ တကမ္ဘာထက် တကမ္ဘာ ပွင့်လင်း စည်ကား ကြီးပွားတိုးတက်၍သာ သွားကုန်တော့သည်။

ထိုသူတို့မှာ အနုမတဂ္ဂသံသရာ၌ သာသနာကွယ်သောဘဝ၊ သာသနာပသောကမ္ဘာဟူ၍ မရှိကြကုန်ပြီ။

သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် ရောက်ပုံ

၁၁။ အနုပါဒိသေသ ဒုတိယနိဗ္ဗာန်သို့ မကူးကြမီ အတွင်း သဥပါဒိသေသ

ပဌမနိဗ္ဗာန်ကြီး၌ အမြဲ တည်ကြကုန်၍ အထွတ်အမြတ်ဖြစ်သော လူ့
ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာတို့ကို အစဉ် ခံစား စံစား၍သာ
နေကြရကုန်၏။

အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ရောက်ပုံ ၁၂။ လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့
ချမ်းသာတို့ကို ဘဝများစွာ ကမ္ဘာ
များစွာ ခံစား စံစားကြကုန်၍ အားရကြကုန်သောအခါ ငြီးငွေ့ကြကုန်
သောအခါ စက်ဆုပ်ကြကုန်သောအခါမှ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို စွန့်ပစ်၍
(အနုပါဒိသေသ) ဒုတိယနိဗ္ဗာန်သို့ ကူးကြကုန်၏။

သတ္တဝါတို့၏စိတ်ကို ပြုပြင်မှုတို့တွင် ဤကဲ့သို့ ကောင်းမြတ်သောအဖို့၌
နိစ္စနိယာမအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ပြုပြင်မှုကိုကား သင်္ခါရဒုက္ခဟူ၍
မဆိုအပ်။

ဤမှတစ်ပါးသော သီလအလုပ်၊ သမာဓိအလုပ်၊ ပညာအလုပ်ဟူသမျှ
တို့သည်ကား သင်္ခါရဒုက္ခဟူ၍ဆိုတတ်သည်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော်—

ဘဝတွေ ကမ္ဘာတွေသာ အနုမတဂ္ဂ ကုန်ပျော၍ အပါယ်လေးဘုံက
ပင် ထ-ရသော လမ်းမျိုး မဟုတ်လေ၊ အပါယ်မျိုး အပါယ်ရိုးကပင်
ကျွတ်လွတ်နိုင်သော လမ်းမျိုး မဟုတ်သောကြောင့်တည်း။

ဤတွင်ရှေ့ကား ဘာဝနာလေးဆယ် အဓိပ္ပါယ်ကို
အကျယ်ပြဆိုခန်း ပြီး၏။

နိဂုံး ၃-ဂါထာ

နိဂုံး ၃-ဂါထာ

- ၁။ နဂရေ ပျဉ်းမနား နာမေ၊ အရညေ ပဗ္ဗတန္တရေ။
တံ နိဝါသီဟိ သာဓုဟိ၊ ဓမ္မကာမေဟိ ကာရိတေ။
- ၂။ သဉ္စန္ဓေ သာရ ရုက္ခေဟိ၊ စန္ဒနောဒကသီတလေ။
စကံမေ သာလမဏ္ဍမိ၊ ဝသန္တေန မယာ ကတာ။
- ၃။ ဝိပုလတ္ထံ ဒီပယန္တိ၊ သော ဘာဝနာဒီပနီ။
ဣဓေဝ သန္တာ ဗုဇ္ဈန္တု၊ ဘာဝေတွာ ဘာဝနာ ဣမာတိ။

ကျမ်းပြုရာဌာန ၁။ ပျဉ်းမနား နာမေ၊ ပဋိရူပ အနေလှလျက် ဒေသ
သီးခြားပျဉ်းမနားဟု ထင်ရှားသော အမည်ရှိထသော။
နဂရေ၊ မြို့၌။ အရညေ၊ ကုပ်လုပ်လေးတာ ငါးရာမက ကွာဝေးလှ၍
အရညအင်္ဂါနှင့်လည်းပြည့်စုံစွာထသော။ ပဗ္ဗတန္တရေ၊ ဝဲယာမြှောင်ယှက်
တောင် နှစ်ဖက်တို့၏ အတွင်း၌။ ဓမ္မကာမေဟိ၊ တရားဓမ္မ နှစ်သာရကို
ဒိဋ္ဌထင်လင်း သိမြင်ခြင်းငှါ အလိုရှိကြကုန်သော။ တံနိဝါသီဟိ သာဓုဟိ၊
ထို ပျဉ်းမနားမြို့နေ မိတ်ဆွေ အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့သည်။
ကာရိတေ၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၆၆-ခု ဒုတိယဝါဆိုလ အတွင်းတွင်
အလျင်အမြန် ဆောက်လုပ်စေအပ်ထသော။

ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ် ၂။ သာရရုက္ခေဟိ၊ ချောသွယ်မြင့်ဖြူး စွင့်စွင့်မြူးလျက်
အထူးကြည်လင် အနှစ်ယှဉ်ကုန်သော သစ်ပင်ပျို
အပေါင်းတို့သည်။ သဉ္စန္ဓေ၊ အကိုင်းအခက် ဗိတာန်ကြက်သို့ ကူးယှက်စီ
ထပ် ဖုံးလွှမ်းအပ်ထသော။ စန္ဒနောဒကသီတလေ၊ စမ်းရေ စိမ့်ရေ
တတွေ့တွေ့လျှင် မြေတွင်အထူး ရေရွှင်မြူး၍ လွန်ချမ်းမြေ့ရာလည်း ဖြစ်
ထသော။ သာလမဏ္ဍမိ၊ မွှေးပျံ့သင်းကြိုင် အင်ကြင်းမြိုင် အမည်ရှိထ
သော။ စကံမေ၊ အမည်မတိမ် ထေရ်မဟိန်လျှင် ထိန်တဘုန်းဝေ
သုံးပစေဟု ဒေဝါနံပိယ ဒီပသေဌ်နင်း ဆောက်လှူနှင်းသည့် စကြံအလား
အလျားအတောင် ခြောက်ဆယ်စားစားကယ်သည် ရှည်သွယ်ပြန့်ညောင်း
စကြံကျောင်း၌။ ဝသန္တေန၊ သီတင်းဝါကပ်ဆိုနေထိုင်သော။ မယာ၊ မုံရွာမြို့
လယ်တီတောကျောင်းဆရာ ငါသည်။

ကျမ်းပြီးကာလ ၃။ ဝိပုလတ္ထံ၊ ဘာဝနာလေးဆယ်တို့၏ ကျယ်ဝန်း
 ပြန့်ပွားသောအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒီပယန္တီ၊ ထင်လင်း
 စွာ ပြုထွန်းနိုင်သော။ သော ဘာဝနာဒီပနီ၊ ဘာဝနာဒီပနီ အမည်ရှိသော
 ဤကျမ်းသစ်ကို။ ကတာ၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်းတွင် စီရင်အပ် အပြီးသတ်
 သတည်း။

သန္တာ၊ စိတ်နှလုံး လိမ်မာကုန်သော ပညာရှိအပေါင်း သူတော်
 ကောင်းတို့သည်။ ဣမာ ဘာဝနာ၊ ဤလေးဆယ်သော ဘာဝနာတရား
 တို့ကို။ ဘာဝေတွာ၊ ပျားများအားထုတ်ကြကုန်၍။ ဣဓေဝ၊ ဤဘုရား
 သာသနာ၌ပင်လျှင်။ ဗုဇ္ဈန္တု၊ ဘုံစဉ် စံညောင်း ဗောဓိ နှောင်းနှင့်
 အကြောင်းသင့်၍ ပွင့်ကြပါစေကုန်သတည်း။

“ဘုံစဉ်စံညောင်း ဗောဓိနှောင်း” ဟူသော စကား၏ အဓိပ္ပါယ်ကို
 ငါတို့စီရင်သော ဗောဓိပက္ခိယဒီပနီ စာအုပ်အဆုံးတွင် ပြဆိုလျက် ပါရှိ
 လေ၏။

ဘာဝနာဒီပနီ ပြီးပြီ။

ဘာဝနာဒီပနီ

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အက္ခရာချင်းလည်း အာကာသ	
ပရိစ္ဆေဒခြားပုံ	၁၄၁
အကျိုးဆက် ၂-မျိုးထွက်ပုံ	
အကြောင်း	၈၁
အကျမ်းဝင်မှုဆိုင်ရာ (အမြင်	
မှားမှုကို)	၂၃၈
အကြောကြီးငယ်ပေါင်း	၁၃၆
အကြောပေါင်းအရေအတွက်	၄၀
အကြိုက် ၂-လမ်း	၁၉၇
အကြိုက် ၃-မျိုး	၁၉၅
အကြောင်း ၄-ပါးကိုစုံ၍	
မှန်အပြင်၌ထင်ပုံ	၅၆
အခြေအနေပျက်ဆိုးရာ၌	
မှတ်ဖွယ်	၆၆
အဿ-အဓိပ္ပာယ်	၂၆၆
အဿ-အပြစ်	၂၆၆
အဿပုဒ် ဝိဂြိုဟ်	၂၆၆
အဿမူလအပြစ်	၂၇၅
အစိုးမရသော ခန္ဓာ ၅-ပါး	၁၉၂
အစွန်း ၂-ခုကြား ပရိစ္ဆေဒ	
ခြားပုံ	၆၄

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အစွန်း ၂-ပါး	၄၄
အဆင်းဓာတ်သူယောင်ပြု၍	
ကြည့်ပုံ	၂၂၅
အဆိပ်နှင့်တူသော	
အကုသိုလ်	၂၉၈
အဆိပ်ပင်တောနှင့်တူသော	
လူ့ဘုံ နတ်ဘုံ	၂၉၈
အဆိပ်သီးခြားပမာ ၅-ခုခန္ဓာ	၂၉၉
အဆုပ်ခဲစသည်၌ ဖြစ်ပျက်	
ရှုပုံ	၈၃၊ ၇၀
အဇဋ္ဌာကာသ မည်ပုံ	၁၇၂
အဇ္ဈတ္တခန္ဓာ ၅-ပါး မြား	
မည်ပုံ	၂၆၅
အညမညပစ္စည်းဆိုင်ရာ (ကိုယ်	
ခန္ဓာကို ၂၄-ပစ္စည်းတပ်	
ပြရာ၌)	၁၅၂
အဏုမြူခေါ်ပုံ	၂၂
အတ္တအခြင်းအရာ	၁၈၉
အတ္တဒိဋ္ဌိကင်းသူ	၂၃၇
အတ္တဒိဋ္ဌိကြောင့် အပါယ်	
ဖြစ်ရပုံ	၁၄

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အတ္တဒိဋ္ဌိချုပ်ငြိမ်းက အပါယ် ငြိမ်းပုံ	၁၆
အတ္တဒိဋ္ဌိချုပ်ဆုံးက ဒုစရိုက် သစ် ချုပ်ဆုံးပုံ	၁၄
အတ္တဒိဋ္ဌိပယ်ခါနည်း	၁၈
အတ္တဒိဋ္ဌိရိုနေသမျှ ချမ်းသာမှု ကင်းပုံ	၁၅
အတ္တဒိဋ္ဌိရှိသူ	၂၃၆
အတ္တဒိဋ္ဌိရှင် အမြင်	၂၃၇
အတ္တဒိဋ္ဌိရှင်းချက်	၁၄
အတ္တနိမိတ်အခြင်းအရာ	၁၈၇
အတ္တနိမိတ်ကွယ်ပျောက်မှု အနိစ္စလက္ခဏာမြင်ပုံ	၁၉၀
အတ္တနိမိတ်မည်ခြင်း	၁၈၆
အတ္တနှင့်ဝတ္ထုကိရိယာ ခွဲမရခြင်း	၁၈၈
အတ္တပြုမမည်ခြင်း	၂၃၂
အတ္တမျိုး	၂၃၉
အတ္တသာရနိမိတ်ပျောက်က အနတ္တဝိပဿနာမြောက်ပုံ	၂၂၁
အတ္တသိဖြစ်ပုံအကြောင်း အရာ	၁၀၅
အတာဏအပြစ်	၂၆၈
အတော့အထိ ၂-ပါးအထူး	၁၀၂
အတွင်းမီး ၃-ပါး သရုပ်	၃၁၇
အတွင်းမီးမည်ခြင်း	၂၆၉
အတွယ်မှားပုံ(တဏှာ)	၂၁၁

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အတ္တိပစ္စည်းဆိုပုံ(ကိုယ်ကို ပစ္စည်းတပ်ပြုရာ၌)	၁၅၅
အထက်သို့သာ ဆန်တက်သူ များ	၂၀၃
အထင်မှားပုံ (မာန)	၂၁၁
အဓိပတိပစ္စည်းဆိုပုံ(ကိုယ်ကို ပစ္စည်းတပ်ပြုရာ၌)	၁၅၂
အနတ္တအနက် ၂-မျိုး	၂၁၆
အနတ္တအနက် နက်နဲပုံ	၂၁၅
အနတ္တကို အတ္တထင်ရာ၌ ရှင်းချက်	၂၀၇
အနတ္တဉာဏ်မြင်က သောင်းကျန်းမှုကင်းပုံ	၂၁၅
အနတ္တပုဒ်အဓိပ္ပာယ်	၂၃၈
အနတ္တမျိုး	၁၄၇
အနတ္တသိဖြစ်ပုံ	၁၀၅
အနတ္တလက္ခဏာ ၅-ပါး သရုပ်	၄၊ ၂၃၈
အနတ္တလက္ခဏာပြဆိုခြင်း	၁၈၆
အနမတဂ္ဂသံသရာရှင်းချက်	၁၂
အနုဗာလအမြင် ခေါ်ပုံ	၇၃
အနာ ၃ မျိုး သရုပ်	၁၆၈
အနာအမျိုးမျိုး	၁၆၉
အနိစ္စဉာဏ်မြင်က သောင်းကျန်းမှုကင်းပုံ	၂၁၅
အနိစ္စထူထောင်မိက ဒုက္ခ အနတ္တ ထူထောင်မိပုံ	၂၂၇

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အနိစ္စဓမ္မမြင်က သဏ္ဍာန	
နိမိတ် ပျောက်ပုံ	၁၆၀
အနိစ္စဓာတ်မျိုး	၅၅
အနိစ္စနှင့် မရဏဘေး	၁၄၇
အနိစ္စဘာဝနာ ၁၀-ပါးသရုပ်	၂၂၂
အနိစ္စမည်ပုံ	၁၅၉
အနိစ္စမျိုး, အနတ္တမျိုးဖြစ်ပုံ	၄၉
အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၀-ပါး	
သရုပ်	၂၊ ၂၁၇
အနိစ္စလက္ခဏာကို ပြဆိုချက်	၁၅၉
အနိစ္စလက္ခဏာကို မထင်နိုင်ပုံ	၃၇
အနိစ္စလက္ခဏာမြင်က နိစ္စ-	
နိမိတ် ကွယ်ပျောက်ခြင်း	၁၉၀
အနိစ္စလက္ခဏာ ရှုပုံ	၂၅၆
အနိစ္စဝိပဿနာကို ပြဆိုချက်	၁၆၃
အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ်	၁၆၃
အနိစ္စဝိပဿနာမှ	
မည်ခြင်းအကြောင်း	၂၂၆
အနိစ္စသိစသည်၌	
ရှင်းချက်	၁၀၅၊ ၁၁၀
အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်	၂၄၊ ၂၂၄
အနိမိတ္တာနုပဿနာဉာဏ်	၂၅
အနုပဿနာဉာဏ်ပယ်သော	
တရားများ	၁၀
အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်	
ရောက်ပုံ	၃၅၄

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်	
ရှင်းချက်	၂၄၀
အနုသယဘုံ မည်ပုံ	၃၄၉
အပမီး ၄-ပါး သရုပ်	၃၁၇-၈
အပါယ်ဒုက္ခ ကြီးကျယ်ပုံ	၁၇၀
အပါယ် ၄-ဘုံ အသိုက်အအုံ	၉
အပါယ် ၄-ဘုံ သက်တမ်း	
မမြဲပုံ	၃၄၀
အပါယ်ဘုံတို့ ပုထုဇဉ်စိတ်မှ	
ဖြစ်ပုံ	၃၄၅
အပါယ်ဘုံမည်သည်	
ထွက်ပေါက်မရှိပုံ	၁၃
အပါယ်ဘုံသားများ	၀
အဖန်ဖန် အသက်ရှည်သော	
ပုဂ္ဂိုလ်များ	၃၀၉
အဖို့ ၂-ပါး	၁၆၇
အဗျဒေရဲသက်တမ်း	၃၄၁
အဘိဇ္ဈာအဓိပ္ပါယ်	၂၁၁
အဘိယာစကနှင့် ပဋိညာဉ်	၁
အဘိသင်္ခါရမာရ်	၂၀၃
အဘိသင်္ခါရမာရ်၏ အစာ	၂၀၅
အမြင် ၂-ပါး မတူပုံ	၇၆
အရသာ၌ ရှင်းချက်	၁၃၂
အရသာမျိုး၌ သိမှု	၁၂၄
အရိယာတို့ သွားရာလမ်း	၂၄၅
အရေ၏ သိမှု ကာယဝိညာဏ်	
မည်ခြင်း	၁၀၀

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရေ၌ ဖြစ်ပျက်ရှုပုံ	၆၅
အရေပေါင်း အရေအတွက်	၄၀
အရိပ်သူယောင်နှင့် ခန္ဓာကိုယ်	၅၈
အရိုးပေါင်းအရေအတွက်	၄၀
အလသားဟူသော ဝေါဟာရ မည်ပုံ	၂၆၆
အလေ့အပြစ်	၂၇၂
အလိမ္မာ ၂-မျိုး	၉၄
အလို ၂-မျိုး	၁၉၄
အလိုဆိုးကောင်း ၂-မျိုး	၂၄၄
အလိုမလိုက်သော ခန္ဓာ ငါးပါး	၁၉၀
အဝိဂတပစ္စည်းဆိုပုံ(ကိုယ်ကို ပစ္စည်းတပ်ပြရာ၌)	၁၅၅
အဝိဇ္ဇာပျောက်မှ သမ္မတ္တိ လမ်းရောက်ပုံ	၂၀၈
အဝိဇ္ဇာမှ အတ္တဒိဋ္ဌိဖြစ်ခြင်း	၁၇
အဝိဇ္ဇာမျိုး မပြတ်သမျှ ဆင်းရဲပုံ	၃၅၁
အဝိစိင်ရဲကြီး	၆
အဝိစိင်ရဲတည်နေပုံ	၃၁၉
အဝိစိင်ရဲ၌ မီးလျှံအဆက် မပြတ်ပုံ	၃၁၉
အဝိစိင်ရဲသက်တမ်း	၃၃၉
အဝိစိပုဒ်ဝိဂ္ဂိုဟ်	၃၁၉
အသံဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၂၈
အသင်္ခတ နိစ္စဓာတ်ကြီး	၂၃၃

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အသင်္ခတ နိဗ္ဗာန်ကြီး	၂၃၅
အသင်္ခေနှင့် အနန္တရှင်းချက်	၈
အသရဏအပြစ်	၂၇၃
အသိ ၃-မျိုး	၁၃၁
အသုရကဘယ် အမျိုးမျိုး	၈၊ ၃၄၃
အသုရကဘယ်တို့သက်တမ်း	၃၄၂
အသားစိုင့်စသည်၌ ဖြစ်ပျက်ရှုပုံ	၆၆
အသားပေါင်း အရေအတွက်	၄၀
အသက်တမ်း မမြဲသော ပြိတ္တာနှင့် အသုရကဘယ်	၃၄၂
အသက် ရှုမု၏ အကြောင်း အကျိုး	၈၂
အသက် ရှုမု၌ ဆီမီးတောက် ဥပမာ	၈၁
အသစ်ဖြစ်က အဟောင်း ပျက်ခြင်း	၆၀
အဟောင်းပျက်မှ အသစ်ဖြစ် ပေါ်ပုံ	၆၀
အဟုတ်ရှိမျိုးမဟုတ် ဝေါဟာ ရမျှသာ ဖြစ်သောတရား များ	၁၆၂
[အာ]	
အာကာသ အဓိပ္ပာယ်	၇၂
အာကာသခြားပုံ အဓိပ္ပာယ်	၃၀
အာကာသဓာတ်ထင်ပုံ	၃၆

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အာ]

အာကာသ ဓာတ် ၂-မျိုး	၂၉
အာကာသ ပရိစ္ဆေဒခြားပုံ (အစွန်းကြီး ၂-ခုကြား)	၆၄
အာကာသ ပရိစ္ဆေဒရှင်းချက်	၃၂
အာဇီဝဥမကသီလမျိုး	၃၅၂
အာဒီနဝ အပြစ်ယူပုံ	၂၇၃
အာဒီနဝပုဒ် ဝိဂြိုဟ်	၂၇၃
အာနေဉ္ဇာဘိ သင်္ခါရ ရှင်းချက်	၂၄၀
အာပေါ အာကာသမည်ပုံ	၃၂
အာပေါကာယ	၄၁
အာပေါကာယ သူယောင် ကြီးခေါ်ပုံ	၅၈
အာဗာဓ အနာမျိုး	၁၆၉
အာဗာဓ အပြစ်ယူပုံ	၂၆၄
အာရမ္မဏပစ္စည်းဆိုင်ပုံ (ကိုယ် ကို ပစ္စည်းတပ်ပြရာ၌)	၁၅၂
အာရုံပြုမှု လျင်မြန်ပုံ	၁၃၇
အာသဝစီးပွား ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၈၁
အာသဝပုဒ် ဝိဂြိုဟ်	၂၈၁
အာသဝမီး	၂၈၁
အာသဝမည်ခြင်း	၂၉၈
အာသေဝနပစ္စည်းဆိုင်ပုံ (ကိုယ် ကို ပစ္စည်းတပ်ပြရာ၌)	၁၅၄
အာဟာရပစ္စည်း ဆိုင်ပုံ (ကိုယ်ကို ၂၄-ပစ္စည်း တပ်ပြရာ၌)	၁၅၄

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဣ-ဤ]

ဣန္ဒြိယပစ္စည်းဆိုင်ပုံ	၁၅၄
ဣန္ဒြိယသံဝရသီလအဓိပ္ပာယ်	၂၁၁
ဣရိယာပုထ်တိုင်း ဗျာပါရ မတူခြင်း	၁၄၂
ဣဿာအဓိပ္ပာယ်	၁၉၈
ဤတိအပြစ်	၂၅၉
ဤတိပုဒ်ဝိဂြိုဟ်	၂၅၉

[ဥ]

ဥဏှတေဇောမီးဓာတ်ကိစ္စ	၂၇
ဥတုဇကာယကြီးမည်ပုံ	၆၂
ဥတုဇကာယ သူယောင် ခေါ်ပုံ	၆၁-၂
ဥဒယစွန်းကြီးမည်ပုံ	၆၄
ဥဒယဗ္ဗယရှင်းချက်	၂၅၉
ဥပစ္ဆေဒကကံရှင်းချက်	၂၈၀
ဥပဒ္ဒဝအဓိပ္ပာယ်	၂၆၂
ဥပဒ္ဒဝအပြစ်	၂၆၁
ဥပဒ္ဒဝပုဒ် ဝိဂြိုဟ်	၂၆၀
ဥပနိဿယပစ္စည်းဆိုင်ပုံ (ကိုယ်ကို ၂၄-ပစ္စည်း တပ်ပြရာ၌)	၁၅၃
ဥပသဂ္ဂအပြစ်	၂၆၃
ဥပသဂ္ဂပုဒ် ဝိဂြိုဟ်	၂၆၃
ဥပပါတိဇာတိရှင်းချက်	၃၀၉
ဥပါဒ်စွန်းခေါ်ပုံ	၂၉
ဥပါဒ်စွန်းနှင့် ဘင်စွန်း	၆၅

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဥ]

ဥပါဒါရုပ်ခေါ်ပုံ	၁၆၀
ဥပါယာသဓမ္မအပြစ်	၂၉၅
ဥဿဒရဲကြီး ၄-ထပ် (ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်လာ)	၆
ဥဿဒရဲကြီး ၅-ထပ်	၃၂၀
ဥဿဒရဲကြီး အကွာအဝေး	၇
ဥဿဒရဲကြီး ပြင်ဘက်ရှိ ငရဲငယ်များ	၇
ဥဿဒရဲ ၁၆-ထပ်, ၂၀-ထပ် ရှင်းချက်(သံကိစ္စဇာတ်နှင့် ဒေဝဒုတသုတ်လာ)	၃၂၀
ဥသ္မာတေဇောနှင့် သန္တာပ တေဇော	၈၇
ဥဿာဟနှင့် ဗျာပါရ မတူခြင်း	၁၄၂
ဦးခေါင်း၌ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါး	၂၁၈

[ဇ-ဩ]

ဇဏေယျက ကံကြမ္မာ	၃၃၅
ဇရကပတ္တိက ကံကြမ္မာ	၃၃၄
အေးမှု၌ ကိစ္စကြီး ၂-ပါး	၄၃
ဩကာသလောကရှင်းချက်	၂၆၇
ဩဿမည်ခြင်း	၂၉၈
ဩတ္တပ္ပအဓိပ္ပါယ်	၂၁၂

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[က]

ကံအဟုန်ကုန်က အပါယ်ဘုံ	
မှာ စုရပုံ	၁၇၇
ကံ ၃-ပါး သရုပ်	၉၇
ကံကုန်ခြင်း၏ အဓိပ္ပါယ်	၃၂၈
ကံကြမ္မာ ၃၂-ပါး သရုပ်	၃၃၁
ကံကြမ္မာ ၃၂-ပါး ဆောင်ပုဒ် နှင့် ရှင်းချက်	၃၃၆
ကံငယ်နှင့် အပါယ်ကျက ရှေးကံဟောင်းများ ဆက်လာခြင်း	၁၂
ကံတခုသာ အကျိုးပေးပုံ	၁၁
ကမ္မပစ္စည်းဆိုပုံ (ကိုယ်ကို ၂၄-ပစ္စည်း တပ်ပြရာ၌)	၁၅၄
ကမ္မာရာမတာတဏှာ	၁၄၈
ကဟာပဏိက ကံကြမ္မာ	၃၃၅
ကာဏကစ္ဆပေါပမသုတ် ရှင်းချက်	၁၀
ကာမတဏှာ၏ အားထားရာ ကာမဝတ္ထု	၁၂၂
ကာမတဏှာကို ဖြစ်ပွားစေ သော ကာမဝတ္ထု	၁၂၂
ကာမတဏှာကြောင့် အပုပ်ကို ခင်မင်ပုံ	၁၂၁
ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကံကြောင့် အဝီစိငရဲ၌ ဖြစ်ရပုံ	၃၂၆
ကာယအကြိုက်	၁၉၉

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[က]

ကာယဓမ္မအလို	၂၀၀
ကာယပေါင်း ၃၂ ပါး	၃၉၂၄၀
ကာယဝိညာဏ်ပြဇာနီးခြင်း	၉၈
ကာယဝိညာဏ်မည်ပုံ	၁၁၂
ကာယဝိညာဏ်ရှင်းချက်	၉၉
ကာယဝိညာဏ်သိနှင့် မနော ဝိညာဏ်သိ	၁၁၂
ကာယသမ္မုဿဖြစ်ပေါ်ပုံ	၁၁၁
ကာယာယတနကောက်ပုံ	၁၁၀
ကာလကဉ္စိက အသုရကာယ် မျိုး	၃၄၄
ကာလသန္တတိနိမိတ်	၁၅၇
ကာလသုတ်ငရဲကြီး	၅
ကာဠသုတ်ငရဲပမာဏနှင့် ခံစားရပုံ	၃၁၀
ကာဠသုတ်ငရဲမည်ပုံ	၃၁၀
ကာဠသုတ်ငရဲသက်တမ်း	၃၃၉
ကာဠသုတ်ဝိဂ္ဂိုဟ်	၃၁၀
ကိလေသနိဗ္ဗာန်ရှင်းချက်	၂၄၈
ကိလေသမာရ်၏ စားဖတ် ဖြစ်ရာ ကိုယ်ခန္ဓာ	၂၈၄
ကိလေသအနန္တဖြစ်ပွားခြင်း	၁၇၆
ကိလေသဘာတ်	၂၈၇
ကိလေသမီး၏ တရား ကိုယ်များ	၁၆
ကိလေသမီးကြောင့် အောက် အောက်ဘုံ၌ဖြစ်ရခြင်း	၁၇၇

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[က]

ကိလေသာယမ်းထုပ်ကြီး	၂၈၆
ကိလေသာသောင်းကျန်းပုံ	၂၁၃
ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ရန် ခက်ခဲပုံ	၃၀၃
ကောဠာသ၏သိမှု	၁၀၀
ကောဠာသ၏သိမှု၌ရှင်းချက်	၁၀၀
ကုန်ဆုံးမှုမြင်အောင်ကြည့်က သိရမည့်တရားများ	၂၈
ကိုးကွယ်ရာမဟုတ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၇၃
ကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ရှားမှု မြင်အောင်ရှု	၇၉
ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ၂၄-ပစ္စည်း တပ်ပြပုံ	၁၅၁
ကျီးပြိတ္တာ၏ခန္ဓာကိုယ်	၃၄၃
ကျွန်ခံသည်ဆိုရာ၌ရှင်းချက်	၁၉၂
ကြားသိ ၂-ချက် စသည်ဖြစ်ပုံ	၉၃
ကြိမ်ပိုက်ချောင်းငရဲ	၃၂၂
ကြိမ်ပိုက်ချောင်းငရဲတည် ပုံနှင့်ခံစားရပုံ	၃၂၂
ကြိမ်ပိုက်ချောင်းငရဲ၌ခံရပုံ	၃၂၅
ကြောက်ရွံ့ခြင်းဖြစ်ရာ၌ နှလုံးသွေးရောင်ဖြစ်ပုံ	၁၄၄

[ခ]

ခံစားမှု ၃-မျိုး	၉၃
ခံစားမှု၌အဓိပ္ပါယ်	၉၃
ခဏိကဇရာနှင့်ခဏိကမရဏ	၂၉၀

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၁]

ခဏိကပစ္စုပ္ပန်	၆၈
ခဏိကမရဏ	၁၀၅
ခဏိကမရဏစသည် ၁၃-ပါး	၁၁၉
ခဏိကမရဏမည်ခြင်း	၂၇၅
ခန္ဓမာရ်၏အစာ	၂၈၅
ခန္ဓာ ၅-ပါး အကျိုးမဲ့ခြင်း	၂၆၆
ခန္ဓာ ၅-ပါး အန္တရာယ်မျိုး	၂၅၉
ခန္ဓာ ၅-ပါး အပြစ်ဖြစ်ပုံ	၂၇၃
ခန္ဓာ ၅-ပါး၏နှိပ်စက်မှုကိုရှုပုံ	၂၆၁
ခန္ဓာ ၅-ပါးကို အတ္တဟု စွဲလမ်းခြင်း	၂၃၁
ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ဥပဒ္ဒဝဆိုခြင်း	၂၆၁
ခန္ဓာ ငါးပါးကို ငှက်ပျော တုံးပမာ နှိုးနှောချက်	၂၅၁
ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါထင်ပုံ	၁၃၉
ခန္ဓာ ၅-ပါး ဒုက္ခတရား	၁၆၇
ခန္ဓာ ၅-ပါးမှ အရိပ်	၂၃
ခန္ဓာ ၅-ပါး သရုပ်	၂
ခန္ဓာ ၅-ပါး သူသတ်သမား	၂၇၇
ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် အကုသိုလ်၏ အစီးအပွား	၃၀၂
ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် ဒုက္ခဖြစ်ပုံ	၁၇၃
ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် နှုနာမျိုး	၂၆၃
ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် ဘေးဖြစ်ပုံ	၂၅၈
ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် မြား ပြောင်းမည်ပုံ	၂၆၄

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၁]

ခန္ဓာအစဉ်၏ ဖြစ်ပျက် လမ်းကိုမြင်အောင်ရှုပုံ	၂၅၇
ခန္ဓာငါးဝ အနတ္တ	၂၀၅
ခါရာပဋိစ္ဆက ကံကြမ္မာ	၃၃၅
ခွေးရူးပြန်သူပမာ ဒုက္ခထင်ပုံ	၂၄၅
ခက်မာမှုကိုဉာဏ်စိုက်ရှု	၂၁၇
ခက်မာပျက်မှုကို မြင်အောင်ရှု	၂၁၇
ခက်မာမှုဓာတ်သူယောင်	၂၂၅
ချမ်းသာကြောင့် အပါယ် လားသူများ	၁၈၄
ချိပ်ဆေးရုပ်ကြီးပမာရှုမြင်ပုံ	၆၄
ချုပ်ပျက်မှုကိုသိခြင်း	၆၆
ချုပ်ပျောက်စေသော မရဏသဘော	၁၀၆
ခြေဖဝါး၌ ရုပ်နာမ်ခွဲပုံ	၁၁၅
ခြေလှမ်းတိုင်း အနိစ္စအချက် ကို ဉာဏ်နိုင်ရုံကြည့်	၂၂၅
ခြေလှမ်း၌ ရှုမှတ်ပုံ	၆၅
ခြေသည်းလက်သည်းပေါင်း	၄၀

[၈]

ဂဏ္ဍအပြစ်	၂၆၄
ဂဏ္ဍအနာမျိုး	၁၆၉
ဂန္ဓမည်ခြင်း	၂၉၈
ဂဗ္ဘသေယျကရှင်းချက်	၂၆၀

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဃ-င]	
ဃာနအကြိုက်	၁၉၉
ဃာနဓမ္မအလို	၂၀၀
ဃာနဝိညာဏ် နာမ်ခန္ဓာ	
၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၂၆
ငရဲကြီး ဂ-ထပ် အက္ခရာ	
အဝေး	၆၂၀၀
ငရဲကြီး ဂ-ထပ်တို့၏	
သက်တမ်း	၃၃၉
ငရဲကြီး ဂ-ထပ် အဓိပ္ပာယ်	၃၀၇
ငရဲအမျိုးမျိုး	၃၂၀
ငရဲခန်းအမျိုးမျိုး	၃၃၇
ငရဲခန်းများ မဆုံးနိုင်ဖွယ်	
များပြားပုံ	၃၃၀
ငရဲ၌ ဆင်းရဲဒုက္ခ မပြတ်ဖြစ်ပုံ	၃၂၀
ငရဲသတ္တဝါချင်းဆက်နေပုံ	၃၂၀
ငရဲပြည်သက်တမ်းစိစစ်ချက်	၃၃၉
ငရဲဘုံ-ငရဲကြီး ဂ-ထပ်	၅
ငရဲဘုံကြီးနှင့်ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း	
ကျယ်ဝန်းပုံတူညီခြင်း	၇
ငရဲသူသတ္တဝါတို့ ဒုက္ခခံရပုံ	၃၂၃
ငါးလိပ်ပမာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ	၂၁၀
ငှက်ပျောတုံးနှင့်တူသော	
အတ္တဘော	၂၃၁
ငှက်ပျောတုံးပမာ ရုပ်နာမ်	
ခန္ဓာ	၂၂၉
ငှက်ပျောဖောင်ပမာ လူနတ်	
ဗြဟ္မာ	၂၃၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[င-စ]	
ငှက်ပျောဖောင်ရှင်နှင့်	
အနိစ္စမှု	၂၃၆
စက္ခုအကြိုက်	၁၉၉
စက္ခုအလိုစသည်	၂၀၀
စက္ခုအာရုံစသည်၌ သုခ	
ဒုက္ခ ခဲ့ခြင်း	၂၄၂
စက္ခုစသည် ဓမ္မကို ပိုင်နိုင်က	
သံသရာမှ လွတ်နိုင်ခြင်း	၂၀၆
စက္ခုဓမ္မအလို	၂၀၀
စက္ခု၌ဖြစ်သော နာမ်	
ခန္ဓာ ၄-ပါး	၂၁၀
စက္ခုဝိညာဏ် နာမက္ခန္ဓာ	၁၃၀
စကြဝဠာခေါ်ပုံ ရှင်းချက်	၁၃
စပါးကြီးမြေပြိတ္တာခံစားရပုံ	
အခြင်းအရာ	၃၄၂
စပါးကြီးမြေပြိတ္တာ	
သက်တမ်း	၃၄၂
စလသဘော	၂၂၃
စီရကဝါသိက ကံကြမ္မာ	၃၃၅
စေတနာ ၆-ပါး	၉၇
စေတနာ၏ အမှုကိစ္စ	၉၇
စေတနာကို အနိစ္စထင်အောင်	
ရှုသင့်ပုံ	၉၇
စေတနာကို ကံခေါ်ခြင်း	၉၇
စေတသိက်၌ အနိစ္စဖြစ်ပုံ	၃၀၄
စွဲလမ်းတတ်သောတရားများ၁၀-၉	
စွဲလမ်းရာဝတ္ထု ၃-ပါး	၁၀၊ ၂၀

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၀]

စွဲလမ်းသော အခြင်းအရာ	
၃-ပါး	၁၈၉
စိတ်အရသာ ကြီးကျယ်ပုံ	၁၄၇
စိတ်၏အလား ၂-မျိုး	၂၉၉
စိတ်၏ အာဂန္တုအလား	၃၀၀
စိတ်၏ ပကတိအလား	၃၀၀
စိတ်ကို ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါထင်ပုံ	၁၃၉
စိတ်ကို ပြုပြင်မှုတရားများ	၃၅၁
စိတ်ညစ်နှမ်းကြောင်း	
အညစ်အကြေး ၃-မျိုး	၃၄၈
စိတ်ဓမ္မအလို ပြဆိုချက်	၁၉၇
စိတ်ဖြူစင်ကြောင်း အရောင်	
၃-မျိုး	၃၄၈
စိတ်လှည့်စားနေပုံ	၁၁၄
စိတ်လျင်မြန်ပုံ	၁၃၁
စိတ်သာ ပဓာနဖြစ်ပုံ	
ပြဆိုချက်	၂၉၉
စိတ်သည် အနတ္တမျိုး	၃၀၄
စိတ်သည် သတ္တဝါ၏ အတ္တ-	
သာရ မဟုတ်ပုံ	၃၀၄
စိတ်သည် အနိစ္စမျိုး	၃၀၃
စိတ်သည် ဒုက္ခမျိုး	၃၀၃
စိတ္တဇကောယကြီး ပေါ်လာပုံ	၆၃
စိတ္တဇကောယကြီး မည်ပုံ	၆၂
စိတ္တဇကောယသုယောင်	၆၁-၂
စိတ္တဇဝါယောကောယကြောင့်	
ဥတုဇကောယလဖြစ်ပုံ	၈၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၀]

စိတ္တဝိပလ္လာသ အနန္တ	၄၈
စိန္တာမယဉာဏ်သိ	၁၁၆
စောင့်ရှောက်တတ်သော	
နိဗ္ဗာန်	၂၇၀
စောင့်ရှောက်မှုကြောင့်သာ	
တည်ရှိနိုင်သော အသက်	၅၂

[ဆ-ဇ]

ဆံပင်စသည်ကို ရှုပုံ	၄၀
ဆံပင်၌ ဥပါဒါရုပ် ခွဲပုံ	၄၅
ဆံပင်၌ ကာယကြီး ၄-ပါးခွဲပုံ	၄၀
ဆံပင်၌ ဓာတ်နိမိတ်ခွဲပုံ	၄၁
ဆံပင်၌ သဏ္ဍာနနိမိတ်	
ဖုံးလွှမ်းပုံ	၄၂
ဆံပင်၌ သန္တတိနိမိတ်	
ဖုံးလွှမ်းပုံ	၄၂
ဆံပင်ပေါင်း အရေအတွက်	၄၀
ဆင်းရဲခြင်း၏ မူလဖြစ်သော	
ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၇၅
ဆင်းရဲမှုဒုက္ခလက္ခဏာ	၁၆၄
ဆယ်ပြည်ထောင်စရဲ	
သက်တမ်း	၃၄၁
ဆွေမျိုးမတော်ဘူးသည်	
မရှိခြင်း	၂၀၆
ဇရာ ၃-မျိုး	၂၉၀
ဇရာအဓိပ္ပါယ်	၂၉၀
ဇရာအမှုကြီး	၂၉၁

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၉-၅-၉]

ဇရာဓမ္မအပြစ်	၂၉၀
ဇရာနှင့်မရဏ	၂၉၀
ဇာတိဓမ္မကို မသိခြင်း	၁၀၆
ဇာတိဓမ္မအပြစ်	၂၀၆
ဇာတိဓမ္မကြီး	၆၂
ဇာတိဓာတ်	၃၆
ဇာလရောရုဝငရဲ၌ခံစားရပုံ	၃၁၄
ဇာလရောရုဝငရဲမည်ပုံ	၃၁၄
ဇိဝှါအကြိုက်	၁၉၉
ဇိဝှါဓမ္မအလို	၂၀၀
ဇိဝှါဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ	
၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၂၃
ဇိဝှါဝိညာဏ်မည်ပုံ	၁၂၃
ဇော ၇-ကြိမ်ကျမှ အက္ခရာ	
တလုံးဖြစ်ပုံ	၁၄၁
ဇောစိတ်	၁၃၄
ဇောစိတ်အဟုန်ပြင်းပုံ	၁၃၆
ဇောတိမာလိက ကံကြမ္မာ	၃၃၄
ဇောမနောအရသာ၌ သာယာ	
သော တဏှာအမျိုးမျိုး	၁၄၀
ဈာနပစ္စည်းဆိုပုံ (ကိုယ်ကို	
၂၄-ပစ္စည်းတပ်ပြရာ၌)	၁၅၅
ဈာနဘာဝနာရှင်းချက်	၃၄၇
ဉာဏ်အမြင်	၁၂၅
ဉာဏ်အမြင်ပေါက် ရှုသင့်ပုံ	၀၄
ဉာဏ်အမြင်ဖောက်ပြန်တတ်ပုံ	၂၁၃
ဉာဏ်သိ	၁၁၆၊ ၁၂၉

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၄-၈]

ဌာနသန္တတိနိမိတ်	၁၅၇
တကိုယ်လုံးကို ပုဂ္ဂိုလ်	
သတ္တဝါထင်ပုံ	၁၃၉
တကြိမ်မှီဝဲသော အစာ၏	
တည်တံ့မှု	၅၁
တဏှာမျှ သန္တိသုခ မရပုံ	၁၆၅
တဏှာကြောင့် သံသရာ	
ဒုက္ခမှ မလွတ်နိုင်ပုံ	၁၀၅
တာဏပုဒ်ဝိဂ္ဂိုဟ်	၂၆၀
တာပနငရဲမည်ပုံ	၃၁၄
တာပနငရဲကြီး	၆
တာပနငရဲ ခံစားရပုံနှင့်	
ပမာဏ	၃၁၅
တာပနငရဲသက်တမ်း	၃၃၉
တာပနပုဒ်ဝိဂ္ဂိုဟ်	၃၁၄
တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုး	၀
တုစ္ဆစီးပွားမျိုး	၂၄၀
တေဇောအာကာသ	၃၃
တေဇောကာယ	၄၁
တေဇောကာယသယောင်ကြီး	၅၀
တေဘူမကတရား၏	
အမည်များ	၂၉၆
တေဘူမကဓမ္မတရား	၁၆၇
တေဘူမကဓမ္မတို့အပြစ်	၂၉၆
တတ်သိလိမ္မာမည်ပုံ	၉၄
တည်ဆဲကိုသာမြင်ခြင်း	၃၅

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၈]

ထမင်းခြောက်ပုလဲပမာ
 ငါးခန္ဓာ ၂၉၄
 ထင်ရှားသောဒုက္ခဘေးများ ၁၈၂
 ထွက်သက်ဝင်သက်အစိုးရက
 အာယုဝဗ္ဗနုပ္ပိ ၈၂
 ထွက်သက်ဝင်သက်အစိုးရက
 အာဟာရသိဒ္ဓိပ္ပိ ၈၂
 ထိုင်ခြင်း၌ ကာယကြီး ၄-ပါး
 ဖြစ်ပျက်ပုံ ၈၈

[၉]

ဒိဋ္ဌိအမြင် ၁၁၇၊ ၁၂၅
 ဒိဋ္ဌိသိ ၁၁၆၊ ၁၂၉
 ဒိဋ္ဌိအမှားကြီး
 တည်ထောင်ခြင်း ၂၀၇
 ဒိဋ္ဌိ၏ စွဲလမ်းချက် ၁၈၉
 ဒိဋ္ဌိသောင်းကျန်းပုံ ၂၁၄
 ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရှင်းချက် ၂၆
 ဒုက္ခအချက် ၂၅၄
 ဒုက္ခအဓိပ္ပါယ် ၂၅၄
 ဒုက္ခအပြစ် ၂၅၆
 ဒုက္ခအဖို့ဖြစ်သောတရားများ ၁၈၆
 ဒုက္ခအရကောက်နှင့်အဓိပ္ပါယ် ၂၅၃
 ဒုက္ခကြောင့်
 အပါယ်လားသူများ ၁၈၄
 ဒုက္ခစက်ကြီးစက်ငယ်တို့
 ခန္ဓာ ၅-ပါးမှ ဖြစ်ပုံ ၂၅၉

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၁၀]

ဒုက္ခမျိုး ၁၄၇
 ဒုက္ခမျိုးစုံ အပါယ် ၄-ဘုံ ၅
 ဒုက္ခမျိုးဖြစ်သောတရားများ ၁၆၄
 ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၅-ပါး
 သရုပ် ၃၊ ၂၄၂၊ ၂၅၆
 ဒုက္ခလက္ခဏာထင်က
 သုခနိမိတ်ပျောက်ခြင်း ၁၇၀
 ဒုက္ခလက္ခဏာပြဆိုချက် ၁၆၄
 ဒုက္ခလက္ခဏာ များပြားခြင်း ၁၈၀
 ဒုက္ခလက္ခဏာရူပုံ ၂၅၇
 ဒုက္ခဝိပဿနာ ၁၆၃
 ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် နိစ္စ
 နိမိတ် စသည်ပျောက်ပုံ ၁၈၂
 ဒုက္ခဝိပဿနာ ပြဆိုခြင်း ၁၈၁
 ဒုက္ခသာ ရုပ်နာမ်တို့၏
 ပကတိသဘော ၁၇၃
 ဒုက္ခသိဖြစ်ပုံ ၁၀၅
 ဒုစရိုက်အနန္တတို့ ပြုပြင်မှုမှ
 ဖြစ်ပွားပုံ ၁၉၃
 ဒုစရိုက်မျိုး ၂၈၈
 ဒုစရိုက်သစ် များပြားပုံ ၁၅
 ဒုစရိုက်တရားကို ကျောက်လုံး
 ဝန်နှင့်တူပုံ နှီးနှောချက် ၂၅၁
 ဒေဝဒုတသုတ် စစ်တမ်းကြီး
 ၅-ချက် ၃၂၉
 ဒေဝဒုတရှင်းချက် ၃၂၉
 ဒေဝဒုတသုတ်လာ ငရဲမျိုး ၃၃၇

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၅]

ဒေဝပုတ္တမာရ် ၂၈၃
 ဒေါမနဿလွန်ကဲရာ၌
 နှလုံးသွေးရောင် ၁၄၄
 ဒေါသလွန်ကဲရာ၌
 နှလုံးသွေးရောင်ဖြစ်ပုံ ၁၄၃
 ဒေါသသောင်းကျန်းပုံ ၂၁၄

[၈]

ဓမ္မအန္တရာယ် ၁၄၈
 ဓမ္မအလို ၁၉၄၊ ၂၀၂
 ဓမ္မအလို ၆-ပါး ပြဆိုချက် ၁၉၈
 ဓမ္မကြီး ၃-ပါး ၃၆၊ ၃၈
 ဓာတ် ၄-ပါး ဖောက်ပြန်မှု
 ကြောင့်သေရသူ
 များခြင်း ၁၈၄
 ဓာတ် ၆-ပါး မမြင်က လှူနတ်
 ချမ်းသာ အန္တရာယ်နှင့်
 တူခြင်း ၂၃၅
 ဓာတ်၏အကြိုက် ၁၉၆
 ဓာတ်ကြီး ၃-ပါး ၇၂
 ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး ၃၈
 ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးနှင့်
 ကြိမ်လုံးပမာ ၃၃
 ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးနှင့် ချိပ်ခဲ
 ၃ပမာ ၃၀
 ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးမြင်က
 ပညတ်ပျောက်ပုံ ၅၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၉]

ဓာတ်ကြီး ၆-ပါး ၂၁၆
 ဓာတ်ကြီးများကို ခုန်
 ကျော်၍ မလိုက်ပုံ ၇၂
 ဓမ္မရောရဝငရဲ ခံစားရပုံ ၃၁၃
 ဓမ္မရောရဝငရဲမည်ပုံ ၃၁၃

[၈]

နခသိခသုတ်ရှင်းချက် ၉
 နာခြင်းသဘောရှိသော
 ခန္ဓာ ၅-ပါး ၂၉၃
 နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ၂-ပါးစုံ
 ဖြစ်ပုံ ၁၂၆
 နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၏အမှု ၁၀၁
 နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၌ အနိစ္စ
 လက္ခဏာ ၉၀
 နာမက္ခန္ဓာအလိုက် နှလုံးသွေး
 ဖြစ်ပုံ ၁၄၃
 နာမက္ခန္ဓာဖြစ်သည်ကို
 သိနည်း ၂၁၉
 နာမ်ခန္ဓာအရိပ် ၂၃
 နာမ်တရား၌ ပြုပြင်မှုများ ၁၈၀
 နားအရသာ ၂-မျိုး ၁၃၀
 နား၌ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာ
 ၄-ပါး ၂၁၈
 နိစ္စ၏ အခြင်းအရာ ၁၈၉
 နိစ္စနိမိတ်ကို ပြဆိုချက် ၁၅၆
 နိစ္စနိမိတ် ကွယ်ပျောက်ပုံ ၁၆၁

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[န]	
နိစ္စနိမိတ်တို့ဉာဏ်၌ ကွယ်သော	
အခါ ရှုရမည့်တရားများ	၂၂၅
နိစ္စနိမိတ်ပျောက်က အတ္တ-	
သာရ နိမိတ် ပျောက်ပုံ	၂၂၁
နိစ္စနိမိတ်မှပွားပုံ	၁၅၈
နိစ္စသိစသည်၌ရှင်းချက်	၁၀၄၊ ၁၁၈
နိစ္စသိနှင့် အနိစ္စသိ	၁၀၄
နိဒ္ဒါရာမတာတဏှာ	၁၄၈
နိဗ္ဗာန်ဘုံကြီး ၅-ဆင့်	
ရှင်းပြပုံ	၂၄၈-၉
နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း	
တရားများ	၂၇၁
နိဗ္ဗာန်သာ တာဏ စစ်မှန်ပုံ	၂၇၀
နိဗ္ဗာန်သာ ပုန်းအောင်းရာ	
မှန်ပုံ	၂၇၂
နိဗ္ဗာန်သဘောစီးသူဖြစ်ခြင်း	၂၃၄
နိမိတ် ၂-ပါး	၁၅၆
နိမိတ် ၂-ပါးပျောက်မှု	
အမှန်မရှိ သိနိုင်ပုံ	၂၂၀
နိမိတ်ကွယ်ပျောက်မှု	၁၆၂
နိဿယပစ္စည်းဆိုပုံ	၁၅၂
နုနာပမာ ကာမတဏှာ	၁၂၁
နှလုံး၏သိမှု မနောဝိညာဏ်	
မည်ခြင်း	၁၀၀
နှာခေါင်း၏သိမှု ၂-မျိုး	၁၂၆
နှာခေါင်း၌ဖြစ်သော နာမ်-	
ခန္ဓာ ၄-ပါး	၂၁၈

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[န-ပ]	
နှိပ်စက်တတ်သော ခန္ဓာ	
၅-ပါး	၂၆၁
နက်နဲသော ဒုက္ခဘေးများ	၁၈၃
နတ်ဗြဟ္မာ မဖြစ်ဘူးသူ မရှိပုံ	၂၉၄
ပကတိဇာတိသဘော	
ပေါ်အောင် ကြည့်ပုံ	၃၀၅
ပကတိမျိုးဖြစ်သော	
ဒုက္ခအဖို့တရား	၁၆၈
ပစ္စာဇာတပစ္စည်း ဆိုပုံ	၁၅၃
ပညာမျက်စိ မရှိသူတို့	
သွားရာလမ်း	၂၄၇
ပညာအရောင် တည်	
ထောင်ပုံ	၃၅၀
ပညာမဲ့သူအမြင်	၂၄၆
ပညာမျက်စိမရှိသော	
အန္ဓပုထုဇဉ်	၇၃
ပညာမျက်စိရှိသူ အမြင်	၂၄၆
ပညာရှိတို့၏ သိမှု ၂-မျိုး	၁၁၆
ပညာလွန်ကဲရာ၌ နှလုံး	
သွေးရောင် ဖြစ်ပုံ	၁၄၃
ပဋိသန္ဓေအနည်းဆုံး	
ဖြစ်ရာဘုံ	၃၀၇
ပဋိသန္ဓေအများဆုံး	
ဖြစ်ရာဘုံ	၃၀၇
ပဋိသန္ဓေဝိပါက် ခန္ဓာ	၂၈၈
ပဌမနိဗ္ဗာန်ဘုံသားများ	၂၃၃
ပဌမနိဗ္ဗာန်ဘုံသားမည်ပုံ	၂၄၉

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ပ]

ပဏ္ဍိတအမြင်	၇၄
ပထဝီ အာကာသ	၃၀
ပထဝီကာယ	၄၁
ပထဝီကာယ သူယောင်နှင့်	
ခန္ဓာကိုယ်	၅၈
ပထဝီဓာတ်ကြီး ဆိုးဝါးပုံ	၁၆၉
ပထဝီ၌ ဒုက္ခလက္ခဏာရှုပုံ	၁၆၇
ပယောဂစံကပ်သုအသွင်	
ဒိဋ္ဌိအမြင်	၂၁၂
ပရမာဏမြူခေါ်ပုံ	၂၂
ပရမတ်အလို ခန္ဓာ ၅-ပါး	၁၄၀
ပရမတ်ဓာတ်မျိုး	၅၅
ပရိဒေဝဓမ္မအပြစ်	၂၉၅
ပရိယဋ္ဌာနတံ မည်ပုံ	၃၄၉
ပရေပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်	၂၃၈
ပလာလပိဋက ကံကြမ္မာ	၃၃၆
ပလိဃပရိဝတ္တိက ကံကြမ္မာ	၃၃၅
ပါဏာတိပါတစေတနာ	
ရှင်းချက်	၂၈၈
ပါပဓမ္မမည်ခြင်း	၂၀၂
ပီတိလွန်ကရာ၌ ဖြစ်သော	
နှလုံးသွေးရောင်	၁၄၃
ပုညာဘိသင်္ခါရရှင်းချက်	၂၄၀
ပုထုဇန်တို့ သွားရာလမ်း	၂၄၅
ပုရေဇာတပစ္စည်း ဆိုပုံ	
(ကိုယ်ကို ၂၄-ပစ္စည်း	
တပ်ပြရာ၌)	၁၅၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ပ]

ပုဂ္ဂိုလ်အလို	၁၉၄၊ ၂၀၁
ပုဂ္ဂိုလ်အလိုနှင့် စက္ခု	
အလို ဆန့်ကျင်ပုံ	၂၀၂
ပုဂ္ဂိုလ်အလိုနှင့် ဓမ္မအလို	•
ဆန့်ကျင်ပုံ	၂၀၁
ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြိုက်	၁၉၆-၇
ပုဂ္ဂိုလ်၏ အနှစ်အသား	
ဥပမာ	၁၈၇
ပုဂ္ဂိုလ်၏ သိမှု၌ ရှင်းချက်	၁၀၀
ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ခန္ဓာ ၅-ပါး	၁၈၇
ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပြုပြုသမျှကံများ	၁၈၉
ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကိစ္စ ဟူသမျှ	
မနောနှလုံးမှ ဖြစ်ပုံ	၁၃၈
ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍	
စွဲလမ်းပုံ	၁၂၈
ပုဂ္ဂိုလ်သိ	၁၃၁
ပုန္နေးမဓာတ်သူယောင်	၂၂၅
ပုဗ္ဗိကိစ္စကြီး ၂-ပါး	၄၃
ပျားပိတုန်းပမာ ရှာပုံ	၂၄၅
ပျက်မှုကို ပကတိသဘော	
ဆိုပုံ	၁၇၃
ပျက်မှုဖြစ်မှု လျင်မြန်ခြင်း	၈၄
ပျက်မှုသာ ရုပ်နာမ်တို့	
သဘော	၁၇၁
ပြာပူငရဲ	၃၂၁
ပြာပူငရဲတည်နေပုံနှင့်	
ခံစားရပုံ	၃၂၁

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၀]

ပြာပူငရဲ၌ ခံရပုံ	၃၂၃
ပြိတ္တာအမျိုးမျိုး	၇
ပြိတ္တာတို့သက်တမ်း	၃၄၂
ပြုခဲလည့်ဒုစရိုက်များပြားပုံ	၃၄၆
ပြုပြင်၍ ရှုမိမိ စောဒနာခြင်း	၁၉၂
ပြုပြင်တိုင်းလည်း မရနိုင်ပုံ	၁၉၂
ပြုပြင်နိုင်မှ ဖြစ်သော သုခ	
အဖို့တရား	၁၆၈
ပြုပြင်မှု၏ မမြဲပုံ	၂၆၆
ပြုပြင်မှု သင်္ခါရ ၂-မျိုး	၃၄၈
ပြုပြင်မှုကင်း၍ အလို	
သက်သက် မဖြစ်ခြင်း	၅၄
ပြုပြင်မှုကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်	
တည်ခြင်း	၅၄
ပြုပြင်မှုကြောင့်သာ	
သာယာဖွယ်ဖြစ်ခြင်း	၁၇၃
ပြုပြင်မှုစမ်းအားကြောင့်	
တည်နိုင်ပုံ	၁၉၁
ပြုပြင်မှုတရားများ	၅၅
ပြုပြင်မှုနှင့် ပကတိမှုကို	
ခြားနားမြင်ပုံ	၂၆၈
ပြုပြင်မှုနှင့် သိမှုကို ဓာတ်ခွဲ	
ပြုခြင်း	၅၄
ပြုပြင်မှုမရှိသော သူငယ်ပမာ	
၅-ခန္ဓာ	၁၇၄
ပြုပြင်မှု သင်္ခါရ	၂၃၉
ပြုပြင်မှုသည် သင်္ခါရဒုက္ခ	၁၉၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၀-၆]

ပြုပြင်ရမှုဆိုလျှင်လဲ	
သူကျွန်မည်ပုံ	၁၉၂
ဖယောင်းရုပ်ကြီးပမာရှုမြင်ပုံ	၆၄
ဖယောင်းရုပ်နှင့် ကိုယ်ခန္ဓာ	
ပျက်ပုံ	၈၉
ဖဿဖြစ်ပေါ်ခြင်း	၁၀၉
ဖောဠဗ္ဗ ၆-ပါး	၁၁၀
ဖောဠဗ္ဗသိမှု	၁၂၄
ဖောဠဗ္ဗာယတနကောကံပုံ	၁၁၀
ဖွဲ့စေးမှု ဓာတ်သုယေဝင်	၂၂၅
ဖြစ်ဆဲနှင့်ပျက်ဆဲကိုမမြင်နိုင်ပုံ	၃၅
ဖြစ်ပျားမှု မြင်အောင်ကြည့်	၂၉
ဖြစ်ပျက်ကို မြင်အောင်ရှု	၇၀
ဖြစ်ပျက်မှုကို နှလုံးမသွင်းခြင်း	
ကြောင့် သန္တတိဖုံးလွှမ်းပုံ	၃၇
ဖြစ်ပျက်မှုတို့ နှိပ်စက်၍	
ဆင်းရဲပုံ	၁၆၄

[၁]

ဗလိသမံသိက ကံကြမ္မာ	၃၃၅
ဗာလုဿုက္ကရှင်းချက်	၂၄၀
ဗိလင်္ဂထာလိက ကံကြမ္မာ	၃၃၃
ဗောဓိပက္ခိယသာ စီးပွား	
အစစ်အမှန်	၂၄၀
ဗျာဓိဓမ္မအပြစ်	၂၉၃
ဗျာဓိပုဒ် ဝိဂ္ဂိုဟ်	၂၉၃
ဗျာပါဒအဓိပ္ပါယ်	၂၁၁

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဘ]

ဘယဋ္ဌဒုက္ခမည်ခြင်း	၂၅၃
ဘဝကို နုံချာစေဆော	
ကာမဝတ္ထု	၁၂၃
ဘဿာရာမတာတဏှာ	၁၄၉
ဘာဝနာ-၄၀ အဓိပ္ပါယ်	၁၂၂
ဘာဝနာမယဉာဏ်သိ	၁၁၇
ဘုရားရှင်တို့သာသနာ	၃၅၁
ဘောမိုက်နှင့် တူသော	
လူ့အလို	၂၁၃
ဘင်စွန်းကြီးမည်ပုံ	၆၄
ဘင်စွန်းခေါ်ပုံ	၂၉
ဘင်ပုပ်ငရဲ တည်နေပုံနှင့်	
ခံစားရပုံ	၃၂၀
ဘင်ပုပ်ငရဲ၌ ခံရပုံ	၃၂၃
ဘုံ ၃-ပါး၏ ဥပမာများ	၂၉၀
ဘုံစဉ်စံအရိယာတို့၏တာဏ	၂၇၁
ဘုတ် ၄-ပါး သိမ်မွေ့ပုံ	၂၅၊ ၂၇
ဘုတ် ၄-ပါးနှင့်အာကာသ	၂၉

[မ]

မခံသာမှု၌ အဓိပ္ပါယ်	၉၃
မဂ္ဂပစ္စည်းဆိုပုံ	၁၅၅
မစ္စုမာရ်	၂၀၃
မစောင့်ရှောက်တတ်သော	
ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၆၉
မစ္ဆရိယအဓိပ္ပါယ်	၁၉၀
မနောအကြိုက်	၁၉၉

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[မ]

မနောဓမ္မအလို	၂၀၀
မနောနှလုံးအခွင့်ကြီးကျယ်ပုံ၁၃၀	
မနောနှလုံးကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ	
ထင်ပုံ	၁၃၉
မနောနှလုံး၌ ဖြစ်ပေါ်မှု	
၃-မျိုး	၁၄၂
မနောနှလုံးမှ ဇောဖြစ်ပုံ	၁၃၄
မနောနှလုံးသိ	၁၃၁
မနောနှလုံးသည် ပုဂ္ဂိုလ်	
သတ္တဝါမဟုတ်	၁၃၀
မနောဝိညာဏ်အမျိုးမျိုး	၁၃၄
မနောဝိညာဏ်နာမက္ခန္ဓာ	
၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၃၄
မနောဝိညာဏ်ဖြစ်ရာဌာန	၁၃၄
မရဏ ၂-ပါး	၁၀၅
မရဏအမြဲရှိခြင်းအကြောင်း	၂၇၇
မရဏဓမ္မကို မသိခြင်း	၁၀၆
မရဏဓမ္မကြီး	၆၂
မရဏဓမ္မဒုက္ခမျိုး	၁၀၇
မရဏဓမ္မမျိုးဖြစ်သော်လည်း	
သုခဖြစ်ပုံ	၁၀၆
မရဏဓာတ်	၃၆
မရဏဓာတ်ကို ခန္ဓာ ၂-ပါး	
ဖြင့် ရေတွက်ပုံ	၂၇၆
မလ္လိကာမိဖုရားဥပမာ	
ကာမေသု မိစ္ဆာစာရကံ	၃၂၇
မလုံခြုံသော ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၇၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မဟာအဝိစိဝေဒနာမည်ပုံ	၃၁၉
မဟာကုသိုလ်ထက် အပ္ပနာ	
ကုသိုလ်ဖြစ်ရန် ခဲယဉ်းပုံ	၃၀၁
မဟာတာပနဝေဒနာကြီး	၆
မဟာတာပနဝေဒနာခံစားရ	
ပုံနှင့် ပမာဏ	၃၁၆
မဟာတာပနဝေဒနာမည်ပုံ	၃၁၅
မဟာတာပနဝေဒနာသက်တမ်း	၃၃၉
မဟာတာပနပုဒ် ဝိဂ္ဂိုဟ်	၃၁၅
မဟာရောဂုဝေဒနာကြီး	၆
မဟာရောဂုဝေဒနာမည်ပုံ	၃၁၄
မဟာရောဂုဝေဒနာသက်တမ်း	၃၃၉
မာနအဓိပ္ပာယ်	၂၂၁
မာန၏စွဲလမ်းချက်	၁၀၉
မာနသောင်းကျန်းပုံ	၂၁၄
မာရ် ၄-ပါး သရုပ်	၂၀၃
မာရ် ၄-ပါး သတ်မှု	၂၀၃
မာရာမိသအပြစ်	၂၀၃
မာရာမိသပုဒ် ဝိဂ္ဂိုဟ်	၂၀၃
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသိ မည်ပုံ	၁၀၄
မိစ္ဆာဓမ္မနိမိတ်ကြီး	၆၇
မိစ္ဆာဓမ္မမည်ခြင်း	၂၀၂
မိမိဖြစ်ရာဌာန၌သာ ရုပ်	
နာမ်တို့ ချုပ်ဆုံးပုံ	၁၆၂
မီး ၁၁-ပါး သရုပ်	၂၇၄
မီးကျိုး ၂-မျိုး	၈၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မီးတောက်အမာခံနှင့်	
ဉာဏ်အမြင်	၇၅
မီးတောက်ပမာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ	၄၉
မီးတောက်ဖြစ်ပေါ်ကြောင်း	
နှင့် ဉာဏ်အမြင်	၇၄
မီးတောက်ရာ၌ အမြင် ၂-မျိုး	၇၃
မီးဓာတ်ရုပ်ပမာ ကိုယ်ခန္ဓာ	၁၄၉
မီးပျိုးမှုကို မြင်အောင်ရှု	၄၃
မီးရထားပမာ ကိုယ်ခန္ဓာ	၁၃၄
မေတ္တာလွန်ကဲရာ၌	
နှလုံးသွေးရောင်ဖြစ်ပုံ	၁၄၃
မောဟလွန်ကဲရာ၌ဖြစ်သော	
နှလုံးသွေးရောင်	၁၄၃
မောဟသောင်းကျန်းပုံ	၂၁၄
မတ်တတ်ရပ်၍ ကိုယ်ထွေ	
ရှုသင့်ပုံ	၈၇
မွှေးညှင်းစသည်၌ ဓာတ်ခွဲပုံ	၄၆
မွှေးညှင်းပေါင်းအရေအတွက်	၄၀
မိန်းမတို့၌ မီး ၇-ပါး	၃၁၇
မှတ်သိ လိမ္မာ မည်ပုံ	၉၄
မှန်ရိပ်ပမာနှင့် ကာယကြီး	
၄-ပါး	၅၆
မျက်စိအရသာ ၂-မျိုး	၁၃၂
မျက်စိသိ	၁၃၁
မျက်တောင်ခတ်မှု ထင်မြင်ပုံ	၁၆၂
မျက်တောင်တခတ်၌ ကာယကြီး	
၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ	၈၀

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[မ-ယ]

မျက်တောင်တခတ်ပျက်ရာ၌	
နိစ္စနိမိတ်ဖုံးလွှမ်းပုံ	၂၇၆
မြေကိုခံသော ရေထူပေါင်း	၁၇၂
မြင်မှုစသည်ကို တပြိုင်တည်း	
မှတ်ထင်ပုံ	၁၄၁
မြင် သိ ၂-ချက်ဖြစ်ပုံ	၉၂
ယမမင်း ကယ်ဆယ်ပုံ	
အကြောင်းအရာ	၃၂၉
ယောဂမည်ခြင်း	၂၉၈
ယင်မမဲရိုင်းပမာ ရှာပုံ	၂၄၅
ယမ်းမီးတောက် ၂-မျိုး	၇၃
ယမ်းမီးပမာ ကိုယ်ခန္ဓာ	
ဖြစ်ပျက်ပုံ	၇၁

[ခ]

ရတနာဖော်ရှင်နှင့် နိစ္စမှု	၂၃၆
ရာဂမီး၏ အပြစ်များပြားပုံ	၂၇၄
ရာဟုမုခ ကံကြမ္မာ	၃၃၄
ရေဥပမာ ရုပ်နာမ်ပျက်ပုံ	၁၇၁
ရေကိုခံသော လေထူပေါင်း	၁၇၂
ရေနံကြမ်းမီးတောက်အသွင်	
စိတ်ဘဝင်	၁၃၅
ရေနှင့်မီးရောင်	
မရောယှက်ခြင်း	၁၀၉
ရောဂအပြစ်	၂၆၄
ရောဂါအနာမျိုး	၁၆၈
ရောရုဝငရဲ ၂-မျိုး	၃၁၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ခ]

ရောရုဝငရဲကြီး	၆
ရောရုဝငရဲမည်ပုံ	၃၁၃
ရောရုဝငရဲသက်တမ်း	၃၃၉
ရောရုဝပုဒ် ဝိဂြိုဟ်	၃၁၃
ရူပက္ခန္ဓာ	၂
ရူပက္ခန္ဓာ၌ ခွဲခြမ်းနည်း	၅၆
ရန်သူ၏ အစီးအပွား	
တရားများ	၂၀၉
ရပ်ခြင်း၌ ကိုယ်အင်္ဂါ	
လှုပ်ရှားခြင်း	၈၅
ရပ်စဉ်၌ ခန္ဓာ ၅-ပါး	
ဖြစ်ပျက်ပုံ	၂၂၆
ရပ်နေစဉ် လှုပ်ရှားမှု ၂-မျိုး	၇၉
ရပ်ရာ၌ ကာယကြီး ၄-ပါး	
ဖြစ်ပျက်ပုံ	၇၉
ရုပ်ခန္ဓာမြင်က နာမ်ခန္ဓာကို	
လည်း မြင်နိုင်ပုံ	၁၆၁
ရုပ်တွေ သဲကမ်းပြိုမျှပျက်ပုံ	၂၂၀
ရုပ်၌ အနိစ္စဖြစ်ပုံ	၃၀၄
ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ ငှက်ပျောတုံး	
နှင့်တူပုံ	၂၃၀
ရုပ်နာမ်ခန္ဓာသည် ဒုက္ခမျိုး	၁၆၅
ရုပ်နာမ်ခန္ဓာခွဲပုံ	၁၀၃
ရုပ်နာမ်တို့၏ ထင်ရှားသော	
ဒုက္ခဘေး	၁၈၂
ရုပ်နာမ်တို့ တည်ပုံ ပျက်ပုံ	၅၀
ရုပ်နာမ်တို့၌ နိမိတ်စုံလမ်းပုံ	၂၀

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ရ-လ]	
ရုပ်နာမ်၌ အနိစ္စရူပံ	၂၄
ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်ပုံ	၁၂၇၊ ၁၃၁
ရုပ်ပြောင်းလဲမှုဖြစ်ပုံ	၈၆
ရုပ်မှအရိပ် ၂-မျိုးပေါ်ခြင်း	၂၁
ရုပ်ဟောင်းချုပ်မှ ရုပ်သစ်ပေါ်	၈၀
လက္ခဏာရေး ၃-မျိုး	၁၅၆
လက္ခဏာရေး ၃-ပါး အားထုတ်သင့်ပုံ	၃၅၂
လေဏပုဒ် ဝိဂ္ဂိုဟ်	၂၇၂
လူနာရောဂါ ဓာတ်ကြိုက် ပမာ	၁၉၅
လူဘဝ၏တန်ဖိုး	၂၀၄
လူ့အလိုနှင့် ပယောဂအလို	၂၁၂
လောကအလို ပုဂ္ဂိုလ်မည်ပုံ	၁၂၉
လောကကြီး ၃-ပါး	၂၈၆
လောကန္တရိုက် အသုရကာယ်မျိုး	၃၄၄
လောကီချမ်းသာ မှန်သမျှ ဒုက္ခဖြစ်ပုံ	၂၅၄
လောကီစီးပွားမှန်သမျှ အချည်းနှီးဖြစ်ပုံ	၂၄၁
လောကုတ္တရာကုသိုလ် ပြဆိုချက်	၃၀၂
လောဘလွန်ကဲရာ၌ နှလုံး သွေးရောင်ဖြစ်ပုံ	၁၄၃
လောဘသောင်းကျန်ပုံ	၂၁၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[လ]	
လက်စားမှုဆိုရာ၌ရှင်းချက်	၁၉၃
လက်ပံတောငရဲ	၃၂၁
လက်ပံတောငရဲ တည်နေပုံနှင့် ခံစားရပုံ	၃၂၁
လက်ပံတောငရဲ၌ခံရပုံ	၃၂၄
လက်သည်းပေါ်ရှိ မြေမှုန့်ပမာ သုဂတိခန္ဓာ	၁၇၉
လင်ကိုရိုသေခြင်းအကျိုး	၃၁၈
လမ်း ၂-သွယ် ရှင်းပြချက်	၂၄၄
လောက်ကိုက်ခွေးနာပမာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ	၁၆၆
လောင်မီးအလား မရဏ တရား	၁၀၇
လိပ်ကန်း ထမ်းပိုးပမာ သုဂတိဘုံ ပြန်လာရန် ခဲယဉ်းပုံ	၁၀
လိပ်ကန်းပမာ သုဂတိခန္ဓာ	၁၇၈
လှုပ်ကြမှု ဓာတ်သူယောင်	၂၂၅
လျှာအရသာ ၂-မျိုး	၁၂၆
လျှာ၏သိမှု ၂-မျိုး	၁၂၄
လျှာ၌ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါး	၂၁၉
လျစ်လျူရှုမှု၌ အဓိပ္ပါယ်	၉၃
လျှောင်းခြင်း၌ ကာယကြီး ၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ပုံ	၈၉

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝဓကအပြစ်	၂၇၅
ဝဓကပုဒ် ဝိဂ္ဂိုဟ်	၂၇၅
ဝါယောအာကာသ	၃၃
ဝါယောကဿ	၄၁
ဝါယောကာယသုယောင်ကြီး	၅၈
ဝိညာဉ်လိမ်မှုကို ပယ်ရှားပုံ	၇၇
ဝိညာဏ် ၆-ပါးအစု	၉၁
ဝိညာဏ် ၆-ပါး၌ အနိစ္စ	
လက္ခဏာ	၉၈
ဝိညာဏ်နှင့် သညာအထူး	၉၆
ဝိညာဏ်သိမည်ပုံ	၉၆
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ	၂
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ	
အမာခံ ဖြစ်ခြင်း	၉၈
ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို နောက်ဆုံး	
ထားပုံအကြောင်း	၉၀
ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ သိမှတ်ဖွယ်	၉၀
ဝိတက်လွန်ကဲရာ၌	
နှလုံးသွေးရောင်ဖြစ်ပုံ	၁၄၃
ဝိနိပါတိက	
အသုရကဘယ်မျိုး	၃၄၄
ဝိပတ္တိခေါ်ပုံ	၂၀၁
ဝိပရိဏာမဒုက္ခအမျိုးမျိုး	၁၇၅-၆
ဝိပဿနာဉာဏ်သိ	၁၁၇
ဝိပုယုတ္တပစ္စည်း ဆိုပုံ (ကိုယ်ကို	
ပစ္စည်းတပ်ပြုရာ၌)	၁၅၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝိပုယုတ္တပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်	
ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်	၁၀၃
ဝိပါကပစ္စည်း ဆိုပုံ	၁၅၄
ဝိပါက်ခန္ဓာတို့၏ ဇာတိဘေး	၂၈၉
ဝိဘဝသဘော	၂၂၃
ဝီတိက္ကမဘုံ မည်ပုံ	၃၄၉
ဝေဒနာ ၆-ပါး	၉၄
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ	၂
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ အဓိပ္ပါယ်	၉၃
ဝေဒနာတိက်၌ပါသော	
ဒုက္ခဝေဒနာ	၂၅၄
ဝေဒနာဖြစ်ပေါ်ခြင်း	
အကြောင်း	၁၀၈
ဝေဒယိတသုခစသည်ဖြစ်ပုံ	၂၅၀
ဝေဒယိတသုခမည်ခြင်း	၂၄၂
ဝေဒယိတသုခလမ်း	၂၄၄
[သ]	
သံကိလေသိကအပြစ်	၂၉၆
သံကိလေသိကပုဒ်ဝိဂ္ဂိုဟ်	၂၉၆
သံဃာတငရဲကြီး	၆၊ ၃၁၁
သံဃာတငရဲ မည်ပုံ	၃၁၁
သံဃာတငရဲ ပမာဏနှင့်	
ခံစားရပုံ	၃၁၁
သံဃာတငရဲသက်တမ်း	၃၃၉
သံဃာတပုဒ် ဝိဂ္ဂိုဟ်	၃၁၁
သံတွေခဲနှင့် ကိုယ်ခန္ဓာပျက်ပုံ	၈၉
သံယောဇနမည်ခြင်း	၂၉၈

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[သ]

သံသရာခရီးကြီးသည်	
ကန္တာရခရီးနှင့် တူပုံ	၂၃၀
သံသရာဓမ္မ	၂၀၅
သဉ္ဇပါဒိသေသအဓိပ္ပာယ်	၂၃၆
သဉ္ဇပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်	
ရောက်ပုံ	၃၅၃
သဉ္ဇပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်	
ရှင်းချက်	၂၄၈
သင်္ခမုဏ္ဍိက ကံကြမ္မာ	၃၃၄
သင်္ခါရက္ခန္ဓာ	၂
သင်္ခါရက္ခန္ဓာအရကောဘက်	၉၆
သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အဓိပ္ပာယ်	၉၆
သင်္ခါရဒုက္ခ	၁၇၅
သင်္ခါရဒုက္ခကိစ္စ	၅၀
သင်္ခါရဒုက္ခနက်နဲပုံ	၁၉၃
သင်္ဂဏိကာရာမတာတဏှာ	၁၄၉
သဉ္ဇိဝပုဒ် ဝိဂြိုဟ်	၃၀၈
သဉ္ဇိုင်းငရဲ အကျယ်အဝန်း	
နှင့် ခံရပုံ	၃၀၈
သဉ္ဇိုင်းငရဲကြီး	၅
သဉ္ဇိုင်းငရဲမည်ပုံ	၃၀၈
သဉ္ဇိုင်းငရဲသက်တမ်း	၃၃၉
သညာ ၆-ပါး	၉၅
သညာက္ခန္ဓာ	၂
သညာက္ခန္ဓာ၌အဓိပ္ပာယ်	၉၄
သညာသိမည်ပုံ	၉၆
သဋ္ဌိကုဋုပ္ပိတ္တာ ခံစားရပုံ	၃၄၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[သ]

သဏ္ဍာနနိစ္စမျိုး	၂၃၉
သဏ္ဍာနနိမိတ်	၄၆၊ ၁၅၇
သဏ္ဍာနနိမိတ်	
ကွယ်ပျောက်ပုံ	၁၅၉
သဏ္ဍာနနိမိတ်မှ နိစ္စနိမိတ်	
အမျိုးမျိုးဖြစ်ပုံ	၁၅၇
သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့၏	
သံသရာအမျိုးမျိုး	၃၀၇
သဒ္ဓါလုန့်ကဲရာ၌ နှလုံးသွေး	
ရောင် ဖြစ်ပုံ	၁၄၃
သန္တတိအမှုမျှသာဖြစ်ခြင်း	၁၉၁
သန္တတိဇရာနှင့်သန္တတိမရဏ	၂၉၀
သန္တတိနိစ္စမျိုး	၂၃၉
သန္တတိနိမိတ်	၄၆
သန္တတိနိမိတ် ၂-မျိုး	၁၅၇
သန္တတိနိမိတ်ကွယ်ပျောက်ပုံ	၁၆၁
သန္တတိနိမိတ်မှပွားပုံ	၁၅၈
သန္တတိနိမိတ်မှဖြစ်ပွားသော	
နိစ္စနိမိတ်	၁၅၇
သန္တတိပစ္စုပ္ပန်	၆၈
သန္တတိပညတ်ကြောင့် အနိစ္စ	
လက္ခဏာ မထင်ပုံ	၃၇
သန္တတိပျက်ကို မြင်အောင်ရှု	၆၈
သန္တတိမရဏ	၁၀၆
သန္တတိမရဏမည်ခြင်း	၂၇၆
သန္တသုခတမျိုး	၂၅၀
သန္တသုခမည်ခြင်း	၁၆၅၊ ၂၄၂
သန္တသုခလမ်း	၂၄၄

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[သ]

သန္တိသုခသာ သုခအစစ်	၂၅၀
သမ္ပတ္တိကြား ဝိပတ္တိ	
များစွာညှပ်ပုံ	၂၆၀
သမ္ပတ္တိလမ်းအခွင်နည်းပုံ	၂၆၀
သမ္ပတ္တိခေါ်ပုံ	၂၀၁
သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းဆိုပုံ (ကိုယ်ကို	
ပစ္စည်းတပ်ပြရာ၌)	၁၅၅
သမ္ပပ္ပလာပစကားမျိုး	၁၃၀
သမာဓိအန္တရာယ် တည်	
ထောင်ပုံ	၂၁၀
သမာဓိအရောင် တည်	
ထောင်ပုံ	၃၅၀
သမ္မာဒိဋ္ဌိအမြင်	၁၁၇
သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်သိမည်ပုံ	၁၀၄
သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	
၂-ပါးအမြင်	၁၀၃
သမ္မုတိဇရာ	၂၉၀
သရဏပုဒ်ဝိဂြိုဟ်	၂၇၃
သလ္လအပြစ်	၂၆၄
သလ္လပုဒ်ဝိဂြိုဟ်	၂၆၄
သဟဇာတပစ္စည်းဆိုပုံ (ကိုယ်	
ကို ပစ္စည်းတပ်ပြရာ၌)	၁၅၂
သာမညလူတို့သိသော	
သမ္မုတိမရဏ	၂၇၆
သာယာဖွယ် ချမ်းသာ	
သုခများ	၁၆၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[သ]

သာသနာကွယ်သော	
ဘဝမရှိသူ	၃၅၂
သာသဝအပြစ်	၂၈၁
သားတစ်ပေါင်း အရေ	
အတွက်	၁၄၀
သိကြားမင်း၏ ခန္ဓာလည်း	
ဥပဒွေမည်ပုံ	၂၆၃
သိမ္မ ၂-မျိုး	၁၀၀
သိမ္မ ၆-ပါးသရုပ်	၉၁၊ ၉၅
သိမ္မကြီး ၆-ပါး	၉၂
သိမ္မတရားများ	၅၅
သိမ္မဟူသမျှ ဝိညာဏ်၏အမှု	၁၀၁
သိမ္မဟူသမျှ ဝိညာဏ	
ကုန္ဒာမျိုး	၁၁၃
သီတတေဇောမီးဓာတ်၏ကိစ္စ	၂၈
သီလအရောင်တည်ထောင်ပုံ	၃၅၀
သုခ ၂-ပါး	၂၄၂၊ ၂၄၉
သုခအဖို့ ဖြစ်သောခန္ဓာများ	၁၈၆
သုခအဖို့ဖြစ်သောတရားများ	၁၆၈
သုခဒုက္ခကို စိစစ်ကြည့်ရှုပုံ	၁၇၄
သုခဒုက္ခ ခွဲခြားပြခြင်း	၂၄၂
သုခဒုက္ခဖြစ်ပုံ	၂၄၃
သုခနိမိတ်ကို ပြဆိုချက်	၁၆၃
သုခသိဖြစ်ပုံ	၁၀၅
သုခဟူ၍ စွဲလမ်းသော	
တရားများ	၁၆၃

ဘာဝနာဒီပနီ

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သုစရိုက်ဖြစ်ကြောင်း	
တရားများ	၃၀၁
သုစရိုက်ဖြစ်ရန် ခဲယဉ်းပုံ	၃၀၅
သုတမယဉာဏ်သိ	၁၁၆
သုသာန် ၂-မျိုး	၂၉၁
သုယောင်ကြီး ၂-ပါးအထူး	၅၈
သုယောင်ကြီး အဓိပ္ပါယ်	၆၃
သုသတ်ကောင် အမျိုးမျိုး	၂၇၈
သုသတ်သမား ခန္ဓာ ၅-ပါး	၂၇၅
သုကျန်ခံမှုနှင့် အစိုးရမှု	
ရှင်းချက်	၁၉၃
သောကလွန်ကံရာ၌ နှလုံး	
သွေးရောင်ဖြစ်ပုံ	၁၄၄
သောကဓမ္မအပြစ်	၂၉၅
သောတအကြိုက်	၁၉၉
သောတဓမ္မအလို	၂၀၀
သောတဝိညာဏ် နာမ်ခန္ဓာ	
၄-ပါး ဖြစ်ပျက်ရှုပုံ	၁၂၇
သက်မဲ့ဝတ္ထု၌ အနိစ္စလက္ခဏာ	၂၂၇
သည်းခြေရူးအလား	
ပုထုဇန်စိတ်များ	၄၈
သန်လျက်တောငရဲ၌ခံရပုံ	၃၂၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
- [သ]	
သန်လျက်ရွက်ငရဲ	၃၂၁
သန်လျက်ရွက် ငရဲတည်နေပုံ	
နှင့် ခံစားရပုံ	၃၂၁
သွားဆဲအခါ၌ အနိစ္စ	
လက္ခဏာပွားပုံ	၂၂၄
သွားမှ၌ အနိစ္စရှုပုံ	၅၉
သွားမှ၌ ကာယကြီး	
၄-ပါးကို ရှုပုံ	၆၁
သွားပေါင်း အရေအတွက်	၄၀
သိမ်မွေ့သော ရုပ်နာမ်တို့၏	
ဒုက္ခဘေး	၁၈၂
သုံးဆယ်နှစ်ကောဠာသ	
ဓာတ်ခွဲပုံ	၃၉
သုံးဆယ်နှစ်ပါးသော ကမ္မ-	
ကရဏ	၃၃၁
[ဟ]	
ဟတ္ထပဇ္ဇောတိက ကံကြမ္မာ	၃၃၄
ဟိရီအဓိပ္ပါယ်	၅၁၂
ဟေတုပစ္စည်းဆိုပုံ (ကိုယ်ကို	
ပစ္စည်းတပ်ပြရာ၌)	၁၅၂

